

Uchwała Nr VIII/134/11
Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 30 maja 2011r.

w sprawie przyjęcia dokumentów pn.:

**„Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
za okres 2006-2010”**

oraz

**„Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
w Województwie Świętokrzyskim za lata 2006-2009””**

Na podstawie art. 18 pkt 16 i pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r o samorządzie województwa (Dz.U z 2001r, Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.) oraz art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu przestrzennym (Dz.U z 2003 r , Nr 80 , poz. 717 z późn. zm.)

Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwala, co następuje:

§1

1. Przyjmuje się dokument pn. **„Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego za okres 2006-2010”**.
2. Przyjmuje się dokument pn.: **„Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w Województwie Świętokrzyskim za lata 2006-2009””**.
3. Dokumenty, o których mowa w ust 1 i w ust. 2 stanowią załączniki do niniejszej uchwały.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku

Marek Gos

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stwierdza w art. 45, co następuje: „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlega okresowej ocenie. Zarząd województwa, co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku, dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje raport o jego stanie w zakresie określonym w art. 39 ust. 3 oraz sporządza ocenę realizacji inwestycji, o których mowa w art. 39 ust. 5, podlegającą zaopiniowaniu przez wojewódzką komisję urbanistyczno-architektoniczną. Wyniki tego przeglądu oraz raport jest przedstawiany sejmikowi województwa.”

Zarząd województwa za pośrednictwem Świętokrzyskiego Biura Rozwoju Regionalnego w Kielcach dopełnił wymogu przygotowania dokumentu pn. „Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego za okres 2006-2010” oraz sporządził dokument pn. „Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w Województwie Świętokrzyskim za lata 2006-2009”, zaopiniowany przez Wojewódzką Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną w Kielcach.

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie, w tym uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa, należy do zadań samorządu województwa. Organy samorządu województwa sporządzają plan zagospodarowania przestrzennego województwa, prowadzą analizy i studia oraz opracowują koncepcje i programy, odnoszące się do obszarów i problemów zagospodarowania przestrzennego odpowiednio do potrzeb i celów podejmowanych w tym zakresie prac.

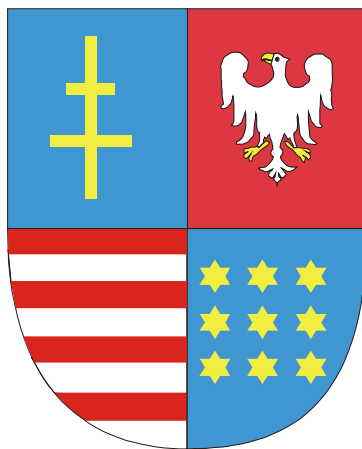
Do zadań zarządu województwa, zgodnie z art. 41 ust. 2 pkt 4 ustawy o samorządzie województwa należy w szczególności, przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego i regionalnych programów operacyjnych oraz ich wykonywanie. Do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy zgodnie z art. 18 ust. 16 ustawy o samorządzie województwa rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu województwa, w tym w szczególności z działalności finansowej i realizacji programów, związanych z uchwaleniem strategii rozwoju województwa, a także zgodnie z art. 18 ust. 20 w/w ustawy podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami i statutem województwa do kompetencji sejmiku województwa.

Załącznik nr 1
do Uchwały nr VIII/134/11
Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 30 maja 2011 roku

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

RAPORT

**O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO**

Kielce 2011

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, skr. poczt. 2525-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbr.pl
Zespół Planowania Przestrzennego Województwa: tel. (041) 343-81-74, wew. 9001-9006, e-mail: zppw@sbr.pl

Opracowano w Świętokrzyskim Biurze Rozwoju Regionalnego w Kielcach

Dyrektor Biura mgr inż. Krzysztof Domagała

Z-ca Dyrektora Biura mgr inż. arch. Ryszard Nagórny

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Ryszard Nagórny — generalny projektant

mgr inż. Edmund Augustyniak — kierownik zespołu

mgr inż. arch. Katarzyna Bieniek-Kaszyńska

mgr inż. Jolanta Florczyk

mgr inż. Katarzyna Jandała

mgr Magdalena Kwiatkowska

inż. Maciej Kuliński

mgr inż. Jolanta Papros

mgr Agnieszka Przygodzka

mgr Andrzej Sikora

mgr Lena Skibińska-Opoka

mgr Ewa Tatarek

mgr Katarzyna Wdowczyk

tech. Włodzimierz Bednarczyk

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
1. Wprowadzenie	3
2. Stan prac nad aktualizacją „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego”	5
3. Cele i zakres raportu	6
II. OGÓLNA OCENA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA TLE KRAJU	8
1. Procesy demograficzne	10
2. Rynek pracy	10
3. Dostęp do dóbr	11
4. Infrastruktura społeczna	11
5. Turystyka	12
6. Pomoc społeczna i polityka prorodzinna	12
7. Infrastruktura techniczna	13
8. Struktura przestrzenna	13
III. GŁÓWNE TENDENCJE I PROBLEMY ROZWOJU PRZESTRZENNEGO (ocena ważniejszych procesów i zagrożeń gospodarki przestrzennej ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ład przestrzennego)	15
1. Planowanie przestrzenne w województwie na tle kraju, w gminach na tle województwa .	15
2. Główne problemy i zagrożenia rozwoju	18
IV. ANALIZA STANU ZAGOSPODAROWANIA W POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ	24
1. Osadnictwo	24
2. Ochrona przyrody	26
3. Ochrona powietrza	31
4. Gospodarka wodna	33
5. Geologia i surowce mineralne	37
6. Dziedzictwo kulturowe	40
7. Demografia	46
8. Rynek pracy i bezrobocie	55
9. Infrastruktura społeczna	60
10. Energetyka	65

11. Gospodarka odpadami	68
12. Transport i komunikacja	69
13. Baza ekonomiczna i rozwój przedsiębiorczości	77
14. Turystyka	83
15. Rolnictwo	89
16. Leśnictwo	95
17. Mieszkalnictwo	97
V. PODSUMOWANIE	98
1. Ogólna ocena sytuacji w zagospodarowaniu przestrzennym regionu	98
2. Główne wyzwania i zagrożenia rozwoju przestrzennego	99
SPIS MAPEK	101
WYKAZ ŹRÓDEŁ	103

I. WSTĘP

1. WPROWADZENIE

Potrzeba opracowania „Raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” wynika z art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.), który wprowadza wymóg wykonania tego opracowania przynajmniej raz w czasie kadencji Sejmiku. Podstawowym zadaniem Raportu, wynikającym z tej ustawy jest identyfikacja głównych zjawisk i problemów rozwoju przestrzennego oraz ocena aktualności Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego, służącego m.in. do koordynacji i weryfikacji projektów opracowań urbanistycznych podejmowanych na obszarze województwa.

Raport ten jest opracowywany i aktualizowany m.in. w oparciu o przeglądy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa świętokrzyskiego (sporządzane systematycznie w cyklach półrocznych) oraz okresowe oceny realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (podlegające zaopiniowaniu przez Wojewódzką Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną). Wyniki tych przeglądów oraz „Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego...” są przedstawiane Sejmikowi Województwa.

Niniejszy Raport jest już drugą edycją tego dokumentu, obejmującą kolejny okres integracji gospodarczej z Unią Europejską (2007–2010), w którym jest wdrażana nowa generacja programów krajowych i wojewódzkich bazująca na europejskiej polityce spójności. Celem tej polityki w odniesieniu do gospodarki przestrzennej było zastąpienie strategii dyfuzji bodźców rozwojowych promującej największe metropolie i obszary wzrostu, nowymi korzystniejszymi dla regionów odstających instrumentami równoważenia dysproporcji przestrzennych i wyrównywania szans rozwojowych. Niestety, jak wynika z monitoringu przestrzennego województwa mechanizmy koherencji stosowane dotychczas w krajowej polityce rozwoju regionalnego nie zahamowały trendów polaryzacyjnych i nie przyniosły wystarczających impulsów rozwojowych. Ponadto równoważenie dysproporcji rozwojowych było stosowane wybiórczo i z opóźnieniem czasowym co utrudniało przywrócenie spójności w najbardziej odstających dziedzinach zagospodarowania (drogi ruchu bezkolizyjnego, transport kolejowy i lotniczy, mało konkurencyjna oferta terenów inwestycyjnych, tworzenie regionalnego systemu innowacyjności i wsparcia przedsiębiorczości, itp.).

Instrumenty te zostały zmodyfikowane w przyjętej przez Rząd RP w lipcu 2010 r. „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie”, która będzie stanowić podstawę do podziału następnej puli Funduszy Europejskich na lata 2014–2020. Zmiany te uwzględnić powinna pozostająca w fazie konsultacji „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, która zakłada ambitny cel — określenia ram dla wszystkich polityk posiadających wpływ terytorialny oraz sformułowania spójnych założeń strategicznych dla wszystkich dokumentów mających znaczenie dla realizacji zawartej w tej „Koncepcji...” wizji rozwoju zintegrowanego.

Niewątpliwie korzystnym w skali wojewódzkiej jest fakt, sprawnej realizacji działań wspomaganych z Funduszy Europejskich, które wywierają coraz większy wpływ na podstawowe dziedziny gospodarki przestrzennej. Dotyczy to w szczególności modernizacji systemu dróg wojewódzkich, budowy lokalnych systemów infrastruktury (zaopatrzenia w energię i w wodę, odprowadzania ścieków i utylizacji odpadów oraz łączności i komunikacji), a także regionalnego systemu przyrodniczego, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz systemu obronności i bezpieczeństwa województwa. Fundusze te wpływają również na przyspieszenie rozwoju ważnych dziedzin sfery społeczno-gospodarczej jak: usług publicznych o wyższym standardzie, regionalnego systemu innowacji i usług otoczenia biznesu, a także rozwoju drobnych funkcji gospodarczych (zwłaszcza w sektorze MSP), generujących wzrost produkcji i zatrudnienia. Ich oddziaływanie potwierdza korzystna dla województwa prognoza GUS wzrostu PKB w latach 2010 - 2013, która pozytywnie wyróżnia świętokrzyskie na tle Polski Wschodniej. Środki te coraz wyraźniej rzutują na kierunki rozwoju osadnictwa, a zwłaszcza obszarów funkcjonalnych miast, osiągających obecnie najwyższą dynamikę rozwoju oraz obszarów wiejskich objętych kompleksowym wsparciem pomocowym w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

Należy zaznaczyć, iż pierwsza edycja Raportu, przyjęta przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwałą nr XXXVI/421/06 z dnia 27.03.2006 r. koncentrowała się na diagnozie zagospodarowania przestrzennego regionu w okresie poprzedzającym akcesję Polski do UE oraz ocenie aktualności Planu zagospodarowania przestrzennego województwa uchwalonego przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Uchwałą nr XXIX/399/02 z dnia 26.04.2002. Raport ten był podstawą do podjęcia prac aktualizacyjnych, które zainicjowała Uchwała Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego nr XXXVI/422/06 z dnia 27.03.2006 r. o przystąpieniu do opracowania zmiany „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego”. Wskazywał jednocześnie na utrwalanie się negatywnych zjawisk przestrzennych prowadzących do pogłębiania się dysproporcji cywilizacyjnych (zarówno w relacjach krajowych, jak i wewnątrz regionalnych), rosnącą przewagę partykularnych interesów lokalnych nad potrzebami ogólnospołecznymi, zawłaszczanie przestrzeni publicznej na różne cele komercyjne oraz niekontrolowane „wylewanie się” miast. Niesie to za sobą problemy z dojazdami do pracy, zaopatrzeniem w usługi oraz rosnącymi gwałtownie kosztami uzbrojenia terenów, obciążającymi budżety gmin podmiejskich.

Zwracano również uwagę na narastanie kolizji funkcjonalnych z obszarami objętymi prawną ochroną przyrody, zwłaszcza Natura 2000 oraz terenami o cennych walorach krajobrazowych, które stały się poszukiwanym „towarem” na rynku terenów budowlanych.

Niepokojącym zjawiskiem, sygnalizowanym już w pierwszej edycji Raportu była pogłębiająca się inercja gospodarki przestrzennej występująca na wszystkich szczeblach planowania przestrzennego. Spowodowana jest ona m.in. wadliwymi przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz brakiem aktualnej wykładni polityki przestrzennej Państwa spójnej z polityką rozwoju regionalnego (kolejne próby sformułowania tej polityki na szczeblu rządowym kończyły się na ogół w fazie dyskusji). Powoduje to m.in., że podstawą uzgodnień planów województw z organami centralnymi pozostaje nadal „Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju” z 2001 r., która uległa już znacznej dezaktualizacji i koliduje z ustaleniami innych dokumentów krajowych.

Niniejsza edycja Raportu sporządzona równoległe z projektem zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa posiada charakter uzupełniający i koncentruje się na identyfikacji problemów i zagrożeń rozwoju przestrzennego, które pojawiły się w ostatnim okresie uczestnictwa Polski w strukturach Unii Europejskiej. Problemy te powinny zostać uwzględnione w nowej wersji Planu województwa przewidzianej do zakończenia w drugiej połowie br.

2. STAN PRAC NAD AKTUALIZACJĄ „PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIEGO”

Prace nad wstępnym projektem zmiany Planu województwa obejmującego również Prognozę oddziaływania Planu... na środowisko zostały praktycznie zakończone w lipcu 2010 r. i dokumentację tą Marszałek Województwa Świętokrzyskiego przekazał do uzgodnień z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Świętokrzyskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Kielcach.

Niestety doszło do spowolnienia uzgodnień z RDOŚ Kielce, która zakwestionowała m.in. celowość ujęcia w tej dokumentacji zbiornika wodnego Chęciny, jeszcze przed skierowaniem jej do uzgodnień z organami centralnymi. Fakt ten ma miejsce w sytuacji obowiązywania ustaleń „Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju”, która zakłada m.in. budowę spornego zbiornika Chęciny i uznaje go za element stabilizujący zagospodarowanie przestrzenne kraju. Ponadto zbiornik ten jest ujęty w obowiązującym „Programie ochrony środowiska dla woj. świętokrzyskiego” oraz w „Programie małej retencji dla woj. świętokrzyskiego”, które zostały uchwalone przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w 2007 roku i zgodnie z przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym muszą być uwzględnione w projekcie zmiany Planu.

Należy dodać, iż władze województwa chcąc wcześniej wyjaśnić kontrowersje wokół lokalizacji tej inwestycji wystąpiły w tej sprawie do Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, celem uzyskania jednoznacznego stanowiska. Instytucje te mimo wykonania szeregu analiz i ocen wskazujących generalnie na brak uzasadnienia co do celowości realizacji tej inwestycji zwlekają z podjęciem decyzji o jej wycofaniu sugerując samorządowi województwa samodzielne wszczęcie działań prowadzących do wykreślenia jej z planów rządowych. Sugestia rezygnacji ze zbiornika na obecnym etapie prac projektowych (przed skierowaniem projektu zmiany Planu do uzgodnień z organami centralnymi) zawarta jest również we wspomnianym stanowisku RDOŚ.

Samorząd województwa nie posiada, jednak kompetencji ustawowych do wycofania tej inwestycji z dokumentów rządowych, mogąc jedynie rekomendować działania wszczęte w tym kierunku przez inwestorów. Niestety oba Zarządy Gospodarki Wodnej zwlekają z podjęciem w tej sprawie stosownych działań. Ponadto jednostronna rezygnacja ze zbiornika w dokumentach regionalnych mogłaby narazić województwo na wypłatę odszkodowań dla właścicieli gruntów, blokowanych pod tą inwestycję.

Dodatkowo RDOŚ Kielce w piśmie nr RDOŚ-26-WPN.II-7041-106/10/mo z dnia 12.08.2010 r. wniósł o dokonanie w Prognozie do zmiany „Planu...” szczegółowej analizy i oceny konfliktów występujących na terenach planowanych zbiorników wodnych wskazanych w „Programie małej retencji dla woj. świętokrzyskiego” z obszarami Natura 2000, co oznaczałoby w praktyce dokonanie swoistej selekcji zbiorników pod kątem celowości ich realizacji. Postuluje też wykonanie podobnych analiz dla dróg krajowych i wojewódzkich, gazociągów magistralnych oraz terenów eksploatacji surowców mineralnych. Zdaniem RDOŚ analizy te należałoby również uzupełnić ustaleniami dotyczącymi kompensacji przyrodniczej. Żądania te mają miejsce w sytuacji braku jasnej wykładni prawnej określającej zakres procedur środowiskowych wymaganych przy opracowaniu planów struktur przestrzennych (KPZK, plany województw).

Tymczasem w świetle obowiązujących przepisów Plan województwa może tylko rekomendować zmianę odpowiednich programów wskazując kierunki rozwiązań, służących minimalizacji stopnia kolizji z obszarami chronionymi. Zmiany te mogą być jednak dokonane wyłącznie w trybie przewidzianym dla opracowania tych dokumentów.

Oceniając aktualny stan prac nad aktualizacją Planu nie można pominąć faktu, że dokument ten z uwagi na wysoki stopień ogólności i nadany mu ustawowo charakter planu

struktury może jedynie określać model zagospodarowania obszaru województwa, kojarząc na terytorium regionu różne kierunki polityk sektorowych i wskazując orientacyjny obszar realizacji inwestycji celu publicznego bez rozstrzygnięcia kwestii własnościowych i techniczno-ekonomicznych, a tym samym zakresu kompensacji przyrodniczych. Wynika to z faktu, że większość inwestycji kierunkowych ujętych w projekcie zmiany Planu nie ma jeszcze sprecyzowanego terenu lokalizacji, zaś niektóre z nich stanowią koncepcję autorską kierowaną po raz pierwszy do publicznej oceny w celu zapoznania społeczeństwa z ideą ich realizacji.

W tej sytuacji Plan województwa może spełniać zadanie „wczesnego ostrzegania” o możliwości wystąpienia kolizji z obszarami objętymi prawną ochroną przyrody oraz rekomendować kierunki uniknięcia tych kolizji w dokumentach uszczegółwiających (studiach lokalizacji wariantowej inwestycji, projektach technicznych, planach miejscowych itp.), właściwych do ostatecznego ustalenia granic terenu zainwestowania zweryfikowanych w toku obowiązujących procedur środowiskowych i przy udziale zainteresowanych właścicieli gruntów. W innym przypadku dokument ten stałby się narzędziem do eliminowania projektów konfliktowych z pominięciem postępowania wymaganego dla decyzji środowiskowej, co niewątpliwie spotkałoby się z krytyką inwestorów i prowadziło do włączenia Planu do wspomnianych procedur środowiskowych, trwających niekiedy kilka lat. Możliwość wystąpienia tego rodzaju zagrożeń wyraźnie potwierdza obecne zahamowanie prac nad zmianą Planu województwa.

Biorąc pod uwagę zapowiadane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego uchwalenie nowej KPZK, która powinna odnieść się do polityki rozwoju retencji krajowej Zarząd Województwa Świętokrzyskiego na posiedzeniu w dniu 17 listopada 2010 roku zdecydował o wydłużeniu prac nad zmianą Planu województwa, do czasu wyjaśnienia kwestii realizacji zbiornika Chęciny w ww. dokumentach rządowych. Jednocześnie ciągłość prac planistycznych winien zapewnić „Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” ujmujący bieżące problemy gospodarki przestrzennej.

3. CELE I ZAKRES RAPORTU

Jak już wcześniej wspomniano dokument ten skupia się na identyfikacji głównych zjawisk i różnicowań rozwoju przestrzennego, jakie pojawiły się w okresie 2007–2010. Pominięta została natomiast problematyka oceny aktualności obowiązującego Planu województwa, której dokonano już w I edycji Raportu, sporządzonej w 2006 roku. Zadaniem obecnej wersji dokumentu regionalnego jest, więc dostarczenie informacji dotyczącej aktualnego stanu zagospodarowania obszaru województwa oraz wskazanie najważniejszych problemów, konfliktów i zagrożeń rozwoju przestrzennego, grożących utratą spójności terytorialnej. Ułatwi to weryfikację ustalonych w poprzedniej edycji Planu obszarów problemowych oraz dokonanie stosownej modyfikacji struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, tak by lepiej służyła niwelowaniu dysproporcji rozwojowych.

Raport posiada następujące części:

1. Wstęp (zawierający ocenę prac nad zmianą Planu województwa).
2. Ogólną ocenę zagospodarowania przestrzennego województwa na tle kraju.
3. Główne tendencje i problemy rozwoju przestrzennego (skupiające się na ocenie ważniejszych procesów i zagrożeń gospodarki przestrzennej ze szczególnym uwzględnieniem zachowania ładu przestrzennego).
4. Analizę stanu zagospodarowania w poszczególnych dziedzinach gospodarki (ujmującą ważniejsze problemy i konflikty o charakterze sektorowym oraz wnioski do zmiany Planu województwa).

5. Podsumowanie (wskazujące główne wyzwania i zagrożenia rozwoju przestrzennego).

Treści poszczególnych części raportu towarzyszą rysunki oraz mapki poglądowe, pozwalające zobrazować i umiejscowić omawiane w części tekstowej zagadnienia.

II. OGÓLNA OCENA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA TLE KRAJU

Świętokrzyskie położone jest w południowo-wschodniej Polsce i posiada powierzchnię 1 171 tys. ha (3,7% pow. kraju). Zamieszkuje je 1 270,1 tys. mieszkańców (3,3% ludności kraju). Zalicza się do województw o najmniejszej powierzchni (XV miejsce w kraju) i posiadających najmniej mieszkańców (XIII pozycja w Polsce). Gęstość zaludnienia jest niższa od średniej krajowej, co lokuje je na XI pozycji— na 1 km² przypada 108 osób (w Polsce — 122 osoby/km²). Województwo należy do najslabiej zurbanizowanych regionów w kraju. W 2009 r. odsetek ludności zamieszkującej w miastach wynosił 45,2% (średnio w kraju — 61,7%). Głównym ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym i kulturalnym regionu są Kielce (204,8 tys. mieszkańców).

Tabela nr 1. Wybrane dane charakteryzujące główne tendencje zmian w przestrzeni regionalnej.

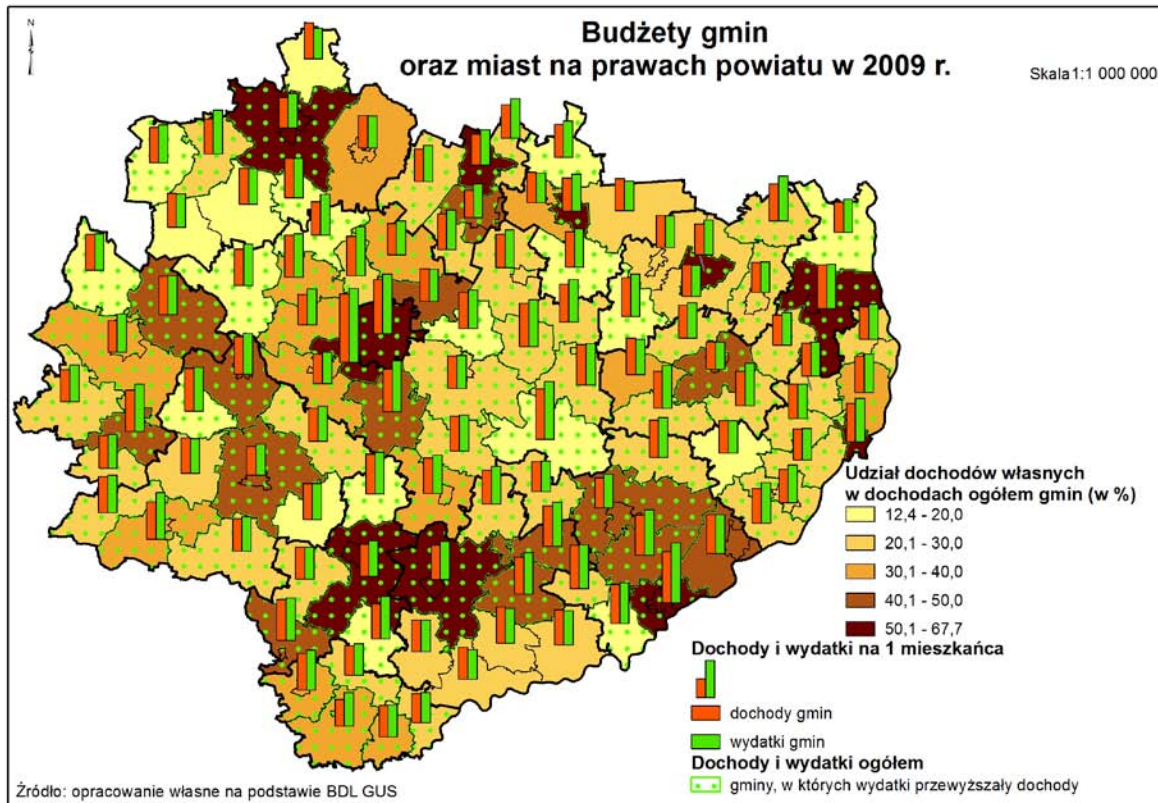
Wybrane dane statystyczne	2006 r.	2009 r.	Dynamika 2006=100
Powierzchnia w ha	1 170 995	1 171 053	100,0
Ludność	1 279 838	1 270 120	99,2
Ludność na 1 km ²	109	108	99,1
Kobiety na 100 mężczyzn	105	105	100
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	59,1	57,4	97,1
Urodzenia żywe	11 349	12 741	112,3
Zgony	13 803	13 797	99,9
Przyrost naturalny	-2 454	-1 056	143
Dochody ogółem budżetów gmin na 1 mieszkańca w zł	2 106,8	2 738,3	130,0
Wydatki ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w zł	2 201,1	2 995,1	136,1
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania	111	143	128,8
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem wg granic ubóstwa - % osób w gospodarstwach domowych poniżej granic minimum egzystencji	11,3	10,6	93,8
Mieszkania oddane do użytkowania	1 614	1 893	117,3
Pracujący ¹ w tys.	216,9	228,7	105,4
Pracujący na 1000 ludności*	169,5	180,0	106,2
Bezrobotni zarejestrowani ogółem w tys.	99,4	83,8	84,3
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	17,8	14,7	82,6
Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	13 233	14 658	110,8
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	994,4	1 673	168,2

Zródło: Roczniki statystyczne GUS i US Kielce.

¹ Dane wstępne. Wg faktycznego miejsca pracy, bez pracujących w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz bez pracujących w rolnictwie indywidualnym.

W 2009 r. dochody ogółem województwa świętokrzyskiego przekraczały wydatki ogółem o 29,4 mln zł. Wśród wydatków dominowały wydatki inwestycyjne i majątkowe (po 390,1 mln zł), zaś wśród dochodów dotacje (466,9 mln zł). Dochody własne wyniosły 166,9 mln zł. Dodać należy, że na 1 mieszkańca wsparcie krajowe wyniosło 314,21 zł, a aż 61% środków pozyskanych z UE stanowiły środki inwestycyjne.

Rysunek nr 1.

Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu w omawianym roku wynosiły 3480 mln zł, z czego 1455 mln zł stanowiły dochody własne (prawie 42% ogółu dochodów). Udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów gminy można (w pewnym uproszczeniu) potraktować jako wskaźnik określający zamożność gmin i operatywność samorządów lokalnych oraz ich zdolność do generowania własnych środków, nie pochodzących z państwowych subwencji, dotacji czy innego rodzaju wsparcia. Im więcej tego rodzaju środków w budżecie gminy, tym większa jest jej swoboda decyzyjna w ich wydatkowaniu. Najwyższym udziałem dochodów własnych charakteryzowały się gminy: Sandomierz (67,7%), Sitkówka-Nowiny (67%), Połaniec (62,6%), natomiast najniższym — Mniów (12,4%).

Średnia kwota wydatków gmin ogółem wzrosła w porównaniu do 2006 r. z 2821 mln zł do 3807 mln zł, zaś w przeliczeniu na 1 mieszkańca z 2201 zł około 2995 zł. Wśród gmin o najwyższym poziomie wydatków na 1 mieszkańca znalazły się: Sitkówka-Nowiny (5413 zł), Połaniec (4406 zł), Kielce (4338 zł), zaś najniższym: Opatów (2008 zł), Nowy Korczyn (2166 zł), Wąchock (2188 zł).

1. Procesy demograficzne

Pod względem demograficznym województwo zalicza się do obszarów kraju o najwyższym tempie ubytku ludności, który jest wynikiem zarówno ujemnego przyrostu naturalnego jak i wysokiej skali migracji zarobkowej. W 2009 r. świętokrzyskie zamieszkiwało 1 270 120 osób. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2009 r. wynosił -0,8, podczas gdy średnio w kraju osiągnął wartości dodatnie (0,9). Średnia wieku dla mężczyzn wynosiła 38 lat, zaś dla kobiet 43 lata, o odpowiednio 6 i 8 lat wyższa niż w 1990 r. Szacuje się, że liczba ludności będzie systematycznie maleć, aż w 2035 r. osiągnie około 1,077 mln osób. Wśród kierunków emigracji międzywojewódzkich na pobyt stały dominują przede wszystkim województwa: mazowieckie, małopolskie i śląskie, zaś w kierunkach migracji do krajów europy zachodniej; Wielka Brytania i Republika Federalna Niemiec.

2. Rynek pracy

Według stanu na koniec 2009 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej (uwzględniając pracujących w rolnictwie indywidualnym) wyniosła 451,7 tys. Pracujący w województwie świętokrzyskim stanowili 3,4% ogółu pracujących w kraju. Sektor prywatny skupiał 77,8% pracujących, wśród których około 40% to pracujący w rolnictwie (141,6 tys. osób). Struktura zatrudnienia pod względem płci wskazywała na niewielką dominację mężczyzn, bowiem kobiety stanowiły 45,9% ogółu pracujących.

Pod koniec 2009 r. stopa bezrobocia wynosiła 14,7%, a w kraju 11,9%. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w powiecie pińczowskim (8,4%) i buskim (8,9%), natomiast najwyższą w powiatach: skarżyskim (24,1%), koneckim (20,1), ostrowieckim (19,9%) oraz opatowskim (19,2%). W powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było łącznie 84 tys. bezrobotnych (4,4% bezrobotnych w kraju), czyli o 15,5 tys. mniej niż w 2006 roku. W strukturze bezrobotnych w latach 2006–2008 dominowały kobiety, zaś w 2009 r. proporcje zostały wyrównane do 50%. Wskaźnik zatrudnienia w województwie świętokrzyskim wynosił 49,9% i był o 0,5% niższy od krajowego. Również wskaźnik aktywności zawodowej w regionie był niższy od krajowego o 1% i wynosił 54,9%.

Aktualne kierunki zmian w sektorze zatrudnienia są zbliżone do ogólnokrajowych. Systematycznie rośnie zatrudnienie w usługach, spada natomiast w rolnictwie, przemyśle i budownictwie.

W 2008 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w województwie świętokrzyskim w cenach bieżących wyniosła 34086 mln zł i stanowiła 2,7% ogółu PKB dla kraju (XIII lokata wśród województw w Polsce). Wskaźnik ten jest jedną z najczęściej wykorzystywanych miar poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Poziom PKB w regionie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł w 2008 r. 26 763 zł (w kraju — 33 462 zł). Dało to województwu świętokrzyskiemu XII lokatę w kraju, zaś I wśród województw Polski Wschodniej. Podkreślić należy również rolę jaką w tworzeniu PKB odegrały Targi Kielce, najdynamiczniej rozwijający się ośrodek targowo-wystawienniczy w Polsce.

W omawianym roku liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON (wg wybranych sekcji) wynosiła odpowiednio w:

- przetwórstwie przemysłowym — 9,5 tys.;
- budownictwie — 13,7 tys.;
- handlu: naprawa pojazdów samochodowych — 37 tys.;
- transporcie i gospodarce magazynowej — 7,7 tys.;
- obsłudze rynku nieruchomości — 2,7 tys.;
- działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej — 7 tys.;
- opiece zdrowotnej i pomocy społecznej — 4,6 tys.;
- pozostałej działalności usługowej — 6,1 tys.

Wskaźnik podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym wynosił 1 310, podczas gdy analogiczny wskaźnik nowo zarejestrowanych jednostek wynosił 71, a wyrejestrowanych — 88. Aż 95% zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zatrudniało do 9 osób.

3. Dostęp do dóbr

W 2009 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 937,89 zł (w kraju 1 114,49 zł). W strukturze tego dochodu dominowały dochody z pracy najemnej (niewiele ponad 50%) oraz ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej (31%). Statystyczny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę, tj. dochód przeznaczony na zakup towarów i usług konsumpcyjnych oraz przyrost oszczędności w 2009 r. wyniósł 909,40 zł. Budżet przeciętnego gospodarstwa domowego w największym stopniu obciążony był wydatkami na żywność (29,5% ogółu wydatków), drugą istotną grupą wydatków niezbędnych do funkcjonowania rodziny były wydatki związane z użytkowaniem mieszkania i nośnikami energii (około 21,9%). Dodać należy, że w 2009 r. wzrósł udział wydatków na dobra i usługi związane z rekreacją i kulturą, zmniejszył się natomiast na zdrowie i edukację.

W latach 2006–2009 odnotowano umiarkowany wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w zakładach o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Należy podkreślić, że na koniec omawianego okresu wynagrodzenie to wynosiło 2 868,09 zł i było o 13,5% niższe od średniej krajowej (województwo uplasowało się na XII pozycji w kraju). W sektorze publicznym przeciętne wynagrodzenie wynosiło 3 212,74 zł, a w sektorze prywatnym — 2 585,47 zł. Porównując płace w powiatach w roku 2009 najwyższe wynagrodzenie odnotowano w mieście na prawach powiatu, Kielcach — 3 082,94 zł oraz powiatach: sandomierskim — 3 078,47 zł, skarżyskim — 3 035,02 zł, zaś najniższe kazimierskim — 2 466,75 zł i starachowickim — 2 539,20 zł. Przeciętna liczba emerytów i rencistów (świadczeniobiorców ZUS i KRUS) w 2009 r. w województwie świętokrzyskim osiągnęła 317,0 tys. osób. Średnia miesięczna emerytura i renta wyniosła 1 328,03 zł, a emerytura i renta rolników indywidualnych — 887,94 zł.

Według danych na koniec 2009 r. stan zasobów mieszkaniowych w województwie świętokrzyskim wyniósł 422,0 tys. mieszkań. Statystyczne mieszkanie składało się z 3,66 izb (w miastach 3,49 a na wsi 3,83). Średnio powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 71,5 m². W przeliczeniu na 1000 ludności, najwięcej mieszkań oddano w Kielcach — 3,1 a nieco mniej w powiecie włoszczowskim — 2,6. W powiatach tych wskaźniki znacznie przekroczyły średnią wielkość wojewódzką. Najmniej mieszkań buduje się w powiatach: sandomierskim (0,5), kazimierskim i staszowskim (po 0,6) oraz jędrzejowskim i starachowickim (po 0,8).

4. Infrastruktura społeczna

W województwie funkcjonuje 15 szkół wyższych, w których kształcą się 47 752 studentów. Najwięcej, bo aż 39,3% studentów pobiera nauki w szkołach typu uniwersyteckiego, następnie 22,7% wyższych szkołach ekonomicznych i 16,0% na uczelniach technicznych, zaś pozostali w wyższych szkołach pedagogicznych, teologicznych i innych. W roku szkolnym 2009/2010 w woj. świętokrzyskim do 268 szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży (bez policealnych) uczęszczało 56,0 tys. uczniów. Liczba szkół policealnych w roku szkolnym 2009/2010 wynosiła 105, a uczyło się w nich 9,0 tys. uczniów.

W okresie tym działało 296 bibliotek (z filiami), w tym 1 wojewódzka. Przeciętnie na 1 bibliotekę przypadało 2,4 tys. osób, zaś liczba czytelników wynosiła 178,3 tys.

Na sieć placówek kultury o charakterze ponadlokalnym składało się: 2 teatry (1 dramatyczny i 1 lalkowy), 11 galerii sztuki i salonów wystawienniczych, 24 muzea (w tym 8 oddziałów) i 18 kin stałych.

Według stanu na koniec 2009 r. opiekę medyczną można było uzyskać w 22 szpitalach ogólnych. Pod względem liczby porad udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca województwo nie odbiega od średniej krajowej, bowiem wskaźnik ten wynosił 4,05 (kraj 4,06). Również liczba łóżek w szpitalach ogólnych przypadających na 10 tys. ludności była zbliżona do średniej krajowej wynoszącej 49 (w województwie 48,1). Przeciętny czas pobytu w szpitalu ogólnym uległ skróceniu i w 2009 r. wynosił niespełna 6 dni, zaś w szpitalu psychiatrycznym 27 dni. Sanatoria i szpitale uzdrowiskowe (w liczbie — 13) dysponowały 2096 łóżkami. Liczba kuracjuszy korzystających z tej formy leczenia wyniosła 36 335.

Opiekę nad małymi dziećmi do 3 lat sprawują m.in. żłobki. Swoją działalność prowadzi obecnie 5 żłobków i 2 oddziały żłobkowe z ogólną liczbą 465 miejsc. W minionym roku przebywało w nich 929 dzieci. Świadczy to o głębokim kryzysie tej formy opieki.

5. Turystyka

Korzystne położenie geograficzne, swoiste walory przyrodniczo-kulturowe oraz występowanie wód mineralnych stwarzają korzystne warunki do uprawiania turystyki krajoznawczej oraz czynnego wypoczynku w ścisłym kontakcie z przyrodą. Nie idzie to jednak w parze z natężeniem ruchu turystycznego. Np. w 2008 roku region odwiedziło 345 tys. turystów korzystających z noclegów, co stanowi 1,8% tego ruchu krajowego (XV miejsce w Polsce).

Turystom pragnącym aktywnie wypoczywać województwo oferuje obecnie 1 500 km szlaków pieszych i ponad 2 000 km szlaków rowerowych. Dość liczne, zbiorniki wodne umożliwiają uprawianie sportów wodnych, narciarze znajdą tu 9 ośrodków narciarskich wyposażonych w wyciągi orczykowe. Na turystów czeka też wiele zabytków kultury materialnej i duchowej, które posiadają unikatowe walory w skali europejskiej lub krajowej.

W 2009 r. w województwie świętokrzyskim znajdowały się 143 obiekty zbiorowego zakwaterowania, spośród których 120 to obiekty całoroczne. Bazę turystyczną tworzyły 84 obiekty hotelarskie oraz 59 pozostałych obiektów noclegowych turystyki. Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania miały w końcu lipca 2009 r. do dyspozycji 10,9 tys. miejsc noclegowych, w tym 8,7 tys. znajdowało się w obiektach całorocznych. Obiekty turystyczne tworzące bazę noclegową są nierównomiernie rozmieszczone. Zdecydowana ich większość (64,3%) zlokalizowana była w podregionie kieleckim, przede wszystkim w powiatach: kieleckim (19,6%) i koneckim (13,3%) oraz w mieście Kielce (18,8%). W podregionie sandomiersko-jędrzejowskim wyróżniał się powiat buski (16,2% ogółu miejsc), a w mniejszym zakresie również powiat sandomierski (5,2%) oraz staszowski (4,8%). Powiaty te posiadały ponad 75% miejsc usytuowanych w całym podregionie.

6. Pomoc społeczna i polityka prorodzinna

Mieszkańcy województwa świętokrzyskiego są w znacznie większym stopniu zagrożeni ubóstwem niż mieszkańcy zamożniejszych regionów. Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności od 2006 r. stale wzrasta i w 2008 r. wynosił 1 435,5 podczas gdy w kraju osiągnął 738,4. Z pomocy pieniężnej korzystało stale 14,1%, okresowo 24,7% oraz 61,2% otrzymywało pomoc pieniężną celową.

W 2009 r. województwo świętokrzyskie dysponowało 57 placówkami stacjonarnej pomocy społecznej (wraz z filiami) z 3 961 miejscami (w tym 30 domów pomocy

społecznej), w których przebywało 3837 osób. Ponadto w 34 (stacjonarnych, rodzinnych i wielofunkcyjnych) całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży wychowywało się 515 osób.

7. Infrastruktura techniczna

Ogólna długość dróg publicznych o twardej nawierzchni w 2009 r. w województwie wyniosła 12 974,1 km. Struktura tej sieci przedstawiała się następująco: 43,8% stanowiły drogi powiatowe, 42,1% gminne, 8,3% wojewódzkie, 5,8% krajowe. Na 100 km² powierzchni ogólnej przypadało 107,1 km dróg publicznych o twardej nawierzchni (kraj — 85,8 km). Gęstość dróg o twardej nawierzchni zwiększyła się w ww. roku o 1,4 km/100 km², to jest o 1%. Długość dróg ekspresowych wyniosła 29,4 km.

W 2009 roku w województwie świętokrzyskim wyprodukowano 7 415,5 GWh energii elektrycznej (4,9% produkcji krajowej). Liczba odbiorców tej energii w 2008 r. wynosiła 454,2 tys., a jej zużycie na 1 odbiorcę - 1 629,6 kWh. Największym konsumentem energii elektrycznej był sektor przemysłowy — 45,6% (kraj — 31,1%), następnie sektor energetyczny — 16,1% (kraj — 16,7%), gospodarstwa domowe — 14,2% (kraj — 18,9%). Najmniejsze zużycie w tym względzie wykazuje rolnictwo — 0,7% (kraj — 1,1%).

W 2009 r. 72 zakłady uznane za szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza atmosferycznego w województwie świętokrzyskim wyemitowały łącznie 3,2 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, pochodzących głównie ze spalania paliw. Spośród tej grupy zakładów. 62 posiadały urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 7 do redukcji zanieczyszczeń gazowych.

Do wód powierzchniowych na obszarze województwa świętokrzyskiego odprowadzono w omawianym roku łącznie 1 159,0 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych (więcej ścieków wytworzyły jedynie województwa: mazowieckie, wielkopolskie i zachodniopomorskie). W skali kraju stanowiły one 12,9%. Oczyszczaniu z podwyższonym usuwaniem biogenów poddano 28,6% ścieków, w kraju — 46,8% zaś metodą mechaniczną oczyszczono 25,9% ścieków (w kraju — 30,7%). Najmniej ścieków zarówno w kraju, jak i naszym województwie, oczyszczono chemicznie — 4,9% (w kraju — 4,7%). Z oczyszczalni ścieków korzystało 52,7% mieszkańców województwa. Pomimo systematycznego wzrostu tego wskaźnika dało to województwu świętokrzyskiemu przedostatnią lokatę w kraju, przy średniej krajowej 64,2%. Mniej osób korzystało z oczyszczalni tylko w województwie mazowieckim — 51,3% ogółu ludności województwa, a najwięcej w województwie pomorskim — 80,5%.

8. Struktura przestrzenna

Region świętokrzyski wyróżnia się dużą różnorodnością warunków naturalnych, która jest pochodną współistnienia 2 odmiennych morfologicznie obszarów — świętokrzyskiego (północna i centralna część) i sandomiersko-nidziańskiego (południowa i wschodnia część). Pierwszy z nich, wyżynno-górski, obejmuje najstarszy w kraju masyw górski — Góry Świętokrzyskie z Puszcza Świętokrzyską i największymi w centralnej Polsce wzniesieniami (Łysica 612 m n.p.m.). Obszar ten ma surowszy klimat, słabsze gleby oraz interesujący, pasmowy krajobraz, wyróżniający się na tle płaskich terenów centralnej Polski (*mapka nr 1*).

Województwo świętokrzyskie to atrakcyjny i zróżnicowany przestrzennie region o cennych walorach przyrodniczo - krajobrazowych. Ponad 60% jego powierzchni poddane jest prawnej ochronie przyrody, dzięki czemu zajmuje pierwszą lokatę w kraju (Polska — ok. 33%).

Struktura powierzchni geodezyjnej województwa wg kierunków wykorzystania gruntów w 2009 r. przedstawiała się następująco:

- użytki rolne — 64,7% (kraj-60,7%);
- grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione — 29,3% (kraj — 30,4%);
- grunty pod wodami — 0,7% (kraj — 2,0%);
- grunty zabudowane i zurbanizowane — 4,4% (kraj — 4,9%);
- nieużytki — 0,1% (kraj — 1,6%);
- użytki ekologiczne i tereny różne — 0,8% (kraj — 0,4%).

Na koniec 2009 r. powierzchnia użytków rolnych wynosiła 596,6 ha, co stanowiło 3,7% ogółu użytków w kraju. Struktura gospodarstw rolnych o pow. 1 ha użytków rolnych w 2009 r. kształtowała się następująco: 24,4% stanowiły gospodarstwa o powierzchni 1–2 ha, następnie 44% — 2–5 ha, 23,3% gospodarstwa 5–10 ha i gospodarstwa powyżej 10 ha — 8,4%.

W rolnictwie (stanowiącym główną funkcję przestrzenną) najważniejszym problemem pozostaje rozdrobnienie gospodarstw rolnych, które nie wykazuje tendencji poprawy. Zbiory zbóż wynosiły 0,8 mln ton (2,7% zbiorów w kraju), zaś ziemniaków 0,4 mln ton (4,6% zbiorów krajowych). Wśród zwierząt gospodarskich dominowało bydło — 0,2 mln szt. (3% liczebności krajowego stada ogółem) i trzoda chlewna — 0,4 mln szt. (2,7% pogłowia krajowego).

Przedsiębiorczość pozarolnicza, w tym przemysłowa jest relatywnie słabiej rozwinięta i koncentruje się w największych miastach regionu, skupiających się w części północnej i centralnej. Na tle kraju województwo wyróżnia się wyższą dynamiką rozwoju przemysłu mineralnego oraz potencjału wykonawczego budownictwa. Najwyższe tempo wzrostu i oddziaływania na przestrzeń rynkową wykazują jednak funkcja targowa, stanowiąca obecnie jeden z głównych „motorów” rozwoju regionu.

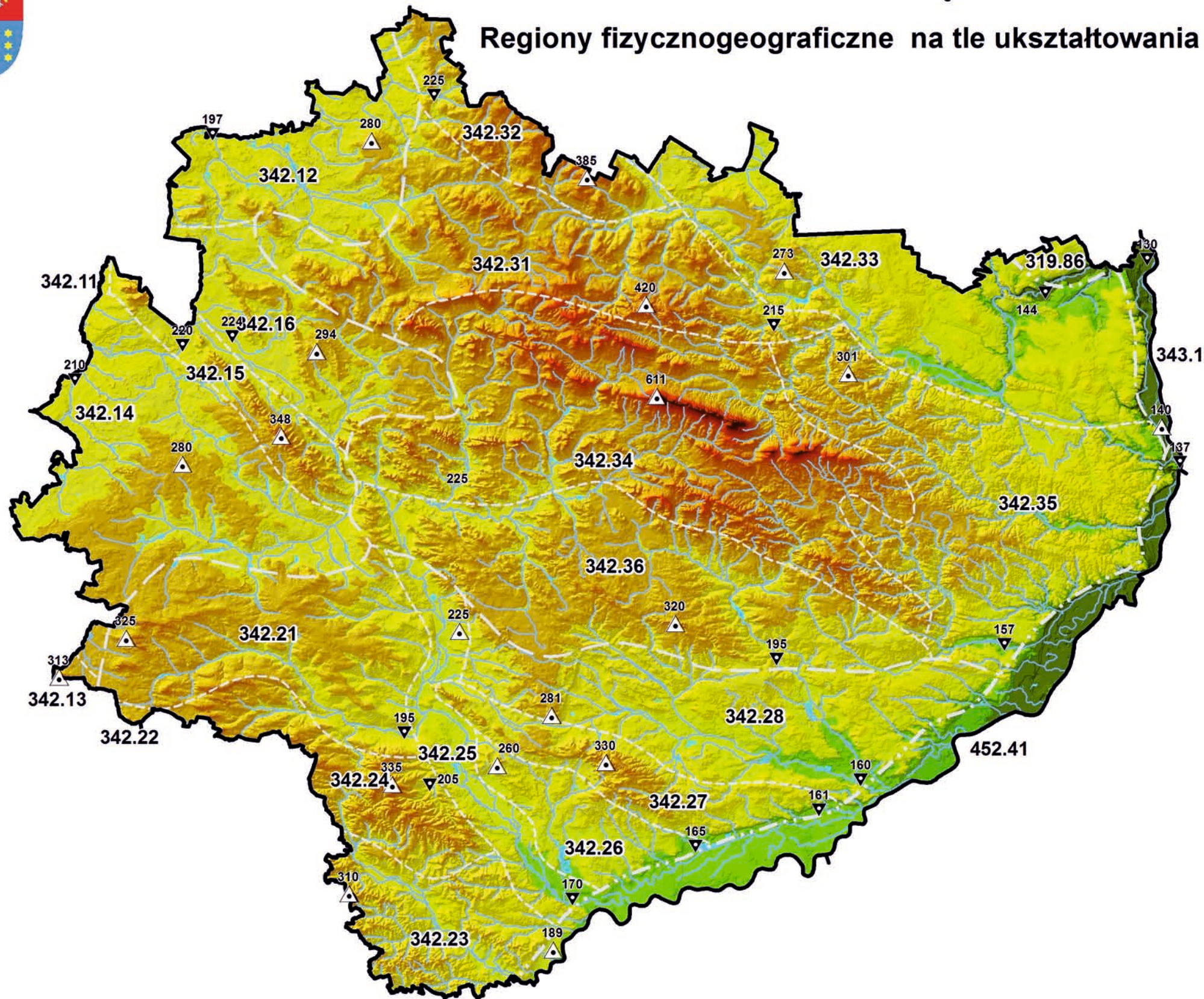
Podsumowując można stwierdzić, że świętokrzyskie (obok województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, podkarpackiego) nadal należy do regionów najsłabszych zarówno pod względem poziomu życia mieszkańców, wskaźników rozwoju gospodarczego, jak i stanu infrastruktury. Pojawiły się jednak symptomy korzystnych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, na co ma wpływ coraz efektywniejsze wykorzystanie środków pomocowych oraz ożywienie w sektorze drobnej przedsiębiorczości. Pozycję województwa (na tle innych regionów kraju) pod względem wartości wybranych wskaźników rozwoju cywilizacyjnego prezentuje tabela.

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Regiony fizycznogeograficzne na tle ukształtowania powierzchni województwa

Mapka nr 1

Legenda

I. Regiony fizycznogeograficzne wg J. Kondrackiego

- granice prowincji
- granice podprowincji
- granice regionu
- granice mezoregionu

PROWINCJA: 31 NIŻ ŚRODKOWOEUROPEJSKI
 Podprowincja: 319 Niziny Środkowopolskie
 Region: 319.8 Wzniesienia Południowomazowieckie
 Mezoregion: 319.86 Równina Radomska

PROWINCJA: 34 WYŻYNA MAŁOPOLSKA
 Podprowincja: 342 Wyżyna Środkowomałopolska
 Region: 342.1 Wyżyna Przedborska
 Mezoregion: 342.12 Wzgórza Opoczyńskie
 342.13 Próg Lelowski
 342.14 Niecka Włoszczowska
 342.15 Pasma Przedborsko-Malogoskie
 342.16 Wzgórza Łopuszańskie

Region: 342.2 Niecka Nidziańska
 Mezoregion: 342.21 Płaskowyż Jędrzejowski
 342.22 Wyżyna Miechowska
 342.23 Płaskowyż Proszowski
 342.24 Garb Wodzisławski
 342.25 Dolina Nidy
 342.26 Niecka Solecka
 342.27 Garb Pińczowski
 342.28 Niecka Polaniecka.

Regiony: 342.3 Wyżyna Kielecko-Sandomierska
 Mezoregiony: 342.31 Płaskowyż Suchedniowski
 342.33 Przedgórze Iłżeckie
 342.34 Góry Świętokrzyskie
 342.35 Wyżyna Sandomierska
 342.36 Pogórze Szydłowskie

Podprowincja: 343 Wyżyna Wschodniomałoposka
 Region: 343.1 Wyżyna Lubelska
 Mezoregion: 343.11 Małopolski Przełom Wisły

PROWINCJA: 45 ZACHODNIE I PÓŁNOCNE PODKARPACIE
 Podprowincja: 452 Północne Podkarpacie
 Region: 452.4-5 Kotlina Sandomierska
 Mezoregion: 452.41 Nizina Nadwiślańska

II. Pozostałe elementy

- rzeki
- zbiorniki wodne
- granica województwa

punkty wysokościowe w poszczególnych regionach

max

min

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, sk. pocz. 285-520 Kielec, tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79,
e-mail: sbr@tarlat@sr.rpl

Województwo świętokrzyskie na tle innych województw w 2009 r. (lokaty poszczególnych województw pod względem wartości wybranych wskaźników)

Wyszczególnienie	Powierzchnia	ludność		przyrost naturalny na 1000 ludności	zgony* na 1000 ludności	dochody ogółem budżetów jedn. samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	drogi publiczne o nawierzchni twardej w 2008 r. na 100 km ²	linie kolejowe eksploatowane w 2008 r. na 100 km ²	samochody osob. zarejestrowane na 10 tys. ludności w 2008 r.	łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszk.	lesi- stość	pracu- jący	przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	stopa bezrobocia rejestrowanego*	podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	PKB (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2007 r.	wartość dodana brutto (ceny bieżące) na 1 pracującego w 2007 r.
		ogółem	na 1 km ²															
dolnośląskie	7	5	4	13	13	5	2	5	3	6	7	8	5	4	7	4	2	2
kujawsko-pomorskie	10	10	8	7	9	13	14	9	5	8	11	13	9	13	13	10	9	9
lubelskie	3	8	12	12	15	16	16	11	15	13	3	14	7	9	10	15	15	16
lubuskie	13	16	14	6	7	2	3	13	7	4	13	1	16	14	14	6	8	6
łódzkie	9	6	5	16	16	10	10	4	10	7	2	16	6	11	5	11	6	11
małopolskie	12	4	2	4	3	11	11	2	4	10	12	9	4	5	4	7	10	12
mazowieckie	1	1	3	8	12	1	1	8	14	2	9	15	1	1	1	2	1	1
opolskie	16	15	10	14	6	14	13	6	2	3	15	11	15	7	8/9	9	11	7
podkarpackie	11	9	7	5	2	12	12	10	11	15	10	2	10	16	12	16	16	15
podlaskie	6	14	16	10	10	8	9	15	16	16	4	6/7	14	10	8/9	14	14	13
pomorskie	8	7	6	1	1	4	4	12	8	5	16	3	8	3	6	3	5	4
śląskie	14	2	1	11	11	15	15	1	1	9	1	5	2	2	3	8	3	3
świętokrzyskie	15	13	11	15	14	7	7	3	9	11	5	10	12	12	11	12	12	14
warmińsko-mazurskie	4	12	15	3	4	6	6	16	13	14	14	6/7	13	15	16	13	13	10
wielkopolskie	2	3	9	2	5	9	8	7	6	1	6	12	3	8	2	5	4	8
zachodniopomorskie	5	11	13	9	8	3	5	14	12	12	8	4	11	6	15	1	7	5

* Najmniejsza wartość została oznaczona jako lokata 1, natomiast - największa jako ostatnia lokata spośród zestawionych jednostek
 Uwaga. W ramce podano lokatę jednostki ze względu na wartość zmiennej.

III. GŁÓWNE TENDENCJE I PROBLEMY ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

(ocena ważniejszych procesów i zagrożeń gospodarki przestrzennej ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ład przestrzennego)

1. PLANOWANIE PRZESTRZENNE W WOJEWÓDZTWIE NA TLE KRAJU, W GMINACH NA TLE WOJEWÓDZTWA

Ocenę stanu planowania przestrzennego w regionie świętokrzyskim przeprowadzono głównie w oparciu o dostępne dane i materiały informacyjne Głównego Urzędu Statystycznego. Dane te są niestety niepełne a czasami sprzeczne (np. według informacji uzyskanych z UM Kielce, w 2009 roku wydano kilkadziesiąt pozytywnych decyzji o warunkach zabudowy i ULICP, a z danych internetowych GUS wynika, że Kielce nie wydały żadnej pozytywnej decyzji), nie mniej pozwalają na wyselekcjonowanie głównych tendencji i zagrożeń w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zarówno w skali całego województwa, jak i poszczególnych obszarów funkcjonalnych (*mapka nr 2*).

Przedmiotowej oceny dokonano, zakładając iż podstawowym dokumentem gospodarki przestrzennej na obszarach miast i gmin powinien być **miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (mpzp)**, który posiada rangę aktu prawa miejscowego i w pełni respektuje zasady ład przestrzennego. W porównaniu do decyzji administracyjnych (stosowanych coraz częściej zamiast mpzp) plany te obejmują na ogół większe obszary funkcjonalne i poprzedzane są szczegółowymi analizami uwarunkowań rozwoju zabudowy i zagospodarowania terenu. Podlegają też pełnym procedurom konsultacyjno-uzgodnieniowym i niezbędnej kontroli społecznej. Posiadają przy tym nieporównanie większą zdolność kreatywną. W świetle przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym plany te powinny stanowić najważniejszy instrument zachowania i kształtowania ład przestrzennego.

Oceniając stan tej dziedziny planowania w województwie świętokrzyskim warto, więc skoncentrować się na stopniu pokrycia obowiązującymi planami miejscowymi, które prawidłowo sporządzone mogą być najpewniejszym gwarantem racjonalnej gospodarki przestrzennej.

Z danych GUS za lata 2007–2009 wynika, że województwo posiada mniejsze pokrycie obowiązującymi mpzp niż średnio w Polsce. Według stanu w 2009 r. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązywały na ok. 25% ogółu powierzchni Polski, zaś w województwie świętokrzyskim pokrycie tymi planami stanowiło ok. 21% ogółu powierzchni województwa. Największe pokrycie obowiązującymi mpzp, wynoszące około 60% odnotowały województwa: śląskie, małopolskie i lubelskie, natomiast najmniejsze ok. 3,5%: kujawsko-pomorskie, lubuskie. Województwo świętokrzyskie zajęło w tej klasyfikacji 8 pozycję. W ostatnich latach odnotowuje się w województwie nieco większe zainteresowanie gmin sporządzaniem mpzp, co podyktowane jest znacznym przyspieszeniem procesów inwestycyjnych (wzrost pokrycia z 16% w 2007 r. do 21% w 2009 r.). Ogólny poziom pokrycia planami miejscowymi obszaru województwa należy jednak uznać za niski.

W odniesieniu do poszczególnych gmin stopień pokrycia tymi planami jest zróżnicowany. W 2009 r. największe pokrycie (przedział 71–100% powierzchni ogólnej) odnotowano w 18 gminach: Łącznej, Zagnańsku, Miedzianej Górze, Strawczynie, Sitkówce-Nowinach, Morawicy, Kijach, Małogoszczy, Nagłowicach, Sędziszowie, Słupi Jędrzejowskiej, Seceminie, Solcu-Zdroju, Rakowie, Bielinach, Bańkowicach, Bogorii, Kunowie, spośród których w 16 (podkreślone), występuje 100% pokrycia.

Pod względem ilości planów wyróżnia się gmina Zagnańsk, która posiadała aż 60 obowiązujących mpzp, przy czym w skład gminy wchodzi zaledwie 17 sołectw. Niestety jest to przykład negatywnego zjawiska polegającego na obejmowaniu mpzp zbyt małych powierzchni (nawet pojedynczych działek). Z drugiej strony 28% ogółu gmin w województwie nie posiadało żadnego mpzp. W większości z nich poza: Czarnocinem, Bejscami i O brazowem, wydawano decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje lokalizacyjne ULICP.

Dla porównania w 2007 r. 100% pokrycia powierzchni ogólnej planami miejscowymi zanotowano w 13 gminach tj.: Zagnańsk, Secemin, Bogoria, Obrazów, Nagłowice, Małogoszcz, Kunów, Sitkówka-Nowiny, Morawica, Bieliny, Kije, Łączna, Strawczyn. W gminie Raków na ok. 92% powierzchni gminy obowiązywały mpzp, w gminie Miedziana Góra na ok. 74% pow., zaś 27,5% ogółu gmin nie posiadało tych planów. Można zatem zakładać, że działalność inwestycyjna w tych gminach odbywała się na mocy wydawanych decyzji administracyjnych.

Porównując zamieszczone wyżej dane można wysunąć następujące wnioski: nieznacznie wzrosła liczba gmin posiadających 100% pokrycie mpzp oraz prawie nie zmieniła się ilość gmin nie posiadających na swym obszarze obowiązujących mpzp. W gminach nie posiadających planów miejscowych działalność inwestycyjna nadal opiera się o wydawane decyzje administracyjne. W przypadku ważnych dla rozwoju lokalnego inwestycji celu publicznego, działalność ta jest prowadzona w oparciu o decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (ULICP) wydawane na podstawie art. 50 ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zaś w pozostałych przypadkach w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy (WZ) wydawane na podstawie art. 59 ww. ustawy).

Z analizy danych za lata 2007–2009 wynika też, że liczba wydawanych decyzji ogółem (WZ i ULICP) w województwie świętokrzyskim w porównaniu z innymi województwami jest niewielka (w 2009 r. wydano w regionie 6 369 pozytywnych decyzji ogółem— 14 pozycja w kraju, w Polsce — 194 762 szt.; w 2008 r. w województwie wydano 6 876 — 14 pozycja w kraju, w Polsce ogółem — 201 885 s. zt.; w 2007 r. w woj. świętokrzyskim — 6 415 sztuk — 15 miejsce w kraju, Polska łącznie 201 631 sztuk). Wskazuje to na tendencje spadkowe ilości wydawanych decyzji ogółem w Polsce oraz stabilizację tej ilości w regionie .

W 2009 r. na obszarze Województwa Świętokrzyskiego wydano 5 764 decyzji o ustaleniu warunków zabudowy oraz 605 de cyzji o us taleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Przeważały pod tym względem: Ostrowiec Świętokrzyski (297 wydanych pozytywnych decyzji), Piekoszów (257), Starachowice (256), niewiele mniej decyzji (przedział 201–250) wydano w gminach: Końskie, Busko-Zdrój, Daleszyce, Staszów. Najwięcej decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydano w 2009 r. w miastach i gminach: Ostrowiec Świętokrzyski (34), Skarżysko-Kamienna (32), Busko-Zdrój (31), Końskie (27). Niewiele mniej (przedział 15–24) wydanych pozytywnych decyzji ULICP odnotowano w gminach: Pińczów, Starachowice, Chęciny, Daleszyce, Wojciechowice.

W 2007 r. w woj. świętokrzyskim wydano 5 777 decyzji o warunkach zabudowy oraz 638 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Najwięcej decyzji ULICP

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Planowanie przestrzenne w 2009 r.

Skala 1:1 200 000

Mapka nr 2 **Legenda**

wydane pozytywne decyzje lokalizacyjne ULICP (w szt.)

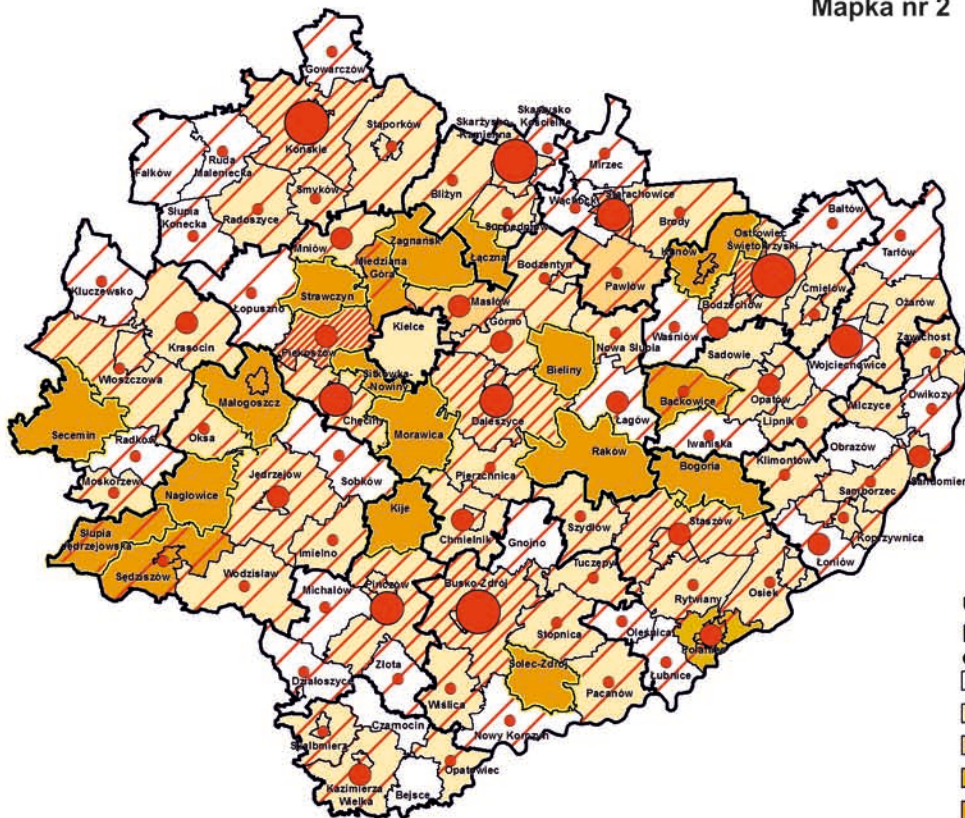
- 1 - 8
- 9 - 14
- 15 - 24
- 25 - 34

wydane pozytywne decyzje o warunkach zabudowy WZ (w szt.)

- 0
- ▨ 1 - 50
- ▨ 51 - 100
- ▨ 101 - 150
- ▨ 151 - 200
- ▨ 201 - 250
- ▨ 251 - 297

udział powierzchni gminy objętej planami miejscowymi na podstawie obydwu ustaw (z lat 1994 i 2003) w %

- 0
- 1 - 30
- 31 - 50
- 51 - 70
- 71 - 100
- 100% pokrycia planami miejscowymi

Planowanie przestrzenne w 2007 r.

Skala 1:1 200 000

Mapka nr 3 **Legenda**

wydane ostateczne decyzje lokalizacyjne ULICP (w szt.)

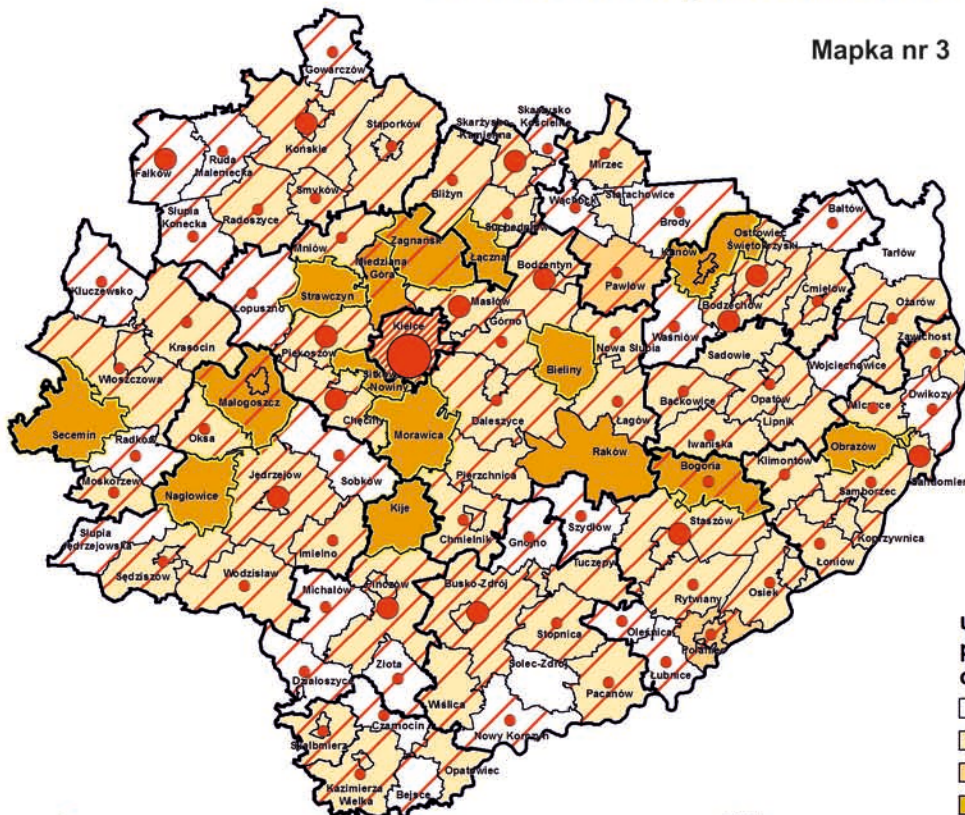
- 1 - 10
- 11 - 50
- 51 - 100
- 101 - 142

wydane ostateczne decyzje o warunkach zabudowy WZ (w szt.)

- 0
- ▨ 1 - 50
- ▨ 51 - 100
- ▨ 101 - 200
- ▨ 201 - 300
- ▨ 301 - 400
- ▨ 401 - 642

udział powierzchni gminy objętej planami miejscowymi na podstawie obydwu ustaw (z lat 1994 i 2003) w %

- 0
- 1 - 30
- 31 - 50
- 51 - 70
- 71 - 100
- 100% pokrycia planami miejscowymi

wydano w miastach i gminach: Kielce (142), Końskie (39), Ostrowiec Świętokrzyski (34), Sandomierz (28), Busko-Zdrój (27). Najwięcej decyzji o warunkach zabudowy wydano w 2007 r. w miastach i gminach: Kielce (642), Ostrowiec Świętokrzyski (282), Busko-Zdrój (265), Piekoszów (222), Jędrzejów (214) — *mapka nr 3*.

Tak duża ilość decyzji administracyjnych w relacji do pokrycia obszaru województwa planami miejscowymi zdecydowanie mija się z intencją autorów przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, którzy uznali je za instrument zastępczy. Powinien on być stosowany sporadycznie. Niestety w ca 30% gmin przyjęto taktykę powszechnego zastępowania planów omawianymi decyzjami, co należy uznać za działalność krótkowzroczną, prowadzącą do zrywania powiązań funkcjonalnych i zagrożenia chaosem przestrzennym.

Podsumowanie

Ogólne pokrycie planami miejscowymi obszaru województwa należy uznać za nieco niższe niż średnio w Polsce. Znacznie zróżnicowany jest natomiast stopień pokrycia mpzp różnych obszarów województwa, przy czym największy posiadają gminy sąsiadujące z Kielcami. 100% pokrycia planami występuje również w niektórych gminach w środkowo-zachodniej części regionu oraz w rejonie Łagowa. Na obszarach niskiego pokrycia planami notuje się podwyższoną aktywność w wydawaniu decyzji WZ i ULICP.

Stan realizacji opracowań planistycznych jest zdecydowanie lepszy w strefach podmiejskich, niż w centach miast, co można uzasadniać wyższymi kosztami przygotowania dokumentacji planistycznej oraz znacznie dłużej trwającymi procedurami rozpatrywania odwołań i protestów na terenach o największym zaludnieniu i intensywności użytkowania.

Najwięcej decyzji o ustaleniu warunków zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydaje się w miastach i gminach miejsko-wiejskich. Niestety nie towarzyszy temu w sposób wystarczający ciągłość prac planistycznych obejmująca m.in. wymagane art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym m.in. analizę wydanych decyzji WZ i ULICP, wniosków w/s sporządzenia lub zmiany mpzp. Analizy te powinny być przekazywane radom miast i gmin (przynajmniej raz w kadencji, choć w miastach i gminach objętych wysoką presją urbanizacyjną słusznym wydaje się stosowanie częściej tego instrumentu) i stanowić podstawę podejmowania uchwał o przystąpieniu do sporządzania, bądź zmiany studium lub/i mpzp. Brak systematycznie prowadzonej oceny stanu zagospodarowania przestrzennego jest szczególnie odczuwalny w gminach o wysokim stopniu urbanizacji, zlokalizowanych w otoczeniu miast i na obszarach położonych w granicach administracyjnych ośrodków miejskich. Jest to istotne zwłaszcza na tych obszarach, ze względu na występujące tu najczęściej zagrożenie ubytkiem terenów pełniących ważne funkcje publiczne, które trudno będzie zachować bez odpowiednich ustaleń, zawartych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, stanowiącym akt prawa miejscowego.

Należy podkreślić fakt, iż jedynie mpzp w sposób twórczy i kompleksowy może ustalić wszystkie uwarunkowania zabudowy, godząc różne, często sprzeczne interesy działających na tym obszarze podmiotów. Decyzja administracyjna oparta o obowiązujące przepisy prawa oraz analizę architektoniczno-urbanistyczną najbliższego sąsiedztwa nie jest natomiast w stanie ustalić wszystkich związków funkcjonalnych i może stwarzać groźne dla zachowania ładu przestrzennego precedensy rozwoju zabudowy, dopuszczając ją na terenach, które z różnych względów nie powinny zostać zabudowane.

2. GŁÓWNE PROBLEMY I ZAGROŻENIA ROZWOJU

Na podstawie prowadzonej systematycznie analizy projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, kierowanych do uzgodnienia z Zarządem Województwa Świętokrzyskiego można stwierdzić, iż część tych dokumentów nie w pełni uwzględnia interesy krajowe i wojewódzkie, stwarzając (w przypadku skierowania ich do realizacji) potencjalne zagrożenia ładu przestrzennego i przestrzeni publicznej. Jedną z przyczyn tych zagrożeń jest brak spójności aktów prawnych oraz nieprecyzyjne przepisy, dające władzom lokalnym nadmierne możliwości interpretacyjne. Towarzyszy temu brak możliwości wyrażenie przez organy wojewódzkie kompleksowej oceny merytorycznej opiniowanych dokumentów, która miałaby dla samorządów lokalnych charakter wiążący (poza oceną zgodności z planem województwa oraz oceną środowiskową). Prowadzi to do poczucia nadmiernego „władztwa planistycznego” i coraz szerszego zawłaszczania na cele lokalne przestrzeni „regionalnej” nie chronionej wystarczająco obowiązującymi przepisami. Niestety problemów tych nie rozwiązuje działalność gminnych komisji urbanistyczno-architektonicznych, które mają jedynie możliwość opiniowania przedkładanej dokumentacji. Ponadto urbanistów nie wspierają samorządowe kolegia odwoławcze (SKO), które bardzo liberalnie podchodzą do przepisów prawa i niestety w wielu przypadkach w sposób niekompetentny je interpretują, podważając często decyzje samorządów np. o odmowie wydania decyzji. Niestety, śledząc orzecznictwo sądowe można dodatkowo przekonać się iż analogiczne sprawy w zależności od sądu są w różny sposób rozstrzygane, co wskazuje również na nieskoordynowanie i niespójność w wymiarze sądownictwa w Polsce.

W omawianych opracowaniach planistycznych poza coraz większą dominacją interesów lokalnych nad celami publicznymi, zwraca też uwagę pogarszająca się jakość tych opracowań związana z brakiem wykwalifikowanych kadr i dążeniem do minimalizacji kosztów prac projektowych, które zostały ściśle podporządkowane formule przetargowej. Niestety niska cena nie idzie w parze z wysoką jakością opracowań.

Istotne zagrożenia generują również obowiązujące przepisy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które nie uściślają minimalnej powierzchni możliwej do objęcia studium gminnym bądź planem miejscowym. Niestety mankament ten jest skrzętnie wykorzystywany przez część gmin, które rozwiązują bieżące potrzeby lokalizacyjne wprowadzając kolejne, drobne zmiany tych dokumentów, kolidujące często z ogólnymi celami polityki lokalnej ustanowionymi dla całego obszaru gminy. Jaskrawym przykładem tych praktyk są wielokrotnie podejmowane, jednostkowe zmiany studiów, które obejmują pojedyncze działki i są sporządzane równoległe z planami miejscowymi (w celu spełnienia obowiązującego do niedawna przepisu dotyczącego zgodności mpzp ze studium). Są one sporządzane najczęściej po to, by sprostać wymaganiom różnych inwestorów komercyjnych i przeznaczyć pod zabudowę tereny położone poza obszarami racjonalnej urbanizacji. Łatwo przewidzieć, że polityka ta, ze względu na swą krótkowzroczność i potencjalne zagrożenia ładu przestrzennego nie będzie stanowiła zachęty dla poważnych inwestorów i może generować znaczne koszty uzbrojenia, obciążające budżet lokalny. Analogiczna sytuacja może wystąpić w gminach, w których rozwój osadnictwa odbywa się za pomocą decyzji administracyjnych, a zwłaszcza tam, gdzie występuje silna presja budowlana i tych decyzji wydaje się bardzo dużo.

Warto zauważyć, że brak racjonalnej polityki przestrzennej prócz tego, iż wpływa na degradację krajobrazu i obniża konkurencyjność inwestycyjną gminy, to również generuje nadmierne koszty uzbrojenia oraz skłania do podejmowania niewłaściwych decyzji (np. zabudowy terenów na rozpoznanych złożach kopalin, terenach zagrożonych zalaniem lub procesami osuwiskowymi itp.), grożących poniesieniem późniejszych kosztów na odszkodowania lub przesiedlenia.

Do najważniejszych zagrożeń ładu przestrzennego zidentyfikowanych w toku opiniowania studiów gminnych należy zaliczyć:

- lokalizację nowoprojektowanej zabudowy, w tym mieszkaniowej, na obszarach zagrożonych powodzią, które powinny być wykluczone z tego rodzaju zagospodarowania;
- suburbanizację — nieracjonalną urbanizację obrzeży miast wywołaną rozlewaniem się zabudowy o niskiej intensywności na przyległe tereny wiejskie często o atrakcyjnym krajobrazie, co prowadzi do jego destrukcji i utraty naturalnych cech (ponadto zabudowa ta nie idzie w parze z rozwojem komunikacji i usług, tworząc „niedosłużone”, „dysfunkcyjne” osiedla mieszkaniowe, których mieszkańcy muszą korzystać z odległych usług miejskich, ponosząc wysokie koszty dojazdu);
- stanowiący odmianę suburbanizacji intensywny rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej wzdłuż szlaków komunikacyjnych powodujący ograniczenia komunikacyjne i funkcjonalne;
- nadmierne, nieuzasadnione wyznaczanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, w znacznym oddaleniu od istniejącej zabudowy, bez szans na szybkie zapewnienie dojazdu i uzbrojenia (tereny te są wyznaczane bez jakiegokolwiek uściślenia, która ich część może być zabudowana w pierwszej kolejności, co prowadzi do powstawania chaotycznej zabudowy rozproszonej);
- uleganie przez samorządy lokalne presji deweloperów na zawłaszczanie najbardziej atrakcyjnej krajobrazowo przestrzeni, która powinna być chroniona dla ogółu społeczeństwa gminy (np.: tereny enklaw leśnych i w bezpośrednim sąsiedztwie lasów, położone przy istniejących i projektowanych zbiornikach wodnych oraz usytuowane na stokach górskich, lub w innych miejscach o atrakcyjnych walorach widokowych itp.);
- obudowa dróg wojewódzkich i krajowych, projektowanie nowych terenów zabudowy głównie mieszkaniowej na granicy z pasem drogowym, co jednocześnie wymusza: dopuszczenie do nadmiernych ilości zjazdów (rzadko kiedy projektuje się drogi odbarczające), brak zachowania rezerwy pasa drogowego uniemożliwiający w przyszłości podniesienie klas dróg, poza tym niska atrakcyjność (standard) mieszkania w sąsiedztwie ruchliwych dróg nierzadko za ekranem akustycznym;
- lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie konfliktowego zagospodarowania, np.: obok funkcjonującej kopalni lub dróg ruchu tranzytowego;
- nie uwzględnianie wszystkich udokumentowanych złóż surowców mineralnych, nawet aktualnie eksploatowanych oraz zatwierdzonych obszarów i terenów górniczych;
- próby pozbycia się „niewygodnych” dla gmin inwestycji celu publicznego metodą zmiany studium obejmującą zmianę zagospodarowania terenów, na których są te inwestycje zlokalizowane, bez żadnego komentarza czy uzasadnienia;
- ograniczone do minimum stosowanie wymaganych ustawą i rozporządzeniem dot. zawartości studium, wskaźników zagospodarowania i użytkowania terenów, wskaźników urbanistycznych; a szczególnie zaniżonych i nie przystających do obecnych potrzeb wskaźników dot. wyposażenia w miejsca postojowe (w miastach polityce tej towarzyszy brak kompleksowej wizji stworzenia spójnego systemu parkowania);
- stosowanie analogicznych wskaźników dla terenów diametralnie różnych (takie same wskaźniki dla terenów zabudowy zlokalizowanych na obszarze miasta jak i wsi);
- brak dbałości o jakość przestrzeni publicznej oraz architektury, chaos w formach zabudowy i architekturze zespołów urbanistycznych, degradacja przestrzeni przez wszechobecną agresywną reklamę, unikanie w opracowywanych dokumentach planistycznych precyzyjnych zapisów dotyczących kształtowania ładu przestrzennego np. w zakresie: kolorystyki elewacji, kształtu dachu, wysokości i jednolitości ogrodzeń, warunków i zasad lokalizacji reklam oraz ich wielkości i kształtu;

- gettoizacja przestrzeni zurbanizowanej (wg definicji zawartej w projekcie KPZK 2030 jest to *nasilające się zjawisko powstawania zamkniętych, strzeżonych osiedli mieszkaniowych i postępującej jednocześnie degradacji osiedli starych, głównie przemysłowych, czego konsekwencją jest powstawanie gett dobrobytu i ubóstwa, stanowiących zagrożenie spójności społecznej polskich miast*), zamknięte ogrodzone osiedla mają wpływ na przerwanie zakładanej ciągłości urbanistycznej, poza tym budzą negatywne odczucia estetyczne i stwarzają poczucie izolacji;
- traktowanie ograniczeń związanych z potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego wyłącznie jako barier rozwojowych;
- źle przeprowadzane konsultacje społeczne, bądź zupełny ich brak, ignorowanie opinii społecznej.

Przykłady niekorzystnych tendencji i zagrożeń rozwoju przestrzennego w województwie świętokrzyskim obrazuje dołączony na końcu tego rozdziału załącznik graficzny.

Istotne zagrożenia ładu przestrzennego generuje także obecny stan prawodawstwa, a zwłaszcza obowiązujące „specustawy”, które stanowią zaprzeczenie idei ciągłości planowania oraz potrzeby realizacji długookresowych dokumentów planistycznych.

Winę za obecny stan planowania przestrzennego ponoszą również środowiska urbanistyczne, które nie potrafiły uzgodnić wspólnego stanowiska wobec najpilniejszych zmian przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i odnieść się zdecydowanie do naruszeń reguł urbanistyki. Przykładem może być tu ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, w której uzasadnieniu (jako przyczynę wprowadzanych zmian) podaje się potrzebę likwidacji barier inwestycyjnych wynikających z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Niestety planowaniu przestrzennemu nie służą także rygorystyczne i słabo skoordynowane z procedurami urbanistycznymi przepisy środowiskowe eliminujące praktycznie możliwości lokalizacji ważnych inwestycji celu publicznego np. na obszarach Natura 2000, z których część została utworzona na terenach rezerwowanych wcześniej pod tego rodzaju inwestycje.

Wnioski do zmiany Planu:

Podstawą podniesienia efektywności planowania przestrzennego jest przede wszystkim zmiana przepisów branżowych uwzględniająca działania przewidziane w projekcie KPZK 2030 takie jak m.in.:

- stopniowa eliminacja specustaw ze sfery gospodarki przestrzennej poprzez zastąpienie ich aktami planistycznymi;
- wprowadzenie ustawowo ograniczenia zabudowy terenów pozbawionych infrastruktury wodno-kanalizacyjnej; ograniczenie zabudowy lub podziału gruntów leżących poza terenami objętymi planami zagospodarowania przestrzennego tylko do tzw. „plomb” w istniejących strukturach, na wyludniających się obszarach wiejskich wskazanych w planie krajowym wprowadzona zostanie zasada pierwokupu zabudowy gospodarczej w powiązaniu z celami restytucji środowiska;
- wprowadzenie drogą ustawową minimalnych standardów wyposażenia i zagospodarowania przestrzennego terenów zurbanizowanych, w tym standardów dostępności do podstawowych usług społecznych z zachowaniem ochrony interesu publicznego (standardów urbanistycznych — związanych z ekstensywnością zabudowy i dostępem do infrastruktury technicznej, jak i standardów dostępności do podstawowych usług społecznych, ewentualnie zastosowanie rozwiązań zastępczych z zakresu e-dostępności);

- wsparcie dla tworzenia gminnego zasobu nieruchomości tj. wykupu, wywłaszczenia i wymiany terenów, przeprowadzania scaleń i wtórnych podziałów gruntów oraz nieodpłatnego przejmowania przez gminę części wtórnie dzielonych terenów na cele urządzeń wspólnych (ulice, parkingi, urządzenia techniczne, zieleń);
- wprowadzenie ustawowego obowiązku sporządzenia mpzp dla terenów rozwojowych wyznaczonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz obowiązek reparcelacji gruntów na podstawie decyzji planu;
- zwiększenie powierzchni pokrytych planami miejscowymi (działania związane z ograniczeniem w dysponowaniu gruntami nie objętymi planami zagospodarowania przestrzennego): 100% pokrycie całych gmin planami zagospodarowania przestrzennego; zakaz opracowywania i uchwalania planów miejscowych dla terenów o bardzo małej powierzchni; obligatoryjność posiadania planu jako podstawa do ubiegania się przez inwestora o dofinansowanie z funduszy UE;
- rozdzielenie na drodze ustawowej prawa własności nieruchomości od prawa do jej zagospodarowania i zabudowy; stworzenie zachęt fiskalnych dla bardziej efektywnego wykorzystania przestrzeni zurbanizowanej w szczególności dla ponownego zagospodarowywania przestrzeni zdegradowanej i intensyfikacji wykorzystania przestrzeni uzbrojonej (m.in.: różnicowanie podatków od nieruchomości zależne od stanu uzbrojenia terenu, wprowadzenie podatku katastralnego);
- instytucjonalne wzmocnienie planowania przestrzennego realizowane zgodnie z opracowanym planem zmian administracyjnych (ciągły proces podnoszenia wiedzy i kompetencji, doradztwo na rzecz planistów regionalnych i lokalnych, współpraca z placówkami naukowymi i badawczymi);
- budowa systemu monitorowania i oceny stanowiącego podstawowe narzędzie zarządzania i koordynacji działań rozwojowych w odniesieniu do przestrzeni.

Ponadto zmiany przepisów zwłaszcza środowiskowych powinny być również ukierunkowane na bardziej racjonalne stosowanie ograniczeń w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z uwzględnieniem możliwości uzyskania odstępstw w szczególnie uzasadnionych sytuacjach (np. obszary Natura 2000 a konieczność remontu i konserwacji urządzeń przeciwpowodziowych).

W związku z propozycją wprowadzenia powyższych zmian w zakresie planowania przestrzennego oraz w celu przeciwdziałania zdiagnozowanym w poprzednim rozdziale problemom i zagrożeniom rozwoju należałoby w zmianie Planu wzmocnić zapisy dotyczące konieczności uwzględniania zasad zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego tj.:

- zakazu lokalizacji zabudowy na terenach zagrożonych powodzią i osuwiskami;
- zakazu rozpraszania zabudowy;
- zakazu sporządzania zmian studium oraz mpzp, obejmujących zbyt mały obszar (kategoryczny zakaz zmian obejmujących pojedyncze działki) z możliwością odstępstw w wyjątkowych sytuacjach;
- zalecenie częstszego, niż zawarte w przepisach minimum, sporządzania analiz stanu zagospodarowania przestrzennego, w tym ocen aktualności studium, które powinny wskazać zakres niezbędnych zmian tego dokumentu; w gminach objętych większą presją budowlaną (najlepiej każdorazowo przed podjęciem uchwały o zmianie studium);
- ochrony atrakcyjnego krajobrazu, przedpola widokowego oraz otoczenia w sąsiedztwie zabytków, poprzez poprzedzające sporządzenie studium gminnego, wykonanie analiz, pomocniczych studiów tj. krajobrazowego i wprowadzanie wynikających z nich wytycznych — zakazów, nakazów, ograniczeń do tego dokumentu; potraktowanie potrzeby ochrony tych elementów jako walorów sprzyjających rozwojowi;
- ochrony przestrzeni publicznych oraz konieczności ich wyznaczania w opracowaniach studiów; podkreślenie możliwości uzyskania wysokiej jakości architektury oraz

- urbanistyki, zwłaszcza w realizacji inwestycji celu publicznego, poprzez organizację otwartych konkursów, rozstrzyganych przez profesjonalistów, dzięki czemu można mieć wpływ na jakość wyboru;
- priorytetowe traktowanie inwestycji celu publicznego, zabezpieczanie w opracowywanych dokumentach planistycznych niezbędnej rezerwy terenowej oraz właściwego sąsiedztwa;
 - potrzeby przeprowadzania analiz poprzedzających lokalizację nowych terenów budowlanych, zapobiegających ich nadmiernemu wyznaczaniu;
 - określanie, które z wyznaczonych nowych terenów budowlanych powinny być uruchamiane w pierwszej kolejności (zapewnienie im niezbędnych mediów), a które dopiero po wyczerpaniu tych pierwszych;
 - precyzyjne określanie terenów wyłączonych z zabudowy;
 - stosowanie wskaźników przystających do rzeczywistości dotyczących np. ilości miejsc parkingowych, zróżnicowanie wskaźników uzależnionych lokalizacją (miasto, wieś), funkcją, sąsiedztwem;
 - opracowanie i wdrażanie strategii lokalizacji parkingów (najbardziej istotne w miastach);
 - precyzyjne określanie możliwości lokalizacji reklam i ich gabarytów, kształtu jak również kolorystyki obiektów;
 - kompleksowe i zgodne z zasadami ładu przestrzennego planowanie zagospodarowania, tereny mieszkaniowe z uwzględnieniem infrastruktury: dojazdów, mediów, zaplecza usługowego oraz bazy infrastruktury społecznej tj. np. żłobki, przedszkola, szkoły, przychodnie, ośrodki sportowe i rekreacyjne itp.; jak również zaopatrzone w odpowiedniej jakości przestrzenie publicznie oraz tereny zielone, dostępne dla wszystkich grup wiekowych;
 - ochrona obszarów zielonych pierścieni wokół miast przed zmianą sposobu ich zagospodarowania oraz ochrona i rozwój obszarów zieleni urządzonej w obrębie miast, w tym ochrona zieleni wysokiej przed bezzasadną wycinką (rozważne zarządzanie ekosystemami);
 - uwidocznienie korzyści z prowadzenia racjonalnej gospodarki przestrzennej i pełnego pokrycia gminy obowiązującymi mpzp, będących wyrazem stabilnej, długofalowej i odpowiedzialnej polityki przestrzennej i służących przyciągnięciu inwestorów;
 - w celu niwelowania negatywnych zjawisk przestrzennych związanych z suburbanizacją konieczne jest stosowanie efektywnych instrumentów planowania przestrzennego oraz przyjęcie zintegrowanego z planowaniem przestrzennym modelu planowania transportu i zarządzania środowiskiem miejskim, ponieważ proces ten dotyczy zwłaszcza stref podmiejskich warto zastanowić się nad potrzebą sporządzania dokumentów planistycznych obejmujących swym zasięgiem miasto i jego obszar funkcjonalny;
 - przeciwdziałanie powstawaniu stref ubóstwa, społecznego wykluczenia i zahamowanie utraty funkcji miastotwórczych; podjęcie działań rewitalizacyjnych na obszarach zaniedbanych oraz terenach poprzemysłowych, pokolejowych, jak również w centralnych częściach miast, zapewnienie szerokiej oferty, atrakcyjnych mieszkań dostępnych dla różnych grup społecznych na obszarach miejskich, rozwój wysokiej jakości usług oraz wzrost dostępności do podstawowych usług, przestrzeni publicznych, w tym zielonych, edukacji ogólnej i zawodowej oraz opieki medycznej;
 - podkreślenie potrzeby dążenia do osiągnięcia wysokiej jakości architektury oraz przestrzeni, zwłaszcza w miastach, ale i na obszarach wiejskich, która w chwili obecnej staje się wyznacznikiem atrakcyjności lokalizacyjnej i sprzyja przyciąganiu inwestycji produkcyjnych i usługowych;

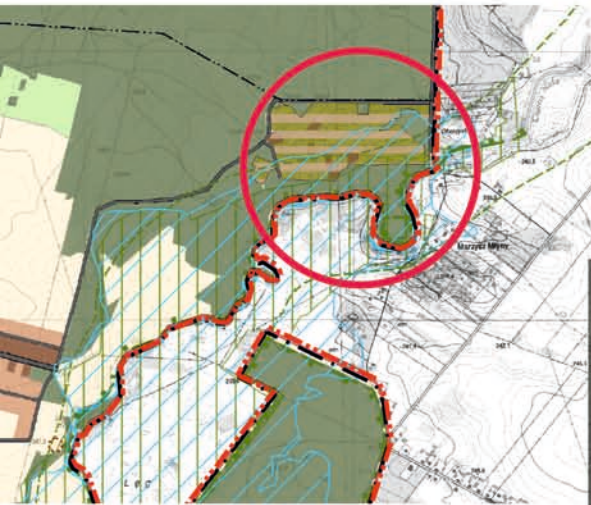
- potrzeba wprowadzenia do systemu szkolnictwa zagadnień związanych ze zrównoważonym rozwojem, jakością architektury i urbanistyki oraz wartością przestrzeni i potrzebą jej harmonijnego kształtowania;
- dążenie do uzyskania sprawnego systemu komunikacyjnego, w tym intermodalnego, (powiązanie układów drogowych, kolejowych, rowerowych itp.) miejskiego, podmiejskiego i ogólnokrajowego;
- podkreślenie znaczenia przygotowania atrakcyjnej oferty uzbrojonych, dobrze skomunikowanych terenów pod rozwój różnego typu przedsiębiorczości oraz intensywnej promocji tej oferty w kraju i za granicą;
- podkreślenie dużej roli konsultacji społecznych przy opracowywaniu dokumentów planistycznych oraz różnego rodzaju koncepcji urbanistycznych, które przeprowadzone w sposób właściwy (a nie tylko po to, żeby spełnić wymogi przepisów) pozwolą zrozumieć oczekiwania społeczne odnośnie treści ww. opracowań, a tym samym wypracować wspólną koncepcję danego dokumentu.

Konieczne wydaje się także uściślenie w Planie województwa zakresu przestrzeni ponadlokalnej, która ze względu na konieczność zapewnienia realizacji zadań krajowych i samorządu województwa będzie szczególnie chroniona przed kolizyjnym zainwestowaniem w toku uzgodnień lokalnych dokumentów planistycznych z Zarządem Województwa Świętokrzyskiego.

LOKALIZACJA ZABUDOWY NA TERENACH ZALEWOWYCH

Przykład

Zał. graf. do zmiany nr 3 Studium uikzp gm. Morawica (Kierunki - fragment), dopuszczenie do poszerzenia istniejącej zabudowy m.in. na terenach zalewowych - na zaznaczonym fragmencie sołectwo Podmarzysze

Fragment legendy ze zmiany nr 3 Studium uikzp gm. Morawica

**OBSZARY POTENCJALNYCH ZAGROŹEŃ I OGRANICZEŃ
W ZAGOSPODAROWANIU TERENU**

 TERENY ZALEWOWE

**OBSZARY ZAINWESTOWANE LUB DOPUSZCZONE
DO ZAINWESTOWANIA**

 TERENY ZABUDOWY MIESZKANOWEJ ISTNIEJĄCEJ I ZAPROJEKTOWANEJ
W PLANIE

 PROJEKTOWANE TERENY ZABUDOWY MIESZKANOWEJ

Źródło: geoportal.gov.pl

Ten sam fragment gminy Morawica - sołectwo Podmarzysze

Możliwe skutki

Agencja Gazeta
Fot. Paweł Małecki/Agencja Gaz

Źródło - zał. do art. "Woda wciąż groźna", Gazeta Wyborcza, 18.05.2010
(zdjęcie przedstawia powódź w Nowym Korczynie)

SUBURBANIZACJA - PRZYKŁADY

Źródło: geoportal.gov.pl

Rozwój zabudowy na obszarze gm. Sitkówka-Nowiny

Źródło: geoportal.gov.pl

Rozwój zabudowy na obszarze gm. Górnó

SUBURBANIZACJA - PRZYKŁADY

Cedzyna gmina Górno

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

4. Sąsiedztwo w zbliżeniu, skrzyżowanie z drogą ekspresową

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

Nowe domy powstają na „polach” jak grzyby po deszczu

3. Tymczasowy koniec zabudowy, w tle widać sąsiedztwo

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

2. Nowa zabudowa w formie ulicówki

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

1. Zaczyna się „wąskim gardłem” łączącym nową zabudowę z drogą krajową nr 74

NADMIERNE, NIEUZASADNIONE WYZNACZANIE NOWYCH TERENÓW BUDOWLANYCH

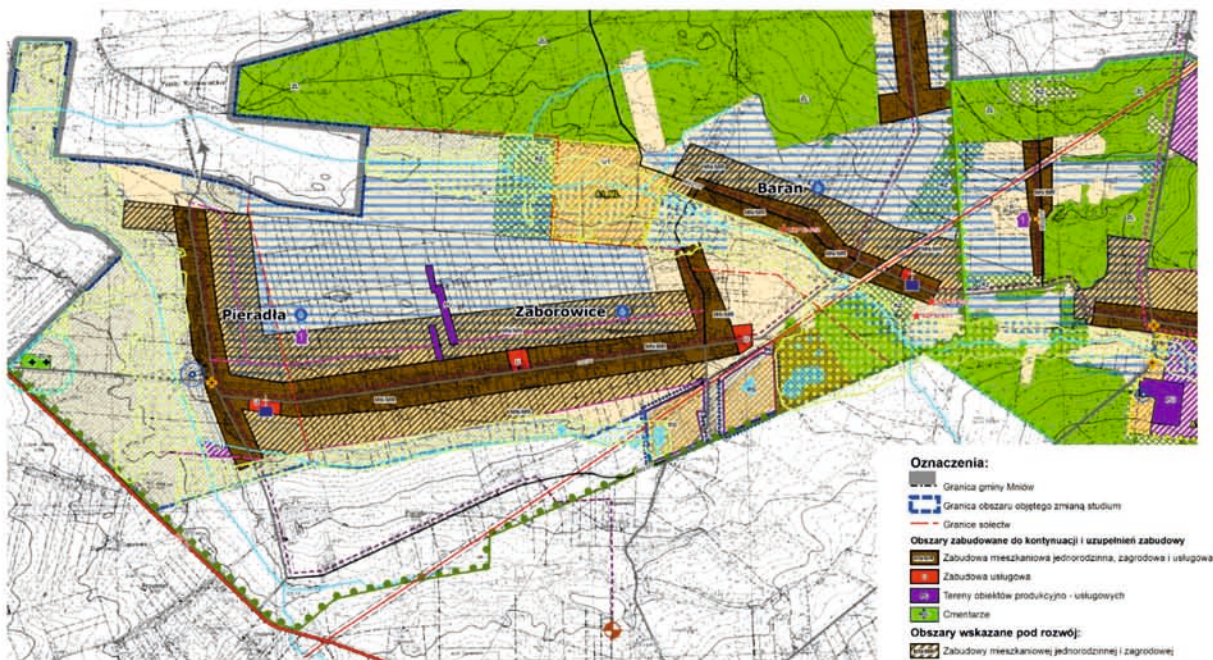
Dzisiejszy krajobraz

Fot. Jerzy Bielecki

Gliniany Las - przydrożny punkt widokowy, fragment panoramy w kierunku Zaborowic
Zmiana nr 1 Studium uikzp gm. Mniów, aneks graficzny - Uwarunkowania kulturowe Gliniany Las

Krajobraz „projektowany” przyszły

Zał. graficzny do zmiany nr 2 Studium uikzp gm. Mniów
Fragment z projektowanym rozwojem zabudowy m.in.w sołectwie Zaborowice
po dwie, czasem trzy linie zabudowy dodatkowo, bez żadnych zasad odnośnie
kolejności ich zabudowy

Fragment legendy ze zm. nr 2
Studium uikzp gm. Mniów (Kierunki)

PRESJA DO ZABUDOWY SZCZEGÓLNICIE ATRAKCYJNYCH MIEJSC

Tereny leśne oraz ich najbliższe sąsiedztwo

Źródło: geoportal.gov.pl

Fragment gminy Zagnańsk

Tereny wokół zbiorników wodnych

Źródło: geoportal.gov.pl

Fragment gmin Górnó, Masłów, zbiornik wodny Cedzyna

PRESJA DO ZABUDOWY SZCZEGÓLNICIE ATRAKCYJNYCH MIEJSC

Zawłaszczanie przestrzeni publicznych pod zabudowę developerską mieszkaniową

Źródło: geoportal.gov.pl

Lokalizacja - Zalew kielecki, miasto Kielce

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

„Ładny widok” zarezerwowany tylko
dla mieszkańców budynku wielorodzinnego

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

Teren wykupiony przez developera sięga do samej
alejki spacerowej

OBUDOWA DRÓG KRAJOWYCH I WOJEWÓDZKICH

Źródło: geoportal.gov.pl

Droga krajowa nr 74 (odcinek na terenie Radlina w gminie Górnó)

Źródło: geoportal.gov.pl

Droga wojewódzka nr 750 (odcinek na terenie Janaszowa w gminie Zagnańsk)

Źródło: geoportal.gov.pl

Droga krajowa nr 73 (odcinek na terenie Woli Morawickiej w gminie Morawica)

WPROWADZANIE W SĄSIEDZTWIE KONFLIKTOWEGO ZAGOSPODAROWANIA

Zabudowa mieszkaniowa otaczająca Lotnisko w Masłowie ograniczająca możliwości jego rozbudowy

Źródło: geoportal.gov.pl

Lokalizacja: Masłów Pierwszy w gminie Masłów

WPROWADZANIE W SĄSIEDZTWIE KONFLIKTOWEGO ZAGOSPODAROWANIA

Zabudowa mieszkaniowa w sąsiedztwie czynnych kopalni

Źródło: geoportal.gov.pl

Kopalnia dolomitów „Laskowa” w gminie Miedziana Góra

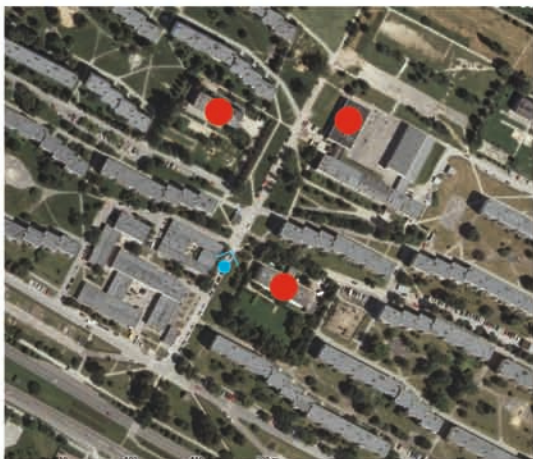

Źródło: geoportal.gov.pl

Kopalnia kwarcytu w Wiśniówce w gminie Masłów

WSZECHOBECNY DEFICYT MIEJSC PARKINGOWYCH

Szczególnie odczuwalny przy obiektach użyteczności publicznej

Źródło: geoportal MSIP w Kielcach

Osiedle Bocianek w Kielcach, czerwonymi kółkami zaznaczono trzy obiekty użyteczności publicznej: żłobek, przedszkole, szkoła

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

 lokalizacja miejsca zrobienia powyższego zdjęcia

Zaparkowanie w tej uliczce w „godzinach szczytu” niemal graniczy z cudem

Źródło: geoportal MSIP w Kielcach

Ulica Targowa w Kielcach, czerwonym kółkiem zaznaczono 14 piętrowy biurowiec, w godzinach rannych panuje tu zasada: „kto pierwszy ten lepszy”

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

 lokalizacja miejsca zrobienia powyższego zdjęcia

Ulica Nowy Świat, tu również niektórzy, w tym użytkownicy i mieszkańcy nowych budynków usługowo-wielorodzinnych starają się zaparkować, utrudniając tym samym znacząco ruch na tej dwukierunkowej ulicy

CHAOS OBECNY W FORMACH ZABUDOWY, W ARCHITEKTURZE

**Niby budynki takie same (mieszkaniowe wielorodzinne)
a jednak zupełnie inne**

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

**Nowa zabudowa powstała w mniej więcej tym samym czasie u zbiegu ulic Klonowej i Turystycznej
w Kielcach,
różni się kształtem dachów, spadkami połaci dachowych, kolorystyką
każdy z tych budynków osobno nie wygląda źle,
ale czy tak powinno kształtować się zabudowę w sąsiedztwie?**

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

Rola reklamy

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

Tak „urozmaicony” krajobraz można zobaczyć jadąc drogą krajową nr 74 w kierunku Kielc, w zasadzie na granicy z miastem

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

Kolejne „witacze”

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

„Nowatorskie” podejście do kształtowania ogrodzeń

Jedna z odmian - grodzenie osiedli

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

Odgradzona „odizolowana” zabudowa wielorodzinna w Kielcach

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

Fot. K. Bieniek-Kaszyńska

ZIELONE WRÓG PUBLICZNY NUMER JEDEN

(cytal z portalu internetowego samorząd 2010)

„Drzewa żyją wraz z człowiekiem w ich kształcie, zmianach i szumie”

Stefan Żeromski

Fot. Dawid Łukasik, źródło: portal internetowy echodnia.eu (7 lipca 2010)

Tak wyglądała do niedawna ulica Chęcińska w Kielcach

(zdjęcie z portalu internetowego samorząd 2010, 09.09.2010)

A tak wygląda dzisiaj, po wycince ok. 120 drzew

Czy naprawdę chcemy takich zmian?

IV. ANALIZA STANU ZAGOSPODAROWANIA W POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ

1. OSADNICTWO

Województwo świętokrzyskie należy do najslabiej zurbanizowanych regionów w kraju. W 2009 r. odsetek ludności zamieszkującej w miastach wynosił 45,2%, podczas gdy w 2006 r. 45,3% i był niemal dwukrotnie mniejszy niż przeciętnie w woj. śląskim (najwyższy w kraju współczynnik urbanizacji — 78,15), znacznie ustępując także średniej krajowej — 61%. Pod tym względem region uplasował się na przedostatniej pozycji w kraju, wyprzedzając tylko województwo podkarpackie (41,1%).

System osadniczy województwa należy do najbardziej stabilnych elementów gospodarki przestrzennej, które zazwyczaj nie ulega większym zmianom w krótkim horyzoncie czasu. W analizowanym okresie lat 2007–2010 zwiększyła się jedynie liczba miast (do grupy tej powróciły Daleszyce, które po powstaniu styczniowym zostały zdegradowane do rangi wsi).

Obecnie układ osadniczy tworzą 102 gminy, w tym: 5 miejskich, 71 wiejskich i 26 miejsko-wiejskich. Miasta regionu skupiają ogółem 573,7 tys. mieszkańców, czyli o ponad 6 tys. mniej niż w 2006 r., wykazując przy tym duże zróżnicowanie pod względem zaludnienia. Największym ośrodkiem są Kielce (204,8 tys. mieszkańców o 2,3 tys. mniej niż w 2006 r.), zaś najmniejszym Działoszyce (niewiele ponad 1 tys. mieszkańców). Próg 50 tys. mieszkańców (poza stolicą regionu) przekraczają tylko 2 miasta: Ostrowiec Świętokrzyski i Starachowice. Aż 60% ośrodków miejskich w województwie nie osiąga 10 tysięcy mieszkańców, a te najmniejsze nastawione są głównie na obsługę rolnictwa, co nie sprzyja dywersyfikacji gospodarki i wzrostowi zatrudnienia (*mapki nr 4 i 5*).

Układ osadniczy regionu charakteryzuje się rozmieszczeniem ośrodków miejskich na obrzeżach województwa oraz koncentracją większych miast w części północnej, co podyktowane jest przebiegiem procesów industrializacji w Aglomeracji Staropolskiej, która ostatecznie przyjęła na terenie woj. świętokrzyskiego kształt zbliżony do litery „T”.

Południowa część województwa pomimo dobrze rozlokowanej sieci miast jest znacznie słabiej zurbanizowana. Przyczyn tego należy upatrywać przede wszystkim w masowej utracie przez te ośrodki praw miejskich po powstaniu styczniowym. Prawa te utraciło 23 miasta co okazało się niepowetowaną do dziś stratą dla regionu świętokrzyskiego.

W grupie miast dominują obecnie małe ośrodki o bogatej spuściznie historycznej i na ogół niewielkim potencjale demograficznym. Przeciętny ośrodek miejski obsługuje obszar 377,8 km² (o 29 km² większy obszar niż średnio w kraju), co utrudnia dostępność do usług i rynków pracy.

Głównym ośrodkiem województwa jest miasto Kielce, uznane w obowiązującej Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPPZK) z 2001 za krajowy ośrodek równoważenia rozwoju. Predyspozycje do pełnienia roli ośrodków regionalnych posiadają obecnie Ostrowiec Św. i Sandomierz (KPPZK nie wyróżnia na obszarze woj.

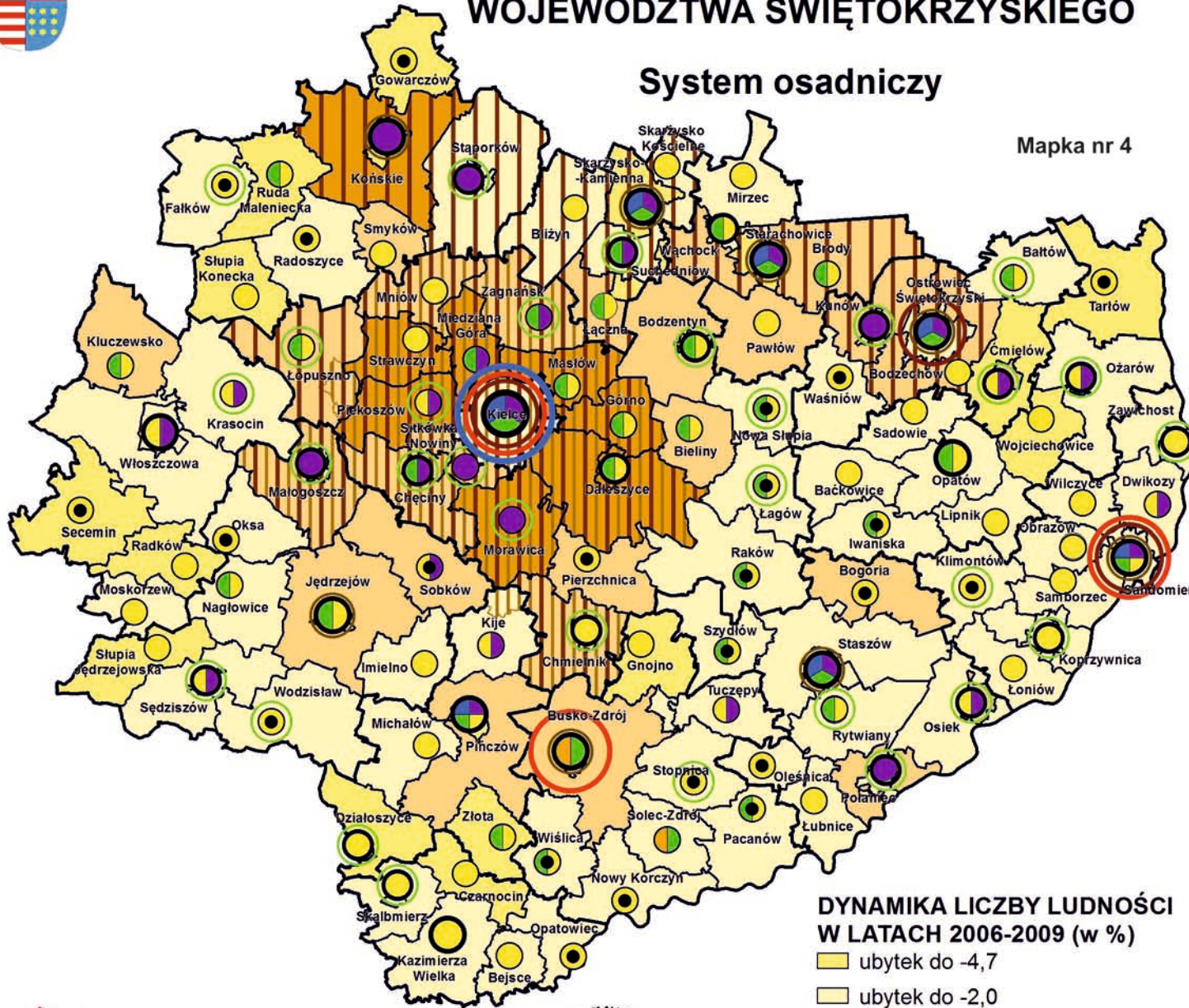

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Skala 1:800 000

System osadniczy

Mapka nr 4

Legenda

HIERARCHIA OŚRODKÓW OSADNICZYCH

- ośrodek wojewódzki
- ośrodek powiatowy

ośrodek gminny

- aktualnie posiadający prawa miejskie
- nie posiadający praw miejskich
- posiadający prawa miejskie w przeszłości

RANGA PEŁNIONYCH FUNKCJI

- ośrodek pełniący funkcje międzynarodowe
- ośrodek pełniący funkcje krajowe
- ośrodek pełniący funkcje regionalne
- ośrodek pełniący funkcje subregionalne
- ośrodek pełniący funkcje ponadlokalne

WIODĄCE FUNKCJE OŚRODKÓW

- przemysłowa
- obsługi rolnictwa
- turystyki i wypoczynku
- udrowska
- akademicka

OBSZARY FUNKCJONALNE

- Aglomeracja Świętokrzyska
- obszar oddziaływania Kielc

DYNAMIKA LICZBY LUDNOŚCI W LATACH 2006-2009 (w %)

- ubytek do -4,7
- ubytek do -2,0
- 0
- przyrost do 2,0
- przyrost do 4,9

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, sk. poczt. 255-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79,
e-mail: sbr@etarlat@sbrr.pl

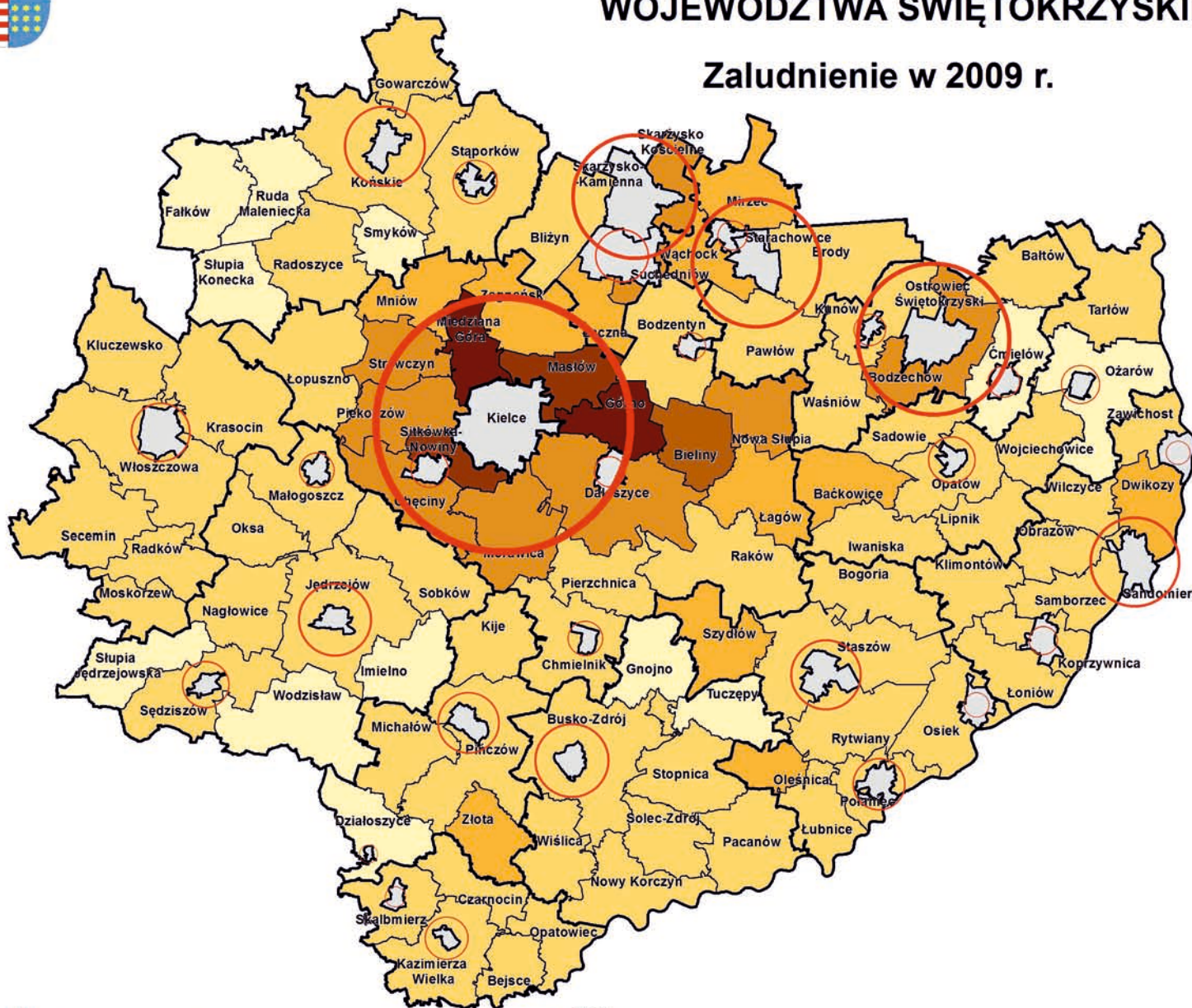

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Zaludnienie w 2009 r.

Skala 1:800 000

Mapka nr 5

Legenda

Średnie zaludnienie wsi (osoby/km²)

1 - 150

151 - 300

301 - 450

451 - 600

601 - 750

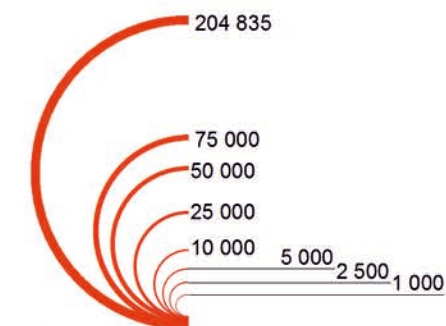
751 - 900

901 - 1034

woj. świętokrzyskie - 247

Polska - 276

Liczba mieszkańców miast

Średnia wielkość miasta

woj. świętokrzyskie - 18 507 mieszkańców

Polska - 25 951 mieszkańców

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Tarłowa 18, sk. pocz. 225-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79,
e-mail: sekretariat@sbrr.pl

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

świętokrzyskiego poziomu regionalnego). Omawiane ośrodki charakteryzuje: utrwalona pozycja w sieci osadniczej i strukturze gospodarczej regionu, węzłowe położenie w sieci infrastruktury transportowej, wyspecjalizowane funkcje w zakresie obsługi krajowego ruchu turystycznego (zwłaszcza Sandomierz), kultury wysokiej a także szkolnictwa wyższego i handlu. Ukształtowały też duży zasięg oddziaływania, wykraczający poza granice województwa

Subregionalny poziom obsługi zapewniają większe miasta powiatowe o różnorodnych funkcjach, jak: Starachowice, Skarżysko-Kamienna, Busko-Zdrój, Końskie, Jędrzejów i Staszów. W regionalnym systemie osadniczym miasta te tworzące podstawową sieć ośrodków równoważenia rozwoju najsilniej oddziaływujących na przestrzeń regionalną. Odznaczają się bogatym wyposażeniem w urządzenia i obiekty z zakresu infrastruktury społecznej i gospodarczej. Szczególne miejsce w tym systemie zajmują dwa ośrodki uzdrowiskowe; Busko-Zdrój i Solec-Zdrój, bazujące na unikalnych wodach leczniczych.

Ważną rolę na niedosłużonych obszarach peryferyjnych województwa, mają do spełnienia pozostałe miasta powiatowe skupiające podstawowe funkcje ponadlokalne, w tym przemysłowe i obsługi biznesu oraz z zakresu: administracji, edukacji i lecznictwa. Zaliczyć do nich należy: Opatów, Pińczów, Włoszczowę i Kazimierz Wielką.

Wśród pozostałych 90-ciu ośrodków gminnych aż 33 odznacza się ponadgminnym charakterem, ze względu na występowanie na ich obszarze placówek infrastruktury społecznej o znaczeniu ponadlokalnym.

Wiejską sieć osadniczą tworzy 2 821 miejscowości, zamieszkałych przez 696,4 tys. osób (o 3,6 tys. mniej niż w 2006 r.). Na jedną miejscowość przypada ok. 247 osób (w kraju 276). Najwięcej mieszkańców mają wsie okalające: Kielce, następnie Starachowice i Ostrowiec Św. W regionie na 100 km² przypada 24 miejscowości wiejskie (w Polsce 17), co oznacza, że sieć ta jest gęściej rozmieszczona niż w kraju. Obszary wiejskie, zwłaszcza położone na peryferiach województwa, posiadają utrudniony dostęp do podstawowych usług i pozarolniczego rynku pracy. W związku z tym niektóre mniejsze miasta na tych obszarach powinny przejmować część zadań ośrodków powiatowych, obejmując swym zasięgiem okoliczne gminy, by w ten sposób skrócić drogę mieszkańcom do usług (*mapka nr 5*).

1.1. Główne problemy

- depopulacja wiejskich obszarów peryferyjnych, koncentracja ludności na obszarze funkcjonalnym oraz dekoncentracja w obrębie miast;
- rozlewanie się obszarów zurbanizowanych przy niskiej intensywności wykorzystania terenu, szczególnie w gminach otaczających duże ośrodki miejskie;
- brak większych postępów w procesie metropolizacji Kielc mimo prowadzonych starań o uznanie obszaru funkcjonalnego stolicy regionu za potencjalną metropolię;
- utrzymująca się stagnacja małych miast obsługujących obszary wiejskie w południowej części regionu, a także dużych ośrodków miejskich nad Kamienną;
- niski poziom usług publicznych w ochronie zdrowia, kulturze, i opiece społecznej szczególnie na obszarach peryferyjnych województwa;
- niska dostępność oraz narastające problemy komunikacyjne spowodowane położeniem regionu poza paneuropejskimi korytarzami transportowymi oraz niedoborem obwodnic miast i przestarzałą infrastrukturą drogową;
- brak postępów w aktywizacji rynku pracy, szczególnie w małych miastach i na obszarach wiejskich, które nie posiadają własnych potencjałów rozwoju (słabe gleby, regres sektora usługowego);

- pogarszający się stan techniczny zabudowy centrów i osiedli mieszkaniowych (tzw. blokowisk) w części ośrodków miejskich, któremu towarzyszy pogarszająca się jakość przestrzeni publicznej oraz zróżnicowanie standardów zamieszkiwania;
- utrzymujące się zapóźnienie cywilizacyjne peryferyjnych obszarów wiejskich, którego przejawem jest m.in. znacznie słabsze niż w miastach wyposażenie gospodarstw domowych w urządzenia sanitarne i nowoczesne instalacje grzewcze oraz w infrastrukturę chroniącą środowisko.

1.2. Wnioski do zmiany „Planu ...”

Potrzeba dokonania korekt i uzupełnień z zakresu osadnictwa dotyczy głównie:

- uszczegółowienia działań mających na celu wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego;
- aktualizacji danych z zakresu sieci osadniczej województwa;
- zweryfikowania problemów ośrodków osadniczych, w tym szczególnie procesu suburbanizacji i depopulacji obszarów peryferyjnych województwa.

Ponadto uzupełnienia wymagają następujące zapisy planu dotyczące:

- działań mających na celu zapewnienie efektywnych połączeń transportowych z najważniejszymi ośrodkami miejskimi w kraju oraz wewnątrz regionów i wewnątrz obszaru funkcjonalnego Kielc;
- rozwijania funkcji gospodarczych wpływających na wzrost zatrudnienia we wszystkich miastach, celem wzmocnienia ich oddziaływania na otoczenie;
- pełniejszego wykorzystania potencjału rozwojowego obszarów wiejskich w oparciu o lokalne potencjały i działania pomocowe dostosowane odmiejscowych warunków;
- rewitalizacji i restrukturyzacji miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje.

2. OCHRONA PRZYRODY

2.1. Obszary prawnie chronione

Zgodnie z przyjętą w krajach Unii Europejskiej koncepcją zrównoważonego rozwoju optymalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i ochrona jego najcenniejszych fragmentów obok problematyki społeczno-gospodarczej stanowi podstawę rozwoju regionalnego. Człowiek wraz ze swoją działalnością jest bowiem ściśle sprzężony z systemem przyrodniczym. Zachowanie równowagi w tym systemie wymaga spójnego i łącznego zarządzania dostępem i racjonalnym użytkowaniem zasobów przyrodniczych (woda, powietrze, gleby, lasy, surowce mineralne, krajobraz). Konieczna jest także likwidacja i zapobieganie powstawaniu negatywnych dla środowiska skutków działalności gospodarczej.

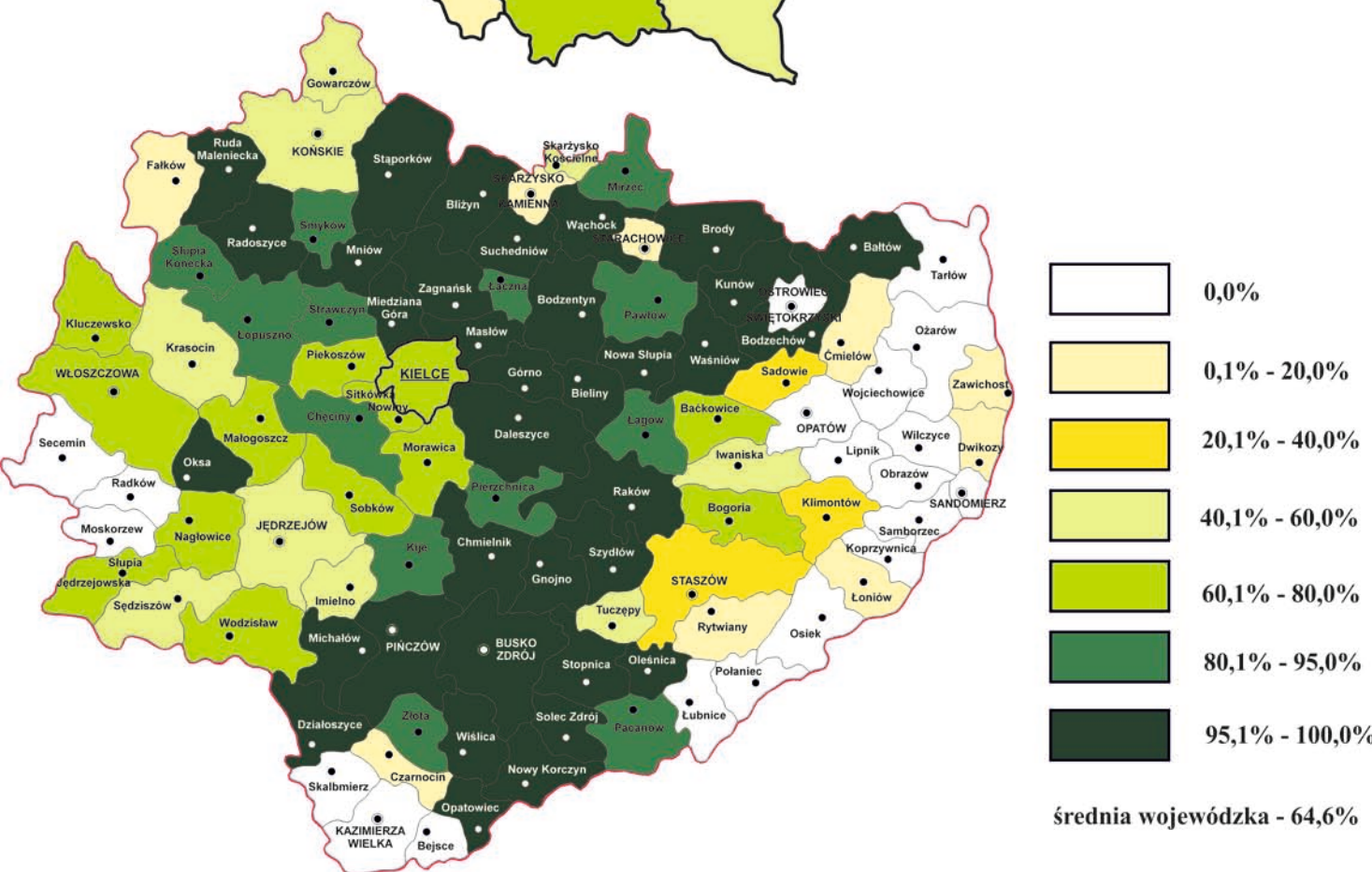
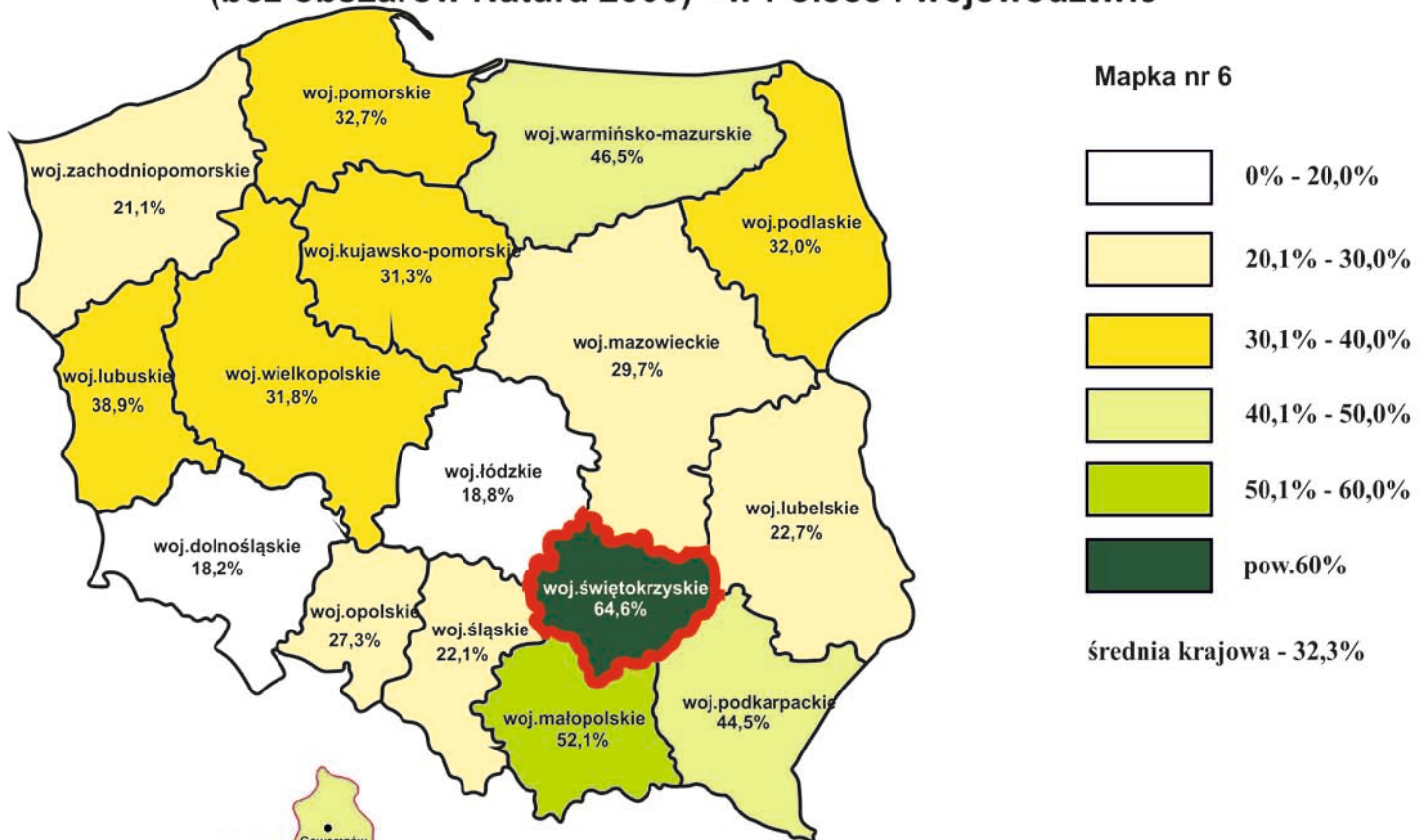
Bogactwem środowiska przyrodniczego Polski, w porównaniu do innych krajów unijnych jest wielka różnorodność biologiczna, zarówno na poziomie gatunkowym i siedliskowym jak i krajobrazowym, a także olbrzymie jego zróżnicowanie w wymiarze regionalnym. Wynika to z występowania przejściowego klimatu, zróżnicowanej rzeźby terenu i budowy geologicznej oraz zmienności podłoża glebowego. Stan zagrożenia gatunków w Polsce oceniany wg klasyfikacji IUCN (International Union for Conservation of Nature — Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody) jest nieduży w porównaniu z innymi państwami. Fakt występowania na terenie kraju wielu rzadkich gatunków flory i fauny nakłada na Polskę szczególną odpowiedzialność za ochronę dziedzictwa przyrodniczego.

Ochronie bioróżnorodności służy obejmowanie najcenniejszych przyrodniczo obszarów i obiektów różnymi formami ochrony przyrody. Zgodnie z danymi GUS Warszawa i US Kielce powierzchnia obszarów chronionych w Polsce (bez obszarów Natura 2000)

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Procentowy udział powierzchni obszarów chronionych - stan na koniec 2009 r.
(bez obszarów Natura 2000) - w Polsce i województwie

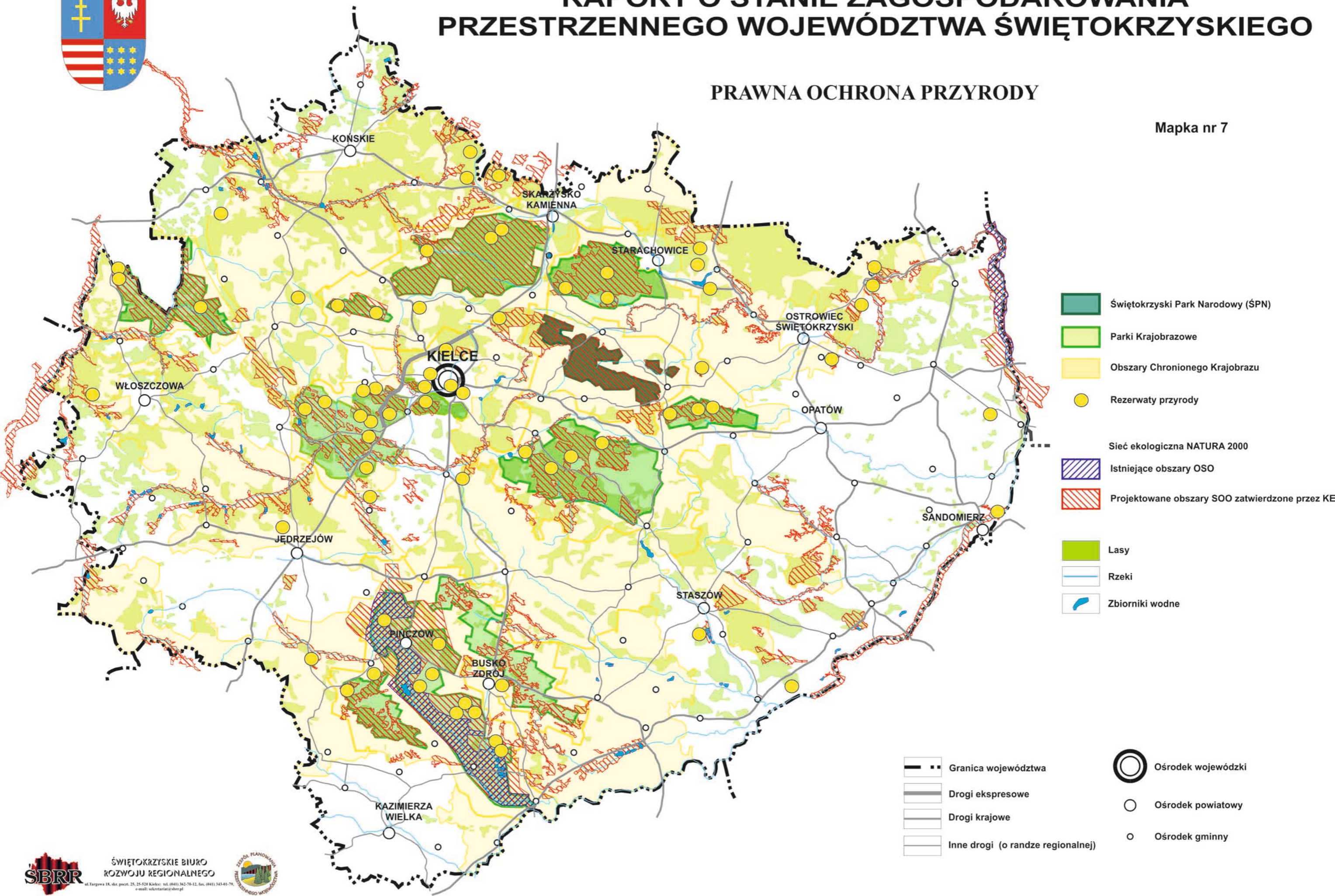

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

PRAWNA OCHRONA PRZYRODY

Mapka nr 7

systematycznie rośnie i wynosiła na koniec 2009 r. — 10 103 727,1 ha², co stanowi 32,3% powierzchni kraju, a przeliczeniu na jednego mieszkańca — 2 647 m².

W województwie świętokrzyskim ochroną zostało objęte 755 972,0 ha — 64,6% powierzchni regionu (pierwsze miejsce w kraju), w przeliczeniu na jednego mieszkańca — 5 952 m² (drugie miejsce w kraju po woj. warmińsko-mazurskim) — *mapka nr 6*. W regionie utworzono dotychczas: Świętokrzyski Park Narodowy, 72 rezerваты przyrody, 9 parków krajobrazowych, 21 obszarów chronionego krajobrazu, 96 użytków ekologicznych, 11 zespołów przyrodniczo-krajobrazowe, 13 stanowisk dokumentacyjnych oraz 690 pomników przyrody. Obszary chronione nie są rozmieszczone równomiernie — najwięcej koncentruje się w regionie Gór Świętokrzyskich i Doliny Nidy (*mapka nr 7*). Najuboższe pod tym względem są powiaty wschodnie i południowo-wschodnie, m.in. ze względu na intensywne użytkowanie rolnicze.

Tabela nr 2. Obszary prawnie chronione w województwie świętokrzyskim (stan na grudzień 2009 r.).

Lp.	Obszary chronione	Powierzchnia [ha]	% powierzchni województwa
1.	Świętokrzyski Park Narodowy	7626,4	0,7
2.	Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych (Suchedniowsko-Oblęgorski PK, Sieradowicki PK, Cisowsko-Orłowiński PK, Jeleniowski PK, Chęcińsko-Kielecki PK, Nadnidziański PK, Kozubowski PK, Szaniecki PK)	119 711,0	10,2
	Zespół Nadpilicznych Parków Krajobrazowych Przedborski PK	9 165,1	0,8
3.	Obszary chronionego krajobrazu (Konecko-Łopuszniański OChK, OChK Doliny Kamiennej, Podkielecki OChK, Włoszczowsko-Jędrzejowski OChK, Chmielnicko-Szydłowski OChK, Solecko-Pacanowski OChK, Miechowsko-Działoszycki OChK, Koszycko-Opatowiecki OChK, Jeleniowski-Staszowski OChK, Suchedniowsko-Oblęgorski OChK, Sieradowicki OChK, Cisowsko-Orłowiński OChK, Jeleniowski OChK, Chęcińsko-Kielecki OChK, Nadnidziański OChK, Kozubowski OChK, Szaniecki OChK, Przedborski OChK, OChK Lasy przysusko-szydłowieckie, Kielecki OChK, Świętokrzyski OChK)	618 110,6	52,8

Źródło: Ochrona środowiska w województwie świętokrzyskim w 2009 r., US Kielce.

Oprócz istniejących dotychczas form ochrony przyrody, równolegle od 2004 r. powstaje w Polsce sieć europejskich obszarów chronionych Natura 2000. Tworzenie tej sieci ma na celu zachowanie europejskiego dziedzictwa przyrodniczego (ochronę najcenniejszych siedlisk oraz gatunków flory i fauny). W chwili obecnej w Polsce rozporządzeniem Ministra Środowiska utworzono 141 obszarów OSO zajmujących 15,5% powierzchni lądowej kraju. Ponadto akceptację Komisji Europejskiej uzyskały 823 obszary SOO zajmujące 11,05% powierzchni lądowej Polski (ostatnia partia obszarów została zatwierdzona przez KE w styczniu 2011 r.). Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r. nr 151, poz. 1220, z późn. zm.) Minister Środowiska utworzy je ostatecznie w przeciągu 6 lat od daty zatwierdzenia ich przez KE. W sumie sieć Natura 2000 zajmuje 19,7% powierzchni lądowej kraju.

W województwie świętokrzyskim utworzono dotychczas 2 obszary OSO zajmujące ok. 1,9% powierzchni regionu, zaś akceptację Komisji Europejskiej uzyskało 38 obszarów SOO zajmujących 15,4% powierzchni.

Tabela nr 3. Obszary europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 w województwie świętokrzyskim.

Lp.	Kod	Nazwa	Powierzchnia [ha]*	Status
Obszary OSO				
1.	PLB140006	OSO Małopolski Przełom Wisły	2 026,30	Utworzone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. z późn. zm..
2.	PLB260001	OSO Dolina Nidy	19 956,10	
Obszary SOO				
3.	PLH260001	SOO Dolina Krasnej	2 384,10	Zatwierdzone przez KE w listopadzie 2007 r., powiększone w styczniu 2011 r.
4.	PLH260002	SOO Łysogóry	8 090,50	
5.	PLH260003	SOO Ostoja Nidziańska	26 515,64	Zatwierdzone przez KE w listopadzie 2007 r.
6.	PLH260004	SOO Ostoja Przedborska	11 605,20	
7.	PLH060045	SOO Przełom Wisły w Małopolsce	15 116,37	Zatwierdzone przez KE w grudniu 2008 r.
8.	PLH260010	SOO Lasy Suchedniowskie	19 120,89	
9.	PLH260011	SOO Lasy Skarżyskie	2 383,50	Zatwierdzone przez Komisję Europejską w styczniu 2011 r.
10.	PLH260012	SOO Uroczysko Pięty	753,40	
11.	PLH260013	SOO Dolina Białej Nidy	5 116,80	
12.	PLH260014	SOO Dolina Bobrzy	612,70	
13.	PLH260015	SOO Dolina Czarnej	5 780,60	
14.	PLH260016	SOO Dolina Czarnej Nidy	1 192,50	
15.	PLH260017	SOO Dolina Górnej Mierzawy	912,44	
16.	PLH260018	SOO Dolina Górnej Pilicy	11 195,10	
17.	PLH260019	SOO Dolina Kamiennej	2 585,27	
18.	PLH260020	SOO Dolina Mierzawy	1 320,10	
19.	PLH260021	SOO Dolina Warkocza	337,90	
20.	PLH260022	SOO Góry Pieprzowe	77,00	
21.	PLH260023	SOO Kras Staszowski	1 743,50	
22.	PLH260024	SOO Krzemionki Opatowskie	691,10	
23.	PLH260025	SOO Ostoja Barcza	1 523,50	
24.	PLH260026	SOO Ostoja Brzeźnicka	811,10	
25.	PLH260027	SOO Ostoja Gaj	46,64	
26.	PLH260028	SOO Ostoja Jeleniowska	3 589,20	
27.	PLH260029	SOO Ostoja Kozubowska	4 258,80	
28.	PLH260030	SOO Ostoja Pomorzany	906,00	
29.	PLH260031	SOO Ostoja Sieradowicka	7 847,40	
30.	PLH260032	SOO Ostoja Sobkowsko-Korytnicka	2 204,10	
31.	PLH260033	SOO Ostoja Stawiany	1 194,50	
32.	PLH260034	SOO Ostoja Szaniecko-Solecka	8 072,10	
33.	PLH260035	SOO Ostoja Wierzejska	224,60	
34.	PLH260036	SOO Ostoja Żywnów	4 480,00	
35.	PLH260037	SOO Przełom Lubrzanki	272,60	
36.	PLH260038	SOO Uroczyska Lasów Starachowickich	2 349,20	
37.	PLH260039	SOO Wzgórza Kunowskie	1 868,70	
38.	PLH260040	SOO Lasy Cisowsko-Orłowińskie	10 406,90	
39.	PLH260041	SOO Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie	8 615,50	
40.	PLH180049	SOO Tarnobrzaska Dolina Wisły	4 059,69	

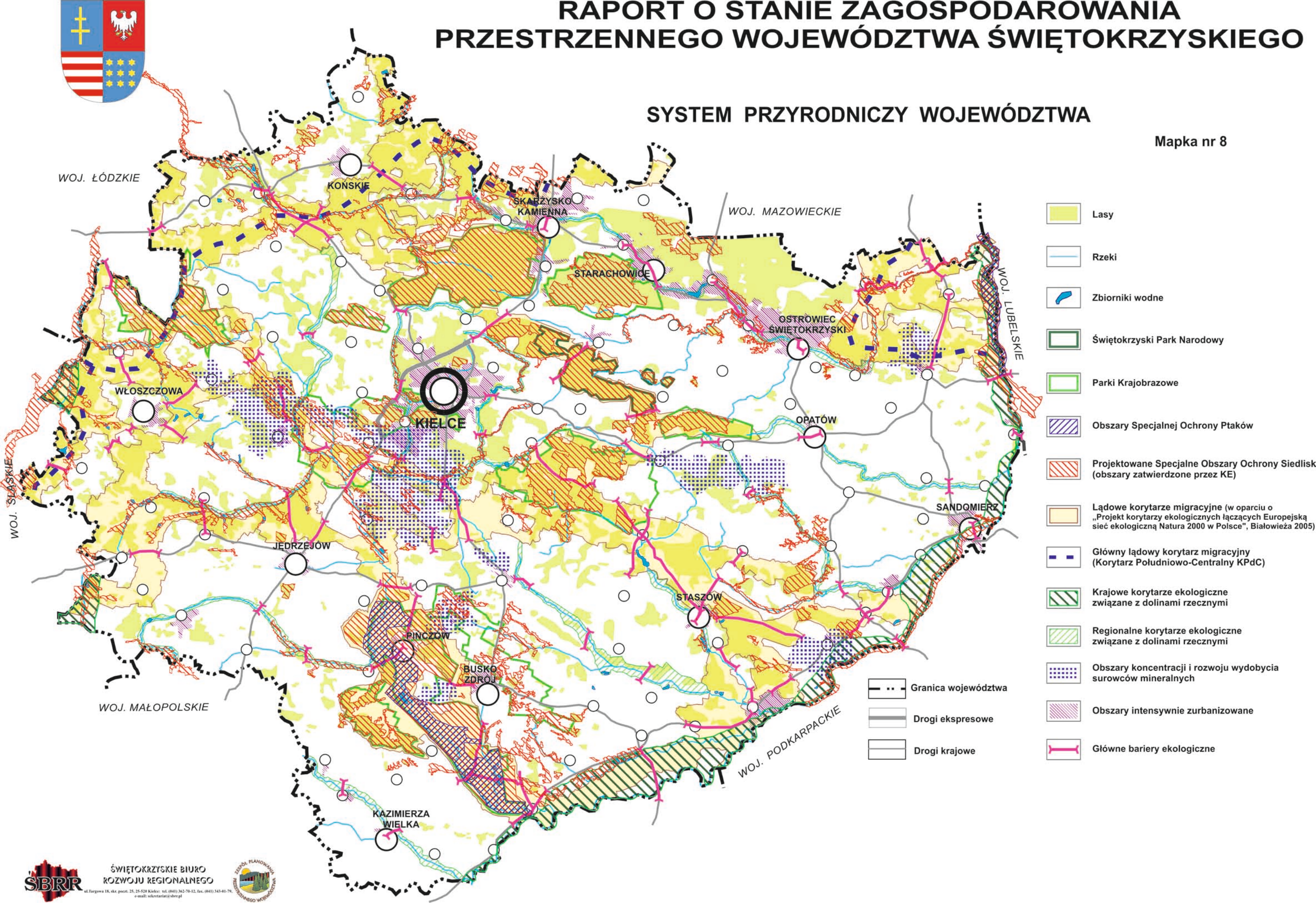
* – powierzchnia obszaru w województwie świętokrzyskim

Źródło: Dane RDOŚ Kielce.

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

SYSTEM PRZYRODNICZY WOJEWÓDZTWA

Mapka nr 8

2.2. System przyrodniczy

Jednym z wymogów skutecznej ochrony zasobów przyrodniczych jest zapewnienie ciągłości przestrzennej ekosystemów. Przeciwdziała to izolacji przestrzennej obszarów cennych przyrodniczo i umożliwia wymianę genową w obrębie metapopulacji roślin i zwierząt. Zgodnie z projektem KPZK 2030 obszary przyrodniczo cenne są zorganizowane w postaci spójnej, hierarchicznej sieci węzłów i korytarzy ekologicznych stanowiącej część sieci kontynentalnej. Zespolenie funkcjonalne obiektów formalnie należących do: Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 i Krajowej Sieci Obszarów Chronionych, sprzyja rozwojowi połączeń ekologicznych i przyczynia się do stabilizacji całego systemu przyrodniczego.

Krajowy system przyrodniczy uwzględnia główne korytarze lądowe połączone przez system dolin dużych rzek Polski. System ten jest uzupełniony o korytarze mające znaczenie ponadregionalne i uszczegółowiany później na poziomie regionalnym i lokalnym. Węzłami sieci (biocentrami) są obszary charakteryzujące się trwałym nagromadzeniem najcenniejszych walorów przyrodniczych, o różnym formalnym statusie ochronnym: parki narodowe, części parków krajobrazowych, obszary Natura 2000, duże kompleksy leśne i transgraniczne obszary chronione. Zadaniem systemu korytarzy ekologicznych jest zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej, w tym zachowanie łączności między biocentrami oraz między biocentrami i izolowanymi w procesie fragmentacji przestrzeni pozostałymi obszarami mniejszej rangi, szczególnie tymi, które stanowią rezerwę na potrzeby niezbędnych kompensacji przyrodniczych. W system mogą zostać również włączone tereny zurbanizowane poprzez własne sieci przyrodnicze, tworzone przez nasycenie zielenią krajobrazu miast i organizację ich obszarów funkcjonalnych.

Przez północną część województwa świętokrzyskiego przebiega główny korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Jest to Korytarz Południowo-Centralny (KPdC), który przebiega od Roztocza i Lasów Janowskich, poprzez Puszcę Sandomierską, Puszcę Świętokrzyską, Przedborski PK, Lasy Lublinieckie, Bory Stobrawskie, Lasy Milickie, aż do Doliny Baryczy i Borów Dolnośląskich. Korytarz ten na obszarze województwa posiada szereg odnóg — korytarzy uzupełniających, w obrębie których znajdują się m.in.: Lasy Włoszczowskie, dolina Białej Nidy, Chęcińsko-Kielecki PK, dolina Nidy, Kozubowski PK, Suchedniowsko-Oblęgorski PK, Świętokrzyski PN, Cisowsko-Orłowiński PK, Lasy Jeleniowsko-Staszowskiego OCh-K oraz kompleksy leśne w dolnym biegu rzeki Kamiennej.

Głównymi krajowymi korytarzami ekologicznymi związanymi z dolinami rzecznyymi, które przebiegają przez obszar województwa są Dolina Wisły i Pilicy. Rangę regionalnych korytarzy ekologicznych pełnią doliny: Czarnej Staszowskiej, Wschodniej, Koprzywianki, Opatówki, Kamiennej (odcinkowo), Czarnej Koneckiej, Bobrzy, Lubrzanki, Łososiny, Białej i Czarnej Nidy, Mierzawy i Nidzicy (*mapka nr 8*).

Część elementów systemu przyrodniczego województwa znajduje się lokalnie pod wpływem silnej antropopresji. Największym zagrożeniem dla ich prawidłowego funkcjonowania są bariery antropogeniczne, które przegradzają korytarze i ciągi ekologiczne. Zwiększają one stopień izolacji poszczególnych elementów systemu i utrudniają lub wręcz uniemożliwiają przemieszczanie się gatunków w jego obrębie. Są to najczęściej: zwarta zabudowa oraz liniowe elementy infrastruktury technicznej, zwłaszcza drogowej i kolejowej. Utrudnienia stwarzają również niewłaściwie zaprojektowane przeprawy mostowe i przepusty oraz brak przejść dla zwierząt. Antropopresji poddane są również cenne pod względem przyrodniczo-krajobrazowym obszary, na których występują intensywne procesy zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej (niektóre fragmenty parków krajobrazowych, otoczenie zbiorników wodnych, panoramy i osie widokowe cennego krajobrazu kulturowego).

2.3. Główne problemy i obszary problemowe

Do najważniejszych problemów związanych z ochroną zasobów przyrodniczych w województwie świętokrzyskim należą:

- kolizje obszarów europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 z inwestycjami infrastrukturalnymi, których realizacja jest konieczna dla pobudzenia rozwoju regionu — miejsca tych konfliktów stanowią jednocześnie obszary problemowe (*najważniejsze miejsca kolizji obszarów Natura 2000 z inwestycjami infrastrukturalnymi oraz z eksploatacją surowców mineralnych zostały pokazane na mapkach poglądowych zamieszczonych w rozdziałach branżowych*);
- coraz większa presja budownictwa na tereny cenne przyrodniczo (problemy te koncentrują się zwłaszcza w strefach podmiejskich miast sąsiadujących z obszarami chronionymi, w otoczeniu zbiorników wodnych, na terenach cennych krajobrazowo);
- fragmentacja systemu przyrodniczego i istnienie barier ekologicznych izolujących przestrzennie elementy systemu i utrudniających prawidłowe jego funkcjonowanie;
- zagospodarowanie przestrzenne realizowane często bez uwzględnienia zasad ochrony bioróżnorodności, prowadzące m.in. do degradacji naturalnych ekosystemów i zaburzenia ich funkcjonowania oraz dysharmonii krajobrazu;
- brak efektywnej ochrony krajobrazowej;
- penetracja turystyczna cennych przyrodniczo obiektów, nie przygotowanych do przyjęcia ruchu turystycznego, prowadząca do obniżenia ich walorów oraz lokalne przeciążenie ruchem turystycznym (np. obszar ŚPN, obrzeża zbiorników wodnych).

2.4. Wnioski do zmiany Planu

Niezbędne korekty projektu zmiany „Planu ...”, które powinny zostać wniesione do przedmiotowego dokumentu wynikają ze zmian w stanie zagospodarowania w dziedzinie ochrony przyrody, a także ze wstępnych uzgodnień, jakie zostały poczynione w toku konsultacji prowadzonych z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Kielcach pod koniec 2010 r. w sprawie uzgodnienia projektu zmiany „Planu ...” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko. Uzupełnienia i poprawki dotyczą w szczególności:

- dołączenia do Planu załącznika z aktualnym wykazem obszarów i obiektów prawnie chronionych (udostępniony przez RDOŚ Kielce) wraz z zasadami gospodarowania określonymi w aktach prawnych ustanawiających te formy ochrony przyrody;
- w Planie w kierunkach ochrony środowiska należy dodać wymóg spełnienia art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (jedn. tekst Dz.U. z 2009 r., nr 151, poz. 1220 z późn. zm.) przez wszystkie inwestycje, które mogą znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000 (tj.: wymóg nadrzędnego interesu publicznego, brak rozwiązań alternatywnych, konieczność przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej oraz w przypadku, gdy znaczące oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych inwestycja może być zrealizowana tylko w celu ochrony zdrowia i życia ludzi, zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego, wynikającym z wymogów nadrzędnego interesu publicznego po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej);
- wobec „sztywnego” stanowiska RDOŚ w sprawie celowości ujmowania zbiornika Chęciny w projekcie zmiany „Planu ...” i braku możliwości uzgodnienia dokumentacji projektowej zawierającej zapisy dotyczące realizacji tej inwestycji Zarząd Województwa podjął starania o wycofanie jej z projektu KPZK 2030, co pozwoli na usunięcie zbiornika z zapisów Planu oraz zawarcie rekomendacji dotyczącej usunięcia zbiornika z programów wojewódzkich (Programu ochrony środowiska i Programu małej retencji...);

- należy sporządzić nową bardziej szczegółową mapę branżową do Planu na podkładzie topograficznym w skali 1:200 000, która ujmowałaby głównie kierunki ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego, w tym granice obszarów chronionych oraz elementy systemu przyrodniczego;
- oprócz wykonanej w Prognozie analizy potencjalnych konfliktów obszarów Natura 2000 z planowanymi inwestycjami infrastrukturalnymi i eksploatacją surowców mineralnych należy podobne analizy sporządzić dla parku narodowego, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu;
- dostosowania ustaleń Planu i Prognozy do wymagań wynikających z *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. nr 257, poz. 2573)*, które zawiera nowy katalog przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

3. OCHRONA POWIETRZA

3.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego

Województwo świętokrzyskie posiada niski poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. W regionie znajduje się jednak kilkadziesiąt punktowych źródeł zanieczyszczeń. Największy udział ma energetyka zawodowa i ciepłownictwo komunalne. Kolejne miejsca zajmują: przemysł cementowo-wapienniczy, materiałów budowlanych, maszynowy i metalurgiczny. Duży wpływ na jakość powietrza ma także niska emisja pochodząca z lokalnych kotłowni, palenisk indywidualnych oraz środków transportu, a także ponadregionalne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe pochodzące z dużych ośrodków przemysłowych — Bełchatowa, Śląska i Krakowa (*mapki nr 9 i 10*).

Wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego w regionie w ostatnich latach stopniowo maleje. Jej rozkład jest przestrzennie zróżnicowany i związany z lokalizacją dużych zakładów w województwie oraz dzielnic przemysłowych w miastach. Największa emisja występuje w powiecie staszowskim, gdzie zlokalizowana jest Elektrownia Połaniec S.A. (66% regionalnej emisji SO₂, 61% emisji NO_x, 52% emisji CO₂, 20% emisji pyłów), kieleckim (44% emisji CO i 11% emisji pyłów), skarżyskim i opatowskim oraz w samych Kielcach (po ok. 11% emisji pyłów).

Około 99,8% zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych w województwie w zakładach szczególnie uciążliwych jest zatrzymywanych i neutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń (średnia krajowa — 99,7%). W przypadku zanieczyszczeń gazowych wielkość ta wynosi dla SO₂ — 74,2% (średnia krajowa — 74,2%), dla NO_x — 0,1% (średnia krajowa 16,4%), zaś dla CO — 0,2% (średnia krajowa — 57,6%).

3.2. Ocena jakości powietrza atmosferycznego

Oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach, którymi są aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys. oraz obszary jednego lub więcej powiatów położonych na obszarze tego samego województwa, niewchodzące w skład aglomeracji.

Dla zaplanowania odpowiedniego systemu ocen jakości powietrza w poszczególnych strefach wojewódzki inspektor ochrony środowiska dokonuje przynajmniej raz na 5 lat klasyfikacji stref odrębnie pod kątem poziomu każdej badanej substancji.

Następnie co roku dokonuje bieżącej oceny poziomu substancji w powietrzu w danej strefie oraz odrębnie dla każdej substancji sporządza klasyfikację stref, w których poziom:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji;
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji;
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego;
- przekracza poziom docelowy;
- nie przekracza poziomu docelowego;
- przekracza poziom celu długoterminowego;
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Wynikiem oceny jest zaliczenie każdej strefy dla wszystkich substancji i dla poszczególnych kryteriów podlegających ocenie, do jednej z poniższych klas:

- klasa A — jeżeli stężenia zanieczyszczenia w strefie nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, dla ozonu klasa D1 — jeżeli stężenia zanieczyszczenia w strefie nie przekraczają poziomów celów długoterminowych;
- klasa B — jeżeli stężenia zanieczyszczenia w strefie przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasa C — jeżeli stężenia zanieczyszczeń w strefie przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony — poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe; dla ozonu klasa D2 — jeżeli stężenia zanieczyszczeń w strefie przekraczają poziomy celów długoterminowych.

W wyniku oceny jakości powietrza i klasyfikacji stref w województwie świętokrzyskim dokonanej w 2009 r. z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia ludzi jedną strefę (miasto Kielce) przyporządkowano do klasy C z uwagi na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dobowych stężeń pyłu PM10. Ta sama strefa uzyskała również klasę C z powodu przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Natomiast strefę województwa świętokrzyskiego przyporządkowano do klasy D2 z uwagi na przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu. W wyniku klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin strefę województwa świętokrzyskiego przyporządkowano do klasy C oraz D2 z uwagi na przekroczenia poziomu docelowego i celu długoterminowego ozonu. Pozostałe strefy sklasyfikowano w klasie A, jako dotrzymujące kryterialne wartości stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, czyli poziomy dopuszczalne i docelowe (*patrz mapki nr 11 i 12*).

Dla stref ze statusem klasy C, należy opracować program ochrony powietrza, natomiast klasa D2 skutkuje podjęciem długoterminowych działań naprawczych będących celem programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego. W odniesieniu do wszystkich pozostałych stref, które ocenione zostały jako strefy w klasie A, wymaganym działaniem jest utrzymywanie jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.

3.3. Główne problemy i obszary problemowe

Do najważniejszych problemów związanych z ochroną powietrza atmosferycznego w województwie świętokrzyskim należą:

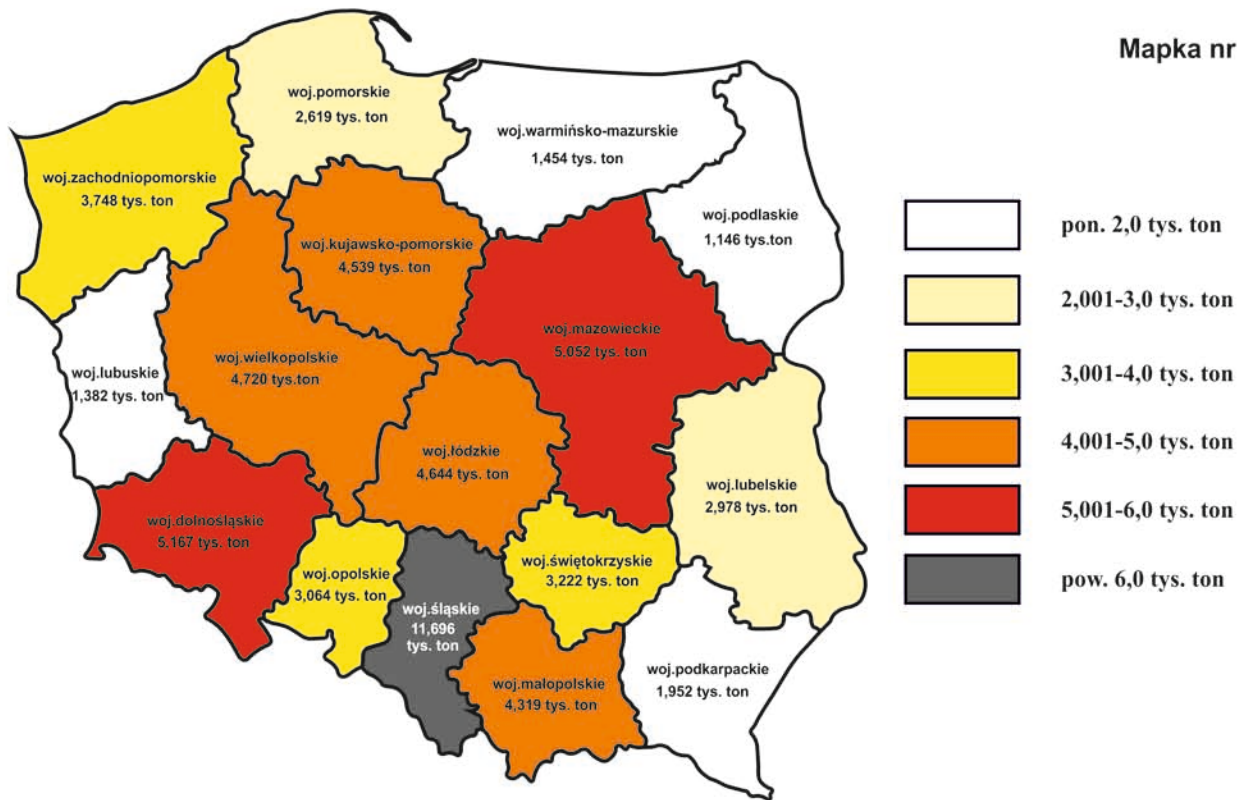
- wykorzystywanie węgla, jako głównego źródła energii;
- napływ zanieczyszczeń powietrza z sąsiednich regionów;
- niska emisja, której źródłem są lokalne kotłownie, gospodarstwa domowe i komunikacja;
- występowanie w województwie stref zakwalifikowanych do klasy C (m. Kielce) i D2 (strefa województwa świętokrzyskiego) ze względu na kryterium ochrony zdrowia oraz stref zakwalifikowanych do klasy C i D2 (strefa województwa świętokrzyskiego) ze względu na kryterium ochrony roślin — ww. strefy stanowią jednocześnie obszary problemowe w przedmiotowej dziedzinie.

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

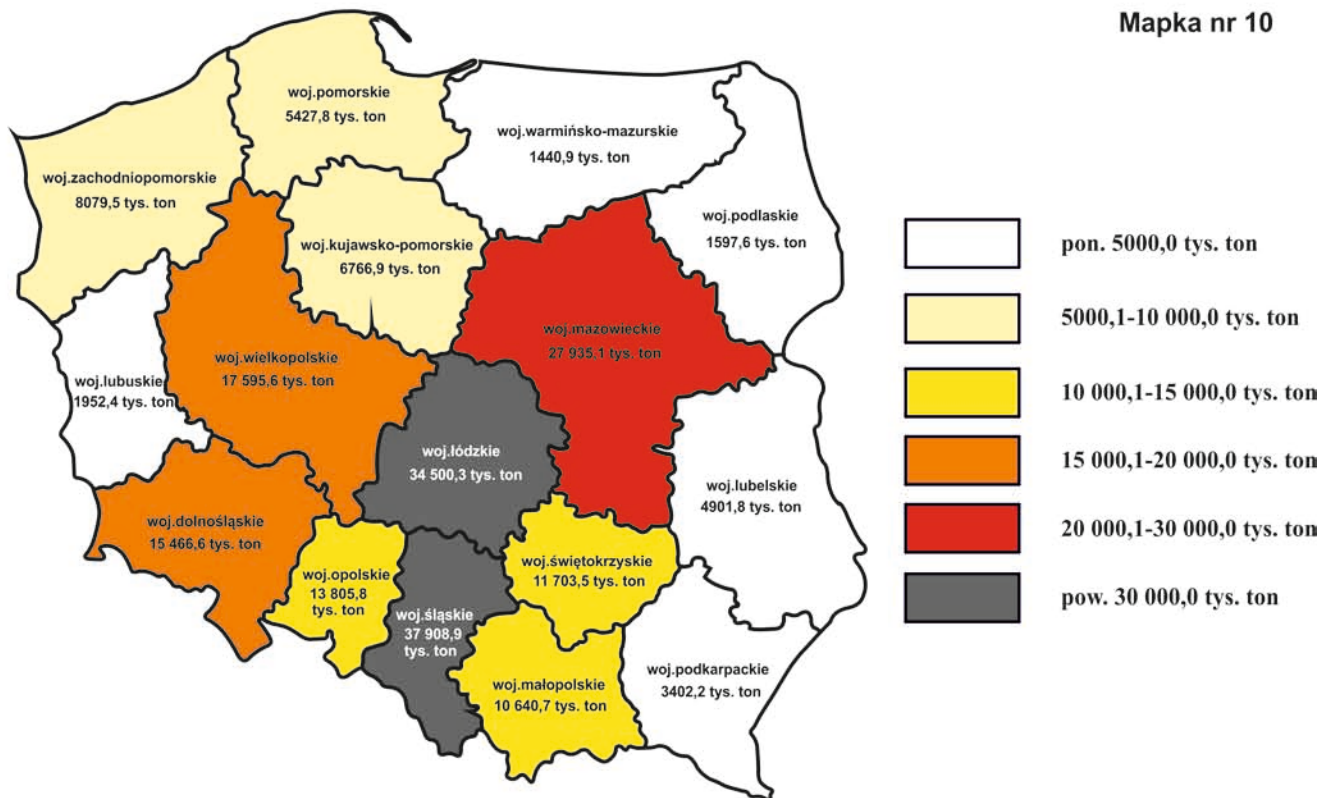
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2009 r.

Mapka nr 9

Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2009 r.

Mapka nr 10

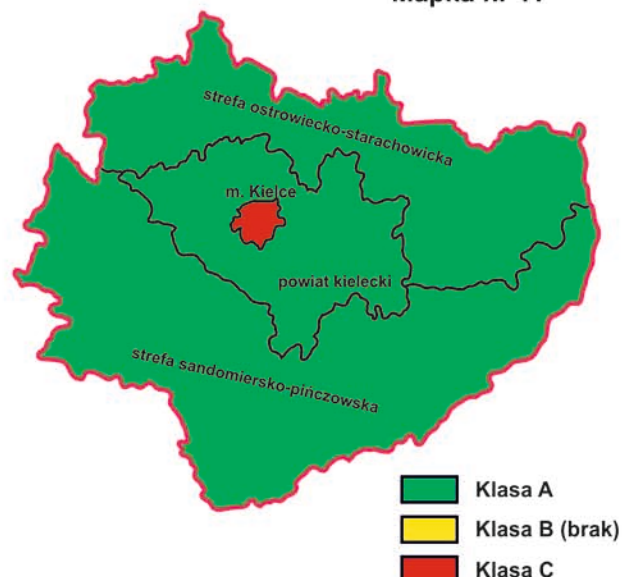
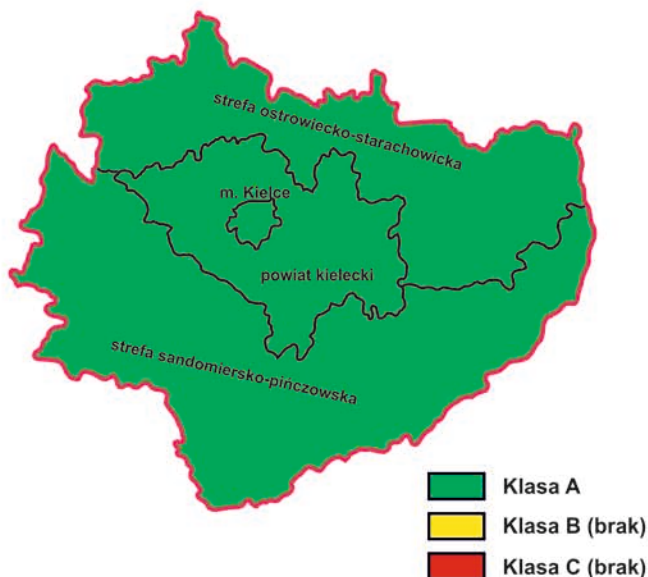
RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Jakość powietrza - klasyfikacja stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi

dla kryterium poziomów dopuszczalnych i docelowych
(C₆H₆, NO₂, SO₂, CO oraz Pb, As, Cd, Ni, w pyłe zawieszonym PM₁₀)

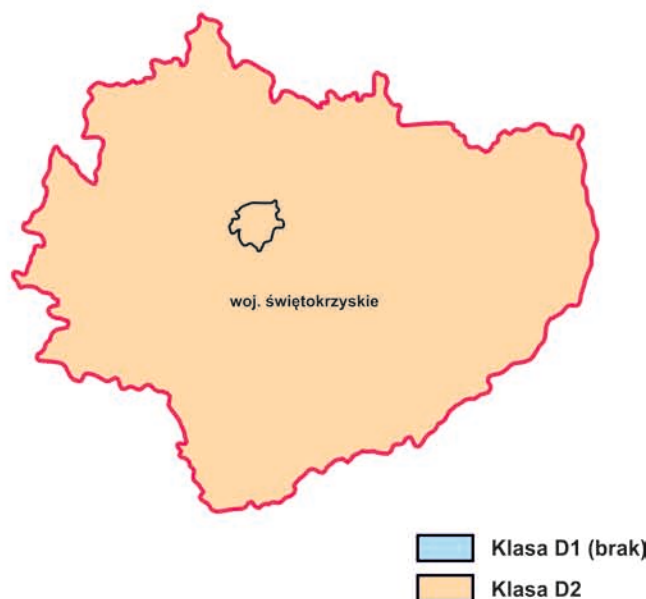
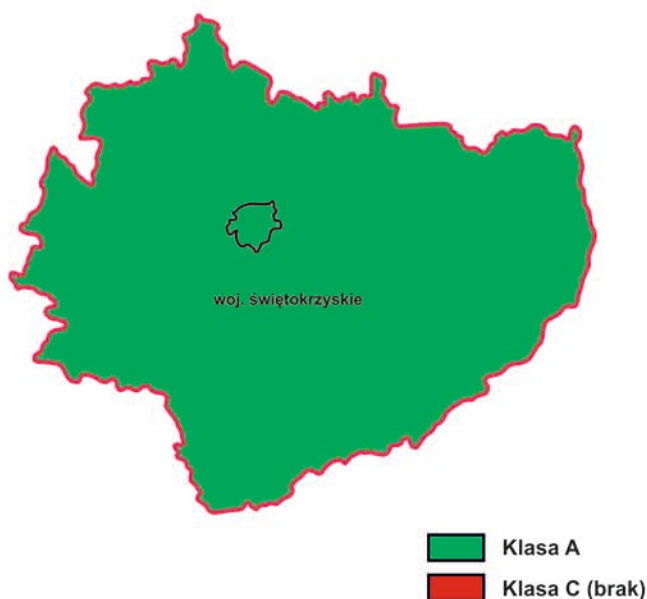
dla kryterium poziomu dopuszczalnego pyłu
zawieszonego PM₁₀ i poziomu docelowego benzo(a)pirenu

Mapka nr 11

dla kryterium poziomu docelowego ozonu

dla kryterium poziomu celu długoterminowego ozonu

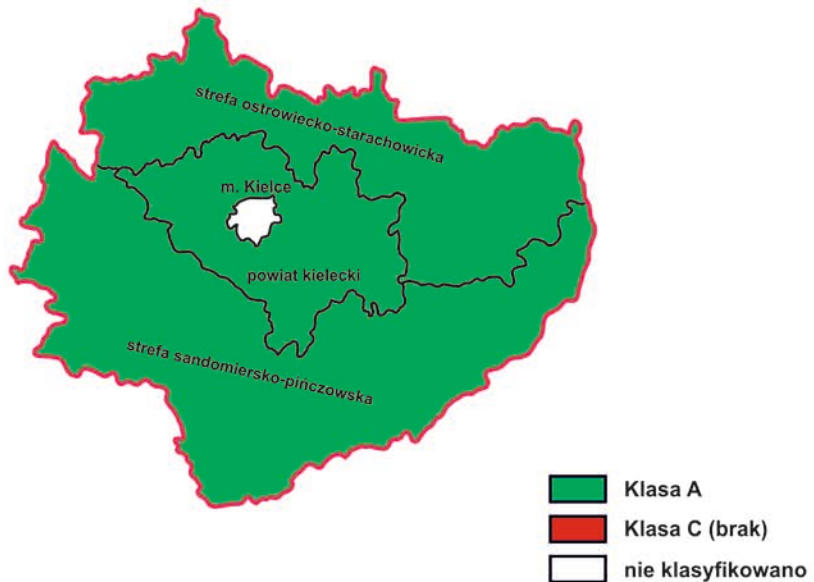

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Jakość powietrza - klasyfikacja stref ze względu na ochronę roślin

Mapka nr 12

dla kryterium poziomów dopuszczalnych w zakresie NO_x i SO_2

dla kryterium poziomu docelowego ozonu

dla kryterium poziomu celu długoterminowego ozonu

4. GOSPODARKA WODNA

4.1. Zasoby i jakość wód powierzchniowych

Województwo świętokrzyskie położone jest w lewostronnym dorzeczu rzeki Wisły, na pograniczu górnego i środkowego jej biegu i obejmuje 8 głównych zlewni rzecznych II rzędu. Całkowita długość rzek wynosi 2 739,4 km. Najwyższe średnie objętości odpływu w wieloleciu, czyli najwyższą zasobność spośród świętokrzyskich zlewni II rzędu posiada zlewnia Nidy (w profilu Wiślica ponad 600 mln m³/rok) i Kamienna po Czekarzewice (261,9 mln m³/rok). Ubogie, natomiast w wodę są zlewnie: Opatówki, Iłzanki, Koprzywianki, Mierzawy, Opatówki i Nidzicy. Głównym obszarem źródłiskowym w regionie jest Wyżyna Kielecka, skąd wypływają m.in.: Kamienna z dopływami, Opatówka, Koprzywianka, Czarna Nida, Czarna Konecka i Czarna Włoszczowska.

Przeciętne zasoby wód powierzchniowych w Europie kształtują się na poziomie 4,6 dm³/rok na jednego mieszkańca. Zarówno Polska i jak i województwo zaliczają się do obszarów o małych zasobach wodnych. Średni roczny odpływ wód powierzchniowych oscyluje w kraju wokół 60 km³, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje roczny zasób wód ok. 1,3 dm³ (3-krotnie mniej niż w Europie). W regionie zasoby wód powierzchniowych wyrażone odpływem rocznym wynoszą ok. 1 890 mln m³, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje wartość około 1,4 dm³. Wojewódzki wskaźnik retencji wód powierzchniowych wynosi 5,7% i jest niższy od średniej krajowej o około 1%.

Zgodnej z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej wstępnej oceny stanu wód powierzchniowych w regionie, dokonuje się obecnie na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego (w Jednolitych Częściach Wód, w których nie badano elementów chemicznych, oceny jakości wód dokonano tylko na podstawie klasyfikacji ekologicznej). Wynikowa ocena wykonana w odniesieniu do 21 JCWP wykazała dobry stan wód w 3 z nich: Grabówce i Jedlnicy (Rudce), które są dopływami Nidy oraz w Koprzywiance od Modlibórki do ujścia, a w pozostałych 18 JCWP stwierdzono zły stan wód.

4.2. Zasoby i jakość wód podziemnych

Województwo jest bardzo zróżnicowane pod względem budowy geologicznej, co ma wpływ na możliwości gromadzenia się i ruchu wód podziemnych. Obok obszarów zasobnych w wodę pitną, występują obszary o skromnych zasobach oraz o stałym lub okresowym ich deficycie. W granicach regionu znajduje się w całości lub w części 16 głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) wymagających szczególnej ochrony, o łącznej powierzchni 4 510,0 km² (ok. 38,0% powierzchni regionu — *mapka nr 15*). Użytkowe poziomy wodonośne zajmują powierzchnię ok. 5 222 km², a obszary bezwodne 3 940 km².

Szacunkowe zasoby wód podziemnych w regionie wynoszą ok. 79 585 m³/h. Stan udokumentowania zasobów eksploatacyjnych na dzień 31.12.2008 r. wynosił 60 431,06 m³/h (w 2006 r. — 59 920,90 m³/h). Zasoby eksploatacyjne stanowią część naturalnych zasobów odnawialnych, możliwą do eksploatacji w określonych warunkach środowiska oraz warunkach hydrogeologicznych i technicznych (*mapka nr 13*).

Badania monitoringowe wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w 2009 roku prowadzono w sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego, w 14 punktach. Wody podziemne w badanych punktach monitoringowych charakteryzują się dobrym stanem chemicznym — w 64% ppk stwierdzono klasy II–III. W odniesieniu do roku 2008 stan wód podziemnych utrzymywał się na jednakowym poziomie, za wyjątkiem jednego punktu nr 2705 — Mściów, gdzie nastąpiło pogorszenie jakości wód z klasy II do IV ze względu na ponadnormatywne stężenie siarczanów.

4.3. Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z art. 9, ust. 10 ustawy z dnia 18.07.2001 r. Prawo Wodne (Dz. U. nr 115, poz. 1229 z późn. zm.) przez powódź rozumie się takie wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach lub na morzu, podczas którego woda po przekroczeniu stanu brzegowego zalewa doliny rzeczne albo tereny depresyjne i powoduje zagrożenie dla ludności lub mienia.

Podstawą wszelkich działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej na wszystkich szczeblach decyzyjnych, jest znajomość obszarów, które w wyniku powodzi mogą zostać zalane. Zgodnie z art. 79 ust. 2 ww. ustawy dla potrzeb planowania ochrony przed powodzią Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej sporządza studium ochrony przeciwpowodziowej, ustalające granice zasięgu wód powodziowych. Do czasu opracowania tego studium materiałem, który można wykorzystać w planowaniu przestrzennym jest „Operat przeciwpowodziowy dla woj. kieleckiego” z 1989 roku, w którym określono granice terenów zalewowych większych rzek. W chwili obecnej RZGW Kraków posiada opracowane ww. studia dla rzek: Nidy i Czarnej Staszowskiej, natomiast RZGW Warszawa dysponuje studiami dla rzek: Świśliny, Kamiennej, Kamionki, Pilicy i Pokrzywianki (*mapka nr 20*).

Głównym zabezpieczeniem przed powodzią są wały przeciwpowodziowe, które w regionie mają łączną długość 347,8 km i chronią obszar o powierzchni 50,057 tys. ha (*mapka nr 14*). Zabezpieczenia obwałowaniami posiadają: cały odcinek rzeki Wisły w granicach województwa, najbardziej zagrożone tereny wzdłuż rzeki Kamiennej oraz tereny dolnych odcinków rzek: Nidy, Nidzicy, Koprzywianki i Opatówki.

Znaczącą rolę w zapobieganiu powodziom odgrywają również zbiorniki retencyjne. Jednak ich lokalizacja i pojemność muszą zostać dokładnie zaplanowane, z uwzględnieniem warunków hydrologiczno-meteorologicznych w całej zlewni, a szczególnie możliwości wystąpienia zjawisk ekstremalnych. W województwie świętokrzyskim znajdują się 84 zbiorniki małej retencji o łącznej powierzchni 798 ha i pojemności 27,192 mln m³, z czego około 80% obiektów zlokalizowanych jest w obrębie zlewni Pilicy oraz Białej i Czarnej Nidy. Ponadto w zlewni Kamiennej i Czarnej Staszowskiej zlokalizowane są 3 duże zbiorniki retencyjne o pojemności łącznej 66,563 mln m³ (przy max poziomie piętrzenia). Są to: Chańcza (24,220 mln m³), Brody (7,343 mln m³) i Wióry (35,00 mln m³).

Całkowita długość rzek wynosi 2 739,4 km, z tego 1 332 km zostało uregulowanych. Przyspieszony, w wyniku regulacji rzek, odpływ wód z górnych odcinków, może być przyczyną wzrostu zagrożeń powodziowych w ich dolnym biegu. W regionie znajduje się 553 budowli piętrzących na rzekach, które umożliwiają retencję korytową w ilości 4,178 mln m³. Budowle te zostały wykonane w latach 30-tych ubiegłego wieku i nie były na ogół modernizowane. Wymagają, zatem modernizacji i remontu.

Podstawowym czynnikiem decydującym o wystąpieniu małych lokalnych podtopień jest o stan rowów odwadniających wykonanych na terenach rolnych oraz wzdłuż dróg. Muszą one funkcjonować tak, aby spływająca nimi woda nie natrafiała na przeszkody umożliwiające rozlanie się. Aby zapewnić właściwy odpływ wody w rowach należy, więc zadbać także o ich częstą konserwację i wykaszanie.

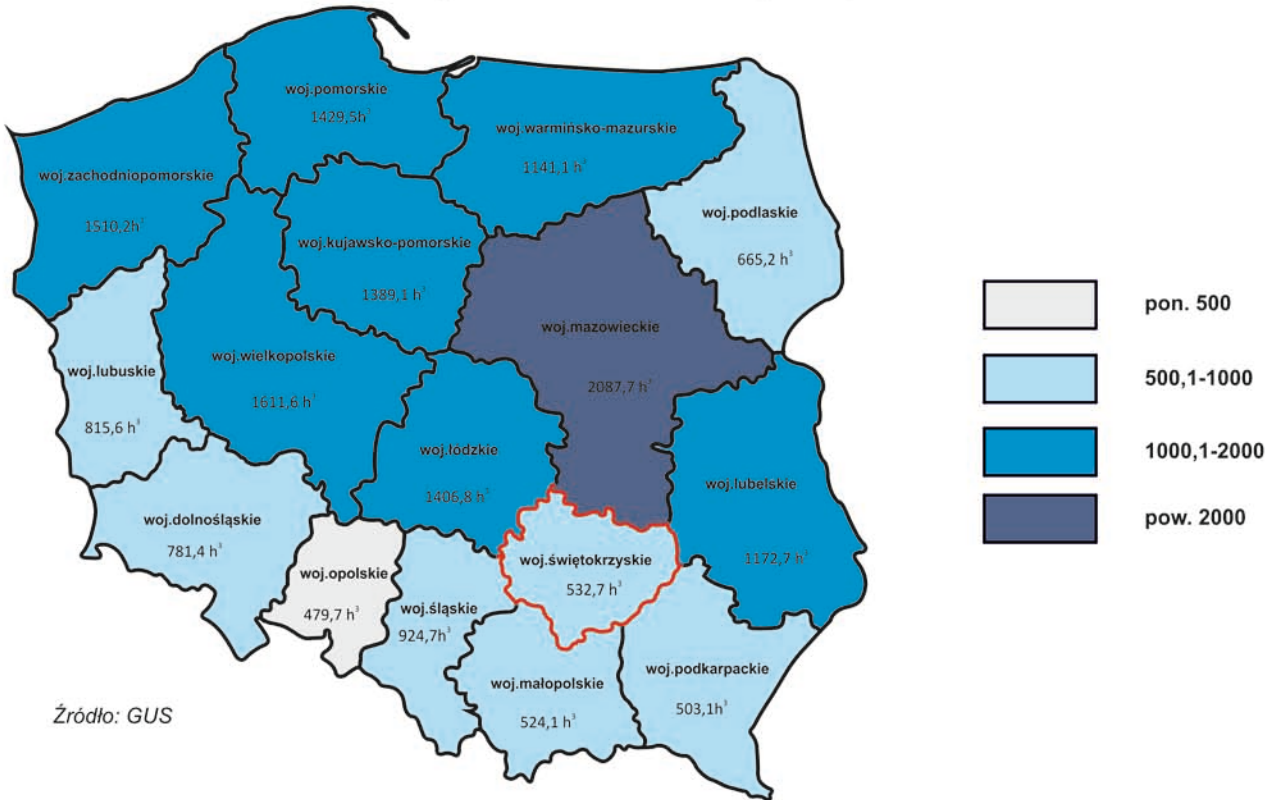
Na obszarach przyległych do cieków istotną rolę spełniają pasy ochronne zapewniające dostęp do wody w ramach powszechnego korzystania z wód. Umożliwiają one administratorowi cieków prowadzenia konserwacji w korytach cieków, jak również konserwację i ochronę obudowy biologicznej. Należy przypomnieć, iż zadaniem planowania przestrzennego jest uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych zakazu grodzenia nieruchomości przyległych do wód publicznych w odległości nie większej niż 1,5 m od linii brzegu, a także uniemożliwienie przechodzenia przez ten obszar (art. 27 ustawy Prawo Wodne). Zadania te nabierają szczególnego znaczenia wobec narastającego zagrożenia powodziowego.

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

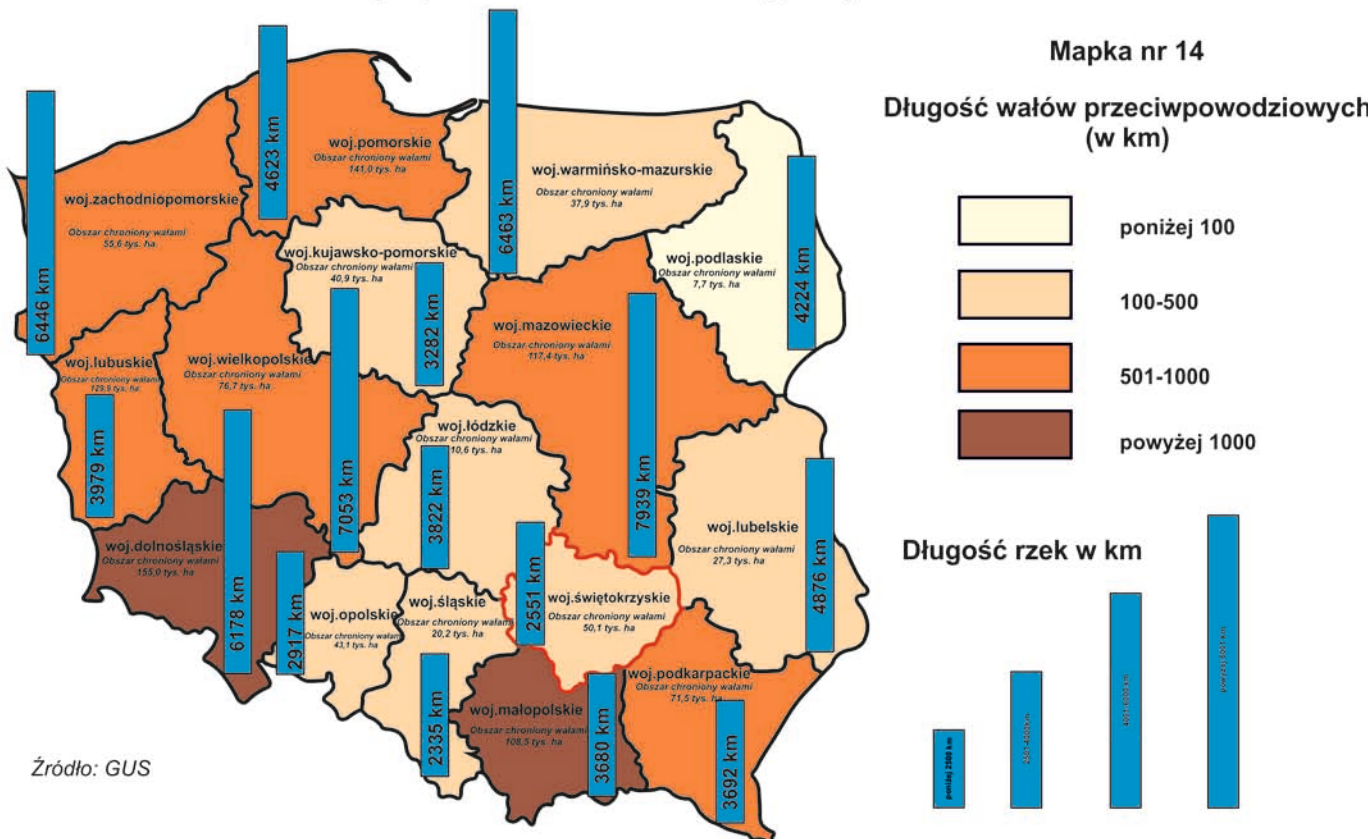
Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych według województw w 2009 roku (w hektometrach sześciennych/rok)

Mapka nr 13

Melioracje podstawowe według województw

Mapka nr 14

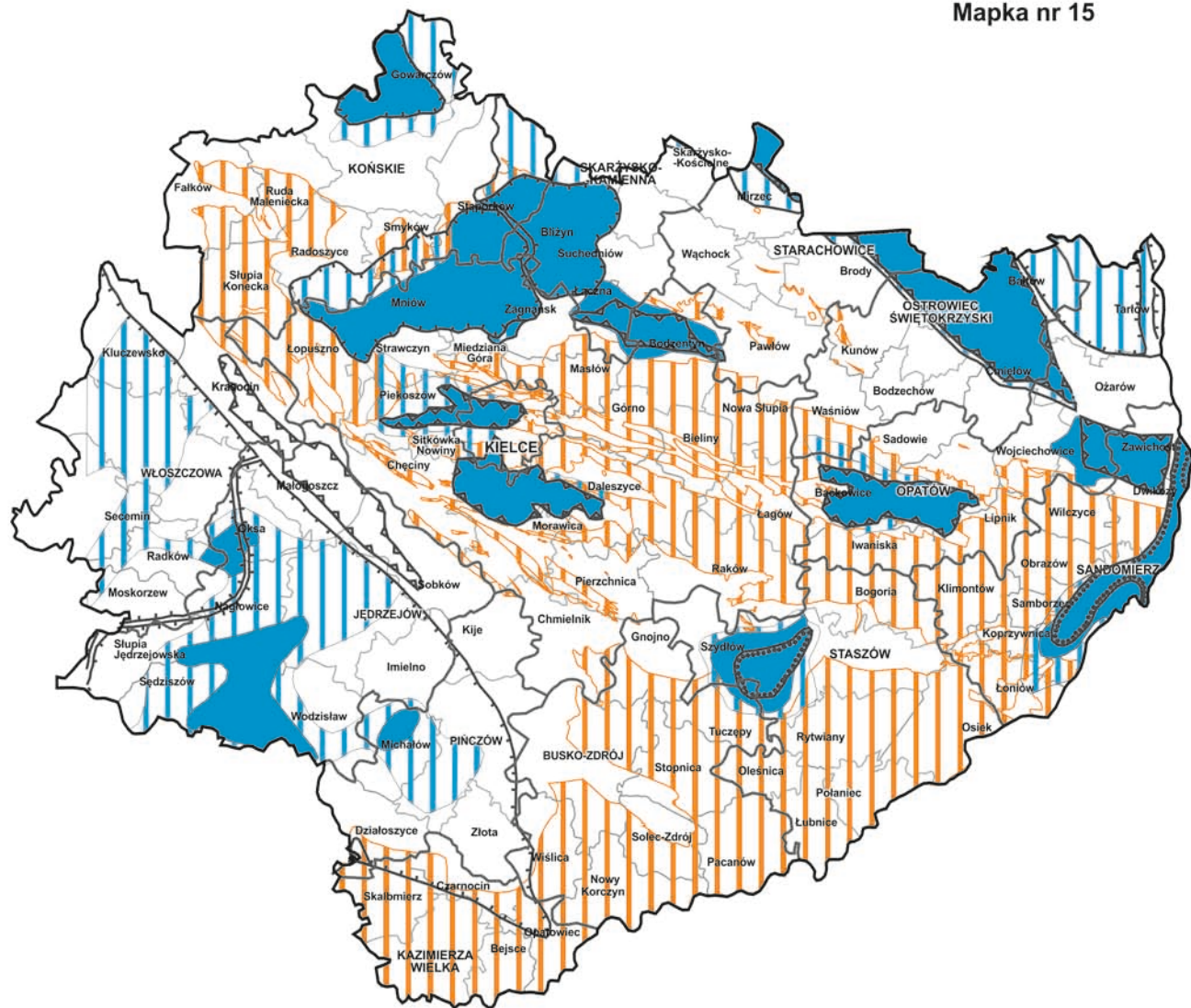

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Zasoby wód podziemnych

Mapka nr 15

Granice wydzielonych GZWP w ośrodkach

- Porowym
- Szczelinowym i szczelinowo - porowym
- Szczelinowo - krasowym

Obszary głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony (według mapy A.S. Kleczkowskiego Instytut Hydrologii i Inżynierii AGH Kraków)

- OWO - Obszar Wysokiej Ochrony
- ONO - Obszar Najwyższej Ochrony
- Obszary niewodonośne deficytowe w wodę

4.4. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Ogólny pobór wody na potrzeby komunalne i gospodarki narodowej w 2009 r. w woj. świętokrzyskim wyniósł 1 254,8 (1 205,9 hm³ — 2006 r.), co stanowi aż 11% pobranej wody w Polsce. W stosunku do roku poprzedniego pobór ten wzrósł o około 4% (mapki nr 16 i 17).

Z ujęć powierzchniowych na cele produkcyjne pobiera się ok. 92% wody, natomiast z sieci wodociągowej niecały 1%. Największy pobór tych wód na cele produkcyjne miał miejsce w powiecie staszowskim, na obszarze którego zlokalizowana jest Elektrownia Połaniec zużywająca wodę do celów chłodniczych.

Wody podziemne stanowią główne źródło zaopatrzenia w wodę ludności i gospodarki w województwie. Ich pobór w 2009 r. wyniósł 54,9 hm³ w stosunku do 2006 r. spadł o 2,8%.

Ostatnie lata przyniosły dynamiczny rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, szczególnie na obszarach wiejskich. W 2009 roku średnia długość sieci wodociągowej w Polsce wynosiła 16 708,2 km. W województwie świętokrzyskim długość ta była niższa od średniej krajowej o 27% i wynosiła 12 143,1 km. Przeciętna gęstość sieci wodociągowej w kraju wynosiła 85 km/100 km², w świętokrzyskim była wyższa i wynosiła 103 km/100 km². Z rozbudową wodociągów równocześnie powinna rozwijać się sieć kanalizacyjna, która ma duże zaległości z lat ubiegłych. W Polsce nasycenie siecią kanalizacyjną wynosiło 32 km/100 km², zaś w świętokrzyskim 25,0 km/100 km² (mapki nr 18 i 19).

Istotną rolę w gospodarce wodnej, obok wielkości zasobów odgrywa problem jakości, i związana z nim gospodarka ściekowa. Podstawowym źródłem zanieczyszczeń wód w województwie są ścieki pochodzące z miast i przemysłu oraz spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, zwłaszcza nieposiadających kanalizacji. W roku 2009 odprowadzono do wód powierzchniowych lub do ziemi 1 159,0 hm³ (2006 — 1 094,1 hm³) ścieków, w tym ścieków wymagających oczyszczenia 60,5 hm³ (2006 — 52,382 hm³).

Na tle Europy Polska oraz region świętokrzyski mają jeden z najniższych wskaźników wyposażenia w oczyszczalnie ścieków. W Europie Zachodniej oczyszczalnie obsługują ponad 90% ludności, w Polsce 64%, a w świętokrzyskim 52%, w tym 17,3% ludności wiejskiej.

Zgodnie z dyrektywą UE nr 91/271/EWG wszystkie aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2000 powinny być wyposażone w sieci kanalizacyjne dla ścieków komunalnych zakończone oczyszczalniami ścieków. W regionie Wojewoda Świętokrzyski wyznaczył 81 Aglomeracji, w tym 14 powyżej 15 000 RLM. Wyznaczone aglomeracje stanowią prawo miejscowe (art. 43 Prawa Wodnego) i wyznaczają kierunki działań obszarowych w zakresie gromadzenia i oczyszczania ścieków komunalnych (mapka nr 20).

4.5. Główne problemy i bariery rozwoju przestrzennego

- Jednym z głównych problemów przestrzennych w województwie świętokrzyskim jest brak decyzji co do dalszych losów projektowanego zbiornika „Chęciny”, który jest zamieszczony w dokumentach planistycznych 5 gmin oraz w obowiązującej koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Ujęty jest też w programach wojewódzkich („Programie ochrony środowiska dla woj. świętokrzyskiego” i „Programie małej retencji dla woj. świętokrzyskiego”), co wymusza umieszczenie tej inwestycji w Planie województwa. Z uwagi na kolizję z obszarami Natura 2000, inwestycja ta została jednak zakwestionowana przez RDOŚ Kielce w toku uzgodnień projektu zmiany PZPWŚ.
- Istotnym problemem, dotyczącym zarówno Planu województwa jak i znacznej części studiów gminnych jest wysoka kolizyjność obowiązującego „Programu małej retencji dla województwa świętokrzyskiego” z wymaganiami ochrony środowiska (blisko 40% zbiorników przewidzianych w tym programie zlokalizowana jest na obszarach Natura

2000 — *mapka nr 21*). W tej sytuacji zachodzi pilna potrzeba aktualizacji tego programu, gdyż odkładanie jej w czasie grozi brakiem możliwości uzgodnienia z RDOŚ Kielce sporządzanych obecnie projektów dokumentów planistycznych, zarówno lokalnych jak i wojewódzkich;

- W ostatnich latach zwiększa się z roku na rok powierzchnia obszarów zalewanych w wyniku wezbrań rzek a także z powodu większych opadów deszczowych i roztopów. Wobec narastającego zagrożenia powodzią szczególnie ważne staje się rygorystyczne przestrzeganie obowiązujących studiów powodziowych i wycofywanie zabudowy z terenów narażonych na to niebezpieczeństwo. Jak wskazuje obecna praktyka sądowa brak tych działań może skutkować zarzutami o nieracjonalną działalność urbanistyczną i koniecznością wypłaty odszkodowań. Wśród najważniejszych działań zapobiegających niebezpieczeństwu powodzi mających aspekty przestrzenne należy w kolejności wymienić:
 - opracowanie kompleksowych programów zapobiegania powodzi na wszystkich szczeblach zarządzania;
 - budowanie systemu zbiorników retencyjnych i suchych polderów przejmujących nadmiar wody;
 - wycofywanie zabudowy z terenów dolin rzecznych;
 - poprawa stanu wyposażenia w infrastrukturę kanalizacyjną obszarów wiejskich, w tym uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach nie objętych systemem kanalizacji sanitarnej (egzekwowanie odprowadzania ścieków do szczelnych szamb, do chwili podłączenia do systemu kanalizacyjnego lub budowa przydomowych oczyszczalni ścieków);
 - przyśpieszenie realizacji systemów kanalizacji deszczowej w miastach (istnieje ona tylko na niektórych obszarach miejskich);
 - zwiększenie retencji zbiornikowej o funkcji p. powodziowej (działanie to musi być zsynchronizowane z potrzebami ochrony obszarów chronionych);
 - zasada ochrony ciągłości systemu melioracyjnego przed kolizyjnym zainwestowaniem (w przypadku konieczności naruszenia tego systemu stosowanie wymogu jego otworzenia).

Do ważnych problemów przestrzennych w gospodarce wodnej należy też zaliczyć:

- nierównomierne rozmieszczenie zasobów wód podziemnych i konieczność stosowania lokalnych przerzutów wody;
- podatność wód podziemnych na zanieczyszczenia (zbiorniki wód podziemnych są na ogół słabo chronione przez warstwy nieprzepuszczalne przed przenikaniem zanieczyszczeń z powierzchni terenu);
- respektowanie wymagań ochrony wód w ustanowionych strefach ochronnych ujęć;
- niski poziom integracji inwestycji kanalizacyjnych w układzie zlewniowym rzek;
- nie uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych Aglomeracji Wodnych ustanowionych rozporządzeniami Wojewody Świętokrzyskiego.

4.6. Wnioski do zmiany Planu

W ustaleniach zmiany Planu województwa powinna znaleźć się odpowiedź na wszystkie zdiagnozowane w Raporcie problemy przestrzenne gospodarki wodnej. Ponadto należy;

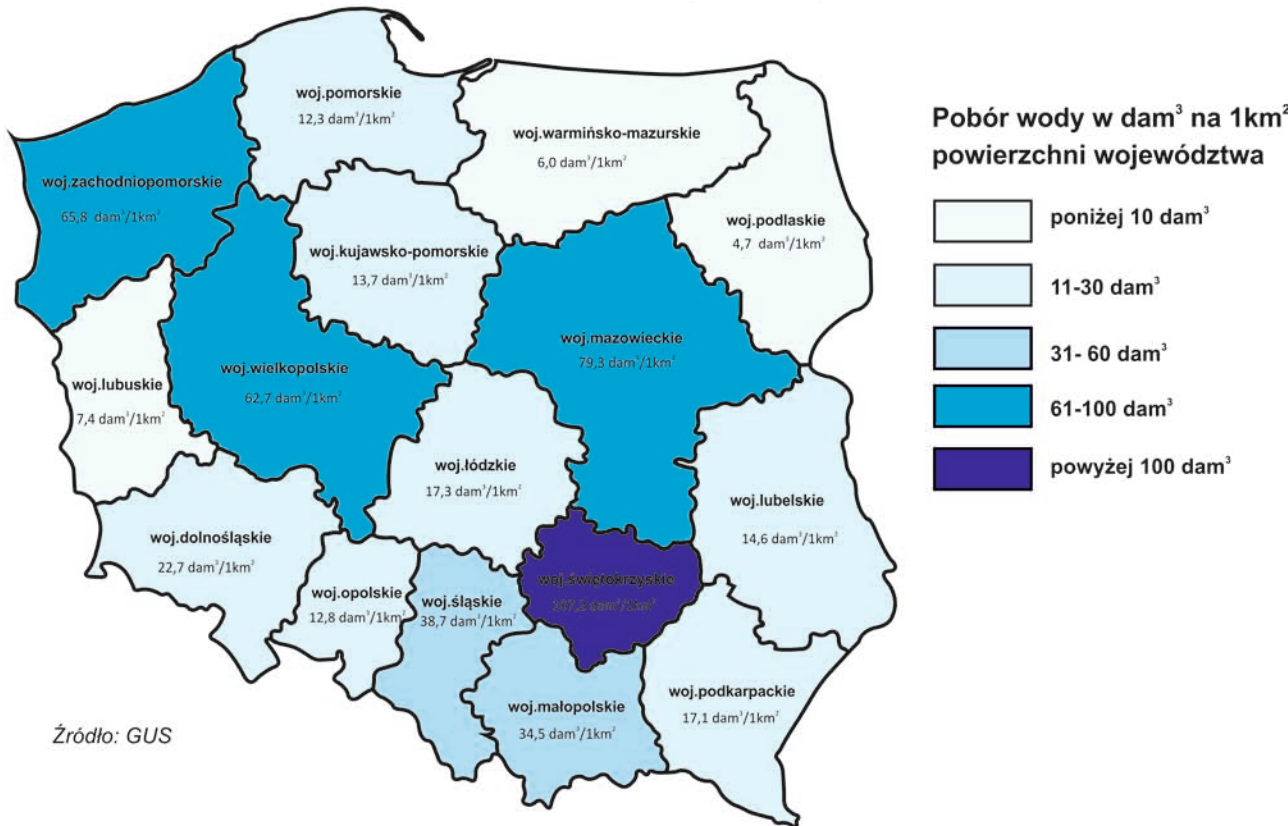
- dokonać aktualizacji stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych;
- rekomendować do sporządzenia regionalny program ochrony p. powodziowej;
- objąć szczególną ochroną przed zabudową tereny położone w bezpośrednim sąsiedzie istniejących i projektowanych zbiorników wodnych.

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

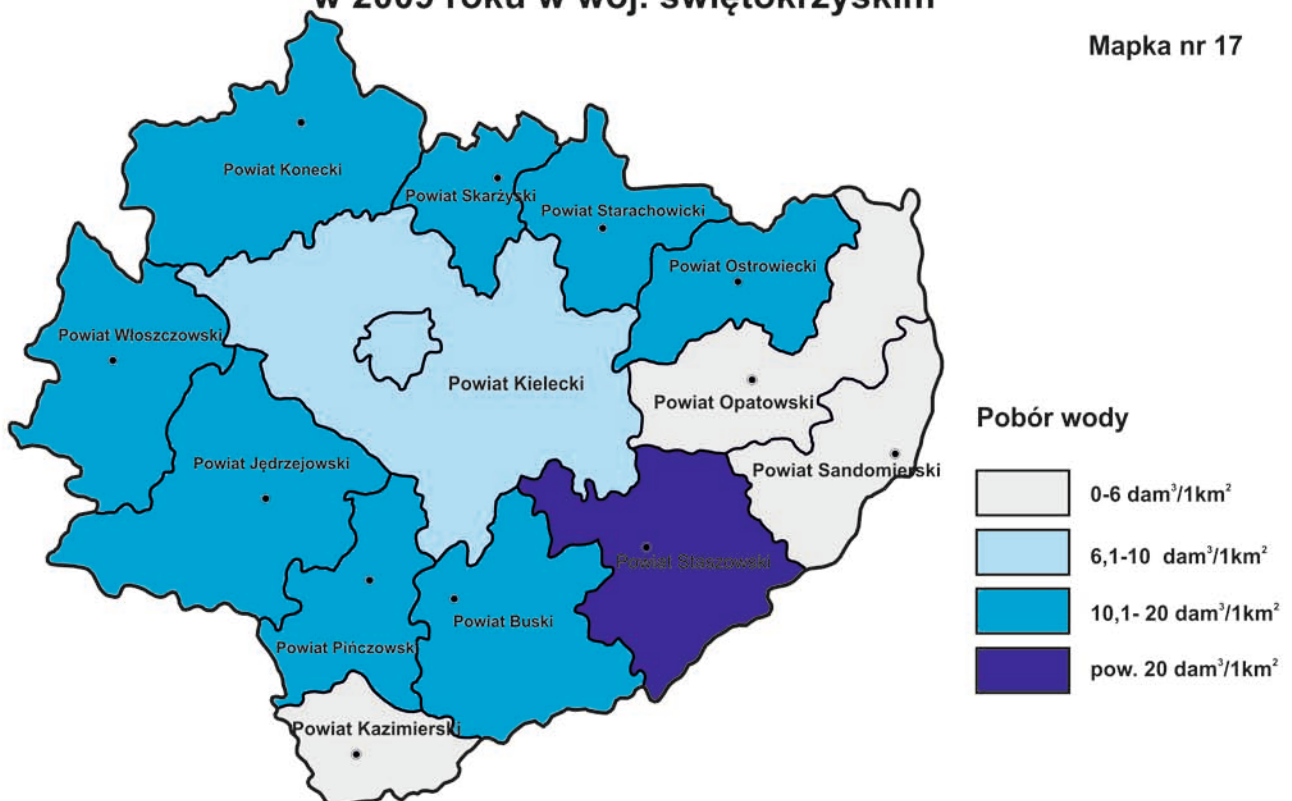
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2009 roku w Polsce (w hektometrach sześciennych na rok)

Mapka nr 16

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2009 roku w woj. świętokrzyskim

Mapka nr 17

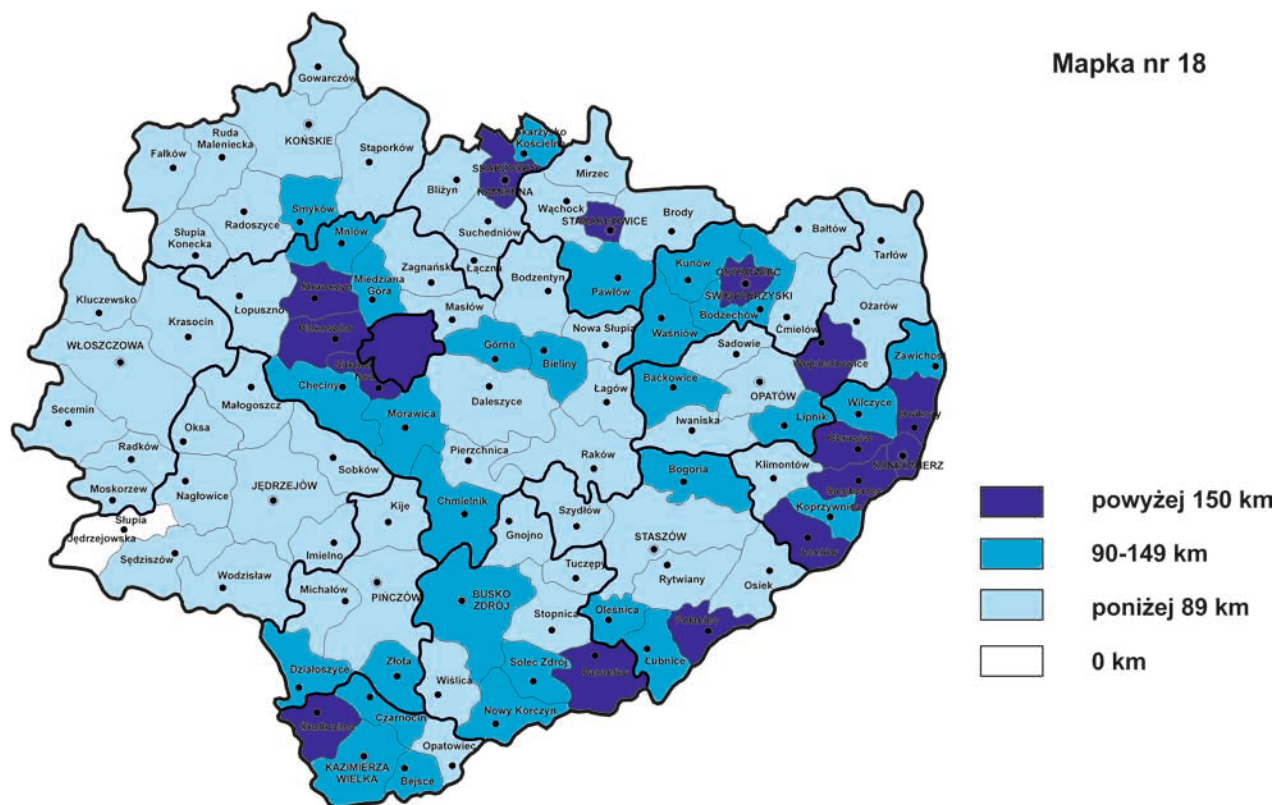

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

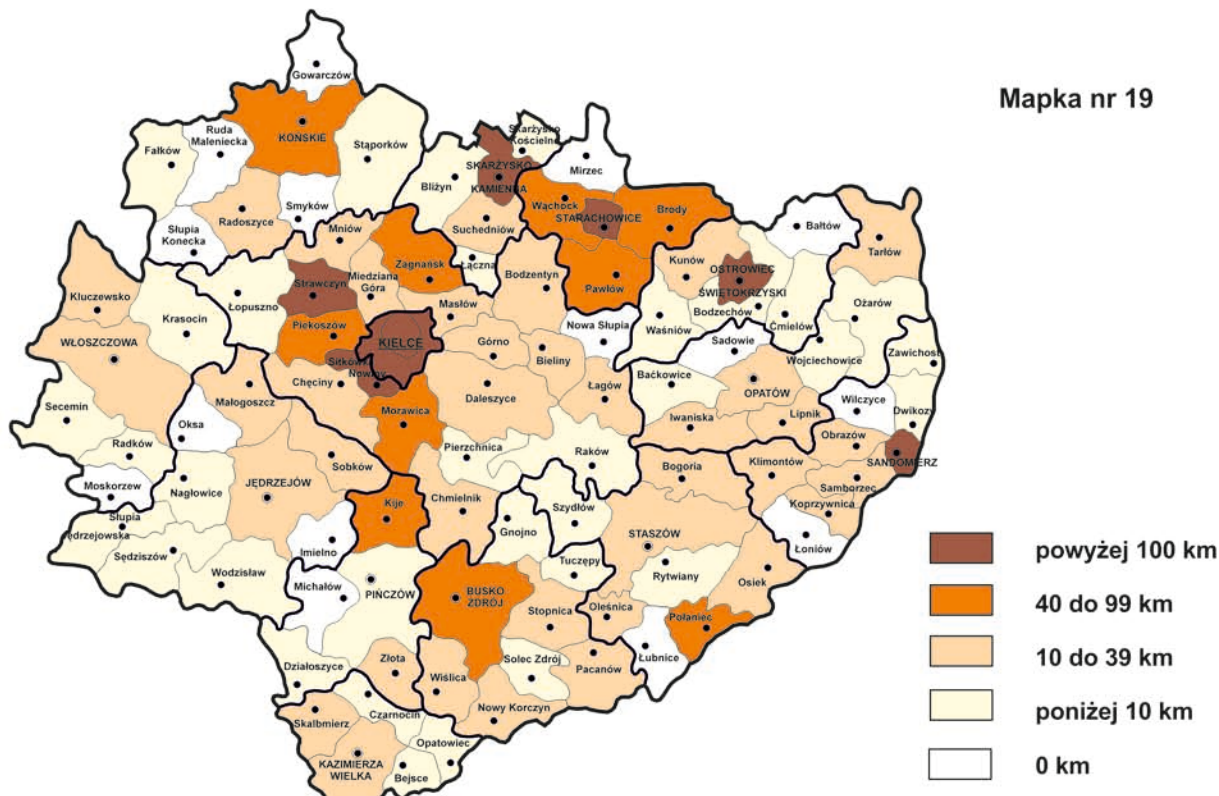
Długość sieci wodociągowej na 100 km² powierzchni gminy

Mapka nr 18

Długość sieci kanalizacyjnej na 100 km² powierzchni gminy

Mapka nr 19

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

GOSPODARKA WODNA

Mapka nr 20

LEGENDA

- Zlewnie rzek II rzędu:
- I** Pilicy
- II** Nidy
- III** Nidzicy
- IV** Czarnej Staszowskiej
- V** Koprzywianki
- VI** Opatówki
- VII** Kamiennej
- VIII** Kanału Strumień
- IX** Krępianki
- X** Ilżanki
- XI** Radomki
- Ujęcia o znaczeniu ponadregionalnym
- Ujęcia o znaczeniu ponadlokalnym
- Magistrale wodociągowe
- Zbiorniki wodne pow. 30 ha („Program małej retencji dla woj. świętokrzyskiego”)
- Rzeki posiadające opracowane „Studium dla potrzeb planowania ochrony przeciwpowodziowej”
- Obszary zalewowe wg. Operatu: „Obszary zagrożeń powodziowych i ich wpływ na gospodarowanie przestrzenią województwa”
- Obszar działania RZGW:**
- Kraków
- Warszawa
- Komunalne oczyszczalnie ścieków:**
(źródło: „Program ochrony środowiska dla woj. świętokrzyskiego” oraz „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków”)
- Powyżej 15000 m³/d
- Powyżej 1000-1500m³/d
- Powyżej 100-1000m³/d
- Powyżej 20-100m³/d
- do 20m³/d
- Aglomeracje wyznaczone przez Wojewodę (na podst. art. 43 Prawa Wodnego z dnia 18 lipca 2001 r.)

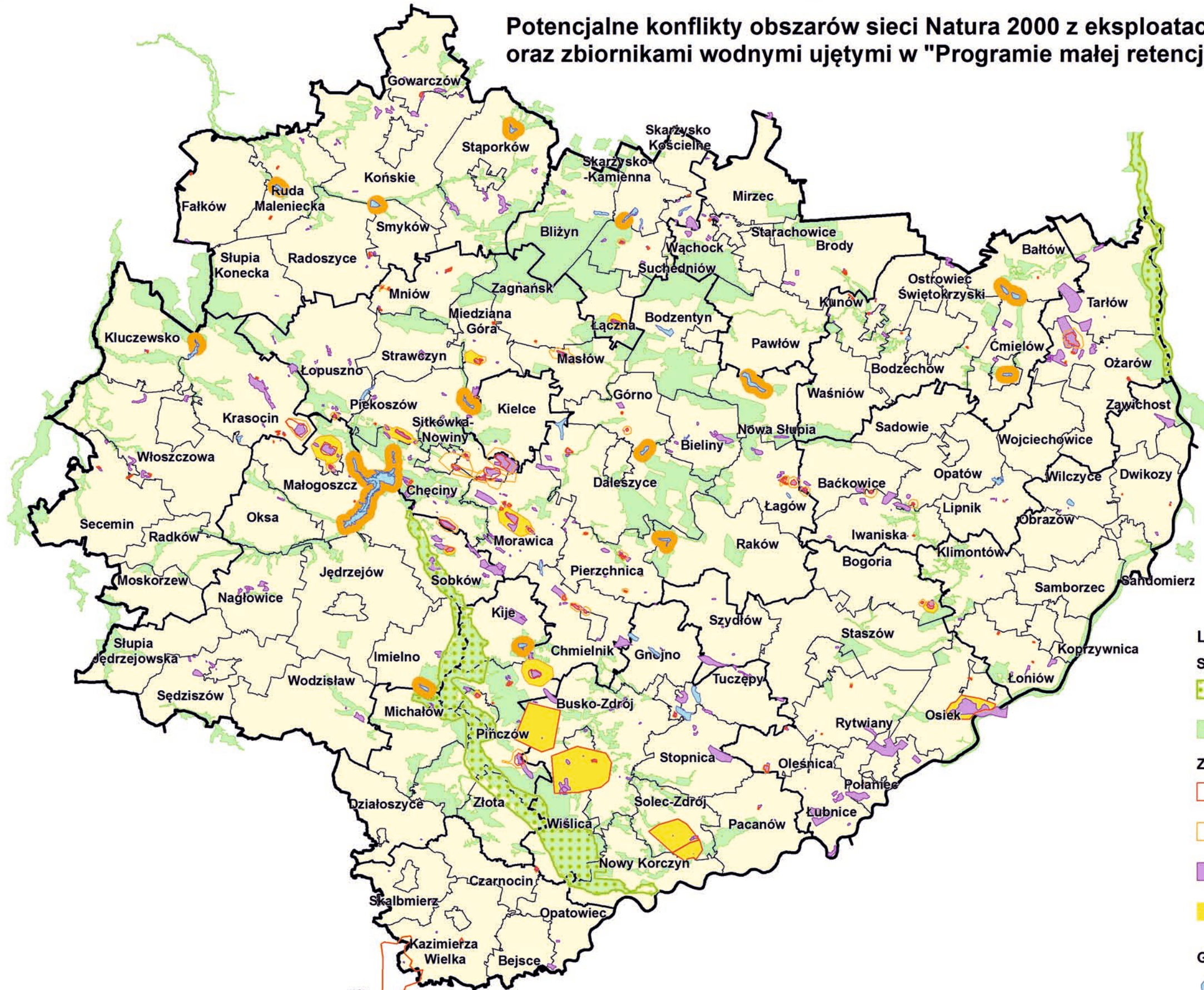

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Potencjalne konflikty obszarów sieci Natura 2000 z eksploatacją surowców mineralnych oraz zbiornikami wodnymi ujętymi w "Programie małej retencji dla woj. świętokrzyskiego"

Skala 1:550 000

Mapka nr 21

Legenda

Sieć ekologiczna NATURA 2000

obszary OSO

obszary SOO

Złoża surowców mineralnych

obszar górniczy

teren górniczy

} złóż eksploatowanych

udokumentowane złoża surowców mineralnych

potencjalne konflikty z: obszarami złóż, terenami górniczymi i obszarami górniczymi

Gospodarka wodna

zbiorniki wodne o powierzchni min. 30 ha

zbiorniki wodne o powierzchni min. 30 ha pozostające w konflikcie z obszarami NATURA 2000

5. GEOLOGIA I SUROWCE MINERALNE

5.1. Województwo na tle kraju

Województwo świętokrzyskie zarówno pod względem budowy geologicznej, zasobów surowców mineralnych jak i wykorzystywania gospodarczego kopalin wyróżnia się zdecydowanie korzystnie na tle innych województw kraju.

Szczególnym wyróżnikiem regionu w Polsce a nawet Europie jest widoczna „gołym okiem” wyjątkowo interesująca budowa geologiczna, bowiem już na powierzchni odsłaniają się utwory wszystkich okresów geologicznych od prekambriu po czwartorzęd. W granicach województwa, w całości lub w części wydzielono pięć różnowiekowych jednostek strukturalno-tektonicznych, takich jak; trzon paleozoiczny Gór Świętokrzyskich, obrzeżenie permsko-mezozoiczne, niecka Nidy, zapadlisko przykarpackie, oraz niecka Lubelska. Nagromadzone formy i obiekty geologiczne o niepowtarzalnych walorach, dają możliwość wykorzystania dla rozwoju turystyki, rekreacji jak również dla celów edukacyjnych oraz naukowo-dydaktycznych.

Konsekwencją urozmaiconej budowy geologicznej jest różnorodność występujących tu kopalin (*mapka nr 22*). Region od najdawniejszych czasów był znany z pozyskiwania surowców mineralnych. Najstarsze ślady górniczej działalności dotyczą eksploatacji krzemienia (materiał do wyrobu prymitywnych narzędzi), surowców ilastych (materiał garncarski)

i naturalnych barwników. W wielu miejscach w regionie odnaleziono ślady starożytnego i średniowiecznego wydobywania rud żelaza (dymarki). Rudy te były przedmiotem wydobywania jeszcze po drugiej wojnie światowej, o czym świadczą pozostałości kopalni, obecnie już nie użytkowanych, nagromadzone w północnej części województwa. Do lat siedemdziesiątych XX w. w kopalni „Staszic” w Rudkach wydobywano rudy żelaza, a przez pewien okres pozyskiwano tam również uran. Od XV do XVIII w. istniał na terenie województwa ważny ośrodek wydobywania rud miedzi, cynku, ołowiu i srebra. Dzisiaj nie eksploatuje się już rud żelaza ani metali kolorowych. Zaniechano także wydobywania innych, dość rzadkich surowców jak; fosforyty, baryt, bentonity, ziemia krzemionkowa, ochry, choć nadal istnieją udokumentowane złoża tych kopalin.

Obecnie kopalinami o największym znaczeniu gospodarczym są surowce skalne, głównie węglanowe. Wydobywanie pozostałych surowców, choć mniejsze pod względem wielkości, ma również duże znaczenie dla gospodarki kraju i województwa. Eksploatowane są: siarka rodzima, gipsy, piaskowce, piaskowce kwarcytowe, piaski, surowce ilaste i w niewielkiej ilości ropa naftowa oraz szczególne bogactwo województwa — mineralne wody siarczkowe odnawiające się w pokładach gipsów.

Wydobywanie i przetwórstwo surowców mineralnych uwarunkowane jest zapotrzebowaniem rynku. Obserwowany w ostatnich wzrost popytu na surowce wykorzystywane w budownictwie drogowym wiąże się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na: kruszywa, cement i wapno, co znajduje odbicie w coraz większej produkcji tych materiałów i uruchamianiu wydobywania z nowych złóż (np. w rejonie Łagowa). W wydobywaniu: siarki, gipsu, wapieni do produkcji cementu i do produkcji wapna województwo świętokrzyskie zajmuje obecnie pierwsze miejsce w Polsce, a drugie w eksploatacji kamieni łamanych (kruszyw) i blocznych. Należy też zwrócić uwagę na dynamiczny wzrost wydobywania wód mineralnych.

5.2. Stan aktualny wydobywania i przetwórstwa kopalin

W ostatnich latach wydobywanie i przetwórstwo kopalin stanowiące jedną z podstawowych gałęzi gospodarki województwa, wykazuje tendencję wzrostową. Dotyczy to większości surowców pozyskiwanych w woj. świętokrzyskim. Największą dynamikę wzrostu

wydobycia obserwuje się w pozyskiwaniu: gipsów, kamieni drogowych i budowlanych, kruszywa naturalnego oraz węglanowych surowców do produkcji wapna i cementu.

Aktualnie na terenie województwa udokumentowano 461 złóż surowców mineralnych, z czego 138 są to złoża eksploatacyjne (stan na czerwiec 2010 r.). Stan zagospodarowania dużych, od dawna eksploatowanych złóż, nie uległ istotnym zmianom. Pozyskuje się z nich surowiec dla kluczowych gałęzi przemysłu: cementowego, wapienniczego, do produkcji gipsów, siarki oraz kamieni drogowych i budowlanych. Natomiast eksploatacja kruszywa naturalnego (piasków) oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej ulega ciągłym wahaniom. Są to złoża w większości wypadków o niewielkich zasobach, krótko eksploatowane, rekultywowane a w ich miejsce powstają nowe, dotyczy to głównie kruszywa naturalnego.

Surowce węglanowe (wapienie, dolomity, margle).

Surowce węglanowe, których udokumentowane zasoby stanowią ponad 80% wszystkich zasobów w regionie, eksploatowane są dla potrzeb przemysłu wapienniczego, cementowego, na kruszywo drogowe i budowlane a także dla przemysłu hutniczego i cukrowniczego. Odpady produkcyjne i niektóre odmiany wapieni stosuje się do produkcji mączek do wapnowania gleb. Złoża surowców węglanowych występują głównie w centralnej części regionu. Aktualnie udokumentowano 147 złóż, z czego 46 jest eksploatowanych. Złoża, z których wydobywa się surowiec do produkcji cementu to: Gliniany-Duranów, Leśnica-Małoszycz, Kowala. Największe złoża, z których surowiec wykorzystywany jest dla przemysłu wapienniczego to: Trzuskawica, Bukowa, Ostrówka i Ołowianka oraz Chęciny-Wolica. Na kruszywo drogowe i budowlane wykorzystywany jest surowiec z 32 złóż, z czego największe to: Jaźwica, Morawica III, Radkowice-Podwole, Laskowa-Góra, Kostomłoty, Jurkowice, Budy. Bloczny materiał budowlany uzyskuje się ze złóż: Wola-Morawicka i Bolechowice.

Piaskowce (piaskowce, piaskowce kwarcytowe, kwarcyty).

Piaskowce występują w obrębie mezozoicznego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich, a zasługujące na szczególną uwagę kwarcytowe piaskowce kambru i dewonu w obrębie trzonu paleozoicznego. Mezozoiczne piaskowce są wykorzystywane jako kruszywo i bloczny materiał budowlany, płyty, okładziny, kształtki. Dewońskie piaskowce kwarcytowe udokumentowane są jako surowiec do produkcji materiałów ogniotrwałych w złożu Bukowa Góra, a kambryjskie jako wysokiej jakości kruszywo kolejowe w złożu Wiśniówka. Aktualnie udokumentowano 36 złóż piaskowców z czego wydobyte prowadzone jest w 12 złożach m.in. eksploatowany jest charakterystyczny wiśniowy piaskowiec ze złoża Tumlin Gród.

Gipsy

Kopalina, mająca szerokie zastosowanie w przemyśle chemicznym, cementowym, papierniczym, w rolnictwie, medycynie i architekturze są gipsy. Ich występowanie związane jest z zasięgiem osadów miocenu Niecki Nidziańskiej. Pokłady gipsów odsłaniają się w okolicy Buska-Zdroju, Działoszyc, Skalbmierza i Wiślicy. Udokumentowano 8 złóż tego surowca. Dwa są eksploatowane: Leszcze i Borków-Chwałowice.

Siarka

W skałach gipsowych miocenu, w wyniku procesów metasomatycznych, powstały złoża siarki rodzimej. Występują one w południowo-wschodniej części województwa, w rejonie Grzybowa, Osieka, Piaseczna, Rudnik. Udokumentowano 7 złóż siarki. Obecnie zagospodarowane jest jedno złożo — Osiek, wydobywające siarkę metodą otworową.

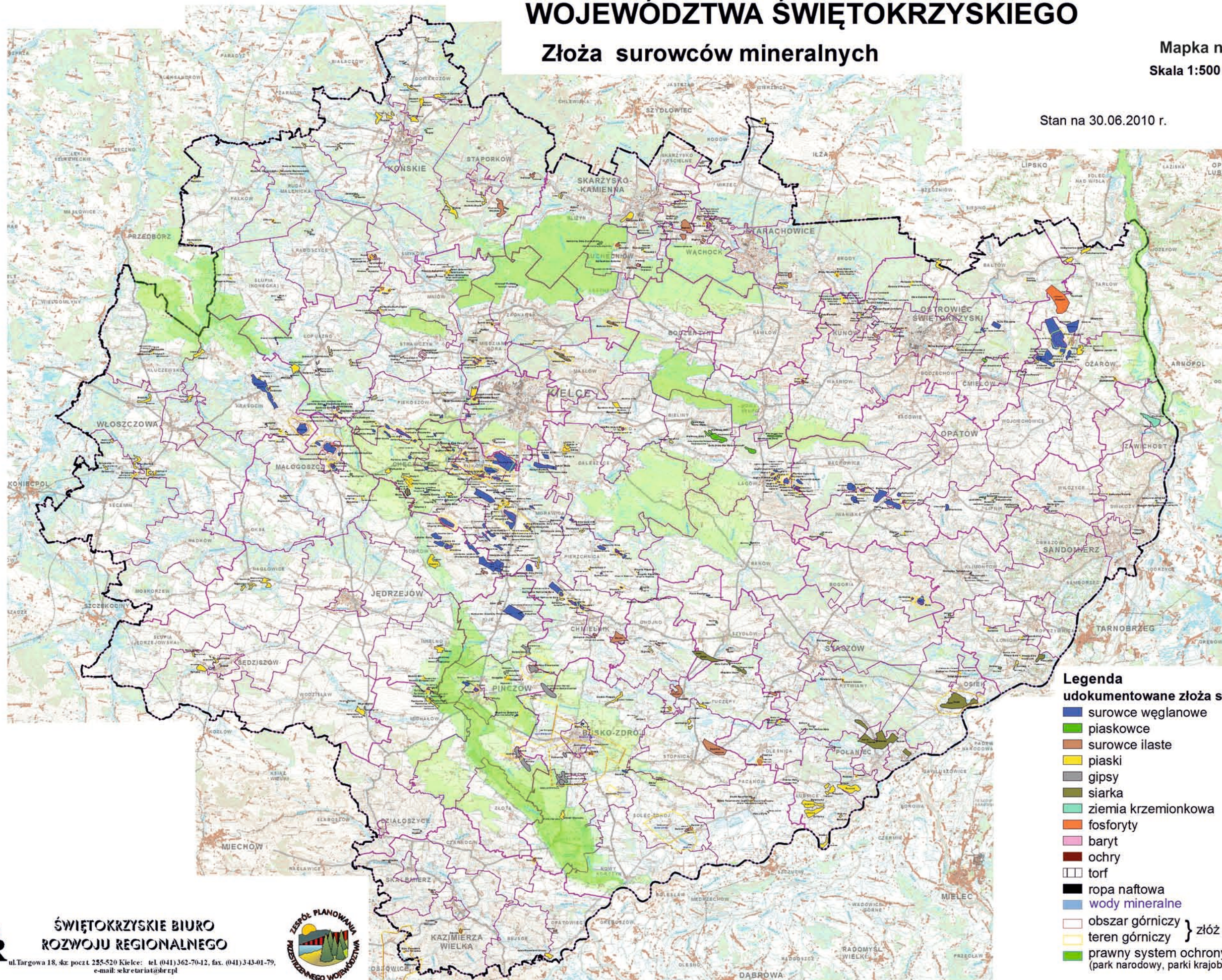

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Złoża surowców mineralnych

Mapka nr 22
Skala 1:500 000

Stan na 30.06.2010 r.

- Legenda**
udokumentowane złoża surowców mineralnych
- surowce węglanowe
 - piaskowce
 - surowce ilaste
 - piaski
 - gipsy
 - siarka
 - ziemia krzemionkowa
 - fosforyty
 - baryt
 - ochry
 - torf
 - ropa naftowa
 - wody mineralne
 - obszar górniczy } złóż eksploatowanych
 - teren górniczy }
 - prawny system ochrony przyrody (park narodowy, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000)

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, skr. poczt. 255-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79,
e-mail: sekretariat@sbrr.pl

Kruszywo naturalne

Powszechnie wykorzystywanym surowcem, mającym szerokie zastosowanie są piaski. Ich występowanie związane jest najmłodszyimi utworami czwartorzędowymi, pokrywającymi starsze osady na znacznej powierzchni województwa. Udokumentowano 171 złóż surowca, który może być wykorzystywany w budownictwie i drogownictwie z czego aktualnie 50 jest eksploatowanych. Piaskownie te zaspokajają w pełni potrzeby regionu. Ponadto w regionie udokumentowano także złoża piasku do produkcji betonów komórkowych. Z 4 złóż eksploatowane jest jedno — Żeliszewice I. Udokumentowano również 4 złoża do produkcji cegły wapienno-piaskowej. Aktualnie prowadzi się wydobywanie ze złoża Czostków. Piaski formierskie (3 złoża) i piaski szklarskie (2 złoża) nie są obecnie eksploatowane.

Surowce ilaste

Występowanie tych surowców wiąże się z północną i południową częścią województwa. Znajdują się tam głównie gliny i ły jurajskie i trzeciorzędowe, udokumentowano również kilka złóż glin ilastych czwartorzędowych. Na terenie województwa udokumentowano 54 złoża surowców ilastych, dla celów wytwarzania elementów ceramiki budowlanej, z czego w 16 prowadzone jest wydobywanie. Pozostałe złoża to: gliny ceramiczne (6 złóż), eksploatowane jedno — Baranów, bentonity (3 złoża) oraz ilasty surowiec do produkcji cementu (2 złoża).

Wody mineralne

W rejonie Niecki Nidziańskiej występują wody mineralne o właściwościach leczniczych. Wśród występujących tu wód wyróżniamy dwa zasadnicze typy: wody siarczkowe i siarczanowe, czasem z dodatkiem jodu lub bromu oraz wody chlorkowe z dodatkiem wapnia, sodu, jodu lub bromu. Aktualnie udokumentowano 6 złóż, a 5 z nich posiada koncesję na wydobywanie. Oprócz istniejących od dawna dwóch uzdrowisk Busko-Zdrój i Solec-Zdrój, w 2005 r. udostępniono w oparciu o wody mineralne pozyskiwane ze złoża Welnin, centrum rehabilitacji Malinowy Zdrój, a w ostatnim czasie udostępniono do eksploatacji złoża Dobrowoda i Busko Północ oraz udokumentowano Las Winiarski.

Ropa naftowa

Na południu województwa, w rejonie Zapadliska Przedkarpackiego, w okolicy Kazimierzy Wielkiej występuje w niewielkiej ilości ropa naftowa, eksploatowana ze złoża Pławowice.

5.3. Problemy przestrzenne

Eksploatacja kopalin narusza naturalne warunki przyrodnicze i wywołuje szereg zmian w środowisku naturalnym:

- Na terenie województwa powstały obszary o znacznej skali przekształceń powierzchni terenu i kumulacji negatywnych zjawisk związanych z eksploatacją kopalin (koncentracja wyrobisk, zakładów przeróbczych, hałd odpadów przeróbczych i złożowych, osuszanie gruntów i zanieczyszczenie wód, zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego i hałas);
- Działalności górniczej zawsze towarzyszy wzmożony ruch transportowy, biorąc pod uwagę skalę produkcji materiałów budowlanych w województwie nie bez znaczenia jest wzmożone natężenie ruchu ciężkich samochodów transportowych i co za tym idzie zanieczyszczenie powietrza i znaczny stopień zużycia nawierzchni drogowych;
- Z odkrywkowym wydobywaniem kopalin, jaki dominuje na terenie województwa wiąże się problem rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. W ostatnim czasie pełna rekultywacja przeprowadzana jest w obrębie małych złóż, głównie kruszywa naturalnego, natomiast

duże złoża, aktualnie pozyskujące surowce, w miarę możliwości stosują sukcesywną rekultywację. Należy zaznaczyć, że wiele wcześniej eksploatowanych złóż surowców, głównie węglanowych, ze względu na odsłonięte w wyniku działalności górniczej, osobliwości geologiczne, zostało zachowane w postaci odkrywek dla celów naukowo-dydaktycznych, np. Ślichowice, Zachełmie i in. (bogactwo to jest jednak w niewielkim stopniu rozpropagowane i wykorzystane turystycznie);

- Odrębnym zagadnieniem jest eksploatacja siarki. Aktualnie wydobywanie jest metodą otworową ze złoża Osiek (jedyne eksploatowane złożo siarki rodzimej na świecie). Ta metoda wydobywania wymaga jednak trudnych i kosztownych zabiegów rekultywacyjnych co pokazała zakończona rekultywacja złoża Grzybów-Gacki. Od wielu lat nadal prowadzona jest rekultywacja byłej odkrywkowej kopalni siarki Piaseczno;
- W wielu przypadkach udokumentowane lub eksploatowane złoża znajdują się na terenie lub w bliskim sąsiedztwie obszarów objętych prawną ochroną przyrody, co wiąże się z koniecznością wyjątkowo skrupulatnego minimalizowania skutków eksploatacji (mapka nr 21).

5.4. Wnioski do zmiany Planu województwa

W opracowaniu tym trzeba wzmocnić znaczenie przemysłu wydobywczego dla przyszłego rozwoju województwa mając jednak na uwadze wymogi ochrony środowiska przyrodniczego i minimalizowanie ubocznych skutków eksploatacji. W trosce o zachowanie walorów przyrodniczych regionu należy przyjąć zasadę nie tworzenia nowych terenów koncentracji wydobywania i przeróbki surowców poza już istniejącymi (nie wyklucza to podjęcia eksploatacji złóż położonych na innych obszarach pod warunkiem, że nie skumulują one zagrożeń środowiskowych i jest w pełni uzasadniona względami gospodarczymi);

Ponadto warto podkreślić następujące zagadnienia:

- wykorzystanie dla rozwoju regionu cennego bogactwa jakim są wody mineralne;
- konsekwentne egzekwowanie zasady prowadzenia prac rekultywacyjnych równoległe lub zaraz po zakończeniu wydobywania;
- wzmocniona ochrona obszarów perspektywicznych występowania surowców przed kolizyjnym zainwestowaniem oraz kontynuacja i rozszerzenie prac poszukiwawczych;
- należy położyć nacisk na turystyczne wykorzystanie potencjału jakim jest wyjątkowa budowa geologiczna regionu;
- w znacznej części studiów gminnych uległa dezaktualizacji problematyka geologiczna, co może uniemożliwiać uzgodnienie tych dokumentów przez Zarząd Województwa.

6. DZIEDZICTWO KULTUROWE

6.1. Specyfika kulturowa regionu

Województwo świętokrzyskie posiada bogate w swej specyfice zasoby dziedzictwa kulturowego, ściśle związane z historią Polski i polskiej państwowości, począwszy od czasów najdawniejszych. Znajdują się tu powszechnie znane i unikatowe zabytki, które są niezwykle cenne z punktu widzenia dorobku kulturowego kraju, niejednokrotnie rzadkie, a nawet niespotykane w Europie. Znaczna część tych zasobów pozostaje jednak poza szerszym dostępem, jest zaniedbana pod względem ochrony i promocji, często nie w pełni zachowana i wymagająca gruntownej restauracji.

Nie wszystkie zabytki są dostatecznie rozpoznane i udokumentowane. Stan ten jest wynikiem wieloletnich zaniedbań finansowych i kadrowych oraz braku rozwiązań systemowych umożliwiających pełne włączenie się w proces ochrony władz samorządowych

i partnerów prywatnych. Zbyt niskie jest również zaangażowanie społeczeństwa w odnowę i wykorzystanie przestrzeni kulturowej do celów rozwoju lokalnego.

Do najważniejszych cech specyfiki przestrzeni kulturowej województwa, uwzględnionych w obowiązujących dokumentach programowych należy zaliczyć;

- unikatową w kraju ciągłość wielkoobszarowych tradycji przemysłowych (górnictwa i obróbki minerałów, ceramiki oraz zapoczątkowanego w starożytności przemysłowego hutnictwa), koncentrującą się w północnej części województwa i kultywowaną podczas dorocznych imprez regionalnych (np. „Dymarki Świętokrzyskie”, „Chałupkowe Garcynki”, „Wytopki Ołowiu”);
- ciągłość tradycji osadniczych, wcześniej zapoczątkowanych na tradycyjnie rolniczych, południowych i wschodnich terenach lessowych, a kontynuowanych na wylesianych obszarach puszczańskich, północnej części regionu;
- ciągłość wielkoobszarowych wpływów kulturowych i politycznych Krakowa na południową część regionu oraz Sandomierza na wschodnią, trwającą do czasów konsolidacji regionalnej, zapoczątkowanej w czasie zaborów i umacnianej w okresie międzywojennym i powojennym, której skutkiem jest wytworzenie się kulturowej więzi subregionalnej w historycznych i współczesnych powiatach;
- lokalne elementy wielokulturowości ze zróżnicowanymi śladami materialnymi i niematerialnymi, w tym toponimiami; związki z materialną kulturą europejską w stylach oraz niektórych wzorcach architektonicznych;
- dominację obszarową ciągłej tradycji kultury katolickiej — mimo bardzo dużego zasięgu kulturowego epizodu reformacyjnego (husytyzm, kalwinizm i arianizm) oraz nasilającego się okresowo wpływu kulturowego judaizmu w ośrodkach miejskich, jak również lokalnego oddziaływania prawosławia i protestantyzmu;
- wybitną rolę Sanktuarium na Świętym Krzyżu w utrwalaniu tożsamości regionalnej;
- ciągłość bogatych tradycji patriotycznych, z wieloma miejscami historycznymi oraz cmentarzami wojennymi z okresów różnych powstań i wojen, rozszanymi po całym obszarze województwa (patriotyzm regionalny silnie powiązany z narodowym), kontynuowanych przez bractwa rycerskie i towarzystwa kombatanckie podczas wielu dorocznych imprez, jak np.: marsz szlakiem Józefa Piłsudskiego, spotkania w sanktuarium partyzanckim na „Wykusie”;
- *genius loci* dla kronikarzy i historyków polskich oraz poetów i pisarzy (kolebka twórczości w języku polskim) oraz innych wybitnych postaci historycznych, w tym twórców regionalizmu — z rozlicznymi pamiątkami ich pobytu i działania;
- żywotność tradycyjnej kultury ludowej (regionalny strój ludowy oraz folklor uzewnętrzniany zwłaszcza podczas świąt religijnych i różnych imprez, tradycyjne rzemiosło i sztuka ludowa, lokalne zwyczaje, żywe legendy i podania).

Tożsamość kulturowa regionu świętokrzyskiego może istotnie wzbogacić kulturę kraju i Europy, stworzyć szanse ograniczenia negatywnych aspektów unifikacji i przeciwdziałać marginalizacji cywilizacyjnej wywołanej zjawiskami recesji gospodarczej.

6.2. Stan ochrony dziedzictwa kulturowego

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2003 nr 162 poz. 1568 z późn. zm.) obowiązują następujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto zgodnie w ww. ustawą do dziedzictwa kulturowego należą również dobra kultury współczesnej, których ochrona nie została do tej pory wystarczająco sprecyzowana w zarządzeniach wykonawczych.

Najbardziej powszechną formą ochrony zabytków jest **wpis do rejestru** (*mapki nr 23 i 24*). Pod względem liczby zawartych w nim obiektów województwo świętokrzyskie zajmuje:

- 8 miejsce w zakresie zabytków ruchomych — 5,0% ogólnej liczby tego typu zabytków w Polsce;
- 13 miejsce w zakresie obiektów archeologicznych — 2,8% tego typu zabytków w Polsce;
- 16 miejsce w kraju w zakresie zabytków nieruchomych — 2,4% tego rodzaju zabytków w Polsce.

Szczególną uwagę zwraca ostatnie miejsce województwa pod względem liczby zabytków nieruchomych i znaczący dystans, jaki je dzieli w tej mierze od każdego z pozostałych województw kraju. W latach 2001–2008 zasób nieruchomego dziedzictwa kulturowego w regionie systematycznie malał. W latach 2009–2010 liczba wpisów wzrosła nieznacznie. Spośród najcenniejszych obiektów nieruchomych najliczniejszą kategorię stanowią (podobnie jak w kraju) zabytki sakralne. Duży udział mają również zabytki w kategoriach — cmentarze oraz parki wraz z innymi terenami zieleni zaprojektowanej. Należy zwrócić uwagę na niewielką liczbę zabytków dawnego przemysłu wpisanych do rejestru, co zważywszy na tradycje industrialne regionu wymaga pilnego uzupełnienia. Wiele z tych obiektów objęte jest jedynie ewidencją konserwatorską, co nie zapewnia wystarczającego statusu ochronnego.

Szczególną formą nobilitacji jest uznanie zabytku za pomnik historii. W województwie świętokrzyskim znajduje się jeden obiekt tej rangi, utworzony w 1994 roku, jako jeden z pierwszych w kraju. Zabytkiem tym są „Krzemionki — kopalnie krzemienia z okresu neolitu”. Do dziś to najwyższe wyróżnienie nadano 41 obiektom z całego kraju.

Kolejną formą ochrony są parki kulturowe, które w myśl ustawy mają być tworzone w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Mają też pełnić funkcję wspierania rozwoju obszaru i jego aktywizacji gospodarczej, w tym rozwoju turystyki. W 2005 roku utworzono Park Kulturowy Miasta Końskie. W dalszym ciągu aktualna jest obszerna lista propozycji z tego zakresu prezentowana w „Programie opieki nad zabytkami w województwie świętokrzyskim na lata 2007–2011”. Obecnie w kraju istnieje 21 parków kulturowych w 12 województwach.

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jednym z obowiązków gminy jest uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Temu zadaniu powinna służyć gminna ewidencja zabytków, która ma być podstawą do sporządzania gminnych programów opieki nad zabytkami. Spośród 102 gmin województwa tylko 16 posiada gminny program opieki nad zabytkami. Siedem spośród nich sporządziło takie opracowanie w 2010 r. Tylko 2 gminy posiadają gminną ewidencję zabytków. Powiatowy program opieki nad zabytkami opracowano w powiecie ostrowieckim.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r. wprowadziła wymóg uwzględnienia dóbr kultury współczesnej w planach miejscowych i planach zagospodarowania przestrzennego województw. Podstawowym problemem jest identyfikacja tych dóbr na poziomie lokalnym i wojewódzkim.

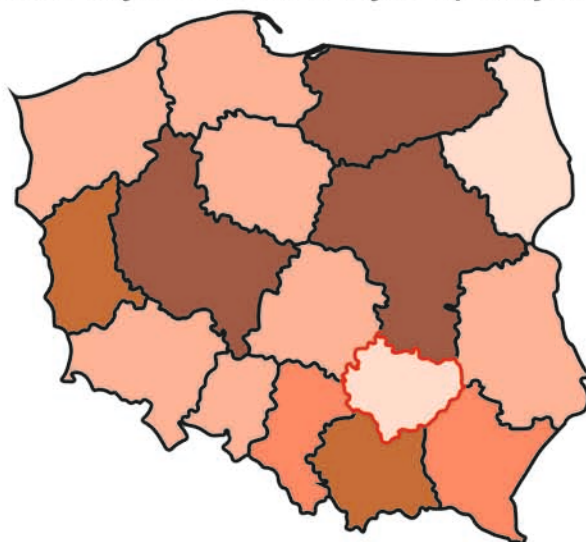
W projekcie „Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030” wskazuje się na konieczność prowadzenia gospodarowania krajobrazem zgodnie z Europejską Konwencją Krajobrazową, ratyfikowaną przez Polskę w 2004 roku. W myśl tej konwencji szczególnej dbałości wymaga przestrzeń o cechach symbolicznych, świadczących o tożsamości i rozpoznawalności miejsca w skali kontynentu, kraju i regionu. Za niezbędne uważa się rozpoznanie i zachowanie charakterystycznych krajobrazów przyrodniczych i historycznych

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Mapka nr 23

Liczba zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru w poszczególnych województwach
(stan na 04.10.2010 r.)

- poniżej 2500 obiektów
- 2501 - 3500 obiektów
- 3501 - 4500 obiektów
- 4501 - 5500 obiektów
- powyżej 5500 obiektów

Liczba zabytków ruchomych wpisanych do rejestru w poszczególnych województwach
(stan na 30.09.2009 r.)

- poniżej 4000 obiektów
- 4000 - 8000 obiektów
- 8001 - 12000 obiektów
- 12001 - 20000 obiektów
- powyżej 20000 obiektów

Liczba rejestrowych stanowisk archeologicznych w poszczególnych województwach
(stan na 30.06.2009 r.)

- poniżej 300 stanowisk
- 301 - 600 stanowisk
- 601 - 900 stanowisk
- 901 - 1200 stanowisk
- powyżej 1200 stanowisk

oraz związanych z nimi elementów symbolicznych o charakterze dóbr materialnych lub stanowiących część niematerialną dziedzictwa kultury a także rozwój współczesnych krajobrazów kulturowych.

6.3. Zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym

W 2010 roku realizowano w województwie świętokrzyskim kilkadziesiąt inwestycji z zakresu dziedzictwa kulturowego. Polegały one głównie na: remoncie, rewitalizacji i konserwacji pojedynczych obiektów zabytkowych. Większość z nich uzyskała dofinansowanie z funduszy unijnych. Realizacja niektórych przedsięwzięć została zakończona. Wśród najważniejszych znalazły się: Europejskie Centrum Bajki im. Koziółka Matołka w Pacanowie, Reggio Ferrea — renowacja i adaptacja na cele kulturalne zabytkowej Huty Żelaza w Starachowicach (Muzeum Przyrody i Techniki im. J. Pazdura) oraz budowa centrum edukacyjnego „Szklany Dom — Dworek Stefana Żeromskiego”. Ponadto zakończono rozbudowę infrastruktury Dworku Laszczyków w Kielcach realizowaną w ramach większego projektu Muzeum Wsi Kieleckiej. Zakończono również modernizację i renowację dworku Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku. Dalszy ciąg prac będzie dotyczył odtworzenia elementów zabytkowego parku.

W trakcie realizacji pozostaje kilka dużych inwestycji. Wśród nich znajdują się: rewitalizacja Starego Miasta w Sandomierzu (Bulwar Piłsudskiego), wzmocnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Sandomierza, rewitalizacja zabytkowego śródmieścia Kielc, budowa Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich w gm. Bieliny, kompleksowa rewitalizacja historycznego centrum Chęcín, kompleksowe zagospodarowanie Wzgórza Zamkowego w Chęcínach.

W 2011 roku będzie kontynuowany program „Infrastruktura kultury”. Ponadto będzie funkcjonował m.in. program „Dziedzictwo kulturowe” (priorytety — ochrona zabytków, wspieranie działań muzealnych, kultura ludowa, ochrona zabytków archeologicznych) oraz „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”.

6.4. Główne uwarunkowania i problemy zagospodarowania przestrzeni kulturowej

Zasoby kulturowe regionu stanowiąc źródło lokalnej dumy, motyw do twórczej kontynuacji tradycji w kształtowaniu przestrzeni oraz materiał długofalowych badań naukowych powinny jednocześnie zostać szerzej wykorzystane dla promocji województwa i aktywizacji turystyki. Szczególnie dużą rolę mogą tu odegrać najcenniejsze obszary i zespoły zabytkowe oraz obiekty unikatowe w skali europejskiej lub światowej (*mapka nr 25*), jak np.:

- rozległy obszar Staropolskiego Okręgu Przemysłowego nasycony zabytkami przemysłu z XVII–XIX w., a w nim obszar Doliny Rzeki Kamiennej z Pomnikiem Historii „Krzemionki” — kopalnie krzemienia z okresu neolitu (nominowane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO — pierwszy zabytek archeologii z terenu Polski), z zespołem Wielkiego Pieca (XIX w.) — zgłoszony do wpisania na Listę Dziedzictwa Przemysłowego TICCIH oraz z Muzeum Starożytnego Okręgu Hutnictwa i Górnictwa Świętokrzyskiego (największego okręgu w barbarzyńskiej części Europy czasów rzymskich), a także z paleolitycznymi kopalniami hematytu „Rydno”;
- zespół urbanistyczno-architektoniczno-krajobrazowy Sandomierza (X–XIX w.);
- zespół opactwa cysterskiego z XII w. w Wąchocku;
- zespół Wzgórza Zamkowego w Kielcach (XI–XIX w.) z manierystycznym Pałacem Biskupów Krakowskich;
- zespół obronnej rezydencji magnackiej „Krzyżtopór” w Ujeździe (XVII w.).

Do obiektów unikatowych w skali europejskiej i światowej (w zakresie zabytków ruchomych) należy zaliczyć zbiory Muzeum Narodowego w Kielcach (skarby monet rzymskich, ceramika pradziejowa, itd.), Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie (dawne zegary) oraz zbiory Muzeów w Sandomierzu (szachy z X w.) i zabytki Wiślicy (romańska „płyta orantów”), gromadzą je również skarbcie diecezjalne i niektóre klasztory, kościoły, biblioteki i archiwa.

Istotną rolę w krajobrazie kulturowym województwa mają miejsca pamięci narodowej. Szczególną wymową odznacza się Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskiej w Michniowie.

Oprócz wymienionych obiektów, w regionie świętokrzyskim znajduje się kilkadziesiąt miejscowości oraz kilkaset zespołów i pojedynczych zabytków o wysokiej (w skali krajowej i europejskiej) wartości historycznej, urbanistycznej, architektonicznej, archeologicznej, etnograficznej i krajobrazowej.

Zgodnie z ustaleniami wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w ramach tej grupy obiektów zabytkowych do szczególnie interesujących należą:

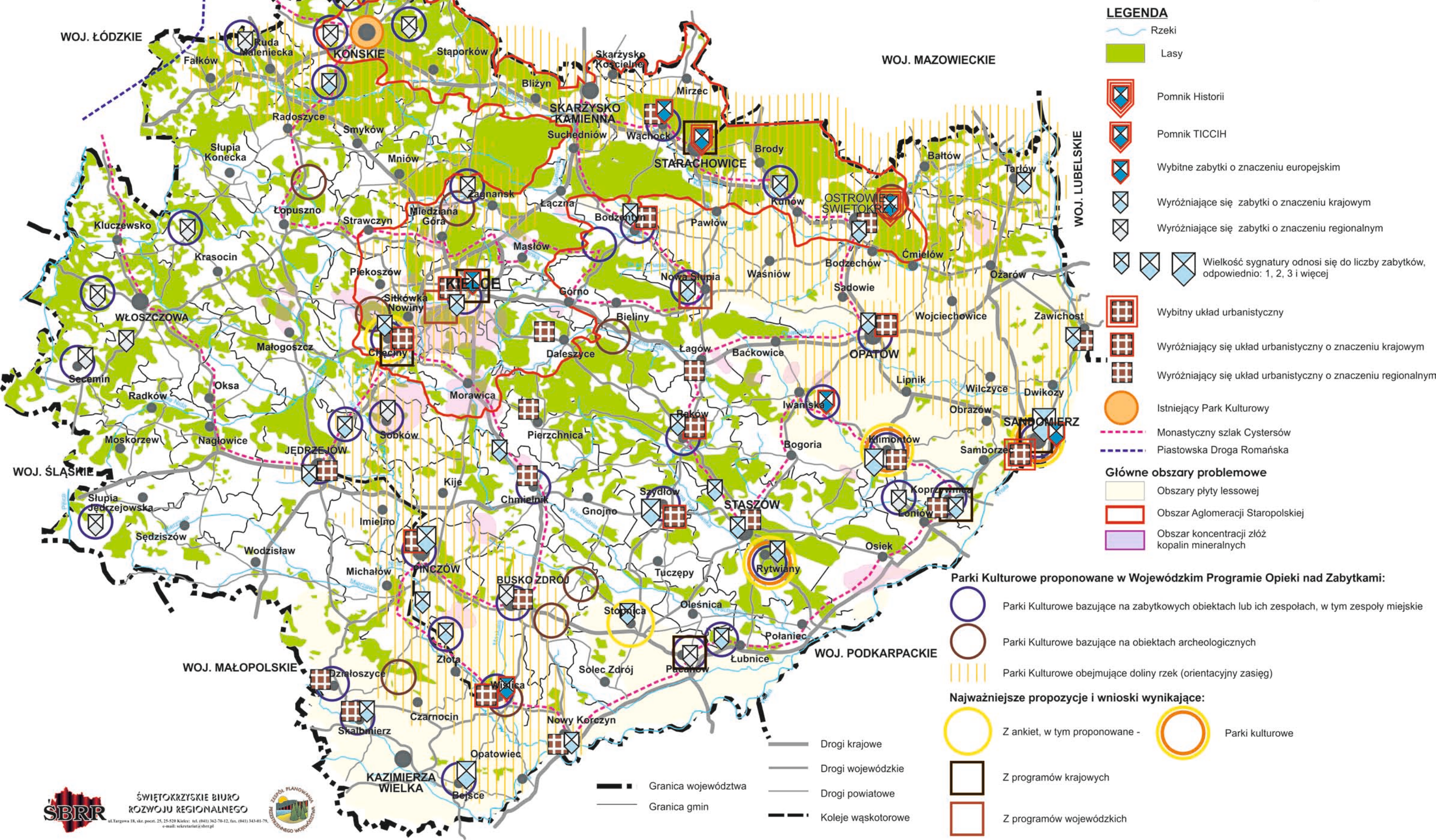
- małe i średnie **miasta** posiadające najstarszą metrykę osiedleńczą, w których zachowały się wartościowe układy i zespoły urbanistyczno-architektoniczne, niestety w znacznej części wymagające rewitalizacji (Bodzentyn, Busko-Zdrój, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Działoszyce, Opatów, Nowy Korczyn, Pińczów, Secemin, Skalmierz, Stopnica, Szydłów i Wiślica);
- **zabytki architektury sakralnej**, które znajdują się na ogół w dobrym stanie (ponad 40 obiektów ze szczególnym uwzględnieniem zespołu kultowo-kulturowego na Świętym Krzyżu oraz zespołów cysterskich w Jędrzejowie i Koprzywnicy);
- **zabytki dawnej techniki przemysłowej** stanowiące wyróżnik kulturowy regionu (relatywnie najgorszy stan zachowania), a przede wszystkim: zespół wielkiego pieca w Samsonowie, zakłady w Białogonie, Małęczu, Nietulisku, Sielpi Wielkiej i Starej Kuźnicy, pozostałości dawnej techniki staszycowskiej w Bobrzy, zespół zabytkowych kamieniołomów w Kielcach (Kadzielnia, Wietrznia, Ślichowice i Dalnia), w okolicach Chęcin (Zygmuntówka, Zelejowa, Miedzianka, Góra Zamkowa) oraz kamieniołom na Górze Grodowej w Tumlinie oraz Wiśniówka k/Kielc;
- wyróżniające się obiekty architektury rezydencjonalnej i rezydencjonalno-obronnej, o różnym stanie zachowania jak: **zamki** (lub ruiny zamków) w Chęcinach, Bolminie, Sobkowie, Bodzentynie, Mokrsku Górnym, Szydłowie, Kurozwałkach i **gródki stożkowate** w Dębnie, Miłkowie, Mokrsku Dolnym, Stanowicach i Włoszczowie, **pałace** w Bejskach, Chrobrzu, Czyżowie Szlacheckim, Grabkach Dużych, Podzamczu Piekoszowskim, Sancygniowie, Śladkowie Dużym, Zborowie, Nieznanowicach oraz nie ujęte w programie obiekty w Lubczy i Bałtowie, **dwory** w Gnojnie, Ludyni, Modliszewicach, Nikisiołce, Podzamczu Chęcińskim, Skotnikach, Słupi Starej, Szańcu, Widuchowej oraz **parki i ogrody**, w tym ogród włoski przy pałacu biskupim w Kielcach oraz park miejski w Kielcach;
- najcenniejsze **zabytki architektury drewnianej**, do których należą kościoły (łącznie 10 obiektów w tym jeden z najstarszych w Polsce — w Zborówku oraz unikalny kościół barokowy w Mnichowie), kaplice (9 obiektów), a także Skansen w Tokarni;
- **zabytki ruchome w zbiorach muzealnych**, znajdujące się w ponad 20 muzeach, w tym w Muzeum Narodowym w Kielcach i jego oddziałach tj. Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego i Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, a ponadto w Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie czy w muzeach diecezjalnych w Kielcach i Sandomierzu;
- **stanowiska archeologiczne**, wśród ponad 200 zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru znajdują się obiekty unikatowe, w tym ww. neolityczne kopalnie krzemienia w Krzemionkach Opatowskich, rezerwat Rydno, a także Jaskinia Raj k/Kielc, grodziska w Stradowie i Szczaworyżu, wały kultowe na Górze Dobrzeszowskiej, Górze Grodowej

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

GŁÓWNE UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENI KULTUROWEJ

Mapka nr 25

LEGENDA

- Rzeki
- Lasy
- Pomnik Historii
- Pomnik TICCIH
- Wybitne zabytki o znaczeniu europejskim
- Wyróżniające się zabytki o znaczeniu krajowym
- Wyróżniające się zabytki o znaczeniu regionalnym
- Wielkość sygnatury odnosi się do liczby zabytków, odpowiednio: 1, 2, 3 i więcej
- Wybitny układ urbanistyczny
- Wyróżniający się układ urbanistyczny o znaczeniu krajowym
- Wyróżniający się układ urbanistyczny o znaczeniu regionalnym
- Istniejący Park Kulturowy
- Monastyczny szlak Cystersów
- Piastowska Droga Romańska
- Główne obszary problemowe**
- Obszary płyty lessowej
- Obszar Aglomeracji Staropolskiej
- Obszar koncentracji złóż kopalin mineralnych

- Parki Kulturowe proponowane w Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami:**
- Parki Kulturowe bazujące na zabytkowych obiektach lub ich zespołach, w tym zespoły miejskie
 - Parki Kulturowe bazujące na obiektach archeologicznych
 - Parki Kulturowe obejmujące doliny rzek (orientacyjny zasięg)
- Najważniejsze propozycje i wnioski wynikające:**
- Z ankiet, w tym proponowane -
 - Parki kulturowe
 - Z programów krajowych
 - Z programów wojewódzkich

w Tumlinie, Górze Zamkowej w Widelkach, Łysej Górze w Nowej Słupi, wielki kurhan w Żernikach Dolnych, czy średniowieczny zespół miasto-grodzisko w Wiślicy.

Należy wyraźnie zaznaczyć, że poza wymienioną wyżej listą zabytków (posiadającą niewątpliwie charakter subiektywny) również inne, mniej znane obiekty zabytkowe, posiadają niejednokrotnie wysoką wartość kulturową, materialną i użytkową.

Przy racjonalnym i konsekwentnym postępowaniu wspartym dofinansowaniem ze środków pomocowych można obecnie większość z nich utrzymać w dobrym stanie, uzupełnić zasoby o elementy ujawnione drogą pogłębionego rozpoznania, stworzyć warunki do bardziej skutecznej ich ochrony oraz zagospodarowania turystycznego.

Przestrzeń kulturową tworzą również **dobra kultury współczesnej**, których przykładem mogą być: amfiteatr na Kadzielni w Kielcach, dworzec PKS w Kielcach, pomniki artystów na Skwerze Szarych Szeregów w Kielcach, założenie urbanistyczno-krajobrazowe o charakterze sportowo-rekreacyjnym w Kielcach (obejmujące pasmo z lokalizacją od nowoczesnego stadionu piłkarskiego „Arena Kielce” do zespołu parkowo-leśnego „Stadion”), Muzeum „Orla Białego” w Skarżysku, miejsca pamięci narodowej „Brzask” i „Bór” (okolice Skarżyska-Kamiennej); Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskiej w Michniowie, Sanktuarium Bolesnej Królowej Polski w Kałkowie-Godowie, historyczny układ pól tzw. „pasiaki świętokrzyskie” (Sieradowice, Śniadka, Klonów, Dolina Wilkowska). Wiedza o dobrach kultury współczesnej jest mało rozpowszechniona. Wskazane jest podjęcie działań mających na celu promocję tych obiektów i zwiększenie społecznej świadomości ich znaczenia.

Wśród współczesnych **zagrożeń zasobów dziedzictwa kulturowego** należy w szczególności wymienić:

- rozwój osadnictwa i infrastruktury technicznej, w tym: postępujące rozproszenie zabudowy wiejskiej i podmiejskiej, sąsiedztwo obcych i agresywnych form nowych budowli, „drutowanie” krajobrazu, potencjalne niszczenie stanowisk archeologicznych w trakcie prac ziemnych i pełna destrukcja na obszarach zbiorników wodnych;
- odkładanie w czasie rewaloryzacji zachowanych ośrodków staromiejskich (zabytkowych układów urbanistycznych) oraz remontów poszczególnych obiektów, które może powodować utratę walorów zabytkowych oraz wzrost kosztów prac remontowych, które niewspółmiernie rosną wraz z pogarszaniem się stanu zabytku;
- zły stan techniczny wielu obiektów i zespołów zabytkowych będących w dyspozycji ANR i samorządów lokalnych;
- opuszczone obiekty sakralne byłych gmin żydowskich, niszczące zbory i obiekty ariańskie, kalwińskie i prawosławne, zarastające cmentarze obcych wojsk, powodują wymazywanie materialnych śladów wielokulturowej historii regionu, będącej elementem jego tożsamości;
- ograniczona możliwość adaptacji drewnianych obiektów zabytkowych wiejskiej i miejskiej zabudowy mieszkalnej lub gospodarczej na współczesne cele użytkowe, wysokie koszty remontów — niewspółmierne do możliwości właścicieli, prowadzą te obiekty do ruiny i rozbiórki.

Zagrożenie przestrzeni kulturowej stwarza również fakt, że obszar województwa nie został dotychczas w pełni przebadany zwłaszcza pod kątem zachowanych walorów tradycyjnej zabudowy wiejskiej i małej architektury sakralnej, wartościowych układów ruralistycznych, komponowanego krajobrazu zabytkowego i harmonijnego krajobrazu kulturowego, pozostałości zabytków techniki, stanowisk archeologicznych (tylko część terenów objęto badaniami AZP), historycznych pól bitewnych, miejsc pamiątkowych związanych z życiem i działalnością postaci historycznych, itp. Rozpoznanie to znacznie poszerzyłoby dotychczasowy zasób zabytków, a ponadto mogłoby przynieść odkrycia zwiększające atrakcyjność kulturową i turystyczną całego regionu.

Ochrona dziedzictwa kulturowego stwarza również konflikty. Wynikają one głównie z ograniczeń dla inwestowania, których powodem są ustanowione prawnie strefy ścisłej (pełnej) ochrony konserwatorskiej i archeologicznej, jak też pozostałe strefy konserwatorskie oraz projektowane obszary chronionego krajobrazu kulturowego.

6.5. Główne obszary problemowe

- Obszar policentrycznej Aglomeracji Staropolskiej skupiające liczne, wartościowe zasoby zabytkowe województwa, świadczące o jego specyfice kulturowej i rodowodzie industrialnym. Z uwagi na intensywne procesy urbanizacji wymaga szczególnej ochrony zabytkowych zasobów oraz eliminowania zagrożeń krajobrazu kulturowego;
- Obszar płyty lessowej (południowa i wschodnia część województwa) nasycony stanowiskami archeologicznymi, a jednocześnie intensywnie użytkowany rolniczo, jest szczególnie podatny na destrukcję zasobów archeologicznych;
- Obszar koncentracji złóż kopalin mineralnych oraz istniejącej i potencjalnej eksploatacji powierzchniowej jest zagrożony degradacją walorów krajobrazu kulturowego i zniszczeniem potencjalnych stanowisk archeologicznych jeszcze przed ich przebadaniem;
- Obszary małych miast historycznych (w tym nie posiadających obecnie praw miejskich) o wysokim jeszcze nasyceniu zabytkami, nierzadko najwyższej wartości, które są szczególnie zagrożone procesami niszczenia z uwagi na brak działań rewaloryzacyjnych, a także zagrożenie dysharmonijnymi lokalizacjami;
- Mało rozpoznane obszary o cennym krajobrazie historycznym zagrożone substandardową zabudową np. niektóre partie stokowe Gór Świętokrzyskich z charakterystycznym, rozdrobnionym układem pól (tzw. „pasiaki świętokrzyskie”), rozległe panoramy widokowe pasma Oblęgorskiego, Klonowskiego, Masłowskiego, Sieradowickiego, Doliny Bodzentyńskiej wraz z przylegającej do niej północno-zachodniej części Wyżyny Opatowskiej, doliny rzeki Opatówki, malownicze obszary skarpy lessowej doliny Wisły.

6.6. Wnioski do Zmiany Planu

W Planie województwa, jako główne zadanie w zakresie dziedzictwa kulturowego, powinno się przyjąć ochronę i rewaloryzację jego zasobów oraz ich racjonalne zagospodarowanie m.in. z myślą o wykorzystaniu ich do promocji i rozwoju gospodarczego, a także o zapewnieniu trwałych źródeł dofinansowywania prac rewaloryzacyjnych. Głównymi celami powinno być: objęcie ochroną cennych obiektów i zespołów zabytkowych oraz obszarów o wartościowym krajobrazie kulturowym, a także przeprowadzenie prac rewaloryzacyjnych najcenniejszych zabytków, przede wszystkim układów urbanistycznych oraz obiektów i zespołów o szczególnych walorach.

Przy realizacji ww. celów istotne znaczenie może mieć tworzenie parków kulturowych (w „Programie opieki nad zabytkami w województwie świętokrzyskim na lata 2007–2011” znalazło się ponad 40 propozycji utworzenia takich parków).

7. DEMOGRAFIA

7.1. Zmiany w stanie ludności i gęstości zaludnienia

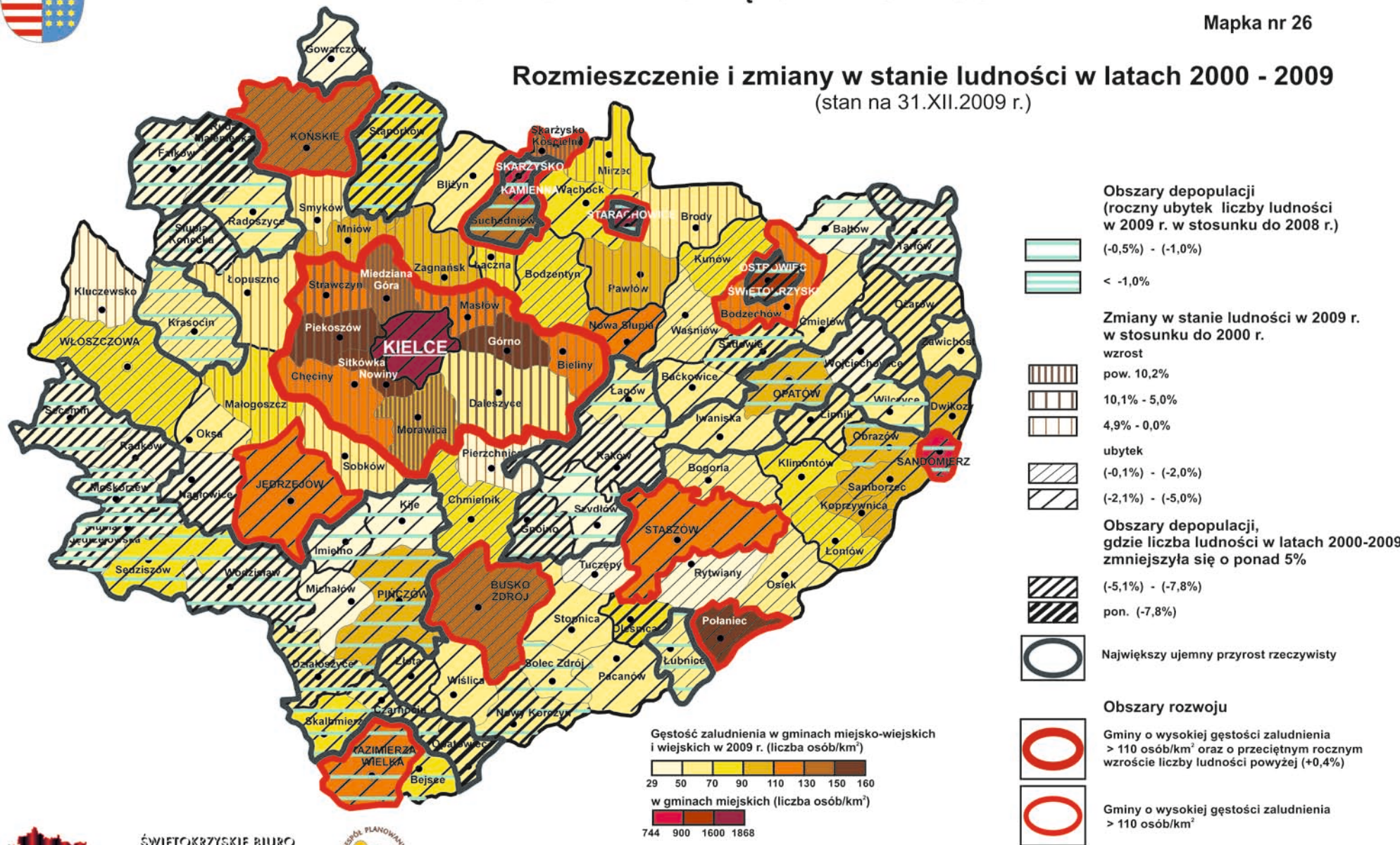
Świętokrzyskie w dekadzie 1999–2009 doświadczyło niekorzystnego trendu ubytku liczby ludności w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Liczba mieszkańców regionu w tym czasie zmniejszyła się o 52, 6 tys. osób, tj. o 4,0%. W miastach ubyło 31,7 tys. osób (5,2%) a na wsi 20 tys. osób (2,9%).

RAPORT O STANIE ZAGOSPODARAWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

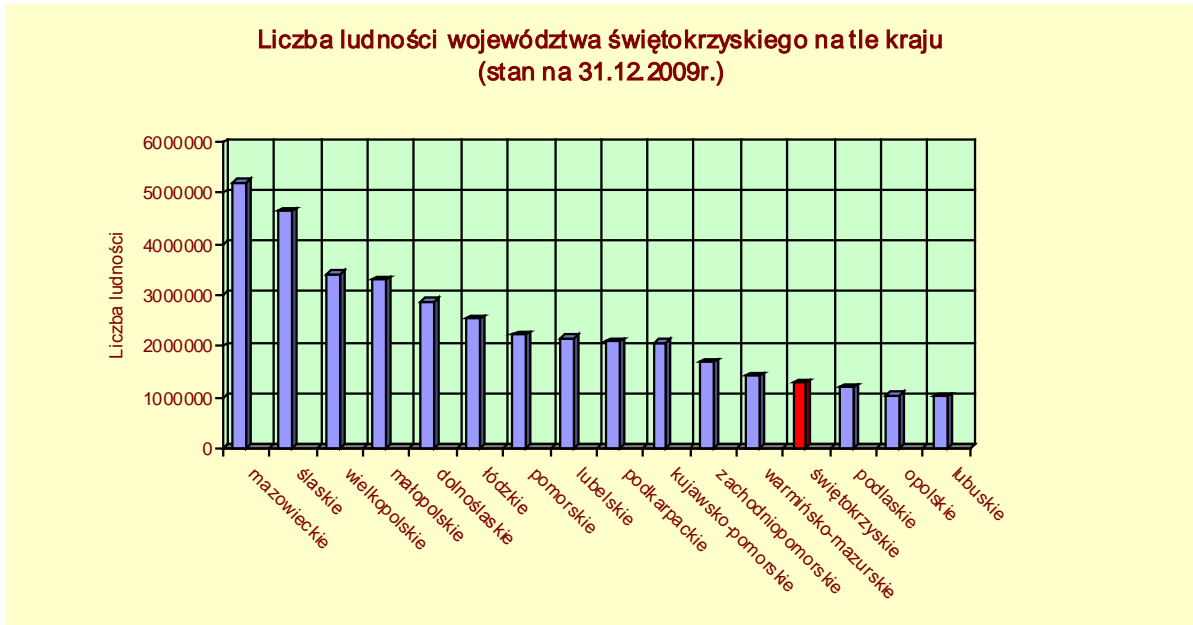
Mapka nr 26

Rozmieszczenie i zmiany w stanie ludności w latach 2000 - 2009 (stan na 31.XII.2009 r.)

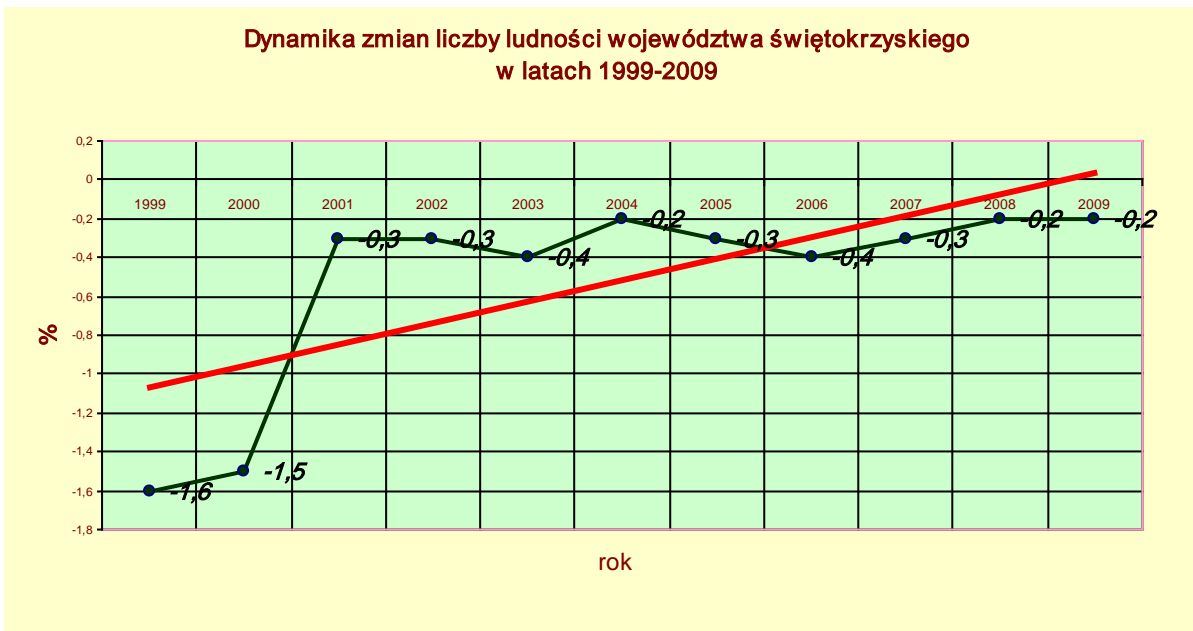
Na koniec 2009 r. ludność województwa liczyła 1 270 tys. osób, tj. o 2,7 tys. mniej niż przed rokiem, a ujemne tempo ubytku ludności wynosiło minus 0,2%. Liczba mieszkańców województwa stanowi 3,3% populacji kraju i klasyfikuje je na 13 miejscu.

Wykres nr 1.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 2.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.12.).

Cechą ostatnich lat jest wzrost liczby ludności osiedlającej się na terenach wiejskich. Udział tej ludności w 2009 r. wynosił 54,8% i przewiduje się dalszy jego wzrost do 59,0% w 2035 r. Natomiast wskaźnik urbanizacji województwa w analizowanym okresie zachowuje tendencję malejącą, z 45,8% do 45,2% (15 miejsce w kraju). Zmniejszanie się udziału ludności miejskiej w ogólnym zaludnieniu województwa wynika m.in. z migracji z miast na

obszary wiejskie, w wyniku nasilenia się zjawiska suburbanizacji. Jednocześnie przewiduje się dalszy spadek poziomu urbanizacji do 41,0% w 2035 r. Obecnie najintensywniej zjawisko to dotyka Kielc, oraz Ostrowca Św., Starachowic i Skarżyska-Kam. Natomiast gminy wokół tych miast w większości mają dodatnie saldo migracji, stając się obszarami napływu migracyjnego.

Wysoki stopień koncentracji ludności występuje w powiecie kieleckim — 15,9% ogółu ludności i zachowuje tendencję wzrostową w wyniku rosnącego dodatniego salda migracji, oraz ostrowieckim — 9,0%, starachowickim — 7,3%, jędrzejowskim — 7,0%, koneckim — 6,5%, sandomierskim — 6,4% i skarżyskim — 6,2%. Miasto Kielce, stolica regionu gromadzi na swym terenie 16,2% ogółu mieszkańców województwa.

Cechą regionu jest także duże zróżnicowanie przestrzenne rozmieszczenia ludności. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła w 2009 r. 108 os/km² powierzchni ogólnej (11 miejsce w kraju przy średniej krajowej 122 os/km²) i wykazuje tendencje malejącą. Gęściej zaludniony był podregion kielecki — 154 os/km² niż sandomiersko-jędrzejowski — 74 os/km².

W układzie powiatów największa gęstość zaludnienia wystąpiła w powiatach: skarżyskim (198 os/km²), ostrowieckim (186 os/km²), starachowickim (178 os/km²) i sandomierskim (119 os/km²), a najmniejsza w powiecie włoszczowskim (51 os/km²) oraz opatowskim (62 os/km²).

Gminy wiejskie, w których w 2009 r. i w latach poprzednich wystąpiła najmniejsza gęstość zaludnienia (poniżej 40 os/km²) to: Raków, Fałków, Słupia Konecka, Tarłów, Kluczewsko, Moskorzew, Radków i Secemin. W pozostałych gminach wskaźnik ten oscyluje w przedziale 41 do 160 os /km². Najgęściej zaludnione są gminy wiejskie głównie powiatu kieleckiego, gdzie wskaźnik ten przekracza 110 os/km². Stanowią one obszar koncentracji ludności, dający podstawy do rozwoju aktywności gospodarczej oraz kształtowania się funkcji metropolitalnych zwłaszcza wokół ośrodka wojewódzkiego.

Największą koncentrację ludności odnotowano w Kielcach (1868 os/km²), Starachowicach (1630 os/km²) i Ostrowcu Świętokrzyskim (1561 os/km²). Powyżej 1000 os/km² skupia Jędrzejów (1431 os/km²), Busko-Zdrój (1372 os/km²), Końskie (1136 os/km²) i Kazimierza Wielka (1062 os/km²). Z kolei w 9 miastach, tj.: w Stąporkowie, Skarżysku-Kamiennej, Sędziszowie, Opatowie, Ożarowie, Działoszycach, Pińczowie, Sandomierzu i Staszowie przypada od 500 do 1000 os/km². W pozostałych 14 miastach, które stanowią ponad 45% ogółu miast województwa, gęstość zaludnienia wynosi poniżej 500 os/km² (mapka nr 26).

7.2. Przestrzenne zróżnicowanie procesów demograficznych

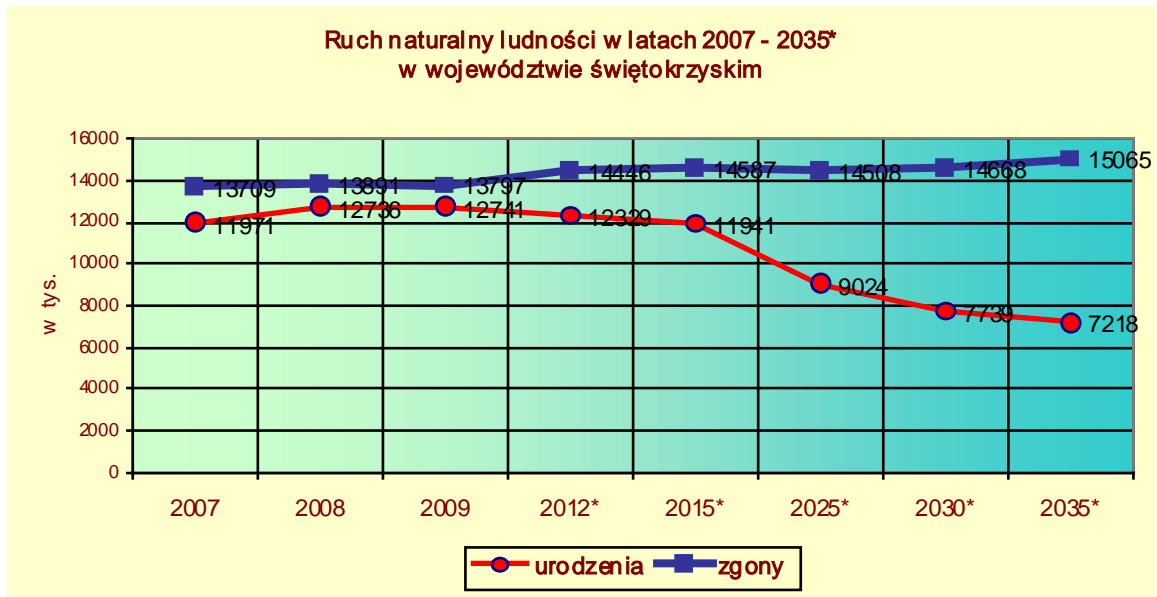
W ostatniej dekadzie wystąpiła w regionie znaczna przewaga ujemnego salda migracji nad przyrostem naturalnym. Zjawisko to jest spowodowane postępującą depopulacją, spadkiem współczynników reprodukcji ludności, wzrostem współczynnika zgonów oraz deformacji struktury płci i wieku, starzeniem się społeczeństwa a także odpływem osób w wieku produkcyjnym. Służy mu także utrwalanie się trendów recesyjnych na obszarach peryferyjnych.

Największy ubytek mieszkańców w latach 2000–2009 odnotowano w powiatach: kazimierskim (-5,5%), opatowskim (-5,3%), pińczowskim (-5,0%), w Kielcach (-4,0%), skarżyskim (-3,9%), ostrowieckim (-3,5%) i sandomierskim (-3,4%). Wzrost liczby ludności o 3,9% (wzrost o 0,5 pkt.% w stosunku do 2008 r.) odnotowano jedynie w powiecie kieleckim.

7.2.1. Przyrost naturalny

W ostatnim dziesięcioleciu województwo cechowało się ujemnym przyrostem naturalnym i prognozuje się utrzymanie w następnych latach jego ujemnych wartości. Jest on konsekwencją niskiego współczynnika dzietności wynoszącego 1,33 (miasto 1,2, wieś 1,4) nie zapewniającego prostej zastępowalności pokoleń oraz niskiego wskaźnika urodzeń (10‰) i wysokiego wskaźnika zgonów (10,8‰). W 2009 r. ujemne wskaźniki przyrostu naturalnego wystąpiły w 11 powiatach, a najniższe odnotowano w kazimierskim i pińczowskim (po -4,2‰) oraz opatowskim (-3,8‰). Dodatni przyrost naturalny wystąpił w powiatach: kieleckim 2,1‰, staszowskim 0,2‰ oraz w Kielcach 1,2‰.

Wykres nr3.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.12.)

* według prognozy GUS z 2008 r.

Najniższy przyrost naturalny wynoszący (-1,9‰) odnotowano w 2006 r. zaś w 2009 r. osiągnął wartość (-0,8‰). Zjawiska te nie zapewniają stabilnego rozwoju demograficznego i prowadzą do postępującego starzenia się społeczeństwa regionu świętokrzyskiego (mapka nr 27).

7.2.2. Migracje

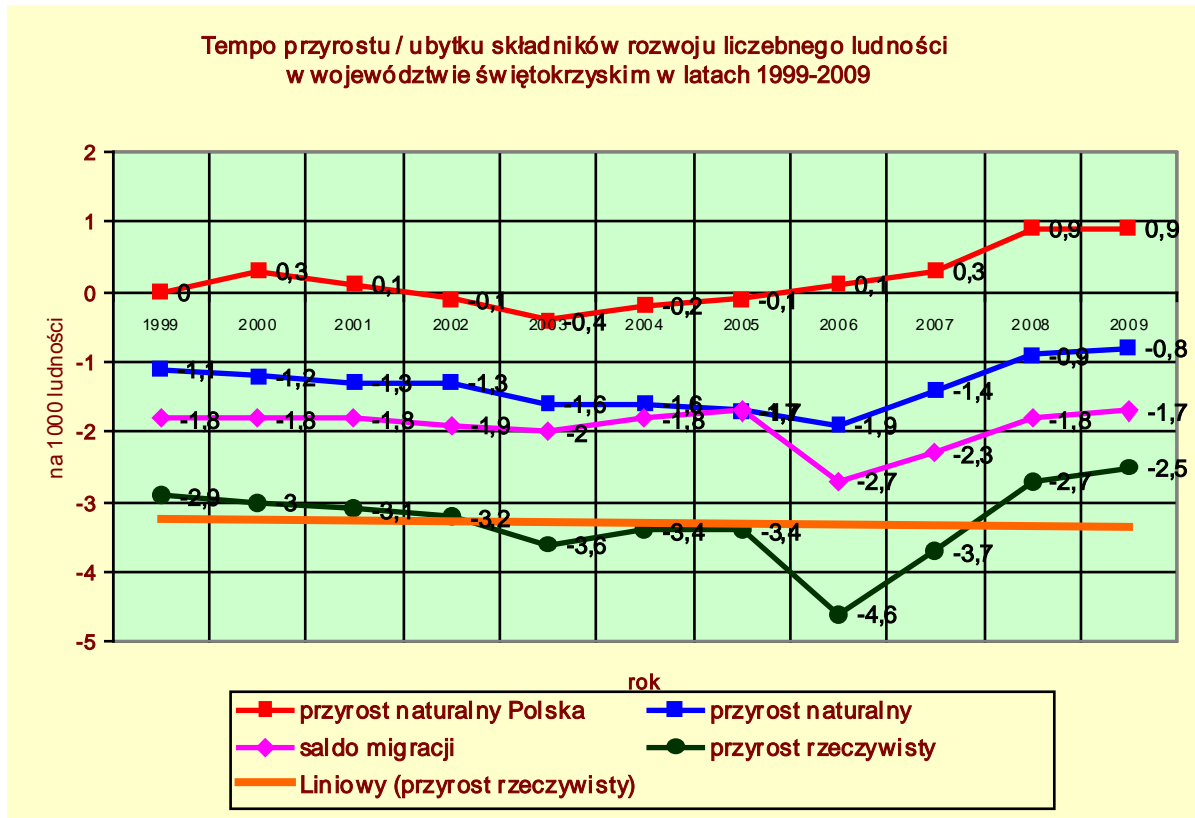
Saldo migracji, podobnie jak przyrost naturalny utrzymuje się od wielu lat na poziomie ujemnym, choć w ostatnich dwóch latach nastąpiło odwrócenie tej niekorzystnej tendencji. W 2009 r. saldo migracji wyniosło -2,1 tys. osób (-1,7‰) wobec minus 2,3 tys. osób w 2008 r. i minus 2,9 tys. w 2007 r. Z miast ubyło 2,7 tys. osób a liczba ludności wiejskiej zwiększyła się o 437 osób. Zauważa się wzrost ujemnego salda migracji w miastach z (-4,4‰) w 2008 r. do (-4,6‰) w 2009 r. i jednocześnie wzrost dodatniego salda migracji na wsi z 0,3‰ do 0,8‰.

W 2009 r. zameldowało się 11,1 tys. osób, w tym 391 osób z zagranicy. Wśród ludności napływowej większość stanowiły kobiety — 53,5% oraz osoby zamieszkałe na wsi — 61,4%. Natomiast z województwa wymeldowało się 13,2 tys. osób, w tym za granicę 326 osób. Wymeldowani to w większości mieszkańcy miast — 52,5% i kobiety — 55,9%.

Mieszkańcy województwa od wielu lat migrują głównie do województw: mazowieckiego, małopolskiego i śląskiego. Za granicę najchętniej udają się do Wielkiej Brytanii, Niemiec i USA. Ujemne saldo migracji odnotowano we wszystkich powiatach oprócz

kieleckiego (+2,9‰) i buskiego (+0,1‰). Drugi rok z rzędu najniższe jego wartości odnotowano w Kielcach (-4,1‰) oraz w powiatach: pińczowskim (-3,4‰), starachowickim (-3,1‰), skarżyskim (-3,0‰) i staszowskim (-2,5‰).

Wykres nr4.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.12.)

Skala migracji w poszczególnych gminach jest zróżnicowana przestrzennie, a na jej wielkość wpływa m.in. dostępność do lokalnego rynku pracy, perspektywy rozwoju gospodarczego a także poziom mobilności zawodowej.

7.2.3. Przyrost rzeczywisty

W większości gmin notowany jest ujemny przyrost rzeczywisty, który wynika z ujemnego salda migracji i ujemnego przyrostu naturalnego ludności. Występujący w województwie od w wielu lat ujemny przyrost rzeczywisty (w 2009 r. minus 2,5‰ a rok wcześniej minus 2,7‰) daje podstawę do zaliczenia niektórych gmin regionu do obszarów najsilniej zagrożonych wyludnieniem. Problem ten dotyczy szczególnie niektórych gmin południowych, zachodnich oraz położonych na Ponidziu (mapki nr 26 i 27). Na obszarze tym konieczne jest jak najszybsze zastosowanie takich działań, aby zahamowały spadek liczebny ludności przynajmniej do poziomu wojewódzkiego.

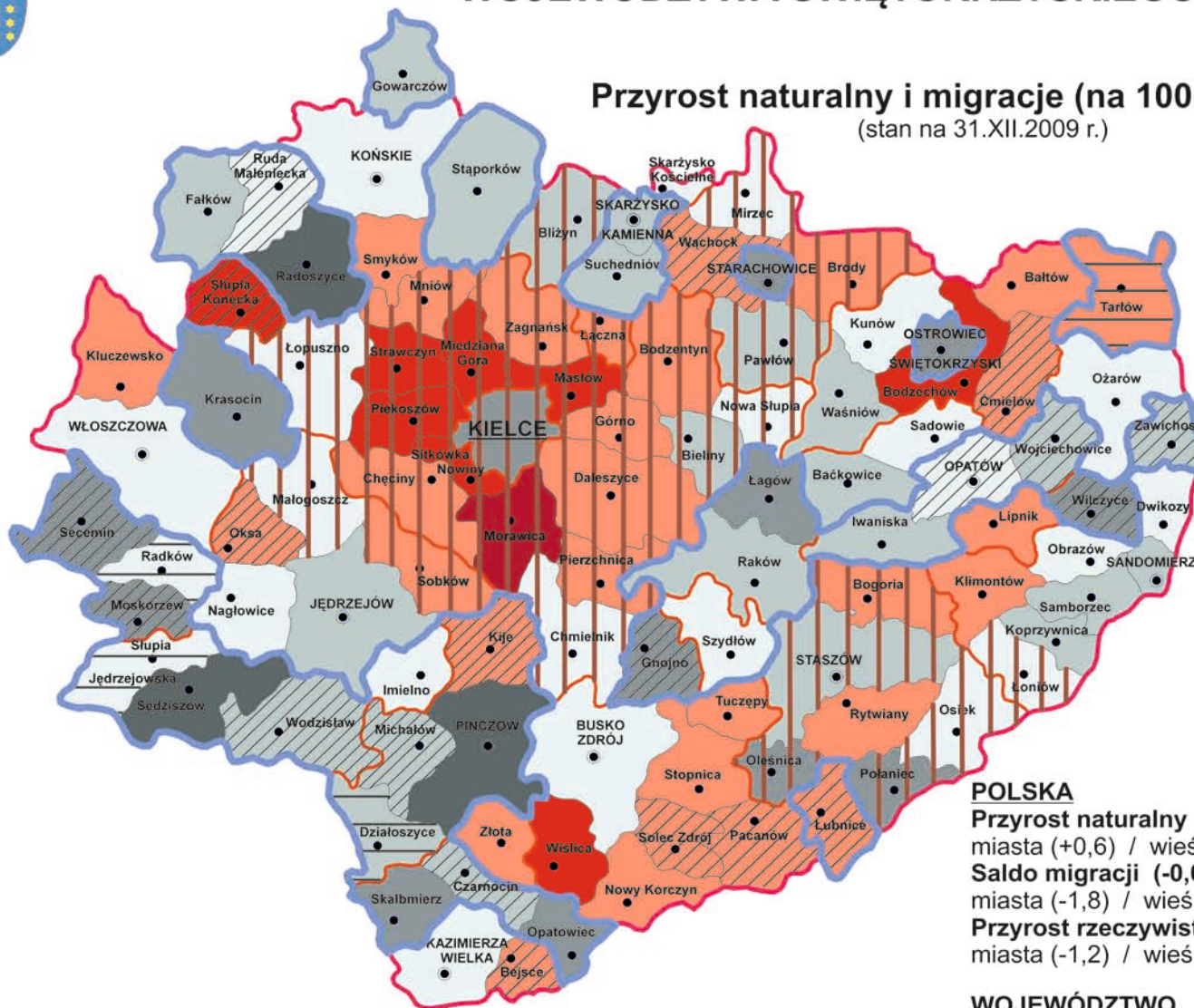

RAPORT O STANIE STANIE ZAGOSPODARAWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Mapka nr 27

Przyrost naturalny i migracje (na 1000 ludności)

(stan na 31.XII.2009 r.)

Saldo migracji dodatnie

- (+10,1) - (+14,9)
- (+5,1) - (+10,0)
- (+0,1) - (+5,0)

ujemne

- (- 7,4) - (- 6,1)
- (- 6,0) - (- 4,1)
- (- 4,0) - (- 2,1)
- (- 2,0) - (- 0,1)

Przyrost naturalny dodatni

- (0,0) - (+5,8)

ujemny

- (- 11,1) - (- 8,1)
- (- 8,0) - (- 5,0)
- (- 4,9) - (- 0,1)
- Największy ujemny przyrost rzeczywisty (-5,8) - (-13,3)

POLSKA

Przyrost naturalny (+0,9)
miasta (+0,6) / wieś (+1,2)

Saldo migracji (-0,0)
miasta (-1,8) / wieś (+2,8)

Przyrost rzeczywisty ludności (+0,9)
miasta (-1,2) / wieś (+4,0)

WOJEWÓDZTWO

Przyrost naturalny (-0,8)
miasta (-0,3) / wieś (-1,2)

Saldo migracji (-1,7)
miasta (-4,6) / wieś (+0,8)

Przyrost rzeczywisty ludności (-2,5)
miasta (-4,9) / wieś (-0,4)

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, skt. poczt. 25, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79,
e-mail: sekretariat@sbrr.pl

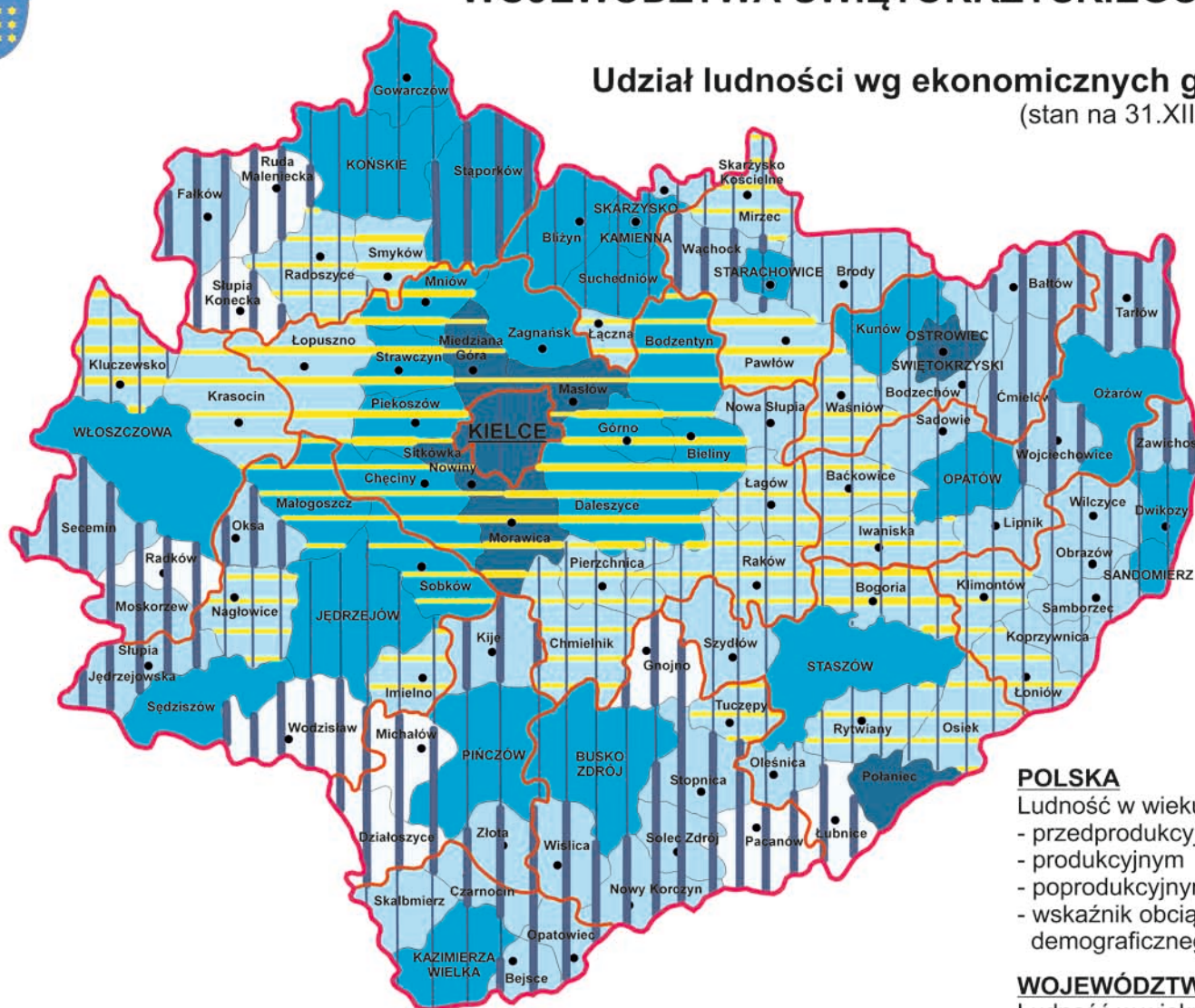

RAPORT O STANIE STANIE ZAGOSPODARAWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

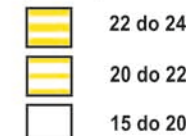
Mapka nr 28

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem (stan na 31.XII.2009 r.)

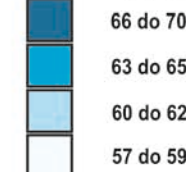

Ludność w wieku:

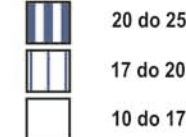
przedprodukcyjnym

produkcyjnym

poprodukcyjnym

POLSKA

Ludność w wieku:

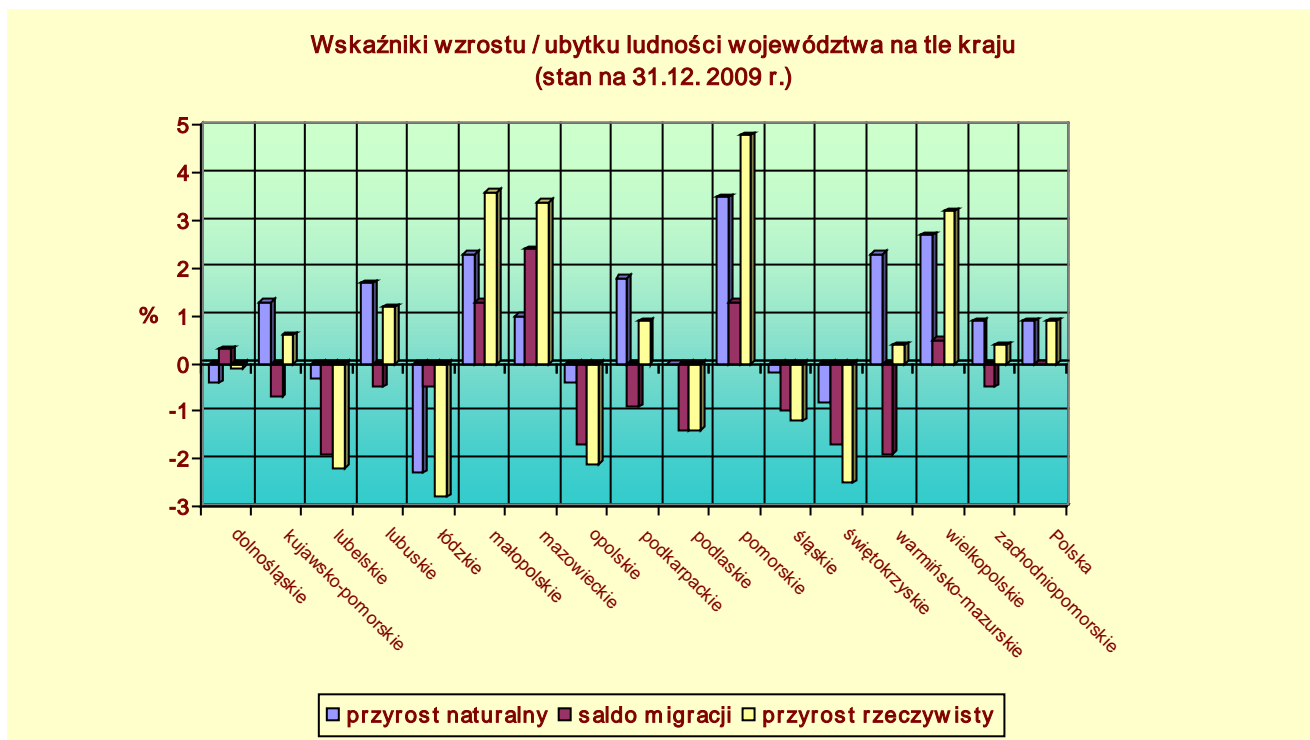
- przedprodukcyjnym 19,0%
- produkcyjnym 64,5%
- poprodukcyjnym 16,5%
- wskaźnik obciążenia demograficznego 55

WOJEWÓDZTWO

Ludność w wieku:

- przedprodukcyjnym 18,5%
- produkcyjnym 63,5%
- poprodukcyjnym 18,0%
- wskaźnik obciążenia demograficznego 57

Wykres nr 5.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W układzie powiatów najwyższy ujemny przyrost rzeczywisty ma miejsce w powiecie pińczowskim (-7,6‰) i kazimierskim (-6,0‰) a najniższy w staszowskim (-2,3‰). Jedynie w powiecie kieleckim wystąpił wzrost dodatniego przyrostu rzeczywistego ludności z 2,9‰ w 2008 r. do 4,9‰ w 2009 r.

Należy podkreślić fakt, że występujące różnicowania w wysokości wskaźników przyrostu rzeczywistego ludności prowadzą do nadmiernego pogłębiania polaryzacji ludnościowej województwa i mogą zagrozić jego spójności wewnętrznej.

7.2.4. Struktura wieku i płci

Rezultatem omawianych procesów demograficznych jest gwałtowne zmniejszanie się populacji dzieci i młodzieży oraz wzrost liczby osób starszych. W województwie (podobnie jak w kraju) utrwała się tendencja spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, niewielkiego wzrostu ilości osób w wieku produkcyjnym (z tendencją do spadku w latach przyszłych) oraz stałego wzrostu ludności w wieku poprodukcyjnym.

W 2009 r. wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym 60,9% stanowiła zbiorowość w wieku mobilnym (18–44 lata). Wykazuje ona stały spadek. Jednocześnie wzrósł udział ludności niemobilnej zawodowo (45–59/64 lata) zarówno w grupie osób w wieku produkcyjnym (39,1%), jak i w ogólnej populacji w województwie (24,8%).

Tabela nr 4. Struktura ludności województwa świętokrzyskiego na tle kraju w latach 1999–2009.

Wyszczególnienie		Ludność w wieku:					Wskaźnik obciążenia demograficznego osoba
		Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	Produkcyjnym (18-59/64 lata)	Poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	Produkcyjnym:		
					Mobilnym (18-44 lata)	Niemobilnym (45-59/64 lata)	
		%					
Województwo	1999	24,9	58,9	16,2	36,1	22,8	70
	2009	18,5	63,5	18,0	38,7	24,8	57
	2015*	17,2	61,7	21,1	38,1	23,6	62
	2025*	16,9	56,6	26,5	32,9	23,7	77
	2035*	14,3	55,9	29,8	28,1	27,8	79
Polska	1999	25,2	60,2	14,6	39,8	20,4	66
	2009	19,0	64,5	16,5	40,1	24,4	55
	2015*	18,2	62,4	19,4	39,5	22,9	60
	2025*	18,2	57,8	24,0	34,3	23,5	73
	2035*	15,7	57,6	26,7	30,1	27,5	74

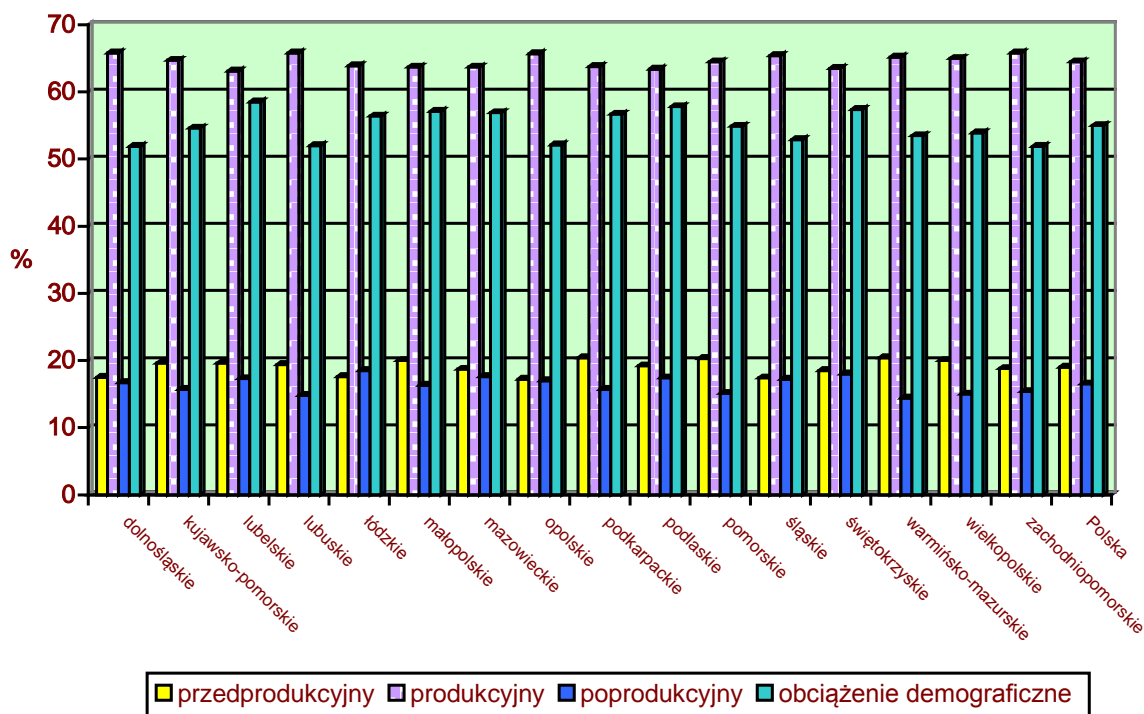
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na dzień 31.12.)

* według prognozy GUS z 2008 r.

Zjawisko starzenia się społeczeństwa najsilniej uwidacznia się w gminach powiatów: kazimierskiego, pińczowskiego i buskiego.

Wykres nr 6.

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na tle kraju (stan na 31.12. 2009 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwięcej dzieci i młodzieży posiadają powiaty: kielecki — 21,5%, staszowski — 20,4% i włoszczowski — 20,0%. We wszystkich powiatach odnotowano systematyczne zwiększanie się osób w wieku produkcyjnym (określanych w kategoriach ekonomicznych

jako „kapitał ludzki”) przy czym, największy ich udział wystąpił w powiatach: ostrowieckim (64,3%), skarżyskim (64,2%) i kieleckim (64,0%). W wyniku tych trendów spadł wskaźnik obciążenia demograficznego z 70 w 1999 r. do 58 w 2008 r. i do 57 w 2009 r., co oznacza, że na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 57 w wieku nieprodukcyjnym. Najwyższy spadek (pow. 60 os.) wystąpił w powiatach: pińczowskim, buskim, włoszczowskim, kazimierskim, sandomierskim i opatowskim (*mapka nr 28*).

Spółceństwo województwa świętokrzyskiego podobnie jak Polski — starzeje się. Średnia wieku wynosiła 41,3 lat dla kobiet i 36,8 lat dla mężczyzn (w kraju odpowiednio 39,8 i 35,9 lat). Ludność zamieszkała na wsi jest młodsza, średni wiek kobiet to 39,3 lat a mężczyzn — 36,2 lat (w kraju 37,3 i 34,7 lat), natomiast starsi są mieszkańcy miast odpowiednio 43,6 i 37,6 lat (w kraju 41,5 i 36,6 lat).

W województwie na 100 mężczyzn przypada średnio 105 kobiet (w kraju 107). Bardziej sfeminizowane są miasta (111 kobiet) niż wsie (101). Najwyższy wskaźnik feminizacji osiągnęły Kielce (112) oraz gminy powiatów: ostrowieckiego (109), skarżyskiego (108), starachowickiego (107) i sandomierskiego (106). Równowagę płci odnotowano w powiecie kieleckim (101). W ogólnej liczbie ludności województwa kobiety stanowią 51,3% (w kraju 51,7%) i dominują w wieku poprodukcyjnym, natomiast mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

7.3. Perspektywy rozwoju demograficznego województwa świętokrzyskiego

Podstawą ograniczenia recesji demograficznej województwa jest przeciwdziałanie depopulacji i starzeniu się społeczeństwa. Najważniejsze kierunki działań w tym zakresie wykraczają poza sferę gospodarki przestrzennej i obejmują m.in. budowanie partnerskiego modelu rodziny, stymulowanie ilości zawieranych małżeństw (w 2009 r. wskaźnik ten wynosił 6,5‰) oraz zwiększenie współczynnika dzietności (należy dążyć by na jedną kobietę w wieku 15–49 lat przypadało średnio 2,10–2,15 dzieci). Wśród działań przestrzennych istotnym wydaje się tworzenie i wdrażanie systemu opieki instytucjonalnej nad małymi dziećmi w wieku do 3 lat (pozwalającego na łączenie aktywności zawodowej z życiem rodzinnym), rozwój społecznego sektora mieszkaniowego z myślą o rodzinach wielodzietnych i z dorosłymi osobami zależnymi, a także zapewnienie lepszej jakości i dostępności do usług użyteczności publicznej, m.in.: ochrony zdrowia, oświaty, kultury i opieki społecznej. Działania te winny być kumulowane na obszarach depopulacji.

7.4. Zagrożenia rozwoju demograficznego województwa świętokrzyskiego

Analiza danych dotyczących przyrostu naturalnego i migracji pozwala stwierdzić, że w perspektywie najbliższych kilkunastu lat liczba ludności województwa będzie się nadal zmniejszać. Przyczyn tego spadku należy upatrywać w utrwaleniu się niekorzystnych trendów demograficznych, które będą nadal utrzymywać się w okresie perspektywicznym. Przewiduje się m.in. zmniejszenie przyrostu naturalnego do minus 3,2‰ w 2020 r. i minus 7,3‰ w 2035 r. oraz utrzymywanie się ujemnego salda migracji. Będzie to stymulować niekorzystne zjawiska recesyjne jak: spadek poziomu rozwoju gospodarczego, utrzymywanie się wysokiego wskaźnika bezrobocia oraz wzrost liczby utrzymujących się z rent i emerytur.

Wyniki najnowszej prognozy sporządzonej w 2008 r. przez GUS wskazują, że liczba ludności województwa do 2015 r. zmaleje o ok. 38 tys. osób, tj. o 3,0%, a do 2035 r. o ponad 193 tys. osób (o 15,2%) w stosunku do 2009 r. Nastąpi znaczny spadek ludności zamieszkałej w miastach odpowiednio o 5,2% i 23,1%, przy mniejszym ubytku zamieszkałych na wsi, tj. o 1,2% i 8,7%. Liczba ludności w 2035 r. będzie stanowiła ok. 84,8% wg stanu z końca 2009 r. Przewiduje się, że do końca okresu prognozowanego nastąpi nadmierny wzrost ludności w

wieku poprodukcyjnym o 11,9 pkt.% i spadek ludności w wieku edukacyjnym o 5,8 pkt.% w stosunku do 2009 r. Jednocześnie spadnie udział osób w wieku produkcyjnym mobilnym z 38,7% do 28,1%, a wzrośnie udział osób w wieku produkcyjnym niemobilnym z 24,8% do 27,8%. Ponadto nastąpi gwałtowne zmniejszanie się liczby dzieci:

- w wieku przedszkolnym (3–6 lat) z 44,5 tys. w 2009 r. do 29,8 tys. w 2035 r., przy czym do 2015 r. utrzyma się na poziomie 48,3 tys., a następnie zacznie gwałtownie spadać;
- w wieku szkoły podstawowej (7–12 lat) z 74,3 tys. do 51,5 tys.;

i młodzieży:

- w wieku gimnazjalnym (13–15 lat) z 45,3 tys. do 30,0 tys.;
- w wieku licealnym (16–18 lat) z 52,7 tys. do 32,6 tys.;
- w wieku studiów wyższych (19–24 lata) z 116,2 tys. do 65,3 tys. w 2035 r. — aż o 43,8%.

Prognozuje się wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego z 57 w 2009 r. do 70 w 2020 r. i do 79 w 2035 r. — głównie w wyniku znacznego wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W miastach wzrośnie odpowiednio z 52 do 87, a na wsi z 62 do 74. Zwiększy się także mediana wieku populacji z 39 lat do 43 lat w 2020 r. i do 50 lat w 2035 r., w tym w miastach z 40 lat do 45 i 52 lat, a na wsi z 37 do 41 i 49 lat.

Utrudnieniem w rozwoju demograficznym województwa, podobnie jak i kraju, jest niska dzietność polskich kobiet, najniższa wśród krajów europejskich, głęboki niż demograficzny z lat 90-tych oraz utrzymująca się emigracja ludzi młodych za granicę. Obszary problemowe w tej dziedzinie stanowią gminy wiejskie w których występuje spadek gęstości zaludnienia poniżej 50 osób/km², są to obszary zagrożone wyludnieniem (*mapka nr 29*).

7.5. Wnioski do zmiany Planu województwa

Jak wynika z prognoz demograficznych w województwie nastąpi dalszy spadek liczby ludności, który będzie się skupiał w gminach powiatów: pińczowskiego, kazimierskiego, skarżyskiego, włoszczowskiego, opatowskiego, koneckiego, starachowickiego, ostrowieckiego i jędrzejowskiego.

Mimo rosnącej w ostatnich 3 latach liczby urodzeń utrzyma się okres depresji urodzeniowej ponieważ w dalszym ciągu poziom reprodukcji ludności obecnej i prognozowanej nie zagwarantuje prostej zastępowalności pokoleń.

Będzie miało miejsce dalsze choć słabnące tempo przyrostu ludności w wieku produkcyjnym, a po 2015 r. spadek do 61,7% i do 55,9% w 2035 r.

Wyraźnemu przyspieszeniu ulegnie proces starzenia się społeczeństwa w wyniku ciągłego zwiększania się udziału osób w wieku poprodukcyjnym (z 18,0% do 29,8% w 2035 r.) oraz zmniejszania się udziału osób w wieku przedprodukcyjnym (z 18,5% do 14,3%) i w wieku produkcyjnym mobilnym (z 38,7% do 28,1%).

W rezultacie tych zmian wystąpi wzrost obciążenia demograficznego (na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadnie ponad 53 osoby w wieku poprodukcyjnym podczas gdy obecnie — przypada ca 28 takich osób), zmniejszy się jednocześnie liczba ludności w wieku najwyższej aktywności zawodowej.

Pilnym zadaniem samorządu województwa jest zatem podjęcie aktywnej polityki ludnościowej polegającej na świadomym oddziaływaniu „na przebieg procesów ruchu naturalnego i wędrówkowego ludności” w celu jak najszybszego zahamowania i odwrócenia negatywnych zjawisk ludnościowych. Należy przyjąć, iż główne działania w tym zakresie ogniskować się będą w sferze polityki społecznej i obejmować zarówno doraźne wsparcie ekonomiczne jak i długofalowe instrumenty polityki rodzinnej, mieszkaniowej, edukacyjnej, ochrony zdrowia, zabezpieczenia społecznego, zatrudnienia a także opieki prawnej.

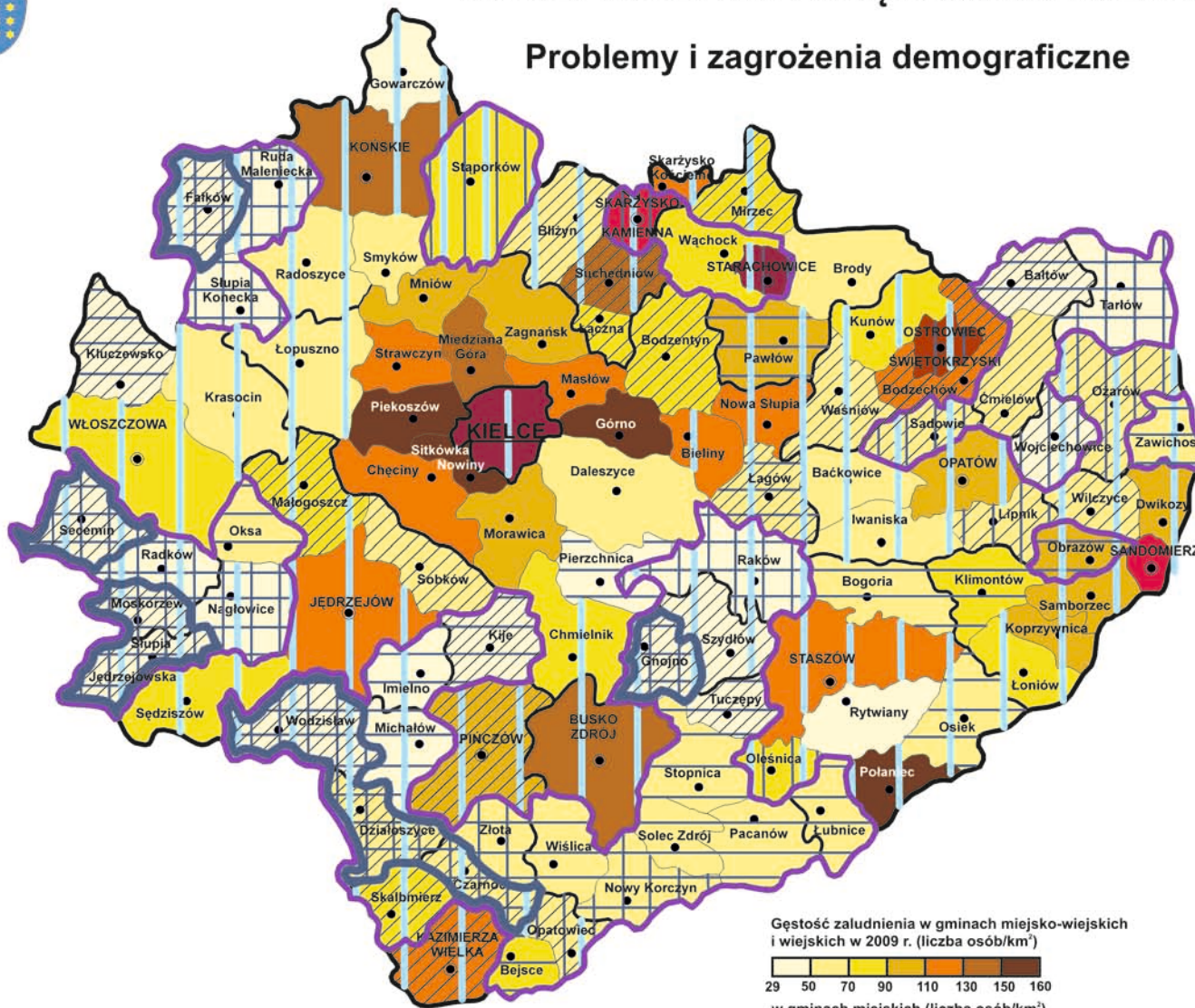

RAPORT O STANIE ZAGOSPODARAWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

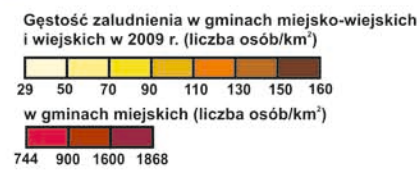
Problemy i zagrożenia demograficzne

Mapka nr 29

Obszary deformacji demograficznych (stan na 31.XII.2009 r.)

- Obszary depopulacji, gdzie liczba ludności w latach 2000 - 2009 zmniejszyła się o ponad 5%
- Obszary deformacji struktury wieku, na których ludność w w. nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjnym) stanowi więcej niż 65% osób w w. produkcyjnym - obciążenie demograficzne
- Obszary defeminizacji, gdzie w grupie wiekowej 20-29 lat na 100 mężczyzn przypada mniej niż 90 kobiet
- Obszary deformacji demograficznych
- Obszary z największym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym 19,5% - 25,2% - Społeczeństwo starzejące się
- Obszary o ujemnym saldzie migracji (-0,1) - (-7,4)

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-81-79; e-mail: sekretariat@sbrr.pl

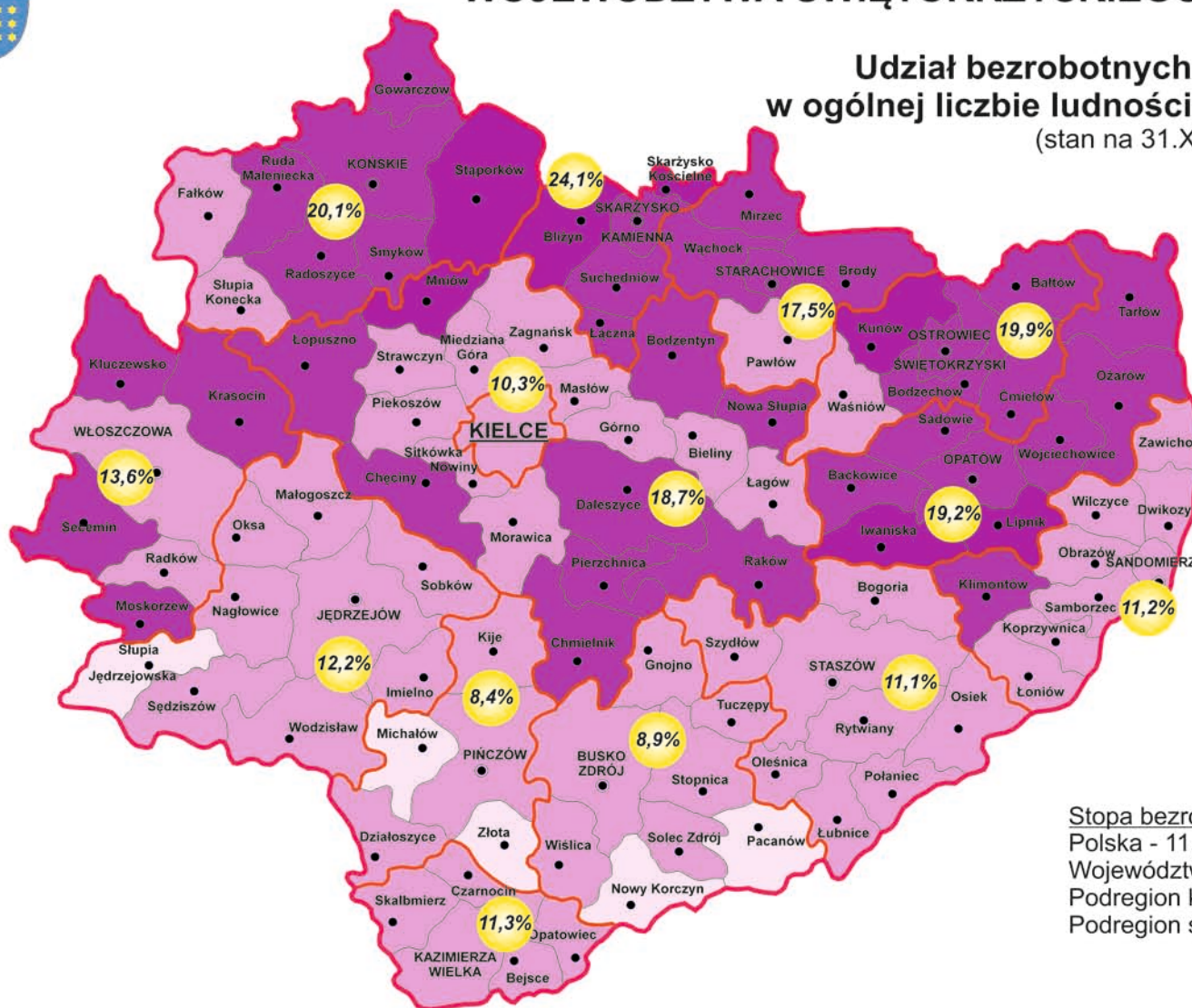

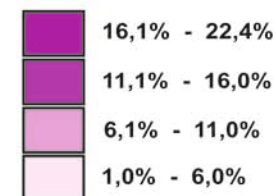
RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym (stan na 31.XII.2009 r.)

Mapka nr 30

Bezrobotni

stopa bezrobocia w powiatach

Stopa bezrobocia

Polska - 11,9%

Województwo - 14,7%

Podregion kielecki - 16,6%

Podregion sandomiersko-jędrzejowski - 12,0%

W regionalnej polityce przestrzennej szczególna pomoc powinna być skierowana na obszary objęte depopulacją i obejmować następujące dziedziny zagospodarowania przestrzennego:

- poprawę dostępności oraz podnoszenie standardu usług oświaty, ochrony zdrowia, opieki społecznej i kultury, przynajmniej do poziomu średniokrajowego (szczególnie w segmentach mających bezpośredni związek z rozwojem demograficznym);
- tworzenie warunków terenowych do aktywacji lokalnych rynków pracy (wzbogacanie ich o nowe elementy usług i przedsiębiorczości zwłaszcza mające źródła finansowania w programach pomocowych);
- wsparcie organizacji systemu pomocy dla osób młodych, chcących pozostać w swojej miejscowości (na swoim gospodarstwie rolnym);
- poprawę dostępności komunikacyjnej do rynków pracy i ośrodków usługowych wyższego rzędu;
- wzmocnienie systemu opieki nad osobami starszymi i nie mogącymi samodzielnie funkcjonować na rynku pracy (tworzenie możliwości szerszego „wejścia” lub „powrotu” tych osób na rynek pracy);
- dostosowanie systemu szkolnictwa do potrzeb edukacji tych osób i zdobycia nowego zawodu.

8. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

8.1. Pracujący

W latach 2002–2008 liczba pracujących według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez pracujących w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego) wykazywała tendencję wzrostową i w 2008 r. osiągnęła wielkość 468,9 tys. Natomiast w 2009 r. zmniejszyła się do 451,7 tys. osób (3,4% ogółu pracujących w kraju — 12 lokata wśród województw). Większość pracujących, ponad 54% stanowili mężczyźni. Na 1000 ludności przypadało 356 pracujących (w kraju — 352).

Wykres nr 7.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na koniec 2009 r. liczba pracujących według faktycznego miejsca pracy, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (łącznie z osobami pracującymi w gospodarstwach indywidualnych) wynosiła 369,8 tys. osób (o 3,9 tys. mniej niż przed

rokiem), w tym 38,6% stanowili pracujący łącznie w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (w kraju 16%), a 22,9% w przemyśle i budownictwie.

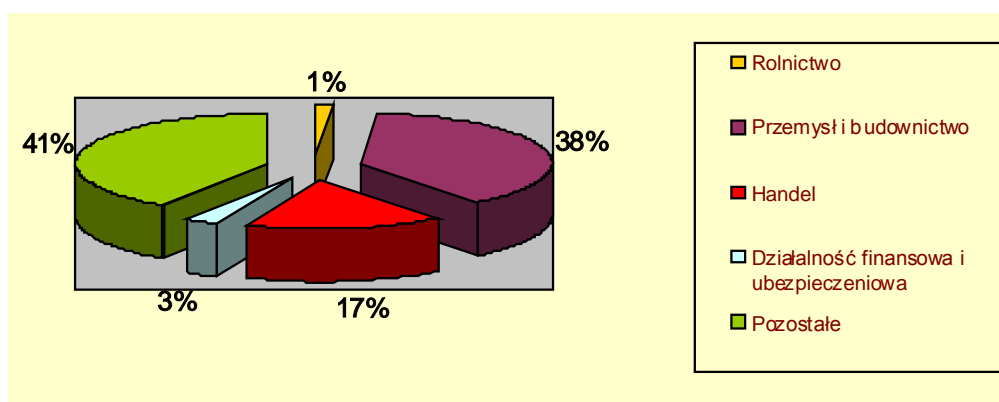
Ponad połowę pracujących skupiał podregion kielecki — 54,7%. Najwięcej osób pracowało w Kielcach — 19,8% ogółu i w powiatach: kieleckim — 11,6%, sandomierskim — 7,5%, jędrzejowskim i buskim — po 7,3%, a najmniej w kazimierskim — 3,6%.

Struktura pracujących według rodzajów działalności wskazuje na bardzo duże zróżnicowanie przestrzenne. Podregion sandomiersko-jędrzejowski* przoduje w udziale osób pracujących w rolnictwie (68,5% ogółu pracujących) przy czym świętokrzyskie znalazło się na trzecim miejscu w kraju pod względem liczby pracujących w rolnictwie po lubelskim i podlaskim. Podregion kielecki* dominuje natomiast w udziale osób pracujących w przemyśle i budownictwie oraz w handlu. W Kielcach 25,3% ogółu pracujących pracowało w przemyśle i budownictwie, ośrodek wojewódzki dominował również w udziale pracujących w handlu (40,6%) — [* — *Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do celów statystycznych (NTS)*].

8.2. Przeciętne zatrudnienie

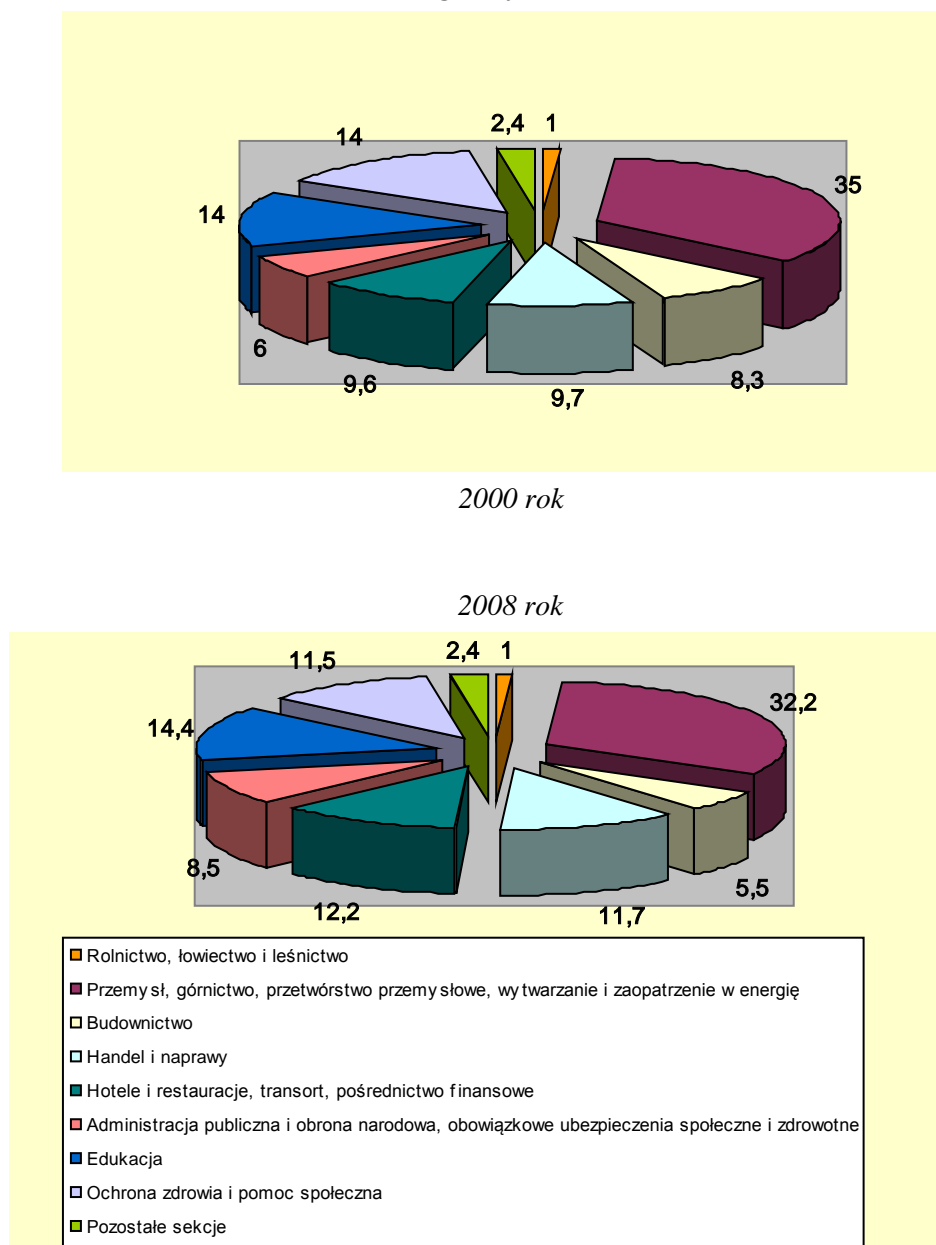
W latach 2005–2009 nastąpił wzrost przeciętnego zatrudnienia z 184,7 tys. osób w 2005 r. do 198,8 tys. osób w 2009 r., tj. o 8%. Najwięcej zatrudnionych było w przemyśle ok. 70,5 tys. osób, a 20,5 tys. w budownictwie. Na 1000 ludności, przeciętnie zatrudnionych w przemyśle było 55 osób (w kraju 75), natomiast w budownictwie 16 osób (w kraju 15). Najwięcej zatrudnionych posiadał podregion kielecki — 70,2% ogółu zatrudnionych, a najmniej podregion sandomiersko-jędrzejowski tylko 29,8%. Znaczny udział zatrudnionych w przemyśle, budownictwie i handlu notowano w Kielcach — 32,4% ogółu zatrudnionych oraz w powiatach: ostrowieckim — 9,4%, kieleckim — 8,3% i skarżyskim — 7,9%. W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie nastąpił spadek przeciętnego zatrudnienia o ok. 9% (z 1,4 tys. w 2006 r. do 1,2 tys. w 2009 r.). Zwraca uwagę wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze prywatnym z 92,4 tys. w 2005 r. do 109,2 t ys. osób w 2009 r. — o ponad 18%, a spadek w sektorze publicznym z 92,3 t ys. do 89,6 t ys. osób — o 3%. Największy rynek pracy posiadają Kielce — 33,8% ogółu zatrudnionych, oraz powiaty: kielecki ziemski — 8,7%, ostrowiecki — 8,6%, skarżyski — 6,7% i starachowicki — 6,5%.

Wykres nr 8. Przeciętne zatrudnienie w województwie świętokrzyskim (stan na 31.12.2009 r.).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z „Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego, Podregiony, powiaty, gminy 2010”. Udział przeciętnego zatrudnienia (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji) w poszczególnych działach gospodarki.

Wykres nr 9. Przeciętne zatrudnienie według sekcji PKD w latach 2000–2008 (stan na 31.12.).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane z lat 2000–2008 dotyczące zatrudnienia według rodzaju działalności wskazują na wzrost przeciętnego zatrudnienia w sekcjach: hotele i restauracje, transport, gospodarka magazynowa i łączność, pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości i firm; handel i naprawy pojazdów samochodowych; administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne i edukacja; natomiast spadek w sekcjach: budownictwo; ochrona zdrowia i pomoc społeczna.

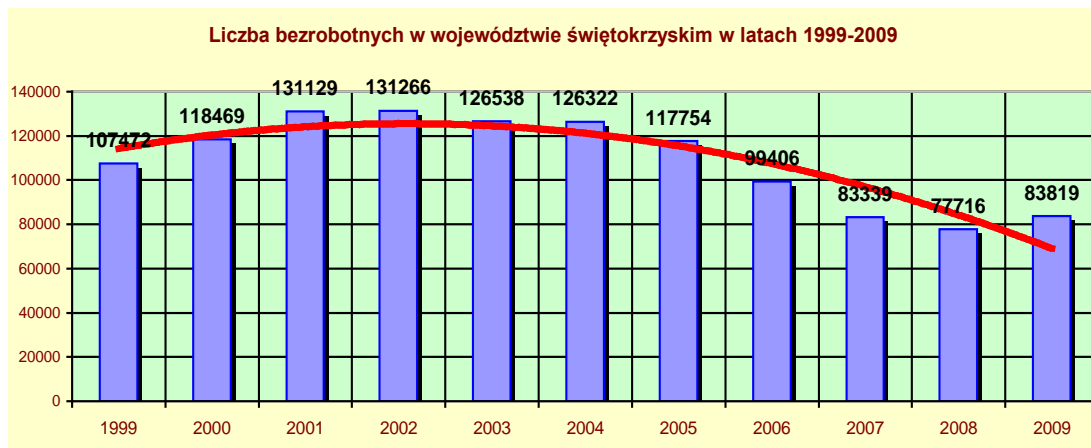
Korzystnym zjawiskiem jest wzrost udziału pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15–64 lat (z 46,5% w 2007 r. do 52,7% w 2009 r. a w kraju: 50,4%) jak również współczynnika aktywności zawodowej ogółem (w 2009 r. wyniósł 55,9% a w kraju 55,1%). Duża aktywność zawodowa mieszkańców stwarza szansę zmniejszenia skali zjawiska bezrobocia.

8.3. Bezrobocie

W latach 1999–2009 liczba bezrobotnych ulegała wahaniom, przy czym największy poziom osiągnęła w 2002 r. (131,3 tys. osób) i od tego roku następował jej systematyczny spadek do 77,7 tys. osób w 2008 r. Natomiast w 2009 r. liczba bezrobotnych nieco wzrosła do 83,8 tys. osób, tj. o 7,9% w stosunku do roku poprzedniego i była niższa o 36,1% w stosunku do końca 2002 r. i o 22,0% w stosunku do 1999 r.

Świętokrzyskie należy do województw o wysokim i znacznie zróżnicowanym terytorialnie bezrobociu. W 2009 r. najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w gminach powiatu: skarżyskiego — 24,1%, koneckiego — 20,1%, ostrowieckiego — 19,9%, opatowskiego — 19,2% i kieleckiego — 18,7%, a najniższą w gminach powiatu: pińczowskiego — 8,4% i buskiego — 8,9% oraz w Kielcach — 10,3% (mapka nr 30).

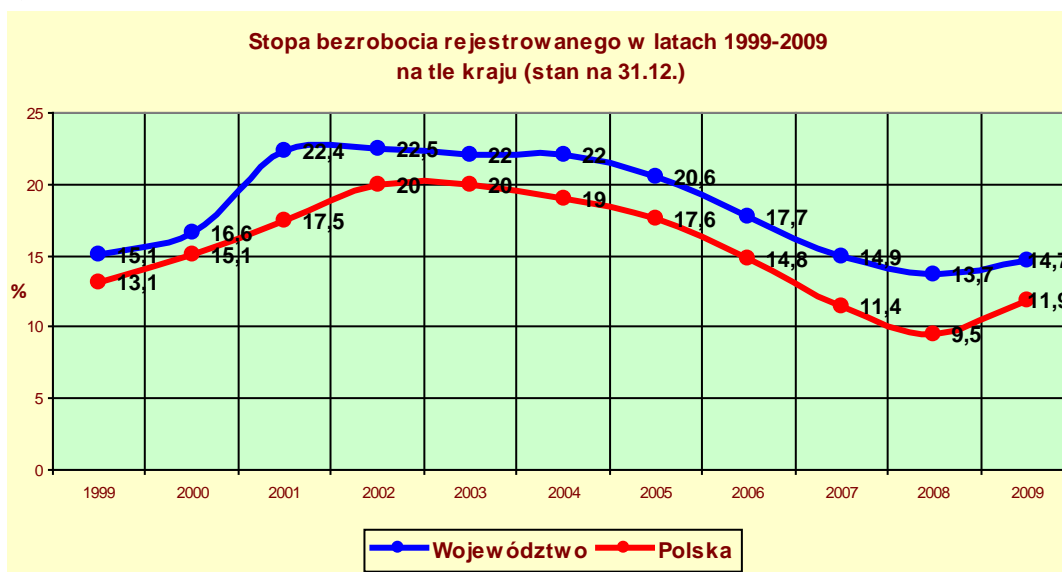
Wykres nr 10.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wskaźnik ten od 2002 r. w regionie i w kraju systematycznie się zmniejszał. Na koniec 2009 r. wynosił 14,7% (w kraju 11,9%) i wzrósł o 1,0 pkt.% w stosunku do roku poprzedniego (w kraju o 2,4 pkt. %). W podregionie kieleckim stopa bezrobocia wzrosła z 15,7% w 2008 r. do 16,6% w 2009 r. a w sandomiersko-jędrzejewskim z 11,0% do 12,0%.

Wykres nr 11.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wynika z zestawienia wskaźnik ten, pomimo tendencji spadkowej, jaką odnotowano w 2006 r. nadal kształtuje się na wysokim poziomie. Jest on wyższy od krajowego o 2,8 pkt.% i plasuje województwo na 11 miejscu w kraju.

Bezrobotne kobiety stanowiły 50,0% ogółu bezrobotnych, a największy ich odsetek odnotowano w powiatach: jędrzejowskim (58,8%), włoszczowskim (53,7%), pińczowskim (52,9%) i ostrowieckim (52,4%), a najniższy w buskim (47,3%) oraz w Kielcach (47,9%).

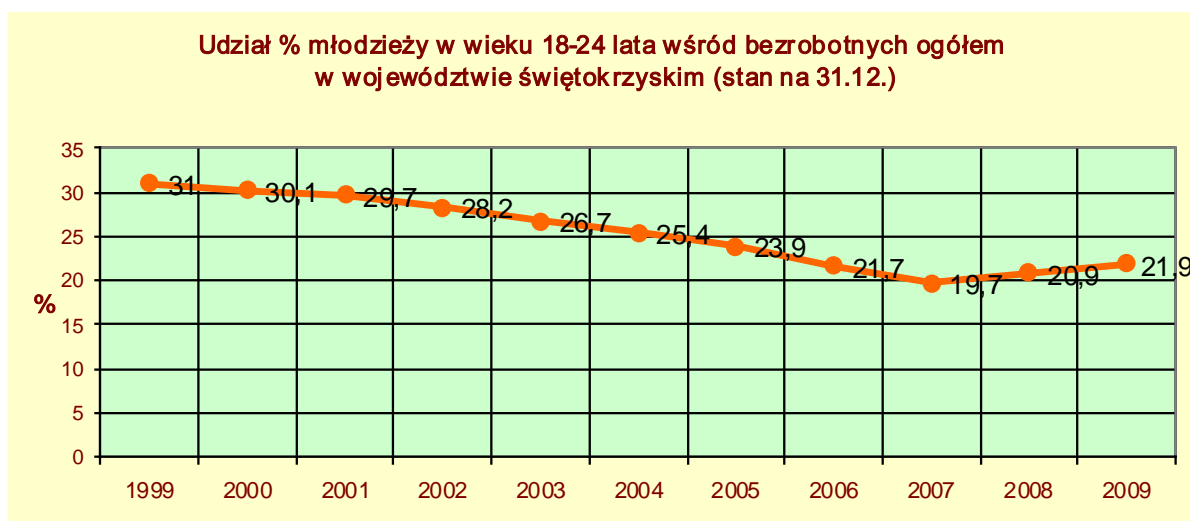
Wśród zarejestrowanych bezrobotnych 54,0% stanowiły osoby zamieszkałe na wsi. Najwyższy udział tej grupy bezrobotnych wystąpił w powiatach, w których większość stanowi ludność wiejska, tj.: kieleckim 91,7%, włoszczowskim 80,0%, opatowskim 77,0%, buskim 74,1% i kazimierskim 72,5%, a najniższy w ostrowieckim 30,8%, skarżyskim 33,6% i starachowickim 40,4%.

Na koniec grudnia 2009 roku 31,7% zarejestrowanych bezrobotnych oczekiwało na pracę ponad rok (rok wcześniej 43,2%), z tego 17,9% pozostawało bez pracy powyżej 24 m-cy, a 13,8% pozostawało bez pracy od 12 do 24 m-cy.

Prawo do zasiłku posiadało 18,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Najwyższy ich udział odnotowano w powiecie koneckim (29,0%) i ostrowieckim (24,8%), a najniższy w kazimierskim (6,2%), nieco wyższy w sandomierskim (7,2%) i włoszczowskim (11,1%).

Od wielu lat utrzymują się niekorzystne cechy w strukturze bezrobocia, m.in. wysoki odsetek ludzi młodych w wieku 18–34 lata, który wynosił 52,5% oraz w wieku mobilnym — 71,0%. Niski poziom wykształcenia posiadało 52,3% ogółu bezrobotnych, natomiast długotrwale pozostający bez pracy stanowili 31,7% a 25,1% bez stażu pracy.

Wykres nr 12.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP w Kielcach.

8.4. Zagrożenia na rynku pracy

Pomimo pozytywnych zmian zachodzących na rynku pracy, nadal większość osób w wieku przedemerytalnym nie jest aktywna zawodowo, a dochody uzyskuje z systemu zabezpieczenia społecznego. Rośnie udział bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia z 19,3% ogółu bezrobotnych w 2007 r. do 19,5% w 2009 r. Mężczyźni stanowili 61,7% tej populacji bezrobotnych. Wynika to m.in. z wczesnej dezaktywizacji, niechęci pracodawców do zatrudniania osób po 50-tym roku życia oraz niskiego poziomu kwalifikacji nie dostosowanych do potrzeb na rynku pracy.

Wśród bezrobotnych odnotowano wysoki udział osób bez kwalifikacji zawodowych — 22,1%, a ponad połowa (55,3%) tej populacji bezrobotnych to kobiety. Najgorsza sytuacja

pod względem wykształcenia ma miejsce w gminach wiejskich położonych na peryferiach województwa, natomiast ludność zamieszkała w miastach powiatowych posiada lepsze wykształcenie, nie odbiegające od średniej krajowej.

Obszary wysokiego bezrobocia stanowią jednocześnie obszary największego odpływu ludności.

8.5. Wnioski

W województwie świętokrzyskim poprawia się sytuacja na rynku pracy:

- zwiększała się liczba pracujących na 1000 mieszkańców, zwiększał się także odsetek pracujących w przedsiębiorstwach prywatnych, w sektorze usługowym, a przeciętne zatrudnienie zachowywało tendencję wzrostową;
- nastąpiło odwrócenie trendu spadkowego i powolny wzrost wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 15–64 lata (z 51,0% w 2002 r. do 52,7% w 2009 r.) oraz zmniejszenie stopy bezrobocia z 22,5% do 14,7% (w kraju z 20,0% do 11,9%);
- zwiększała się liczba zaktywizowanych bezrobotnych o 17,0% w stosunku do 2008 roku, a także liczba ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców do powiatowych urzędów pracy — o 21,4%.

Najważniejsze strukturalne problemy rynku pracy, mające aspekt przestrzenny to:

- niski poziom aktywności zawodowej zarówno osób młodych jak i starszych (w wieku emerytalnym), wykazujący w ostatnich latach wyraźną tendencję wzrostową;
- co trzeci nowo zarejestrowany bezrobotny, to osoba w wieku do 25 roku życia;
- wysoki udział długotrwale bezrobotnych, którzy stanowili 31,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, w tym najwięcej osób w wieku mobilnym — 71,0%, z niskim wykształceniem — 52,3% (kumulujący się na obszarach bezrobocia strukturalnego);
- znaczny problem zatrudnienia nierejestrowanego — w tzw. „szarej strefie”;
- spadek liczby pracujących w rolnictwie i w usługach rynkowych, a wzrost w usługach nierynkowych oraz nasilenie migracji zagranicznych, zwłaszcza osób młodych;
- problem ukrytego bezrobocia w rolnictwie związany z deficytem pozarolniczych miejsc pracy.

Obecna, mniej korzystna sytuacja na rynku pracy w województwie w dużej mierze wynika z recesji gospodarczej, jaka dotyka Polskę oraz inne kraje europejskie. Dobrze rokuje na przyszłość wzrost aktywności zawodowej mieszkańców, który może być impulsem przyspieszenia rozwoju gospodarczego.

9. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Wyposażenie województwa świętokrzyskiego w urządzenia i instytucje infrastruktury społecznej jest generalnie słabsze niż średnio w kraju i silnie zróżnicowane przestrzennie. Największa koncentracja placówek usługowych o znaczeniu regionalnym i krajowym występuje w Kielcach. Najgorsza sytuacja pod tym względem ma miejsce na peryferyjnych terenach wiejskich (*mapka nr 31*).

9.1. Szkolnictwo

Działalność edukacyjna skupiona jest w Kielcach, stanowiących wiodący ośrodek akademicki regionu. Inne znaczące ośrodki, w których ulokowane są szkoły wyższe to Ostrowiec Świętokrzyski i Sandomierz. Ponadto szkoły wyższe, filie szkół oraz ośrodki zamiejscowe występują również w Starachowicach, Skarżysku-Kamiennej, Staszowie

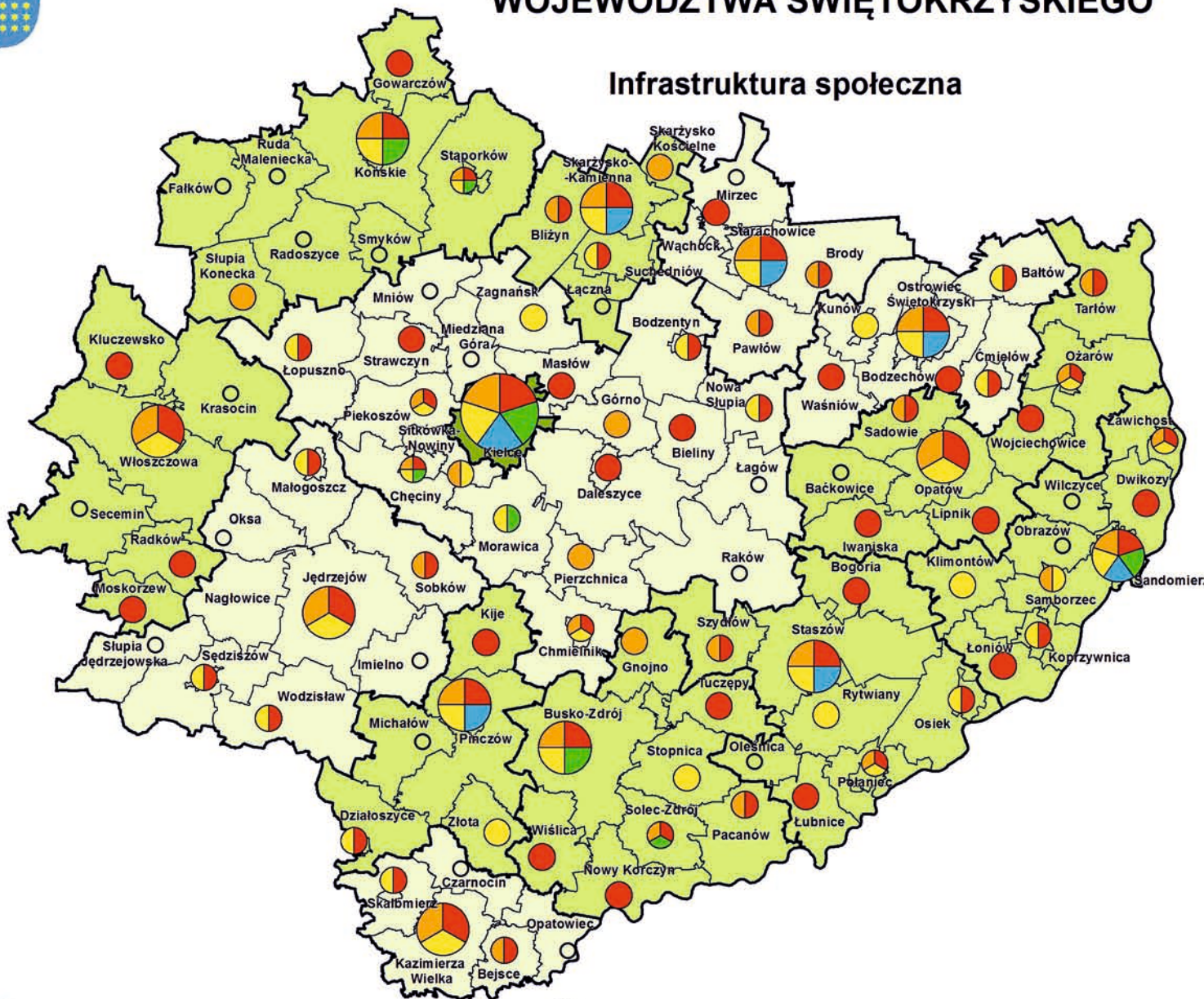

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Skala 1:800 000

Mapka nr 31

Infrastruktura społeczna

Legenda

Elementy infrastruktury społecznej

Wielkość diagramu dostosowana do rangi ośrodka

- instytucje kultury (teatry, muzea, kina, centra kultury)
- specjalistyczna opieka zdrowotna
- szkoły wyższe, w tym ośrodki zamiejscowe
- szkoły ponadgimnazjalne
- pozostałe (domy opieki, warsztaty terapii zajęciowej, szkoły specjalne)
- ośrodki o standardowym wyposażeniu w obiekty infrastruktury społecznej

Pracujący w usługach publicznych na 1000 mieszkańców w 2009 r.

- 38,4 - 50,0
- 50,1 - 63,6
- 113,6

woj. świętokrzyskie - 59,7
Polska - 61,5

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, 4z, pocz. 255-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79,
e-mail: sbr@tarlat@sbrr.pl

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz www.domyopieki.pl, www.kuratorium.kielce.pl

i Pińczowie. Obecnie w woj. świętokrzyskim funkcjonuje 15 uczelni wyższych (w tym 3 filie/punkty konsultacyjne) z czego 11 w Kielcach (czołowe miejsce w kraju pod względem ilości placówek na 100 tys. mieszkańców). Kształcą się w nich 47 752 studentów. Najwięcej, bo aż 39,3% studentów pobiera nauki w szkołach typu uniwersyteckiego, następnie 22,7% w wyższych szkołach ekonomicznych i 16,0% na uczelniach technicznych, zaś pozostali w wyższych szkołach pedagogicznych, teologicznych i innych.

Pod względem liczby studentów szkół wyższych na 10 tys. ludności region znajduje się na XIII pozycji w kraju (376 studentów na 10 tys. ludności, przy średniej dla polski — 493). Ponadto w całym kraju obserwowana jest tendencja spadku wartości ww. wskaźnika, z uwagi na zmniejszanie się liczby ludności w danej grupie wiekowej. Wyższe uczelnie w regionie nie prowadzą szerszej działalności badawczej na potrzeby gospodarcze, co osłabia ich zdolności konkurencyjne oraz możliwości absorbowania i tworzenia kapitału. Zamożniejsi i zdolniejsi studenci uznając ofertę kieleckich szkół wyższych za niezadowalającą wyjeżdżają na studia do innych miast, skąd rzadko wracają. W konsekwencji zauważalny jest „drenaż młodej kadry”, która odchodzi do większych ośrodków.

Szkoły ponadgimnazjalne są rozmieszczone w miarę równomiernie, ze szczególną koncentracją w ośrodkach powiatowych. Największą liczbę liceów ogólnokształcących posiadają Kielce (14), natomiast najmniej tego typu placówek zlokalizowanych jest w powiatach: włoszczowskim, kazimierskim i koneckim, gdzie w 2009 r. znajdowało się po 3 tego typu szkoły. Średnio w województwie na 10 tys. mieszkańców przypadało 258 uczniów uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych bez specjalnych (III lokata w kraju), podczas gdy w Polsce — 230. Ponadto w województwie funkcjonuje 12 szkół artystycznych łącznie ze specjalnymi, z czego tylko w 5 można zdobyć uprawnienia zawodowe.

Szkoły specjalne występują w 10 powiatach, przy czym najwięcej ośrodków, bo aż 7 z 27 znajduje się w Kielcach. Brak ww. placówek uwidacznia się w południowo-zachodniej części województwa.

9.2. Kultura

Województwo posiada relatywnie słabiej rozwiniętą sieć placówek kultury. Do ważniejszych należą: 2 teatry (1 dramatyczny i 1 lalkowy), 11 galerii sztuki i salonów wystawienniczych, 24 muzea (w tym 8 oddziałów). Do najważniejszych obiektów kultury w województwie świętokrzyskim zaliczyć należy: Filharmonię Świętokrzyską im. O. Kolberga, Kieleckie Centrum Kultury, Wojewódzki Dom Kultury oraz Amfiteatr „Kadzielnia”.

Placówki o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym koncentrują się w: Kielcach, Sandomierzu, Ostrowcu Św., a także w Starachowicach i Skarżysku - Kamiennej. Standard świadczonych usług z zakresu kultury w pozostałych miastach powiatowych jest dość zróżnicowany. Znacznie większe dysproporcje widoczne są w gminach wiejskich, gdzie niektóre z nich w ogóle nie posiadają ośrodków rozpowszechniających kulturę.

W latach 2006–2009 obserwowany był wzrost liczby korzystających z obiektów kultury, szczególnie: kin (z około 466 do 524 na 1000 ludności, przedostatnie miejsce w kraju), muzeów i wystaw (z około 469 tys. do 662 na 1000 ludności), natomiast spadek zainteresowania teatrami i instytucjami muzycznymi (z 220 do 194 widzów na 1000 ludności – XIV lokata w kraju). Niepokoi również spadek zainteresowania bibliotekami — z 155 do 140 czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności (Polska — 172, XIV lokata w kraju).

Nie obserwuje się znaczącego wzrostu liczby instytucji kulturalnych. W latach 2006–2009 przybyły tylko 2 muzea. Również liczba kin i placówek kulturalnych nie zmieniła się znacząco. Działalność kulturalna skupiona jest w stolicy regionu, bowiem obydwie teatry, Filharmonia Świętokrzyska oraz 7 spośród 24 muzeów województwa i 3 z 11 kin znajduje się w Kielcach.

W województwie wzrasta ilość organizowanych imprez i wydarzeń kulturalnych, mających na celu promocję bogactwa kulturowego Ziemi Świętokrzyskiej na arenie krajowej.

Jak co roku odbyły się w Kielcach organizowane cyklicznie: Harcerski Festiwal Kultury Młodzieży Szkolnej, Festiwal Muzyki Organowej, Muzyki Gitarowej, „Jeunesses Musicales”, Zaduszki Jazzowe, ponadto zrealizowano też imprezy tj.: „Sabat Czarownic” i „Chwała na wysokości” — koncert kolęd na Świętym Krzyżu, wyemitowane przez Telewizję Polską.

9.3. Opieka zdrowotna

Stacjonarna opieka zdrowotna na terenie województwa świadczona jest przez: 18 szpitali publicznych i 4 niepubliczne (przedostatnie miejsce w kraju), 12 zakładów opiekuńczo-leczniczych (X/XI/XII pozycja w kraju wraz z woj. lubelskim i wielkopolskim), 2 zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (XIII/XIV pozycja w kraju wraz z woj. lubuskim) i 1 hospicjum (najmniejsza liczba wśród województw, wraz z woj. wielkopolskim i łódzkim). Opieka ambulatoryjna świadczona jest przez 475 zakładów opieki zdrowotnej (przedostatnia pozycja w kraju), w tym 180 publicznych. Około 60% ww. placówek zlokalizowanych jest w miastach. Pod względem ilości porad udzielonych na 1 mieszkańca (łącznie z poradami z izb przyjęć) woj. świętokrzyskie plasuje się na XI/XII pozycji w kraju wraz z woj. zachodniopomorskim ze wskaźnikiem 6,5. W województwie na 1 łóżko w szpitalu ogólnym przypada średnio 201 osób, podczas gdy w kraju średnio 209.

Istotnym elementem infrastruktury opieki zdrowia jest Świętokrzyskie Centrum Krwiodawstwa z 8 oddziałami terenowymi oraz Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego. Należy tu również wymienić znany w kraju kompleks uzdrowiskowo-sanatoryjny — Busko-Zdrój i Solec-Zdrój. W okresie 2006–2009 wzrosła liczba leczonych/kuracjuszy (stacjonarnie) z 36 303 do 36 335 osób.

Wspomnieć należy również o tym, że w województwie funkcjonuje 1 lotniczy zespół ratunkowy.

Pod względem liczby porad udzielonych w zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca województwo nie różni się od średniej krajowej, bowiem wskaźnik w tym zakresie wynosi 4,05 (kraj 4,06). Również liczba łóżek w szpitalach ogólnych przypadających na 10 tys. ludności w 2008 r. nie odbiegała od średniej krajowej wynoszącej 49 (w województwie 48,1). Przeciętny czas pobytu w szpitalu ogólnym wynosił niespełna 6 dni, zaś w szpitalu psychiatrycznym 27 dni.

Głównym zagrożeniem życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego jak również problemem zdrowotnym są nadal, podobnie jak w Polsce, choroby układu krążenia. Wskaźnik zgonów dla województwa w pod tym względem wynosił 48,1% i była to najczęstsza przyczyna śmierci w regionie.² Najwięcej zgonów na 10 tys. mieszkańców z powodu ww. schorzenia zanotowano w powiatach: kazimierskim (67,5), opatowskim (66), pińczowskim (62), włoszczowskim (61,7), koneckim (61,3), przy średniej dla województwa — 52,6. Drugą pod względem częstości przyczyną zgonów województwie świętokrzyskim były nowotwory (23,8% zgonów) i jednocześnie obserwowana była tendencja wzrostowa w zachorowaniach na tę grupę chorób. Najwyższy wskaźnik liczby zgonów na 10 tys. mieszkańców w 2008 r. spowodowanych chorobami nowotworowymi odnotowano w powiatach: kazimierskim (38,2), pińczowskim (29,1) oraz opatowskim (28,7), przy średniej wojewódzkiej — 25,4. Pozytywnie pod tym względem wyróżnił się powiat buski, gdzie przedmiotowy wskaźnik wyniósł 0,3. Choroby układu oddechowego stanowiły 5,2%

² „Ocena stanu zdrowia mieszkańców Województwa Świętokrzyskiego”. UCHWAŁA NR 35/10 ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO Z DNIA 22 GRUDNIA 2010r.

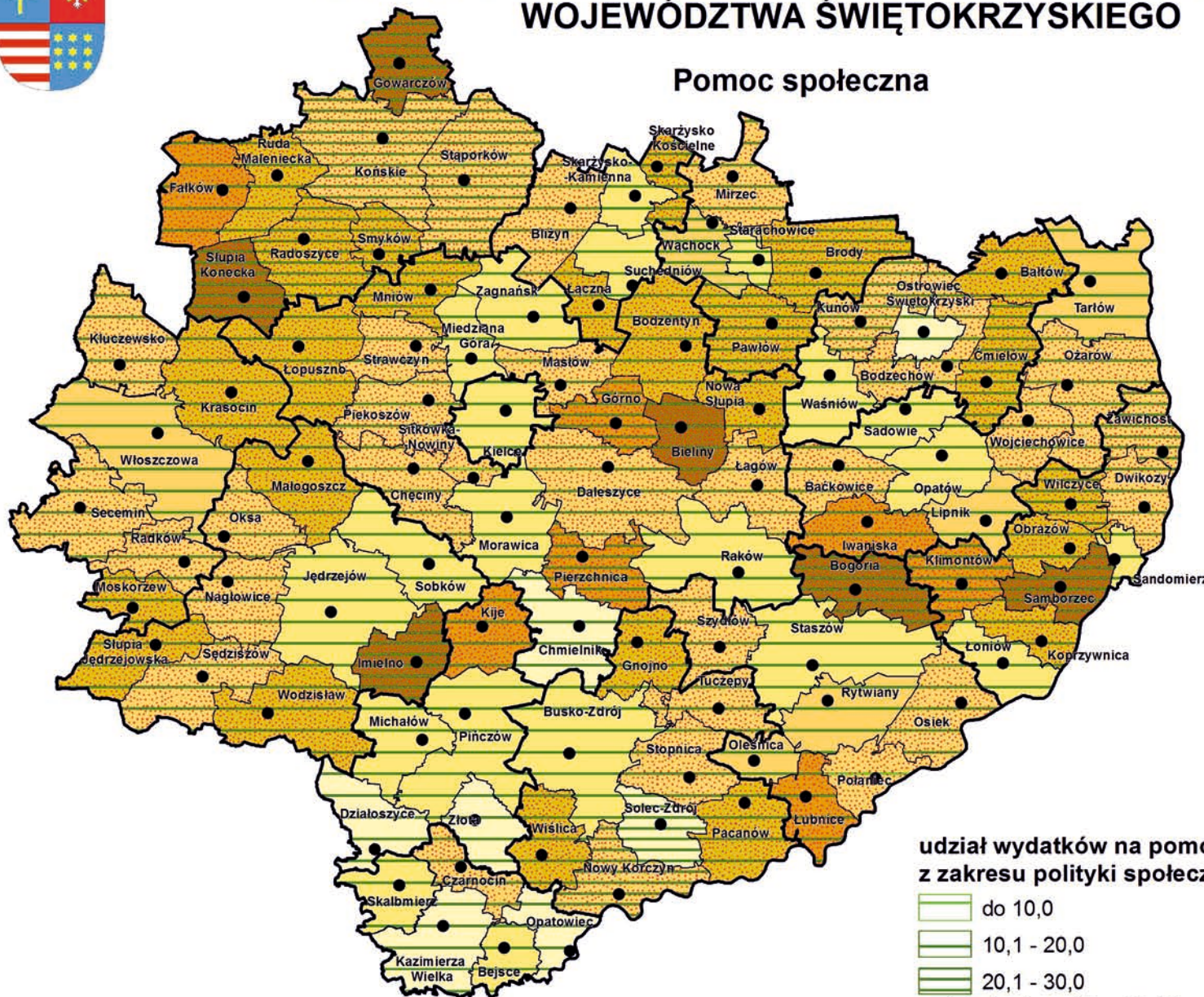

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Skala 1:800 000

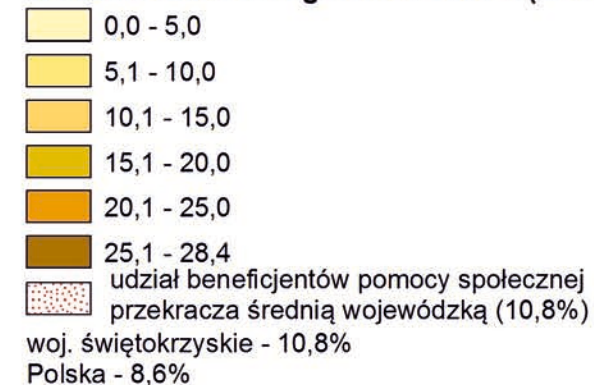
Mapka nr 32

Pomoc społeczna

Legenda

udział beneficjentów pomocy społecznej
w liczbie ludności ogółem w 2008 r. (w %)

udział wydatków na pomoc społeczną i pozostałe zadania
z zakresu polityki społecznej w wydatkach ogółem gmin w 2009 r. (w %)

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18. sk. poczt. 285-520 Kielce: tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79,
e-mail: sekretariat@sbrr.pl

Źródło: opracowanie własne na podstawie "Portrety gmin" GUS

przyczyn ogółu zgonów, z czego najwyższy wskaźnik na 10 tys. mieszkańców odnotowano w powiatach kazimierskim (10,2), jędrzejowskim (7,6) oraz starachowickim (7), przy średniej dla regionu — 5,6. Podsumowując należy stwierdzić, że wskaźniki przekraczające średnią dla regionu w zakresie powyżej wspomnianych przyczyn zgonów odnotowano w powiatach: kazimierskim, koneckim i opatowskim, czyli na obszarach peryferyjnych województwa.

9.4. Pomoc społeczna

W regionie swoją działalność prowadzi 31 placówek stacjonarnej pomocy społecznej, w tym 23 podległe samorządowi powiatowemu oraz 3 gminnemu. Na terenie województwa w 2009 r. działało ogółem 57 domów i zakładów oferujących pomoc osobom starszym (o 2 więcej niż w 2006 r.), przewlekle chorym (somaticznie i psychicznie), niepełnosprawnym (dzieciom, młodzieży i dorosłym), matkom z małoletnimi dziećmi i bezdomnym. Pod tym względem województwo znalazło się na XV/XIV pozycji w kraju wraz z woj. opolskim. Zasadniczo ww. placówki (wraz z filiami) są wypełnione. W 2009 r. w wyżej wspomnianych ośrodkach (wraz z filiami) mieszkało 3837 osób, zaś 3 lata wcześniej liczba mieszkańców wynosiła 3697. W placówkach stacjonarnej opieki społecznej pozostało 124 miejsca, najwięcej w Kielcach (47) i Sandomierzu (27).

W województwie świętokrzyskim aż 10,6% osób żyje w gospodarstwach domowych poniżej granic minimum egzystencji³ (kraj 5,7%). Odsetek osób żyjących na relatywnej granicy ubóstwa⁴ w województwie przekraczał średnią krajową — 17,3% i wynosi 25,7%, również udział osób funkcjonujących poniżej ustawowej granicy ubóstwa⁵ przewyższał o 5,4% wskaźnik krajowy wynoszący 8,3%. Na koniec 2009 r. w 15 schroniskach i noclegowniach dla bezdomnych przebywało 778 osób, prawie dwukrotnie więcej niż przed rokiem. Z powyższego wynika, że mieszkańcy województwa świętokrzyskiego są w znacznie większym stopniu zagrożeni ubóstwem, a niżeli mieszkańcy zamożniejszych regionów. Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności od 2006 r. stale wzrasta i w 2008 r. wynosił 1435,5, podczas gdy w kraju osiągnął 738,4. Z pomocy pieniężnej w minionym roku korzystało stale 14,1%, okresowo 24,7% oraz 61,2% otrzymywało pomoc pieniężną celową (mapka nr 32).

9.5. Główne problemy

Szkolnictwo

- niska konkurencyjność szkół wyższych ze względu na ograniczone powiązania szkolnictwa z bazą innowacyjną i przedsiębiorczością;
- niedostateczna ilość szkół ponadgimnazjalnych w powiatach: kazimierskim, koneckim i włoszczowskim;
- niedostatecznie rozwinięta baza dydaktyczna osób ze specjalnymi potrzebami na terenach położonych poza dużymi miastami i w południowo-zachodniej części regionu.

³ **minimum egzystencji** – ustalane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

⁴ **relatywna** – 50% średnich miesięcznych wydatków gospodarstw domowych.

⁵ **ustawowa** – kwota, która zgodnie z ustawą uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

Kultura

- słabo rozwinięta sieć placówek kultury (szczególnie kultury wysokiej);
- nierównomierne rozmieszczenie ośrodków rozpowszechniających kulturę, a nawet ich całkowity brak w niektórych gminach wiejskich;
- małe zainteresowanie wydarzeniami kulturalnymi takimi jak sztuki teatralne i koncerty;
- spadek liczby czytelników, szczególnie w bibliotekach na terenach wiejskich.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

- niedostateczna liczba zakładów opiekuńczo-leczniczych oraz hospicjów i całodobowych domów opieki dla osób starszych i przewlekle chorych;
- słabo rozwinięta sieć gabinetów specjalistycznych na terenach wiejskich;
- wyższa śmiertelność spowodowana chorobami cywilizacyjnymi, szczególnie na obszarach peryferyjnych województwa, posiadających utrudniony dostęp do placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej;
- stale rosnąca liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, co powoduje wzrost obciążenia budżetów gmin w zakresie świadczeń socjalnych.

9.6. Wnioski do „Planu ...”

W zakresie edukacji należy zadbać o:

- wzmocnienie edukacji na poziomie wyższym oraz instytucji naukowo-badawczych;
- tworzenie bazy dydaktycznej umożliwiającej zdobycie wyższego wykształcenia zgodnego z kierunkiem rozwoju regionu;
- rozwój bazy dydaktycznej szkół i placówek położonych na obszarach wiejskich;
- poszerzenie oferty edukacyjnej dla osób dorosłych w zakresie podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych;
- rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego;
- upowszechnienie na wsi wychowania przedszkolnego.

W zakresie kultury należy skupić działania na:

- modernizacji, rozbudowie oraz budowie nowych obiektów, których działalność pozytywnie wpłynie na wzrost rangi ośrodka osadniczego;
- wykorzystaniu zasobów kulturowych regionu jako potencjału rozwojowego;
- poprawie dostępności mieszkańców województwa do wydarzeń kulturalnych;
- aktywizacji ludności wiejskiej w życiu kulturalnym poprzez pielęgnowanie tradycji regionalnych oraz uczestnictwo w życiu kulturalnym regionu.

W zakresie zdrowia i opieki społecznej należy skoncentrować swoje działania na:

- istniejącej i rozwijającej się infrastrukturze zdrowia — wzbogacaniu usług z zakresu wysokospecjalistycznych służb medycznych (głównie działalność Świętokrzyskiego Centrum Onkologii i Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii, które mogą spowodować uzyskanie przez miasto statusu ośrodka zdrowotnego o znaczeniu krajowym),
- wykorzystaniu potencjału kompleksu uzdrowiskowego Busko-Zdrój — Solec-Zdrój;
- uzupełnianiu słabo rozwiniętej sieci gabinetów świadczących usługi w zakresie specjalistycznej opieki medycznej na terenach wiejskich;
- wzmocnieniu opieki społecznej poprzez wyposażenie gmin/powiatów w placówki typu: Ośrodek Wsparcia Rodzin, Dom Dziennego Pobytu Osób Starszych i Niepełnosprawnych, mieszkania chronione dla usamodzielniających się wychowanków opuszczającym rodziny zastępcze, a szczególnie placówki opiekuńczo-wychowawcze, Pogotowie Opiekuńczo-Adopcyjne typu interwencyjnego;

- umożliwieniu lokalizacji na terenach gmin placówek dla osób z uzależnieniami a szczególnie: narkomanią, alkoholizmem, nikotynizmem, uzależnieniem od Internetu;
- dostosowaniu obiektów infrastruktury ochrony zdrowia do potrzeb pacjentów w szczególności niepełnosprawnych;
- wzbogacaniu wyposażenia placówek podstawowej opieki zdrowotnej w sprzęt diagnostyki medycznej oraz terapii specjalistycznej;
- stworzeniu warunków do rozwoju bazy leczenia podstawowego i specjalistycznego na wszystkich poziomach obsługi dostosowanej do rozmieszczenia ludności.

10. ENERGETYKA

10.1. Elektroenergetyka

Województwo jest jednym z liczących się w kraju producentów energii elektrycznej. W 2009 r. w regionie wyprodukowano ogółem (7415,5 GWh) energii elektrycznej, co stanowi 4,9% energii wytworzonej w Polsce. Znacznie mniejszy potencjał reprezentuje województwo pod względem liczby odbiorców energii elektrycznej. W 2009 r. liczba tych odbiorców wyniosła 14 075,3 tys., podczas gdy w kraju 454,9 tys. osób (odbiorcy w województwie stanowili 3,2% odbiorców w kraju).

Region świętokrzyski charakteryzuje się również stosunkowo niskim zużyciem energii elektrycznej na 1 odbiorcę. W 2008 r. było ono mniejsze od średniej krajowej (2097 kWh) i wyniosło 1629,6 kWh w ciągu roku. Według projektu KPZK (styczeń 2011 r.) największe zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca w 2007 r. obserwowano w powiecie kazimierskim, najniższe w koneckim (*mapka nr 34*).

W 2009 r. zainstalowana moc w elektrowniach wynosiła 1667,7 MW. Stanowiło to 4,7% mocy zainstalowanej w elektrowniach krajowych (35 762,3 MW).

W celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego państwa i regionu świętokrzyskiego oraz zaspokojenia potrzeb w zakresie zasilania energetycznego planowany jest przebieg następujących linii elektroenergetycznych przez obszar województwa świętokrzyskiego (*mapka nr 33*):

- linia 400 kV Kielce — Rogowiec;
- linia 220 kV Radkowice — Kielce Piaski wraz z rozbudową stacji Kielce Piaski i stacji Radkowice;
- linie 110 kV relacji:
 - Miechów — Kozłów — Sędziszów;
 - Daleszyce — Kielce;
 - planowany GPZ Solec-Zdrój — istniejąca linia 110 kV Połaniec — Pacanów — Niziny;
 - Radkowice — Kije;
 - linia zasilająca planowany GPZ Końskie Południe;
 - planowany GPZ Końskie Pd — Radoszyce — Kielce 400 z budową GPZ Radoszyce;
 - Grzybów — Nowa Słupia.

10.2. Energia odnawialna

Odnawialne źródła energii powinny systematycznie zwiększać swój udział w bilansie energetycznym województwa. Będzie to skutkowało zwiększeniem bezpieczeństwa energetycznego i poprawą zaopatrzenia w energię terenów o słabiej rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Odnawialne źródła energii są przede wszystkim zasobami lokalnymi i mogą stanowić duży wpływ na rozwój gmin, ich politykę energetyczną oraz plany rozwoju lokalnego.

W Polsce występuje stały wzrost ilości energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych. Podobne tendencje występują także w woj. świętokrzyskim. Krajowa produkcja energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii w 2008 r. wynosiła 6 440,4 GWh. Z analizy materiałów dotyczących OZE w województwie świętokrzyskim (dane Urzędu Marszałkowskiego) wynika, że na koniec listopada 2010 r. łączna moc tych źródeł wynosiła ok. 11 707 kW, w tym moc zainstalowana: w małych elektrowniach wodnych — 2036 kW, w elektrowniach wiatrowych — 5831 kW, w elektrowniach na biogaz i biomasę — 3840 kW.

Największą mocą zainstalowaną dysponują gminy: Krasocin, Smyków, Ćmielów, Miedziana Góra i Sitkówka Nowiny. Powyższy stan obrazuje tabela nr 5 oraz *mapka nr 36*. Natomiast żadna z gmin w powiecie pińczowskim i skarżyskim nie posiada takich instalacji. Ponadto Elektrownia Połaniec, Elektrociepłownia Kielce oraz cementownie „Małogoszcz”, Nowiny i Ożarów zostały przystosowane do spalania paliw alternatywnych.

Tabela nr 5. Elektrownie wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych (stan na koniec 2010 r.).

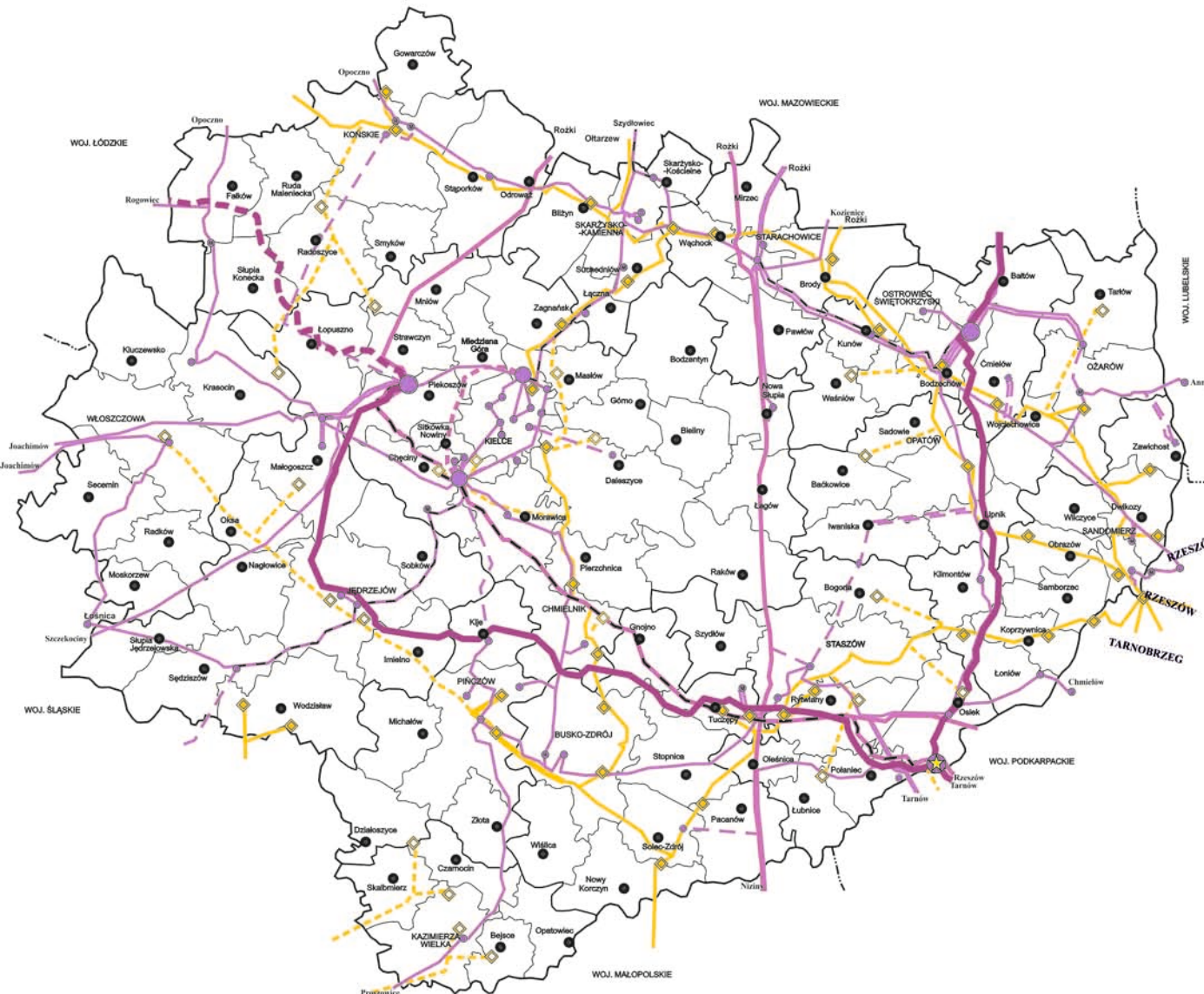
Powiat	Gmina	Moc elektrowni [kW]			Łączna moc [kW]
		wodnych	wiatrowych	na biogaz	
buski	Gnojno		75		75
jędrzejowski	Sędziszów	9*			9
	Słupia Jędrz.	20			20
	Wodzisław	16			16
kielecki	Chęciny	52			52
	Daleszyce	15 15			30
	Górno	37*			37
	Miedziana Góra	8	8x75=600 (250+100)=350		958
	Mniów		75+19=94		94
	Morawica	66		75*	141
	Piekoszów			525	525
	Raków	11 11 11	132		165
	Sitkówka-Nowiny			800	800
konecki	Strawczyn			2x180=360	360
	Radoszyce		2 x 75 = 150		150
	Ruda Maleniecka	50 175+(2x75)=325			375
kazimierski	Smyków		(2x75) + 250 = 400 (6x250)=1 500		1900
	Kazimierza Wielka	27 30*	2x165 = 330		387
	Bejsce	19 30*			49
ostrowiecki	Skalbmierz	45			45
	Bałtów	145			145
	Ćmielów		600* 600*		1200
	Ostrowiec Św.	2x47=94		180	274
	Bodzechów	119			119
opatowski	Ożarów		250		250
sandomierski	Łoniów	35			35
starachowicki	Starachowice	75			75
	Brody	(2x55)=110			110
	Pawłów	450*			450

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA ENERGII PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Podstawowe elementy infrastruktury energetycznej

Mapka nr 33

Elektroenergetyka

- Istniejąca / planowana linia 400 kV wraz z pasem technologicznym (70 m)
- Istniejąca / planowana linia 220 kV wraz z pasem technologicznym (50 m)
- Istniejąca / planowana linia 110 kV wraz z pasem technologicznym
- Modernizacja istniejących linii
- Elektrownia Połaniec
- Istniejące GPZ 400/220/110 kV
- Istniejące GPZ 220/110 kV
- Istniejący / rozbudowa / modernizacja / planowany GPZ 110/15 kV

Gaz wysokiego ciśnienia

- Istniejące / planowane gazociągi wysokiego ciśnienia wraz ze strefami ochronnymi
- Stacje redukcyjne gazu istniejące / planowane

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca (według powiatów, w 2007 roku)

Mapka nr 34

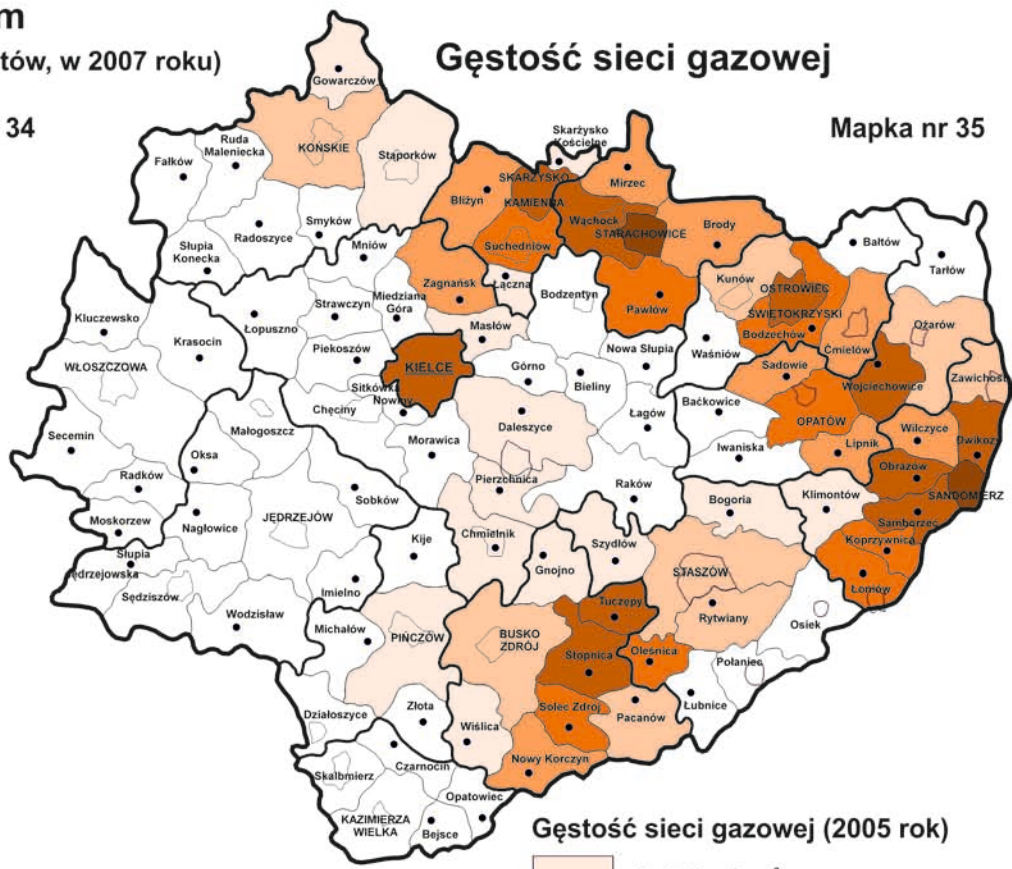

Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca (według powiatów, w 2007 roku)

Gęstość sieci gazowej

Mapka nr 35

Gęstość sieci gazowej (2005 rok)

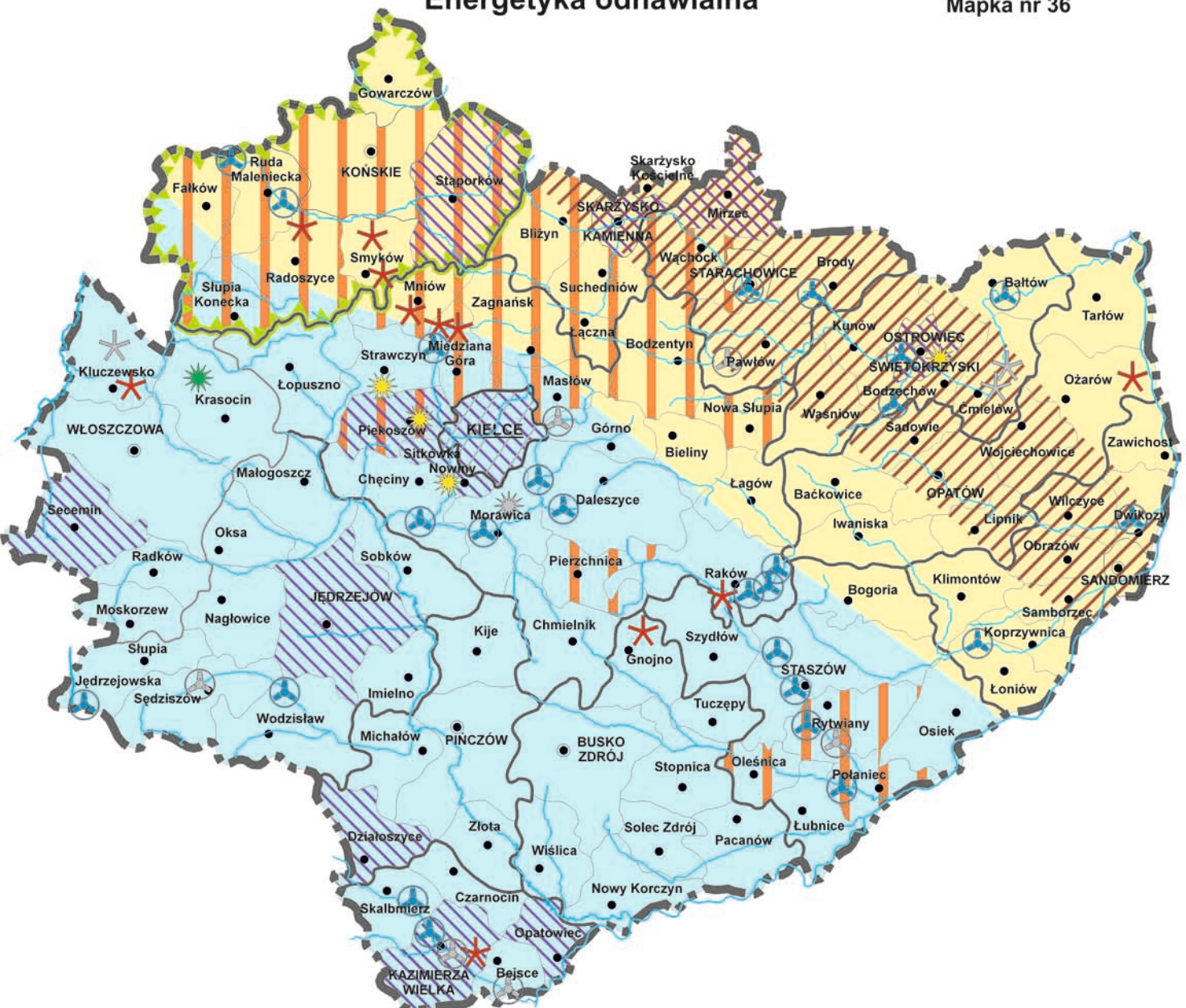

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Energetyka odnawialna

Mapka nr 36

- · · · Granica województwa
- — — Granice powiatów
- — — Granice gmin
- Siedziba gminy
- ⊙ Siedziba powiatu

- Małe elektrownie wodne/bez koncesji
- Elektrownie wiatrowe/bez koncesji
- Elektrownie biogazowe/bez koncesji
- Elektrownia biomasowa
- Proponowany obszar koncentracji produkcji biomas
- Gminy posiadające największe predyspozycje do uprawy roślin energetycznych o dużych wymaganiach wodnych (wierzba energetyczna)
- Strefa korzystnych warunków energetycznych dla energii wiatrowej
- Strefa mało korzystnych warunków energetycznych dla energii wiatrowej
- Obszar o częstotliwości występowania wiatrów średnio powyżej 40 dni rocznie z wiatrem silnym (10 m/s i więcej)
- Gminy prezentujące się najkorzystniej w aspekcie realizacji inwestycji geotermalnych

Opracowano na podstawie:
 - Ankiety gminnych
 - Danych z Urzędu Marszałkowskiego.
 - Danych statystycznych GUS
 - Materiałów Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2001
 - Opracowania "Studium możliwości wykorzystania energii geotermalnej w województwie świętokrzyskim -1999 PKNi"
 - Projekt Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 18 maja 2010 r.

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl

staszowski	Połaniec	20			20
	Rytwiany	45 40*			85
	Staszów	76 30			106
włoszczowski	Kluczewsko		75 + 3x75 = 300 450*		750
	Krasocin			1 900	1900
Razem		2036	5831	3840	11707

*Brak koncesji

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

W dniu 3 sierpnia 2010 r., w siedzibie Agencji Rynku Rolnego w Warszawie odbyło się uroczyste podpisanie umowy na dofinansowanie budowy pierwszej biogazowni w Glinianach (gm. Ożarów). Wniosek złożyła Świętokrzyska Grupa Energetyczna „Biogaz”. Spółkę założyło sześciu rolników z gmin: Wojciechowice, Wilczyce, Bodzechów, Ożarów i Kielce. W Karsach (gm. Ożarów), planowana jest inwestycja polegająca na budowie linii wytwarzającej paliwa z odpadów. Będą tam przetwarzane odpady ropopochodne, tworzywa sztuczne oraz papier, drewno i muły węglowe.

10.3. Gaz

Obok energii elektrycznej gaz jest głównym nośnikiem energetycznym i stanowi podstawę zrównoważonego rozwoju województwa.

W województwie świętokrzyskim w 2009 roku na 100 km² przypadało 28,4 km sieci rozdzielczej gazu (Polska — 35,9 km). Z sieci gazowej korzystało w świętokrzyskim 463 060 osób (w kraju 20 080 201 osób). Stanowi to 2,3% ludności korzystającej z gazu przewodowego w Polsce.

Według „Raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego kraju” w 2005 roku największą gęstość sieci gazowej odnotowano w Sandomierzu i Starachowicach (*mapka nr 35*). Pomimo realizowanych obecnie inwestycji w tym zakresie (m.in. budowy gazociągu wysokoprężnego Pińczów — Jędrzejów — Włoszczowa wraz z odgałęzieniem do Małogoszczy), duża część gmin województwa nadal pozostaje nie zgazyfikowana. Rozwój sieci gazowej koncentruje się przede wszystkim na gęsto zaludnionych obszarach. Na terenach charakteryzujących się rozproszeniem sieci osadniczej budowa sieci gazowniczej jest, bowiem mniej nieuzasadniona ekonomicznie. Najważniejszym sposobem dostarczania gazu do gospodarstw są na tych terenach są dostawy gazu płynnego do zbiorników gazowych i w butlach.

10.4. Problemy przestrzenne

- niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę energetyczną, na znacznej części obszarów wiejskich, obniżające zdolność konkurencyjną tych obszarów;
- zbyt mała gęstość rozmieszczenia głównych punktów zasilania (GPZ) oraz zły stan techniczny sieci średniego i niskiego napięcia, zwłaszcza na obszarach wiejskich, powodujący zaniżenia parametrów dostarczanej energii oraz zwiększoną awaryjność;
- konieczność reelektryfikacji i dostosowania do poboru mocy dużej części wiejskiej sieci przesyłowej, która jest niedostosowana do współpracy z rozproszonymi źródłami energii;
- zbyt małe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w porównaniu do województw przodujących;
- niedostateczne i nierównomierne nasycenie obszaru województwa w sieć gazociągów wysokiego ciśnienia i związany z tym niski stopień gazyfikacji gospodarstw domowych (*mapka nr 41*);
- konflikty planowanych elementów energetycznych z siecią Natura 2000 (*mapka nr 40*).

11. GOSPODARKA ODPADAMI

11.1. Stan aktualny

Województwo świętokrzyskie podobnie jak inne regiony kraju znajduje się na etapie kompleksowej modernizacji systemu gospodarki odpadami i dostosowania go do standardów unijnych. Zgodnie ze zaktualizowanym „Planem gospodarki odpadami ...”, województwo zostało podzielone na cztery Rejony Gospodarki Odpadami (RGO) rejon centralny, rejon północny, rejon południowy i rejon zachodni. W skład takich rejonów, w ramach których preferuje się tworzenie jednego lub dwóch rejonowych zakładów gospodarki odpadami, powinny wejść: sortownia, kompostownia oraz składowisko.

Według danych ze „Sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2007–2008” do 2009 roku, zrealizowany został Rejonowy Zakład Gospodarki Odpadami (RZGO) Janik w gminie Kunów. W trakcie realizacji były: RZGO Promnik (gm. Strawczyn), RZGO Rzędów, (gm. Tuczępy), RZGO Janczyce (gm. Baćkowice), RZGO Włoszczowa (gm. Włoszczowa). Nie podjęto natomiast działań w celu realizacji RZGO Końskie, gm. Końskie.

Ponadto na obszarze województwa, wg danych z Urzędu Marszałkowskiego (stan na dzień 30.06.2010 r.) zlokalizowanych było 15 funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych, 5 funkcjonujących składowisk odpadów przemysłowych i 1 funkcjonujące składowisko odpadów niebezpiecznych (*mapka nr 37*). Prowadzony jest również proces dostosowywania funkcjonujących składowisk do znowelizowanych przepisów o odpadach, a w przypadku braku takiej możliwości ich zamykania. Na koniec 2008 r. w regionie zlokalizowanych było także 9 sortowni odpadów. Zgodnie z założeniami wojewódzkiego i krajowego planu gospodarki odpadami, docelowo w poszczególnych województwach powinno pozostać 5 do 15 funkcjonujących składowisk ponadgminnych. Przyjęto, że po 2012 roku w świętokrzyskim pozostanie 13 eksploatowanych dotychczas składowisk odpadów.

Jak wynika z informacji uzyskanych podczas monitoringu przestrzennego województwa (stan w 2009 roku) większość gmin prowadziła selektywną zbiórkę odpadów komunalnych, z wyłączeniem odpadów ulegających biodegradacji (76 gmin), natomiast jedynie 26 gmin prowadziło selektywną zbiórkę i odbiór odpadów niebezpiecznych. Jednocześnie funkcjonowało ponadto 40 Gminnych Punktów Zbierania Odpadów niebezpiecznych, w 17 gminach województwa (*mapka nr 38*).

Według danych GUS, w regionie w 2009 roku na 1 km² wytworzonych zostało 212,1 t odpadów (w Polsce 355,2 t/km²). Największy wskaźnik odnotowano w Kielcach (1459,1 t/km²), powiecie staszowskim (1091,4 t/km²) i ostrowieckim (1080,9 t/km²). Najmniej odpadów wytworzono w powiecie jędrzejowskim (1,2 t/km²) — *mapka nr 39*.

Liczącym się atutem przestrzennym w rozwoju gospodarki odpadami są tereny w rejonie Grzybowa (gm. Staszów i Tuczępy) zdegradowane w wyniku wydobywania siarki, metodą podziemnego wytopu. Posiadają one korzystne warunki do wdrażania procesów unieszkodliwiania odpadów, co mogłoby być pewną formą ich rekultywacji. W ramach realizowanego programu zagospodarowania wspomnianych „terenów posiarkowych” zbudowano i oddano do użytkowania rejonowe składowisko odpadów niebezpiecznych, przeznaczone do składowania wyrobów zawierających azbest.

11.2. Problemy

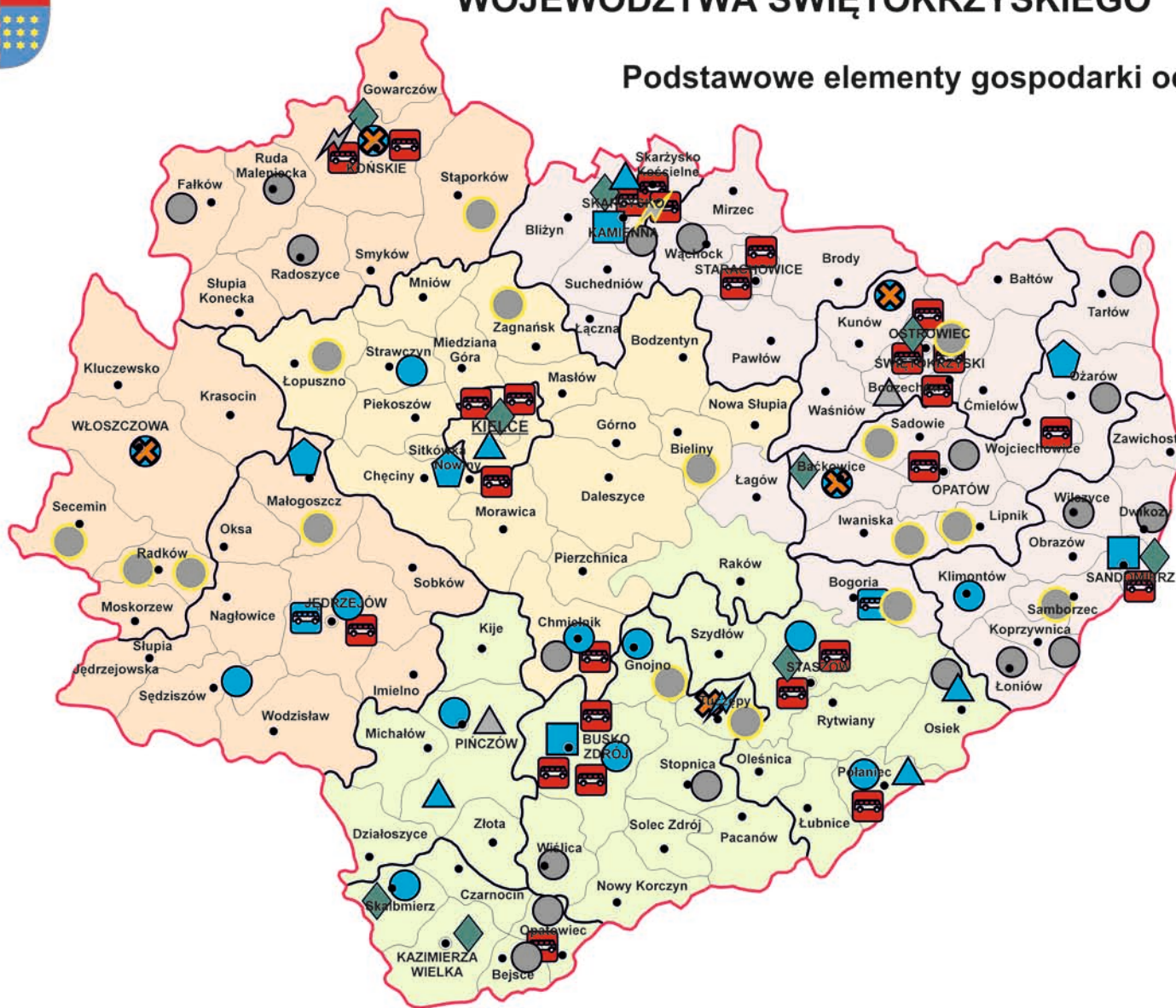
- mały postęp w gospodarce odpadami w sektorze komunalnym (zbyt duża ilość odpadów unieszkodliwianych poprzez składowanie);
- rosnące zagrożenia wynikające z kontynuacji przestarzałej metody składowania odpadów (m.in. składowanie wysokiego odsetka odpadów ulegających biodegradacji);
- niski stopień segregacji i odzysku odpadów;

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Podstawowe elementy gospodarki odpadami

Mapka nr 37

Rejony gospodarki odpadami

- Rejon zachodni
- Rejon centralny
- Rejon południowy
- Rejon północny

Składowiska i spalarnie:

- Funkcjonujące
- Zamknięte zrehabilitowane
- Zamknięte
- Składowisko odpadów niebezpiecznych (azbest)
- Składowiska odpadów komunalnych
- Składowisko odpadów przemysłowych
- Spalarnie odpadów medycznych i weterynaryjnych (stan na koniec 2008 roku)
- Współspalarnie odpadów (stan na koniec 2008 roku)

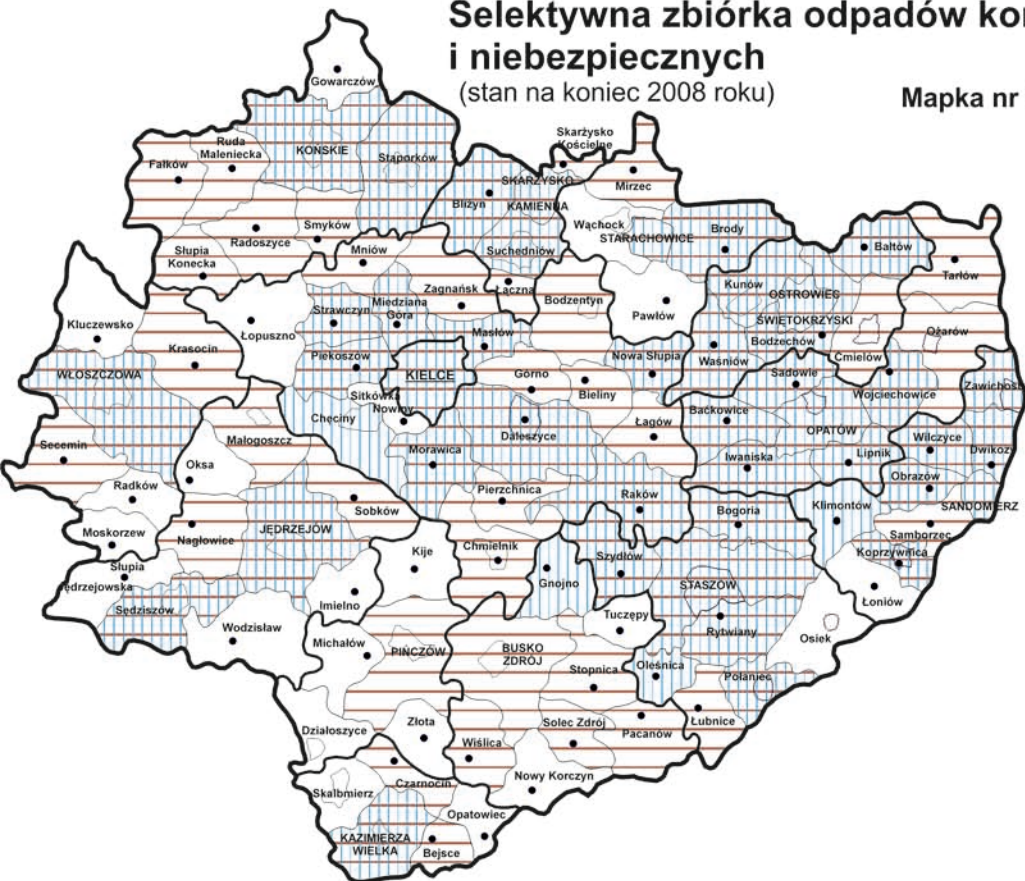
Pozostałe elementy gospodarki odpadami (stan na koniec 2008 roku)

- Sortownie
- Planowane Rejonowe Zakłady Gospodarki Odpadami (RZGO)
- Stacja demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji
- Punkt zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA MATERIAŁAMI PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

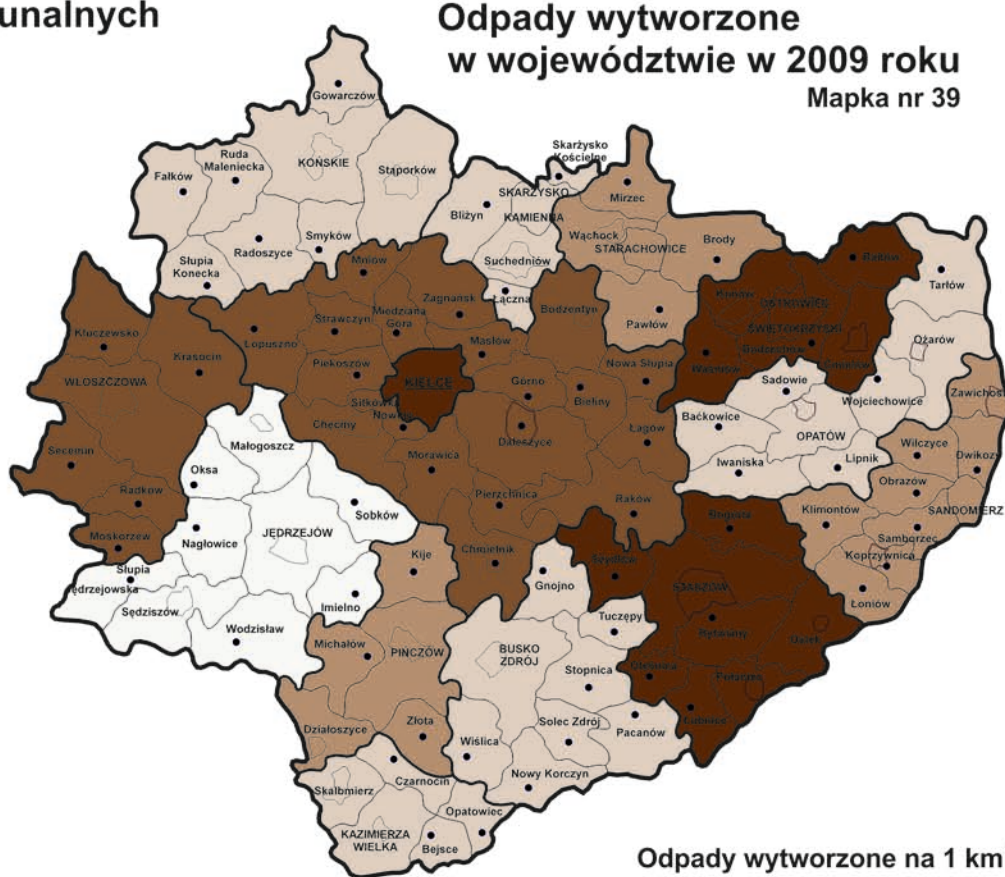
**Selektywna zbiórka odpadów komunalnych
i niebezpiecznych**
(stan na koniec 2008 roku) **Mapka nr 38**

Gminy prowadzące selektywną zbiórkę i odbiór odpadów:

- komunalnych
(z wyłączeniem odpadów ulegających biodegradacji)
- niebezpiecznych

**Odpady wytworzone
w województwie w 2009 roku**
Mapka nr 39

Odpady wytworzone na 1 km²

- 0 - 10 t
- 11 - 40 t
- 41 - 100 t
- 101 - 200 t
- 201 - 1000 t
- 1001 - 1500 t

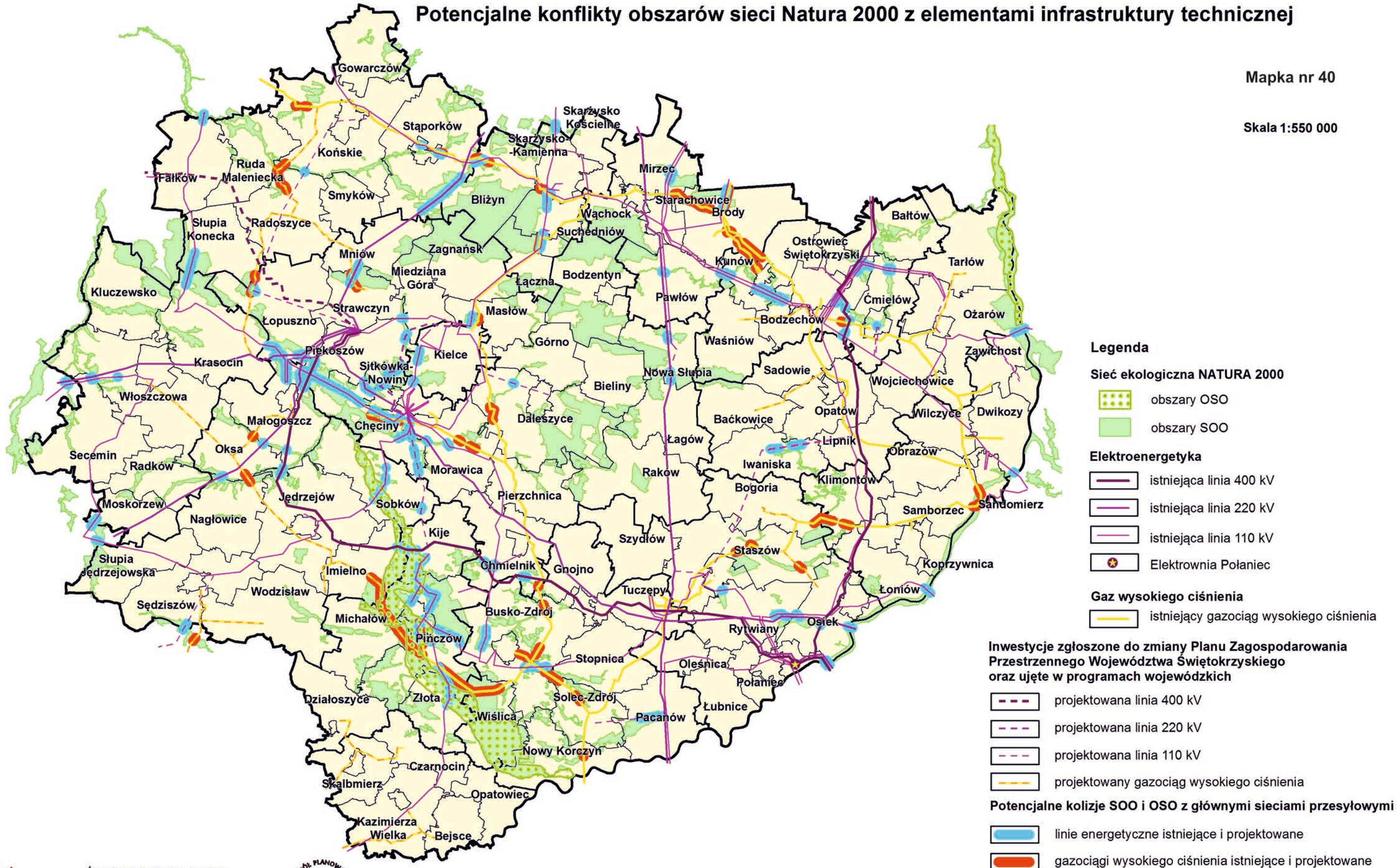

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Potencjalne konflikty obszarów sieci Natura 2000 z elementami infrastruktury technicznej

Mapka nr 40

Skala 1:550 000

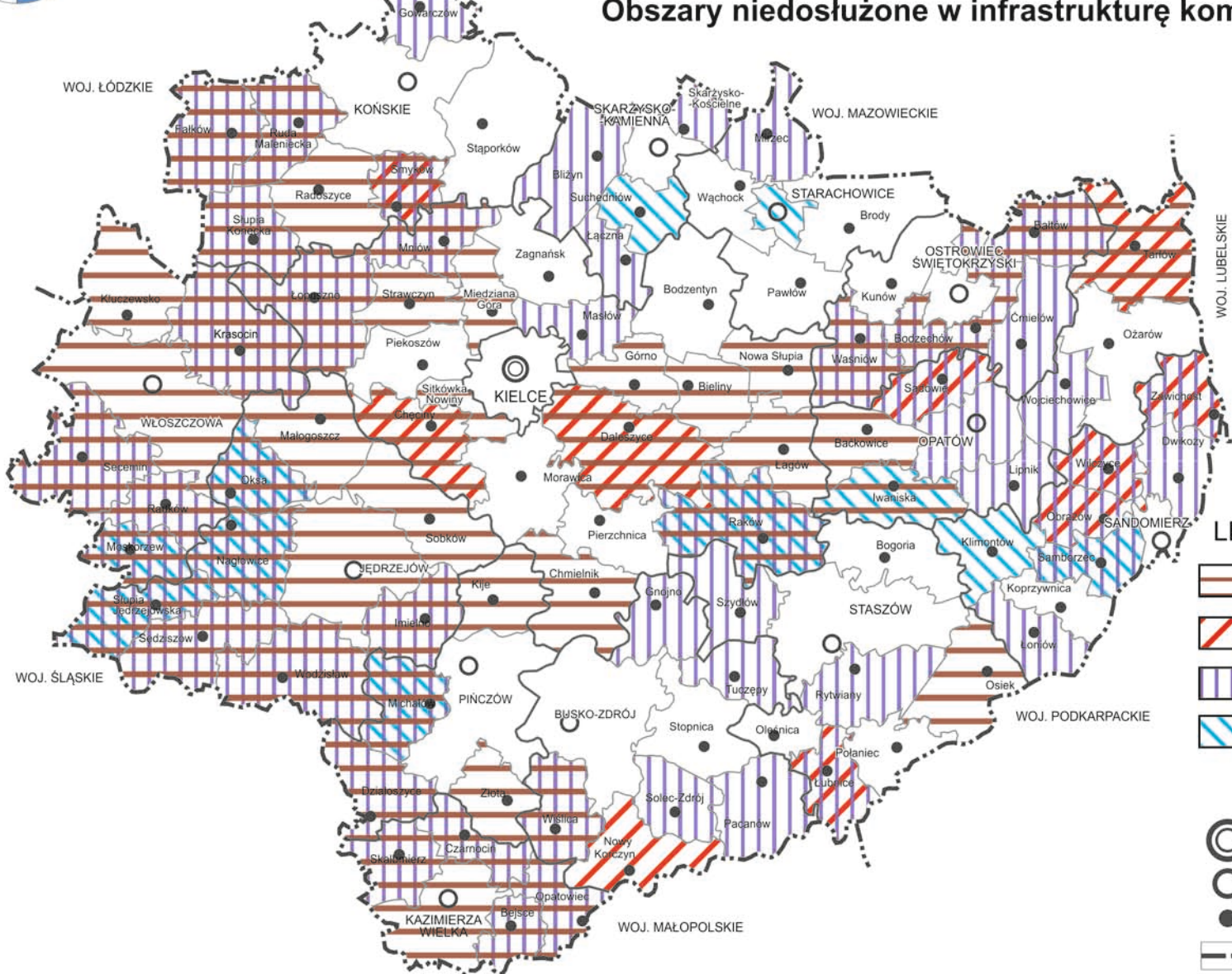

RAPORT O STANIE STANIE ZAGOSPODARAWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Obszary niedosłużone w infrastrukturę komunalną

Mapka nr 41

LEGENDA

- Gminy nieposiadające sieci gazowej rozdzielczej
- Gminy o najwyższych potrzebach reelektryfikacji
- Gminy posiadające do 15% skanalizowania
- Gminy o niskim stopniu zwodociągowania
- Ośrodek wojewódzki
- Ośrodek powiatowy
- Ośrodek gminny
- Granica województwa
- Granica powiatów
- Granica gmin

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, skt. pocz. 25, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-81-79
e-mail: sekretariat@sbrr.pl

- mały udział odzysku energii z odpadów;
- istotnym zagrożeniem środowiska jest powstawanie „dzikich wysypisk”, do czego przyczynia się zbyt duża odległość osiedli od punktów składowania, rzadkie opróżnianie kontenerów oraz brak świadomości ekologicznej w społeczeństwie.

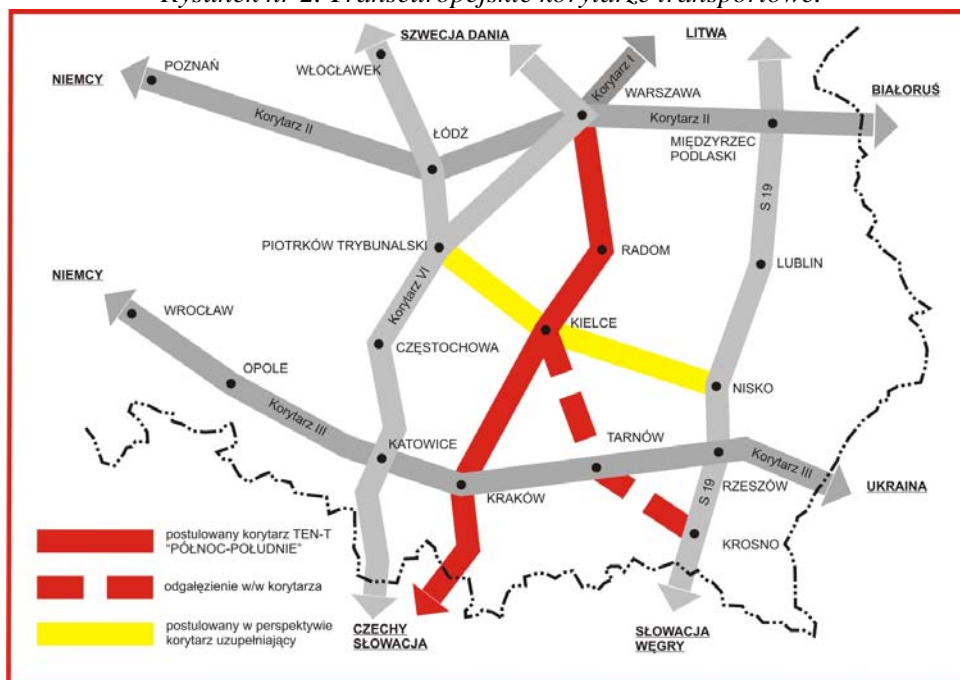
12. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

12.1. System powiązań komunikacyjnych

Województwo świętokrzyskie znajduje się poza obowiązującą obecnie siecią Europejskich Korytarzy Transportowych tworzonych przez autostrady i linie kolejowe AGC/AGTC. Najbliższe elementy tej sieci stanowią: na zachodzie autostrada A1 i linia kolejowa E/CE 65, na północy autostrada A2 i linia kolejowa E/CE 20, na południu autostrada A4 i linia kolejowa E/CE 30. Elementy te posiadają priorytet inwestycyjny we wdrażanych obecnie programach finansowanych z funduszy europejskich (nowa lista priorytetów transportowych UE ma zostać oficjalnie zaprezentowana wiosną 2011 roku).

W celu włączenia układu komunikacyjnego regionu w struktury europejskie, władze województwa podjęły starania o weryfikację tego układu i docelowe **utworzenie nowego korytarza europejskiego PÓŁNOC — POŁUDNIE** od Warszawy przez Radom i Kielce do Krakowa z odgałęzieniem na Tarnów. Elementem drogowym tego korytarza winna być planowana droga ekspresowa S7 na odcinku Warszawa — Kraków oraz droga krajowa nr 73 na odcinku Kielce — Tarnów. Nowy korytarz stanowił będzie kontynuację korytarza sieci drogowej TEN-T Gdańsk — Elbląg — Ostróda — Warszawa. Jako uzupełnienie korytarza północ — południe wskazuje się na potrzebę utworzenia korytarza uzupełniającego ZACHÓD — WSCHÓD od Piotrkowa Trybunalskiego przez Kielce (lub Końskie, Skarżysko-Kamienną, Ostrowiec Świętokrzyski) i Opatów do Rzeszowa; nowy korytarz stanowił będzie połączenie dwóch korytarzy sieci drogowej TEN-T Barwinek(Słowacja) — Rzeszów oraz Piotrków Trybunalski — Łódź — Poznań/Toruń.

Rysunek nr 2. Transeuropejskie korytarze transportowe.

Źródło: opracowanie własne ZPPW ŚBRR.

Oceniając sprawność układu transportowego województwa, należy zauważyć iż obniża ją gwałtowny (nie przewidziany wcześniej) wzrost liczby samochodów i przewozów transportem samochodowym, który ma miejsce w sytuacji znacznego spadku przewozów kolejowych. Zjawiska te stymuluje postępująca dezintegracja systemów transportowych (drogowego i kolejowego) oraz dominacja prywatnych form transportu nad transportem publicznym. Nie bez znaczenia jest także zmiana kierunków przewozów tranzytowych (przeważać zaczęły relacje wschód – zachód).

Niestety, istniejąca infrastruktura transportowa na ogół nie mogła sprostać tym wyzwaniom. Ponadto wzmoczone wykorzystanie dróg nie przystosowanych do przenoszenia dużych obciążeń, w połączeniu z niskimi nakładami na ich utrzymanie, przyspieszyło proces dekapitalizacji, zwłaszcza bardziej obciążonych odcinków (*mapki nr 43 i 47*). Proces ten objął nie tylko drogi tranzytowe, ale również słabiej obciążoną ruchem infrastrukturę kolejową, która praktycznie została pozbawiona środków na remonty.

Nadrzędny układ transportowy regionu, łączący go z paneuropejskimi korytarzami transportowymi, tworzy obecnie 8 dróg krajowych — jednojezdniowych (nr 7, 9, 42, 73, 74, 77, 78 i 79), w tym 2 drogi międzynarodowe E-77 (DK7) i E-371 (DK9). Drogi te są uzupełniane 10 liniami kolejowymi oraz siecią 36 dróg wojewódzkich. Głównym węzłem komunikacyjnym regionu są Kielce. Do węzłów regionalnych (zgodnie z Programem Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013) należy zaliczyć ośrodki powiatowe: Jędrzejów, Sandomierz, Skarżysko - Kamienna, Opatów, Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Końskie, Busko - Zdrój, Staszów, Włoszczowa, Kazimierza Wielka, Pińczów oraz gminne: Chmielnik, Ożarów i Łoniów.

Główne korytarze transportowe województwa stanowią obecnie (*mapka nr 42*):

- korytarz europejski nr VI Gdańsk — Katowice — Żilina, którego elementem jest przebiegająca przez teren województwa linia kolejowa AGC — Centralna Magistrala Kolejowa (CMK) łącząca Warszawę ze Śląskiem i Krakowem oraz południem Europy;
- korytarz krajowy Warszawa — Kielce — Kraków, tworzony przez realizowaną drogę ekspresową S-7 i linię kolejową znaczenia państwowego nr 8 Warszawa — Kraków;
- korytarz krajowy Łódź — Kielce — Rzeszów, tworzony przez projektowaną drogę ekspresową S-74 Łódź — Nisko (Rzeszów) i przebiegającą w pewnym oddaleniu linię kolejową nr 25 Łódź — Sandomierz — Ocice (Rzeszów);
- korytarz krajowy Warszawa — Ostrowiec Św. — Łoniów — Rzeszów tworzony przez drogę krajową nr 9 (międzynarodowa E371);
- korytarz krajowy Łódź — ośrodki położone w północnym paśmie województwa od Końskich do Opatowa — Rzeszów utworzony przez drogi nr 74, 42 i 9 oraz linię kolejową nr 25 Łódź — Sandomierz — Ocice (Rzeszów);
- korytarz krajowy Warszawa — Kielce — Tarnów tworzony przez drogi nr 7 i 73;
- korytarz krajowy Warszawa — Sandomierz — Kraków tworzony przez drogę krajową nr 79;
- korytarz krajowy Lublin — Kielce — Jędrzejów — Katowice, tworzony przez drogi nr 74, 7 i 78 oraz zmodernizowane linie kolejowe nr 61 Kielce — CMK — Fosowskie i szerokotorową LHS.

Pozostałe drogi krajowe oraz drogi wojewódzkie tworzą sieć powiązań regionalnych. Sieć ta, po wykonaniu niezbędnych modernizacji oraz dogęszczeniu na obszarach niedosłużonych, uzyska warunki do oczekiwanej przez społeczeństwo poprawy jakości dojazdów do ośrodków usługowych położonych na obszarze województwa (*mapka nr 46*).

Poprawa dostępności do krajowych i europejskich szlaków komunikacyjnych wiąże się natomiast ze sprawnym połączeniem tej sieci z zewnętrznym układem autostrad i dróg ekspresowych, przy czym dla województwa podstawowe znaczenie mają tu dwie realizowane już drogi ekspresowe: droga S7 łącząca województwo z autostradą A2 w rejonie Warszawy

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

ISTNIEJĄCY UKŁAD TRANSPORTOWY WOJEWÓDZTWA

Mapka nr 42

ISTNIEJĄCE DROGI KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE

- S-7 DROGA EKSPRESOWA
- E-77 DROGI MIĘDZYNARODOWE
- 7 DROGI KRAJOWE
- 755 DROGI WOJEWÓDZKIE

LOTNISKO MASŁÓW

SIEĆ KOLEJOWA

- KOLEJE ISTNIEJĄCE
- CMK
- LHS

WĘZŁY KOMUNIKACYJNE

- WĘZŁ KRAJOWY
- WĘZŁ REGIONALNY
- WĘZŁ LOKALNY

OŚRODKI OSADNICZE

- OŚRODKI MIEJSKIE pow. 40 tys.
- SANDOMIERZ OŚRODKI POWIATOWE
- Lipnik OŚRODKI GMINNE

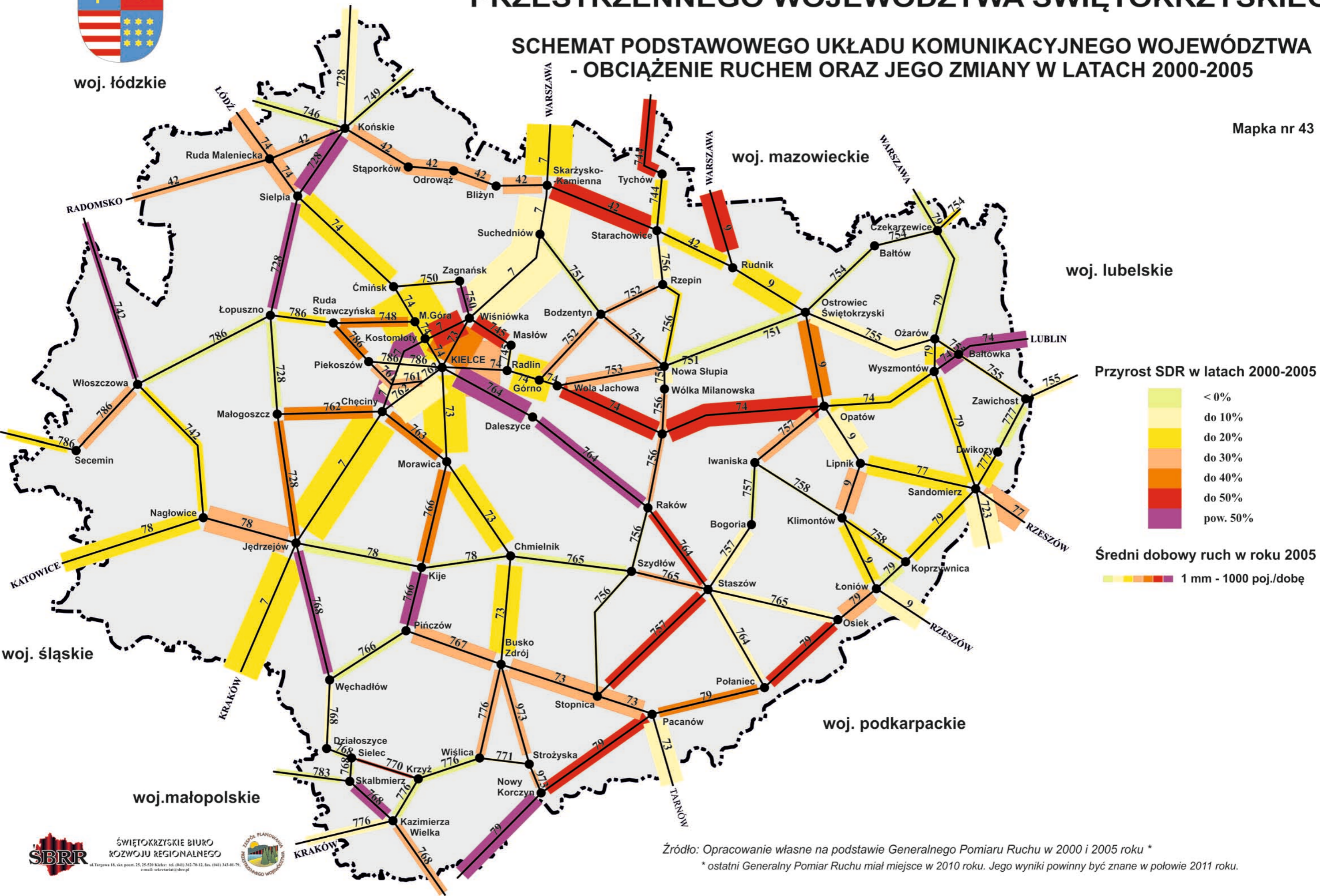

woj. łódzkie

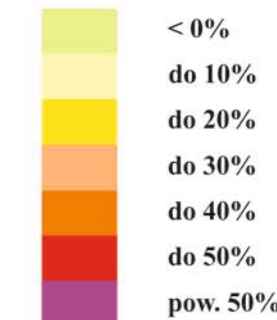
RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

SCHEMAT PODSTAWOWEGO UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO WOJEWÓDZTWA - OBCIĄŻENIE RUCHEM ORAZ JEGO ZMIANY W LATACH 2000-2005

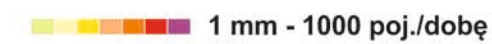
Mapka nr 43

Przyrost SDR w latach 2000-2005

Średni dobowy ruch w roku 2005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu w 2000 i 2005 roku *
 * ostatni Generalny Pomiar Ruchu miał miejsce w 2010 roku. Jego wyniki powinny być znane w połowie 2011 roku.

oraz autostradą A4 w rejonie Krakowa oraz droga ekspresowa S74 łącząca region z autostradą A1 w rejonie Piotrkowa Trybunalskiego oraz drogą ekspresową S19 (*mapka nr 48*).

Jak już wspomniano województwo położone jest poza paneuropejskimi korytarzami transportowymi, a co za tym idzie, poza siecią projektowanych kolei AGC i AGTC — wyjątek stanowi tu niewielki odcinek linii kolejowej E65 (CMK). Istniejąca sieć kolejowa jest wystarczająco gęsta, lecz wieloletnie niedoinwestowanie spowodowało, że w chwili obecnej nie stanowi ona liczącej się alternatywy dla transportu drogowego. Przez województwo przebiega 10 odcinków linii kolejowych o całkowitej długości 722 km. W skład podstawowego układu transportu kolejowego wchodzi linie kolejowe dwutorowe, zelektryfikowane, znaczenia państwowego: nr 8 Warszawa — Radom — Kielce — Kraków i nr 61 Kielce Fosowskie na odcinku Kielce — Czarnca oraz linie: nr 25 Łódź — Sandomierz — Ocice (Rzeszów), nr 73 (Kielce) Sitkówka-Nowiny — Włoszczowice — Busko-Zdrój, nr 70 Włoszczowice — Staszów — Chmielów k. Tarnobrzega. Funkcjonuje również wybudowana w latach 80. linia kolejowa szerokotorowa Hrubieszów — Huta „Katowice” (LHS), przeznaczona do tranzytowego przewozu towarów, posiadająca stację wymiany podwozi wagonów w Sędziszowie.

Zgodnie z założeniami krajowymi do roku 2013 przewidywana była modernizacja linii kolejowej nr 8 na odcinku Warszawa — Kielce i dostosowanie jej do prowadzenia ruchu z prędkościami do 160 km/h. Realizacja tego zadania nie jest jednak obecnie pewna i może zostać przesunięta na okres po roku 2012. Utrzymana została natomiast modernizacja Centralnej Magistrali Kolejowej (na której znajduje się oddana do użytku w 2007 roku stacja Włoszczowa Północ), celem dostosowania jej do prędkości 250 km/h. Ponadto dla linii kolejowej nr 25 Łódź — Skarżysko-Kamienna — Ostrowiec Św. — Sandomierz — Ocice (Rzeszów) opracowane zostało Studium wykonalności które przewiduje, iż koszt modernizacji odcinka świętokrzyskiego tej linii może przekroczyć 400 milionów złotych (*mapka nr 48*).

W ostatnich latach nasiliły się również starania o uruchomienie lotniska regionalnego które umożliwiłoby włączenie województwa do krajowego systemu komunikacji lotniczej. Istniejące lotnisko w Masłowie, ze względu na otoczenie zabudową mieszkaniową, ma ograniczone możliwości rozwoju i może pełnić jedynie funkcję lotniska lokalnego o charakterze turystyczno-biznesowo-sportowym. Po zakończeniu trwającej modernizacji obejmującej wydłużenie pasa startowego, budowę oświetlenia i nawigacji, lotnisko to będzie przyjmować samoloty zabierające na pokład do 19 pasażerów. Równolegle toczą się działania zmierzające do kontynuacji realizacji Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach, gmina Morawica. Zakończył się, prowadzony przez Urząd Miasta Kielce, wykup gruntów niezbędnych do lokalizacji lotniska. Opracowana została koncepcja architektoniczno-budowlana i funkcjonalno-przestrzenna portu. Dalsze działania ogranicza jednak brak wsparcia krajowego oraz fakt, że planowana inwestycja nie otrzymała zgody Komisji Europejskiej na finansowanie z RPOWŚ. W dniu 1 września 2009 roku Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego wydał, natomiast dla spółki Port Lotniczy Kielce S.A. promesę zezwolenia na założenie lotniska cywilnego w Obicach, gmina Morawica, która obliguje inwestora do złożenia w terminie do dnia 31.12.2013 roku dokumentów niezbędnych do wydania zezwolenia na założenie lotniska. Kluczowe znaczenie dla dalszej realizacji tej inwestycji może mieć jej ujęcie w finalizowanej obecnie Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030, bowiem umożliwiłoby ubieganie się o wsparcie krajowe.

Oceniając alokację środków finansowych na rozwój poszczególnych elementów infrastruktury komunikacyjnej należy stwierdzić, iż środki te w latach 2006–2010 kierowane były głównie na rozbudowę i modernizację systemu drogowego. Inwestycje na sieci kolejowej obejmowały głównie drobniejsze roboty remontowe i odtworzeniowe. Trwają prace

związane z rozbudową lotniska w Masłowie. Zakończono realizację I etapu obejmującego wydłużenie pasa startowego do 1155 m. W II etapie prac nastąpić ma modernizacja oświetlenia i nawigacji co umożliwi obsługę małych samolotów pasażerskich. Nie udało się natomiast w 2010 roku rozpocząć realizacji Regionalnego Portu Lotniczego Kielce w Obicach.

Podstawowe dane i informacje o układzie komunikacyjnym województwa

Ogólna długość sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie wyniosła na koniec 2009 roku, według danych GUS, 12 974,1 km, z których 1507,8 km to drogi miejskie a 11 466,3 km to drogi zamiejskie.

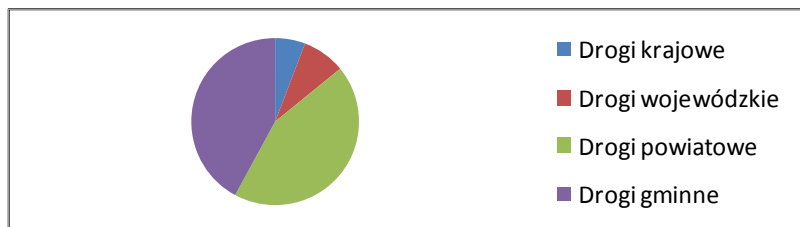
Tabela nr 6. Infrastruktura drogowa województwa świętokrzyskiego w latach 2006 i 2009.

Lp.	Elementy sieci drogowej	2006		2009	
		[km]	[%]	[km]	[%]
1.	Drogi krajowe	759,8	6,2	755,8	5,8
2.	Drogi wojewódzkie	1069,0	8,8	1073,7	8,3
3.	Drogi powiatowe	5630,2	46,2	5690,2	43,8
4.	Drogi gminne	4730,3	38,8	5454,4	42,1
5.	Razem	12189,3	100,0	12974,1	100,0

Źródło: opracowanie własne ZPPW ŚBRR na podstawie danych GUS.

W porównaniu do roku 2006 przybyło 784,8 km dróg co stanowi przyrost o 6,4%. Podstawową sieć powiązań komunikacyjnych stanowią drogi krajowe — 755,8 km, drogi wojewódzkie — 1073,7 km, drogi powiatowe — 5690,2 km. Sieć tą uzupełniają 5454,4 km dróg gminnych.

Wykres nr 13. Struktura dróg publicznych w województwie świętokrzyskim w 2009 r.

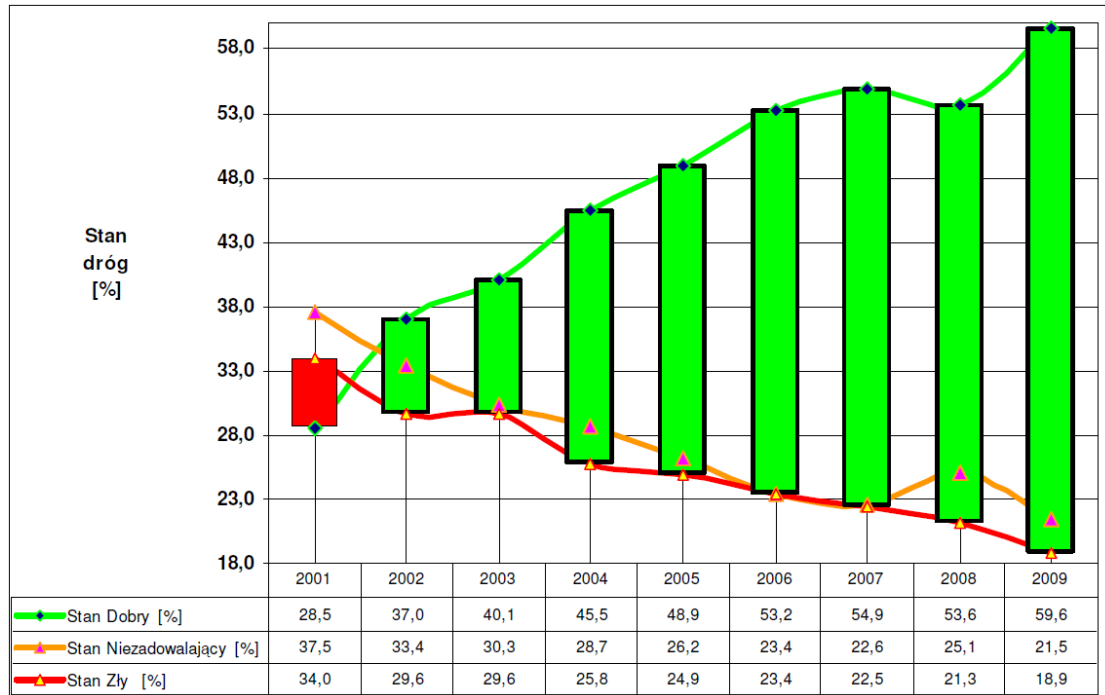

Źródło: opracowanie własne ZPPW ŚBRR na podstawie danych GUS.

Wskaźnik gęstości dróg o twardej nawierzchni wynosi dla województwa 107,1 km/100 km² (średnia krajowa — 85,8 km/100 km²), co daje pod tym względem wysokie 3 miejsce wśród polskich regionów. Wskaźnik gęstości dróg o twardej nawierzchni ulepszonej wynosi dla województwa 94,2 km/100 km² (średnia krajowa — 78,4 km/100 km²) co również daje województwu 3 miejsce w kraju. Wysoka gęstość sieci drogowej województwa, nie wymagającej zasadniczo rozbudowy, a jedynie modernizacji i podniesienia standardów, daje dużą szansę poprawy wewnętrznej dostępności komunikacyjnej pod warunkiem skutecznej ochrony tych dróg przed kolizyjną obudową. Udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w ogólnej liczbie dróg powiatowych gminnych przedstawiają mapki nr 44 i 45.

Korzystnym zjawiskiem jest też wzrost % udziału dróg krajowych o dobrym stanie nawierzchni. Zgodnie z opublikowanym przez GDDKiA „Raportem o stanie technicznym nawierzchni asfaltowych i betonowych sieci dróg krajowych”, w 2009 roku nastąpił wzrost długości odcinków w stanie dobrym w stosunku do długości odcinków w stanie złym (patrz wykres poniżej) a różnica ta wyniosła już ponad 40% na korzyść dobrego stanu nawierzchni.

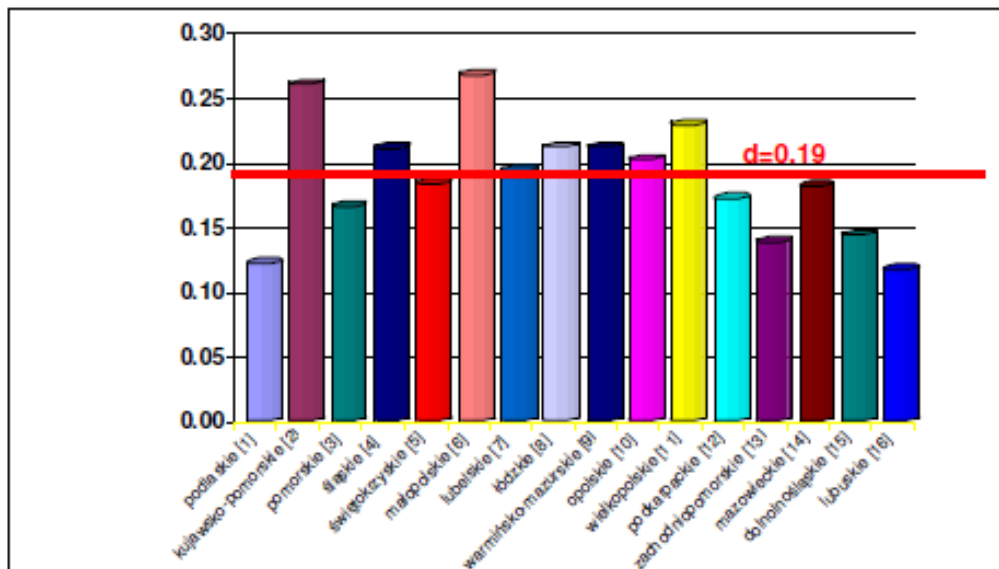
Wykres nr 14. Procentowy rozkład ocen stanu dróg krajowych w latach 2001–2009.

Źródło: GDDKiA, Raport o stanie technicznym nawierzchni asfaltowych i betonowych sieci dróg krajowych na koniec 2009 roku, Warszawa, marzec 2010.

Wskaźnik natychmiastowych potrzeb remontowych, ilustrujący stosunek długości sieci w stanie złym do całkowitej długości dróg krajowych województwa, wyniósł 0,18 przy tym samym wskaźniku w roku 2007 na poziomie 30. Średnia dla kraju wyniosła 0,19 — w roku 2007 było to 0,23. Po raz pierwszy wskaźnik ten dla województwa świętokrzyskiego spadł poniżej średniego poziomu dla całego kraju.

Wykres nr 15. Rozkład wskaźnika natychmiastowych potrzeb remontowych w województwach

Województwo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Średnia
Wskaźnik (d)	0.12	0.26	0.17	0.21	0.18	0.27	0.19	0.21	0.21	0.20	0.23	0.17	0.14	0.18	0.14	0.12	0.19

Źródło: GDDKiA, Raport o stanie technicznym nawierzchni asfaltowych i betonowych sieci dróg krajowych na koniec 2009 roku, Warszawa, marzec 2010.

Ogólna liczba pojazdów samochodowych zarejestrowanych w województwie świętokrzyskim osiągnęła na 31.12.2009 r., wg danych GUS, 751 773 sztuki. Na liczbę tą składają się samochody osobowe — 517 005 szt., samochody ciężarowe — 101 892 szt., autobusy — 4 186 szt. oraz pozostałe pojazdy (motocykle, pojazdy specjalne, ciągniki rolnicze, ciągniki siodłowe i skutery) — 128 650 sztuk. Stanowi to wzrost w stosunku do roku 2007 o ponad 32%, przy czym niespełna 15% tego przyrostu przypada na rok 2009 (27 564 pojazdy). Pozostała część, ponad 85%, przypada na rok 2008 (158 071 pojazdów).

Liczba samochodów osobowych przypadających na 1000 osób wyniosła 405,1 (średnia krajowa — 432,2), co daje województwu 11 miejsce w kraju. Wskaźnik liczby osób przypadających na jeden samochód osobowy wyniósł 2,47 os/sam przy średniej krajowej — 2,31 os/sam. W Kielcach wskaźnik ten kształtuje się na wyższym poziomie - 2,73 os/sam, zaś dla powiatu kieleckiego ziemskiego - 2,49 os/sam. Wskaźnik ten nie odzwierciedla jednak problemów parkingowych stolicy województwa, bowiem nie uwzględnia znacznej ilości samochodów spoza Kielc, których użytkownicy dłuższy czas muszą poszukiwać miejsca do zaparkowania.

Szczególną, zatem uwagę zwrócić należy na zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc postojowych przy większych obiektach użyteczności publicznej realizowanych w strefie centralnej miasta jak i terenach zabudowy wielorodzinnej. Ich niewystarczająca ilość, oprócz oczywistej niewygodny podróżujących prowadzi, bowiem do ograniczenia przejezdności dróg z zaparkowanymi wzdłuż nich samochodami i pogłębia dyskomfort przejazdu. Równoległe dążyć należy do zwiększenia udziału komunikacji publicznej w transporcie pasażerskim.

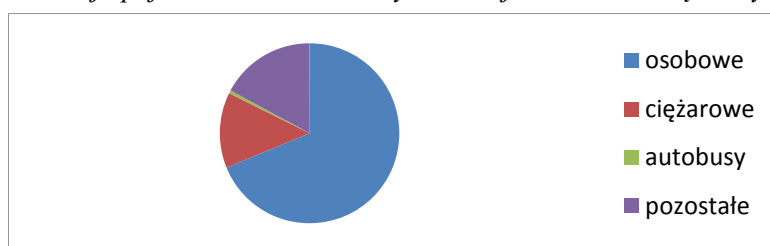
Liczba samochodów ciężarowych przypadających na 1000 osób wyniosła w tym okresie 85,1 (średnia krajowa — 73,3) co daje województwu 2 miejsce w kraju. Ilość samochodów ciężarowych oraz jej zmiany w latach 2006–2009 obrazuje tabela.

Tabela nr 7. Liczba pojazdów samochodowych w województwie świętokrzyskim w latach 2006–2009.

Rodzaj pojazdów	2006	2007	2008	2009
osobowe	411592	451084	502322	517005
ciężarowe	85259	90324	97419	101892
autobusy	3728	3851	4024	4186
pozostałe	19400	20879	120444	128650
razem	519979	566138	724209	751773

Źródło: Opracowanie własne ZPPW SBRR na podstawie danych GUS.

Wykres nr 16. Rodzaje pojazdów samochodowych w województwie świętokrzyskim w 2009 r.

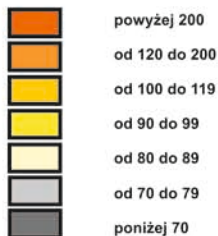
Źródło: opracowanie własne ZPPW ŚBRR na podstawie danych GUS

Łączna eksploatowana długość linii kolejowych w roku 2007 spadła do poziomu 94% wielkości z roku 2000 (w skali kraju wskaźnik ten wyniósł 89,8%). W latach 2008–2009 ta negatywna tendencja uległa odwróceniu i łączna długość eksploatowanych linii kolejowych osiągnęła na koniec 2009 roku 102,1% wielkości z roku 2007 (w skali kraju wskaźnik ten

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

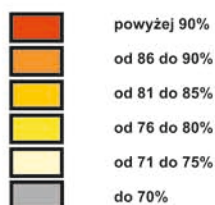
Gęstość sieci dróg powiatowych i gminnych w 2009 roku (km/100 km²)

Mapka nr 44

Udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w ogólnej liczbie dróg powiatowych i gminnych w 2009 roku

Mapka nr 45

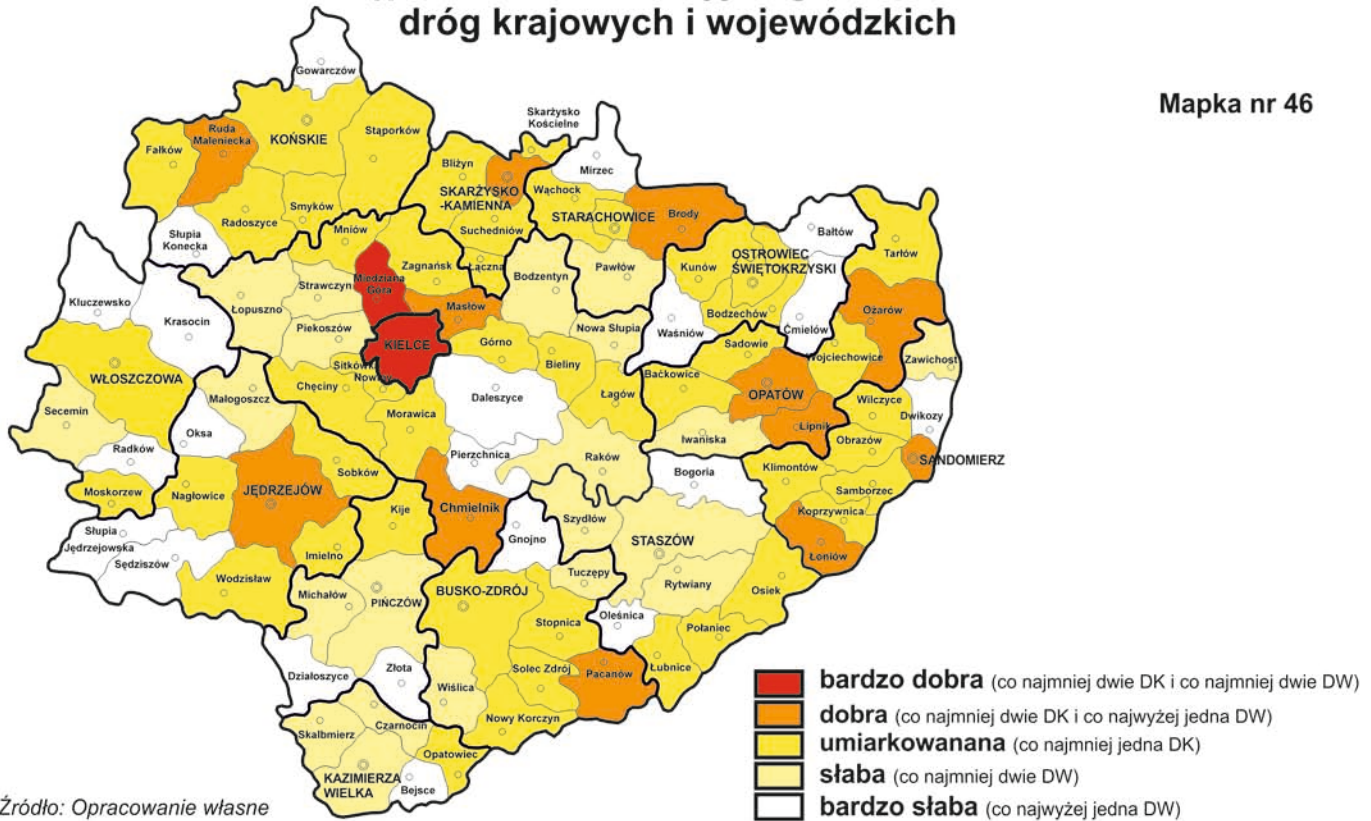

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Dostępność komunikacyjna gmin w zakresie dróg krajowych i wojewódzkich

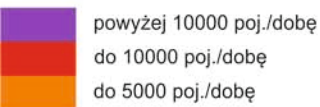
Mapka nr 46

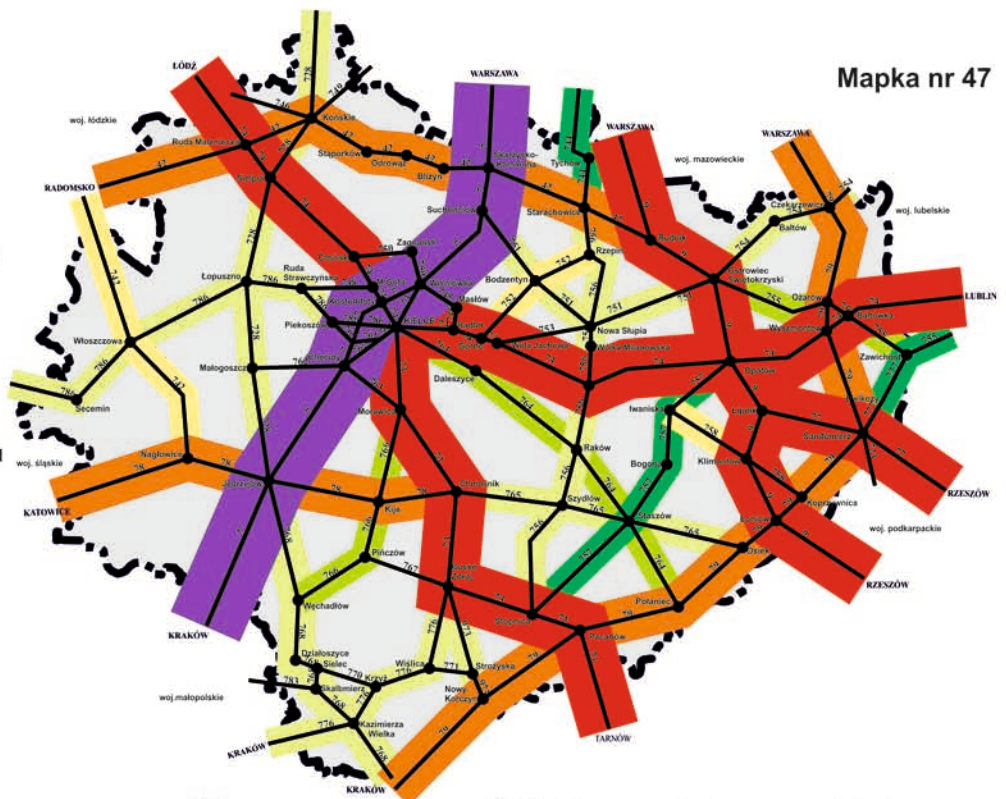
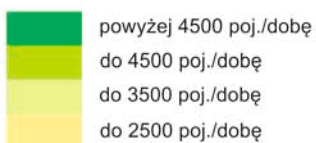
Uśredniona wielkość ruchu dobowego na ciągach dróg krajowych i wybranych dróg wojewódzkich w 2005 roku

Mapka nr 47

DROGI KRAJOWE Średnia dobowo wielkość ruchu

DROGI WOJEWÓDZKIE Średnia dobowo wielkość ruchu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie
Generalnego Pomiaru Ruchu w 2005 roku *
* ostatni Generalny Pomiar Ruchu miał miejsce w 2010 roku.
Jego wyniki powinny być znane w połowie 2011 roku.

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79,
e-mail: sekretariat@sbrr.pl

RAPORT O STANIE ZAGOSZCZENIA I POTENCJALNE KOLIZJE UKŁADU TRANSPORTOWEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Potencjalne kolizje układu transportowego województwa z obszarami sieci ekologicznej Natura 2000

Mapka nr 49

LOTNISKO MASŁÓW

SIĘĆ KOLEJOWA

- KOLEJE ISTNIEJĄCE
- CMK
- LHS

ISTNIEJĄCE DROGI KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE

- DROGA EKSPRESOWA
- DROGI MIĘDZYNARODOWE
- DROGI KRAJOWE
- DROGI WOJEWÓDZKIE
- POŁUDNIOWO-WSCHODNI ODCINEK UKŁADU OBWODNICOWEGO KIELCE - PRZEBIEG ORIENTACYJNY
- WSCHODNIE OBEJŚCIE KIELC W CIĄGU DROGI KRAJOWEJ NR 73

SIĘĆ EKOLOGICZNA NATURA 2000

- ISTNIEJĄCE OBSZARY OSO
- PROJEKTOWANE OBSZARY SOO ZATWIERDZONE PRZEZ KE

OBSZARY POTENCJALNYCH KOLIZJI ISTNIEJĄCEGO UKŁADU TRANSPORTOWEGO WOJEWÓDZTWA Z OBSZARAMI SIĘCI EKOLOGICZNEJ NATURA 2000

wyniósł 101,3%) i wyniosła 722 km, w tym linie zelektryfikowane — 543 km, linie jednotorowe — 349 km, linie dwutorowe i więcej — 373 km. Wskaźnik gęstości linii kolejowych wynosi dla województwa 6,2 km/100 km² (śr. krajowa — 6,5), co daje 9 miejsce w kraju. Wskaźnik gęstości linii kolejowych na 10 tysięcy ludności wynosi 5,7 przy średniej krajowej wynoszącej 5,3 — 9 miejsce w kraju. W omawianym okresie nastąpiło odwrócenie dotychczasowej, niekorzystnej tendencji do wyłączania z eksploatacji kolejnych linii. Nie nastąpiła jednak znacząca poprawa stanu technicznego eksploatowanej sieci.

Tabela nr 8. Infrastruktura kolejowa województwa świętokrzyskiego w latach 2006 i 2009.

Linie kolejowe							
eksploatowane		normalnotorowe		zelektryfikowane		dwu i więcej torowe	
2006[km]	2009[km]	2006[km]	2009[km]	2006[km]	2009[km]	2006[km]	2009[km]
707	722	707	722	543	543	373	373

Źródło: opracowanie własne ZPPW ŚBRR na podstawie danych GUS

Wysoce korzystnym zjawiskiem jest spadek ilość ofiar śmiertelnych na drogach województwa świętokrzyskiego: wskaźnik ten na 100 tys. pojazdów spadł z 39 w roku 2007 do 23,41 w roku 2009 (pozwoliło to na spadek województwa z 2 na pozycję 5 w kraju). Poprawa, choć nieznaczna, nastąpiła również w ilości ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności. Z 1 miejsca w kraju w roku 2007 (20 ofiar śmiertelnych) województwo spadło w roku 2009 na miejsce 2 (13,86 ofiar). Oznacza to spadek o ponad 30%. Godne uwagi jest to, że spadek liczby wypadków śmiertelnych nastąpił przy jednoczesnym, znaczącym wzroście ilości samochodów rejestrowanych na terenie województwa.

Brak jest danych dla województwa dotyczących struktury ofiar wypadków drogowych. Nie mniej jak wynika z danych krajowych największą grupę ofiar tych wypadków stanowią piesi. Biorąc pod uwagę wzrost ilości samochodów oraz ich zaawansowany wiek (średnio około 14 lat) można postawić tezę, że zanotowany spadek w dużej mierze wynika z mniejszej liczby ofiar śmiertelnych wśród pieszych, co może być efektem skutecznego izolowania ruchu pieszego (i rowerowego) od samochodowego.

Z ilością 4110 osób przypadających na 1 placówkę pocztową, województwo zajmuje 9 miejsce w kraju (średnia krajowa — 4575), co oznacza spadek w stosunku do roku 2007 o dwie pozycje. W telekomunikacji ilość łączy głównych na 1000 ludności wyniosła w roku 2009 — 185,2 (rok 2007 — 218,7), przy średniej krajowej na poziomie 222,4 (rok 2007 — 268,7). Daje to województwu przedostatnie, 15 miejsce w kraju, tuż przed województwem podkarpackim z liczbą 182,8 łączy głównych na 1000 ludności.

Ocena dotychczasowego rozwoju sieci teleinformatycznej

Świętokrzyskie niekorzystnie odbiega od poziomu krajowego zarówno pod względem gęstości sieci abonenckiej jak i dostępu do sieci teleinformatycznej. Pozytywną tendencją w tej dziedzinie jest szybki rozwój sieci szkieletowych i konieczność dostosowania urządzeń i sieci przesyłowych do standardów UE wymuszająca terminowe nadrobienie zaległości. Do najważniejszych elementów sprzyjających rozwojowi układu telekomunikacyjnego województwa należą nowoczesna automatyczna centrala międzymiastowa i międzynarodowa w Kielcach, 6 s tacji bazowych Internetu szerokopasmowego oraz szybki rozwój telefonicznych sieci światłowodowych. Sprzyja temu wsparcie z Programu operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, budowy Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (SSPW). Obejmuje ono budowę podstawowej infrastruktury teleinformatycznej uzupełniającej istniejącą, należące do różnych operatorów zasoby i tworzącej regionalną sieć szkieletową. W wyniku tego przedsięwzięcia do końca 2013 roku co najmniej 90% gospodarstw domowych i 100% instytucji publicznych oraz przedsiębiorców w województwie winno

posiadać dostęp do szerokopasmowego Internetu. W działania te wpisuje się, przewidywana modernizacja Regionalnego Centrum Nadawczego na Świętym Krzyżu oraz uruchomienie pakietów nadawczych naziemnej telewizji cyfrowej.

Nadal duży problem stanowi znacząca dysproporcja gęstości sieci telefonicznej na niekorzyść obszarów wiejskich, co obniża konkurencyjność inwestycyjną tych obszarów w porównaniu do miast.

12.2. Główne problemy i obszary problemowe komunikacji

Główne ograniczenia i problemy komunikacyjne stwarzają:

- wyczerpująca się przepustowość niektórych odcinków dróg przy jednoczesnym dużym wzroście ilości pojazdów, co najbardziej odczuwalne jest w większych miastach regionu i ich otoczeniu;
- utrudnienia w przebudowie dróg głównych spowodowane ich gęstą obudową oraz kolizjami z obszarami chronionymi;
- niedostatek dróg, zwłaszcza tranzytowych, o odpowiedniej przepustowości i nośności nawierzchni;
- brak sprawnego powiązania sieci dróg krajowych regionu z paneuropejskimi korytarzami i węzłami transportowymi;
- brak rozdzielania ruchu lokalnego i tranzytowego w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich w obszarach zurbanizowanych;
- niedobór obwodnic obszarów zurbanizowanych;
- zbyt mała ilość stałych przepraw mostowych przez Wisłę;
- zły stan bezpieczeństwa ruchu drogowego, co mimo widocznej poprawy, skutkuje nadal dużą liczbą ofiar śmiertelnych;
- dekapitalizacja dróg i linii kolejowych spowodowana wieloletnimi, zbyt niskimi, w stosunku do potrzeb, nakładami na ich utrzymanie i modernizację, przy generalnie wystarczającej gęstości tych sieci;
- brak sprawnych połączeń drogowych i kolejowych z najbliższymi aglomeracjami — Warszawa, Kraków, Katowice, Łódź, Lublin;
- niewykorzystany potencjał istniejących linii kolejowych, w dużej części dwutorowych i zelektryfikowanych, z dużą stacją rozrządową w Skarżysku-Kamiennie;
- nie w pełni wykorzystany potencjał linii szerokotorowej LHS ze stacją wymiany podwozi wagonów w Sędziszowie, która w ostatnim czasie notuje coraz lepsze wyniki i ma szansę zyskać rangę ważnego połączenia międzynarodowego;
- brak sprawnych sieci transportowych, zarówno drogowych i kolejowych, tworzących sieć tranzytową umożliwiającą lokalizowanie w regionie centrów logistycznych;
- niska jakość oferty i zły stan techniczny środków transportu publicznego, w szczególności kolei;
- tendencje do odsuwania w czasie realizacji ważnych inwestycji na sieciach transportowych, uzasadniane ograniczonymi środkami finansowymi, opóźnieniami proceduralnymi czy protestami społecznymi;
- niewystarczająca liczba miejsc parkingowych w obrębie miast, szczególnie ich centrów, co w wyjątkowo silnym stopniu odczuwalne jest w stolicy województwa.

Główne obszary problemowe tworzą:

- tereny miast będących węzłami komunikacyjnymi, gdzie brak jest rozdzielania ruchu tranzytowego od lokalnego (brak obwodnic) co powoduje prowadzenie uciążliwego ruchu tranzytowego przez ich centra i spowolnienie ruchu na drogach tranzytowych;
- potencjalne kolizje inwestycji transportowych z obszarami chronionymi, gdzie istnieje potrzeba szczególnie starannej oceny ich wpływu na środowisko i wypracowania

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej (SSPW) dostępu do Internetu

Mapka nr 50

SCHEMAT SIECI SZEROKOPASMOWEJ POLSKI WSCHODNIEJ (SSPW)

- Węzeł szkieletowy
- Węzeł dystrybucyjny
- Sieć szkieletowa
- Sieć dystrybucyjna
- Wspólny przebieg sieci szkieletowej i dystrybucyjnej
- Stacje bazowe radiowego dostępu do Internetu

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

- Istniejące drogi ekspresowe
- Istniejące drogi międzynarodowe
- Istniejące drogi krajowe
- Istniejące drogi wojewódzkie
- Istniejące linie kolejowe
- Centralna Magistrala Kolejowa (CMK)
- Regionalny Port Lotniczy Kielce
- Lotnisko Masłów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Społeczeństwa Informacyjnego Świętokrzyskiego Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach

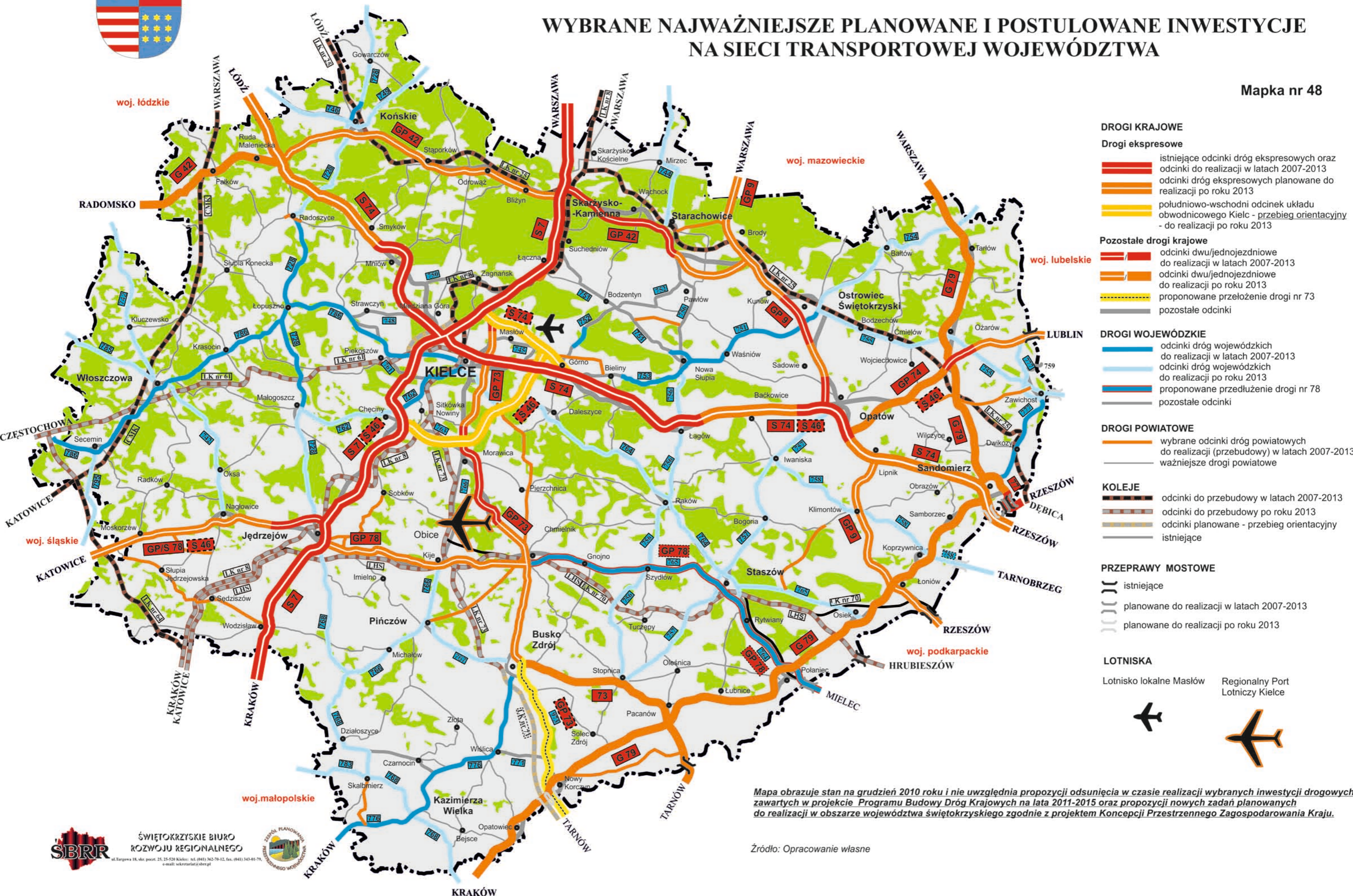

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

WYBRANE NAJWAŻNIEJSZE PLANOWANE I POSTULOWANE INWESTYCJE NA SIECI TRANSPORTOWEJ WOJEWÓDZTWA

Mapka nr 48

DROGI KRAJOWE

Drogi ekspresowe

- istniejące odcinki dróg ekspresowych oraz odcinki do realizacji w latach 2007-2013
- odcinki dróg ekspresowych planowane do realizacji po roku 2013
- południowo-wschodni odcinek układu obwodnicowego Kielc - przebieg orientacyjny - do realizacji po roku 2013

Pozostałe drogi krajowe

- odcinki dwu/jednojezdniowe do realizacji w latach 2007-2013
- odcinki dwu/jednojezdniowe do realizacji po roku 2013
- proponowane przełożenie drogi nr 73
- pozostałe odcinki

DROGI WOJEWÓDZKIE

- odcinki dróg wojewódzkich do realizacji w latach 2007-2013
- odcinki dróg wojewódzkich do realizacji po roku 2013
- proponowane przedłużenie drogi nr 78
- pozostałe odcinki

DROGI POWIATOWE

- wybrane odcinki dróg powiatowych do realizacji (przebudowy) w latach 2007-2013
- ważniejsze drogi powiatowe

KOLEJE

- odcinki do przebudowy w latach 2007-2013
- odcinki do przebudowy po roku 2013
- odcinki planowane - przebieg orientacyjny
- istniejące

PRZEPRAWY MOSTOWE

- istniejące
- planowane do realizacji w latach 2007-2013
- planowane do realizacji po roku 2013

LOTNISKA

- Lotnisko lokalne Masłów
- Regionalny Port Lotniczy Kielce

Mapa obrazuje stan na grudzień 2010 roku i nie uwzględnia propozycji odsunięcia w czasie realizacji wybranych inwestycji drogowych zawartych w projekcie Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015 oraz propozycji nowych zadań planowanych do realizacji w obszarze województwa świętokrzyskiego zgodnie z projektem Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.

Źródło: Opracowanie własne

optymalnych rozwiązań oraz z obszarami zurbanizowanymi, na których utrudniona jest rozbudowa i przebudowa istniejącej sieci transportowej zmierzająca do osiągnięcia przez nią wyższych standardów (*mapka nr 49*);

- gminy położone poza bezpośrednim zasięgiem dróg krajowych i wojewódzkich, obsługiwane drogami o niskich klasach (*mapka nr 46*).

Świętokrzyskie niekorzystnie odbiega od poziomu krajowego zarówno pod względem gęstości sieci abonenckiej jak i dostępu do sieci teleinformatycznej. Pozytywną tendencją w tej dziedzinie infrastruktury jest szybki rozwój sieci szkieletowych i konieczność dostosowania urządzeń i sieci przesyłowych do standardów UE wymuszająca terminowe nadrobienie zaległości. Do najważniejszych elementów sprzyjających rozwojowi układu telekomunikacyjnego województwa należą nowoczesna automatyczna centrala międzymiastowa i międzynarodowa w Kielcach, szybki rozwój telefonicznych sieci światłowodowych oraz wsparcie z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej budowy Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (SSPW) — patrz *mapka nr 50*. Wsparcie to obejmuje budowę infrastruktury teleinformatycznej uzupełniającej istniejącą, należące do różnych operatorów zasoby i tworzącej regionalną sieć szkieletową. W wyniku tego przedsięwzięcia do końca 2013 roku co najmniej 90% gospodarstw domowych i 100% instytucji publicznych oraz przedsiębiorców w województwie winno posiadać dostęp do usług szerokopasmowych. Duży problem stanowi znacząca dysproporcja gęstości sieci telefonicznej na niekorzyść obszarów wiejskich, co obniża konkurencyjność inwestycyjną tych obszarów w porównaniu do miast.

13. BAZA EKONOMICZNA I ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

13.1. Województwo na tle kraju

Poziom rozwoju gospodarczego województwa mierzony wartością produktu krajowego brutto w latach 2005–2008 podlegał niewielkiej, ale stałej poprawie. W 2008 r. wartość wytworzonego PKB wyniosła 34 086 mln zł, co stanowi 2,8% produktu krajowego, podczas gdy w 2005 r. było to 2,5%. Plasowało to świętokrzyskie na 13 miejscu wśród województw.

PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł w 2008 r. — 26 763 zł i był wyższy niż przed rokiem o 7,1%. Przeciętna dynamika wzrostu tego miernika była większa niż w skali kraju, gdzie średnio wyniosła 5,1%. Wstępne dane nt. dynamiki wzrostu PKB w 2010 r. sytuują województwo świętokrzyskie na 3 miejscu w Polsce.

Optymistyczne są również prognozy dotyczące PKB na lata 2010–2013 (*Prognoza wzrostu PKB w województwach w latach 2010–2013*, Instytut Badań Strukturalnych), które wskazują na dość wyraźne odbicie się województwa — udział województwa w tworzeniu krajowego PKB może znacznie przekroczyć 3% i usytuować region na 9, a może nawet na 7 miejscu w kraju. Prognozy te są związane między innymi z przewidywanym, dynamicznym rozwojem **Targów Kielce** oraz przedsiębiorczości około targowej. Służyć temu winno efektywne wykorzystanie funduszy pomocowych, połączone z wypracowaniem szerszej wizji rozwoju strefy funkcjonalnej Targów.

O pozycji gospodarczej województwa i zwiększeniu alokacji kapitału inwestycyjnego zadecyduje w dużej mierze jego atrakcyjność inwestycyjna. Najnowszy raport Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2010* pod red. Marcina Nowickiego niestety nadal plasuje województwo świętokrzyskie na odległym czternastym miejscu, jednak zauważa i podkreśla główny atut regionu jakim są Targi Kielce.

Zdaniem autorów raportu na atrakcyjność inwestycyjną składa się szereg czynników takich jak: dostępność transportowa, zasoby i koszty pracy, chłonność rynku zbytu, poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej i społecznej, aktywna postawa wobec inwestorów oraz poziom bezpieczeństwa. Ich wypadkową jest syntetyczny wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej określający zdolność skłonienia przedsiębiorców do inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej na danym terenie. Ranking województw pod względem atrakcyjności inwestycyjnej, jak i w zakresie poszczególnych wskaźników składowych obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 9. Atrakcyjność inwestycyjna województw w 2010 r.

Wskaźniki	Dostępność transportowa	Zasoby i koszty pracy	Rynek zbytu	Infrastruktura gospodarcza	Infrastruktura społeczna	Bezpieczeństwo powszechne	Aktywność woj. wobec inwestorów	Atrakcyjność inwestycyjna województw (wskaźnik sumaryczny)
	miejsce w rankingu województw							
Województwo								
Śląskie	4	1	2	2	1	16	6	1
Dolnośląskie	1	5	4	1	3	15	1	2
Mazowieckie	3	13	1	3	4	13	3	3
Małopolskie	7	2	5	5	2	10	5	4
Wielkopolskie	2	3	8	6	10	7	4	5
Zachodniopomorskie	6	8	6	9	6	12	2	6
Łódzkie	9	4	11	7	7	9	8	7
Pomorskie	11	10	3	11	5	14	7	8
Opolskie	8	12	9	4	14	5	9	9
Lubuskie	5	11	7	12	8	11	10	10
Kujawsko-Pomorskie	10	6	10	14	9	8	14	11
Podkarpackie	14	7	14	8	12	1	13	12
Warmińsko-Mazurskie	13	14	12	16	11	6	11	13
Świętokrzyskie	12	9	15	15	13	2	16	14
Lubelskie	15	15	16	10	16	3	12	15
Podlaskie	16	16	13	13	15	4	15	16

Źródło: Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2010, red. Marcin Nowicki, Gdańsk 2010.

Liderem rankingu nadal pozostaje województwo śląskie, przy czym nie wiele ustępują mu małopolskie, mazowieckie i dolnośląskie. Ostatnie pięć miejsc zajmują województwa Polski Wschodniej.

O słabej pozycji naszego województwa zdecydowała mała ilość punktów uzyskanych w zakresie aktywności w pozyskiwaniu inwestorów, jakości i dostępności infrastruktury gospodarczej, społecznej i komunikacyjnej. Naszym atutem okazało się jedynie bezpieczeństwo i niski poziom przestępczości.

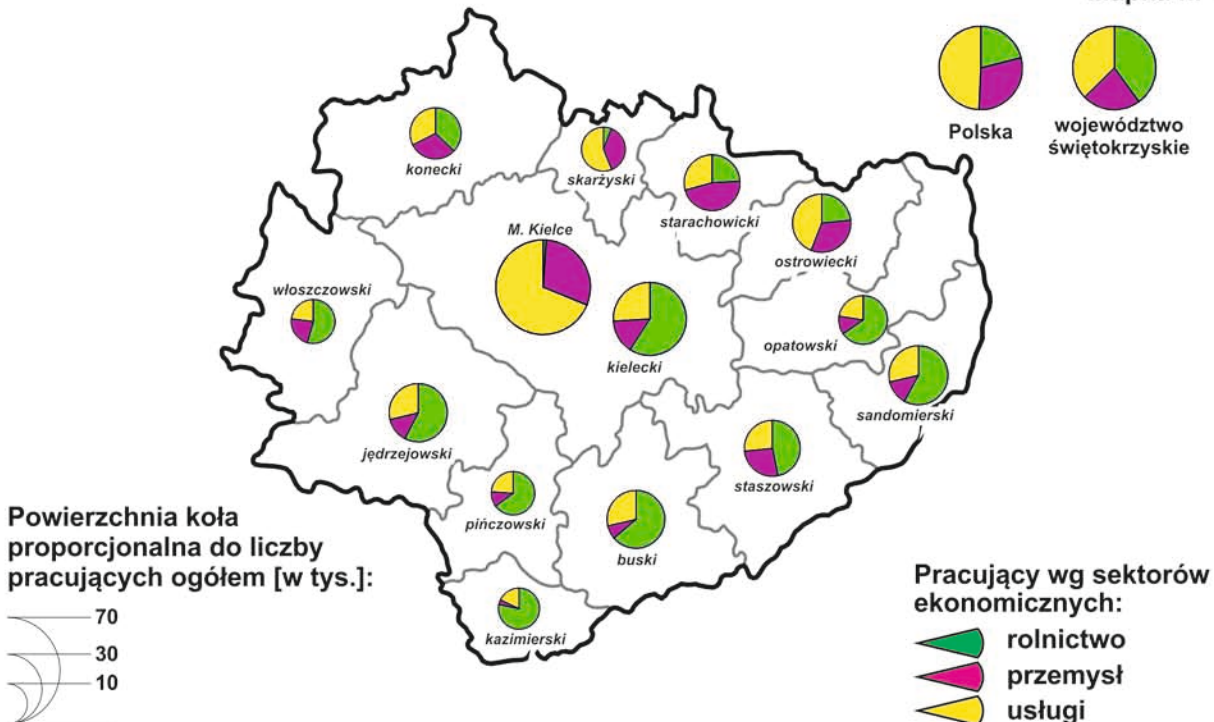
Według autorów raportu głównym problemem naszego regionu jest niewielka liczba atrakcyjnych ofert lokalizacyjnych, natomiast głównym atutem jest wysoka pozycja województwa w zakresie działalności targowo-wystawienniczej.

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

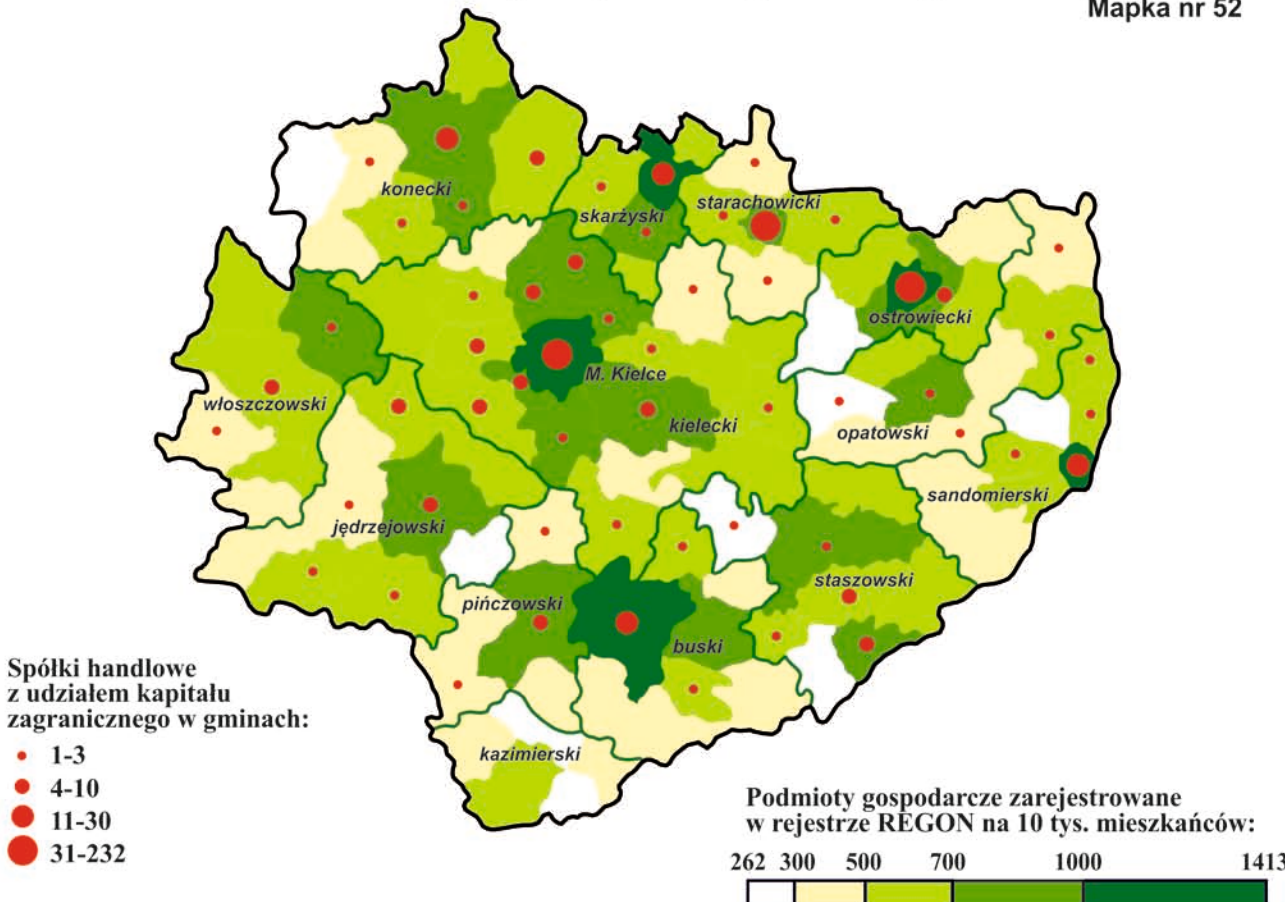
Pracujący wg sektorów ekonomicznych

Mapka nr 51

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON oraz lokalizacja kapitału zagranicznego

Mapka nr 52

13.2. Sytuacja w sektorze przedsiębiorstw — główne wskaźniki

Na koniec listopada 2010 r. w rejestrze REGON w województwie świętokrzyskim zarejestrowanych było 108 616 podmiotów (bez rolników indywidualnych), tj. o 2,8% więcej niż na koniec roku ubiegłego i o 0,2% więcej niż w roku 2008. Oznacza to, że w roku 2010 udało się z nadatkiem zrekompensować ubytek powstały w kryzysowym roku poprzednim. Sektor prywatny skupiał 96,9% wszystkich podmiotów. Dominujące sekcje działalności to: handel i naprawy — 34,4% ogółu podmiotów, budownictwo — 13,3% oraz przetwórstwo przemysłowe — 9,1%.

Względem roku ubiegłego przybyły: 183 spółki handlowe (w tym 9 z udziałem kapitału zagranicznego), 126 spółek cywilnych, 30 fundacji, 148 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 1233 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tym samym okresie ubyło zaledwie 6 spółdzielni i jedno przedsiębiorstwo państwowe. Dane te wskazują na dynamiczny rozwój sektora MŚP w województwie.

Najwięcej podmiotów prowadziło działalność na terenie Kielc (26,3%) oraz w powiatach: kieleckim (12,8%), ostrowieckim (10,0%), skarżyskim (7,2%) i starachowickim (6,8%), a najmniej we włoszczowskim i opatowskim (po 3,0%), pińczowskim (2,3 %) oraz kazimierskim (1,5%) — *mapki nr 51, 52 i 53*.

Kapitał zagraniczny ulokowany jest głównie w Kielcach, Starachowicach, Ostrowcu Świętokrzyskim, Skarżysku-Kamiennej, Końskich, Sandomierzu, Busku-Zdroju i gminach podkieleckich. „Pustynią”, jeśli chodzi o kapitał zagraniczny jest natomiast powiat kazimierski.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw w 2010 r. były jednak gorsze niż przed rokiem — zmniejszyły się o 7,4%. Przy czym, zdecydowany spadek przychodów dotyczył głównie sektora publicznego (o 28,4%), a dużo mniejszy sektora prywatnego (o 6,0%). Rezultatem obniżki przychodów było pogorszenie płynności finansowej przedsiębiorstw oraz wstrzymanie lub zmniejszenie nakładów inwestycyjnych. Nakłady inwestycyjne zrealizowane w okresie styczeń — wrzesień 2010 r. przez inwestorów z województwa świętokrzyskiego osiągnęły wartość ok. 1,2 mld zł, tj. aż o 31,5% mniej niż przed rokiem.

13.3. Targi Kielce

Targi Kielce są obecnie jednym z dwóch najbardziej liczących się w Polsce organizatorów wystaw i najdynamiczniej rozwijającym się ośrodkiem targowym w kraju. Jeszcze w 2002 r. udział Targów w rynku wynosił jedynie 9,5%, w 2006 r. 19%, zaś obecnie 27%.

Wydarzenia targowe przyczyniają się m.in. do:

- promocji miasta i regionu na arenie krajowej i międzynarodowej,
- rozwoju infrastruktury miejskiej,
- tworzenia nowych miejsc pracy,
- rozwoju instytucji otoczenia rynkowego,
- wzrostu liczby przedsiębiorstw hotelarskich, gastronomicznych, transportowych, handlowych, usług rekreacyjnych itd.,
- wzrostu znaczenia obiektów konferencyjnych,
- wzrostu zainteresowania atrakcjami turystycznymi regionu.

Intensywny rozwój Targów Kielce sprawił, że w ich otoczeniu działa szereg współpracujących ze sobą firm z różnych branż. 56 przedsiębiorstw jest zgrupowanych w klaster — Izbę Gospodarczą Grono Targowe Kielce, której celem jest podniesienie konkurencyjności w obszarze organizacji obsługi imprez targowo-kongresowych i usług towarzyszących, oraz poszerzanie skali świadczonych usług.

W ramach programu Rozwój Polski Wschodniej do 2013 r. Targi Kielce zostaną całkowicie zmodernizowane. Towarzyszy temu planowana realizacja przedsięwzięć związanych z poprawą dostępności komunikacyjnej jak:

- Rozbudowa i modernizacja dróg krajowych 7 i 74, do parametrów dróg ekspresowych w powiązaniu z budową bezkolizyjnego węzła tych dróg w Niewachlowie (umożliwi to bezkolizyjne połączenie Targów z siecią głównych centrów logistycznych kraju).
- Budowa Regionalnego Portu Lotniczego Kielce, co zdynamizowałoby rozwój Targów i pozwoliło podnieść rangę imprez targowo-wystawienniczych na arenie międzynarodowej.

13.4. Rozwój SSE w województwie świętokrzyskim

Po bardzo dobrych latach 2007–2008, rok 2009 przyniósł silne załamanie napływu nowych inwestycji do specjalnych stref ekonomicznych. Jednak całkowity marazm w strefach nie nastąpił. A to dlatego, że wymogi prawne nałożone na inwestorów działających w SSE obligują ich, mimo kryzysu, do kontynuacji rozpoczętych inwestycji i utrzymania zatrudnienia na zakładanym wcześniej poziomie. A ponadto, w okresie spowolnienia gospodarczego takie czynniki jak zachęty podatkowe jeszcze bardziej zyskały na znaczeniu. Po trudnym 2009 roku strefy zaczęły wychodzić z kryzysu i prognozy dalszego rozwoju są optymistyczne.

Specjalne strefy ekonomiczne w woj. świętokrzyskim zajmują obszar 541,63 ha (437,51 ha — starachowicka, 104,12 — tarnobrzaska) i charakteryzują się znacznym rozproszeniem. Zlokalizowane są na terenie 7 miast i 5 gmin. W stosunku do roku poprzedniego powierzchnia objęta strefami wzrosła o 6,656 ha — strefa starachowicka zyskała nową podstrefę w Kielcach (*mapka nr 54*).

SSE „Starachowice”

Aktualnie strefa starachowicka posiada 69 ważnych zezwoleń. W 2010 roku wydano 3 nowe zezwolenia na terenie województwa świętokrzyskiego, wszystkie dla podstrefy Starachowice. Działalność w podstrefie rozpocznie Fabryka Śrub i Elementów Złącznych Sp. z o.o., która zainwestuje co najmniej 400 000 zł i zatrudni min. 10 nowych pracowników. Zakończenie inwestycji planowane jest na koniec 2012 roku. Pozostałe dwa zezwolenia dotyczą firm, które już funkcjonują w SSE Starachowice i będą dalej w niej inwestować. Są to Gerda 2 Sp. z o.o. i MAN Bus Sp. z o.o. oddz. Starachowice. Pierwsza ze spółek zainwestuje co najmniej 6,6 mln zł i zatrudni 3 nowych pracowników (zakończenie inwestycji — 28.02.2012 r.), a druga poniesie nakłady w wysokości min. 26 mln zł i zwiększy zatrudnienie o 50 pracowników (zakończenie inwestycji — 30.06.2016 r.).

Efekty funkcjonowania SSE „Starachowice” wg stanu na 30.06.2010 r. przedstawiają się następująco:

- zrealizowane inwestycje — 1,402 mld zł;
- miejsca pracy (nowe i utrzymane) — 6 164;
- poziom zagospodarowania obszaru strefy — 61,23%.

Obecnie w ramach SSE Starachowice na terenie województwa świętokrzyskiego oferowanych jest 20 terenów inwestycyjnych o łącznej powierzchni 101,89 ha, w następujących podstrefach:

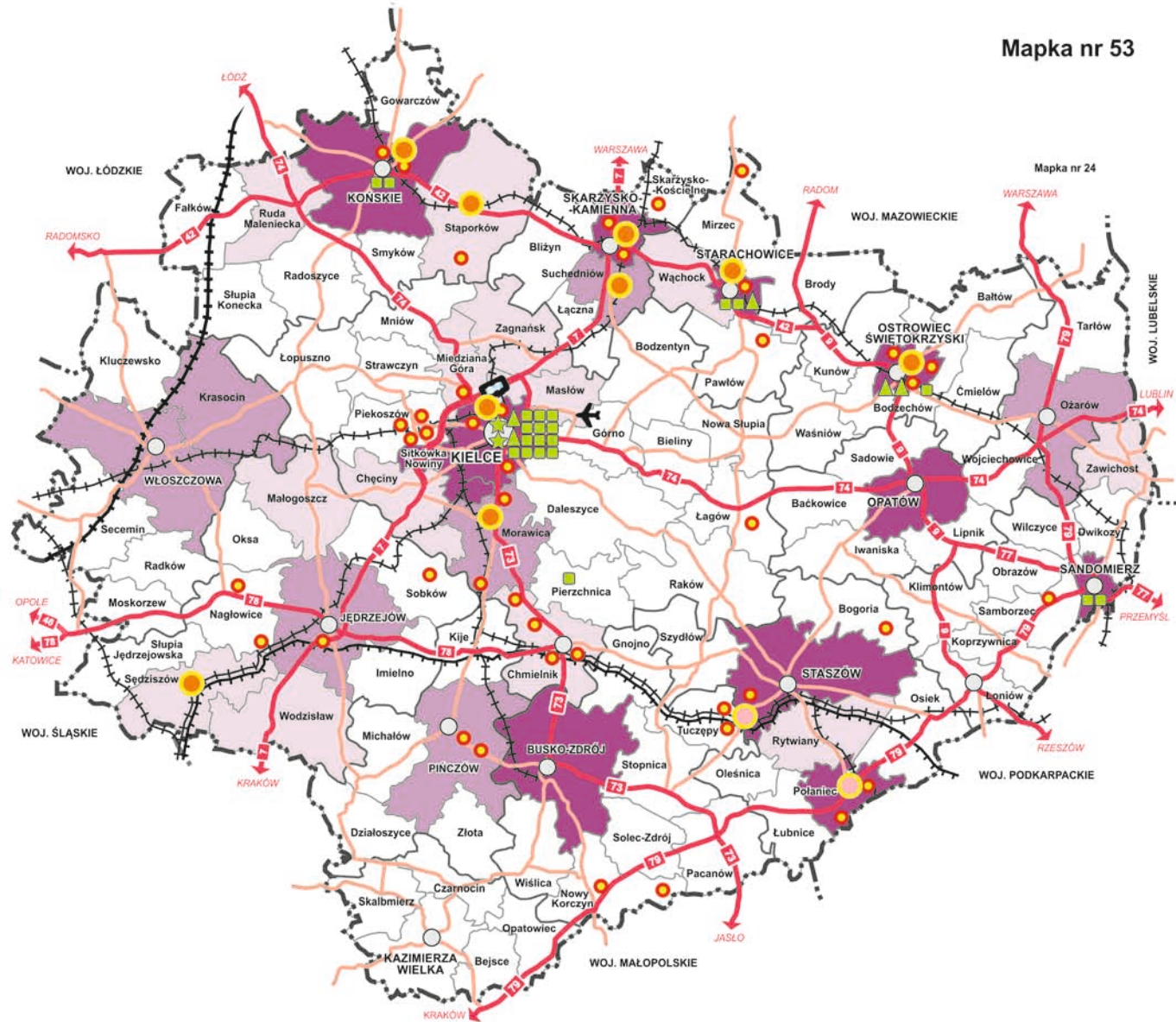
- Podstrefa Starachowice (12 terenów, łączna pow. 35,7 ha);
- Podstrefa Ostrowiec Św. (4 tereny, pow. 15,73);
- Podstrefa Skarżysko-Kamienna (1 teren, pow. 1,08 ha);
- m. Skarżysko-Kam. poza obszarem SSE "Starachowice" (1 teren prywatny, pow. 0,42 ha);

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Obszary aktywności gospodarczej i otoczenie biznesu

Mapka nr 53

Nadrzędny układ komunikacyjny wspierający rozwój przedsiębiorczości:

- Drogi ekspresowe
- Drogi krajowe
- Drogi wojewódzkie
- Linia kolejowa AGC
- Linie kolejowe (normalnotorowe)
- Linia kolejowa szerokotorowa (LHS)
- Węzły komunikacyjne (krajowe i regionalne)
- Lotnisko Masłów

Obszary aktywności gospodarczej

- (wartość wskaźnika syntetycznego aktywności gospodarczej w relacji do średniej krajowej):
- nisze aktywności gospodarczej (powyżej 100% średniej krajowej)
 - obszary stwarzające podstawy do przyspieszenia procesów wzrostu (80-100% średniej krajowej)
 - obszary o niskiej aktywności gospodarczej (60-80% średniej krajowej)
 - obszary o bardzo niskiej aktywności gospodarczej (poniżej 60% średniej krajowej)

Tereny inwestycyjne

- zgłoszone we wnioskach i ankietych gminnych:

w ramach specjalnych stref ekonomicznych:

- SSE "Starachowice" S.A.
- Tarnobrzewska SSE EURO-PARK WISŁOSAN

Otoczenie przedsiębiorczości

- Instytucje otoczenia biznesu
- Inkubatory przedsiębiorczości
- Centrum Obsługi Inwestora

- Granica województwa
- Granica powiatów
- Granica gmin

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-42, fax. (041) 343-01-79, e-mail: sekretariat@sbrr.pl

- Podstrefa Morawica (2 tereny, pow. 48,95 ha).

Rok 2010 upłynął pod znakiem starań o utworzenie na terenie miasta Kielce nowej podstrefy SSE „Starachowice”, które to starania zakończyły się sukcesem. W dniu 14 grudnia 2010 r. wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie starachowickiej specjalnej strefy ekonomicznej, na mocy którego włączono w granice strefy 6,656 ha terenu Kieleckiego Parku Technologicznego. Szacuje się, że na gruntach tych przy nakładach ok. 36,07 mln zł powstać może ok. 186 nowych miejsc pracy.

Strefa starachowicka nie należy do krajowej czołówki stref, zwykle w rankingach plasuje się w piątce stref najsłabszych. Jednak w tym roku została doceniona na arenie globalnej. W prestiżowym rankingu Financial Times, wyłaniającym liderów spośród 700 miejsc dla inwestycji, strefy łódzka, wałbrzyska i starachowicka zostały uznane za jedne z najlepszych na świecie. SSE „Starachowice” znalazła się na miejscu 10 w kategorii „najwyższy zwrot z inwestycji”, jednej z ośmiu branż pod uwagę w ogólnej klasyfikacji.

Tarnobrzaska SSE EURO-PARK WISŁOSAN

Powierzchnia strefy powiększyła się w 2010 roku o 218,12 ha, jednak zmiany te nie dotyczyły podstrefy staszowskiej — znajdującej się w naszym województwie. Zmianie nie uległa również liczba ważnych zezwoleń w podstrefie staszowskiej i od lat wynosi 4.

Strefa tarnobrzaska w kolejnych rankingach niezmiennie znajduje się w krajowej czołówce stref. Niestety, w budowaniu tej pozycji nie bierze udziału podstrefa staszowska.

13.5. Inwestycje unijne

Stymulujący wpływ na sytuację gospodarczą województwa miały w ostatnich latach nie tylko działania skierowane bezpośrednio na rozwój bazy ekonomicznej i przedsiębiorczości, ale również działania komplementarne, skierowane na rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich. Większość z nich współfinansowana jest z środków unijnych. Największe inwestycje realizowane i planowane do realizacji w 2010 roku w ramach programów unijnych to:

- Budowa infrastruktury Kieleckiego Parku Technologicznego (Kielce);
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Targów Kielce jako Międzynarodowego Ośrodka Wystawienniczo-Kongresowego (Kielce);
- Utworzenie Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego w woj. świętokrzyskim (Podzamcze Chęcińskie);
- Stworzenie w spółce Odlewnie Polskie S.A. Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Komponentów Odlewniczych „OBRKO” (Starachowice);
- LABIN — Wsparcie aparaturowe innowacyjnych laboratoriów naukowo-badawczych (Kielce);
- Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości (Kielce).

13.6. Główne problemy przestrzenne

Główne problemy w zakresie rozwoju bazy ekonomicznej i przedsiębiorczości można podzielić na 3 grupy. Pierwsza to problemy infrastrukturalne, zwłaszcza transportowe. Peryferyjność obszaru województwa względem głównych korytarzy transportowych i brak lotniska regionalnego oraz relatywnie niska konkurencyjność wobec ościennych metropolii nie sprzyja przyciąganiu większego kapitału inwestycyjnego, a wszelkie opóźnienia w realizacji priorytetowych inwestycji w tym zakresie dodatkowo pogłębiają i tak już niską atrakcyjność. Ogromne znaczenie ma tu niewystarczające uzbrojenie istniejących

i potencjalnych terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną i ekonomiczną, niska ich dostępność pod względem własnościowym oraz nadal słaba promocja.

Druga grupa problemów dotyczy przestarzałej struktury gospodarki oraz niskiego poziomu jej innowacyjności i eksportu. Towarzyszą temu nie skończone procesy restrukturyzacji przemysłu w północnej części regionu i upadek lokalnej bazy przemysłowej w większości małych miast południowych, które nie zdołały odbudować rynków pracy w sektorze MSP. Przemysł regionu nadal charakteryzuje małe nasycenie nowoczesnymi technologiami, niski udział produktów wysoko przetworzonych, niski poziom inwestycji i nakładów na B+R oraz niski wskaźnik wynalazków zgłoszonych do ochrony patentowej. Z drugiej strony rozwój sektora usług, zwłaszcza rynkowych, jest wciąż niedostateczny, słaba jest współpraca pomiędzy samorządem, nauką i biznesem oraz niewystarczająca jest ofensywność regionalnych instytucji otoczenia biznesu w promowaniu regionu. Powoduje to, że pozostajemy w tyle za województwami przodującymi i dystans ten stale się powiększa.

Istotnym problemem jest wreszcie małe zainteresowanie kapitału zagranicznego inwestowaniem w regionie, związane bezpośrednio z atrakcyjnością oferty terenów inwestycyjnych. Przeszkodę w pozyskiwaniu dużych inwestorów stanowi przede wszystkim niedobór większych terenów inwestycyjnych o uregulowanej sytuacji własnościowej i odpowiednim uzbrojeniu, zwłaszcza, że są one nadmiernie oddalone od krajowych korytarzy transportowych i centrów logistycznych. Niepokojące zjawiska w skali krajowej zachodzą w ramach specjalnych stref ekonomicznych. Objawia się to odchodzeniem od pierwotnej ich funkcji - instrumentu aktywizacji regionów mniej korzystnie położonych w przestrzeni gospodarczej. Tereny włączane obecnie do tych stref są coraz bardziej oddalone od obszarów wymagających wsparcia, a wybór miejsca lokalizacji inwestycji zależy coraz częściej od preferencji inwestora a nie priorytetów polityki regionalnej państwa. Nasilaniu się tego zjawiska sprzyja osłabienie koniunktury gospodarczej, które sprzyja regionom silniejszym, mogącym zaoferować lepsze warunki lokalizacji. Ponadto, z podsumowania nastrojów panujących wśród osób prowadzących biznes na terenie SSE wynika, że:

- brakuje mechanizmów, które pomogłyby im przetrwać trudny okres spowolnienia gospodarczego, kiedy efektywność SSE spada prawie do zera, a obowiązek dochowania ściśle określonych warunków wynikających z zezwolenia pozostaje bez zmian;
- większość przedsiębiorców strefowych nie korzysta w pełni przysługującej im ulgi w podatku dochodowym, ponieważ nie wypracują odpowiednio wysokich dochodów;
- brakuje mechanizmów, które uatrakcyjniłyby inwestycje i reinwestycje dla tych inwestorów, którzy już wypełnili wszystkie warunki zezwolenia, a kolejny projekt wiąże się z dodatkowymi inwestycjami i deklaracjami w zakresie funkcjonującego już zakładu.

13.7. Wnioski do zmiany Planu

W gospodarce rynkowej władze administracyjne mają ograniczone możliwości oddziaływania na rozwój i dyslokację przestrzenną przedsiębiorczości. W kompetencji samorządów mieści się natomiast przygotowanie korzystnych warunków infrastrukturalnych i prawnych dla podejmowania działalności biznesowej i tworzenia lokalnej przewagi konkurencyjnej. Punktem wyjścia do wzmocnienia bazy ekonomicznej regionu winno być szeroko rozumiane otwarcie komunikacyjne na sąsiednie metropolie, rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej i teleinformatycznej oraz stworzenie spójnego systemu konkurencyjnej oferty terenów inwestycyjnych odpowiadającego zróżnicowanym potrzebom inwestorów. Towarzyszyć temu winien rozwój funkcji logistycznych, targowo-wystawienniczych oraz rynkowego otoczenia biznesu. Równolegle powinny być prowadzone działania służące wzmocnieniu ośrodka akademickiego w Kielcach oraz budowie wojewódzkiego systemu innowacji. Starania jednostek samorządu terytorialnego i instytucji

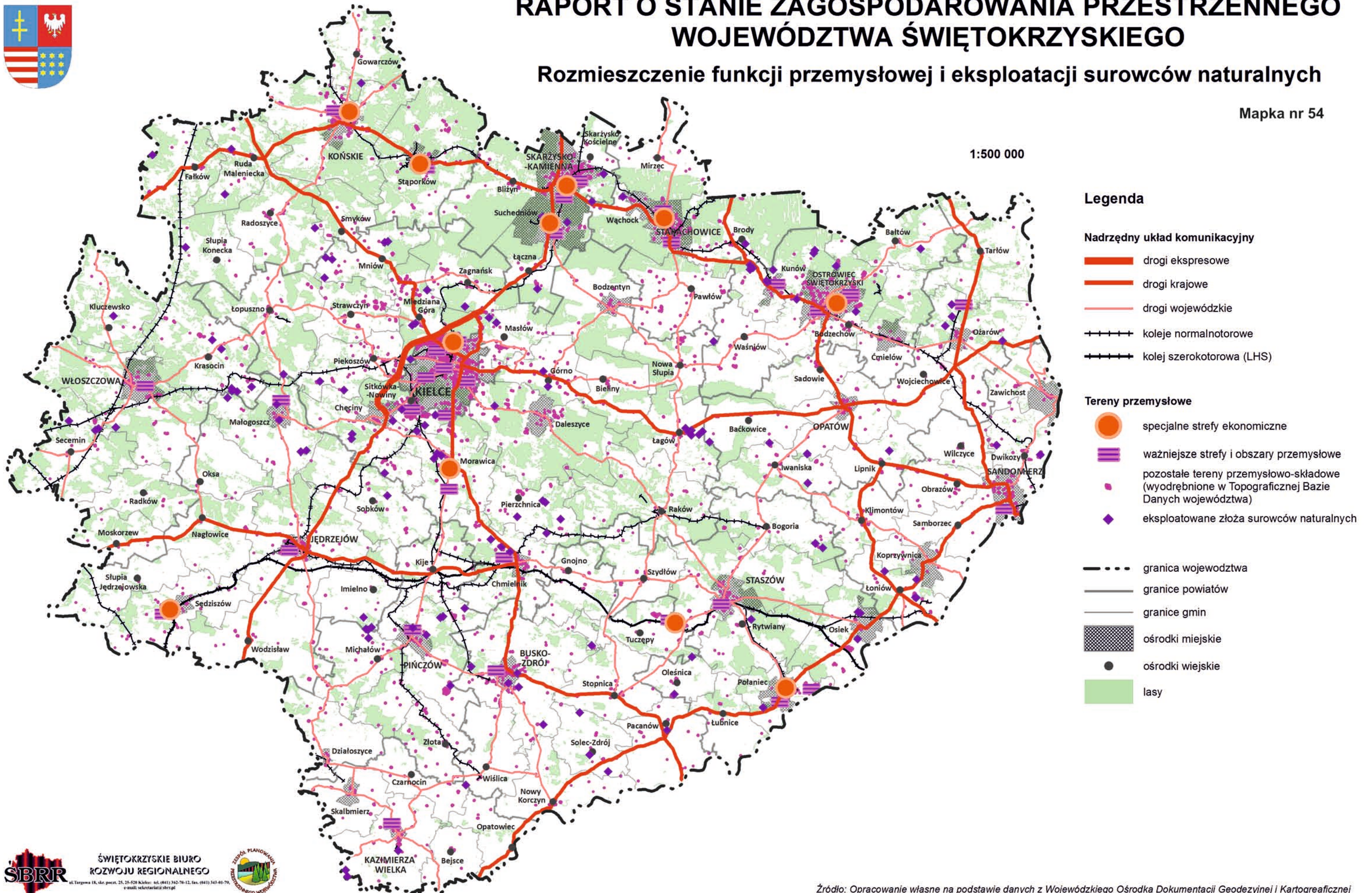

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Rozmieszczenie funkcji przemysłowej i eksploatacji surowców naturalnych

Mapka nr 54

1:500 000

Legenda

Nadrzędny układ komunikacyjny

- drogi ekspresowe
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- koleje normalnotorowe
- kolej szerokotorowa (LHS)

Tereny przemysłowe

- specjalne strefy ekonomiczne
- ważniejsze strefy i obszary przemysłowe
- pozostałe tereny przemysłowo-składowe (wyodrębnione w Topograficznej Bazie Danych województwa)
- eksploatowane złoża surowców naturalnych

- granica województwa
- granice powiatów
- granice gmin
- ośrodki miejskie
- ośrodki wiejskie
- lasy

otoczenia biznesu tworzyć powinny przyjazny klimat dla przyciągnięcia kapitału inwestycyjnego.

Zadaniem planu zagospodarowania przestrzennego województwa będzie stworzenie jak najdogodniejszych warunków przestrzennych dla realizacji tych działań oraz ogólna promocja województwa jako regionu o ciekawej specyfice, posiadającego coraz lepsze warunki zamieszkiwania i podejmowania działalności gospodarczej.

14. TURYSTYKA

14.1. Wstęp

Na tle kraju region świętokrzyski wydaje się być jednym z atrakcyjniejszych, pod względem potencjału turystycznego. W wielu strategiach i programach rozwoju lokalnego turystyka jest postrzegana, jako jeden z głównych czynników restrukturyzacji, umożliwiając zrównoważony, wielofunkcyjny rozwój większości miast i gmin. Sprzyjają temu zarówno korzystne warunki wewnętrzne zagospodarowania turystycznego, występujące na przeważającym obszarze województwa jak i pojawiające się w światowych trendach zmiany zapotrzebowania i upodobań turystów na aktywne i zróżnicowane formy wypoczynku na obszarach położonych poza renomowanymi ośrodkami turystycznymi, które posiadają atrakcyjną ofertę turystyczną, opartą o lokalne potencjały.

Preferowany do ni edawna, bierny model turystyki pobytowej wypierany jest przez czynne formy tej funkcji, związane z większą mobilnością oraz aktywnym spędzaniem wolnego czasu w bliższym kontakcie ze środowiskiem przyrodniczym, kulturowym, obcowaniem z ludnością miejscową, jej folklorem, historią i kuchnią regionalną. Szczególnie pocieszającym jest fakt, iż oferta turystyczna województwa jest coraz szerzej kierowana do mieszkańców sąsiednich aglomeracji miejsko-przemysłowych, pragnących wypoczywać w czystym naturalnym środowisku (90% ruchu turystycznego, to turyści krajowi), z dala od zatłoczonych centrów turystyki krajowej, jak też do obcokrajowców, zainteresowanych turystyką krajoznawczą i rekreacją w mało rozpoznanych miejscach Europy. Sprzyjają temu coraz lepsze wyposażenie w infrastrukturę turystyczno-sportowo-rekreacyjną i wzrost zainteresowania lokalnych społeczności dalszą aktywizacją tej funkcji.

W województwie świętokrzyskim turystyka, w głównej mierze nastawiona jest na obsługę „taniej turystyki” rodzinnej. Nie mniej rozwijają się także droższe jej formy, jak „turystyka kongresowo-targowa”, leczniczo-sanatoryjna oraz krajoznawczo-samochodowa. W strukturze ruchu turystycznego, duże znaczenie ma turystyka dydaktyczna i pielgrzymkowa, a także turystyka aktywna związana z uprawianiem czynnych form wypoczynku (turystyka rowerowa, wodna, wczasy w „siodle”, wędkarstwo itp.) oraz wspomniana już turystyka leczniczo-sanatoryjna. Nieco mniejsze znaczenie posiada turystyka naukowa (ukierunkowana na rozpoznanie nowych wartości przyrodniczo-kulturowych) i inne formy turystyki kwalifikowanej (np. zwiedzanie miejsc historycznych i starych obiektów przemysłowych).

Należy dodać, że w województwie jest wdrażana „*Strategia rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim*”, która duży nacisk kładzie na wykreowanie nowego wizerunku województwa świętokrzyskiego, jako regionu taniego, wielofunkcyjnego i urozmaiconego produktu turystycznego, opartego o czyste ekologicznie, łatwo dostępne komunikacyjnie i przyjazne turystom środowisko. Cele Strategii będą osiąganę poprzez uruchamianie nowych produktów turystycznych opartych o lokalne zasoby i potencjały, co pozwala wzmocnić tożsamość turystyczną województwa.

Większość inwestycji z zakresu turystyki, sportu i rekreacji jest obecnie podejmowana i realizowana przez samorządy lokalne. Inwestycje te powinny być jednak lepiej skoordynowane w układzie ponadlokalnym i służyć budowaniu spójnego modelu aktywizacji turystyki nie tylko poszczególnych gmin ale i większych obszarów funkcjonalnych turystyki

(rejonów turystycznych), mających wspólne uwarunkowania rozwoju tej funkcji. Nie sprzyja temu masowe powielanie tych samych projektów turystyczno-rekreacyjnych w gminach położonych sąsiedztwie, bowiem będzie to prowadzić to do nadmiernej unifikacji i zubożenia oferty turystycznej w całym rejonie funkcjonalnym. Korzystnie, natomiast należy ocenić dalszy rozwój i różnicowanie się oferty agroturystyczne oraz postęp w zakresie modernizacji dróg służących przenoszeniu ruchu turystycznego. Znacznie poprawiła się sytuacja wyposażenia w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczno-sportowo-rekreacyjną, jak: obiekty i urządzenia sportowe, baseny i pływalnie, plaże i zbiorniki wodne, urządzone trasy i ścieżki turystyczne oraz parkingi dostosowane do potrzeb turystów.

Do najważniejszych inwestycji, z zakresu **sportu i rekreacji**, oddziałujących ponadlokalnie można zaliczyć np.: kompleksy rekreacyjno-sportowe w Strawczynku, Staszowie, Sędziszowie, Baćkowicach, hale sportowe w Jędrzejowie, Pińczowie, Bilczy, nowoczesne baseny w Morawicy, Włoszczowie, kryte lodowisko w Kielcach; z zakresu **kultury**, można wymienić: modernizację amfiteatru na Kadzielni w Kielcach, budowę Międzynarodowego Centrum Kultur w Kielcach, Europejskiego Centrum Bajki w Pacanowie, „Szklanego Domu” w Ciekotach; w dziedzinie **turystyki** — Świętokrzyski Szlak Archeo-Geologiczny (punkty węzłowe: Kielce, Chęciny, Bałtów, Krzemionki), Trasa rowerowa od Sandomierza do Kielc (Sielpi), Południowo-Zachodni Szlak Cystersów (punkty węzłowe: Wąchock, Jędrzejów, Koprzywnica).

14.2. Stan zagospodarowania turystycznego województwa

Podstawowa infrastruktura turystyczna (mapka nr 55):

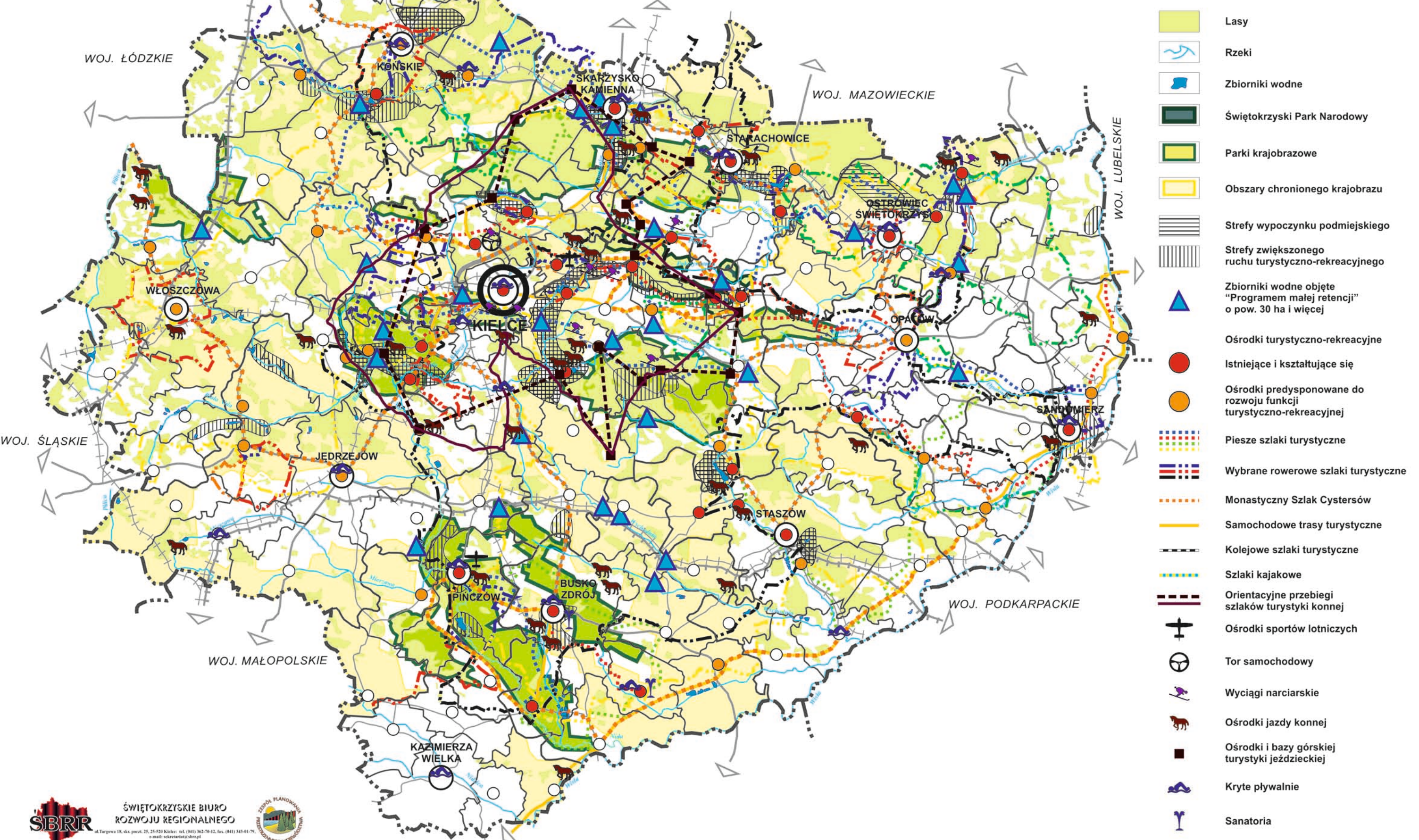
- 43 znakowane szlaki turystyki pieszej o łącznej długości około 1550 km, poza tym 6 szlaków spacerowych w Kielcach i okolicy;
- 4 podziemne trasy turystyczne;
- 64 znakowane szlaki turystyki rowerowej o łącznej długości około 3500 km oraz kilkanaście gminnych ścieżek rowerowych;
- kilkadziesiąt wytyczonych ścieżek dydaktycznych (głównie na obszarze Świętokrzyskiego Parku Narodowego i parków krajobrazowych);
- dwa szlaki turystyki kolejowej — Świętokrzyska Kolej Dojazdowa Ciuchcia Ekspres Ponidzie, Starachowicka Kolej Wąskotorowa;
- trasy turystyki samochodowej (pętle świętokrzyskie, pętla na Ponidziu, śladami Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, śladami Architektury Romańskiej, śladami Zamków i Budowli Obronnych, szlak Cystersów, „Szlak Literacki”, „Świętokrzyski Szlak Architektury Drewnianej”, „Sandomierski Szlak Jabłkowy” oraz inne trasy widokowe);
- 25 krytych pływalni;
- 20 zorganizowanych kąpielisk oraz 19 częściowo zorganizowanych;
- 6 kręgielni;
- ścianki wspinaczkowe — w Kielcach, Sandomierzu i Bałtowie;
- 20 kortów tenisowych;
- 8 ośrodków narciarskich (kilkanaście tras zjazdowych), 2 trasy do uprawiania narciarstwa biegowego;
- lotniska w Masłowie i Pińczowie z centrum sportów lotniczych;
- ponad 30 ośrodków jazdy konnej skupionych głównie wokół gospodarstw agroturystycznych;
- 19 ośrodków sportów ekstremalnych;
- infrastruktura uzupełniająca /paraturystyczna/:
 - teatry,

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

WYBRANE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNO-REKREACYJNEJ

Mapka nr 55

- Lasy
- Rzeki
- Zbiorniki wodne
- Świętokrzyski Park Narodowy
- Parki krajobrazowe
- Obszary chronionego krajobrazu
- Strefy wypoczynku podmiejskiego
- Strefy zwiększonego ruchu turystyczno-rekreacyjnego
- Zbiorniki wodne objęte "Programem małej retencji" o pow. 30 ha i więcej
- Ośrodki turystyczno-rekreacyjne
- Istniejące i kształtujące się
- Ośrodki predysponowane do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej
- Pieше szlaki turystyczne
- Wybrane rowerowe szlaki turystyczne
- Monastyczny Szlak Cystersów
- Samochodowe trasy turystyczne
- Kolejowe szlaki turystyczne
- Szlaki kajakowe
- Orientacyjne przebiegi szlaków turystyki konnej
- Ośrodki sportów lotniczych
- Tor samochodowy
- Wyciągi narciarskie
- Ośrodki jazdy konnej
- Ośrodki i bazy górskiej turystyki jeździeckiej
- Kryte pływalnie
- Sanatoria

- filharmonia,
- placówki muzealne,
- ekspozycje,
- kina.

Baza noclegowa województwa świętokrzyskiego

W świętokrzyskim w 2008 roku funkcjonowało ogółem 123 obiekty noclegowe, z czego blisko 70% to obiekty całoroczne, oferujące 9492 miejsca noclegowe, w tym 7616 (ok. 80 %) to miejsca całoroczne (*mapka nr 56*).

Słabą stroną bazy noclegowej jest to, że występują tu duże dysproporcje między drogimi obiektami hotelowymi, a tańszymi schroniskami, czy domami wycieczkowymi. W województwie świętokrzyskim najwięcej, bo ponad 33% ogólnej liczby obiektów stanowią hotele oraz motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe ok. 22%. Najmniej jest natomiast, ogólnie dostępnych zespołów domków turystycznych i kempingów, nie występują w ogóle pola biwakowe, ośrodki kolonijne oraz ośrodki wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego (czyli głównie obiekty z kategorii sezonowych). Należy jednak podkreślić, iż poniższe dane uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Kielcach nie zawierają informacji o gospodarstwach agroturystycznych, których liczba w regionie jest znacząca (ok. 350 — *mapka nr 56*). Liczba obiektów noclegowych oraz liczba miejsc noclegowych plasuje nasze województwo na przedostatnim, 15, miejscu wśród województw w Polsce.

Tabela nr 10. Obiekty noclegowe i miejsca noclegowe w województwie świętokrzyskim w 2008 r.

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów noclegowych w 2008 r. ^a		Liczba miejsc noclegowych w 2008 r. ^a	
	Ogółem	Wzrost/spadek liczby obiektów w stosunku do 2007 r. (w liczbach bezwzględnych)	Ogółem	Wzrost/spadek liczby miejsc noclegowych w stosunku do 2007 r. (w liczbach bezwzględnych)
hotele	41	-2	3502	-18
motele	6	-1	248	-16
pensjonaty	6	0	302	-15
inne obiekty hotelowe	15	-1	518	-5
domy wycieczkowe	2	0	69	-21
schroniska młodzieżowe	12	-1	751	-40
ośrodki wczasowe	10	-1	736	+4
ośrodki kolonijne	-	-1	-	-
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	7	0	656	+25
zespół ogólnodostępnych domków turystycznych	6	0	345	-16
kempingi	4	0	736	+4
pola biwakowe	-	-	-	-
ośrodki wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego	-	-	-	-
zakłady uzdrowiskowe	9	0	1368	+45
pozostałe obiekty	5	+1	253	-76
ogółem	123	-6	9492	-129

^a stan na dzień 31 lipca 2008 r.

Źródło: Wojewódzki Urząd Statystyczny, Kielce 2009.

Mankamentem istniejącej bazy noclegowej w województwie świętokrzyskim jest stosunkowo niski standard oraz nierównomierne jej rozmieszczenie przestrzenne. Biorąc pod uwagę, rozmieszczenie obiektów noclegowych w powiatach, to największą ich liczbą dysponuje powiat kielecki wraz z miastem Kielce, gromadząc na swym obszarze ponad 39% ogólnej liczby obiektów noclegowych. Na kolejnych miejscach znalazły się powiaty: konecki i buski, po ok. 13% bazy. Natomiast, najmniejsze zasoby noclegowe posiadają powiaty kazimierski i włoszczowski — tylko po 2 obiekty noclegowe, co stanowi 1,6%.

W porównaniu z rokiem 2007 nie zanotowano większego spadku liczby obiektów noclegowych (zlikwidowaniu uległo 6 obiektów), najwięcej po 2 w powiatach sandomierskim oraz kieleckim. Również na terenie dwóch powiatów zanotowano wzrost liczby obiektów noclegowych (ostrowieckim i włoszczowskim).

Tabela nr 11. Obiekty noclegowe i miejsca noclegowe województwie świętokrzyskim w układzie powiatów w 2008 r.

Powiaty	Liczba obiektów noclegowych w 2008 r.		Liczba miejsc noclegowych w 2008 r.	
	Ogółem	Wzrost/spadek liczby obiektów w stosunku do 2007 r. (w liczbach bezwzględnych)	Ogółem	Wzrost/spadek liczby miejsc noclegowych w stosunku do 2007 r. (w liczbach bezwzględnych)
p. buski	15	-1	1776	-17
p. jędrzejowski	6	0	338	0
p. kazimierski	2	0	76	-3
p. kielecki	26	-2	2409	+32
p. konecki	16	-1	1209	-162
p. opatowski	3	-1	87	-10
p. ostrowiecki	6	+1	354	+45
p. pińczowski	3	0	155	0
p. sandomierski	8	-2	275	-118
p. skarżyski	4	-1	215	-140
p. starachowicki	4	0	389	+82
p. staszowski	5	0	382	0
p. włoszczowski	2	+1	146	+126
miasto Kielce	23	0	1681	-174
Województwo świętokrzyskie	123	-6	9492	-339

Źródło: Wojewódzki Urząd Statystyczny, Kielce 2009.

Baza gastronomiczna

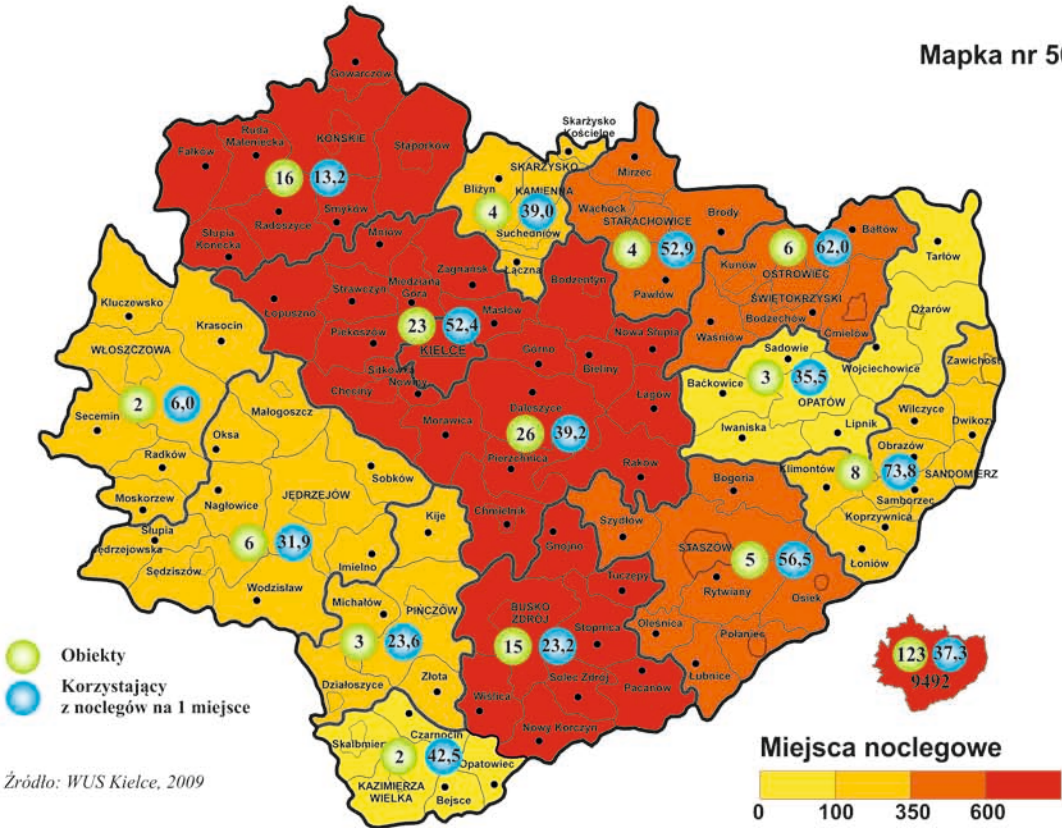
Turystyczna baza gastronomiczna oparta jest o lokale znajdujące się w miastach i miejscowościach o charakterze turystycznym. W jej skład wchodzi różnego rodzaju zakłady gastronomiczne, począwszy od restauracji, a kończąc na różnych stołówkach i punktach szybkiej obsługi. W województwie świętokrzyskim działają także zakłady typu „Fast Food” międzynarodowych sieci szybkiej obsługi (McDonald’s, KFC, itp.). Rozpowszechniły się także w znacznym stopniu pizzerie i restauracje azjatyckie, które wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu wprowadziły sprzedaż „na telefon” i dowożenie wybranych produktów na miejsce. Coraz więcej powstaje przydrożnych barów, punktów gastronomicznych oraz niewielkich zajazdów i restauracji. Niejednokrotnie są częścią składową stacji benzynowych dużych koncernów naftowych. Mankamentem jest brak punktów gastronomicznych

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

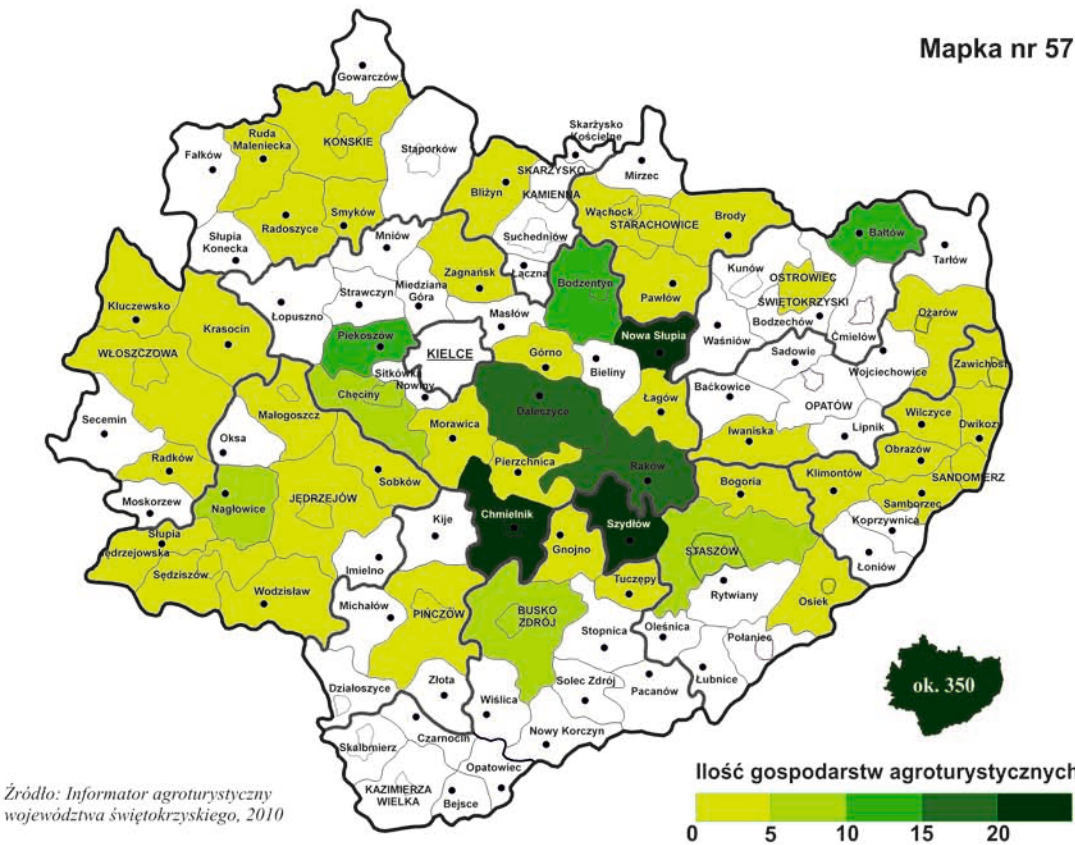
Baza noclegowa turystyki

Mapka nr 56

Gospodarstwa agroturystyczne

Mapka nr 57

serwujących regionalne, czy też lokalne potrawy, będące elementem kulturowym województwa wzbogacającym doznania turystów z pobytu w regionie świętokrzyskim.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku liczba placówek gastronomicznych w województwie świętokrzyskim wynosiła 251, w tym 75 restauracji (dane te dotyczą placówek zatrudniających powyżej 9 osób — *Urząd Statystyczny w Kielcach*). W porównaniu do roku 2007 zauważamy wzrost, w ogólnej liczbie placówek o 30, natomiast restauracji o 7. Pomimo ciągłego wzrostu liczby obiektów gastronomicznych od 2000 roku, dane te nie są zbyt optymistyczne, niestety nasze województwo jest na ostatnim miejscu w kraju. Optymistycznym jest jednak fakt, iż usługi gastronomiczne podlegają ciągłemu rozwojowi i jak na razie zabezpieczają w stopniu wystarczającym zapotrzebowanie ruchu turystycznego.

Główne obszary funkcjonalne turystyki

Województwo świętokrzyskie to obszar posiadający liczne i zróżnicowane walory turystyczne — przyrodniczo-krajobrazowe i antropogeniczne — są one jednak nierównomiernie rozmieszczone zarówno ze względu na typ jak i potencjał. Dlatego też zachodzi potrzeba wewnętrznej rejonizacji, tak aby obszary o podobnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych, mogły wspólnie prowadzić, kreować i promować wysokiej jakości produkt turystyczny, konkurencyjny na rynku krajowym.

Na podstawie inwentaryzacji walorów oraz infrastruktury turystycznej wyznaczono wstępnie następujące rejon turystyczno-rekreacyjne:

Rejon Gór Świętokrzyskich

Geograficznie obejmuje w całości Góry Świętokrzyskie. W rejonie tym wstępują odpowiednie warunki dla turystyki krótko- i długopobytowej, zarówno latem, jak i zimą, biernej i aktywnej. Występują również szczególne korzystne warunki do rozwoju agroturystyki i turystyki objazdowej.

Strukturę centrów i ośrodków turystyczno-rekreacyjnych w tym rejonie stanowią: **miasto Kielce**, a także kształtujące się: **Nowa Słupia, Święta Katarzyna, Chęciny, Cedzyna, Borków, Bocheniec** i predysponowane do rozwoju tej funkcji: **Bodzentyń, Zagnańsk, Bolmin, Cierchy — Malmurzyn, obszar wokół zbiornika wodnego „Wióry” i sanktuarium w Kalkowie-Godowie** oraz wokół innych, planowanych zbiorników.

Rejon Konecki

Obejmuje tereny na północno-zachodnim skraju województwa. Ocenia się, że w rejonie rzeki Czarnej Koneckiej występują duże możliwości rozwoju turystyki zarówno krótko-, jak i długopobytowej. Warunki szczególnie sprzyjające do rozwoju agroturystyki występują na terenach przylegających do rzeki Czarnej Koneckiej (np.: Ruda Maleniecka, Końskie, Stąporków). Głównym ośrodkiem tego rejonu jest znana w kraju **Sielpia**, która wyrasta na regionalny ośrodek turystyczny, duże szanse mają Czarniecka Góra, Ruda Maleniecka i miasto Końskie a także inne, mniejsze ośrodki nie posiadające obecnie zainwestowania turystycznego.

Rejon dolnej Nidy

Obejmuje znaczne obszary Zespołu Parków Krajobrazowych Ponidzia. Rejon ten kwalifikuje się do rozwoju turystyki objazdowej, uzdrowskiej oraz agroturystyki, ale wymaga doinwestowania. Głównymi ośrodkami rozrządowymi ruchu turystycznego na tym obszarze są **Busko-Zdrój** i **Pińczów**, w przyszłości funkcje wspomagające mogłyby uzyskać **Solec-Zdrój** i **Wiślica**.

Rejon Czarnej Staszowskiej

Obejmuje obszary położone pomiędzy Rakowem, Szydłowem i Staszowem. W rejonie Czarnej Staszowskiej występują duże możliwości rozwoju turystyki zarówno krótko-, jak i długopobytowej. Warunki szczególnie sprzyjające do rozwoju agroturystyki występują na terenach przylegających do rzeki Czarnej Staszowskiej i w okolicach zbiorników wodnych, poza tym rejon ten jest predysponowany dla turystyki pobytowej, aktywnej i biernej. Ośrodki turystyczno-rekreacyjne stanowią tu **Staszów (Golejów)** i **Chańcza**. Przy odpowiednich inwestycjach rangę ośrodków obsługujących turystów powinny osiągnąć **Szydłów, Korytnica i Raków**.

Rejon Doliny Kamiennej

Obejmuje północną i północno-wschodnią część województwa, od Ostrowca Św. do Bliżyna. Biorąc pod uwagę lokalizację miejsc noclegowych w ośrodkach miejskich oraz zurbanizowany charakter Doliny Kamiennej, tereny te predysponowane są do rozwoju turystyki objazdowej, industrialnej i wypoczynku sobotnio-niedzielnego oraz na niektórych terenach agroturystyki. W tej części województwa znajduje się kilka wyróżniających się ośrodków i ośrodków turystyczno-rekreacyjnych: **Skarżysko-Kamienna, Suchedniów, Wąchock, Starachowice, Ostrowiec Świętokrzyski, Bałtów**, a także kształtujących się: **Brody**.

Rejon Włoszczowski (potencjalny)

Położony w zachodniej części województwa przy granicy z województwem śląskim i łódzkim. W rejonie tym istnieją możliwości rozwoju przede wszystkim agroturystyki w oparciu o czyste, mało przekształcone środowisko. Centrum turystyczne, po odpowiednich inwestycjach, winna stanowić **Włoszczowa**.

Rejon Nadwiślański (potencjalny)

Zlokalizowany we wschodniej części województwa, rozciągający się między Osiekiem i Zawichostem. Obszar ten predysponowany jest do rozwoju turystyki objazdowej i agroturystyki. Wiodącym centrum turystycznym tego rejonu o znaczeniu krajowym jest **Sandomierz**. Koncentracja zagospodarowania turystycznego występuje również w **Koprzywnicy** oraz wokół **zbiornika Szymanowice (gm. Klimontów)**.

Oprócz wyżej wymienionych centrów i ośrodków turystyczno-rekreacyjnych należy również wymienić inne ośrodki i miejsca, nie mniej ważne na mapie turystycznej województwa świętokrzyskiego, związane z różnymi rodzajami turystyki:

- uzdrowiskowa — Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Czarniecka Góra;
- związana z historią regionu — Połaniec, Radoszyce, Konary, Czarkowy, „Wykus”, Michniów, Szydłów, Raków i inne;
- związana ze sławnymi ludźmi — Oksa, Nagłowice, Ciekoty, Oblęgorek, Wiślica, Wodzisław, Suchedniów, Czarnca i inne;
- industrialna — Krzemionki k. Ostrowca Św., Nietulisko Duże, Nowa Słupia, Rudki, Ćmielów, Samsonów, Bobrza, Maleniec i inne;
- kultura ludowa i działalności kulturalna — Tokarnia, Pacanów, Chałupki, Jędrzejów, Kuźnice, Ujazd, Sobków, Kurozwęki i inne;
- pielgrzymkowa — Święty Krzyż, Kalków-Godów, Piekoszów, Piotrkowice i inne.

14.3. Główne problemy i zagrożenia

- permanentne zabudowywanie i przeznaczanie na cele komercyjne terenów na obszarach intensywnego rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej (ochrona tej przestrzeni przed zagospodarowaniem obniżającym atrakcyjność turystyczną);
- brak współpracy międzygminnej, w rejonach turystycznych, w planowaniu i rozwoju turystyki i rekreacji;
- niedostateczne wiązanie udostępniania turystycznego walorów środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych z rozbudową infrastruktury turystycznej i retencji wodnej;
- nierównomierne rozmieszczenie bazy noclegowej, obiektów gastronomicznych oraz podstawowej infrastruktury turystycznej;
- dysproporcje między drogami hotelami, a tańszymi obiektami noclegowymi;
- niedobory taniej bazy noclegowej (brak zorganizowanych pól biwakowych, ośrodków wypoczynku sobotnio-niedzielnego oraz ośrodków kolonijnych);
- niedostateczne dopasowanie struktury bazy noclegowej do specyfiki poszczególnych rejonów;
- zdekapitalizowane oznakowanie i urządzenie szlaków;
- brak sieci zintegrowanych punktów obsługi i informacji turystycznej.

14.4. Wnioski do zmiany „Planu ...”

Obecnie województwo nie wnosi zbyt dużego wkładu w grupę produktów lansowanych przez menedżerów marek turystyki polskiej. Dlatego też niezbędne jest przygotowanie konkurencyjnych produktów turystycznych, które mogłyby samodzielnie lub jako składowa produktów ponadregionalnych, wejść w skład grupy markowych produktów turystyki polskiej. Turystyka winna stać się wiodącym czynnikiem aktywizacji wielu gmin i miast regionu. Istotne znaczenie będzie mieć wykreowanie nowego wizerunku województwa, jako regionu taniego, wielofunkcyjnego i urozmaiconego produktu turystycznego.

W związku z możliwością pozyskania funduszy z różnych programów krajowych i wojewódzkich zauważa się zwiększoną ilość inwestycji z zakresu turystyki, sportu i rekreacji w gminach. Są to szlaki piesze i rowerowe, hale sportowe, boiska i kryte pływalnie. Stosunkowo duża liczba realizacji tras i ścieżek turystycznych o zróżnicowanym standardzie i znaczeniu dla turystyki wojewódzkiej, jak również innej infrastruktury turystyczno-sportowej wskazuje, na konieczność koncentracji działań na obszarach i w pasmach o największym potencjale rozwoju tej funkcji, łączących główne centra i ośrodki turystyczne. W związku z tym proponuje się dodatkowo wskazać w „Planie ...” główne korytarze turystyczne, które docelowo powinny osiągnąć najwyższe standardy zagospodarowania umożliwiając integrację obsługi zwiększonych potoków ruchu turystycznego.

15. ROLNICTWO

15.1. Ocena dotychczasowego rozwoju funkcji rolniczej

Mimo znacznych zmian w zagospodarowaniu obszarów wiejskich, wyrażających się m.in. dużym ubytkiem terenów rolnych i postępującą urbanizacją, rolnictwo pozostaje nadal główną funkcją przestrzenną, bowiem użytki rolne zajmują ponad połowę powierzchni ogólnej województwa (wg materiałów US Kielce z 2010 r. udział tych użytków wynosi ok. 50,3%). Maleje natomiast pozycja tej funkcji w gospodarce regionu, jak również jej znaczenie w strukturze dochodów ludności wiejskiej (*mapki nr 58 i 59*). Świadczy o tym malejący udział rolnictwa w wartości dodanej brutto, który spadł w ciągu ostatnich ośmiu lat do ok. 5,5% (3 lokata po przemyśle i budownictwie), oraz coraz niższy udział pracujących w tym

sektorze gospodarki do ogółu pracujących (spadek o ok. 15%). Oznacza to, że co trzecia osoba czynna zawodowo czerpie obecnie dochody z pracy w rolnictwie, mimo iż udział ludności wiejskiej w ogólnej liczbie mieszkańców województwa utrzymuje się na dość wysokim poziomie i wynosi 61,7% (analizy własne na podstawie danych GUS za 2009 r.).

Dysproporcję tą wywołują przede wszystkim procesy starzenia się ludności wiejskiej i wzrostu liczby utrzymujących się z niezarobkowych źródeł utrzymania oraz zjawisko suburbanizacji (przenoszenie się ludności miejskiej na atrakcyjne pod względem ekologicznym lecz niestety na ogół nie uzbrojone obszary podmiejskie, które zaczynają pełnić funkcje „sypialniano-rekreacyjne”).

Do niekorzystnych zmian w strukturze ludności zamieszkałej na tych obszarach przyczynia się też migracja młodzieży, obejmująca tereny o najsłabiej rozwiniętym rynku pracy (powiaty: konecki, opatowski, skarżyski, starachowicki, ostrowiecki i częściowo staszowski).

Istotny wpływ na omawiane procesy ludnościowe wywiera też relatywnie niska rentowność produkcji rolniczej spowodowana rozdrobnioną strukturą agrarną, niską skalą produkcji jednostkowej oraz słabo rozwiniętym otoczeniem rynkowym rolnictwa. Jest to szczególnie widoczne na obszarach o niekorzystnych warunkach glebowych, na których znaczna część gruntów stała się nieopłacalna w uprawie towarowej i pozostaje w odłogowaniu (*mapka nr 63*).

W warunkach województwa najważniejszym obecnie problemem jest utrzymująca się, **niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych** (średni areal gospodarstwa indywidualnego pow. 1 ha UR od lat utrzymuje się na poziomie nie przekraczającym 5 ha, wykazując niewielką tendencję wzrostową na obszarach dobrych gleb oraz spadek na obszarach ONW). Gospodarstwa te nie są w stanie osiągnąć poziomu produkcji towarowej oraz uzbrojenia technicznego umożliwiającego konkurencję na rynku krajowym i europejskim. Przekłada się to wśród producentów rolnych na ogólną opinię o nieopłacalności produkcji rolniczej i braku perspektyw tej produkcji na słabszych jakościowo gruntach (*mapka nr 62*).

Niekorzystna, rozproszona struktura gospodarstw rolnych doprowadziła już na terenach słabszych gleb do marginalizacji rolnictwa a nawet zaniku działalności rolniczej. Skutkuje to naturalną sukcesją gruntów rolnych i pogłębianiem się ryzyka degradacji cennych przyrodniczo ekosystemów występujących na terenach otwartych w sąsiedztwie upraw polowych. Problem ten potęguje zbyt mała skala i skuteczność stosowanych obecnie narzędzi konsolidacji gospodarstw o niskim potencjale ekonomicznym, a także działań rolno-środowiskowych, które winny służyć poprawie towarowości gospodarstw na terenach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Generalnie instrumenty te nie są dostosowane do potrzeb rozdrobnionej gospodarki rolnej i posiadają obecnie charakter socjalny.

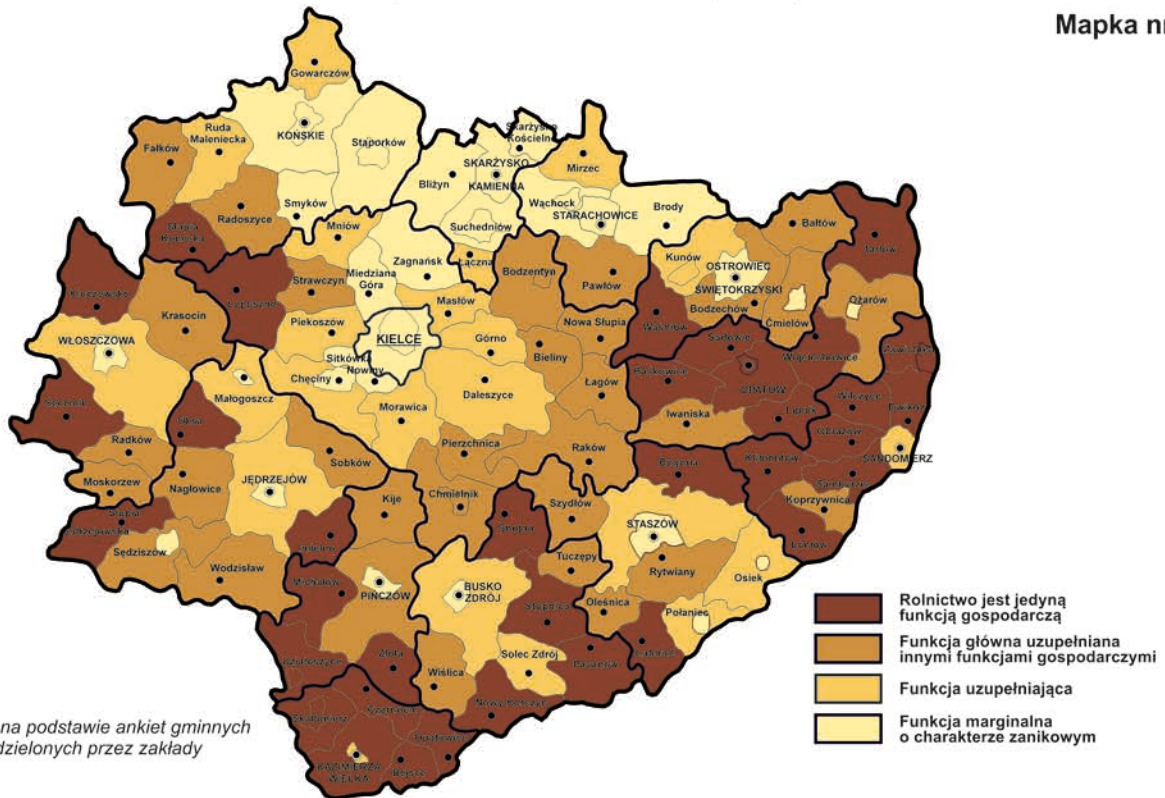
Dominującym źródłem dochodów ludności tych obszarów stały się transfery społeczne (emerytury, renty, zasiłki) oraz dopłaty obszarowe, zaś produkcja rolnicza w ok. 60% gospodarstw przybrała charakter samozaopatrzeniowy. Na drugim miejscu lokują się dochody z pracy poza rolnictwem. Dopiero na trzecim są dochody z rolnictwa. Zbyt niskie jest przy tym tempo pozyskiwania dochodów ze źródeł pozarolniczych bądź podejmowania innej niż rolnicza działalności gospodarczej, co podyktowane jest niewielką skalą wsparcia tych źródeł dochodów oraz niedoborem pomocy organizacyjno-technicznej. Ograniczenia stwarza także obecna, tradycyjna struktura zabudowy obszarów wiejskich, która utrudnia lokalizację działalności gospodarczej, zwłaszcza o charakterze uciążliwym dla otoczenia oraz niepełne uzbrojenie komunalne (brak zbiorczych systemów kanalizacji i zasilania gazem oraz wyeksploatowana sieć energetyczna). Pod względem natężenia działalności pozarolniczej

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Pozycja rolnictwa w strukturze funkcjonalnej miast i gmin (w ocenie samorządów)

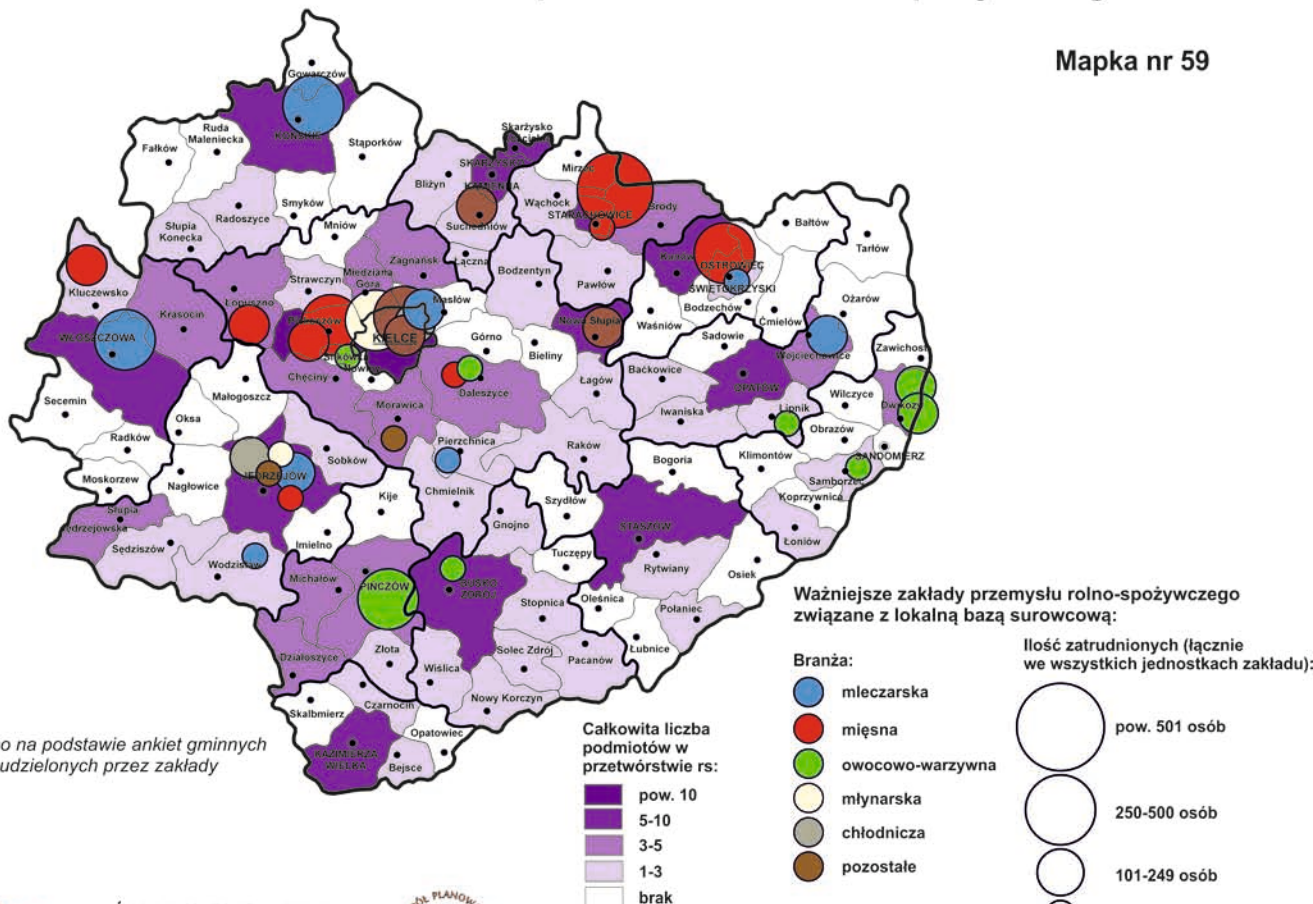
Mapka nr 58

Opracowano na podstawie ankiet gminnych i informacji udzielonych przez zakłady

Rozmieszczenie zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego

Mapka nr 59

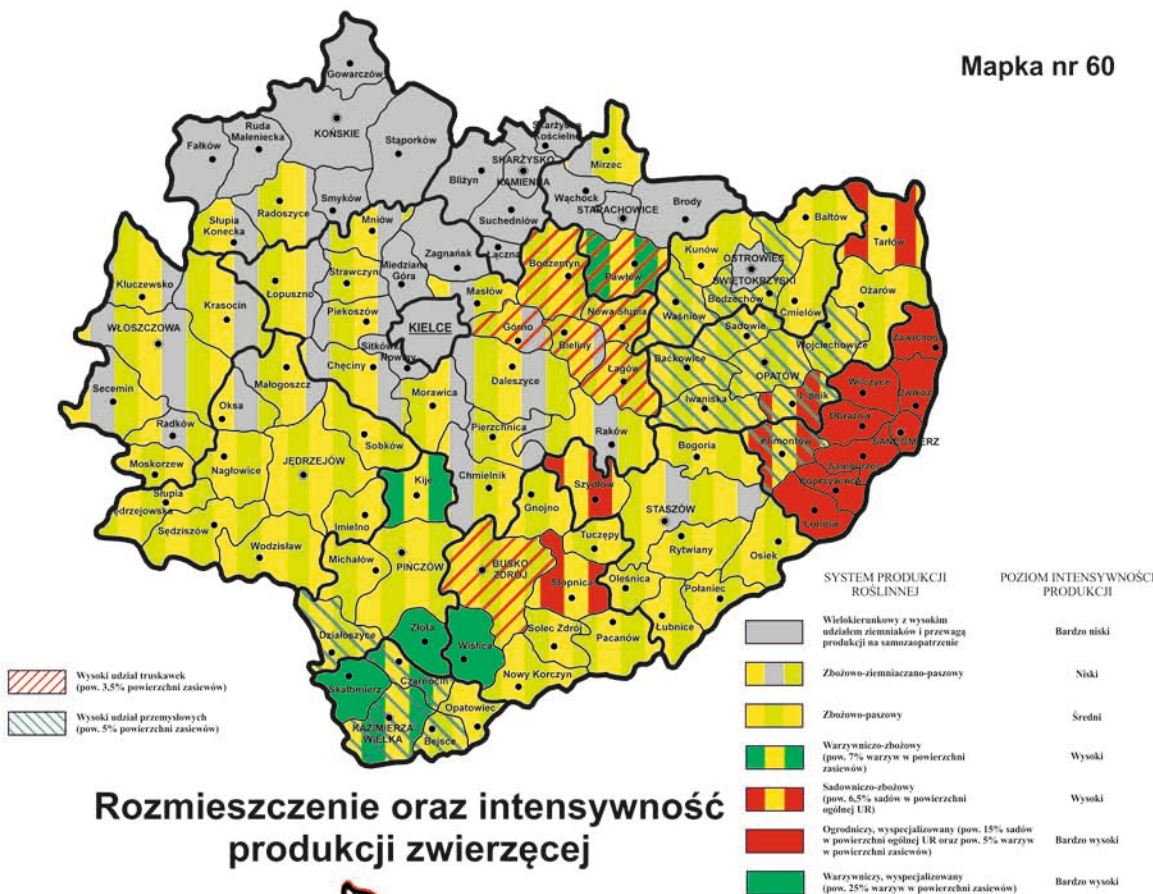
Opracowano na podstawie ankiet gminnych i informacji udzielonych przez zakłady

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

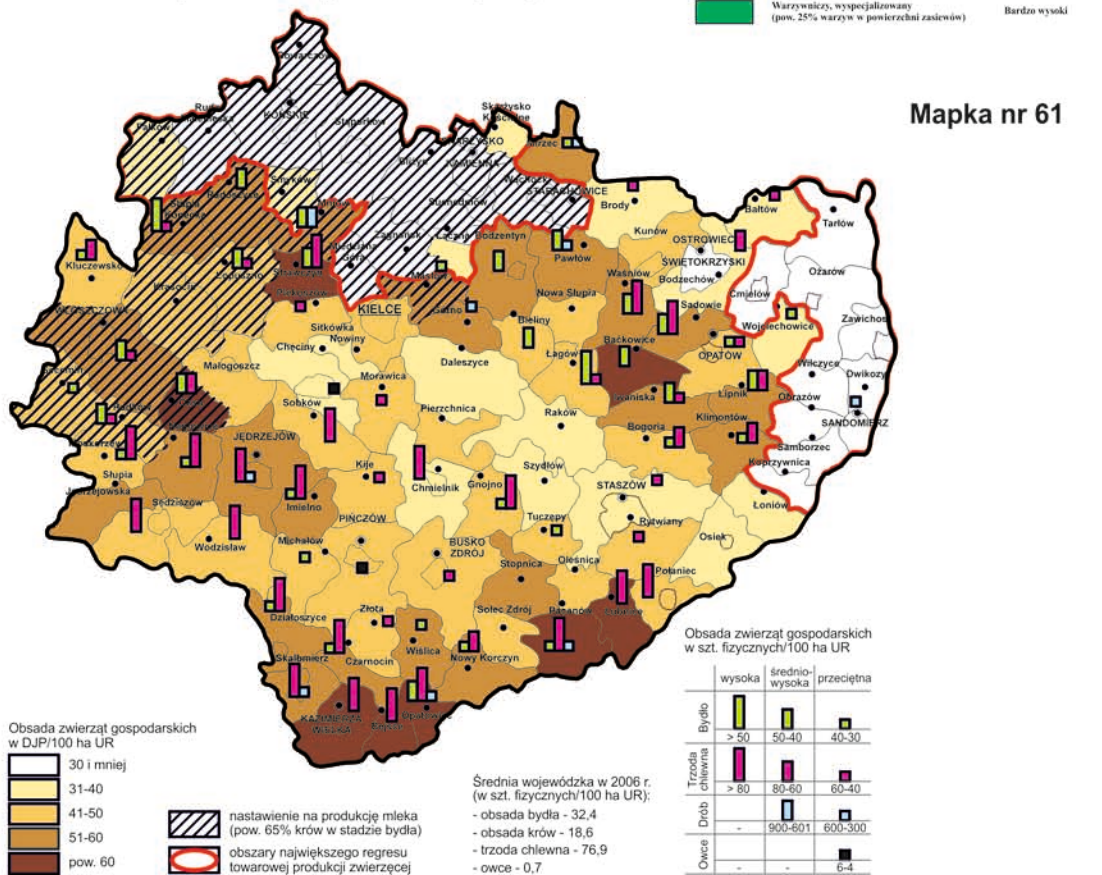
Rozmieszczenie i struktura produkcji roślinnej

Mapka nr 60

Rozmieszczenie oraz intensywność produkcji zwierzęcej

Mapka nr 61

Źródło: Opracowano na podstawie ankiet gminnych zwierzących dane za 2006 r.

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Targowa 18, skr. poczt. 25, 25-520 Kielce; tel. (041) 362-70-12, fax. (041) 343-01-79; e-mail: sekretariat@sbrr.pl

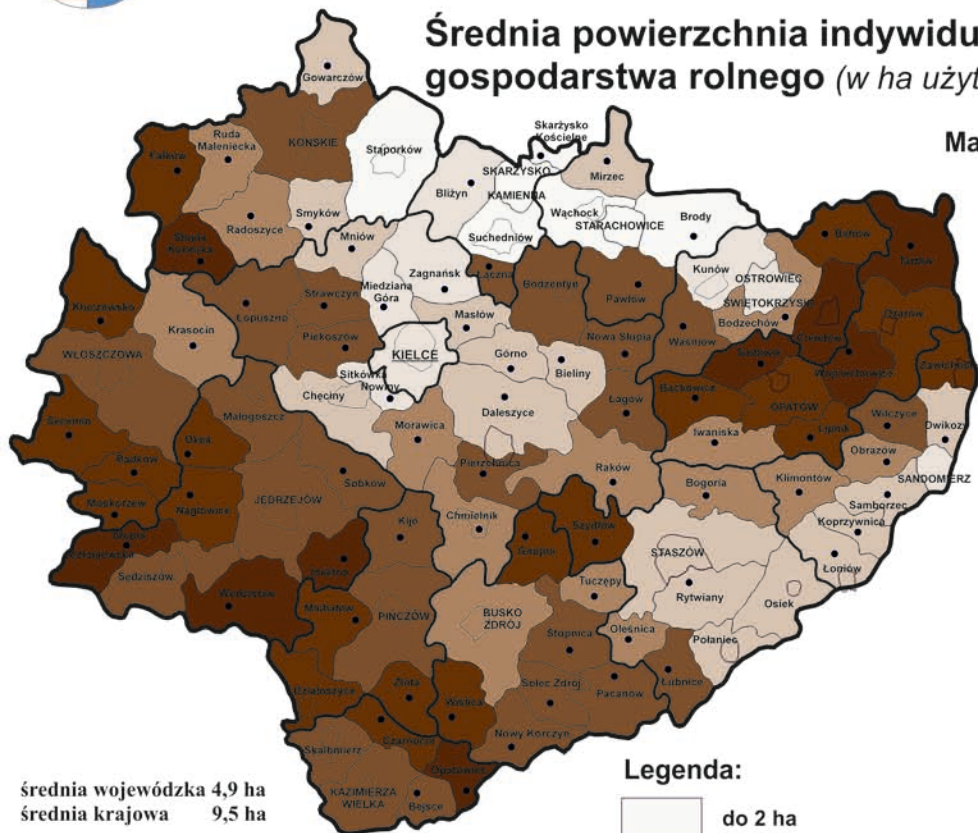

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego (w ha użytków rolnych)

Mapka nr 62

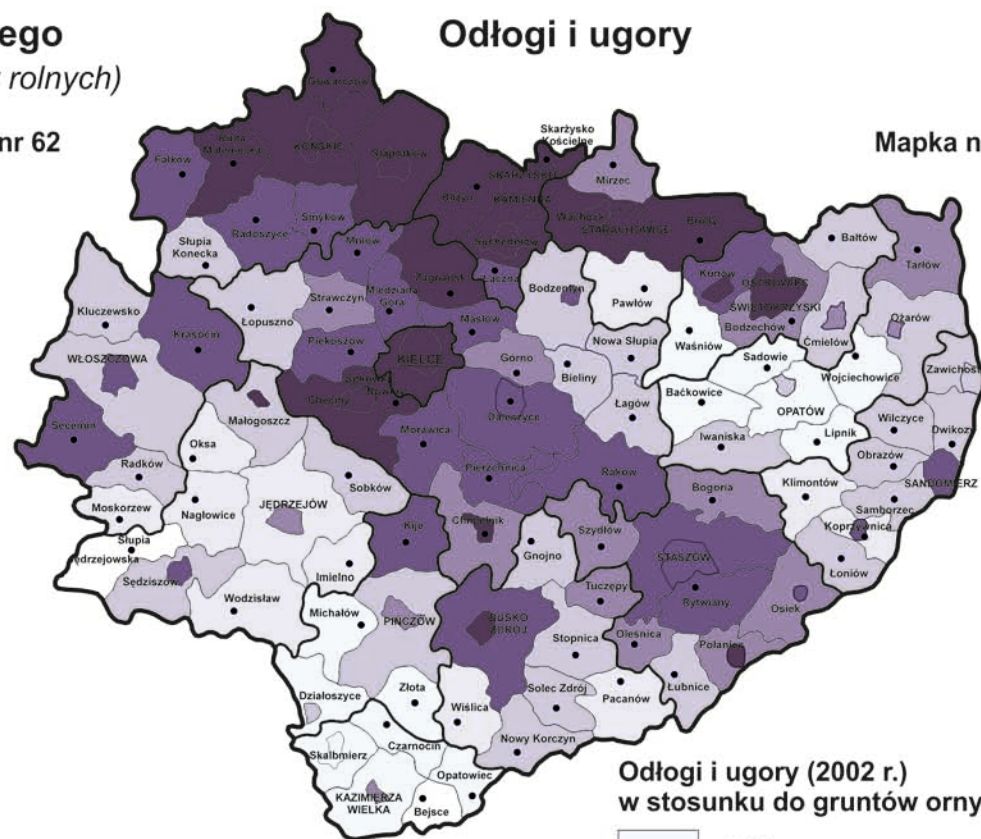

Legenda:

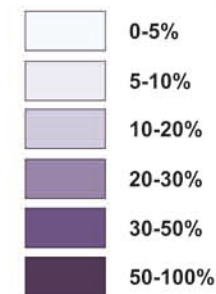

Odłogi i ugory

Mapka nr 63

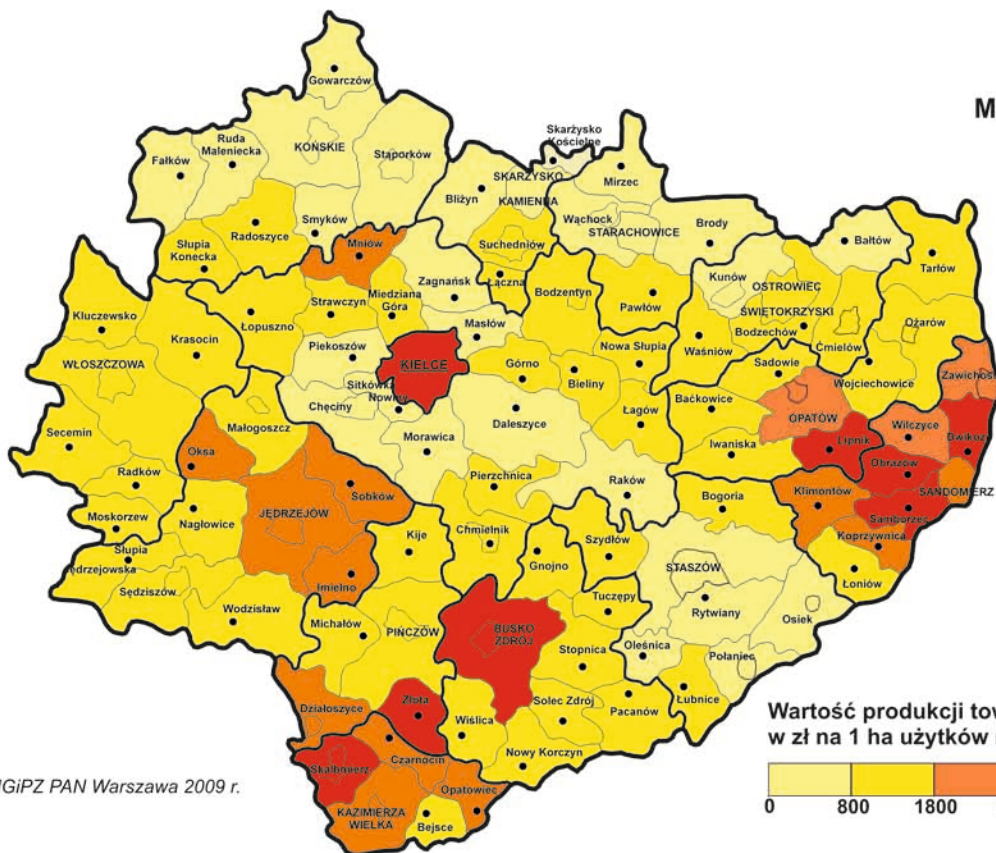
Odłogi i ugory (2002 r.) w stosunku do gruntów ornych

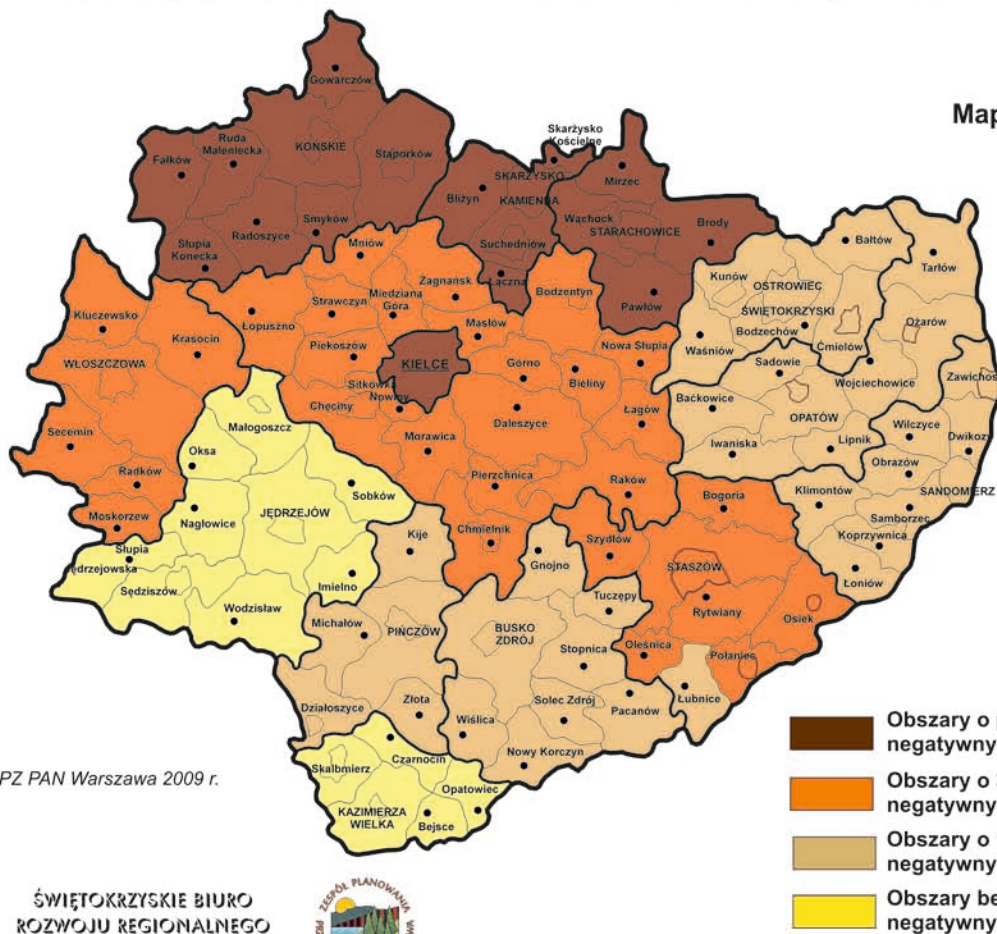

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Poziom rolniczej produkcji towarowej

Obszary problemowe rolnictwa - w układzie powiatów

najkorzystniej wypadają obszary wokół większych miast. Znacznie słabiej peryferyjne obszary wiejskie położone w oddaleniu od rynków pracy i zbytu.

Tabela nr 12. Rolnictwo regionu na tle kraju.

Wyszczególnienie	2007	2009	Dynamika zmian w regionie 2009/2007	Kraj = 100
Użytki rolne w tys. ha w tym;	614,1	578,4,0	94,1	3,59
grunty orne	409,3	394,1	79,9	3,25
sady	32,1	34,9	108,7	10,54
łąki i pastwiska	127,2	123,9	97,4	3,90
Pow. uprawy zbóż w tyś. ha	286,9	277,8 ¹⁾	96,8	3,52
Plony zbóż - q/ha	28,2	28,6	101,4	81,7
Plonu ziemniaków - q/ha	176	173	98,2	90,5
Obsada zwierząt gospod. DJP/100haUR	41,2	35,8 ¹⁾	86,8	
Produkcja mleka na 1haUR	596,6	612,8 ¹⁾	102,7	23,8
Produkcja żywca rzeźn. (w przelicz. na mięso) na 1ha UR	177,9	174,1 ¹⁾	97,8	160,2
Średnia powierzchnia gospodarstwa indywid. w latach 2002 i 2008 w ha użytków rolnych	4,7 ³⁾	4,9 ¹⁾	104,2	61,2
Zużycie NPK/ haUR	104,3	82,8		70,1
Ciągniki rolnicze szt./100 ha UR	14,3	14,7	102,7	147,0
Liczba grup producenckich w szt.	6	9	150,0	1,5
Powierzchnia ugorów na gruntach ornych ³⁾ - tys ha.	10,2	19,8	194,1	71,4

1) – opracowano w oparciu o publikacje - Rolnictwo w woj. świętokrzyskim – US Kielce 2009 r.

2) -opracowano w oparciu o dane z PSR /2002 – GUS Warszawa 2004r.

3) pracowano w oparciu o publikację GUS „Ochrona środowiska,, z lat 2007 -2010

Jak wynika z zestawienia wielkość produkcji rolniczej nie uległa większym zmianom z wyjątkiem produkcji sadowniczej wykazującej również umiarkowaną dynamikę rozwoju obszarowego. Na relatywnie wyższym od krajowego poziomie utrzymuje się produkcja żywca rzeźnego. Stosunkowo niski pozostaje natomiast poziom produkcji mleczarskiej (rozmieszczenie produkcji rolnej obrazują mapki nr 60 i 61).

Do ważniejszych trendów, jakie zaznaczyły się w przestrzeni rolniczej w omawianym okresie lat należy również zaliczyć:

- systematyczny ubytek użytków rolnych (spadek w latach 2007–2009 o 5,9%);
- niewielką, ale odczuwalną w środowisku wiejskim poprawę sytuacji finansowej gospodarstw, która nastąpiła z chwilą uruchomieniu dopłat bezpośrednich w 2005 r. (towarzyszy temu niewielka poprawa ich zdolności inwestycyjnej oraz wzrost ceny ziemi rolniczej, która przekracza obecnie ponad 3 krotnie cenę z roku 1998);
- objęcie dodatkową płatnością obszarową 176,4 tys. ha UR (34,3% ogółu tych użytków) zakwalifikowanych do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania — ONW (dopłata ta wywiera pewien wpływ na ciągłość rolniczego użytkowania gospodarstw, zachowanie walorów krajobrazowych i promocję rolnictwa przyjaznego środowisku, jednak skala jednostkowa tych dopłat z uwagi na rozdrobnienie gospodarstw jest zbyt mała by spowodować przyspieszenie procesów modernizacyjnych);
- zauważalną dywersyfikację gospodarstw rolniczych w zakresie powierzchni oraz skali produkcji, podczas gdy średni areal gospodarstwa powyżej 1 ha UR nie uległ zwiększeniu i wynosi 4,9 ha (średnio w kraju analogiczny areal wzrósł w latach 2002–2010 o 13,1% i wynosi 9,5 ha);

- zbyt duży poziom zatrudnienia w rolnictwie (ok. 25 osób/100 ha) mimo wysokiego spadku tego wskaźnika (o ok. 35%);
- zakończoną już modernizację (techniczną i własnościową) przetwórstwa rolno-spożywczego, które zostało poddane rygorystycznemu dostosowaniu do wymogów UE (odbyło się to jednak przy znacznych stratach potencjału, spowodowanych upadkiem wielu zakładów, jak i całych branż, np. cukrowniczej i tworzy trudną do odrobienia lukę w organizacji zbytu surowców rolniczych oraz pogłębia trudności z zagospodarowaniem okresowych nadwyżek surowcowych);
- dokonującą się transformację systemu obsługi rolnictwa, którą prawie w całości przejął sektor prywatny (znaczna część tych przedsiębiorstw nie zapewnia jednak wystarczającego poziomu i kompleksowości usług, zwłaszcza w zakresie obrotu artykułami rolnymi, napraw sprzętu rolniczego oraz obsługi finansowej gospodarstw, nie wypracowała również dostatecznej wizji rozwoju, odpowiadającej oczekiwaniom wsi);
- nadmierne przemieszanie się charakteru i funkcji zabudowy wiejskiej na terenach podmiejskich, co nie służy intensyfikacji produkcji rolniczej i zachowaniu kultury źródłowej (w niektórych obszarach funkcjonalnych miast zjawisko to przyczynia się do widocznej dewastacji walorów krajobrazowych oraz ubytku przestrzeni publicznej);
- znaczny wzrost areału gruntów odłogujących i źle rolniczo wykorzystanych, zwłaszcza na obszarach o najsłabszych warunkach glebowych (np. powierzchnia ugorów na gruntach ornych wzrosła w latach 2007–2009 o prawie 95%, co ma związek z pogarszającą się i niestabilną opłacalnością produkcji rolniczej oraz rezygnacją rolników z uprawy części gruntów najniższej jakości);
- utrzymującą się niską skalę jednostkową produkcji rolniczej i brak większego zainteresowania tworzeniem grup producenckich (obecnie funkcjonuje zaledwie 9 takich grup), czemu towarzyszy niski poziom współpracy pomiędzy rolnikami, a zakładami przetwórczymi (za wyjątkiem mleczarstwa);
- tendencje do zaniku towarowej produkcji zwierzęcej w północnej części województwa na obszarach najsłabszych gleb;
- słabo wykorzystany potencjał rolnictwa na obszarach o najlepszych glebach we wschodniej i południowej części województwa.

Za korzystne elementy zagospodarowania obszarów wiejskich należy uznać relatywnie czyste środowisko rolnicze (z wyjątkiem niektórych terenów wzdłuż dróg krajowych o największym natężeniu ruchu, oraz lokalnych zanieczyszczeń kadmem) predysponowanych do rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz nadwyżki rolniczej siły roboczej umożliwiające intensyfikację pracochłonnych gałęzi produkcji rolniczej.

15.2. Zróżnicowanie obszarów wiejskich pod względem natężenia procesów urbanizacyjnych i wpływu miast

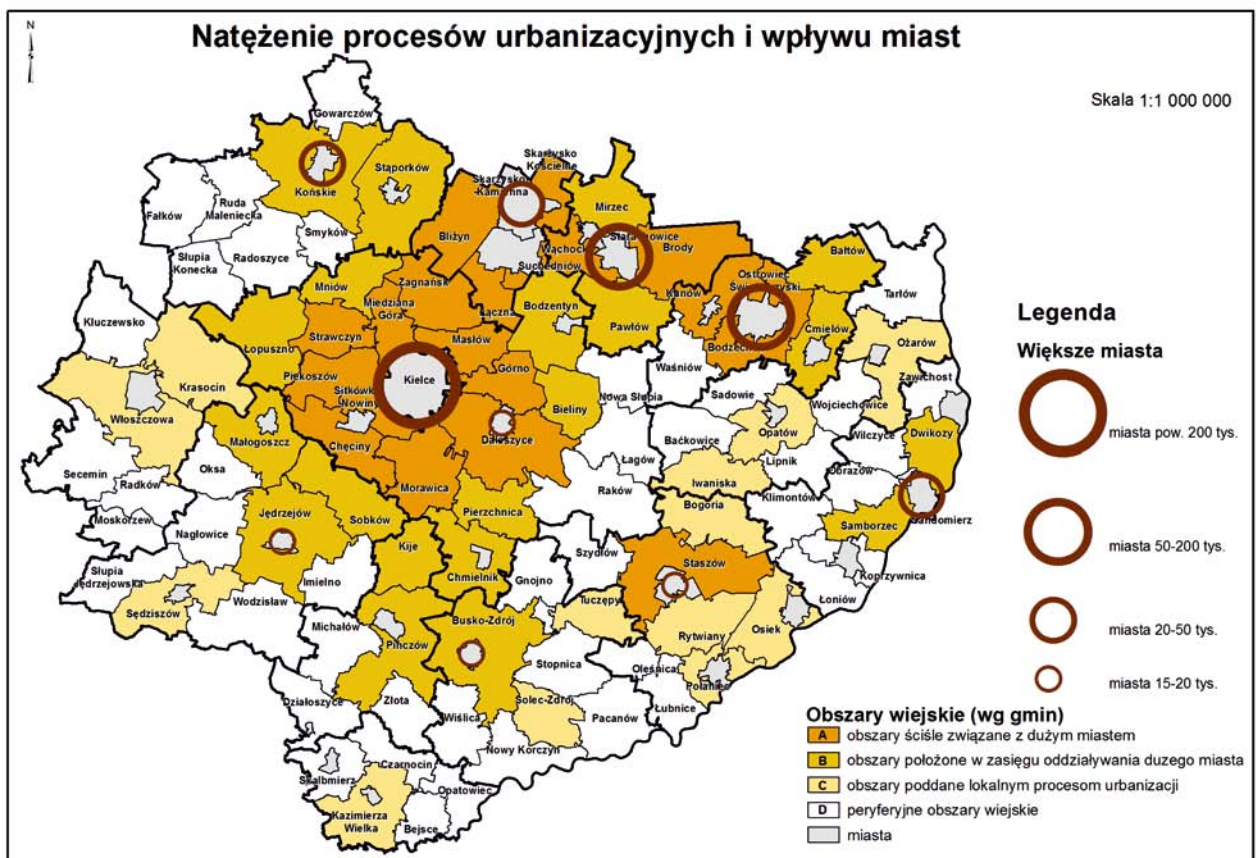
Obszary wiejskie w województwie wykazują rosnące zróżnicowanie pod względem ekonomicznym, społecznym i strukturalnym. Wpływa na to decydująco sąsiedztwo dużych miast: zwłaszcza Kielc, Ostrowca Świętokrzyskiego, Starachowic i Skarżyska - Kamiennej oraz pozostałych, większych ośrodków miejsko-przemysłowych. Wywierają one wielokierunkowy wpływ, który wyraża się dyfuzją procesów urbanizacyjnych oraz umacnianiem się wielorakich związków funkcjonalnych, które działają stymulująco na ruch budowlany, rozwój przedsiębiorczości — zwłaszcza nierolniczej a także intensyfikację procesów osiedleńczych. Na podstawie analizy poziomu urbanizacji i wpływu miast na otaczające je gminy można wyróżnić obecnie 4 kategorie obszarów wiejskich:

- A. ściśle powiązane z dużym miastem — obszary wiejskie położone w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodka miejskiego i stanowiące głównie jego strefę podmiejską, obszary

te charakteryzuje zróżnicowanie struktury funkcjonalnej i słabnąca różnorodność i intensywność zjawisk społeczno-gospodarczych w miarę oddalania się od granic miasta w kierunku „właściwych” obszarów wiejskich;

- B. w zasięgu oddziaływania dużego miasta — obszary wiejskie położone poza strefami podmiejskimi z zadowalającą dostępnością czasową do ośrodka miejskiego, znajdują się one wprawdzie poza zasięgiem bezpośredniego oddziaływania dużego miasta, ale są dogodnie położone względem szlaków komunikacyjnych i mogą czerpać korzyści z dyfuzji procesów rozwojowych, która obok ich endogenicznego potencjału powinna przyczyniać się do ich rozwoju;
- C. poddane lokalnym procesom urbanizacyjnym — obszary wiejskie stanowiące bezpośrednie otoczenie średnich miast i ośrodków przemysłowych, odnoszące korzyści z lokalnych procesów urbanizacji i uprzemysłowienia;
- D. peryferyjne obszary wiejskie o dominującej roli funkcji powierzchniowych (rolnictwo i leśnictwo), często charakteryzujące się nagromadzeniem niekorzystnych zjawisk społeczno-gospodarczych, bez wyraźnego oddziaływania któregoś z dużych ośrodków miejskich i z ograniczoną dostępnością komunikacyjną (w kilku przypadkach są to obszary o konkurencyjnym rolnictwie lub atrakcyjne turystycznie, co może być jednym ze źródeł ich endogenicznego potencjału jednak większość z nich nie zdołała zakończyć procesów transformacji rynkowej i jest objęta recesją strukturalną).

Rysunek nr 5.

Źródło: IGiPZ PAN Warszawa.

15.3. Główne obszary problemowe rolnictwa

Obszary o znaczeniu krajowym

Zróznicowanie obszarów problemowych rolnictwa w skali krajowej oddaje najlepiej opracowana przez IGiPZ PAN „Mapa obszarów problemowych rolnictwa w 2002 r.”, sporządzona w układzie gmin, które podzielono na 4 grupy pod względem kumulacji cech negatywnych, obejmujących:

- jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- skalę rozdrobnienia struktury agrarnej;
- poziom produkcji na rynek;
- skalę negatywnych procesów demograficznych (starzenie się ludności rolniczej);
- poziom wykształcenia użytkowników gospodarstw;
- dostępność do usług.

Pozwoliło to na wyodrębnienie następujących obszarów gmin:

- obszar gmin o kumulacji 5-ciu i więcej cech negatywnych, uznany za główny obszar problemowy rolnictwa w skali kraju;
- obszar gmin od 3–4 cech negatywnych;
- obszar gmin od 1–2 cech negatywnych;
- obszar gmin bez cech negatywnych;

Rozmieszczenie tych obszarów w województwie świętokrzyskim obrazuje mapa nr 66.

Obszary o znaczeniu regionalnym

Występujące obecnie w województwie zróżnicowanie terytorialne potencjału produkcyjnego rolnictwa oraz stanu zagospodarowania przestrzennego wytworzyło **obszary problemowe**, do których należy obecnie zaliczyć (*mapka nr 66*):

- zajmujące ok. 35% terenów rolnych województwa **obszary południowe i wschodnie o dobrych i średnich glebach, ale słabo wykorzystanym potencjale wzrostu towarowości i specjalizacji produkcji rolniczej** (rozdrobniona struktura gospodarstw, niski poziom organizacji otoczenia rolnictwa i przetwórstwa rolnego, niewielka skala samoorganizacji producentów rolnych);
- obejmujące ok. 52% terenów rolnych **obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania i kumulacji negatywnych zjawisk w rolnictwie** (słabe gleby, pogłębiające się rozdrobnienie gospodarstw, zanik produkcji towarowej, itp.), które wymagają głębokiej restrukturyzacji, na bazie funkcji nierolniczych zwłaszcza turystyki i funkcji rolno-środowiskowych;
- **obszary gleb zagrożonych erozją i silnego oddrzwienia krajobrazu** skupiające się na terenach lessowych;
- **obszary o wysokiej koncentracji gruntów odługujących** (gminy o najniższej bonitacji gleb w północno-zachodniej i centralnej części województwa).

Podsumowując należy podkreślić fakt, że województwo świętokrzyskie należy do obszarów kraju o największej skali i złożoności problemów transformacji sektora rolnego oraz dostosowania tej funkcji do standardów UE. Znaczenie priorytetowe posiada poprawa niekorzystnej struktury agrarnej oraz kształtowanie rynkowego otoczenia rolnictwa, które w obecnym stanie nie odpowiada wymaganiom producentów. Istotnym problemem pozostaje niski poziom aktywności społeczno-gospodarczej, zwłaszcza na peryferyjnych obszarach wiejskich, kumulujących niekorzystne warunki rozwoju oraz utrzymujący się niski poziom produkcji towarowej (*mapki 64 i 65*).

15.4. Wnioski do Zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Jak wynika z krajowych opracowań diagnostycznych żadnego z obszarów świętokrzyskich nie można obecnie zakwalifikować do rejonów intensywnego rolnictwa towarowego, posiadających poziom krajowy, które uzyskują znacznie wyższą skalą i dynamiką produkcji towarowej oraz posiadają wyraźną specjalizacją produkcji. Jedynie wzdłuż doliny Wisły dzięki dobrym warunkom glebowym i agroklimatycznym występuje intensywna produkcja warzyw i owoców, która nie osiąga jednak poziomu towarowości, jaki mają niektóre obszary centralne i zachodnie konkurujące już z powodzeniem na rynku światowym. Obecnie gminy rejonu sandomierskiego można co najwyżej zaliczyć **do perspektywicznych obszarów konkurencyjnego i towarowego rolnictwa**, które muszą jednak wcześniej pokonać istotne ograniczenia strukturalne, zwłaszcza rozdrobnioną strukturę agrarną oraz niedobór pozarolniczych miejsc pracy, stanowiący główny hamulec zmian strukturalnych.

Na pozostałym obszarze województwa (nie zaliczonym do O NW) występują „niewielkie skupiska gmin” charakteryzujących się rolnictwem częściowo towarowym, ukierunkowanym na zaopatrzenie lokalnych rynków miejskich.

Rozległy, bo obejmujący powiaty: konecki, skarżyski i starachowicki zespół gmin został natomiast zaliczony do krajowego obszaru problemowego rolnictwa o zdecydowanej przewadze niekorzystnych warunków gospodarowania. Obszar ten łączy się z podobnymi obszarami w woj. łódzkim i mazowieckim tworząc jedną z największych w skali krajowej strefę zaniku produkcji rolniczej.

16. LEŚNICTWO

Lasy są drugą po rolnictwie funkcją przestrzenną i zajmują 27,9% powierzchni ogólnej województwa. Wykazują też stałą tendencję wzrostu areалу (w latach 2007–2009 powierzchnia lasów i gruntów leśnych wzrosła o ponad 4,5 tys. ha). Lesistość województwa, nieco niższa od krajowej (29,0%), odbiega jednak zasadniczo od średniej europejskiej (wynoszącej 32%) oraz od przyjętego w krajach UE wskaźnika kierunkowego (42%).

Cechą tej funkcji jest silne zróżnicowanie przestrzenne. Lasy koncentrują się w centralnej, północnej i północno-zachodniej części województwa, na terenach o niskiej bonitacji gleb i w miejscach, gdzie zachowały się duże kompleksy leśne, stanowiące pozostałość dawnych puszczy: Świętokrzyskiej, Iłżeckiej, Pilickiej oraz Lasów Włoszczowskich i Staszowskich. Na obszarach o najlepszych warunkach glebowych lesistość jest nadal bardzo mała, co przyczynia się do powstania szeregu negatywnych zjawisk w środowisku rolniczym jak: erozja i spływ gleb, pogarszanie się warunków wodnych i agroklimatycznych, a także brak warunków do wypoczynku w środowisku leśnym (lasy tworzą zbyt małe kompleksy, a ponadto dominujący na tych terenach drzewostan liściasty nie sprzyja rekreacji).

W strukturze własnościowej lasów przeważają lasy zarządzane przez Lasy Państwowe (67,7%), natomiast w strukturze drzewostanów dominuje sosna (ok. 72,1%), co nie odpowiada bogactwu ekosystemów leśnych (dla przykładu w lasach Skarbu Państwa ponad 52% stanowią żyzne siedliska lasowe), ani ich potencjałowi produkcyjnemu, który wymaga zwiększenia udziału cennych drzew liściastych.

W lasach będących w zarządzie Lasów Państwowych (223,8 tys. ha), 66,7% zajmują lasy ochronne w strukturze których dominują:

- lasy wokół miast pow. 50 tys. mieszkańców (30,3% lasów ochronnych);
- lasy wodochronne (50,0%);
- lasy glebochronne (6,1%).

Możliwości rozwoju funkcji leśnej determinują:

- rosnący areal odłogów i ugorów, z których część może być przeznaczona pod zalesienia;
- wysokie potrzeby zalesieniowe gmin (grunty do zalesień w gminnych programach zwiększenia lesistości zajmują łącznie powierzchnię ok. 30 tys. ha) mimo widocznego procesu rezygnacji z części tych terenów na rzecz terenów budowlanych w gminach podmiejskich;
- krajowe preferencje zwiększenia lesistości obejmujące 14 gmin województwa;
- predyspozycje do ograniczenia monokultur sosnowych (ponad 61% powierzchni leśnej zajmują żyzne siedliska lasów i borów mieszanych nadające się do wprowadzenia najcenniejszych drzewostanów liściastych);
- lokalne warunki do rozwoju wyspecjalizowanego rzemiosła i drobnego przemysłu drzewnego;
- wyraźna poprawa stanu zdrowotnego lasów, w tym drzewostanów świerkowych i jodłowych (drzewostany bez uszkodzeń zajmują obecnie 29%, podczas gdy w 2000 r. zaledwie 10,4%), co nie oznacza jednak wystarczającej poprawy tego stanu w odniesieniu do wskaźników europejskich;
- rosnące pozyskanie drewna, wynoszące średniorocznie ponad 0,9 tys. dm³ (wzrost o 24,1%).

Najważniejszym zagrożeniem lasów w województwie jest obecnie zagrożenie pożarowe, które utrzymuje się na zbliżonym poziomie jak w latach poprzednich i dotyczy w szczególności suchych lasów sosnowych.

W lasach prywatnych istotnym zagrożeniem jest nadal niepełne wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych oraz nie realizowanie odnowień na gruntach przejściowo pozbawionych drzewostanu. Lokalne zagrożenia stwarzają ponadto:

- kradzieże drzewa z lasów wszystkich kategorii własności;
- zaśmiecanie terenów leśnych, zwłaszcza wokół terenów mieszkaniowych oraz dróg;
- duże zainteresowanie wypoczynkiem w środowisku leśnym, które ogranicza niedobór infrastruktury turystycznej i komunalnej w otoczeniu lasów.

Ograniczeniem rozwoju omawianej funkcji są również zbyt długo trwające procedury przeznaczania gruntów na cele zalesieniowe oraz (do niedawna) brak możliwości finansowania ze środków pomocowych zalesień gruntów innych niż rolne.

Do głównych obszarów problemowych leśnictwa, prócz wspomnianych lasów zagrożonych pożarami, zalicza się tereny leśne położone w promieniu 10 km od miast powyżej 50 tys. mieszkańców, poddane szczególnie nasilonemu użytkowaniu turystycznemu. Lasy te będą stanowić podstawowy składnik tzw. zielonych pierścieni, budowanych wokół większych aglomeracji miejskich, stanowiących największe w województwie skupiska ludności. Lesistość gmin oraz rozmieszczenie zalesień obrazują *mapki nr 67 i 68*.

16.1. Główne problemy przestrzenne leśnictwa

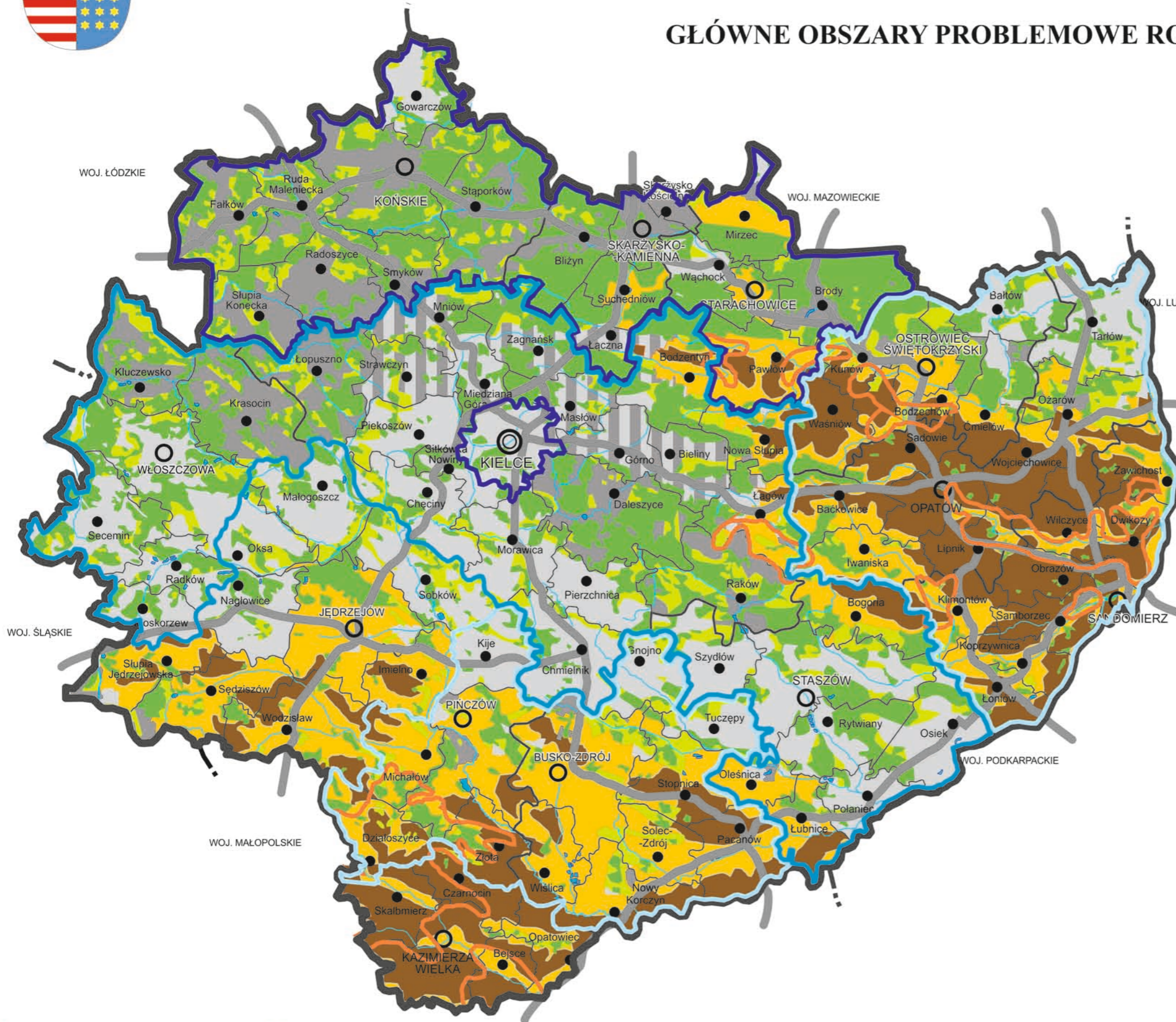
- silne oddrzwienie krajobrazu terenów lessowych, które powoduje szereg negatywnych zjawisk w przestrzeni rolniczej na terenach południowych i wschodnich województwa;
- postępująca naturalna sukcesja leśna na terenach ONW (zwłaszcza na obszarach najsłabszych gleb), posiadająca negatywne aspekty przyrodnicze i krajobrazowe;
- utrzymujące się wysokie zagrożenie pożarowe lasów w okresach susz (zwłaszcza o drzewostanach sosnowych), któremu towarzyszy niedobór zbiorników retencyjnych o funkcji poż;
- utworzenie w 2004 roku Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Świętokrzyska” o łącznej powierzchni prawie 77 tys. ha (kompleks ten obejmuje Nadleśnictwa: Daleszyce, Kielce, Łągów, Suchedniów, Zagnańsk oraz w części Nadleśnictwa Skarżysko

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

GŁÓWNE OBSZARY PROBLEMOWE ROLNICTWA I LEŚNICTWA

Mapka nr 66

ROLNICTWO

OBSZARY PROBLEMOWE O ZNACZENIU KRAJOWYM (w układzie powiatów)

(wyróżnione w „Raporcie o stanie zagospodarowania przestrzennego kraju”)

- Obszary o ponad 5 cechach negatywnych (główny obszar problemowy kraju)
- Obszary o 3 - 5 cechach negatywnych
- Obszary o 1 - 3 cechach negatywnych

OBSZARY PROBLEMOWE O ZNACZENIU REGIONALNYM

Obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)

- Obszary o szczególnych utrudnieniach w rolnictwie (obszary górskie)
- Strefa nizinna II (warunki bardzo słabe)
- Strefa nizinna I (warunki słabe)

Obszary o przewadze korzystnych warunków glebowych

- Obszary gleb klasy I, II, III o niewykorzystanym potencjale rozwoju rolnictwa
- Obszary gleb klasy IV wymagający wsparcia wielofunkcyjnego

- Nasiloną erozję gleb

LEŚNICTWO

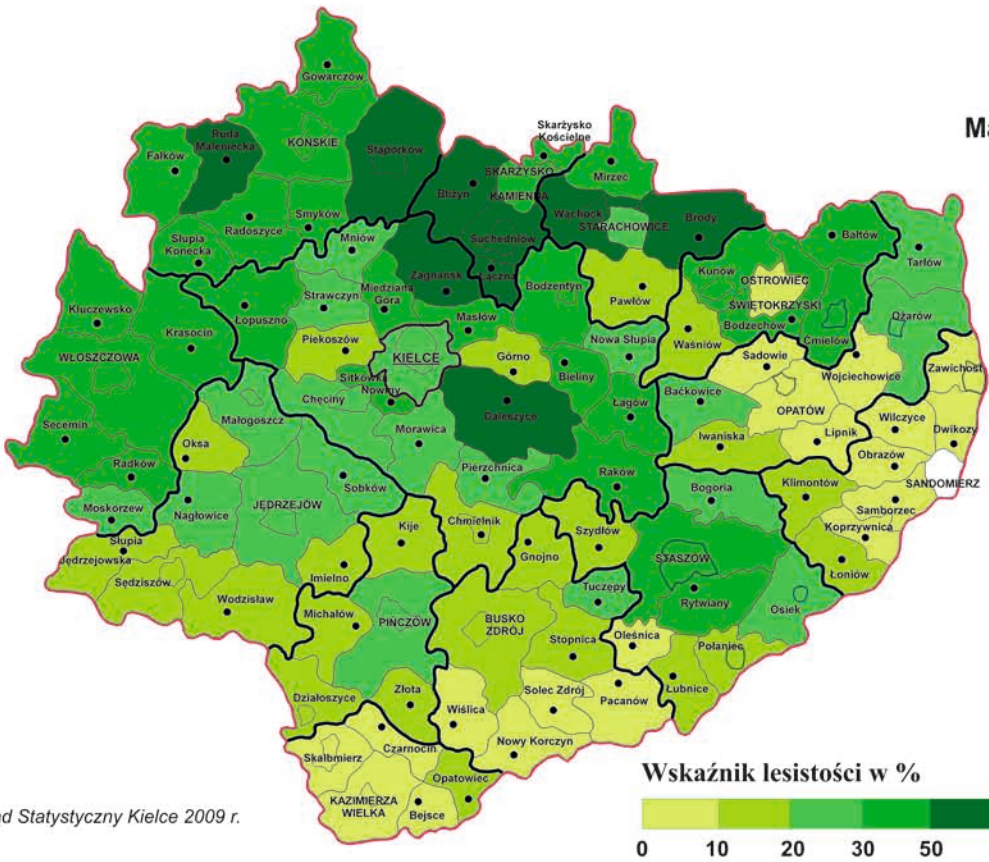
Obszary problemowe leśnictwa

- Większe kompleksy leśne - wymagające ochrony
- Obszary predysponowane do zalesień (opracowano na podstawie analiz studiów gminnych)

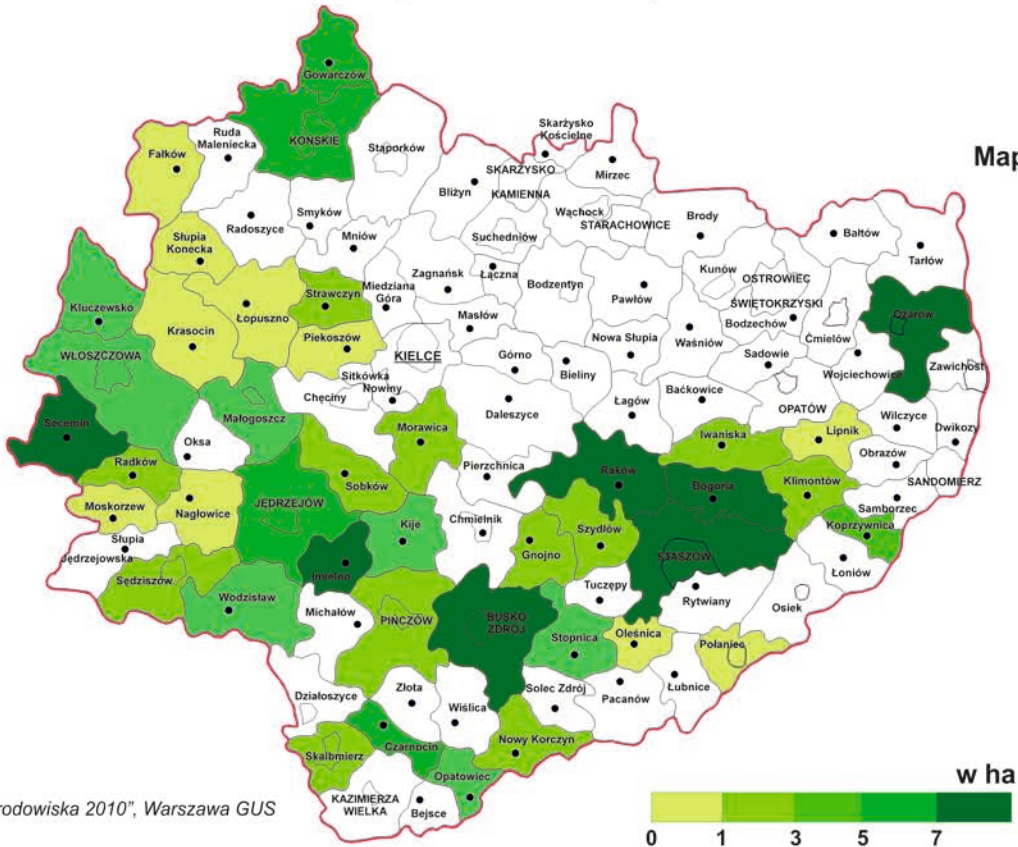

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Lesistość według gmin w 2008 r.

Zalesienia gruntów nieleśnych w 2009 r.

i stanowi naturalną otulinę ŚPN). Z uwagi na położenie części lasów LKP w obszarze funkcjonalnym Kielc są one zagrożone „obudową” terenami osiedlowymi i winny być szczególnie chronione w systemie planowania miejscowego;

- relatywnie niski poziom prac zalesieniowych zwłaszcza na gruntach prywatnych warunkowany możliwościami pozyskania środków z PROW (odnowienia i zalesienia obejmowały w 2009 r. 1671 ha w tym ok. 280 ha na gruntach prywatnych);
- powszechna na obszarach podmiejskich (zwłaszcza wokół Kielc) rezygnacja z terenów przeznaczonych do zalesienia na rzecz zabudowy osiedlowej i innych funkcji nieleśnych;
- lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie terenów leśnych dużych osiedli mieszkaniowych i innych funkcji uciążliwych (lasy nie są pod tym względem wystarczająco chronione obowiązującymi przepisami o lasach);
- niedobór w sąsiedztwie lasów pełniących funkcje społeczne małej infrastruktury turystycznej, zwłaszcza parkingów przy jednoczesnym ograniczaniu wjazdu na tereny LP.

17. MIESZKALNICTWO

Analizując problemy mieszkalnictwa i rynku mieszkaniowego w woj. świętokrzyskim, można zauważyć utrzymujący się od szeregu lat niski poziom wskaźników wzrostu w odniesieniu do średniej krajowej. Zasoby mieszkaniowe województwa stanowią niewiele ponad 3% zasobów krajowych. Mimo, że od kilku lat obserwuje się niewielki wzrost ilości mieszkań oddanych do użytku, region nadal zajmuje jedno z ostatnich miejsc w kraju pod względem zasobów i standardów mieszkaniowych. Dość stała jest struktura budowanych mieszkań. Zdecydowanie dominuje budownictwo indywidualne (prawie 80%), budownictwo przeznaczone na sprzedaż i spółdzielcze stanowią pozostałą część, natomiast społeczne formy czynszowe są realizowane w bardzo niewielkim stopniu.

Z niedoborem terenów oraz niekorzystnym stanem budownictwa mieszkaniowego w miastach wiąże się problem, ekspansji budownictwa jednorodzinnego poza obszary większych miast, co zauważalne jest szczególnie w obszarze oddziaływania Kielc (główny obszar problemowy w zakresie mieszkalnictwa).

W rejonie ośrodka wojewódzkiego silnemu procesowi suburbanizacji poddane zostały wszystkie sąsiadujące bezpośrednio gminy jak również inne tj. np: Strawczyn, Mniów i Łączna. Proces ten spowodował już trudne do odwrócenia zmiany w strukturze przestrzennej zabudowy, w której zaczyna dominować pozbawiona usług i przestrzeni publicznych zabudowa mieszkaniowa typu osiedlowego. Zabudowywane są tereny usług turystycznych (UT, UTL), atrakcyjne przestrzenie publiczne, otoczenie zbiorników wodnych (w tym także projektowanych) oraz panoramy i osie widokowe najcenniejszych fragmentów krajobrazu. Problem ten wymaga już pilnego rozwiązania, zarówno na płaszczyźnie prawnej, jak i w praktyce urbanistycznej.

V. PODSUMOWANIE

1. OGÓLNA OCENA ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM REGIONU

W województwie świętokrzyskim, podobnie jak w innych regionach kraju, widoczne są korzystne zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym, związane przyspieszeniem realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych finansowanych z krajowych i wojewódzkich programów pomocowych. Szczególnie spektakularne w wymiarze terytorialnym są nowe inwestycje komunikacyjne, zwłaszcza drogowe, powstające w całym regionie zbiorcze systemy infrastruktury komunalnej oraz obiekty usługowe o wyższym standardzie realizowane w dziedzinie zdrowia, nauki, kultury, sportu i rekreacji. W ośrodkach miejskich województwa podejmowana jest rewaloryzacja zabytkowych centrów miast i zespołów urbanistycznych, obiektów zabytkowych, a także rewitalizacja zdegradowanych dzielnic i terenów przemysłowych, które uzyskują nowe funkcje gospodarcze, odpowiadające obecnym potrzebom rynkowym.

W skali regionalnej widoczne jest także przyspieszenie inwestycyjne w sektorze handlu (duże i małe obiekty handlowe, obiekty targowo-wystawiennicze), w usługach rynkowych (budownictwo, usługi finansowe, usługi dla ludności), turystyce (hotelarstwo, centra i obiekty turystyczne) oraz w ochronie środowiska (zakłady gospodarki odpadami, oczyszczalnie ścieków). Nadal niewielki jest natomiast wzrost inwestycji przemysłowych (z wyjątkiem przemysłu wydobywczego), w tym w sektorze MSP i mikro przedsiębiorstw oraz w otoczeniu rynkowym rolnictwa (systemy giełdowe, rynki hurtowe, usługi produkcyjne itp.). Słabszy od średnio krajowego jest także rozwój budownictwa mieszkaniowego, które praktycznie skupia się w strefach oddziaływania większych miast.

Świętokrzyskie, korzystnie oceniane w rankingach wykorzystania środków pomocowych i wzrostu PKB jest nadal słabo notowane pod względem ogólnej ilości przyznanych środków, zaś niektóre, ważne dla regionu inwestycje strukturalne (ujęte wcześniej w programach krajowych) są wycofywane z list operacyjnych, co motywowane jest koniecznością uzyskania oszczędności budżetowych lub zapewnieniem realizacji zadań związanych z Euro 2012. Sytuacji tej towarzyszy niedobór instrumentów systemowych służących równoważeniu dysproporcji przestrzennych oraz brak aktualnej wykładni polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa (określająca zasady tej polityki Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju do roku 2030 znajduje się nadal w fazie konsultacji zaś uchwalona w lipcu 2010 r. „Strategia rozwoju regionalnego..” nie została jeszcze wdrożona do realizacji).

Zagrożeniom procesu inwestycyjnego towarzyszy zapaść planowania przestrzennego spowodowana przez wadliwe przepisy prawne, które generują chaos przestrzenny i nie zapewniają wystarczającej ochrony terenów rezerwowanych pod ważne inwestycje publiczne jak: obwodnice miast, zbiorniki wodne, tereny przemysłowo-logistyczne o znaczeniu regionalnym itp. W praktyce realizacyjnej wyraża się to nadmierną i mało kontrolowaną ekspansją funkcji budowlanych, zwłaszcza mieszkaniowych na tereny, które

z różnych względów nie powinny być przeznaczone na cele komercyjne. Dotyczy to w szczególności przestrzeni publicznych i obszarów cennych krajobrazowo, które pełnią ważną rolę w kształtowaniu integracji społecznej i kultywowaniu tradycji lokalnej.

Niestety odbywa się to coraz częściej za aprobatą samorządów lokalnych, motywowanych doraźnymi korzyściami gospodarczymi i uzyskaniem sukcesu w najbliższej kampanii wyborczej. Ambicje te są na ogół zaspakajane kosztem szerszych potrzeb społecznych, możliwych do zaspokojenia w dalszym okresie czasu.

Zjawiska te mają miejsce w sytuacji braku oczekiwanych od dawna rozwiązań prawno-programowych, które zintegrowałyby działające w odosobnieniu systemy planowania, wzmocniły rolę wymiaru przestrzennego w zarządzaniu rozwojem województwa oraz przeciwdziałały zastępowaniu planów miejscowych decyzjami administracyjnymi wydawanymi najczęściej pod dyktando inwestorów. Jaskrawym przykładem wadliwego procesu decyzyjnego jest brak w ocenie kluczowych dla województwa projektów i zadań inwestycyjnych równoprawnej opinii środowisk urbanistycznych, która pomogłaby eliminować potencjalne kolizje funkcjonalne i przyczynić się do zwiększenia efektów synergicznych.

Wyrazem regresu obecnego systemu planowania jest malejące zainteresowanie samorządów sporządzaniem miejscowych opracowań planistycznych (studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego), które zapewniają ciągłość polityki przestrzennej, stanowiąc podstawowy hamulec „ręcznego sterowania” zabudową oraz podejmowania samowoli budowlanych. Opracowania te są zastępowane wspomnianymi już decyzjami urbanistycznymi, które są na ogół sporządzane w sposób uproszczony i nie ujmują wszystkich aspektów lokalizacji inwestycji, zwłaszcza szerzej wykraczających poza teren objęty decyzją. W gminach, posiadających pełną dokumentację planistyczną niepokojącym zjawiskiem jest, natomiast opracowywanie wielu zmian jednostkowych studiów gminnych i planów miejscowych, bez podejmowania kompleksowej oceny aktualności tej dokumentacji wymaganej ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zmiany te są na ogół wprowadzane przez skomercjalizowane i tanie pracownie urbanistyczne nie przygotowane pod względem kadrowym do wykonania wymaganych analiz branżowych. Prowadzi to do obniżenia jakości tych dokumentów i utraty spójności z polityką wojewódzką, skutkując coraz częściej odmową uzgodnienia dokumentacji projektowej, kierowanej do Zarządu Województwa Świętokrzyskiego.

2. GŁÓWNE WYZWANIA I ZAGROŻENIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

Jak wynika z oceny zmian zachodzących w zagospodarowaniu przestrzennym regionu o poprawie konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej województwa świętokrzyskiego zadecyduje przede wszystkim rozwój policentrycznego systemu osadnictwa, skupiającego prężne i współpracujące ze sobą ośrodki osadnicze powiązane nowoczesnym układem transportowym i infrastruktury telekomunikacyjnej a także ekonomicznej i społecznej, spełniającej standardy rynkowe. Ośrodki te poprzez rozwój powiązań funkcjonalnych z obszarami słabiej rozwiniętymi winny generować rozwój tych obszarów przyczyniając się do wzrostu aktywności gospodarczej i pokonywania barier funkcjonalnych. Realizacja tej idei wymaga jednak coraz szerszej współpracy władz samorządowych, wychodzącej poza granice administracyjne miast i gmin, tak by prowadziła do wzmocnienia całego obszaru funkcjonalnego i zbudowania przewagi konkurencyjnej, możliwej do osiągnięcia jedynie w warunkach szerszego porozumienia.

Prawidłowo skoordynowana polityka przestrzenna na różnych poziomach administracji i przy udziale społeczeństwa może przede wszystkim pomóc w ochronie środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza cennych obszarów Natura 2000 tym bardziej, że wymogi ochrony tych obszarów mogą i często już kolidują z zadaniami inwestycyjnymi, niezbędnymi dla pobudzenia rozwoju różnych obszarów. Właśnie planowanie przestrzenne może dostarczyć skutecznych narzędzi osiągnięcia kompromisu, ale musi funkcjonować w skali szerszej jak gmina, obejmującej cały obszar potencjalnego oddziaływania inwestycji.

Ważnym w skali województwa problemem, który może być rozwiązywany przy użyciu instrumentów gospodarki przestrzennej jest depopulacja rozległych obszarów wiejskich, niosąca za sobą wiele negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych. Mimo, iż zjawiskom tym należy przeciwdziałać głównie poza sferą gospodarki przestrzennej to jednak najważniejszą rolę może tu odgrywać racjonalne rozmieszczanie inwestycji stymulujących rozwój demograficzny i przeciwdziałających skutkom wyludnienia.

Priorytetem racjonalnej polityki wojewódzkiej powinien być także rozwój systemów transportu i infrastruktury telekomunikacyjnej, postrzegany w kategoriach poprawy dostępności z obszarów zaniedbanych i słabiej dosłużonych. Najważniejsze elementy infrastruktury komunikacyjnej winny być przy tym formowane w spójny układ korytarzy i węzłów transportowych, skupiających różne systemy i formy własnościowe transportu. Uległy one, bowiem daleko idącej dezintegracji, prowadząc do kryzysu transportu publicznego i znanych powszechnie problemów komunikacyjnych zwłaszcza na obszarach podmiejskich i w obrębie większych miast.

Wśród dziedzin gospodarki, które powinny być rozwijane przy użyciu instrumentów planowania przestrzennego nie można pominąć turystyki. Funkcja ta powinna być skoncentrowana w rejonach i centrach turystycznych posiadających najkorzystniejsze warunki i wspólną wizję rozwoju turystyki, wypracowaną przy udziale wszystkich zainteresowanych podmiotów działających w tym obszarze gospodarki. Jak wskazują doświadczenia regionów posiadających rozwinięte usługi wypoczynku i rekreacji tylko taki rozwój pozwoli zwiększyć efektywność inwestycji turystycznych oraz wzmocnić regionalne marki produktów na coraz bardziej wymagającym rynku turystyki krajowej.

Przytoczone wyżej przykłady ważniejszych problemów i wyzwań rozwoju przestrzennego jakie pojawiły się na obszarze regionu w obecnym okresie transformacji rynkowej wskazują jednocześnie na ważną rolę gospodarki przestrzennej jaką powinna odgrywać w systemie zarządzania rozwojem województwa. Polityka ta powinna jednak mieć do dyspozycji sprawniejsze instrumenty oddziaływania w tym skuteczny system planowania przestrzennego zdolny przewidzieć wszystkie uwarunkowania i konsekwencje działań podejmowanych w przestrzeni województwa. Wymaga on jednak szerszej modernizacji i wzmocnienia kadrowego na wszystkich szczeblach administracji samorządowej.

SPIS MAPEK

1. Regiony fizycznogeograficzne na tle ukształtowania powierzchni województwa.
- 2, 3. Planowanie przestrzenne w 2009 r. Planowanie przestrzenne w 2007 r.
4. System osadniczy.
5. Zaludnienie w 2009 r.
6. Procentowy udział powierzchni obszarów chronionych — stan na koniec 2009 r. (bez obszarów Natura 2000).
7. Prawna ochrona przyrody.
8. System przyrodniczy województwa.
- 9, 10. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2009 r. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2009 r.
11. Jakość powietrza — klasyfikacja stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi.
12. Jakość powietrza — klasyfikacja stref ze względu na ochronę roślin.
- 13, 14. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych według województw w 2009 r. Melioracje podstawowe według województw.
15. Zasoby wód podziemnych.
- 16, 17. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2009 roku w Polsce. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2009 roku w woj. świętokrzyskim.
- 18, 19. Długość sieci wodociągowej na 100 km² powierzchni gminy. Długość sieci kanalizacyjnej na 100 km² powierzchni gminy.
20. Gospodarka wodna.
21. Potencjalne konflikty obszarów sieci Natura 2000 z eksploatacją surowców mineralnych i zbiornikami wodnymi ujętymi w „Programie małej retencji dla woj. świętokrzyskiego”.
22. Złoża surowców mineralnych.
23. Liczba zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru w poszczególnych województwach. Liczba zabytków ruchomych wpisanych do rejestru w poszczególnych województwach. Liczba rejestrowych stanowisk archeologicznych w poszczególnych województwach.
24. Liczba zabytków nieruchomych w gminach woj. świętokrzyskiego.
25. Główne uwarunkowania zagospodarowania przestrzeni kulturowej.
26. Rozmieszczenie i zmiany w stanie ludności w latach 2000–2009.
27. Przyrost naturalny i migracje (na 1000 ludności).
28. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.
29. Problemy i zagrożenia demograficzne.
30. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym.
31. Infrastruktura społeczna.
32. Pomoc społeczna.

33. Podstawowe elementy infrastruktury energetycznej.
- 34, 35. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca. Gęstość sieci gazowej.
36. Energetyka odnawialna.
37. Podstawowe elementy gospodarki odpadami.
- 38, 39. Selektywna zbiórka odpadów komunalnych i niebezpiecznych. Odpady wytworzone w województwie w 2009 roku.
40. Potencjalne konflikty obszarów sieci Natura 2000 z elementami infrastruktury technicznej.
41. Obszary niedosłużone w infrastrukturę komunalną.
42. Istniejący układ transportowy województwa.
43. Schemat podstawowego układu komunikacyjnego województwa — obciążenie ruchem oraz jego zmiany w latach 2000–2005.
- 44, 45. Gęstość sieci dróg powiatowych i gminnych w 2009 roku. Udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w ogólnej liczbie dróg powiatowych i gminnych w 2009 roku.
- 46, 47. Dostępność komunikacyjna gmin w zakresie dróg krajowych i wojewódzkich. Uśredniona wielkość ruchu dobowego na ciągach dróg krajowych i wybranych dróg wojewódzkich w 2005 roku.
48. Wybrane najważniejsze planowane i postulowane inwestycje na sieci transportowej województwa.
49. Potencjalne kolizje układu transportowego województwa z obszarami sieci ekologicznej Natura 2000.
50. Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej (sspw) dostępu do Internetu.
- 51, 52. Pracujący wg sektorów ekonomicznych. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON oraz lokalizacja kapitału zagranicznego.
53. Obszary aktywności gospodarczej i otoczenie biznesu.
54. Rozmieszczenie funkcji przemysłowej i eksploatacji surowców naturalnych.
55. Wybrane elementy infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.
- 56, 57. Baza noclegowa turystyki. Gospodarstwa agroturystyczne.
- 58, 59. Pozycja rolnictwa w strukturze funkcjonalnej miast i gmin. Rozmieszczenie zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.
- 60, 61. Rozmieszczenie i struktura produkcji roślinnej. Rozmieszczenie oraz intensywność produkcji zwierzęcej.
- 62, 63. Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego. Odłogi i ugory.
- 64, 65. Poziom rolniczej produkcji towarowej. Krajowe obszary problemowe rolnictwa — w układzie powiatów.
66. Główne obszary problemowe rolnictwa i leśnictwa.
- 67, 68. Lesistość według gmin w 2008 r. Zalesienia gruntów nieleśnych w 2009 r.

WYKAZ ŹRÓDEŁ

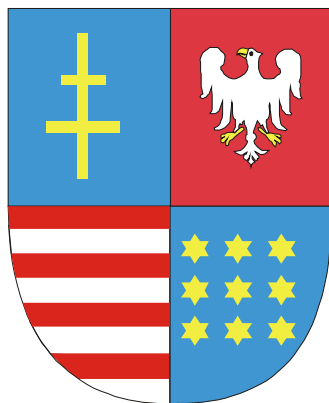
1. Analizy i opracowania własne.
2. Beneficjenci pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych w 2008 r., GUS Kraków.
3. Czasopisma i wydawnictwa branżowe.
4. Dane i informacje Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID).
5. Dane i informacje Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach.
6. Dane Generalnej i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.
7. Dane statystyczne z Banku Danych Lokalnych GUS.
8. Dane statystyczne z Urzędu Statystycznego w Kielcach.
9. Dane z Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach.
10. „Ekspertyzy do koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2008–2033”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008.
11. Generalny Pomiar Ruchu 2005.
12. Informacje internetowe.
13. Informator agroturystyczny województwa świętokrzyskiego, 2010.
14. Informator turystyczny województwa świętokrzyskiego, 2010.
15. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2010”, red. Marcin Nowicki, Gdańsk 2010.
16. „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego październik 2010”, Urząd Statystyczny w Kielcach.
17. „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego listopad 2010”, Urząd Statystyczny w Kielcach.
18. Ocena stanu zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego, Uchwała nr 35/10 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 grudnia 2010 r.
19. „Ochrona środowiska 2010”, GUS, Warszawa 2010.
20. „Ochrona środowiska w województwie świętokrzyskim w 2009 r.”, US w Kielcach, Kielce 2010.
21. Plan działań w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, PSE Operator S.A., wrzesień 2009.
22. „Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”, Kielce 2007.
23. „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego, Kielce 2002.
24. Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego, Kielce 2007.
25. Program opieki nad zabytkami w województwie świętokrzyskim na lata 2007–2013.
26. Programy operacyjne.
27. Projekt Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Warszawa maj 2010.
28. Projekt Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011–2015, Ministerstwo Infrastruktury, Warszawa (listopad 2010).
29. Raport o stanie środowiska w Polsce 2008”, GIOŚ, Warszawa 2010.
30. Raport o stanie technicznym nawierzchni asfaltowych i betonowych sieci dróg krajowych na koniec 2009 roku, GDDKiA, Warszawa 2010.

31. Raport Specjalne strefy ekonomiczne edycja 2010, KPMG.
32. Raporty o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim, WIOŚ Kielce.
33. Rejestr zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego (31.12.2010 r.).
34. Sprawozdanie z realizacji „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2007-2011”, Kielce 2009.
35. Świętokrzyskie Informatory Samorządowe — „Nasz Region”, Urząd Marszałkowski w Kielcach, Kielce 2009–2011.
36. Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r. nr 80, poz. 717 ze zm.).
37. Ustawa z dnia 6 sierpnia 2010 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 155, poz. 1043 z 2010 r.).
38. Zabytki architektury i budownictwa , z.15, województwo kieleckie, 1995.
39. Zabytki architektury i budownictwa, z.42, województwo tarnobrzeskie. 1990.

Załącznik nr 2
do Uchwały nr VIII/134/11
Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 30 maja 2011 roku

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

**OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO
O ZNACZENIU PONADLOKALNYM
W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM
ZA LATA 2006-2009**

Kielce, marzec 2010

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO ROZWOJU REGIONALNEGO

25-520 Kielce, ul. Targowa 18, skr. poczt. 25, tel. (041) 362-70-12, e-mail: sekretariat@sbr.pl

Opracowano w Świętokrzyskim Biurze Rozwoju Regionalnego w Kielcach
Dyrektor Biura mgr inż. Krzysztof Domagała

Zespół Planowania Przestrzennego Województwa:

mgr inż. arch. Ryszard Nagórny — generalny projektant

mgr inż. Edmund Augustyniak — kierownik zespołu

mgr inż. arch. Katarzyna Bieniek-Kaszyńska

mgr inż. Jolanta Florczyk

mgr inż. Katarzyna Jandała

mgr Magdalena Kwiatkowska

inż. Maciej Kuliński

mgr inż. Jolanta Papros

mgr Agnieszka Przygodzka

mgr Andrzej Sikora

mgr Lena Skibińska-Opoka

mgr Ewa Tatarek

mgr Katarzyna Wdowczyk

tech. Włodzimierz Bednarczyk

SPIS TREŚCI

1. Podstawa formalno-prawna opracowania	3
2. Identyfikacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	3
3. Cel, zakres i metoda opracowania	6
4. Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w poszczególnych dziedzinach zagospodarowania	7
1.1. Ochrona przyrody	7
1.2. Ochrona powietrza atmosferycznego	11
1.3. Osuwiska	12
1.4. Surowce mineralne	14
1.5. Dziedzictwo kulturowe	15
1.6. Kapitał ludzki i rynek pracy	19
1.7. Infrastruktura społeczna	28
1.7.1. Opieka zdrowotna i społeczna	30
1.7.2. Oświata i nauka	32
1.7.3. Kultura	32
1.8. Transport i łączność	36
1.8.1. Komunikacja drogowa	36
1.8.2. Komunikacja kolejowa	50
1.8.3. Komunikacja lotnicza	52
1.8.4. Telekomunikacja	53
1.9. Infrastruktura techniczna i komunalna	55
1.9.1. Gospodarka wodna	55
1.9.2. Gospodarka odpadami	61
1.9.3. Energetyka i zaopatrzenie w gaz	62
4.10. Baza ekonomiczna	65
4.11. Turystyka i rekreacja	69
4.12. Rolnictwo i obszary wiejskie	73
4.13. Leśnictwo	77
4.14. Obronność i bezpieczeństwo	80
4.15. Tereny zamknięte	80
5. Wnioski końcowe	83

1. PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawą prawną opracowania „Oceny realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w województwie świętokrzyskim za lata 2006–2009” jest art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003 r. Nr 80, poz.717 z późn. zm.), który wprowadza obowiązek wykonania okresowej oceny „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego”, przyjętego Uchwałą Nr XXIX/399/02 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26-04-2002 r., polegający na *dokonaniu przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, co najmniej raz w czasie kadencji Sejmiku, przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa, opracowaniu raportu o stanie tych zmian oraz sporządzeniu oceny realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.*

Uwzględniając fakt, że zmiany jakie zaszły w zagospodarowaniu przestrzennym regionu w ostatnich 4 latach zostały zawarte w opracowanym równolegle projekcie zmiany Planu województwa i że nie zachodzi konieczność wykonania odrębnego ich przeglądu, za dopełnienie obowiązku „ustawowego” należy uznać sporządzenie „Oceny realizacji inwestycji celu publicznego ...”, która po zaopiniowaniu przez Wojewódzką Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną będzie przedłożona Sejmikowi Województwa Świętokrzyskiego łącznie z dokumentacją zmiany Planu, zawierającą pełny zakres zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa.

Ponieważ opracowanie to nie było jeszcze przedstawiane Sejmikowi obecnej kadencji, przedmiotowa „Ocena ...” umożliwi spełnienie omawianego wyżej wymogu art. 45 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jak również pełniejsze odniesienie się do inwestycji celu publicznego w finalnej wersji dokumentacji zmiany Planu, przed skierowaniem jej do uchwalenia.

Znalazło to potwierdzenie w piśmie znak: MPG. II. 0724/6/10 Departamentu Mienia, Geodezji, Kartografii i Planowania Przestrzennego z dnia 10.02.2010 r. w sprawie pilnego przygotowania elaboratu przedmiotowej „Oceny...” na najbliższe posiedzenie WKU-A, które stanowi jednocześnie podstawę formalną niniejszego opracowania.

2. IDENTYFIKACJA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Inwestycje celu publicznego, zwłaszcza po akcesji Polski do Unii Europejskiej stały się w systemie planowania i zarządzania przestrzenią najważniejszym instrumentem kształtowania przestrzeni publicznej oraz zaspakajania potrzeb ogólnospołecznych.

W świetle art. 2 ust. 5 wspomnianej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 z późn. zm.) pod pojęciem inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym należy rozumieć działania o znaczeniu powiatowym, wojewódzkim i krajowym stanowiące realizację następujących celów:

1. *wydzielanie gruntów pod drogi publiczne i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji;*
2. *wydzielenie gruntów pod linie kolejowe oraz ich budowa i utrzymanie;*
3. *wydzielanie gruntów pod lotniska, urządzenia i obiekty do obsługi ruchu lotniczego, w tym rejonów podejść, oraz budowa i eksploatacja tych lotnisk i urządzeń;*

4. budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń;
5. budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania;
6. budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
7. opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
8. ochrona Pomników Zagłady w rozumieniu przepisów o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady oraz miejsc i pomników upamiętniających ofiary terroru komunistycznego;
9. budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji sądów i prokuratur, państwowych szkół wyższych, szkół publicznych, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych i obiektów sportowych;
10. budowa i utrzymywanie obiektów oraz pomieszczeń niezbędnych do realizacji obowiązków w zakresie świadczenia przez operatora publicznego powszechnych usług pocztowych, a także innych obiektów i pomieszczeń związanych ze świadczeniem tych usług;
11. budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich;
12. poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa oraz węgla brunatnego wydobywanego metodą odkrywkową;
13. zakładanie i utrzymywanie cementarzy;
14. ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;
15. ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
16. inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

Dodatkowo w art. 39 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, który wprowadza **obowiązek ujęcia w Planie województwa inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym**, w ust. 5 zawęża się zakres tych inwestycji do: *ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.*

Natomiast w art. 48 pkt 1 ww. ustawy zawarta jest informacja że: *Ministrowie i centralne organy administracji rządowej ... sporządzają programy zawierające zadania rządowe ... służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym*, zaś art. 50 ust. 2 tej ustawy informuje, że do inwestycji celu publicznego nie zalicza się: *robót budowlanych polegających na: remoncie montażu lub przebudowie jeśli nie powodują zmiany sposobu zagospodarowania i użytkowania obiektu budowlanego oraz nie zmieniają jego formy architektonicznej, a także nie są zaliczane do przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, albo niewymagające pozwoleń na budowę.* Interpolując powyższą informację można stwierdzić,

że do inwestycji celu publicznego nie można zaliczyć działań o charakterze organizacyjnym, promocyjnym i szkoleniowym, które nie służą realizacji inwestycji budowlanych.

Ponadto w pisemnych wyjaśnieniach resortu budownictwa (obecny resort infrastruktury) odnoszących się do konkretnych dokumentów programowych wskazuje się, że nie wszystkie programy (krajowe i wojewódzkie), jak również zawarte w nich zadania spełniają wystarczająco kryterium *ustalenia realizacji inwestycji celu publicznego*, stosowane w praktyce planowania przestrzennego. Kryterium to obejmuje: ustalenie obszaru (terenu) lokalizacji inwestycji, sprecyzowanie terminu wykonania zadania inwestycyjnego, jak również zabezpieczenie środków na jego realizację. Brak spełnienia tych wymagań oznacza, że zadanie to znajduje się w fazie koncepcyjnej (postulatu inwestycyjnego, projektu wstępnego, projektu wariantowego itp.) i nie może być na tym etapie planowania uznane za inwestycję budowlaną.

W tej sytuacji do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zaliczono działania stanowiące realizację celów publicznych, które zostały zamieszczone na listach indykatywnych programów bilansujących potrzeby inwestycyjne w ramach przydzielonych środków finansowych, inwestycje finansowane bezpośrednio z funduszy pomocowych UE, a także inwestycje o charakterze publicznym zgłoszone bezpośrednio przez uczestników procesu inwestycyjnego do zmiany Planu Województwa, mające przynajmniej częściowe pokrycie finansowe.

Z uwagi na możliwość finansowania niektórych inwestycji celu publicznego przez związki publiczno-prywatne, Spółki Skarbu Państwa jak również podmioty komercyjne zestawienie to zawiera również niektóre inwestycje (zadania) o znaczeniu ponadlokalnym, które spełniają kryteria „dla dobra wspólnego” i zostały zawarte w planach (programach) inwestycyjnych wspomnianych związków i przedsiębiorstw.

Jednocześnie przyjęto następujące zasady identyfikacji omawianych inwestycji:

- inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym ujęte w obowiązujących wykazach projektów kluczowych (przewidzianych do realizacji w ramach RPOWŚ oraz zatwierdzonych programów rządowych);
- inwestycje na które wydano decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, znajdujące się rejestrze Marszałka Województwa;
- inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym, dla których zostały wydane decyzje lokalizacyjne na podstawie przepisów o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji (drogi publiczne, lotniska użytku publicznego, przedsięwzięcia Euro 2012);
- inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym wpisane do „Rejestru decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na terenach zamkniętych” – prowadzonego przez Wojewodę Świętokrzyskiego (*większość zadań ujętych w ww. Rejestrze nie spełniała kryteriów określonych w art. 50 ust.2 tej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*);
- inwestycje umieszczone w Centralnym Rejestrze Zadań Rządowych (jak wynika z pisma Ministra Budownictwa znak; BP2-7201-6/07/828 z maja 2007 r. w rejestrze tym „*brak jest programów rządowych zawierających inwestycje przewidziane do realizacji na obszarze województwa świętokrzyskiego*”);
- inwestycje w zakresie bezpieczeństwa i obronności państwa ujęte w planach inwestycyjnych terenowych jednostek administracji rządowej (zespolonej i niezespolej);
- inwestycje „dla wspólnego dobra” zawarte w planach (programach) inwestycyjnych różnych podmiotów procesu inwestycyjnego.

3. CEL, ZAKRES I METODA OPRACOWANIA

Głównym zadaniem „Oceny realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w województwie świętokrzyskim za lata 2006–2009” jest określenie stanu realizacji tych inwestycji na koniec 2009 r., celem uwzględnienia ich w opracowywanym równoległe projekcie zmiany Planu województwa, jak również spełnienie omawianego już obowiązku „ustawowego” — przedłożenie tego opracowania Sejmikowi Województwa „przynajmniej raz w kadencji”.

Jest to już druga edycja „Oceny inwestycji celu publicznego”, bowiem pierwsze opracowanie, obejmujące lata 2002–2005 zostało przyjęte jeszcze przez Sejmik poprzedniej kadencji uchwałą Nr LVIII/888/2006 z dnia 27.03.2006 r. i zawierało ocenę tych inwestycji za okres 2001–2005.

Ze względu na to, iż w obowiązującym „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa...”, nie można było formalnie ustalić zadań inwestycyjnych, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, (uniemożliwił to brak **centralnego rejestru programów zadań rządowych i rejestru wojewódzkiego**, wymaganych przepisami art. 60 obowiązującej wówczas ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym) w pierwszej edycji „Oceny...” odniesiono się jedynie do sformułowanej w tym dokumencie propozycji zadań inwestycyjnych, rekomendowanej do różnych programów (krajowych i wojewódzkich). Na podstawie tej oceny wysunięto wnioski, „...że ustalona w Planie całościowa hierarchia potrzeb i priorytetów w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym jest generalnie zgodna z potrzebami województwa i wymaga jedynie drobnych korekt i uzupełnień...”. Potwierdza to fakt, że propozycja ta spełniła swe zadanie w warunkach występującego obecnie rozproszenia procesu inwestycyjnego i konieczności jego etapowania, a także oceny konkurencyjnych (względnie kolizyjnych) projektów inwestycyjnych, zgłaszanych do studiów gminnych i planów miejscowych. Szerszego skorygowania wymagały natomiast zasady i standardy polityki przestrzennej odnoszące się do lokalizacji zadań realizowanych w oparciu o programy pomocowe UE, które w praktyce nie zawsze wspomagały ich realizację. Ponadto znaczna część tych inwestycji z uwagi na niedobór planów miejscowych była lokalizowana w oparciu o decyzje lokalizacyjne, co nie służyło kształtowaniu ładu przestrzennego. Stan ten generują jednak wadliwe przepisy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które w powszechnym odczuciu są hamulcem procesu inwestycyjnego.

W przedkładanej obecnie na WKU-A kolejnej, drugiej już edycji „Oceny...” poddano analizie zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawarte w obowiązującym „Planie...”, jak również inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zamieszczone w programach krajowych i wojewódzkich, zwłaszcza sporządzonych po 2006 r. i nawiązujących do odnowionej „Strategii Lizbońskiej”. Efektem tych prac jest zarówno ocena realizacji przedmiotowych inwestycji pod kątem zgodności z obowiązującym Planem województwa (umożliwiająca wskazanie działań, które powinny ulec wykreśleniu lub wprowadzeniu do elaboratu Planu ze względu na zmianę uwarunkowań przestrzennych), jak również ocena przebiegu realizacji programów inwestycyjnych pozwalająca na identyfikację inwestycji zakończonych, wycofanych, względnie wchodzących do realizacji.

Jest to szczególnie istotne zważywszy na fakt, że ustalenia Planu w zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym są wiążące dla planowania miejscowego (uwzględnienie aktualnego stanu tych inwestycji w studiach gminnych i planach miejscowych będzie ważnym kryterium uzgodnienia projektów tych dokumentów przez Zarząd Województwa).

Dokonując oceny realizacji wszystkich, rozpoznanych (na obecnym etapie prac) inwestycji celu publicznego w układzie głównych dziedzin zagospodarowania przestrzennego wyodrębniono następnie grupę inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym, które po rozpatrzeniu przez WKU-A będą rekomendowane do uwzględnienia w ostatecznej wersji projektu zmiany Planu województwa. Do tego celu posłużono się metodami: analizy porównawczej oraz analizy kartograficznej, dokonanej w formacie GIS.

Biorąc pod uwagę problemy ze wskazaniem lokalizacji niektórych inwestycji, jak również trudności ze ustaleniem „znaczenia ponadlokalnego” (obowiązujące przepisy o gospodarce nieruchomościami nie uwzględniają wszystkich celów które są realizowane „dla wspólnego dobra” w obowiązujących programach rządowych i samorządowych) w ostatecznym wykazie tych inwestycji zawarto również zadania trudne do jednoznacznej kwalifikacji, które mają jednak duże znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego województwa i powinny uzyskać status inwestycji „celu publicznego”.

4. OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM W POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH ZAGOSPODAROWANIA

4.1. OCHRONA PRZYRODY

Celem publicznym w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami jest m.in. *ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody*. Uszczegółowienie tego zapisu zawarte jest w art. 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. nr 92, poz. 880 z późn. zm.), który mówi, że celem publicznym jest *utworzenie lub powiększenie obszaru parku narodowego i rezerwatu przyrody*.

Świętokrzyski Park Narodowy

Aktualnie obowiązujący „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” (2002 r.) planował powiększenie ŚPN w kierunku zachodnim od Bukowej Góry i Klonowa po linię kolejową Kielce — Warszawa i południową granicę rolno-leśną kompleksu leśnego otaczającego Klonów oraz w kierunku południowo-wschodnim o lasy porastające wschodnią część Wału Małacentowskiego. Nie zostało to dotychczas zrealizowane. Ponadto zgodnie z „Programem ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego” (2007 r.) planowane jest powiększenie ŚPN w kierunku wschodnim o Pasma Jeleniowskie z Górą Witosławską. W projekcie zmiany „Planu ...”, po przeprowadzeniu konsultacji z Dyrekcją ŚPN, znalazły się zapisy dotyczące powiększenia ŚPN w kierunku zachodnim, południowo-wschodnim i wschodnim.

Proponowane parki krajobrazowe

Aktualnie obowiązujący „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” (2002 r.) zawierał propozycje utworzenia 2 parków krajobrazowych: Park krajobrazowy Doliny Środkowej Wisły oraz Park Krajobrazowy Doliny Czarnej Koneckiej. Parki te dotychczas nie zostały utworzone i w projekcie zmiany „Planu ...” w dalszym ciągu postuluje się ich utworzenie. Należy dodać, że znaczna część tych obszarów została już objęta europejską siecią ekologiczną NATURA 2000.

Rezerваты przyrody

W latach 2006–2009 w województwie świętokrzyskim zostały utworzone 2 rezerваты przyrody: „Ewelinów” (gm. Łopuszno) oraz „Wisła pod Zawichostem” (gm. Dwikozy i Zawichost). Powiększony został również rezerwat „Oleszno” (gm. Łopuszno i Krasocin).

Lp.	Nazwa rezerwatu	Gmina	Rok utworzenia/ powiększenia	Powierzchnia [ha]	Opis
utworzenie rezerwatów					
1.	Ewelinów	Łopuszno	2006	14,89	Ochroną objęto fragment grądu i boru mieszanego z licznymi stanowiskami rzadkich i chronionych roślin.
2.	Wisła pod Zawichostem	Dwikozy, Zawichost	2008	676,177	Rezerwat obejmuje odcinek Wisły, wyspy rzeczne, kępy i część brzegów rzecznych. Ochroną objęto stanowiska lęgowe, miejsca żerowania i odpoczynku rzadkich i charakterystycznych dla doliny Wisły gatunków ptaków.
Powiększenie rezerwatów					
3.	Oleszno	Łopuszno, Krasocin	2006	262,73 (wcześniej 31,44)	Ochroną objęto ekosystem leśny z zespołami siedlisk mokrych i wilgotnych (siedliska grądu niskiego, olsu i olsu jesionowego) i licznymi stanowiskami rzadkich i chronionych roślin.

Europejska sieć ekologiczna NATURA 2000

Zachowaniu europejskiego dziedzictwa przyrodniczego sprzyja tworzenie sieci ekologicznej Natura 2000, która ma na celu ochronę najcenniejszych siedlisk oraz gatunków flory i fauny. Obszary tworzące tę sieć wyznaczane są w oparciu o 2 dyrektywy: Dyrektywę Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków (tworzenie obszarów specjalnej ochrony ptaków — OSO) i Dyrektywę Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tworzenie specjalnych obszarów ochrony siedlisk — SOO) oraz załączniki do nich zawierające listy siedlisk i gatunków o znaczeniu wspólnotowym, których zachowanie wymaga wyznaczenia obszarów Natura 2000.

Utworzone w 2004 r. na obszarze województwa świętokrzyskiego 2 obszary specjalnej ochrony ptaków OSO należące do sieci Natura 2000 zostały w 2007 r. znacznie powiększone (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000).

Lp.	Nazwa obszaru	powierzchnia w 2004 r. [ha]	powierzchnia w 2007 r. [ha]
1.	Małopolski Przełom Wisły	1845,10 w tym: gm. Ożarów – 330,90 gm. Tarłów – 1514,20	2026,30 w tym: gm. Ożarów – 343,90 gm. Tarłów – 1682,40
2.	Dolina Nidy	15177,40 w tym: gm. Busko Zdrój – 83,00 gm. Nowy Korczyn – 1358,80 gm. Wiślica 5055,80 gm. Imielno – 1197,10 gm. Opatowiec – 16,90 gm. Kije – 448,30 gm. Michałów – 528,40 gm. Pińczów – 4544,80 gm. Złota – 1944,30	19956,10 w tym: gm. Busko Zdrój – 7,50 gm. Nowy Korczyn – 1677,60 gm. Wiślica 4336,30 gm. Imielno – 1779,90 gm. Opatowiec – 124,00 gm. Kije – 1777,80 gm. Michałów – 977,40 gm. Pińczów – 4984,00 gm. Złota – 2186,30 gm. Chęciny – 12,60 gm. Sobków – 2092,70

Ministerstwo Środowiska, w wyniku uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych, wyznaczyło w regionie 6 projektowanych obszarów SOO. Są to: Ostoja Nidziańska, Dolina Krasnej, Łysogóry i Ostoja Przedborska, Lasy Suchedniowskie i Przełom Wisły w Małopolsce. Pod koniec 2008 r. zostały one zaakceptowane przez Komisję Europejską i uzyskały status obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty.

Pod koniec 2008 roku w wyniku prac Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego, wskazano nowe potencjalne obszary SOO spełniające wymogi określone w załącznikach do dyrektywy „siedliskowej”. Następnie obszary te i ich granice zostały zweryfikowane przez Ministerstwo Środowiska i poddane konsultacjom społecznym. W październiku 2009 r. Rada Ministrów zaakceptowała listę wszystkich projektowanych obszarów SOO przekazała ją do KE celem akceptacji. Z województwa świętokrzyskiego na liście tej znalazły się 34 projektowane specjalne obszary ochronne SOO. Są to: Dolina Białej Nidy, Dolina Bobrzy, Dolina Czarnej, Dolina Czarnej Nidy, Dolina Górnej Mierzawy, Dolina Górnej Pilicy, Dolina Kamiennej, Dolina Krasnej (powiększenie), Dolina Mierzawy, Dolina Warkocza, Góry Pieprzowe, Kras Staszowski, Krzemionki Opatowskie, Lasy Cisowsko-Orłowińskie, Lasy Skarżyskie, Łysogóry (powiększenie), Ostoja Barcza, Ostoja Brzeźnicka, Ostoja Gaj, Ostoja Jeleniowska, Ostoja Kozubowska, Ostoja Pomorzany, Ostoja Sieradowicka, Ostoja Sobkowsko-Korytnicka, Ostoja Stawiany, Ostoja Szaniecko-Solecka, Ostoja Wierzejska, Ostoja Żyznów, Przełom Lubrzanki, Tarnobrzaska Dolina Wisły, Uroczyska Lasów Starachowickich, Uroczysko Pięty, Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie, Wzgórza Kunowskie.

Obszary chronionego krajobrazu

W latach 2006–2009 w województwie świętokrzyskim zostały utworzone 3 nowe obszary chronionego krajobrazu: Kielecki OChK, Lasy Przysusko-Szydłowieckie oraz Świętokrzyski OChK. Ponadto zostały powiększone obszary: Kieleckiego OChK, Podkieleckiego OChK i Chmielnicko-Szydłowieckiego OChK.

Lp	Nazwa OChK	Gmina	Rok utworzenia/ powiększenia	Powierzchnia [ha]	Opis
utworzenie OChK					
1.	Kielecki OChK	miasto Kielce	2006	3550,00	Ochroną objęto: doliny rzeczne i cieki wodne pełniące funkcje korytarzy ekologicznych, lasy, murawy i zarośla kserotermiczne, ogródki działkowe, cmentarze, tereny rolne oraz parki.
2.	OChK Lasy Przysusko-Szydłowieckie	Gowarczów	2006	4462,00	Ochroną objęto cenne lasy sosnowo-jodłowe i obszary źródliskowe Iłzanki wraz z doliną.
3.	Świętokrzyski OChK	Górno, Bodzentyn, Bieliny	2007	2237,1032 + 4404,00 + 5330,15	ochroną objęto obszar otuliny ŚPN na terenie 3 gmin
powiększenie OChK					
1.	Podkielecki OChK	Morawica	2008	27832,0 (wcześniej 25498,0)	
2.	Chmielnicko-Szydłowiecki OChK	Morawica	2008	59291,0 (wcześniej 56999,0)	
3.	Kielecki OChK	miasto	2009	3856,1415 (wcześniej 3550,0)	

Użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i stanowiska dokumentacyjne

W latach 2006–2009 w województwie świętokrzyskim zostało utworzonych: 6 użytków ekologicznych, 1 zespół przyrodniczo-krajobrazowy i 1 stanowisko dokumentacyjne.

Lp	Nazwa obiektu	Gmina	Rok utworzenia	Powierzchnia [ha]	Opis
Użytki ekologiczne					
1.	Zespół Parkowy w Pokrzywnicy	Pawłów	2006	6,42	Obiekt położony w otulinie Sieradowickiego PK. Ochroną objęto teren dawnego parku dworskiego z cennym drzewostanem.
2.	Kurhan w Miernowie	Złota	2007	0,02	Ochroną objęto kurhan ze stanowiskami roślin kserotermicznych.
4.	Torfowisko „Stawisko”	Mniów	2008	4,18	Obiekt położony w otulinie Suchedniowsko-Oblęgorskiego PK. Ochroną objęto torfowisko z zespołem roślinności bagienno-torfowiskowej
5.	Pastwiska	Iwaniska	2008	1,78	Ochroną objęto stanowisko roślin chronionych, głównie storczyków
6.	Śródleśne oczko wodne	Strawczyn	2008	0,86	Obiekt położony w otulinie Suchedniowsko-Oblęgorskiego PK. Ochroną objęto zespoły torfowisk wysokich i przejściowych otaczające oczko wodne i zbiorowiska roślinności bagienno-torfowiskowej
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe					
1.	Grodowy Stok	Miedziana Góra	2009	0,06	Ochrona objęto fragment lasu z położonym centralnie źródłem.
Stanowiska dokumentacyjne					
1.	Odsłonięcie skalne u podnóża Góry Hałasa	miasto Kielce	2008		Obiekt położony jest w Chęcińsko-Kieleckim PK. Ochroną objęto odsłonięcie skalne z okresu ordowiku.

Pomniki przyrody

W latach 2006–2009 porządkowano stan prawny pomników przyrody. Uwzględniono m.in. wyniki inwentaryzacji pomników przyrody w terenie — zniesienie ochrony tych pomników, których istnienia nie stwierdzono w czasie inwentaryzacji (Rozporządzenia Woj. Świętokrzyskiego: nr 9/2006 z dnia 29 maja 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody, nr 35/2007 r. z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody, nr 36/2007 r. z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie zniesienia ochrony niektórych pomników przyrody, nr 13/2008 r. z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie zniesienia ochrony niektórych pomników przyrody, nr 14/2008 r. z dnia 4 listopada 2008 r. zmieniające rozporządzenie nr 35/2007 wojewody Świętokrzyskiego z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody, nr 20/2009 z dnia 3 czerwca 2009 r. w sprawie zniesienia ochrony pomnika przyrody, nr 22/2009 z dnia 22 czerwca 2009 r. w sprawie zniesienia ochrony pomnika przyrody, nr 23/2009 z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie zniesienia ochrony pomnika przyrody oraz Uchwała nr XXIX/673/2008 Rady Miejskiej w Kielcach z dnia 30 października 2008 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody). Utworzono ponadto nowe pomniki przyrody.

Lp.	Pomnik przyrody	Gmina	Rok utworzenia
1.	2 dęby szypułkowe	Blizyn	2006
2.	2 dęby szypułkowe	Gnojno	2006
3.	Dąb szypułkowy	Pacanów	2006
4.	Klon pospolity	Bodzentyn	2006
5.	Grupa drzew (olcha czarna)	Bodzentyn	2006
6.	Jałowiec	Daleszyce	2006
7.	Grupa drzew (topola biała)	Sandomierz	2007
8.	Skarpa skalna	Złota	2007
9.	Dąb bezszypułkowy	Rytwiany	2008
10.	Dąb szypułkowy	Klimontów	2008
11.	2 głązy narzutowe	Złota	2008
12.	Lipa drobnolistna	Ostrowiec Św.	2008
13.	Kasztanowiec zwyczajny	Imielno	2008
14.	Dąb bezszypułkowy	Daleszyce	2009
15.	„Grodowe źródło”	Miedziana Góra	2009
16.	Grupa drzew (dąb szypułkowy)	Łągów	2009
17.	Lipa drobnolistna	Sandomierz	2009

Budowa ogrodu botanicznego w Kielcach

Ogród botaniczny w Kielcach powstanie na wschodnim stoku wzgórza Karczówka i obejmie teren między ulicami Jagiellońską, Karczówkowską aż pod sam szczyt Karczówki (ok. 15 ha). W latach 2007–2008 została wykonana dokumentacja kosztorysowo-projektowa przyszłego ogrodu. W połowie roku 2009 zostało wydane pozwolenie na budowę. Obecnie trwają prace budowlane związane z przygotowaniem terenu. Od strony ulicy Jagiellońskiej, w południowo-wschodniej części terenu przyszłego ogrodu, wykonano wykopy pod kanalizację deszczową. Po zakończeniu tego etapu będzie realizowana część dotycząca kanalizacji ściekowej. W bieżącym roku planuje się również ogrodzenie terenu inwestycji. Inwestycja ta znalazła się opracowywanej aktualnie Zmianie „Planu ...”

Ochrona przyrody — inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Obszar realizacji	Etap realizacji
1.	Powiększenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego		planowane
2.	Utworzenie rezerwatu przyrody „Ewelinów”	gm. Łopuszno	zrealizowane (2006)
3.	Utworzenie rezerwatu przyrody „Wisła pod Zawichostem”	gm. Dwikozy, Zawichost	zrealizowane (2008)
4.	Powiększenie rezerwatu przyrody „Oleszno”	gm. Łopuszno, Krasocin	zrealizowane (2006)
5.	Utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000	obszar województwa	w trakcie realizacji
6.	Budowa ogrodu botanicznego	Kielce	w trakcie realizacji

4.2. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Inwestycje z zakresu ochrony powietrza trudno jednoznacznie zakwalifikować do inwestycji celu publicznego, tym bardziej, że większość z nich jest realizowana przez podmioty komercyjne (elektrownie, elektrociepłownie, zakłady przemysłowe). Nie mniej jednak przedsięwzięcia te spowodują zmniejszenie emisji zanieczyszczeń przemysłowych do powietrza atmosferycznego, co spowoduje poprawę jego jakości. Można więc przyjąć, że wpisują się w zasadę „dla wspólnego dobra”. Część inwestycji realizowana jest również przez

samorządy nie mają one jednak charakteru ponadlokalnego (termomodernizacje budynków użyteczności publicznej). Do najważniejszych przedsięwzięć z zakresu ochrony powietrza zrealizowanych na obszarze województwa w analizowanym okresie czasu należą:

- modernizacja układu paleniskowego kotłów wszystkich bloków energetycznych w celu obniżenia emisji NO_x w Elektrowni Połaniec (GDF SUEZ Energia Polska S.A.);
- instalacja podłączenia wszystkich bloków energetycznych przez wspólny kolektor spalin do istniejącej Instalacji Odsiarczania Spalin i budowa nowego komina w Elektrowni Połaniec (GDF SUEZ Energia Polska S.A.);
- budowa źródła energii cieplnej i elektrycznej pracującego w skojarzeniu z wykorzystaniem biomasy – PGE Elektrociepłownia Kielce S.A.;
- modernizacja systemów odpylania na odpylaczach w podstawowych ciągach produkcyjnych, modernizacja kominów, wymiana elektrofiltra na filtr workowy, budowa hali do rozładunku popiołów mokrych – Grupa Ożarów S.A.;
- modernizacja instalacji spalania paliw i systemów ciepłowniczych oraz budowa instalacji odpylania i odsiarczania spalin – Zakłady MESKO S.A. w Skarżysku Kamiennej;
- modernizacja instalacji odpylania i bazy grzewczej – Celsa Huta Ostrowiec;
- przebudowa sieci ciepłowniczych oraz modernizacja 2 kotłowni – Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Sandomierzu;
- przebudowa sieci ciepłowniczych oraz przyłączy sieci ciepłowniczych o łącznej długości 1 732,16 m – Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Kielcach;
- modernizacja instalacji odprowadzania spalin dla 4 kotłów wodnych w ciepłowni MEC oraz modernizacja instalacji odpylania dla kotła parowego – Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Zadania z zakresu ochrony powietrza były finansowane (lub współfinansowane) z: Powiatowych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, budżetów gmin, ZPORR, EkoFunduszu, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz środków własnych inwestorów.

4.3. OSUWISKA

Realizowany od 2006 r. **Projekt Osłony Przeciwosuwiskowej** zakłada możliwość dofinansowania: naprawy, odbudowy, budowy, przeniesienia, stabilizacji i ulepszenia infrastruktury publicznej, zniszczonej bądź zagrożonej przez ruchy osuwiskowe ziemi lub erozje brzegu morskiego. W ramach tego projektu wykonuje się również ocenę i weryfikację przez geologów osuwisk zgłoszonych przez jednostki administracji samorządowej. Dotyczy to głównie osuwisk, które spowodowały znaczne szkody materialne w infrastrukturze publicznej. Ocenie i weryfikacji podlegają głównie możliwości i opłacalność stabilizacji (czyli zabezpieczenia przed dalszym rozwojem) tych osuwisk w aspekcie ich budowy geologicznej oraz uwarunkowań finansowo-ekonomicznych i społecznych. W ramach tego projektu dokonano oceny w terenie ponad 600 osuwisk, a dla około 550 sporządzono karty dokumentacyjne. Od 2006 roku trwają prace stabilizacyjne na poszczególnych osuwiskach.

Projekt „Osłona Przeciwosuwiskowa” jest w większej części finansowany z pożyczki rządowej w Europejskim Banku Inwestycyjnym. Czas realizacji zadań w ramach tego projektu jest przewidziany na lata 2006–2016, przy koordynacji Biura ds. Usuwania Skutków Klęsk Żywiolowych MSWiA, a finansowany będzie ze środków rezerw celowych budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych. W woj. świętokrzyskim w ramach tego projektu wykonano w latach 2005–2009 dwie inwestycje na terenie gmin

Bogoria i Połaniec, a następne trzy są przewidziane do realizacji w latach 2010–2011 na terenie gmin: Klimontów, Samborzec i Połaniec.

Celem **Programu ochrony wąwozów lessowych** jest stabilizacja tych wąwozów, a tym samym przeciwdziałanie klęskom żywiołowym (rozmywaniu i osuwiskom), konserwacja poprzez przywrócenie funkcji komunikacyjnych (pełnią one często funkcję dróg dojazdowych do sąsiednich miejscowości i do pól), a także rewitalizacja ze względu na walory krajobrazowe. W ramach programu realizowane będą zadania z wybranych województw, na terenie których występują intensywne procesy erozyjne wąwozów lessowych.

Zadania realizowane w ramach programu powinny być finansowane ze środków budżetu państwa, środków własnych jednostek samorządu terytorialnego, innych środków pozyskanych przez jednostki samorządu terytorialnego. W miejsce środków finansowych jednostki samorządu terytorialnego mogą zaproponować w całości lub części wkład własny. Program będzie realizowany i finansowany podobnie jak Projekt Osłony Przeciwośuwiskowej przez Biuro ds. Usuwania Skutków Klęsk Żywiołowych MSWiA. Na terenie woj. świętokrzyskiego w latach 2010–2011 ma być zrealizowana jedna inwestycja w gminie Dwikozy, ponadto jednostki samorządu terytorialnego aktualnie czynią starania o możliwość pozyskania tych środków dla Sandomierza.

System Osłony Przeciwośuwiskowej (SOPO) jest projektem o znaczeniu ogólnopaństwowym, który będzie realizowany w trzech etapach. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1:10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wglębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach. Cały Projekt ma za zadanie wspomaganie władz lokalnych w wypełnianiu obowiązków dotyczących problematyki ruchów masowych wynikających z odpowiednich ustaw i rozporządzeń. Jest to obecnie jeden z najważniejszych projektów geologicznych realizowanych w Ministerstwie Środowiska. Planowany czas realizacji projektu wynosi 9 lat. Zakończenie projektu jest przewidziane w 2016 r. Projekt SOPO jest wykonywany na zlecenie Ministra Środowiska i finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W woj. świętokrzyskim wytypowano 14 powiatów, dla których zostaną sporządzone mapy osuwisk a zadanie to zaplanowano na lata 2013–2014.

Osuwiska — inwestycje celu publicznego

Lp	Nazwa projektu	Miejsce i lata realizacji	Orientacyjny koszt projektu i kwota dotacji	Stan realizacji
1.	Projekt Osłony Przeciwośuwiskowej	-gmina Bogoria -gmina Połaniec -gmina Klimontów -gmina Połaniec -gmina Samborzec	1 520 000 1 210 000 2 926 000 2 318 000 2 390 000 1 912 000 355 000 284 000 90 000 72 000	zrealizowana 2005-2007 zrealizowana 2008-2009 do realizacji w 2010-2011 do realizacji w 2010-2011 do realizacji w 2010-2011
2.	Program Ochrony Wąwozów Lessowych	-gmina Dwikozy -miasto Sandomierz	300 000 240 000	do realizacji 2010 rozpoczęte starania
3.	System Osłony Przeciwośuwiskowej	- w ramach tego programu przewiduje się sporządzenie map osuwisk dla 14 pow. woj. Świętokrzyskiego		do realizacji w 2013-2014

4.4. SUROWCE MINERALNE

Z inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie problematyki surowców mineralnych na terenie woj. świętokrzyskiego jest realizowana poważna inwestycja jaką jest **rekultywacja Piaseczna**. Piaseczno to wyrobisko poodkrywkowej kopalni siarki oraz po późniejszym wydobywaniu piasków szklarskich, zajmujące pow. ok. 160 ha. Wszelkie prace wydobywcze zakończono tu w latach 80-tych i od tej pory istnieje problem zagospodarowania tego obszaru, który z racji budowy geologicznej, powinien być rekultywowany równocześnie z podobną kopalnią — Machów na drugim brzegu Wisły w woj. podkarpackim. Rekultywację Machowa już zakończono, natomiast odkrywka Piaseczno nadal wymaga prac rekultywacyjnych. W ostatnich latach prowadzone są roboty ziemne, w wyniku, których udało się uzyskać izolację warstw poziomego siarkowego, natomiast jeszcze nie podjęto działań, w zakresie nie mniej ważnych, prac melioracyjnych, koniecznych do utrzymania istniejącego poziomu wód gruntowych. Tereny gdzie w wyniku eksploatacji siarki obniżył się poziom wód gruntowych (później utrzymywany pompowaniem), zostały w znacznym stopniu zagospodarowane. Nie podjęcie prac melioracyjnych spowoduje dalszą konieczność stałego pompowania, bo w przeciwnym wypadku nastąpi podtopienie upraw rolnych i siedlisk ludzkich na obszarze przyległym do wyrobiska. Inwestycja ta nie została uwzględniona w żadnym programie operacyjnym, wykorzystywane przy rekultywacji Piaseczna środki, pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska.

Do inwestycji celu publicznego zaliczono także *rozpoznawanie, wydobywanie i składowanie kopalin, stanowiących własność skarbu państwa*. Na terenie woj. świętokrzyskiego **eksploatacja surowców** stanowi od wielu lat jedną z ważniejszych dziedzin gospodarki. W strukturze wydobywania surowców dominują obecnie skały węglanowe, ale wydobywanie pozostałych kopalin, choć mniejsze ilościowo, ma również duże znaczenie dla gospodarki. Eksploatowane są także: siarka, gipsy, piaskowce, piaskowce kwarcytowe, piaski i surowce ilaste. Ponadto wydobywane są wody mineralne i w niewielkim stopniu ropa naftowa. Za inwestycje celu publicznego w rozumieniu ustawy, można uznać eksploatację jedynie tych surowców, gdzie właścicielem gruntu nie jest indywidualny przedsiębiorca eksploatujący kopalnię. W związku z powyższym surowcami, które można uznać, za inwestycje celu publicznego są złoża: siarki, wód mineralnych i ropy naftowej. Aktualnie na terenie województwa prowadzone jest wydobywanie: siarki ze złoża Osiek, wód mineralnych ze złóż Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Welnin i Las Winiarski oraz ropy naftowej ze złoża Pławowice. W przygotowaniu do eksploatacji jest jeszcze jedno złożo wód mineralnych – Dobrowoda.

Złoża — Inwestycje celu publicznego

Lp.	Nazwa złoża	kopalina	Stan realizacji
1.	Osiek	siarka	realizowana
2.	Pławowice	ropa naftowa	realizowana
3.	Busko Zdrój	wody mineralne	realizowana
4.	Solec Zdrój	wody mineralne	realizowane
5.	Welnin	wody mineralne	realizowana
6.	Las Winiarski	wody mineralne	realizowana
7.	Dobrowoda	wody mineralne	do realizacji

Większość wymienionych wyżej złóż jest stale eksploatowana już od wielu lat. W latach 2006–2009 udostępniono do wydobywania jedynie dwa złoża wód mineralnych: Las Winiarski oraz udokumentowano złożo Dobrowoda.

Wnioski do Planu

Przy aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa należy uaktualniać stan zagospodarowania surowców mineralnych jak również problematykę dotyczącą osuwisk gdzie obserwuje się intensywne procesy erozyjne.

4.5. DZIEDZICTWO KULTUROWE

W odniesieniu do dziedzictwa kulturowego celami publicznymi w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami są:

- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- ochrona Pomników Zagłady w rozumieniu przepisów o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady oraz miejsc i pomników upamiętniających ofiary terroru komunistycznego;
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej.

W zakresie dotyczącym dziedzictwa kulturowego realizowano na terenie województwa świętokrzyskiego, w latach 2006–2010, wiele inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Przy ich realizacji przewidziano udział środków finansowych pochodzących z różnego rodzaju programów pomocowych. W ten sposób dofinansowano niemal dziewięćdziesiąt przedsięwzięć. Inwestycje te finansowane były głównie w oparciu o Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, a następnie w oparciu o Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego realizowany w latach 2004–2006 przewidywał w ramach priorytetów nr 1 i nr 3 działania zmierzające do wzrostu roli kultury i turystyki, m.in. poprzez ochronę dziedzictwa kulturowego oraz do aktywizacji społecznej i gospodarczej obszarów zagrożonych marginalizacją, przewidując m.in. modernizację infrastruktury turystycznej i kulturalnej, w tym ochronę dziedzictwa kulturowego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, będący częścią Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, przewiduje wspieranie zadań z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego w ramach osi priorytetowych 5 i 6. Ich celem jest finansowanie inwestycji w zakresie zasobów dziedzictwa kulturowego wraz z przystosowaniem ich do celów turystycznych, a także realizacja kompleksowych projektów rewitalizacji małych miast lub dzielnic.

Inny program działający w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – **PO Infrastruktura i środowisko** ma na celu (w ramach osi priorytetowej XII) ochronę dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim, w tym szczególnie zabytków wpisanych na listę światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego UNESCO oraz listę pomników historii.

Program operacyjny wykorzystujący środki **Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego** oraz **Norweskiego Mechanizmu Finansowego** przewiduje zachowanie i odbudowę europejskiego dziedzictwa kulturowego wraz z jego otoczeniem a ponadto wykreowanie produktów turystyki kulturowej.

Program operacyjny Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN) „**Dziedzictwo kulturowe**”, realizowany poprzez kilka priorytetów, ma na celu ochronę i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego, w tym: rewaloryzację zabytków nieruchomych

i ruchomych, rozwój instytucji muzealnych, ochronę zabytków archeologicznych i ochronę zabytkowych cmentarzy.

Projekty m.in. z zakresu ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego dofinansowywane są również z programu operacyjnego „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego” oraz programu operacyjnego MKiDN „Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego”.

Najwięcej, tj. ponad 30 inwestycji znalazło źródło finansowania w Programie MKiDN „Dziedzictwo Kulturowe”, w ramach priorytetu „Rewaloryzacja zabytków ruchomych i nieruchomych” a ponad 20 przedsięwzięć — w „Regionalnym Programie Operacyjnym Woj. Świętokrzyskiego na lata 2007–2013”. Ponadto po kilka inwestycji dofinansowano ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, z PO MKiDN „Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego”, PO „Promesa MKiDN”, ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także z PO (EFRR) „Infrastruktura i Środowisko”.

Większość spośród blisko dziewięćdziesięciu inwestycji z zakresu dziedzictwa kulturowego realizowanych w województwie świętokrzyskim w latach 2006–2010 można określić jako zadania o znaczeniu lokalnym. Polegały one głównie na remoncie, rewitalizacji czy konserwacji pojedynczych obiektów zabytkowych. Za inwestycje o większym znaczeniu, mającym charakter ponadlokalny, uznano 25 zadań. Przy ich wyborze kierowano się rangą ośrodka, w którym realizowane jest przedsięwzięcie, skalą działań inwestycyjnych oraz walorami obiektu zabytkowego, którego zadanie dotyczy. Charakterystykę poszczególnych inwestycji o charakterze ponadlokalnym przedstawiono w tabeli.

Dziedzictwo kulturowe — inwestycje finansowane z programów krajowych i wojewódzkich

Lp.	Nazwa zadania	lokalizacja	Nazwa programu	Etap realizacji
1.	Rewitalizacja Śródmieścia Kielc: przebudowa ulicy Sienkiewicza do ul. Żelaznej i do Pl. Moniuszki	Kielce	ZPORR, działanie 3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojaskowe	Zrealizowany
2.	Wzmocnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego miasta Sandomierza	Sandomierz	ZPORR, działanie 1.4 Rozwój turystyki i kultury	Zrealizowany
3.	Renowacja zabytków i budowa infrastruktury turystycznej wokół Świętego Krzyża	Święty Krzyż – gmina Nowa Słupia	ZPORR, działanie 1.4 Rozwój turystyki i kultury	Zrealizowany
4.	Zachowanie dziedzictwa kulturowego Kolegiaty św. Marcina w Opatowie	Opatów	ZPORR, działanie 1.3 Obszary wiejskie	Zrealizowany
5.	Wiedza, Terapia, Kontemplacja – Rytwiańskie dziedzictwo kulturowe Kamedułów źródłem odnowy duchowej Europejczyków	Rytwiany	ZPORR, działanie 1.4 – Rozwój turystyki i kultury	Zrealizowano
6.	Wzmocnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego miasta Sandomierza – etap II	Sandomierz	EFRR, RPOW na lata 2007-2013, działanie 2.3 – Promocja gospodarcza i turystyczne regionu	W trakcie realizacji
7.	Rewitalizacja Starego Miasta w Sandomierzu – Bulwar Piłsudskiego	Sandomierz	EFRR, RPOW na lata 2007-2013, działanie 6.1. – Wzmocnienie regionalnych i subregionalnych ośrodków wzrostu	W trakcie realizacji

8.	Rewitalizacja zabytkowego śródmieścia Kielc - etap I	Kielce	EFRR, RPOW na lata 2007-2013, oś priorytetowa 6 – Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast	W trakcie realizacji
9.	Rewitalizacja zabytkowego śródmieścia Kielc - etap II	Kielce	EFRR, RPOW na lata 2007-2013, oś priorytetowa 6 – Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast	Nie realizowano
10.	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich wraz z restauracją zabytków Świętego Krzyża	Święty Krzyż w gminie Nowa Słupia oraz w gminie Bieliny: Huta Szklana, Kakonin, Huta Stara, Bieliny	EFRR, RPOW na lata 2007-2013, działanie 2.3 – Promocja gospodarcza i turystyczna regionu	W trakcie realizacji
11.	Rozbudowa infrastruktury Parku Etnograficznego w Tokarni i Dworku Laszczyków w Kielcach	Tokarnia w gminie Chęciny oraz Kielce	EFRR, RPOW na lata 2007-2013, działanie 2.3 – Promocja gospodarcza i turystyczna regionu	W trakcie realizacji
12.	Kompleksowa rewitalizacja historycznego centrum Chęciny, mająca na celu odbudowę i promocję unikatowych walorów historycznych i kulturowych miasta	Chęciny	EFRR, RPOW na lata 2007-2013, działanie 6.2 – Rewitalizacja małych miast	W trakcie realizacji
13.	Zamek królewski w Chęcinach historycznym miejscem mocy Ziemi Świętokrzyskiej – kompleksowe zagospodarowanie Wzgórza Zamkowego i organizacja ponadregionalnego wydarzenia „Obleżenie Chęcińskiej Warowni”	Chęciny	EFRR, RPOW na lata 2007-2013, działanie 2.3 – Promocja gospodarcza i turystyczna regionu	W trakcie realizacji
14.	Budowa Międzynarodowego Centrum Kultur w Kielcach	Kielce	EFRR, POiŚ, działanie 11.2 – Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym	W trakcie realizacji
15.	Wiedza, Terapia, Kontemplacja – Rytwiańskie dziedzictwo kulturowe Kamedulów źródłem odnowy duchowej Europejczyków (Etap II)	Rytwiany,	PO MkiDN „Dziedzictwo Kulturowe”, (2009), priorytet 1 „Ochrona zabytków nieruchomych i ruchomych”	Zrealizowano
16.	Konserwacja wewnątrz perły wczesnogotyckiej architektury sakralnej – Bazyliki Katedralnej w Sandomierzu – etap I	Sandomierz,	PO dla wykorzystania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, priorytet 3 – Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego; PO MkiDN „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego” (2007r).	W trakcie realizacji

17.	Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie – budowa instytucji kultury o europejskim znaczeniu	Pacanów	PO dla wykorzystania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, priorytet 3 – Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego; PO MkiDN „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego” (2007r.);	Zrealizowano
18.	Regio Ferrea- renowacja i adaptacja na cele kulturalne zabytkowej Huty Żelaza w Starachowicach	Starachowice	PO dla wykorzystania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, priorytet 3 – Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego; PO MkiDN „Promesa Ministra Kultury i dziedzictwa Narodowego”;	W trakcie realizacji
19.	Rewitalizacja zabytkowego zespołu Sanktuarium w Sulisławicach,	Sulisławice – gmina Łoniów	EFRR, RPOW na lata 2007-2013; działanie 5.3 – Inwestycje w sferę dziedzictwa kulturowego, turystyki i sportu	W trakcie realizacji
20.	Wzrost atrakcyjności turystycznej Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, poprzez jego modernizację, renowację i odtworzenie elementów zabytkowego parku oraz wdrożenie interaktywnego zwiedzania	Oblęgorek – gmina Strawczyn	EFRR, RPOW na lata 2007-2013; działanie 5.3 – Inwestycje w sferę dziedzictwa kulturowego, turystyki i sportu; Promesa MkiDN (2009)	W trakcie realizacji

Wymienione powyżej inwestycje nie były imiennie wskazane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego, opracowanym w 2002 roku. Stanowiły jednak realizację określonych w planie — zadań regionalnej polityki przestrzennej w zakresie dziedzictwa kulturowego, zgodnie ze wskazanymi tam kierunkami.

Wśród umieszczonych w ww. planie zadań rekomendowanych do zamieszczenia w „wojewódzkim rejestrze” zadań rządowych i samorządowych, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, znalazły się dwa zadania z tego zakresu — utworzenie Parku Kulturowego Doliny Kamiennej oraz utworzenie rezerwatu kulturowego „Warpie”. Zostały one zakwalifikowane jako przedsięwzięcia rządowe o charakterze publicznym ale posiadały jedynie charakter postulatyczny. Żadne z nich nie doczekało się realizacji.

Wnioski

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego, jako główne zadanie w zakresie dziedzictwa kulturowego, powinno się przyjąć skuteczną ochronę i rewaloryzację jego zasobów oraz ich racjonalne zagospodarowanie m.in. z myślą o wykorzystaniu ich jako elementu promocji i czynnika rozwoju gospodarczego, a także o zapewnieniu trwałych źródeł dofinansowywania prac rewaloryzacyjnych z dochodów budżetowych i pozabudżetowych. Głównymi celami powinno być objęcie ochroną cennych obiektów i zespołów zabytkowych, oraz obszarów o wartościowym krajobrazie

kulturowym oraz przeprowadzenie prac rewaloryzacyjnych najcenniejszych zabytków, przede wszystkim układów urbanistycznych oraz obiektów i zespołów o szczególnych walorach.

Przy realizacji ww. celów istotne znaczenie może mieć tworzenie parków kulturowych. W „Programie opieki nad zabytkami w województwie świętokrzyskim na lata 2007–2013” znalazło się ponad 40 propozycji utworzenia takich parków i winny one zostać uwzględnione w planie zagospodarowania przestrzennego.

4.6. KAPITAŁ LUDZKI I RYNEK PRACY

Kapitał ludzki jest jednym z najważniejszych elementów przestrzeni rynkowej, który będzie współdecydował o rozwoju cywilizacyjnym. Pod pojęciem tym rozumie się zasób wiedzy fachowej, stan zdrowia oraz zdolności wytwórcze **ludności w wieku produkcyjnym**, na które składa się zdobyta wiedza i kwalifikacje oraz doświadczenie i umiejętności zawodowe nabyte w okresie zatrudnienia. Kapitał ten determinuje zdolności do świadczenia pracy, adaptacji do zmian w otoczeniu oraz możliwości kreacji nowych, innowacyjnych rozwiązań. Jako czynnik rozwoju społecznego jest ściśle związany z **rynkiem pracy** obejmującym zagadnienia podaży i popytu na pracę a także dostępność do miejsc zatrudnienia.

Inwestycjami w tej dziedzinie można określić działania organizacyjne oraz inwestycje wzmacniające potencjał biologiczny i intelektualny człowieka oraz służące poprawie dostępności do miejsc pracy. Wśród najważniejszych zadań zawartych w programach krajowych ukierunkowanych na poprawę jakości zasobów ludzkich wymienia się:

- wzrost poziomu zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników,
- podniesienie poziomu wykształcenia oraz doskonalenie systemu szkolnictwa zwłaszcza zawodowego,
- ułatwianie dostępności do miejsc pracy,
- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz zwiększenie dostępu i uczestnictwa kobiet na rynku pracy,
- wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa oraz zwiększenie spójności społecznej i terytorialnej w aspekcie integracji rynków pracy.

W dokumentach programowych samorządu województwa nawiązujących do tej problematyki eksponuje się natomiast 6 priorytetów:

- doskonalenie systemu szkolnictwa z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy,
- rozwój potencjału kadrowego i materialnego nauki, innowacyjności oraz sektora badawczo-rozwojowego,
- rozwój form kształcenia ustawicznego,
- aktywna polityka na rynku pracy,
- prowadzenie zintegrowanej polityki społecznej,
- budowanie społeczeństwa obywatelskiego.

W kategoriach planowania przestrzennego zadania te można natomiast przypisać do następujących kierunków zagospodarowania przestrzennego:

- rozwój przedsiębiorczości generującej miejsca pracy zwłaszcza w sektorze MSP i mikroprzedsiębiorstw,
- przystosowanie terenów zabudowy obszarów wiejskich do wprowadzenia rozwoju wielofunkcyjnego,
- tworzenie atrakcyjnych, według kryteriów rynkowych, kompleksów terenów pod inwestycje gospodarcze, w nawiązaniu do lokalnych inicjatyw zawartych w różnych strategiach i programach,

- sprzyjanie lokalizacji usług służących podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i aktywnej polityce wzrostu zatrudnienia (szkolnictwo zawodowe, poradnictwo i pośrednictwo pracy, doradztwo w dziedzinie przedsiębiorczości, szkolenia dla rozpoczynających własną działalność gospodarczą, szkolenia ustawiczne, telepraca i telenauka itp.),
- zabezpieczenie możliwości lokalizacji inwestycji w zakresie innowacyjności oraz otoczenia rynkowego biznesu z uwzględnieniem rozwoju sieci powiązań między nauką i gospodarką oraz dostępem do Internetu szerokopasmowego itp.,
- planowanie sieci dróg i kolei z uwzględnieniem natężenia dojazdów do pracy oraz lokalizacji terenów przedsiębiorczości.

Zadania inwestycyjne, służące kształtowaniu nowoczesnej, prorynkowej przestrzeni społecznej są finansowane z większości programów krajowych i wojewódzkich przy czym za najważniejsze dla rozwoju kapitału ludzkiego oraz integracji rynku pracy należy uznać:

Programy krajowe

1. **Program Operacyjny Kapitał Ludzki (POKL)** Głównym jego celem jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Wsparciem z programu są objęte następujące obszary: wzrost zatrudnienia, edukacja, integracja społeczna, adaptacyjność przedsiębiorstw, zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz partnerskiego państwa, a także z promocją postaw zdrowotnych wśród osób pracujących i doskonaleniem zawodowym kadr medycznych (w latach 2004–2006 był realizowany **Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPORZL)**).
2. **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (PROW)** – Osie priorytetowe: poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego (działania: poprawa konkurencyjności przemysłu spożywczego w odniesieniu do mikro i małych przedsiębiorstw, rozwijanie infrastruktury związanej z dostosowaniem rolnictwa do wymagań UE), jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej (działania: pobudzanie aktywności gospodarczej w kierunku pozarolniczym, różnicowanie działalności gospodarczej drogą rozwoju niektórych usług związanych z tymi obszarami): jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej (działanie: pobudzanie aktywności gospodarczej w kierunku pozarolniczym) w latach 2004–2006 był realizowany **Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)**.
3. **Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PORPW)** — cel szczegółowy: stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy.
4. **Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007–2013 (POIG)**, jego głównym celem jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa (finansuje większe projekty z zakresu innowacyjności).
5. **Programu Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004–2006 (SPOWKP)** w ramach zakończonego już programu tworzono korzystne warunki do wzrostu innowacyjności w gospodarce jako czynnika silnie oddziałującego na zwiększenie jej konkurencyjności.
6. **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko** (m.in. finansowanie dużych projektów w zakresie kultury „wysokiej” i termoizolacji).

Programy wojewódzkie

1. **Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013 (PPO)** – Osie priorytetowe: 1. Rozwój przedsiębiorczości oraz 2. Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu (w latach 2004–2006 funkcje tego programu spełniał ZPORR).
2. **Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005–2013 (RSIWŚ)** – Cele warunkujące: 1. Doskonalenie systemu edukacji..., 3. Budowa

infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, 4. Rozwój instytucji otoczenia biznesu, 5. Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki (wcześniej realizowane były: Sektorowy Program Operacyjny Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004–2006 - SPOWKP);

- 3. Regionalny Program Przeciwdziałania i Łagodzenia Skutków Bezrobocia (RPPiLSB)** i powstałe w oparciu o ten program lokalne programy (strategie) przeciwdziałania, zawierające głównie zestaw działań organizacyjnych (nie związanych z realizacją obiektów budowlanych), dotyczących wsparcia osób poszukujących pracy oraz poprawy sytuacji na rynku pracy.

Analiza zadań inwestycyjnych podjętych w ramach wymienionych programów wskazuje, że znaczą ich część stanowią działania o charakterze organizacyjno-szkoleniowym lub odnoszące się do drobnych inwestycji o charakterze lokalnym. Ponadto część inwestycji budowlanych (np. w zakresie innowacyjności, usług na rynku pracy i szkolnictwa zawodowego świadczonych przez placówki komercyjne itp.) nie można obecnie jednoznacznie zaliczyć do celów publicznych, co utrudnia (względnie uniemożliwia) zakwalifikowanie ich do inwestycji celu publicznego. Poniżej prezentowany jest wykaz zadań inwestycyjnych ustalonych w różnych strategiach i programach, posiadających wyraźny charakter ponadlokalny.

Inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym zrealizowane w latach 2004–2006

Nazwa programu	Nazwa działania	Nazwa beneficjenta	wartość projektu	Kwalifikacja inwestycji
ZPORR	Budowanie regionalnego systemu innowacji – organizacja wieloletniego cyklu konferencji naukowych na temat innowacyjności i konkurencyjności gospodarki.	Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach	147 669,34 zł	Zadanie organizacyjno – szkoleniowe
ZPORR	Budowa Wydziału Mat.-Przyrodniczego i kampusu uczelnianego.	Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy J. Kochanowskiego w Kielcach	39 759 770,55 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu krajowym i regionalnym.
ZPORR	E-świętokrzyskie – budowa sieci radiowej	Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa	9 409 662,32 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu regionalnym
ZPORR	E-świętokrzyskie – rozbudowa infrastruktury informatycznej (budowa miejskich sieci światłowodowych MAN w miastach: Końskie, Ostrowiec, Staszów i Ożarów o łącznej dł. 30,5km; budowa samorz. Centrów informatycznych, stworzenie portalu Wrota Świętokrzyskie).	woj. świętokrzyskie Projekt realizowany przez 13 podmiotów w powiatach: kieleckim i koneckim oraz w Sandomierzu Staszowie, Ostrowcu Św., Ożarowie Jędrzejowie, R. Malen.	9 496 348,52 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu regionalnym
ZPORR	Kielecki Inkubator Technologiczny	Gmina Kielce	1 275 686,93 zł	Prace organizacyjno przygotowaw.
ZPORR	MODIN – Modernizacja Infrastruktury Edukacyjnej Politechniki Świętokrzyskiej	Politechnika Świętokrzyska w Kielcach	16 470 654,45 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu regionalnym

ZPORR	MAK – Metropolia Akademicka Kielce (Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy)	Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o.	218 781,60 zł	Zadanie organizacyjne
ZPORR	Centrum Rozwoju Kłastrów Świętokrzyskich (Reg. Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy)	Świętokrzyska Agencja Rozwoju regionu S.A.	1 077 553,80 zł	Zadanie organizacyjne
SPO – RZL	KOMPETENTNY MENADŻER – fundamenty polityki personalnej a sukces przedsiębiorstwa K-TEL	Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu	255 253,71 zł	Zadanie organizacyjne
SPO- RZL	Kompleksowy program rozwoju kadr TARGI KIELCE	IDES Consultants Polska Sp. z o.o.	257 580,77 zł	Zadanie szkoleniowe
ZPORR	Współpraca na rzecz wzrostu konkurenc. mikroprzedsiębiorstw woj. świętokrzyskiego	Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach	242 605,09 zł	Zadanie szkoleniowe
SPO- RZL	WISO Wdrażanie Systemów jakości ISO	Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o.	267 968,78 zł	Zadanie organizacyjne
ZPORR	Atrakcyjne zawody uzyskiwane przez osoby pracujące w procesie kształcenia ustawicznego	Stowarzyszenie Inżynierów Mechaników Polskich –Warszawa	260 993,58 zł	Zadanie szkoleniowe
SPO- RZL	Program szkoleń dla rozwoju małych firm w regionach Wschodniej Polski („Wschód Biznesu”)	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	17 518 264,01 zł	Zadanie organ. Szkoleniowe
SPO- RZL	Europejskie Studium Językowe – Region Wschód	Instytut Edukacyjny THIS WAY s.c	357 529,94 zł	Zadanie szkoleniowe
ZPORR	Regionalne Centrum naukowo – technologiczne jako platforma kreowania innowacji 2.6.Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o.	309 661,00 zł	Zadanie organ. Szkoleniowe
ZPORR	Konkurencyjność Kielc poprzez innowacyjne działania Centrum Obsługi Inwestora	Gmina Kielce.	402 614,71 zł	Zadanie organ. Szkoleniowe
ZPORR	Odnawialne źródła energii w Świętokrzyskim	Fundacja Instytut Karpacki	434 234,25 zł	Zadanie szkoleniowe
ZPORR	Kielecczyzna – moje miejsce na ziemi. Aktywizacja przedsiębiorczości w województwie świętokrzyskim	Europejska Agencja Rozwoju Sp. J.Kopik i wspólnicy	565 646,41 zł	Promocja
SPO-RZL	Profesjonalne kadry – międzynarodowy sukces firmy	Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa	594 377,92 zł	Zadanie szkoleniowe
SPO-RZL	Kształcenie służb zatrudnienia w zakresie migracji międzynarodowych	Uniwersytet Warszawski	399 476,42 zł	Zadanie szkoleniowe
SPO-WKP	Wspieranie rozwoju MSP poprzez nowe usługi Ośrodka Promowania Przedsiębiorczości	Ośrodek Promowania i Wspierania Przedsiębior. Rolnej	618 446,00 zł	Zadanie organizacyjne
SPO-WKP	Wzrost Konkurencyjności Międzynarodowej PERFECT poprzez implementację innowacji procesowej	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe PERFECT z o.o.	579 741,90 zł	Zadanie organ. Szkoleniowe
SPO-RZL	Praktyczny kurs Controllingu dla kadry kierowniczej przedsiębiorstw	bmm Sp. z o.o.	726 418,23 zł	Zadanie szkoleniowe
ZPORR	Budowanie porozumienia między instytucjami na potrzeby Systemu Informacji Przestrzennej woj. świętokrz.	Samorząd Województwa Świętokrzyskiego	599 992,83 zł	Zadanie organizacyjne
	2.6. Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy			

ZPORR	Moja wiedza + moja firma = mój sukces (pomoc szkoleniowo – doradczą oraz finan mikroprzedsiębiorstwom na ter. Pow. Skarżyskiego)	Fundacja Agencja Rozwoju Regionalnego	810 039,27 zł	Zadanie organizacyjne
ZPORR	Budowanie regionalnego systemu innowacji – analiza strukturalna gospodarki regionu świętokrzyskiego	Akademia Świętokrzyska im. Jana Koch. W Kielcach	683 658,95 zł	Opracowanie naukowe
SPO- RZL	Portal internetowy z pracą w regionie lubelskim woj.: świętokrzyskie, lubelskie i podkarpackie	Polska Fundacja Ośrodków Wsp. Rozwoju Gospod. OIC POLAND w Lublinie	752 801,81 zł	Zadanie organizacyjne
SPO- RZL	Certyfikowane szkolenia organizatorów procesów – woj.: święt., kujawsko-pomorskie, podkarp., pomorskie, war.-mazurskie i wielkopolskie	Stowarzyszenie ds. Badania Pracy i Organizacji Przedsiębiorstw REFA Wielkopolska	1 246 416,39 zł	Szkolenia
ZPORR	Partner Centrum Obsługi Inwestora	Gmina Kielce	841 910,44 zł	Zadanie organizacyjne
ZPORR	Rozwój Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego poprzez promocję i monitoring RSI PROMONIT	Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o.	865 506,29 zł	Zadanie organ. Szkoleniowe
EFS ZPORR	.Reorientacja zawodowa osób dotkniętych procesami restrukturyz.	Lechaa Consulting sp. z o.o., ul.Fiołkowa 7, 20-834 Lublin	926 411,33 zł	Szkolenia
ZPORR	SRSK – Świętokrzyska Regionalna Sieć Komputerowa, rozbudowa MSK KIELMAN	Politechnika Świętokrzyska	1 061 215,58 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu regionalnym
SPO- RZL	Studia podyplomowe dla przedsiębiorców – woj.: świętokrz., małopolskie, podkarpackie i śląskie	Wyższa Szkoła Europejska im.Ks.Józefa Tischnera	1 152 066,89 zł	Zadanie organizacyjne
SPO-WKP	Rozbudowa i modernizacja „Centrum usług obróbki mechanicznej i powierzchniowej” w „Effector” S.A.	Effector S.A.	1 213 320,23 zł	Zadanie komercyjne
SPO-WKP	Priorytetowe technologie dla zrównoważonego rozwoju województwa świętokrzyskiego	Politechnika Świętokrzyska	1 196 099,19 zł	Praca naukowo badawcza
ZPORR	Regionalna Sieć Innowacji INNOVAREGIO w Województwie Świętokrzyskim	Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o.	1 410 076,93 zł	Zadanie organ. Szkoleniowe
SPO- RZL	EURO-KADRY Ogólnopolski Program Szkoleniowy Przedsiębiorstw i ich pracowników (12 województw)	Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Przemysłu Spożywczego	2 171 030,48 zł	Szkolenia
SPO-WKP	Rozbudowa zakładu Pilkington Automotive Poland Sp. z o.o. w Sandomierzu	PILKINGTON AUTOMOTIVE POLAND Sp. z o.o.	202 236 897,00 zł	Inwestycja komercyjna
SPO-WKP	Budowa w EC Kielce źródła energii elektrycznej pracującego w skojarzeniu z wykorzystaniem biomasy	Elektrociepłownia Kielce S.A. w Kielcach	87 415 483,33 zł	Inwestycja komercyjna
ZPORR	Wiedza, Terapia, Kontemplacja – Rytwiańskie dziedzictwo kult. Kamedułów źródłem odnowy duchowej Europy	Kościół Rektoralny p.w. Zwiastowania NMP w Rytwianach (ochrona dziedzictwa kulturow.)	6 211 757,84 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Lista zadań o zasięgu ponadlokalnym – ustalonych do realizacji w okresie 2007–2013

Nazwa programu	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Całkowita wartość projektu	Kwalifikacja inwestycji
RPOWŚ	Rozbudowa infrastruktury dydak. Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego J. Kochanowskiego w Kielcach - II etap budowy campusu	Uniwersytet Humanist.-Przyrodn. J. Kochanowskiego w Kielcach	160,02	Dokumentacja
RPOWŚ	Modin II – modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno-badawczej Politechniki Świętokrzyskiej (II etap – inwestycja w toku)	Politechnika Świętokrzyska w Kielcach	95 417 705,00 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu regionalnym
PO-IG	Rozwój specjalist. bazy badawczej laboratoriów uczelni regionu świętokrzyskiego” (w toku)	Politechnika Świętokrzyska w Kielcach	89 840 080,00 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu krajowym
RPOWŚ	LABIN – Wsparcie aparaturowe innowacyjnych laboratoriów naukowo-badawczych (inwestycja planowana)	Politechnika Świętokrzyska w Kielcach	24 605 449,37 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu regionalnym
PO-RPW	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Targów Kielce jako Międzynarodowego Ośrodka Wystawienniczo-Kongresowego (inwestycja w toku)	Targi Kielce Sp. z o.o.	203 634 993,48 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu krajowym
PO-KL	PERSPEKTYWY RSI ŚWIĘTOKRZYSKIE (II etap) (Transfer wiedzy)	Samorząd Województwa Świętokrzyskiego/Urząd Marszałkowski	5 626 713,40 zł	Zadanie organizacyjne
RPOWŚ	Utworzenie Regionalnego Centrum Naukowo –Technologicznego w województwie świętokrzyskim. (budowa hali prod., modernizacja i wyposażenie, znaczenie ponadregion.)	Samorząd Województwa Świętokrzyskiego	56,71	Dokumentacja
RPOWŚ	Budowa infrastruktury Kieleckiego Parku Technologicznego (wyposaż. Budynku Centrum Technologicznego i hal produkcyjnych –adaptacja na potrzeby Inkubatora Technologicznego.	Gmina Kielce	63,15	Dokumentacja
PO-KL	PONADREGIONALNA KUŹNIA KADR 2.1.Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki; projekt realizowany w woj.: świętokrzyskim, lubelskim, małopolskim, podkarpackim i śląskim	PODKARPACKI KLUB BIZNESU	852 537,66 zł	Szkolenia
PO-KL	Profesjonalna kadra zarządzająca. Szkolenia pracowników	Mazowieckie Centrum Szkoleń Sp. z o.o.	490 778,50 zł	Szkolenia
PO-KL	Pokieruj swoim życiem Szkolenia pracowników w regionie	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach	4 735 388,00 zł	Szkolenia
PO-KL	Kapitał na innowacje - inicjowanie działalności innowacyjnej (woj.: świętokrzyskie, śląskie, małopolskie, podkarpackie)	Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	2 137 244,50 zł	Zadanie org. Szkoleniowe
PO-KL	Program szkoleń dla rozwoju małych firm w regionach Wschodniej Polski	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	3 031 498,34 zł	Szkolenia

PO-KL	Program szkoleń dla rozwoju małych firm w regionach Wschodniej Polski w woj.: święt, lub, podkarpackim, podlaskim i warmińsko-maz.	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	3 031 498,34 zł	Szkolenia
PO-KL	Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości (inwestycja planowana)	Izba Gospodarcza Grono Targowe Kielce	799 268,80 zł	Inwestycja celu publ. o znac. Regionalnym
PO-KL	Osiemnastka w sieci – porozumienie organizacji inkubatorów organizacji pozarządowych (rozwój potenc. Trzeciego sektora – 4 województwa; świętokrz., opolskie, podk. I śląskie)	Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych	818 122,00 zł	Zadanie organiz.-szkoleniowe
RPOWŚ	Wzrost konkurencyjności i innowacyjności – inwestycja w nowoczesny park maszynowy oraz wartości niematerialne i prawne (wsparcie sektora mikro, oraz MSP)	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe DEFRO Robert Dziubeła	9 746 487,28 zł	Inwestycja komercyjna
PO-KL	Inwest. w nowoczesny park maszynowy oraz automatyzację procesu produkcyjnego okien PCV (wsparcie MSP)	Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowe „JEZIERSKI”	5 184 496,14 zł	Inwestycja komercyjna
PO-KL	SPOIWO – program rozwoju kwalifikacji zawodowych pracowników Polski południowo-wschodniej (woj.: święt, lubel, małop, podk. śl.)	PPH TRANSSYSTEM S.A.	1 000 730,48 zł	Szkolenia
PO-KL	Lepsze perspektywy dla świętokrzyskich firm i ich pracowników – szkolenia i doradztwo z zakresu zarządzania	Centrum Promocji Biznesu	984 145,00 zł	Szkolenia
RPOWŚ	Strona internetowa RPOWŚ w 2009r.	Województwo Święt.	5 000,00 zł	Promocja
RPOWŚ	Linia do produkcji nagrań multimed. w wysokiej rozdzielczości i tworzenia interaktywnych stron multimed. (wsparcie MSP)	FENIX P.H.U Lutwin Anna	31 100,00 zł	Inwestycja komercyjna
RPOWŚ	Rozbudowę hali produkcyjnej (wsparcie MSP)	ENERGENT Polska Sp. z O.O.	2 686 973,90 zł	Inwestycja komercyjna
PO-KL	Nowy zawód – nowe możliwości rozw. Kwalifikacji pracowników w regionie	Zakład Doskonalenia Zaw. W Kielcach, Oddział Kszt. Zawod. W Starachowicach	911 090,00 zł	Szkolenia
PO-KL	Ty także możesz zostać przedsiębiorcą – pomoc dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą w powiecie kieleckim	Fundacja Agencja Rozwoju Regionalnego w Starachowicach	1 274 420,00 zł	Wsparcie organ. Biznesu
PO-KL	Wiedza=Praca=Sukces (rozwój prac. i przeds. W regionie)	Szkoła Zarządzania i Marketingu	1 603 877,84 zł	Szkolenie
PO-KL	Jestem przedsiębiorczy-mam firmę. Aktywizacja mieszkańców KOM.	Gmina Kielce	1 970 511,18 zł	Szkolenia
PO-KL	Rozwój kadry to rozwój firmy (szkol. Kadr nowoczesnej gospodarki woj.: święt, doln, lub, łódz. I małop.)	Instytut Organizacji Przedsiębiorstw i Technik Informacyj. InBIT Sp. z o.o.	932 290,94 zł	Szkolenia
PO-KL	Doradca Europejski (podn. Kwalifikacji)	Staropolska Izba Przemysłowo – Handlowa	678 281,00 zł	Szkolenia
PO-KL	Własna firma – pomoc dla osób rozpoczynających dział. Gosp, z terenu powiatu ostrowieckiego.	Fundacja Agencja Rozwoju Regionalnego w Starachowicach	677 450,00 zł	Wsparcie organ. Biznesu
PO-KL	W TURYSTYCE MOJA PRACA	Consultor Sp. Z o.o.	392 224,90 zł	Szkolenia

PO-KL	Zintegrowany program kompleks. rozwoju kompetencji pracowników i współpracowników regionalnych centrów Medicover; woj.: święt., doln., lubel., łódz., małop., maz., śl., wielk. i zachodniopom.	Medicover Sp. Z o.o.	688 616,80 zł	Program szkoleń
PO-KL	Kompleksowy program rozwoju kadr firmy Targi Kielce Sp. z o.o.	Nowe Motywacje sp. z o.o.	518 388,31 zł	Szkolenia
PO-KL	Wysokie kwalifikacje i umiejętności pracowników Kons. Clar System II (11 województw)	Clar System S.A.	578 777,27 zł	Szkolenia
RPOWŚ	Budowę centrum konferencyjno – bankiet. Z bazą hotelową (MSP)	IGA MARKET Małgorzata Szkonter-Capek	1 399 486,18	Inwestycja komercyjna
PO-KL	Przedsiębiorstwa Spin-off i Spin-out w praktyce (transfer wiedzy)..	Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa im.prof.E.Lipińskiego	639 060,00	Zadanie org. Szkoleniowe
PO-IG	Centrum Informacji IPR	Podlaska Fundacja Rozwoju regionalnego	61 700,00 zł	Zadanie org. Szkoleniowe
PO-IG	Chroń swoją wiedzę – wsparcie ochrony własności intelektualnej przedsiębiorstw Polski Wschodniej	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Rzeszowie	296 540,00 zł	Zadanie org. Szkoleniowe
PO-IG	Ochrona własności intelektualnej – program informacji dla przedsiębiorców Polski Wschodniej	Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozw. Gosp. OIC Poland	106 162,00 zł	Zadanie org. Szkoleniowe
PO-KL	Rozwój kapitału ludzkiego PGNiG S.A. (11 województw)	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.	356 015,81 zł	Szkolenia komercyjne
PO-KL	Akademia Rozwoju Pracowników Grupy Pracuj (12 województw)	Grupa pracuj Sp. z o.o.	259 910,32 zł	Szkolenia komercyjne
PO-IG	Opracowanie Planu Rozwoju Eksportu	Wytwórnia Sit PROGRESS J.Sawicz J. Krzysztozek	12 500,00 zł	Oprac. Dokumentacji
PO-IG	Rozwój eksportu na rynkach europejskich firmy Marbo	Marbo Bogdan Kusek, Marek Krzos Spółka Cywilna	15 250,00 zł	j. w
PO-IG	Nawiązanie nowych kontaktów handlowych z partnerami zagr.	Górski ogród Paweł Poniewierski	14 640,00 zł	j. w.
PO-IG	Rozpoczęcie eksportu	CORRADO POLSKA SP. jawna – Jan GŁOWACKI	10 000,00 zł	j. w.
PO-IG	Przygotowanie Planu rozwoju eksportu dla firmy TEVOR S.A.	TEVOR S.A.	12 200,00 zł	j. w.
PO-IG	Zwiększenie udziału eksportu w całkowitej sprzedaży Emi Cosmetics 6.1.paszport do eksportu	EMI Cosmetics Sp. z o.o.	12 200,00 zł	j. w.
PO-IG	Przygotowanie Planu rozwoju eksportu	PPHU TiM Spółka Cywilna Janina Cichocka, Michał Cichocki	15 250,00 zł	j.w.
PO-KL	Program szkoleń dla pracowników przedsiębiorstw (cały kraj)	Doradztwo Gospodarcze PMC Krzysztof Bajonski	35 182,09 zł	Szkolenia
PO-KL	Wzrost kompetencji i umiejętności prac. Nestle Waters Polska S.A. (realizowany w 14 woj.)	Kdk Info Sp. z o.o.	76 898,62 zł	Szkolenia
PO-KL	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności prac. ACNielsen (realiz. w 14 woj.)	McHayes&StewardGroup	60 047,46 zł	Szkolenia
PO-KL	Doskonalenie prac. Motorem rozwoju Firmy HANDLOPEX S.A.	HANDLOPEX S.A.	70 801,54 zł	Szkolenia
PO-KL	Nowe podstawy budowania przewagi konkurencyjnej firmy Intersnack Poland Sp. z o.o. (9 wojew.)	Intersnack Poland Sp. z o.o.	104 160,21 zł	Szkolenia

*Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
w województwie świętokrzyskim za lata 2006-2009*

PO-KL	Rozwój i wiedza zwiększające sukces Lyreco Polska (16 woj.)	Lyreco Polska S.A.	304 628,33 zł	Szkolenia
PO-KL	Najważniejszy jest człowiek – program rozwoju kadr firmy TRW	FPL Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	1 046 711,96 zł	Szkolenia
RPOWŚ	Produkcja i montaż urządzeń do wykorzystywania energii słonecznej szansą rozwoju firmy „Soleko”	„Soleko” Marcin Grabiec	832 807,38 zł	Inwestycja komercyjna
PO-KL	Internet przyjazny dla człowieka	Lokalna Organizacja Turystyczna „Partnerstwo Ziemi Sandomierskiej”	33 570,00 zł	Zadanie szkoleniowe
PO-KL	Agroturystyka w powiecie sandomierskim	Lokalna Org. Turystyczna „Partnerstwo Ziemi Sandomierskiej”	31 448,00 zł	Zadanie szkoleniowe
PO-KL	Agroturystyka w powiecie opatowskim	Lokalna Organizacja Turystyczna „Partnerstwo Ziemi Sandomierskiej”	27 761,00 zł	j.w.
RPOWŚ	Uruchomienie zabytkowego zespołu dworskiego Hotel Sarmata w Sandomierzu	EURO-TOUR & TRAVEL Małgorzata i Mirosław Tuszni Spółka Jawna	2 143 979,20 zł	Inwestycja komercyjna
RPOWŚ	Remont budynku Pracowni Szkolnych przy Zespole Szkół Techn. i Ogólnokszt. w Sandomierzu	Powiat Sandomierski	1 104 604,79 zł	Inwestycja celu publ. o znac. ponadlokalnym
PO-KL	Szkoła Kluczowych Kompetencji. Pr. Rozwijania umiejętności uczniów szkół Polski Wschodniej; woj.: święt., lub., mazow., podk. I podl.	Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie	5 485 708,34 zł	Zadanie organizacyjno szkoleniowe
PO-KL	FENIKS - progr. popularyzacji i wspomagania fizyki w szkołach (woj.: święt., małopol. i podkarp.)	Uniwersytet Jagielloński	5 328 414,06 zł	Zadanie organizacyjno szkoleniowe
PO-KL	Młodzi przedsiębiorcy na start-nowe umiejętności kluczowe uczniów szkół ponadgimnaz. Polski pld.Wsch.	Szkoła Języków i Zarządzania, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych PROMAR – International	2 320 493,27 zł	Zadanie organizacyjno szkoleniowe
PO-KL	Akademia kompetencji kluczowych – pr. Rozwoju uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski wschodn.	Unizeto Technologies S.A.	2 834 559,52 zł	Zadanie organizacyjno szkoleniowe
PO-KL	Studia podyplomowe sposobem na podniesienie kwalifikacji pracowników MSP	Wyższa Szkoła Biznesu – National-Louis University	1 038 837,11 zł	Zadanie organizacyjno szkoleniowe
PO- IiŚ	Termomodernizacja obiektów użyt. Publicznej Miasta Połaniec	Gmina Połaniec	8 434 276,19 zł	Inwest. remontowa o znaczeniu lokalnym
RPOWŚ	Przebud. Budynku na potrzeby Gminnego Oś. Kultury, biblioteki, punktu inf. tur. wraz z budową filii GOK w Sydzynie, Podborku, Pacanówce	Gmina Rytwiany	2 900 000,00 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu lokalnym
RPOWŚ	Rozbudowa Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii o Kardiochirurgię (inwestycja w toku)	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	16 594 371,83 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu regionalnym
PO- IiŚ	Budowa Międzynarodowego Centrum Kultur w Kielcach (inw. W toku)	Filharmonia Świętokrzyska im.Oskara Kolberga	82 710 228,00 zł	Inwestycja celu publicznego o znaczeniu regionalnym
RPOWŚ	Kampania reklamowa prom. region świętokrzyski - cykl imprez	Kieleckie Centrum Kultury	3 050 000, 00 zł	Promocja regionu

Wnioski do Planu województwa

Inwestycje budowlane „w kapitał ludzki i rynek pracy” pokrywają się z inwestycjami w infrastrukturze społecznej i gospodarce, stąd powinny być rozpatrywane łącznie jako inwestycje celu publicznego w przestrzeni społecznej i gospodarczej.

4.7. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Realizacja zadań o charakterze infrastruktury społecznej w latach 2006–2010 obejmowała głównie działania z zakresu: oświaty, opieki zdrowotnej i kultury. Były to inwestycje wieloletnie, posiadające charakter budowlany i wyposażeniowy.

Jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym uznano te przedsięwzięcia, których realizacja znajdzie przełożenie w postaci usług świadczonych na obszarze wykraczającym poza teren gminy. Każda realizacja inwestycji celu publicznego wymaga zapewnienia odpowiednich środków finansowych, co oznacza, że w przedmiotowej ocenie uwzględniono tylko te przedsięwzięcia, które mają konkretnych inwestorów i zagwarantowane źródła finansowania. W konsekwencji skutkuje to wykluczeniem wielu inwestycji o dłuższym horyzoncie czasowym, zawartych w dokumentach nie zawsze przesądzających termin, koszt i inwestora zadania. Wzięto zatem pod uwagę w pierwszej kolejności inwestycje zrealizowane w oparciu o środki pozyskane ze **Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego**. Projekty współfinansowane w zakresie infrastruktury społecznej dotyczyły m.in.: rozwoju lokalnej infrastruktury edukacyjnej (modernizacja i zapewnienie niezbędnego wyposażenia dla szkół i placówek działających w systemie oświaty szczególnie w celu wyrównywania szans pomiędzy obszarami wiejskimi oraz miejskimi), publicznych lokalnych obiektów sportowych i rekreacyjnych, dostępu do podstawowych usług w zakresie ochrony zdrowia oraz infrastruktury kulturalnej.

Następnie ujęte zostały inwestycje, które znalazły się na listach projektów indywidualnych dla programów: **Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego**, a w dalszej kolejności inwestycje wyłonione w formie konkursów oraz przedsięwzięcia realizowane na podstawie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego ujętych w rejestrze marszałka województwa.

W obecnej perspektywie finansowej (2007–2013) duże przedsięwzięcia przyjmowane są do realizacji po uwzględnieniu ich na listach jako projekty kluczowe (indywidualne), stanowiące inwestycje o strategicznym charakterze dla wykonania danego programu operacyjnego. Ich wdrożenie jest istotne z punktu widzenia osiągnięcia zakładanych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, danego sektora bądź województwa. Przyczyniają się one do realizacji założeń zawartych w Strategii Rozwoju Kraju, politykach sektorowych oraz strategiach rozwoju województw. Projekty kluczowe nie podlegają procedurze konkursowej i nie współzawodniczą o dofinansowanie ze środków UE z pozostałymi projektami. Umieszczenie ich na liście związane jest z zarezerwowaniem środków na realizację w ramach budżetu danego programu, ale nie oznacza gwarancji dofinansowania.

Zestawienie projektów kluczowych dla każdego programu operacyjnego stanowi tzw. indykatywną listę projektów kluczowych. Indykatywny charakter list oznacza, iż podane w nich informacje dotyczące poszczególnych projektów mają charakter orientacyjny. Listy krajowych programów operacyjnych (POIiŚ, POIG, PORPW) aktualizowane są co pół roku.

W latach 2007–2013 możliwości dofinansowania przedsięwzięć z zakresu infrastruktury społecznej stwarza m.in. **Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego (RPOWS)**, stanowiący kluczowy instrument realizacji polityki rozwoju regionu oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NSRO) wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie na lata 2007–2013. Podstawowym źródłem finansowania RPOWS są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), któremu towarzyszy wkład krajowy (publiczny oraz prywatny). RPOWS zatwierdzony został przez Komisję Europejską decyzją nr C (2007) 6888 z dnia 21 grudnia 2007 r. oraz Uchwałą nr 689/07 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 21 grudnia 2007 roku. Celem RPOWS jest poprawa warunków sprzyjających budowie konkurencyjnej i generującej nowe miejsca pracy regionalnej gospodarki, co bezpośrednio nawiązuje do celów i priorytetów „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku”. W ramach RPOWS beneficjenci realizujący zadania z zakresu infrastruktury społecznej mogą ubiegać się o dofinansowanie przedsięwzięć w ramach osi priorytetowej 5 **Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport**.

Inwestycje z zakresu kultury mogą być realizowane przy udziale środków z **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko**, zatwierdzonego przez Komisję Europejską decyzją z dnia 7 grudnia 2007 r. Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. W ramach programu istnieje możliwość realizacji dużych inwestycji infrastrukturalnych w zakresie ochrony środowiska, transportu, energetyki, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia oraz szkolnictwa wyższego. Przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury społecznej realizowane są w ramach priorytetu: **Kultura i dziedzictwo kulturowe**.

W ramach **Programu Rozwój Polski Wschodniej 2007–2013 (PORPW)** – przyjętego decyzją komisji Europejskiej 2 października 2007 r. będą realizowane projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego województw Polski Wschodniej. Dofinansowanie przewiduje się przede wszystkim do inwestycji w zakresie infrastruktury wspierającej działalność naukową i badawczą. Realizowane również będą przedsięwzięcia zwiększające atrakcyjność turystyczną tego obszaru oraz zapewniające mieszkańcom Polski Wschodniej dostęp do szybkiego Internetu. W zakresie infrastruktury społecznej PORPW dofinansuje projekty związane z budową i rozbudową uczelni wyższych w Polsce Wschodniej. Dotacje unijne otrzymają przede wszystkim projekty infrastrukturalne tych uczelni, które prowadzą badania naukowe lub kształcą w obszarze nauk technicznych i nauk matematyczno-przyrodniczych. Dla sprawnej realizacji PORPW instytucja nim zarządzająca opracowała listę projektów indywidualnych, obejmującą kluczowe inwestycje, których realizacja najbardziej przysłuży się osiągnięciu zakładanych celów. Inwestycje z zakresu infrastruktury społecznej realizowane będą w ramach osi priorytetowej: **I Nowoczesna gospodarka i działania: Infrastruktura uczelni**.

Na pomoc przy realizacji projektów badawczych mogą liczyć również uczelnie wyższe w ramach **Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG)**, przyjętego przez Radę Ministrów 30 października 2007 r. Jest to program skierowany przede wszystkim do przedsiębiorców, którzy zamierzają realizować innowacyjne projekty, związane z badaniami i rozwojem, nowoczesnymi technologiami, inwestycjami o dużym znaczeniu dla gospodarki lub wdrażaniem i stosowaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Program ma na celu wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Będzie to zarówno bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowych świadczących przedsiębiorstwom usługi o wysokiej jakości, a także wsparcie systemowe zapewniające rozwój środowiska instytucjonalnego innowacyjnych

przedsiębiorstw. W ramach Programu nie będzie wspierana innowacyjność na poziomie lokalnym lub regionalnym, ze względu na to, że będzie ona promowana i wspierana w Regionalnych Programach Operacyjnych i Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej. W ramach Programu wspierane będą projekty, które są innowacyjne co najmniej w skali kraju lub na poziomie międzynarodowym. Inwestycje realizowane będą w ramach **osi** priorytetowej **II – Infrastruktura sfery B+R**, działania: **Wsparcie tworzenia wspólnej infrastruktury badawczej jednostek naukowych**.

4.7.1. Opieka zdrowotna i społeczna

Obowiązujący obecnie Plan Zagospodarowania przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego za główny cel w dziedzinie ochrony zdrowia zakładał **utworzenie w Kielcach ponadregionalnego centrum leczenia onkologicznego i kardiochirurgicznego, spełniającego standardy europejskie**. Wykonanie ww. zamierzenia znalazło odzwierciedlenie w postaci inwestycji realizowanych m.in. w ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego**. 17 lutego br. w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach nastąpiło otwarcie *rozbudowanego i wyposażonego bloku operacyjnego z pomieszczeniami do sterylizacji*. Ponadto w toku realizacji jest przedsięwzięcie *Rozbudowa Oddziału Onkohematologicznego i Brachyterapii wraz ze stacją trafo w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach*. Zakończenie zadania przewiduje się na 2011 r. Trwają również prace przy *Rozbudowie Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii o Kardiochirurgię*.

Pełna realizacja tych przedsięwzięć przyczyni się do umocnienia rangi Świętokrzyskiego Centrum Onkologii i Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii oraz zapewnienia opieki onkologicznej i kardiologicznej na poziomie europejskim (zgodnie z celem strategicznym *Programu uczynienia ze Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach oraz Centrum Kardiologii Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Kielcach jednostek leczenia o randze ogólnopolskiej*).

Ponadto w ramach **RPOWŚ** wyposażono w sprzęt Szpital Miejski w Starachowicach, a Szpital Powiatowy w Opatowie 24 marca 2009 r. podpisał umowę na dofinansowanie wyposażenia. W toku realizacji są również:

- budowa nowego pawilonu i modernizacja punktu żywienia Szpitala Uzdrawiskowego Krystyna w Busku-Zdroju,
- rozbudowa, modernizacja i wyposażenie szpitalnych oddziałów Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy,
- rozbudowa szpitala o Oddział Neurochirurgii w Wojewódzkim Szpitalu Zespołowym w Kielcach,
- budowa i wyposażenie Szpitalnego Oddziału Rehabilitacji w Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze,
- budowa bloku operacyjnego wraz z ciągami komunikacyjnymi oraz modernizacja pracowni diagnostyki obrazowej z zakupem aparatury — Wojewódzki Specjalistyczny ZOZ Gruzłicy i Chorób Płuc.

Oprócz projektów kluczowych w ramach **RPOWŚ** realizowane również będą przedsięwzięcia wyłonione w ramach konkursu, wśród których charakter ponadlokalny ma projekt: *Uatrakcyjnienie oferty usługowej Sanatorium „SŁOWACKI” poprzez rozbudowę z przeznaczeniem na basen rehabilitacyjny, bazę zabiegową i noclegową dla kuracjuszy*.

Wspomnieć należy również o zadaniach, które będą realizowane w obecnej perspektywie finansowej, wśród których na liście projektów kluczowych znalazły się:

- adaptacja pawilonu na oddział młodzieżowy oraz modernizacja oddziałów w pawilonie somatycznym Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy,
- modernizacja pawilonu „C” oraz nadbudowa pawilonu o jedną kondygnację Szpitala Uzdrawiskowego Krystyna.

Ponadto ze środków RPOWŚ przewidzianych do realizacji jest jeszcze 5 zadań o charakterze ponadlokalnym:

- budowa i wyposażenie Budynku Medycyny Paliatywnej dla Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach,
- rozbudowa Szpitala w Staszowie poprzez budowę bloku operacyjnego,
- rozbudowa bazy lokalnej i sprzętowej PCUM w celu rozszerzenia i usprawnienia działalności medycznej i poprawy warunków pracy,
- modernizacja i rozbudowa Szpitala Powiatowego w Chmielniku,
- poprawa efektywności funkcjonowania regionalnego systemu ochrony zdrowia poprzez dobudowę pawilonu łóżkowego oraz stworzenie hospicjum w Szpitalu im. W. Biegańskiego w Jędrzejowie.

Inwestycje z zakresu opieki zdrowotnej realizowano również w ramach **Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR)**, wśród których ponadlokalny charakter posiadało przedsięwzięcie polegające na budowie Centrum Usług Rehabilitacyjnych przy Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie.

Dodatkowo przy udziale środków ze ZPORR wykonano również prace: budowlano-montażowe, termoizolacyjne w 10 obiektach użyteczności publicznej (ZOZ Końskie, Szpital Dziecięcy „Górka”, 21 Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjny SP ZOZ w Busku-Zdroju, ZOZ w Busku-Zdroju, Wojewódzki Specjalistyczny Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Morawicy, Wojewódzki Szpital Dziecięcy w Kielcach, Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Opieki Neuropsychiatrycznej w Kielcach, Powiatowe Centrum Usług Medycznych w Kielcach, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Kielcach).

Ponadto w rejestrze Marszałka Województwa Świętokrzyskiego zawierającym wykaz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, wojewódzkim i powiatowym w latach 2006–2010, znalazły się przedsięwzięcia (polegające na rozbudowie i budowie placówek opieki zdrowotnej) realizowane przez podmioty publiczne takie jak:

- Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego (ŚCRMiTŚ) w Kielcach,
- Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Kielcach,
- Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. Władysława Buszkowskiego w Kielcach,
- Zakład Opieki Zdrowotnej MSWiA w Kielcach,
- Świętokrzyskie Centrum Matki i Noworodka Szpital Specjalistyczny w Kielcach,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Łoniowie,
- Świętokrzyska Izba Pielęgniarek i Położnych w Kielcach.

Realizacja dużych zadań z zakresu opieki zdrowotnej i społecznej miała i w dalszym ciągu ma miejsce głównie w Kielcach, ośrodkach powiatowych tj.: Starachowice, Opatów, Busko-Zdrój, Końskie oraz w gminach: Morawica, Chęciny, Stąporków. Oddanie do użytku nowych oddziałów i bloków operacyjnych wyposażonych w specjalistyczną aparaturę medyczną wpłynęło na polepszenie warunków socjalno-bytowych oraz poprawę dostępności do usług świadczonych przez placówki medyczne. Pełne zakończenie realizacji powyższych inwestycji spowoduje podniesienie standardu placówek lecznictwa w województwie.

4.7.2. Oświata i nauka

Jednym z celów w zakresie oświaty i nauki stawianych w PZPWŚ jest rozwój bazy szkolnictwa wyższego, w tym w szczególności uniwersyteckiego w Kielcach. Zamierzenie to udało się zrealizować w 2008 r., bowiem wówczas na bazie Akademii Świętokrzyskiej utworzony został Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Kochanowskiego.

Wśród inwestycji celu publicznego z zakresu szkolnictwa w ramach **Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego (ZPORR)** zrealizowane zostały:

- budynek „G” Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Zadanie nr 1 Campus Uczelniany Akademii Świętokrzyskiej,
- MODIN – Modernizacja Infrastruktury Edukacyjnej Politechniki Świętokrzyskiej.

Działania inwestycyjne na terenie ww. uczelni są w dalszym ciągu realizowane w obecnej perspektywie finansowej (2007–2013) w ramach **Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (PORPW)**. W trakcie realizacji są dwa duże przedsięwzięcia:

- rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach – II etap budowy Campusu Uczelnianego,
- Modin II – modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno-badawczej Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach.

Ponadto Politechnika Świętokrzyska korzysta również ze środków **Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG)**. Na liście projektów indywidualnych obecnie znajduje się tylko jeden projekt z województwa świętokrzyskiego, a mianowicie: Rozwój Bazy Badawczej Specjalistycznych Laboratoriów uczelni publicznych regionu świętokrzyskiego, którego liderem jest Politechnika Świętokrzyska, natomiast Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego pełni rolę partnera.

Wspomnieć należy również o przedsięwzięciach wyłonionych w trybie konkursowym i realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego (**RPOWŚ**). Wybranych zostało 8 projektów z zakresu oświaty polegających na budowie, rozbudowie i modernizacji placówek oświatowych, ale tylko jeden z nich miał charakter ponadlokalny — II Etap Budowy Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Zawichoście.

Zrealizowane w ramach ZPORR inwestycje wpłynęły na poprawę sytuacji lokalowej ww. uczelni, zaś zakończenie trwających obecnie dużych inwestycji pozwoli w przyszłości na poszerzenie działalności badawczej, przez co nastąpi umocnienie pozycji świętokrzyskich uczelni na rynku edukacyjnym.

4.7.3. Kultura

Jako długofalowe zadanie polityki przestrzennej w zakresie kultury Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego stawia sobie **powszechną dostępność do usług kultury oraz rozwój różnorodnych form krzewienia i upowszechniania działalności kulturalnej**. Chociaż PZPWŚ nie wymieniał konkretnych inwestycji z zakresu kultury (ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994 r. nie stawiała takiego wymogu) środki pomocowe UE uzupełnione o wkład własny umożliwiły realizację wielu przedsięwzięć, które przybrały wymiar rzeczowy w postaci konkretnych obiektów.

W początkowym okresie przynależności do UE instytucje kultury mogły korzystać ze środków **Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR)** i dzięki temu zrealizowane zostały następujące przedsięwzięcia o charakterze ponadlokalnym:

- adaptacja budynku przy ul. Ściegiennego dla potrzeb funkcjonowania Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej,
- powiatowe Centrum Kulturalno-Rekreacyjne we Włoszczowie.

Ponadto ze środków ww. programu zrealizowano 5 inwestycji, z czego 2 miały charakter ponadlokalny i polegały na modernizacji obiektów z zakresu kultury (Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach oraz Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie).

Obecnie w ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2007–2013**, przebudowywany jest amfiteatr na Kadzielni w ramach projektu Geopark Kielce. Ponadto w trybie konkursowym do realizacji, w ramach RPOWŚ, wybrano jeszcze 2 inwestycje z zakresu kultury, niemniej jednak przedsięwzięcia te mają znaczenie lokalne i polegają na rozbudowie gminnych centrów kultury.

Obecnie w toku realizacji jest duża inwestycja pod nazwą — budowa Międzynarodowego Centrum Kultur w Kielcach, na wykonanie której środki pozyskano z **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)**. Wśród inwestycji realizowanych w oparciu o środki POIiŚ z województwa świętokrzyskiego znalazła się również: rozbudowa i przebudowa budynku szkoły na siedzibę Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. L. Różyckiego w Kielcach.

Ostatnia weryfikacja list projektów indywidualnych dla **Programu Operacyjnego Rozwoju Polski Wschodniej** przyniosła zmianę w postaci usunięcia projektu: Centrum kształcenia i wymiany myśli europejskiej w Sandomierzu ze względu na negatywną ocenę wniosku o dofinansowanie.

Ponadto w rejestrze decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, wojewódzkim i powiatowym Marszałka Województwa Świętokrzyskiego w latach 2006–2010 znalazło się przedsięwzięcie polegające na rozbudowie budynku Wojewódzkiego Domu Kultury im. J. Piłsudskiego w Kielcach o budynek gospodarczo-garażowy.

W rozumieniu art.6 ustawy o gospodarce nieruchomościami do celów publicznych zalicza się również budowę i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, w związku z czym należy również wspomnieć o zadaniach inwestycyjnych realizowanych przez te instytucje.

W latach 2006–2010 w rejestrze Marszałka Województwa Świętokrzyskiego znalazło się szereg decyzji w sprawie ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego realizowanych przez następujące instytucje publiczne:

- Instytut Pamięci Narodowej - Oddział w Krakowie (rozbudowa budynku w Kielcach),
- Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach,
- Sąd Okręgowy w Kielcach,
- Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach,
- Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Krakowie (budowa w Kielcach budynku zakwaterowania zbiorowego),
- Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego,
- Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Kielcach,
- Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach,
- Okręgowy Urząd Miar w Łodzi (Rozbudowa budynku Obwodowego Urzędu Miar),
- Świętokrzyska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy w Kielcach,
- Urząd Dozoru Technicznego w Warszawie (rozbudowa i przebudowa budynku biurowego w Kielcach).

Powyższe zamierzenia inwestycyjne dotyczyły przede wszystkim budowy i rozbudowy budynków administracyjno-biurowych, garaży i magazynów na terenie Kielc.

Wnioski

Podsumowując należy stwierdzić, że zrealizowane w ramach ZPORR inwestycje przyczyniły się głównie do poprawy bazy lokalowej placówek oświatowych, ochrony zdrowia i kultury. Przedsięwzięcia realizowane w obecnej perspektywie finansowej mają zdecydowanie większe znaczenie dla województwa, bowiem ich zakończenie wpłynie na umocnienie funkcji metropolitalnych, a tym samym na poprawę wizerunku stolicy regionu. Inwestycje w Świętokrzyskie Centrum Kardiologii i Świętokrzyskie Centrum Onkologii oraz dwie znaczące kieleckie uczelnie i budowa Filharmonii Świętokrzyskiej dadzą szansę na konkurowanie z placówkami tego rodzaju na płaszczyźnie krajowej. Większość powyższych inwestycji można zaliczyć do działań na rzecz wspierania wybranych ośrodków osadniczych jako wielofunkcyjnych obszarów aktywizacji, a realizację dużych projektów z zakresu opieki zdrowotnej, kultury czy szkolnictwa wyższego do wspomaganie rozwoju funkcji metropolitalnych Kielc.

Dokonując oceny realizacji inwestycji w odniesieniu do obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego można stwierdzić, że spośród kluczowych inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej w pełni udało się zrealizować powołanie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Nie udało się natomiast w analizowanym okresie zakończyć realizacji Świętokrzyskiego Centrum Lecznictwa Onkologicznego i Kardiologicznego oraz modernizacji bazy lecznictwa uzdrowskiego.

W związku z powyższym w zmianie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego należy uwzględnić inwestycje mające na celu zakończenie budowy Świętokrzyskiego Centrum Onkologii i Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii, inwestycje w ochronę zdrowia mające na celu tworzenie warunków dla rozwoju lecznictwa podstawowego i specjalistycznego oraz inwestycje mające na celu rozwój i unowocześnienie bazy lecznictwa uzdrowskiego. Ponadto należy również uwzględnić przedsięwzięcia mające na celu rozwój bazy badawczej uczelni wyższych, działania mające na celu poprawę sytuacji lokalowej uczelni oraz przedsięwzięcia mające na celu budowę placówek kultury, w tym szczególnie kultury wysokiej.

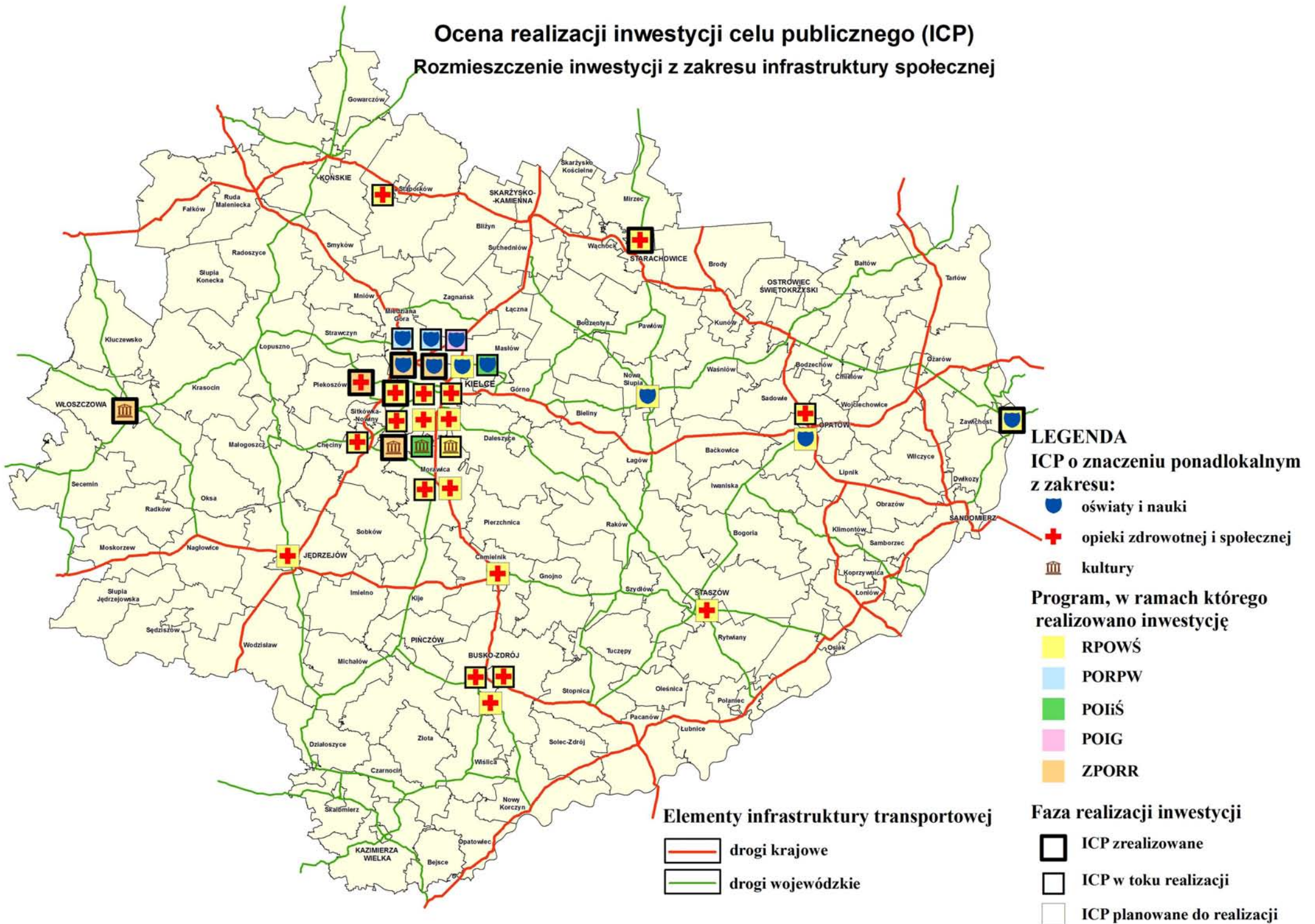
Infrastruktura społeczna — inwestycje celu publicznego zrealizowane w latach 2006–2010

Nazwa programu	Nazwa inwestycji	Obszar realizacji	Stan realizacji
RPOWŚ	Rozbudowa Oddziału Onkohematologicznego i Brachyterapii wraz ze stacją trafo w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach	ŚCO - Kielce	w toku (wydano decyzję na budowę stacji transformatorowej)
RPOWŚ	Budowa nowego pawilonu i modernizacja punktu żywienia Szpitala Uzdrowskiego Krystyna	Busko-Zdrój	w trakcie realizacji (29 kwietnia 2008 r. podpisano umowy wstępne)
RPOWŚ	Modernizacja pawilonu "C" oraz nadbudowa pawilonu o jedną kondygnację Szpitala Uzdrowskiego Krystyna	Busko-Zdrój	przewidziane do realizacji (2011-2013)
RPOWŚ	Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie szpitalnych oddziałów Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy	Morawica	w toku (29 kwietnia 2008 r. podpisano umowy wstępne)
RPOWŚ	Adaptacja pawilonu na Oddział młodzieżowy oraz modernizacja oddziałów w pawilonie somatycznym Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy	Morawica	przewidziane do realizacji (2011-2013)

RPOWŚ	Rozbudowa szpitala o Oddział Neurochirurgii w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach	Kielce	w toku (29 kwietnia 2008 r. podpisano umowy wstępne)
RPOWŚ	Rozbudowa Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii o Kardiochirurgię	Kielce	w toku
RPOWŚ	Budowa i wyposażenie Szpitalnego Oddziału Rehabilitacji w Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze	Czarniecka Góra, gm. Stąporków	w toku (29 kwietnia 2008 r. podpisano umowy wstępne)
RPOWŚ	Budowa bloku operacyjnego wraz z ciągami komunikacyjnymi oraz modernizacja pracowni diagnostyki obrazowej z zakupem aparatury — Woj.Specj. ZOZ Gruzlicy i Chorób Płuc	Czerwona Góra, gm. Chęciny	w toku (29 kwietnia 2008 r. podpisano umowy wstępne)
RPOWŚ	Wyposażenie Szpitala Powiatowego w Opatowie	Opatów	w toku (24 marca 2009 r. podpisano umowę)
RPOWŚ	Geopark Kielce — przebudowa amfiteatru na Kadzielni	Kielce	w toku
RPOWŚ	Uatrakcyjnienie oferty usługowej Sanatorium "SŁOWACKI" poprzez rozbudowę z przeznaczeniem na basen rehabilitacyjny, bazę zabiegową i noclegową dla kuracjuszy.	Busko-Zdrój	w toku
ZPORR	MODIN - Modernizacja Infrastruktury Edukacyjnej Politechniki Świętokrzyskiej	Kielce	zrealizowana
POiŚ	Budowa Międzynarodowego Centrum Kultur w Kielcach	Kielce	w toku (czas realizacji 2009-2011).
POiŚ	Rozbudowa i przebudowa budynku szkoły na siedzibę PSM I i II stopnia im. L Różyckiego	Kielce	w toku
PORPW	Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach – II etap budowy Campusu Uczelnianego	Uniwersytet Humanistyczno - Przyrodniczy J. Kochanowskiego w Kielcach	w toku (przewidywany czas realizacji 2007-2013)
PORPW	Modin II - modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno-badawczej Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach	Politechnika Świętokrzyska w Kielcach	w toku (przewidywany czas realizacji 2008-2013)
POIG	Rozwój Bazy Badawczej Specjalistycznych Laboratoriów uczelni publicznych regionu świętokrzyskiego	Politechnika Świętokrzyska	w toku (przewidywany czas realizacji 2007-2013)
RPOWŚ	Budowa Uniwersyteckiego Centrum Edukacji Artystycznej jako części Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego przy ulicy Krakowskiej w Kielcach	UJK Kielce	przewidziane do realizacji (preumowa)
RPOWŚ	Budowa i wyposażenie Budynku Medycyny Paliatywnej dla Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach	Kielce	przewidziane do realizacji (preumowa)
RPOWŚ	Rozbudowa Szpitala w Staszowie poprzez budowę bloku operacyjnego	Staszów	przewidziane do realizacji (preumowa)
RPOWŚ	Rozbudowa bazy lokalnej i sprzętowej PCUM w celu rozszerzenia i usprawnienia działalności medycznej i poprawy warunków pracy	Kielce	przewidziane do realizacji (preumowa)
RPOWŚ	Modernizacja i rozbudowa Szpitala powiatowego w Chmielniku	Chmielnik	przewidziane do realizacji (preumowa)
RPOWŚ	Poprawa efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia poprzez dobudowę pawilonu łóżkowego i stworzenie hospicjum w Szpitalu im. W. Biegańskiego w Jędrzejowie	Jędrzejów	przewidziane do realizacji (preumowa)

Ocena realizacji inwestycji celu publicznego (ICP)

Rozmieszczenie inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej

4.8. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

4.8.1. Komunikacja drogowa

W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” umieszczono wstępną propozycję zadań rządowych i samorządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Z zakresu komunikacji i transportu zarekomendowano siedem zadań rządowych (w tym trzy dotyczyły inwestycji kolejowych, pozostałe dróg ekspresowych i modernizacji dróg krajowych) oraz dwa zadania samorządowe (budowę mostu na Wiśle w Połańcu oraz odcinków dróg wojewódzkich). Pozostałe zadania ujęto w sposób zgeneralizowany a ich sprecyzowanie nastąpiło w „Kompleksowym programie rozwoju sieci drogowej województwa świętokrzyskiego” zatwierdzonym Uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XXXII/435/02 z dnia 30 sierpnia 2002 roku, zastąpionym w 2007 roku przez „Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013” przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XI/191/07 z dnia 27 grudnia 2007 roku oraz Uchwałą Nr XIV/256/08 z dnia 21 kwietnia 2008 roku. Oba te opracowania stanowią niejako uzupełnienie „Planu...” oraz źródło informacji o kierunkach rozwoju i kształtowania regionalnej sieci drogowej i zawierają, oprócz zadań krajowych finansowanych centralnie, zadania samorządu wojewódzkiego i wybrane przedsięwzięcia samorządów powiatowych. Wskazują także priorytety mające decydować o kolejności realizacji poszczególnych zadań. Realizacja inwestycji celu publicznego w okresie objętym oceną przedstawiała się w sposób następujący:

Inwestycje na drogach krajowych

W „Planie Zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” z zakresu komunikacji drogowej wymieniono następujące zadania rządowe:

- droga ekspresowa S7 Warszawa — Kraków,
- droga ekspresowa S74 Łódź — Rzeszów,
- droga ekspresowa S78 Jędrzejów — Siewierz,
- modernizacje (obejścia) dróg krajowych.

Głównym źródłem finansowania inwestycji na drogach krajowych, poza budżetem państwa, w okresie 2007–2013 jest **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko** oraz **Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej**, które w obszarze województwa świętokrzyskiego przewidują realizację:

- budowa drogi ekspresowej S7, odcinek Radom (Jedlińsk) – Jędrzejów,
- budowa drogi ekspresowej S7, odcinek Jędrzejów – granica woj. świętokrzyskiego,
- przebudowa drogi krajowej nr 12/74 do parametrów drogi ekspresowej na odcinku Piotrków Trybunalski – Sulejów – Opatów (projekt rezerwowy),
- budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów – Nisko (projekt rezerwowy),
- budowa północnej obwodnicy Jędrzejowa w ciągu drogi krajowej nr 78,
- przejście przez Starachowice w ciągu drogi krajowej nr 42 (projekt rezerwowy),
- obwodnica Ostrowca Św. w ciągu drogi krajowej nr 9 (projekt rezerwowy).

Należy zwrócić uwagę że przyjęty 25 września 2007 roku przez Radę Ministrów „Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2008–2012” nie przewiduje realizacji drogi ekspresowej nr 78, a zatem jej realizacja może nastąpić dopiero po roku 2013.

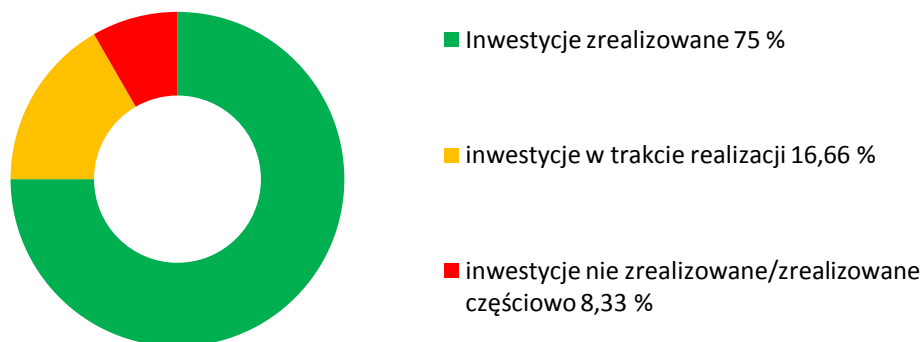
W **Kompleksowym programie rozwoju sieci drogowej województwa świętokrzyskiego** zakres niezbędnych przedsięwzięć na nadrzędnej sieci dróg podzielono na zadania przewidywane do realizacji w latach 2001–2006 i zadania inwestycyjne na okres późniejszy. Podobną klasyfikację zastosowano w **Programie Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013** gdzie planowane

przedsięwzięcia podzielono na zadania do realizacji w okresie 2007–2013 i po roku 2013, wymagające przygotowania, opracowania niezbędnych studiów, umieszczenia w strategiach rozwojowych i planach miejscowych, stopniowego pozyskania terenów oraz zgromadzenia środków na ich realizację.

Stan realizacji wytypowanych zadań priorytetowych — rządowych, realizowanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział w Kielcach.

Lp.	Nazwa zadania zgodnie z Kompleksowym Programem Rozwoju Sieci Drogowej Województwa Świętokrzyskiego	Stan realizacji
1.	Wiadukt w ciągu drogi nr 9 w Bokszyckiej k./Ostrowca Św. Wraz ze wzmocnieniem nawierzchni na odc. 7,8 km	zrealizowano
2.	Modernizacja obwodnicy kieleckiej odc. Wiśniówka — Kostomłoty	zrealizowano
3.	Modernizacja drogi krajowej nr 74 – budowa drugiego pasma ul. Jesionowej w Kielcach	zrealizowano
4.	Budowa obwodnicy Jędrzejowa	zrealizowano
5.	Budowa węzła komunikacyjnego Kielce – Północ : Dr. Nr 7-odc. Występa –Wiśniówka,dł.7,1 km Dr. Nr 73-odc. Wiśniówka-Kielce, dł.3,7km	zrealizowano
6.	Budowa obwodnicy m. Kije w ciągu drogi krajowej nr 78 wraz z wiaduktem w ciągu drogi wojewódzkiej nr 766	zrealizowano
7.	Budowa obwodnicy m. Ożarowa w ciągu drogi krajowej nr 74 — wraz z wzmocnieniem drogi krajowej na odc. Gierczyce — Opatów, całkowita dł. 13,3 km	zrealizowano
8.	Wylot wschodni z Kielc w ciągu drogi nr 74 na odc. Od ul. Manifestu Lipcowego do Cedzyny	w trakcie realizacji
9.	Modernizacja drogi krajowej nr 74 — budowa drugiego pasma ul. Łódzkiej od ul. Zagnańskiej do zachodnich granic miasta – <i>zrealizowano odcinek od ul. Zagnańskiej do ul. Hubalczyków</i>	zrealizowano częściowo
10.	Budowa węzła drogowo-kolejowego na drodze nr 7 w Skarżysku-Kamiennej	zrealizowano
11.	Modernizacja wiaduktu w ciągu drogi nr 7 nad torami PKP w m. Barcza wraz z dojazdami — odc. Włączony do Węzła „Kielce Północ”	zrealizowano
12.	Budowa drugiego mostu na Wiśle w Sandomierzu wraz z budową ul. Lwowska-Bis w ciągu drogi nr 77	w trakcie realizacji

Realizacja inwestycji na sieci dróg krajowych wymienionych w „Kompleksowym Programie Rozwoju Sieci Drogowej Woj. Świętokrzyskiego”

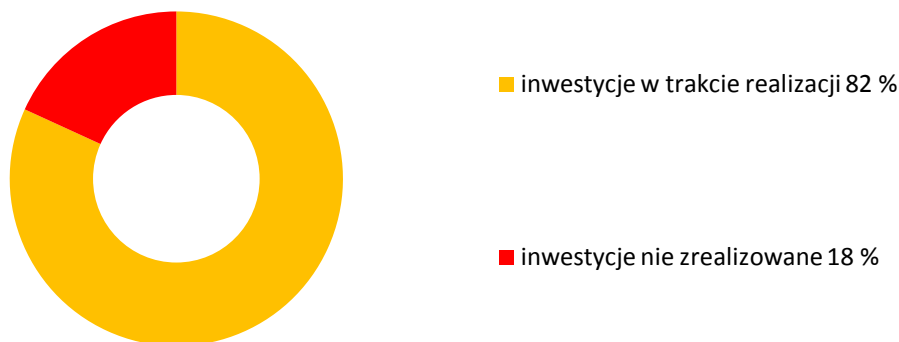
Źródło: opracowanie własne

Ogółem w Kompleksowym programie rozwoju sieci drogowej województwa świętokrzyskiego zadania rządowe wskazane Planem do realizacji na sieci dróg krajowych województwa rozbito na 12 zadań szczegółowych. Z zebranych danych wynika, że w chwili obecnej 9 zadań (75%) zostało zrealizowanych, 2 zadania (około 17%) są w trakcie realizacji a jedno zadanie (około 8%) zostało zrealizowane częściowo. Biorąc pod uwagę fakt, że prawie 92% zadań zostało zrealizowanych lub jest w trakcie realizacji, a pozostałe osiem zrealizowano częściowo należy uznać, że inwestycje przyjęte w Planie oraz Kompleksowym programie zostały ustalone prawidłowo.

Lp.	Nazwa zadania zgodnie z „Programem Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego Na Lata 2007-2013”	Postulowany termin realizacji
Sukcesywna przebudowa dróg krajowych na parametry dróg ekspresowych		
1.	Dostosowanie drogi krajowej nr 7 na odc. gr. woj. mazowieckiego — Jędrzejów do parametrów ekspresowej wraz z realizacją fragmentów trasy po nowym przebiegu – <i>zrealizowano odcinek Występa-Wiśniówka oraz przejście przez Skarżysko, w trakcie realizacji odcinek Skarżysko-Występa, pozostałe odcinki w przygotowaniu.</i>	2007-2012
2.	Dostosowanie drogi krajowej nr 7 na odc. Jędrzejów –gr. woj. małopolskiego do parametrów ekspresowej – <i>zrealizowano obwodnicę Jędrzejowa, pozostałe odcinki w przygotowaniu.</i>	2010-2012
3.	Dostosowanie drogi krajowej nr 74 na odc. Mniów – Kielce — Wola Jachowa do parametrów ekspresowej wraz z realizacją fragmentów trasy po nowym przebiegu – <i>w trakcie realizacji wylot wschodni z Kielc (odcinek DK73-Cedzyna), pozostałe odcinki w przygotowaniu</i>	2009-2013
4.	Budowa obwodnicy Łagowa w ciągu drogi krajowej nr 74 na parametrach klasy S	2011-2014
5.	Budowa obwodnicy południowej Opatowa w ciągu drogi krajowej nr 74 na parametrach drogi ekspresowej	2010-2013
6.	Dostosowanie drogi krajowej nr 74 na odcinkach. gr. woj. łódzkiego — Mniów i Wola Jachowa — gr. woj. podkarpackiego do parametrów ekspresowej wraz z realizacją fragmentów trasy po nowym przebiegu	2011-2015
7.	Realizacja obwodnicy Jędrzejowa w ciągu drogi nr 78 na parametrach drogi GP	2010-2012
8.	Dostosowanie drogi krajowej nr 78 na odc. gr. woj. śląskiego — Przysław do parametrów GP 2/2	po 2015
9.	Przebudowa drogi nr 78 na całym przebiegu na parametry drogi ekspresowej (S78)	po 2015
Modernizacja sieci dróg krajowych		
10.	W ciągu drogi nr 9: Budowa obwodnicy zachodniej Opatowa, Budowa obwodnicy Ostrowca Św., Dobudowa drugiej jezdni na odc. granica woj. mazowieckiego — Opatów	2010-2013 2010-2013 po 2015
11.	W ciągu drogi nr 42: Modernizacja odc. Skarżysko-Kam. — Rudnik na parametry dwujezdniowej GP wraz z niezbędnymi przełoženiami trasy – <i>w przygotowaniu obwodnica Wąchocka (2010-2012) oraz przejście przez Starachowice (2011-2013)</i> Modernizacja odc. granica woj. łódzkiego — Skarżysko-Kam. na parametry GP wraz z niezbędnymi przełoženiami trasy	po 2013 po 2015

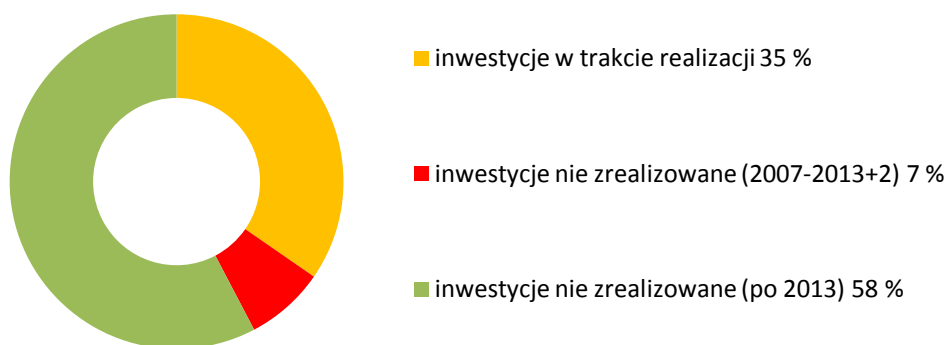
12.	W ciągu drogi nr 73: Dobudowa drugiej jezdni na odc. Kielce — Morawica wraz z obwodnicą Morawicy i Woli Morawickiej, Dobudowa drugiej jezdni na odc. Morawica — Busko-Zdrój wraz z korektą trasy w Piotrkowicach, Przełożenie trasy drogi na kierunek Nowy Korczyn — Żabno — Tarnów (po trasie drogi nr 973) wraz z niezbędną modernizacją, Docelowe przełożenie trasy na obejściu Kielc po stronie południowo-wschodniej	2010-2012 po 2013 po 2015 po 2015
13.	W ciągu drogi nr 74 odc. Opatów – gr. woj. lubelskiego: Modernizacja do pełnych parametrów GP, Budowa obwodnicy wschodniej Opatowa,	po 2015 po 2015
14.	W ciągu drogi nr 77 odc. Milczany — gr. woj. podkarpackiego: • Budowa mostu przez rz. Wisłę w Sandomierzu wraz z budową ul. Lwowskiej — bis – w trakcie realizacji • Modernizacja pozostałego odcinka do pełnych parametrów GP	2009-2013 po 2013
15.	W ciągu drogi nr 78: • Przełożenie trasy w Chmielniku, • Modernizacja pozostałego odcinka do pełnych parametrów GP	po 2015 po 2015
16.	W ciągu drogi nr 79: • Modernizacja drogi do pełnych parametrów G, • Realizacja obwodnic miejscowości; Tarłów, Ożarów, Koprzywnica, Łoniów, Osiek, Połaniec, Ostrowce, Nowy Korczyn, Opatowiec dla uzyskania parametrów GP	po 2013 po 2013

Realizacja inwestycji na sieci dróg krajowych wymienionych
w „PROGRAMIE ROZWOJU INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007-2013”

Wykres nr 1

Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 2

Źródło: opracowanie własne

Ogółem w **Programie rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2007–2013** zadania rządowe wskazane Planem do realizacji na sieci dróg krajowych województwa podzielono na 26 zadań szczegółowych, z których 11 planowane jest do realizacji do roku 2013+2. Z zebranych danych wynika, że w chwili obecnej 9 zadań (około 82%) jest w trakcie realizacji, a 2 zadania (około 18%) nie zostały zrealizowane (wykres nr 1). Za zadania będące w trakcie realizacji uznano zadania, których realizacja trwa, ale także i te które zostały częściowo zrealizowane lub których realizacja (rozpoczęcie) planowane jest na rok bieżący. Jednocześnie w wykazie znalazła się grupa 15 zadań których realizacja planowana jest po roku 2013. Jeśli uwzględnimy je przy sporządzaniu zestawienia zaawansowania realizacji inwestycji to otrzymamy wykres nr 2, w którym inwestycje w trakcie realizacji stanowią już tylko 35%, a inwestycje niezrealizowane 65%. Należy zwrócić uwagę na fakt, że „Program...” został uchwalony w grudniu 2007 roku a zatem jest dopiero w początkowej fazie realizacji. Mimo to udało się już rozpocząć ponad 30% planowanych w nim inwestycji na drogach krajowych.

Działania inwestycyjne GDDKiA O. Kielce na drogach krajowych w latach 2006–2009:

Zadania zrealizowane w 2006 r.:

Budowa nowych odcinków dróg:

- obwodnica Ożarowa w ciągu drogi krajowej nr 74 wraz z wzmocnieniem istniejącej nawierzchni na odcinku Gierczyce – Wyszmontów, długość odcinka – 13,3 km, w tym poszerzenie istniejącej nawierzchni z 6 do 7 m i wzmocnienie na odcinku długości 9 km, a na odcinku długości 4,3 km budowa jednojezdniowej obwodnicy,

Odnowa nawierzchni.

- odnowa i wzmocnienie nawierzchni dróg na długości około 63,6 km,
- odnowa obiektów mostowych o długości 158,8 mb,

Bezpieczeństwo ruchu drogowego:

- przebudowa skrzyżowania dróg krajowych nr 9 i 42 na „skanalizowane” w miejscowości Rudnik,
- przebudowa skrzyżowania dróg krajowych nr 73 i 79 na „małe rondo” w miejscowości Słupia Pacanowska,
- przebudowa skrzyżowania drogi krajowej nr 74 i drogi wojewódzkiej nr 728 na „skanalizowane” w miejscowości Krzyżówki Radoszyckie,
- przebudowa skrzyżowania drogi krajowej nr 9 z drogą powiatową – budowa ronda – w miejscowości Kunów,

- przebudowa skrzyżowania dróg krajowych nr 74 i 42 na „skanalizowane” w miejscowości Ruda Maleniecka.

Zadania zrealizowane w 2007 r.:

Budowa nowych odcinków dróg:

- przełożenie drogi krajowej nr 42 w Skarżysku-Kamiennej, na parametrach klasy GP, dwujezdniowej, długości 1,3 km,

Odnowa nawierzchni:

- 5.4 km drogi nr 7 na odcinku Łączna – Gózd,
- 6.0 km drogi nr 7 na odcinku przejścia przez Suchedniów,
- 10.0 km drogi nr 9 na odcinku Opatów – Lipnik,
- 7.0 km drogi nr 42 na odcinku Skarżysko – Wielka Wieś,
- 9.4 km drogi nr 73 na odcinku Stopnica – Słupia,
- 7.4 km drogi nr 74 na odcinku Barak – Salata,
- 4.1 km drogi nr 74 na odcinku Salata – Mniów,
- 1.0 km drogi nr 74 na odcinku przejścia przez Łagów,
- 3.9 km drogi nr 74 na odcinku Kielce – Radlin,
- 1.7 km drogi nr 79 na odcinku przejścia przez Tarłów,
- 3.7 km drogi nr 7 na odcinku przejścia przez Ostojów,
- 0.5 km drogi nr 7 na odcinku węzeł Jaworznia,
- 1.0 km drogi nr 9 na odcinku przejścia przez Jasienicę,
- 0.7 km drogi nr 78 na odcinku przejścia przez Samostrzałów,
- 3.4 km drogi nr 79 na odcinku Wola Biechowska – Świniary,
- 1.6 km drogi nr 42 na odcinku przejścia przez Rudę Maleniecką,
- odnowa obiektów mostowych o długości 128,7 mb,

Bezpieczeństwo ruchu drogowego:

- przebudowa skrzyżowania drogi nr 74 z drogą nr 9 i wojewódzką nr 757 w Opatowie,
- droga nr 77 – uspokojenie ruchu w rejonie skrzyżowania z ul. Różaną w Sandomierzu,
- budowa aktywnych przejść dla pieszych i ustawienie barier ochronnych.

Zadania zrealizowane w 2008 r.

Odnowa nawierzchni:

- rondo w Łoniowie na skrzyżowaniu dróg nr 9 i 79 wraz z remontem nawierzchni na odcinkach drogi nr 9 Borek Klimontowski-Łoniów długości 10.4 km oraz drogi nr 79 Łoniów-Osiek długości 7.8 km,
- 3.9 km drogi nr 74 na odcinku Kielce-Radlin,
- 3.9 km drogi nr 42 na odcinku przejścia przez Końskie,
- 5.5 km drogi nr 74 na odcinku Mniów-Ćmińsk,
- 2.9 km drogi nr 78 na odcinku Piaski-Borki,
- 9.3 km drogi nr 74 na odcinku Bałtówka-Annopol,
- 7.5 km drogi nr 79 na odcinku Wólka Tarłowska-Karsy,
- 7,8 km drogi nr 79 na odcinku Łoniów-Gaj Osiecki-Osiek,
- 1.2 km drogi nr 79 na odcinku przejścia przez Nowy Korczyn.

Bezpieczeństwo ruchu drogowego:

- droga krajowa nr 7 – zrealizowano konstrukcje pod fotoradary w Skarżysku, Suchedniowie, Ostojowie, Chęcinach, Miąsowej, Podchojnach i na obwodnicy Kielc,
- droga krajowa nr 9 – zrealizowano konstrukcje pod fotoradary w Nietulisku, Miłkowie, Jacentowie, Opatowie, Okalinie i Łążku,
- wykonano oświetlenie 28 przejść dla pieszych, zamontowano aktywne znaki na 14 wysepkach i 80 łukach,

- zamontowano aktywne bariery ochronne oddzielające pasy na węźle w Chęcinach,
- zamontowano sygnalizację świetlną na skrzyżowaniu drogi nr 9 z drogą wojewódzką w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- zrealizowano chodniki w Suchedniowie, Skarżysku, Młynku, Piotrkowicach przy drodze nr 73 i Makoszynie przy drodze nr 74.

Zadania zrealizowane w 2009 r.

Budowa nowych odcinków dróg:

- węzeł drogowy Kielce Północ – w ramach którego zrealizowano odcinek dwujezdniowej drogi nr 7 o parametrach klasy S dł. 7,3 km (w tym obwodnicę Kajetanowa o długości 3 km), odcinek drogi nr 73 o parametrach klasy GP długości 3,6 km oraz węzeł bezkolizyjny na skrzyżowaniu dróg nr 7 i nr 73

Zadania inwestycyjne w trakcie realizacji na terenie województwa świętokrzyskiego na sieci dróg krajowych.

W ramach dostosowania istniejącej drogi krajowej nr 7 do parametrów drogi ekspresowej:

- budowa drogi na odcinku Skarżysko-Kamienna – Występa wraz z obwodnicą Suchedniowa, Ostojowa i Łącznej, długość odcinka 16,7 km,
- rozbudowa obwodnicy Kielc, odcinek Wiśniówka – Chęciny, długość 22,7 km,

W ramach dostosowania istniejącej drogi krajowej nr 74 do parametrów drogi ekspresowej:

- wylot wschodni z Kielc, na odcinku Kielce (droga nr 73) – Cedzyna, długość 6,2 km

W ramach usprawnienia przejazdów przez miejscowości:

- budowa drugiego mostu przez rzekę Wisłę w Sandomierzu wraz z budową ul. Lwowskiej-bis, w ciągu drogi krajowej nr 77, długość odcinka 4,0 km.

Zadania inwestycyjne planowane do realizacji na terenie województwa świętokrzyskiego na sieci dróg krajowych:

W ramach dostosowania istniejącej drogi krajowej nr 7 do parametrów drogi ekspresowej:

- rozbudowa na odcinku granica woj. mazowieckiego/świętokrzyskiego – Skarżysko-Kamienna wraz z budową obwodnicy Skarżyska Kościelnego, odcinek długości 6,5 km,
- rozbudowa na odcinku Chęciny – Jędrzejów (początek obwodnicy Jędrzejowa w ciągu drogi nr 7), długość około 20 km,
- rozbudowa na odcinku Jędrzejów – granica woj. świętokrzyskiego/małopolskiego, długość 20,0 km

W ramach dostosowania istniejącej drogi krajowej nr 74 do parametrów drogi ekspresowej:

- rozbudowa na odcinku granica woj. łódzkiego/świętokrzyskiego – Ruda Maleniecka (droga nr 42), długość odcinka 8,7 km,
- rozbudowa na odcinku Ruda Maleniecka – Przełom/Mniów, długość 20,5 km,
- rozbudowa na odcinku Przełom/Mniów – Kielce (droga nr 7 w Kostomłotach) wraz z obwodnicą Miedzianej Góry i Kostomłotów, długość 17 km,
- rozbudowa na odcinku Kielce (droga nr 7 w Kostomłotach) – Kielce (droga nr 73), długość odcinka 6 km,
- rozbudowa na odcinku Cedzyna – Łągów wraz z obwodnicą Łągowa, długość 32 km,
- rozbudowa na odcinku Łągów – Jałowęsy, długość odcinka 14,5 km,
- rozbudowa na odcinku Jałowęsy – Opatów (droga nr 9) wraz z realizacją obwodnicy Opatowa, długość odcinka: droga nr 74 – 9,8 km, droga nr 9 – 5,8 km,
- rozbudowa na odcinku Opatów – granica woj. świętokrzyskiego/podkarpackiego wraz z obwodnicą Sandomierza i realizacją nowej przeprawy mostowej w rejonie Koćmierzowa, długość odcinka około 32 km

W ramach usprawnienia przejazdów przez miejscowości:

- budowa obwodnicy północnej Jędrzejowa w ciągu drogi nr 78, długość 7,9 km,
- dobudowa drugiej jezdni w ciągu drogi krajowej nr 73 na odcinku granica Kielc – Wola Morawicka, długości 8,2 km wraz z budową obwodnicy Morawicy i Woli Morawickiej,
- budowa obwodnicy Wąchocka w ciągu drogi nr 42, długość odcinka 12 km,
- przejście przez Starachowice w ciągu drogi nr 42, długość odcinka 15.3 km,
- rozbudowa drogi nr 9 na odcinku granica gminy Brody – granica gminy Opatów wraz z obwodnicą Ostrowca Św., długość odc. 26 km w tym obwodnica Ostrowca – 11.5 km.

Inwestycje na drogach wojewódzkich

W „Planie Zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” do zadań samorządu województwa zaliczono:

- most na Wiśle w Połańcu,
- drogi wojewódzkie (27 obwodnic miejscowości, 37 korekt tras z priorytetem dla inwestycji w węzłach komunikacyjnych).

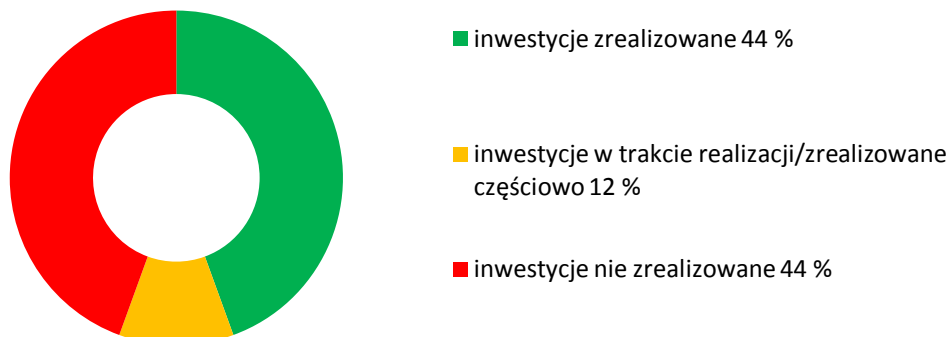
Głównym źródłem finansowania inwestycji na drogach wojewódzkich, poza budżetem województwa, w okresie 2007–2013 jest **Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej i Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego**, które w obszarze województwa świętokrzyskiego przewidują realizację następujących przedsięwzięć:

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 765 Chmielnik – Osiek na odcinku Chmielnik – Staszów,
- obwodnica Końskich na drodze wojewódzkiej nr 728,
- w celu likwidacji barier rozwojowych – realizacja mostu na Wiśle z przebudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875,
- obwodnica miasta Pińczów,
- rozbudowa drogi nr 786 na odcinku Łopuszno-Kielce,
- przebudowa drogi nr 756 na odcinku Nowa Słupia-Wólka Milanowska,
- przebudowa drogi nr 753 na odcinku Huta Nowa-Wólka Milanowska,
- rozbudowa drogi nr 751 na odcinku Nowa Słupia – Ostrowiec wraz z obwodnicą Nowej Słupi,
- rozbudowa drogi nr 776 na odcinku od granicy województwa do Buska-Zdroju wraz z remontem mostu przez rzekę Nidę w Wiślicy.

Stan realizacji zadań priorytetowych — samorządowych, realizowanych przez Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich

Lp.	Nazwa zadania zgodnie z Kompleksowym Programem Rozwoju Sieci Drogowej Województwa Świętokrzyskiego.	Stan realizacji
1.	Poszerzenie jezdni na odcinku Suków – Daleszyce w ciągu drogi nr 764	zrealizowano
2.	Rewitalizacja obszarów przemysłowych poprzez modernizację układu komunikacyjnego miasta Ostrowca Świętokrzyskiego – drogi nr 751, 754, 755	zrealizowano
3.	Mała Pętla Świętokrzyska w ciągu dróg nr 751,752,753	w trakcie realizacji
4.	Modernizacja drogi nr 728 na odcinku Łopuszno – Małogoszcz	zrealizowano
5.	Przebudowa drogi nr 766 na odcinku Morawica-Kije wraz z obniżeniem niwelety pod wiaduktem kolejowym	zrealizowano
6.	Budowa trasy południowej w Staszowie – drogi nr 757, 765	nie zrealizowano
7.	Modernizacja drogi nr 762 w Kielcach – budowa węzła drogowego Żelazna – Zagnańska – 1-go Maja	nie zrealizowano
8.	Przełożenie trasy drogi nr 728 w Końskich	nie zrealizowano
9.	Most przez Wisłę na przedłużeniu drogi nr 764 w Połańcu wraz z dojazdami	nie zrealizowano

Realizacja inwestycji na sieci dróg wojewódzkich wymienionych
w Kompleksowym Programie Rozwoju Sieci Drogowej Woj. Świętokrzyskiego.

Źródło: opracowanie własne

Ogółem w „Kompleksowym programie rozwoju sieci drogowej województwa świętokrzyskiego” zadania samorządowe wskazane Planem... do realizacji na sieci dróg wojewódzkich objęły 9 zadań szczegółowych. Z zebranych danych wynika, że w chwili obecnej 4 zadania (około 44%) zostały zrealizowane, 1 zadanie (12%) jest w trakcie realizacji a 4 zadania (około 44%) nie zostały jeszcze zrealizowane. Biorąc pod uwagę fakt, że realizacja zadań nr 7 i 8 może rozpocząć się jeszcze w roku bieżącym udział procentowy poszczególnych inwestycji będzie wynosił odpowiednio około: 44%, 33% i 23%.

Dokument który w grudniu 2007 roku zastąpił wymieniony wyżej „Kompleksowy program...” czyli **Program rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2007–2013** nie wskazuje imiennie zadań do realizacji na sieci dróg wojewódzkich. Wskazuje natomiast wiodące kierunki działań w zakresie modernizacji i rozbudowy systemów komunikacji w latach 2007–2013, które winny objąć m.in.:

- poprawę powiązań komunikacyjnych kieleckiego węzła transportowego z głównymi węzłami i korytarzami transportowymi kraju,
- wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów zurbanizowanych, mających na celu oddzielenie ruchu lokalnego od ruchu tranzytowego oraz zmniejszenie uciążliwości generowanych przez ruch drogowy,
- poprawę połączeń komunikacyjnych między węzłami regionalnymi i lokalnymi,
- budowę i modernizację infrastruktury drogowej małych miast.

W działania te wpisują się zarówno inwestycje realizowane przez Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach na sieci dróg wojewódzkich w latach 2006–2009 jak i zadania planowane do realizacji w okresie 2010–2013.

W 2006 roku zrealizowano między innymi zadania inwestycyjne:

- przebudowa Rynku w Nowej Słupi w ciągu dróg nr 756 i 751,
- przebudowa drogi nr 757 na odcinku Kobylany – Sobiekurów oraz w miejscowości Wygieźłów,
- przebudowa drogi nr 758 w miejscowości Koprzywnica,
- przebudowa drogi nr 777 na odcinku Sandomierz – Gierlachów,
- przebudowa drogi nr 757 w miejscowości Opatów,
- przebudowa drogi nr 768 w miejscowości Jędrzejów,
- przebudowa drogi nr 758 w miejscowości Klimontów,

- przebudowa drogi nr 764 w miejscowości Rytwiany obejmująca poszerzenie nawierzchni i budowę chodnika,
- przebudowa drogi nr 756 na odcinku Ambrożów – Chybice obejmująca budowę chodnika oraz poszerzenie jezdni i budowę muru oporowego.

Ponadto zrealizowano następujące zadania w zakresie odnowy, modernizacji i poprawy bezpieczeństwa:

- modernizacja drogi nr 756 na odcinku Wólka Milanowska – Wiśniowa,
- modernizacja drogi nr 750 na odcinku Zagnańsk – Chrusty,
- budowa ciągów pieszo-jezdnych przy drodze 762 w msc. Zagrody ,
- modernizacja mostu w Bocheńcu w ciągu drogi nr 762,
- budowa chodnika przy drodze nr 751 na odcinku Szyby – Szewna,
- budowa chodnika przy drodze nr 742 na odcinku Rączki – Dobromierz,
- budowa chodnika przy drodze nr 745 w miejscowości Mąchocice Kapitulne,
- budowa chodnika przy drodze nr 752 w miejscowości Szerzawy,
- modernizacja nawierzchni wraz z budową chodnika przy drodze nr 751 w miejscowości Suchedniów,
- budowa chodnika przy drodze nr 786 w miejscowości Ruda Strawczyńska,
- budowa chodnika przy drodze nr 728 w miejscowości Małogoszcz,
- budowa chodnika i kanalizacji deszczowej przy drodze nr 755 w miejscowości Ożarów,
- budowa chodnika przy drodze nr 765 w miejscowości Szydłów,
- budowa chodnika przy drodze nr 748 w miejscowości Kostomłoty II,
- budowa chodnika przy drodze nr 786 w Krasocinie,
- remont drogi nr 785 (ul. Sienkiewicza) w miejscowości Włoszczowa,

W 2007 roku zrealizowano między innymi zadania:

- przebudowa drogi nr 752 na odcinku Górno – Krajono,
- przebudowa drogi nr 753 na odcinku Wola Jachowa – Huta Nowa,
- przebudowa drogi nr 766 na odcinku Morawica – Pińczów,
- budowa drogi nr 973 na odcinku Siesławice – Zbudowice,
- przebudowa drogi nr 758 w miejscowości Iwaniska,
- przebudowa drogi nr 768 w miejscowości Skalbmierz,
- przebudowa drogi nr 783 w miejscowości Skalbmierz,
- przebudowa drogi nr 757 w na odcinku Sobiekurów – Iwaniska,
- przebudowa drogi nr 757 w Staszowie,
- przebudowa dróg nr 728 i 746 (ul: Warszawska, Starowarszawska, Piłsudskiego) w Końskich,
- przebudowa drogi nr 763 w miejscowości Brzeziny,
- przebudowa drogi nr 755 w miejscowości Czyżów Plebański

Ponadto zrealizowano zadania w zakresie odnowy, modernizacji i poprawy bezpieczeństwa tj.:

- remont nawierzchni drogi nr 768 w miejscowości Kazimierza Wielka,
- przebudowa skrzyżowania dróg nr 757 i 764 w Staszowie,
- budowa chodnika przy drodze nr 752 i 756 na odcinku Jadowniki – Rzepin Kolonia,
- budowa chodnika przy drodze nr 755 w Bodzechowie,
- budowa chodnika przy drodze nr 728 w miejscowości Korytków,
- budowa chodnika przy drodze nr 786 w miejscowości Ruda Strawczyńska,
- budowa chodnika przy drodze nr 756 na odcinku Chybice – Bostów Stary,

W 2008 roku zrealizowano między innymi zadania:

- budowa obwodnicy miejscowości Małogoszcz w ciągu drogi nr 728 wraz z przebudową drogi na odcinku Mikronice – Mniszek,
- przebudowa drogi nr 762 na odcinku Kielce-Chęciny,
- przebudowa drogi nr 768 na odcinku Drożejowice – Skalbmierz wraz z remontem mostu w miejscowości Skalbmierz,
- przebudowa drogi nr 742 na odcinku skrzyżowanie Konieczno – skrzyżowanie Rogienice,
- przebudowa drogi nr 757 (ul. Staszowska) w miejscowości Bogoria,
- przebudowa drogi nr 761 w miejscowości Jaworznia,
- przebudowa drogi nr 757 w miejscowości Niziny na długości 0.9 km,
- przebudowa drogi nr 750 w miejscowości Samsonów,
- przebudowa drogi nr 757 na odcinku Opatów-Kobylany oraz w Iwaniskach

Ponadto zrealizowano zadania w zakresie odnowy, modernizacji i poprawy bezpieczeństwa:

- budowa chodnika przy drodze nr 744 na odcinku Tychów Stary – Tychów pod Lasem,
- remont drogi nr 768 (ul. Głowackiego) w Jędrzejowie,
- budowa chodnika przy drodze nr 745 na odcinku Masłów – Świerczyny,
- budowa chodnika przy drodze nr 742 na odcinku Pilczyca – Kluczewsko,
- budowa chodnika przy drodze nr 751 w miejscowości Michniów,
- budowa chodnika przy drodze nr 752 wraz z budową kanalizacji deszczowej na odcinku Tarczek – Szerzawy.

W 2009 roku zrealizowano między innymi zadania:

- przebudowa drogi nr 768 na odcinku Skalbmierz – Sielec,
- przebudowa drogi nr 758 na odcinku Iwaniska – Ujazd,
- przebudowa drogi nr 973 w miejscowości Nowy Korczyn,
- przebudowa drogi nr 742 na odcinku Oksa – Błogoszów,
- przebudowa drogi nr 973 w miejscowości Radzanów wraz z remontem mostu,
- przebudowa drogi nr 751 na odcinku Dąbrowa G. – Dąbrowa Dln.
- Przebudowa drogi nr 751 w Nowej Słupi,
- przebudowa drogi nr 757 na odcinku Mostki – Staszów,
- przebudowa drogi nr 756 na odcinku Chybice – Bostów,
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 786 w miejscowości Micigózd,
- przebudowa drogi nr 763 w miejscowości Brzeziny,
- przebudowa drogi nr 748 w miejscowości Strawczyn,
- przebudowa drogi nr 768 w miejscowości Jędrzejów.

Ponadto zrealizowano zadania w zakresie odnowy, modernizacji i poprawy bezpieczeństwa:

- budowa chodnika przy drodze nr 752 na odcinku Świętomarz – Jadowniki,
- wzmocnienie nawierzchni drogi nr 745 w miejscowości Mąchocice Kapitulne,
- budowa chodnika w ciągu drogi nr 768 w miejscowości Dobiesławice wraz z przebudową nawierzchni i wykonaniem robót odwodnieniowych na odcinku Stojanowice – Dobiesławice.

Zadania inwestycyjne w trakcie realizacji w woj. świętokrzyskim na sieci dróg wojewódzkich – z uwzględnieniem inwestycji, których realizacja rozpocznie się w roku bieżącym:

- rozbudowa drogi nr 751 na odcinku Nowa Słupia-Ostrowiec wraz z obwodnicą Nowej Słupi,
- przebudowa drogi nr 756 na odcinku Nowa Słupia – Wólka Milanowska,
- przebudowa drogi nr 753 na odcinku Huta Nowa – Wólka Milanowska,

- rozbudowa drogi nr 776 na odcinku od granicy województwa do Buska-Zdroju wraz z przebudową mostu przez Nidę w Wiślicy,
- przebudowa drogi nr 728 na odcinku gr. województwa-Gowarczów,
- przebudowa drogi nr 763 na odcinku Chęciny (DK nr 7) – Radkowice,
- rozbudowa drogi nr 742 w miejscowości Włoszczowa wraz z przebudową wiaduktu nad CMK.

Zadania inwestycyjne planowane do realizacji na terenie województwa świętokrzyskiego na sieci dróg wojewódzkich:

- rozbudowa drogi nr 765 na odcinku Chmielnik – Staszów,
- budowa mostu na Wiśle wraz z rozbudową drogi nr 764 na odcinku Staszów – Połaniec,
- budowa obwodnicy Końskich w ciągu drogi nr 728,
- rozbudowa drogi nr 786 na odcinku Łopuszno – Kielce
- rozbudowa drogi nr 786 na odcinku gr. województwa – Łopuszno
- budowa obwodnicy Buska-Zdroju w ciągu drogi nr 973,
- przebudowa drogi nr 754 na odcinku Ostrowiec Św. – gr. województwa,
- budowa obwodnicy Rakowa w ciągu drogi nr 764,

Inwestycje na drogach powiatowych

Zadania inwestycyjne w zakresie dróg powiatowych generalnie należy uznać za zgodne z ustaleniami planu. Cechą charakterystyczną ich realizacji, ze względu na wysoki koszt jednostkowy i dużą skalę potrzeb jest pewna wycinkowość – realizowanie odcinków dróg najbardziej obciążonych ruchem lub w najgorszym stanie technicznym. Jednocześnie ze względu na dobrze, w stosunku do innych województw, rozwiniętą sieć dróg lokalnych (powiatowych), zadania inwestycyjne ograniczają się do przebudowy i modernizacji ciągów drogowych oraz realizacji ciągów pieszo-rowerowych.

**Drogi powiatowe w podziale na powiaty oraz rodzaje nawierzchni
w latach 2005-2008**

Powiat	Drogi o nawierzchni twardej		Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej		Drogi o nawierzchni gruntowej	
	2005	2008	2005	2008	2005	2008
kielecki	1019,6	1018,5	897,5	897,5	108,0	108,0
konecki	520,3	523,0	477,8	486,0	53,2	50,5
ostrowiecki	276,7	296,1	266,4	284,9	70,6	46,7
skarżyski	174,7	167,3	163,9	157,5	17,9	17,3
starachowicki	231,3	235,8	214,1	219,8	15,0	10,5
kielecki grodzki	106,8	107,5	103,5	104,6	4,0	3,3
buski	601,9	610,5	582,0	594,7	35,6	31,0
jędrzejowski	598,5	595,8	530,6	539,5	49,6	47,7
kazimierski	283,7	286,0	269,1	275,6	24,2	21,9
opatowski	411,0	413,0	381,0	389,0	67,0	65,0
pińczowski	315,6	315,2	291,5	292,0	23,0	22,6
sandomierski	314,2	316,5	300,8	310,0	38,1	28,3
staszowski	428,4	439,9	421,1	428,2	51,9	40,4
włoszczowski	347,5	347,8	327,5	329,6	24,8	24,5
Łącznie	5630,2	5672,9	5226,8	5308,9	582,9	517,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz zarządów dróg powiatowych

Z oceny powyższych danych wynika, że łączna długość dróg powiatowych pomiędzy rokiem 2005 a 2008 przyrosła o 59,6 km. Nastąpiło jednocześnie „przesunięcie” w rodzajach

nawierzchni – kosztem dróg o nawierzchni gruntowej (ubyło 65,2 km) zyskały drogi o nawierzchni twardej (42,7 km) i nawierzchni twardej ulepszonej (82,1 km). Potwierdza to, że duża część zrealizowanych inwestycji obejmuje przebudowę i modernizację istniejących ciągów komunikacyjnych, w tym wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych.

Zaktualizowana lista projektów realizowanych w ramach **ZPORR** w regionie świętokrzyskim, według stanu na 15 października 2009 roku, zawiera 24 zadania inwestycyjne obejmujące drogi powiatowe, zrealizowane w latach 2005–2008, na łączną kwotę 84 123 449 zł (w tym dofinansowanie 62 386 193 zł):

- przebudowa drogi powiatowej nr 0103T Stopnica-Solec Zdrój,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0105T Stopnica – Oleśnica – Połaniec,
- budowa ciągów ulic zbiorczych w północnej części miasta Ostrowiec Świętokrzyski,
- modernizacja infrastruktury drogowej w Sandomierzu,
- przebudowa ciągu dróg powiatowych 0076T, 0142T, 0521T Niegosławice- Pełczyńska-Probołowice-Czarnocin,
- przebudowa dróg powiatowych nr 0324T Huta Nowa-Święty Krzyż i nr 0637T Nowa Słupia-Święty Krzyż,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0292T Wykień-Podgród,
- remont i odbudowa drogi powiatowej nr 15875 Parszów-Suchedniów,
- rozbudowa dróg powiatowych nr 0437T i 0578T,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0401T Oleszno-Chotów,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0521T Czarnocin-Probołowice,
- przebudowa drogi powiatowej Nr 0523T Krzyż-Sokalina-Krzczonów-Goścień,
- budowa drogi powiatowej Nr 0694T na odcinku Gliniany-Teofilów,
- przebudowa drogi powiatowej Nr 0245T Komparzów-Kluczewsko,
- przebudowa drogi powiatowej Nr 0529T Topola-Kamyszów-Broniszów,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0484T Gnieździska-Piekoszów, etap I,
- przebudowa drogi powiatowej Nr 0152T Węgleszyn – Żarczyce Małe,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0582T Wąchock – Siekierno – Leśna,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0786T Jurkowice – Wiśniówka, etap I,
- przebudowa drogi powiatowej Nr 0800T Jachimowice-Samborzec,
- przebudowa dróg powiatowych Nr 0030T Skadla-Bronina i 0024T Chmielnik-Stopnica, etap I,
- przebudowa drogi powiatowej Nr 0071T Bogucice-Gacki,
- przebudowa dróg powiatowych Nr 0233T, 0242T, 0243T w ciągu Czaryż-Wola Czaryska-Bieganów-Dierzgów,
- przebudowa mostu na rzece Barbarce w ciągu drogi powiatowej Nr 0477 Sulborowice-Fałków

W ramach działań inwestycyjnych zarządów dróg powiatowych w latach 2006–2009 zrealizowano zadania obejmujące m.in.:

- przebudowę drogi powiatowej nr 0152T Węgleszyn-Żarczyce Małe,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0160T Jędrzejów-Raków-Sobków,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0164T Raków-Wolica,
- budowę drogi powiatowej nr 0418T Koliszowy-Bedlno-Radomek,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0450T Staporków-Ruda Strawczyńska,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0401T ul. Częstochowska w Radoszycach,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0456T ul. Południowa w Końskich,
- budowę drogi powiatowej nr 069T Gliniany-Teofilów,
- przebudowę dróg powiatowych nr 0743T i 0767T Stodoły-Stodoły Wieś,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0103 Stopnica-Solec Zdrój,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0030T Skadla-Bronina,

- przebudowę drogi powiatowej nr 0024T Chmielnik-Stopnica,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0130T Grotniki-Małe-Oblekoń-Rataje,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0780T Wola Malkowska – Bogoria – Klimontów,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0105T Stopnica – Oleśnica – Połaniec,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0786T Jurkowice – Wiśniówka – I etap
- przebudowę drogi powiatowej nr 0115T Pacanów – Oleśnica,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0786T Jurkowice – Wiśniówka,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0835T Pacanówka-Sichów Mały,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0813T Wiśniówka – Niekrasów,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0800T Jachimowice – Samborzec,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0782T Klimontów – Obrazów, etap I,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0637T Nowa Słupia-Święty Krzyż,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0324T Huta Nowa-Święty Krzyż,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0484 T Gnieździska-Piekoszów, etap I,

Jednocześnie planowana jest realizacja zadań związanych z:

- rozbudowę drogi powiatowej nr 0188 Wywła-Gajówka (w trakcie realizacji),
- przebudowę drogi powiatowej nr 0191T Wodzisław-Gajówka,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0401T Stąporków-Włoszczowa,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0459T Barak-Smyków,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0437 Samsonów-Odrowąż-Boków,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0030T Skadla-Bronina ,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0825T Łubnice – Słupiec,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0782T Klimontów – Obrazów, etap II i III,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0743T Wyspa – Zawichost,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0805T Koprzywnica – Łązek,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0484T Gnieździska – Piekoszów – etap II,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0355T Suków-Pierzchnica-Chmielnik, etap I i II,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0598T Dąbrowa D.-Bostów, etap II,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0608T Bronkowice-Rzepin, etap II,

W latach 2007–2013 głównym źródłem finansowania inwestycji na drogach lokalnych (powiatowych i gminnych), poza budżetami samorządów, będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego. W ramach działania 3.1 Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym oraz działania 3.2 Rozwój systemów lokalnej infrastruktury komunikacyjnej – do końca 2009 roku wsparcie finansowe otrzymało ponad 30 zadań dotyczących przebudowy lub modernizacji dróg powiatowych na łączną kwotę ponad 212 mln złotych (w tym kwota dofinansowania około 127 mln złotych) oraz ponad 100 zadań w zakresie budowy, przebudowy i modernizacji dróg gminnych na łączną kwotę ponad 380 mln złotych (w tym kwota dofinansowania wyniesie prawie 230 mln złotych). W ramach RPOWŚ w zakresie budowy dróg powiatowych dofinansowanie ma objąć m.in. zadania:

- przebudowę dróg powiatowych nr 0262T i 0264T Krasocin-Niwiska-Gruszczyn,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0825T Łubnice-Słupiec,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0325T Bieliny Poduchowne-Makoszyn,
- przebudowę drogi powiatowej nr 0782T Klimontów-Obrazów (w trakcie realizacji),
- przebudowę dróg powiatowych nr 0378T Zgórsko-Nowiny-Trzcianki-Sitkówka (zrealizowano),
- przebudowa drogi powiatowej nr 0377T Zagrody-Nowiny,
- przebudowę dróg powiatowych nr 0835T Pacanówka-Sichów Mały i nr 0813T Wiśniówka-Niekrasów (zrealizowano),
- przebudowę drogi powiatowej nr 0608T Bronkowice-Rzepin(w trakcie realizacji),

- przebudowę dróg powiatowych nr 0487T Piotrowiec-Oblęgorek-Promnik i nr 0490T Oblęgorek-Porzecze,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0030T Skadla-Bronina,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0355T Suków-Pierzchnica-Chmielnik, etap II,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0191T Wodzisław-Gajówka,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0786T Jurkowiec-Wiśniówka,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0241T Chlewice-Jadwigów,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0130T Grotniki-Małe-Oblekoń-Rataje (w trakcie realizacji),
- przebudowa drogi powiatowej nr 0591T Łączna-Gózd,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0505T Skalbmierz-Głuchów,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0484T Gnieździska-Piekoszów – etap II,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0160T Jędrzejów-Sobków,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0164 Raków-Wolica (zrealizowano),
- przebudowa drogi powiatowej nr 0598T Grabków-Bostów(w trakcie realizacji),
- przebudowa dróg powiatowych nr 0743T i 0767T Stodoły-Podgrochocice-Bidziny-Stodoły Wieś (w trakcie realizacji),
- przebudowa drogi powiatowej nr 0456T Końskie-Niebo-Piekło (zrealizowano),
- przebudowa drogi powiatowej nr 0401T Stąporków-Włoszczowa, ul. Częstochowska w Radoszycach (zrealizowano),
- przebudowa drogi powiatowej nr 0355T Suków-Borków-Pierzchnica – etap I,
- przebudowa drogi powiatowej nr 0188T Wywła-Słupia-Sędziszów-Gajówka (w trakcie realizacji),
- rozbudowa ciągu drogi powiatowej nr 0617T w Starachowicach (w trakcie realizacji).

Ponadto od roku 2008 istnieje możliwość ubiegania się o dofinansowanie inwestycji drogowych w zakresie dróg powiatowych i gminnych z „Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008–2011”. W ramach tego programu na lata 2009 i 2010 dofinansowanie otrzymały 42 zadania na drogach powiatowych na łączną kwotę ponad 54 mln złotych oraz 89 zadań na drogach gminnych na łączną kwotę ponad 60 mln złotych. Łącznie na drogach powiatowych w ramach środków na rok 2009 inwestycje obejmą 107,5 km dróg, w tym: przebudowa – 100 km, budowa – 0,8 km, remont – 6,7 km. Łącznie na drogach powiatowych w ramach środków na rok 2010 inwestycje obejmą 94 km dróg, w tym: przebudowa – 66 km, budowa – 5 km, remont – 23 km.

4.8.2. Komunikacja kolejowa

W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” z zakresu inwestycji kolejowych wymieniono następujące propozycje zadań rządowych:

- terminale na LHS w Staszowie i Grzybowie,
- łącznica kolejowa Włoszczowa Pd. — Włoszczowa Płn. (CMK),
- łącznica kolejowa Górki Szczukowskie — Kostomłoty.

Nie zapisano żadnych propozycji zadań dla samorządu województwa.

W okresie 2006–2009 na świętokrzyskim odcinku linii LHS zrealizowano inwestycję pod nazwą „Zaplecze administracyjno-warsztatowe na stacji Sędziszów Południowy wraz z budową toru dojazdowego do hali DS. dł. 400 m”. Zadanie to obejmowało m.in. realizację budynku administracyjno-warsztatowego, budynku warsztatowo-magazynowego z zapleczem socjalnym i kotłownią, hali warsztatowej, budynku magazynowego, drogi dojazdowej, toru dojazdowego S i N. Nie zrealizowano natomiast terminala na stacji w Grzybowie a na stacji w Staszowie realizowano jedynie bieżące prace remontowe.

W najbliższej perspektywie planowane są następujące zadania inwestycyjne:

- rozbudowa i zagospodarowanie stacji Gołuchów LHS obejmujące przebudowę układu torów, wykonanie placu wyładunkowego i drogi dojazdowej, wykonanie splotu torów S i N, adaptację budynku kotłowni na cele administracyjno-socjalne, budowę urządzeń sterowania ruchem kolejowym,
- przedłużenie toru Nr 105 z włączeniem do głowicy rozjazdowej na stacji Staszów LHS i dostosowanie posiadanej infrastruktury do celów ekspedycyjnych,
- rozbudowa i zagospodarowanie stacji Sędziszów LHS obejmujące m.in. budowę toru mijankowego i ładunkowego, odgałęzienia bocznic szerokotorowych, odgałęzienie bocznic normalnotorowych, toru odstawczego dla pociągu ratunkowego i nastawni dysponującej.

W omawianym okresie rozpoczęto prace wstępne związane z realizacją łącznicy Włoszczowa Południe – Włoszczowa Północ (CMK), jednak zarząd PKP PLK S.A. nie podjął decyzji o jej budowie a zatem brak jest możliwości określenia realnego terminu realizacji tej inwestycji. Łącznica Górki Szczukowskie – Kostomłoty nie została zrealizowana i nie są prowadzone żadne prace związane z jej przygotowaniem. Na pozostałej sieci kolejowej województwa prowadzone były jedynie bieżące prace remontowe i odtworzeniowe.

Głównym źródłem finansowania inwestycji kolejowych, poza budżetem państwa, w okresie 2007–2013 ma być **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko**, który w obszarze województwa świętokrzyskiego przewiduje realizację zadań:

- prace przygotowawcze dla modernizacji linii kolejowej E65 – Południe, odcinek Grodzisk Mazowiecki – Kraków/Katowice–Zebrzydowice/Zwardoń – granica państwa,
- modernizacja linii kolejowej Psary – Kraków, odcinek Psary – Kozłów oraz odcinek Kraków Batowice – Kraków Główny (projekt rezerwowy),
- dostosowanie Centralnej Magistrali Kolejowej do prędkości 250 km/h na odcinku Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie (projekt rezerwowy).

Przedłuża się modernizacja linii kolejowej nr 8 na odcinku Radom – Kielce której realizację pierwotnie przewidywano przed rokiem 2014. Zadania tego nie ma jednak na liście POiŚ. Jego realizacja powinna być zatem sfinansowana z budżetu państwa a prace z tym związane prawdopodobnie nie rozpoczną się wcześniej niż w 2012 roku.

Planowane zadania inwestycyjne na sieci kolejowej województwa

Lp.	Oznaczenie linii kolejowej	Nazwa zadania
1.	E65 (CMK) Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie	Modernizacja linii pod kątem wdrożenia prędkości 200 km/h, a w dalszej perspektywie 300 km/h.
2.	25 Łódź Kaliska-Dębica	Modernizacja i elektryfikacja na odcinku Sandomierz-Skarżysko Kamienna
3.	61 Kielce – Fosowskie	Modernizacja linii kolejowej
4.	64 Kozłów-Koniecpol	Do roku 2012 planowana jest modernizacja linii do wdrożenia prędkości 160 km/h.
5.	planowana budowa łącznicy Czarnca – Włoszczowa	Połączenie linii Nr 61 Kielce – Fosowskie z linią E65 Nr 4 (CMK)
6.	8 Warszawa-Kraków	Modernizacja linii na odcinku granica województwa – Kielce
7.	73 Sitkówka Nowiny – Busko Zdrój	Modernizacja linii na odcinku Sitkówka Nowiny – Busko Zdrój

4.8.3. Komunikacja lotnicza

Istniejące lotnisko Masłów

Na lotnisku w Masłowie, w latach 2006–2009 zrealizowano drogę transportową oraz bramę wjazdową od strony południowej. Obecnie prowadzone są prace przygotowawcze związane z rozbudową lotniska. W ramach I etapu realizacji inwestycji (2010–2011), przewiduje się:

- przebudowę i wydłużenie drogi startowej na kierunku wschodnim o 120 m wraz z wykonaniem jednostronnej nawrotki,
- przebudowę i wydłużenie drogi startowej na kierunku zachodnim o 150 m o tzw. rozbiegówkę,
- modernizację układu oświetleniowo-elektroenergetycznego,
- instalację systemu nawigacji,
- budowę inwestycji publicznych: parkingu, wewnętrznych dróg dojazdowych, kanału odwadniającego.

W ramach II etapu realizacji inwestycji (2011–2013), przewiduje się budowę i modernizację infrastruktury około lotniskowej w następującym zakresie:

- budowa ciągów komunikacyjnych i pieszych w poszczególnych strefach lotniska, w tym drogi kołowania do hangarów i pasa startowego,
- budowa ciągów technicznych w strefie A i B lotniska,
- rozbudowa i modernizacja terminala,
- budowa hangarów (docelowo 2),
- modernizacja stacji paliw (pełna automatyka),
- budowa obiektów zamiennych dla Aeroklubu Kieleckiego.

Ostatni etap rozbudowy i modernizacji lotniska (2013–2015) zakłada budowę hotelu kat 2** na 100 miejsc, z uwzględnieniem cen dla młodzieży szkolącej się w ramach działalności statutowej Aeroklubu.

Planowany Regionalny Port Lotniczy Kielce w Obicach

Program rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2007–2013 wśród wiodących kierunków działań w zakresie modernizacji i rozbudowy systemów komunikacji w latach 2007–2013 wymienia budowę regionalnego portu lotniczego. Zakłada się, że będzie on miał następujące parametry:

- kategoria lotniska – 4D, lotnisko regionalne
- powierzchnia – ok 500 ha
- długość pasa startowego – 2800 m.
- podstawowe obiekty: terminal, płyta lotniskowa, strefa cargo, strefa serwisowa, strefa przeznaczona dla lotnictwa cywilnego, infrastruktura lotniskowa, wieża kontrolna, parkingi, strefa handlowa, tereny zielone.

W ramach przygotowania inwestycji zrealizowano:

- w dniu 25 kwietnia 2009 r. Miasto Kielce podpisało z konsorcjum Autorska Pracownia Projektowa APA Kuryłowicz & Associates i POLCONSULT umowę na wykonanie dokumentacji projektowej: koncepcji architektoniczno-budowlanej Portu Lotniczego oraz projektu budowlanego makroniwelacji terenu lotniska. Na podstawie opracowanej dokumentacji oraz promesy ULC spółka Port Lotniczy Kielce wystąpi do Wojewody o wydanie decyzji o zezwolenie na założenie lotniska użytku publicznego.
- w dniu 01 września 2009 r. Spółka Port Lotniczy Kielce S.A. otrzymała od Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego promesę zezwolenia na założenie lotniska cywilnego w Obicach w gminie Morawica,

- styczeń 2010 r. – rozpoczęła się procedura wywłaszczeniowa gruntów pod budowę lotniska. Obejmuje ona nieruchomości których nie udało się odkupić od właścicieli. Zakłada się, że w przypadku uzyskania w tym roku pozwolenia na budowę, można będzie rozpocząć pierwszy etap realizacji – przygotowanie gruntu pod budowę czyli makroniwelację terenu.

4.8.4. Telekomunikacja

W ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego zrealizowano projekt „e-Świętokrzyskie – rozbudowa infrastruktury informatycznej”, który obejmował m.in. wybudowanie 4 miejskich sieci komputerowych łączących podległe JST jednostki w Ostrowcu Św., Końskich, Staszowie i Ożarowie. W ramach projektu „e-świętokrzyskie – budowa sieci radiowej” NASK zainstalował w sześciu miastach regionu (Kielcach, Końskich, Grzybowie koło Staszowa, Jędrzejowie, Ostrowcu Św. i Sandomierzu) radiowe stacje bazowe.

Ze względu na ciągły rozwój technologiczny i niedostateczny zasięg sieci konieczne są kolejne inwestycje w tym obszarze – przejście do sieci NGN (Next Generation Network) wymaga zastosowania technologii światłowodowych. Uwzględnia to kolejny projekt, który będzie realizowany na terenie województwa świętokrzyskiego. Przedmiotem projektu „Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej” (SSPW) jest budowa ponadregionalnej sieci szerokopasmowej składającej się z pięciu regionalnych sieci szkieletowych na terenie pięciu województw Polski Wschodniej, w tym na terenie województwa świętokrzyskiego. Sieć ta zapewni mieszkańcom, podmiotom publicznym oraz przedsiębiorcom z terenu województwa możliwość korzystania z usług teleinformatycznych oraz z multimedialnych zasobów informacji i usług świadczonych elektronicznie oraz umożliwi efektywną wymianę danych pomiędzy samorządami, urzędami administracji państwowej, placówkami edukacyjnymi, szpitalami i innymi instytucjami publicznymi, a także mieszkańcami oraz podmiotami gospodarczymi. Celem projektu Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej jest zapewnienie do końca 2014 roku dostępu do usług szerokopasmowych dla 90% mieszkańców i 100% instytucji publicznych i przedsiębiorców w województwach warmińsko-mazurskim, lubelskim, podkarpackim, podlaskim i świętokrzyskim. Realizacja projektu pozwoli w pełni osiągnąć cel działania 2.1 PO RPW, jakim jest zwiększenie dostępu do Internetu instytucji publicznych, przedsiębiorstw i mieszkańców obszarów peryferyjnych zagrożonych „wykluczeniem cyfrowym”. Rezultatem realizacji projektu będzie wielkość obszaru, na którym stworzono możliwość dostępu do Internetu szerokopasmowego, mierzona w odniesieniu do populacji a nie powierzchni geograficznej. Wskaźnik ten w województwie świętokrzyskim wyniesie 81,0%, uzupełniając dotychczasowy zasięg do poziomu 99,5%.

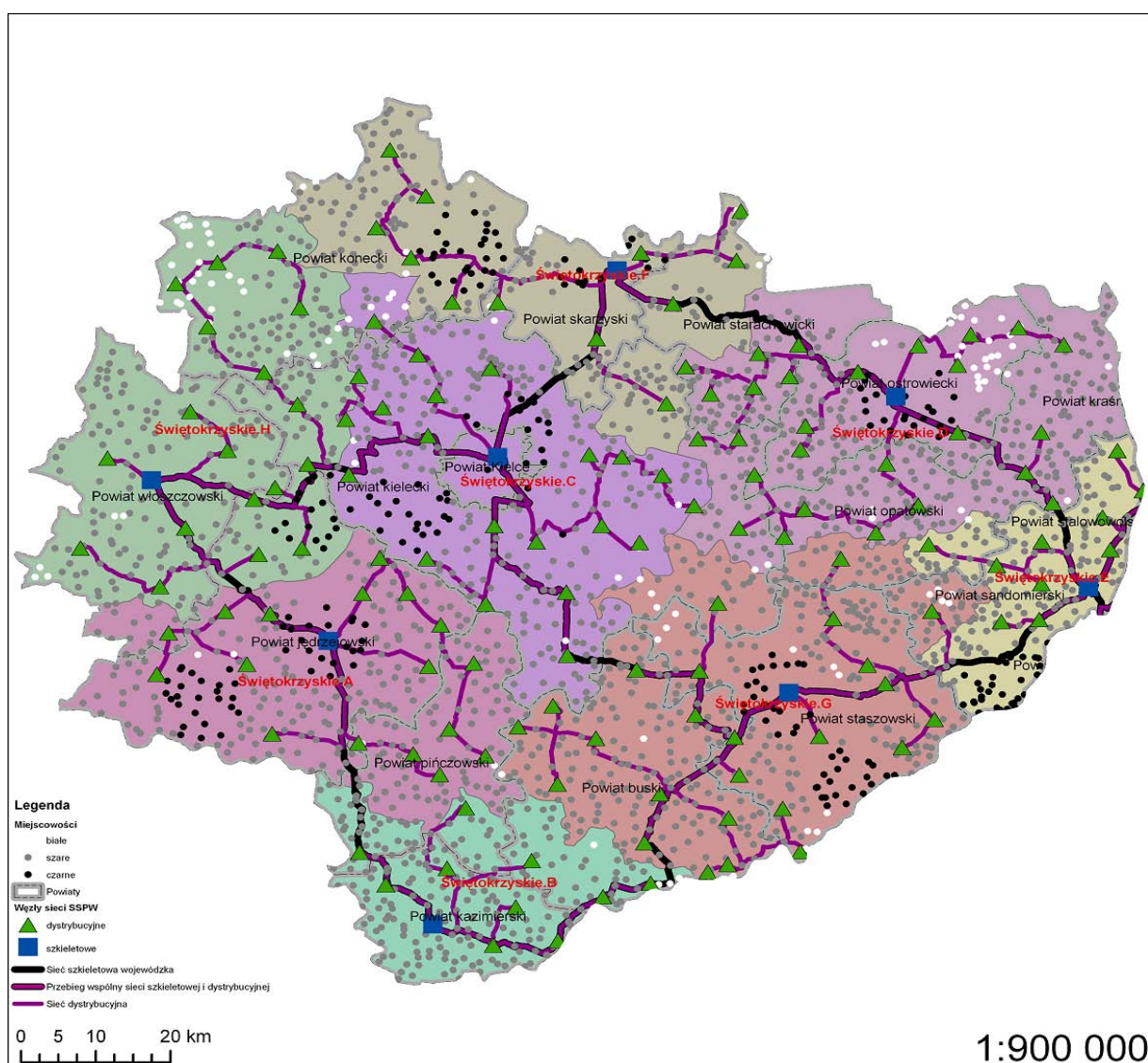
Dla potrzeb projektu SSPW przyjęto założenie, iż lokalizacja punktów dystrybucyjnych sieci SSPW zgodna będzie z logiką „BSC” podziału na obszary „białe”, „szare” i „czarne” (określające zasięg dopuszczalnej interwencji ze środków publicznych) i możliwa będzie jedynie w miejscowościach, w których mechanizmy rynkowe nie zaspokajają zapotrzebowania (położonych na obszarach „białych”) lub takich, w których nie ma wystarczającej konkurencji (obszary „szare”). Obszary BSC definiowane są następująco:

- **obszary „białe”**: całkowity brak infrastruktury szkieletowo-dystrybucyjnej (punktów dystrybucyjnych) niezbędnej do zapewnienia podaży usług szerokopasmowego dostępu do Internetu na założonym poziomie, a także brak przedsiębiorców telekomunikacyjnych świadczących takie usługi;
- **obszary „szare”**: istnieje infrastruktura szkieletowo-dystrybucyjna tylko jednego operatora telekomunikacyjnego (zazwyczaj – operatora „zasiedziałego”), co oznacza

istnienie punktów dystrybucyjnych tylko jednego operatora na danym terenie i brak konkurencji na poziomie infrastruktury szkieletowo-dystrybucyjnej. W poszczególnych miejscowościach usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu są oferowane przez jednego przedsiębiorcę telekomunikacyjnego, albo przez dwóch lub więcej przedsiębiorców, korzystających jednak z usług hurtowych tego samego operatora infrastruktury szkieletowo-dystrybucyjnej;

- **obszary „czarne”**: istnieje infrastruktura szkieletowo-dystrybucyjna co najmniej dwóch operatorów telekomunikacyjnych umożliwiającą zapewnienie podaży usług szerokopasmowego dostępu do Internetu na założonym poziomie (istnieją tam zatem co najmniej dwa punkty dystrybucyjne różnych operatorów), a usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu są oferowane poprzez konkurujących ze sobą przedsiębiorców telekomunikacyjnych.

W miejscowościach „czarnych” lokalizowane będą węzły szkieletowe sieci SSPW w celu zapewnienia punktów styku z istniejącymi sieciami operatorów telekomunikacyjnych. Przebieg sieci wraz z zaznaczonymi miejscowościami sklasyfikowanymi jako „białe”, „szare” i „czarne” zawiera poniższy rysunek:

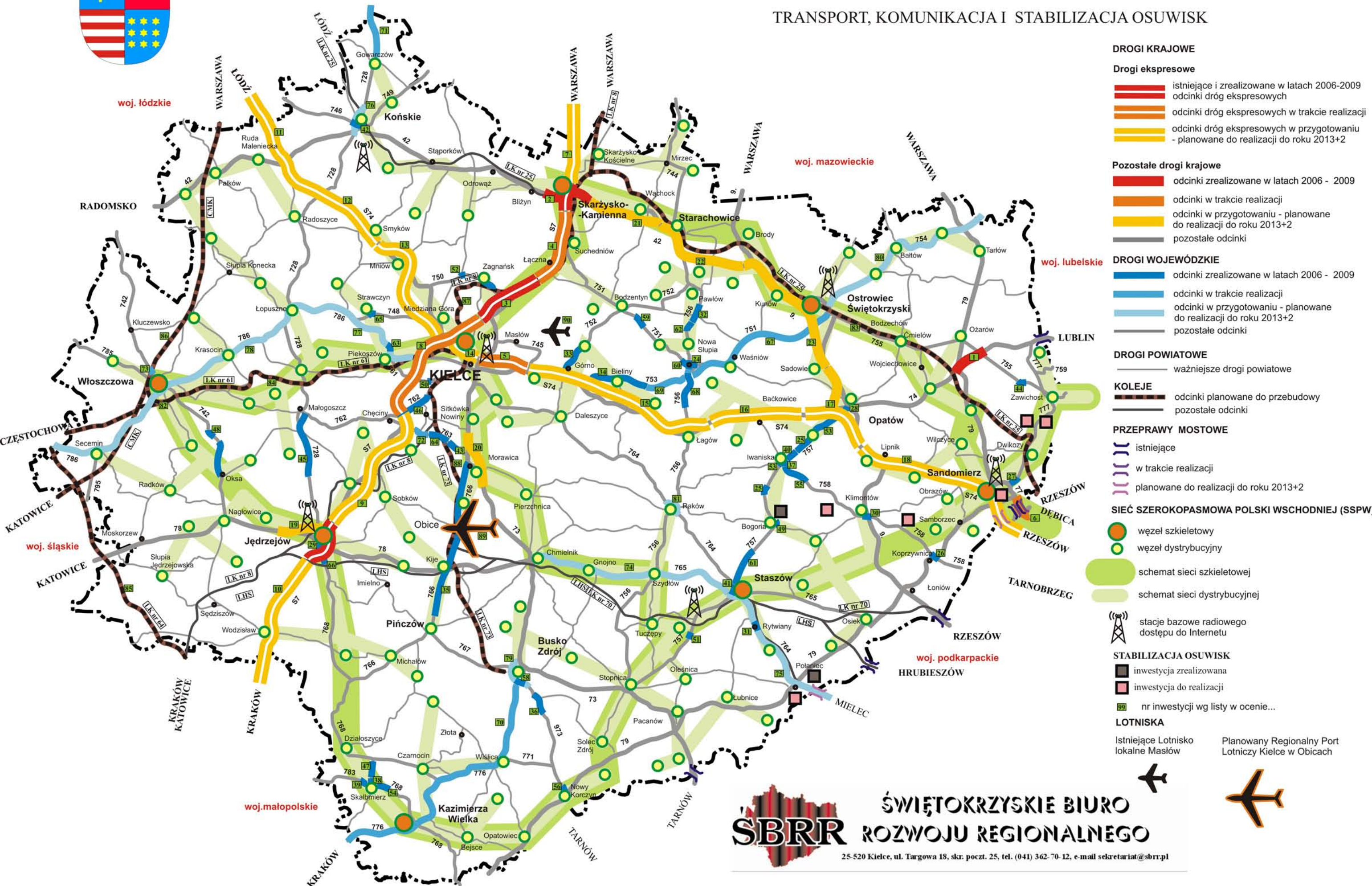

Zródło: Biuro Społeczeństwa Informacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM ZA LATA 2006-2009

TRANSPORT, KOMUNIKACJA I STABILIZACJA OSUWISK

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
SBRR ROZWOJU REGIONALNEGO

25-520 Kielce, ul. Targowa 18, skr. poczt. 25, tel. (041) 362-70-12, e-mail sekretariat@sbrr.pl

4.9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNALNA

4.9.1. Gospodarka wodna

Jednym z ważniejszych elementów świadczących o rozwoju regionu i jego atrakcyjności jest zapewnienie właściwej ilości i jakości wód. W okresie 2006–2009 zrealizowano szereg inwestycji służących poprawie jakości tego komponentu środowiska. Wśród zadań, uwzględnionych w aktualnie obowiązującym „Planie ...” do zamieszczenia w wojewódzkim rejestrze, rekomendowane były 4 zadania rządowe służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Spośród nich zrealizowano jedynie: zbiornik wodny „Wióry” oraz część wałów wzdłuż rzeki Wisły. Z proponowanych w Planie zadań samorządu województwa zrealizowano zbiornik wodny „Szymanowice”. W dalszym ciągu sprawa budowy zbiornika „Chęciny” nie została ostatecznie przesądzona, zadanie to jest nadal umieszczone w KPZK, co obliguje do umieszczenia go w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego”.

Inwestycje celu publicznego z zakresu gospodarki wodnej w okresie 2006–2009 finansowane były ze środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) i Funduszu Spójności. Środki finansowe ZPORR pochodziły z Europejskiego Funduszu Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach tego programu, z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wsparcie otrzymało kilkadziesiąt inwestycji, w tym 6 dużych o znaczeniu ponadlokalnym:

Beneficjent	Tytuł Projektu	Okres realizacji	Całkowita wartość projektu w zł
Gmina Sobków	Ekorozwój Ponidzia – przez budowę oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanit. – etap I	2005-2006	10 946 668,30
Gmina Kije	Ekorozwój Ponidzia – poprzez budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków dla gminy Kije	2005-2007	17 674 089,42
Gmina Pińczów	Ekorozwój Ponidzia – aktywizacja gospodarcza gminy Pińczów poprzez budowę kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej dla pñ. Części gminy Pińczów – etap I	2006-2007	5 690 191,66
Gmina Złota	Ekorozwój Ponidzia – poprzez budowę oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej w 5 wsiach gminy Złota pomiędzy Złotą a Rudawą	2004-2006	7 065 284,41
Gmina Wiślica	Ekorozwój Ponidzia – aktywizacja gminy Wiślica poprzez budowę kanalizacji, oczyszczalni i wodociągu – etap I	2005-2007	12 632 968,68
Gmina Nowy Korczyn	Ekorozwój Ponidzia – aktywizacja gospodarcza gm. Nowy Korczyn poprzez budowę oczyszczalni ścieków i kanalizacji	2005-2007	11 571 745,63

Przedsięwzięcia zamieszczone w tabeli, pomimo że są oddzielnymi inwestycjami, to łącznie tworzą jeden projekt – „Ekorozwój Ponidzia” (obszar 6 gmin) i posiadają niewątpliwie charakter ponadlokalny. Całkowita wartość ww. projektów wynosiła łącznie 159,9 mln zł. Zrealizowano (wybudowano i zmodernizowano) 276,1 km sieci kanalizacyjnej i deszczowej, 13 oczyszczalni, 3 stacje uzdatniania wody, 629,17 km sieci wodociągowej.

Pomoc z **Funduszu Spójności** ma zasięg krajowy. Fundusz Spójności współfinansuje projekty dotyczące ochrony środowiska i infrastruktury transportowej o wartości przekraczającej 10 mln euro. Założeniem realizacji projektów Funduszu Spójności w sektorze środowiska jest dostosowanie istniejących obiektów do norm europejskich, jak również budowa nowych elementów sprzyjających poprawie stanu środowiska naturalnego. W ramach Funduszu Spójności do 2006 r. w gospodarce wodnej wsparcie otrzymały 3 projekty:

- sanitacja rzeki Czarnej Staszowskiej, w tym budowa kanalizacji sanitarnej dla gmin: Połaniec, Staszów, Rytwiany, całkowita wartość zadania to: 85 mln zł.;
- modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Sitkówka Nowiny dla miasta Kielce, całkowita wartość zadania to 114 mln zł.;
- wodociągi, kanalizacja i oczyszczalnia ścieków w Starachowicach, wartość zadania 93 mln zł.

W latach 2007–2013 Fundusz Spójności finansuje projekty w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Dofinansowanie otrzymały zadania:

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Końskie (planowane zakończenie inwestycji 2015 rok) — 24 524 899,48 zł,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Busko Zdrój (planowane zakończenie inwestycji 2014 rok);
- budowa systemów kanalizacji sanitarnej w gminie Morawica;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Sandomierza (zakończenie realizacji projektu przewidywane jest na czerwiec 2013 r.);
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski - całkowity koszt 42 437 395,07 zł.

W analizowanym okresie wykonano 46,63 km sieci kanalizacyjnej, zmodernizowano stacje uzdatniania wody oraz rozbudowano i zmodernizowano oczyszczalnie ścieków na kwotę 49 mln zł.

Regionalny Program Operacyjny Woj. Świętokrzyskiego finansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Inwestycje dotyczące gospodarki wodnej realizowane są za pomocą 2 działań: Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej oraz Rozwój systemów lokalnej infrastruktury ochrony środowiska. Łącznie z gospodarki wodnej przewiduje się zrealizować inwestycje dotyczące: budowy, przebudowy, modernizacji infrastruktury komunalnej, budowy zbiorników wodnych (w Strawczyniu, Morawicy, Bogorii). Wartość tych inwestycji szacuje się na kwotę ok. 200 000 000 zł.

W ramach **Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich** jedynym beneficjentem realizującym działanie 2.5 „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi” był Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych. W ramach tego programu zrealizowano 5 następujących projektów: budowę zbiornika Zochcin, prace zabezpieczające podłoże wałów rzeki Wisły i Nidy na terenie gminy Nowy Korczyn i Pacanów, podwyższenie – rozbudowa lewego wału rzeki Wisły – Rybitwy, budowa lewego wału rzeki Wisły w m. Piotrowice oraz prace zabezpieczające podłoże wałów rzeki Wisły i Nidy na terenie gm. Nowy Korczyn i Pacanów. Głównym źródłem finansowania był Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej w połączeniu ze środkami krajowymi.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich PROW jest instrumentem realizacji polityki Unii Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Program finansowany jest z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Z zakresu gospodarki wodnej na terenie woj. świętokrzyskiego do chwili obecnej zrealizowano 2 zadania lokalne dotyczące budowy sieci wodociągowej w gm. Stąporków oraz budowy przepompowni i sieci wodociągowej w Krasocinie.

Zadania w zakresie małej retencji i ochrony powodziowej na terenie województwa świętokrzyskiego realizuje Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach w ramach posiadanych kompetencji. W latach 2006–2009 prowadzono szereg inwestycji finansowanych ze środków: Banku Inwestycyjnego oraz rezerwy celowej budżetu Państwa (EBI), budżetu Wojewody, ww. Sektorowego Programu Operacyjnego, środków z Biura ds. Usuwania Skutków Klęsk Żywiolowych w ramach „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”. Dotyczy to szeregu inwestycji m.in.: podwyższenia wałów rzeki

Trześniówki w Sandomierzu na długości 891 m, remontu lewego wału rzeki Wisły na długości około 14 km. Przeprowadzono również prace zabezpieczające podłoże wałów rzeki Wisły oraz rzeki Nidy, rozbudowano prawy wał Kamiennej, wybudowano zbiornik Zochcin.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w latach 2006–2010 przez WZMiUW

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Obszar lokalizacji	Wykonane/ w trakcie/ wstrzymane	Rok wykonania	Źródło finansowania
1	Podwyższenie lewego wału rzeki Trześniówki w km 0+000-0+891 – zad. 2 etap II	Gmina Sandomierz Miejscowości: Sandomierz	Wykonane	2005	EBI
2	Remont lewego wału rzeki Wisły Gace Słupieckie w km 24+900-25+400, gm. Łubnice, pow. Staszów	Gmina Łubnice Miejscowości: Gace Słupieckie, Słupiec, Zalesie	Wykonane	2006	EBI
3	Remont lewego wału rzeki Wisły Tursko Małe – Niekurza w km 1+000-1+800, 2+000-3+400, gm. Połaniec, pow. Staszów	Gmina Połaniec Miejscowości: Tursko Małe, Niekurza	Wykonane	2005	EBI
4	Remont lewego wału rzeki Wisły Piotrowice–Linów – zad. 4 w km 0+000-0+300, 0+600-2+200, 5+100-5+500, gm. Zawichost, pow. Sandomierz	Gmina Zawichost Miejscowości: Linów, Piotrowice, Zawichost	Wykonane	2005	EBI
5	Odbudowa zniszczonego przez powódź zbiornika wodnego Krasna, gm. Stąporków Pow. 8,9 ha, poj. 153 000,00 m ³	Gmina Stąporków Miejscowość Krasna	Wykonane	2005	EBI
6	Remont lewego wału rzeki Wisły zad. Słupiec-Budziska gm. Łubnice w km 29+900-30+200 oraz 31+700-33+300	Gmina Łubnice Miejscowości: Budziska, Słupiec, Maśnik	Wykonane	2005	EBI
7	Remont lewego wału rzeki Wisły Łęzek-Otoka w km 20+850-21+150, gm. Łoniów, pow. Sandomierz	Gmina Łoniów Miejscowości: Łęzek, Gągolin, Bogoria	Wykonane	2006	EBI + BW
8	Prace zabezpieczające podłoże wałów rzeki Wisły i Nidy na terenie gm. Nowy Korczyn i Pacanów, dla odcinków: Lewy wał rz. Nidy w km 4+370-4+840; Lewy wał rz. Wisły w km 0+000-0+300; Lewy wał rz. Nidy w km 0+000-0+160; Lewy wał rz. Wisły w km 5+140-5+380; Lewy wał rz. Wisły w km 3+080-3+320 Lewy wał rz. Wisły w km 13+200-13+530 Lewy wał rz. Wisły w km 18+610-18+850 Lewy wał rz. Wisły w km 21+970-22+320	Gm. Pacanów, Gm. Nowy Korczyn Miejscowości: Grotniki Małe, Nowy Korczyn, Łęka, Brzostków, Oblekoń, Kółko Żabieckie, Komorów	Wykonane	2007	SPO

9	Budowa lewego wału rzeki Wisły o długości 320m w miejscowości Piotrowice, gm. Zawichost, pow. Sandomierz	Gm. Zawichost Miejscowości: Piotrowice	Wykonane	2007	SPO
10	Podwyższenie – rozbudowa lewego wału Wisły w km 0+000 – 2+100 zad. Rybitwy gm. Połaniec	Gm. Połaniec Miejscowości: Rybitwy	Wykonane	2007	SPO
11	Budowa zbiornika wodnego „Zochcin” gm. Opatów	Gm. Opatów Miejscowości: Zochcin, Pow. 3,73 ha, Poj. 66 860 m ³	Wykonane	2007	SPO
12	Prace zabezpieczające podłoże wałów rzeki Wisły i Nidy na terenie gm. Nowy Korczyn i Pacanów, woj. Świętokrzyskie – odcinek: Prawy wał rzeki Nidy w km 6+630-6+920 powyżej Nowego Korczyna	Gm. Nowy Korczyn Miejscowości: Nowy Korczyn	Wykonane	2007	SPO
13	Rozbudowa prawego wału rzeki Kamiennej w km 12+755 – 13+380 w Ostrowcu	Gm. I Miasto Ostrowiec Świętokrzyski	Wykonane	2007	BW+ Urząd Marszałkowski
14	Rozbudowa lewego wału rzeki Wisły Kamień Nowy – Szczytniki w km 0+500÷1+500; 2+800÷3+200; 3+350÷5+000; 5+600÷7+800 gm. Dwikozy, pow. Sandomierz	Gm. Dwikozy Miejscowości: Kamień Nowy, Mściów, Bożydar, Szczytniki	Wykonane	2008	GW
15	Rozbudowa lewego wału rzeki Wisły w km 36+700÷38+700 Maśnik – Ruszcza gm. Połaniec	Gm. Połaniec Miejscowości: Maśnik, Połaniec, Rybitwy	Wykonane	2008	GW
16	Rozbudowa prawego wału Wisły w km 2+500÷2+750 (most drogowy Sandomierz – Port) oraz w km 0+000÷0+680 (Port – Huta Szkła) w Sandomierzu	M. i Gm. Sandomierz Miejscowości: Sandomierz	Wykonane	2008	GW
17	Odbudowa rzeki Kinety, gm. Łubnice	gm. Łubnice i Połaniec, Miejscowości: Gace Słupieckie, Słupiec, Szczebrzusz, Maśnik Czarzyzna, Budziska,	Wykonane	2008	GW+BW
18	Rozbudowa lewego wału rzeki Wisły w km 27+700 – 29+900 Tarnowce-Słupiec gm. Łubnice	Gm. Łubnice Miejscowości: Słupiec, Tarnowce	Wykonane	2009	GW
19	Rozbudowa lewego wału Wisły w km 6+500÷9+500 Matiaszów gm. Osiek – realizacja etap I w km 6+500-7+500	Gm. Osiek Miejscowości: Matiaszów, Szwagrów, Sworń	Wykonane	2009	GW
20	Rozbudowa lewego wału rzeki Wisły w km 3+565÷5+000 Niekurza-Matiaszów gm. Osiek	Gm. Osiek Miejscowości: Niekurza	Wykonane	2009	GW
21	Rozbudowa węzła wodnego w km 5+246-5+411 rz. Ćmielówki na terenie gm. Ćmielów	Gm. Ćmielów Miejscowości: Grójec , Brzóstowa	Wykonane	2009	BW

22	Przebudowa przepompowni wodnej w Grabinie gm. Łoniów, woj. świętokrzyskie	Gmina Łoniów Miejscowości: Grabina	Wykonane	2009	GW
23	Budowa przepompowni wód deszczowych w miejsc. Rybitwy na cieku Śmierdziączka, gm. Połaniec	Gmina Połaniec Miejscowości: Rybitwy	wykonane	2009	GW

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy Pomimo wielu wniosków, które złożyły gminy z naszego województwa, dofinansowanie z tych funduszy w ramach gospodarki wodnej otrzymał tylko jeden projekt — „Ochrona wód powierzchniowych poprzez przebudowę oczyszczalni ścieków w Rudkach” (gm. Nowa Słupia), kwota dofinansowania 834 453,00 zł.

Duży udział w finansowaniu realizacji inwestycji na obszarze województwa ma Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Kielcach. Na inwestycje z zakresu ochrony wód i gospodarki wodnej wykorzystano 54% środków przewidzianych na wszystkie komponenty środowiska.

Podsumowanie

Pomimo, że inwestycje dotyczące gospodarki wodno-ściekowej prowadzone są lokalnie to ich oddziaływanie jest szerokie i dzięki temu istotnie wpływają nie tylko na jakość wody w zlewniach cząstkowych, ale i w konsekwencji na jakość wody w zlewniach „głównych”.

Z „Krajowego Programu oczyszczania ścieków komunalnych” realizowanego na terenie woj. świętokrzyskiego wynika, że wszystkie oczyszczalnie o liczbie większej od 15000 RLM powinny posiadać sieć kanalizacyjną zakończoną oczyszczalnią. Postulat ten został zrealizowany w regionie, przy czym 7 oczyszczalni wymaga jeszcze modernizacji. Wśród 61 aglomeracji w województwie mieszczących się w przedziale 2000–15000 RLM, w 9 brak jest systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków, 3 nie posiadają oczyszczalni, 5 wymaga modernizacji oczyszczalni, w 1 brak jest systemów kanalizacyjnych. Dzięki pozyskiwanym środkom unijnym wzrasta systematycznie długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, a co za tym idzie realizowane są założenia ww. programu. Dane te są mimo wszystko niepokojące z uwagi na czas narzucony Prawem Wodnym i dyrektywami unijnymi.

Obecnie w województwie świętokrzyskim zrealizowano 2078 km sieci wodociągowej co daje średnio 85,7% zwodociągowania. Sieci kanalizacyjnej jest 3050 km i pomimo iż nastąpił dynamiczny wzrost w stosunku do roku 2006 o 50%, to jednak nie oznacza że sytuacja jest zadowalająca, ponieważ istnieje nadal głęboka dysproporcja pomiędzy zwodociągowaniem a skanalizowaniem regionu. W zakresie gospodarki wodno-ściekowej zrealizowano: 106 projektów w 52 gminach — 1054 km sieci wodociągowej, 6 projektów dotyczących budowy i modernizacji stacji uzdatniania wody, 8 projektów dotyczących budowy, przebudowy ujęć wód, oraz 79 projektów w 44 gminach dotyczących budowy sieci kanalizacyjnej o dł. 258 km.

Na obszarach, na których z przyczyn ekonomicznych i uwarunkowań lokalnych nie można realizować uporządkowania gospodarki ściekowej w sposób zorganizowany, z inicjatywy UMWS powstał „Program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla woj. świętokrzyskiego”, który zakładał budowę 1079 takich obiektów. W regionie do tej pory wybudowano 66 oczyszczalni przy współfinansowaniu WFOŚiGW w Kielcach.

W zakresie ochrony przeciwpowodziowej w minionym okresie przeprowadzono szereg inwestycji. Wybudowano nowe i wyremontowano stare odcinki wałów

przeciwpowodziowych na długości około 18 km. Zakupiono wyspecjalizowany sprzęt. Wybudowano i oddano do eksploatacji w 2007 roku zbiornik Wióry. Odbudowano 3 zbiorniki: Gutwin o pow. 5.10 ha w Ostrowcu Św., zalew Bliżyński o pow. 10,34 ha oraz zbiornik retencyjny w Wąchocku o pow. 18,76 ha. Wybudowano jeden zbiornik małej retencji Zochcin o pow. 3.73 ha. Łącznie uzyskano 452,93 ha lustra wody o objętości 35647900,0 m³. Dzięki tym zabiegom wzrosła ochrona przeciwpowodziowa województwa oraz ilość retencionowanej wody, która w chwili obecnej wynosi 8,7%.

Najważniejsze inwestycje celu publicznego w dziedzinie gospodarki wodnej

Lp	Opis przedsięwzięcia	Obszar realizacji	Fundusz	Etap realizacji
1	Realizacja programu „Ekorozwój Ponidzia” (budowa systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków)	Gminy: Sobków, Kije, Pińczów, Złota, Wiślica, Michałów, Imielno	ZPORR	w trakcie realizacji
2	Sanitacja rzeki Czarnej Staszowskiej – w tym budowa kanalizacji sanitarnej dla gmin: Połaniec, Staszów, Rytwiany. Całkowita wartość zadania to: 85 mln zł.	Połaniec, Staszów, Rytwiany.	FS	w trakcie realizacji
3	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Sitkówka Nowiny dla miasta Kielce. Całkowita wartość zadania to 114 mln zł	Sitkówka Nowiny	FS	w trakcie realizacji
4	Wodociągi , kanalizacja i oczyszczalnia ścieków w Starachowicach. Całkowita wartość zadania 93mln zł.	Starachowice	FS	w trakcie realizacji
5	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Końskie (planowane zakończenie inwestycji 2015 rok) -24524899, 48 zł	Końskie	FS	w trakcie realizacji
6	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Busko Zdrój (planowane zakończenie inwestycji 2014 rok)	Busko Zdrój	FS	w trakcie realizacji
7	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Sandomierza (zakończenie realizacji projektu przewidywane jest na czerwiec 2013 r.)	Sandomierz	FS	w trakcie realizacji
8	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski- całkowity koszt 42437395,07 zł	Ostrowiec Świętokrzyski	FS	w trakcie realizacji
9	Inwestycje przeprowadzone przez SZMiUW	Łoniów, Nowy Korczyn, Pacanów, Zawichost, Połaniec, Opatów, Ostrowiec św., Dwikozy, Osiek, Łubnice, Ćmielów,	EBI+ BW, SPO, GW, UM,	wykonane
10	Inwestycje planowane przez SZMiUW	Tarłów, Koprzywnica, Łoniów, Ożarów, Połaniec, Łubnice, Sandomierz, Nowy Korczyn, Pacanów, Koprzywnica, Dwikozy,	GW, PROW,	planowane

4.9.2. Gospodarka odpadami

Głównym założeniem w zakresie gospodarki odpadami jest osiągnięcie unijnych standardów gospodarowania nimi. Osiągnięcie tego celu wymaga realizacji szeregu działań systemowych i zaangażowania znacznych środków finansowych. Dla potrzeb wdrożenia nowoczesnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi obszar województwa został podzielony na 4 rejonów gospodarowania odpadami. W każdym rejonie powinny znaleźć się 1–2 rejonowe zakłady gospodarki odpadami (RZGO), w skład których powinny wejść: sortownia, kompostownia i składowisko odpadów oraz inne obiekty w zależności od potrzeb. Docelowy system gospodarowania odpadami został uwzględniony w Zmianie „Planu ...”.

Celem publicznym w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami, związanym z gospodarką odpadami jest **budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania**. W latach 2006–2009 w przedmiotowym zakresie były realizowane w regionie m.in. następujące zadania:

- zrealizowano 2 Rejonowe Zakłady Gospodarki Odpadami (RZGO) — w Janiku i we Włoszczowie;
- 3 RZGO są w trakcie realizacji (Janczyce, Tuczępy, Promnik);
- zamknięto 7 składowisk odpadów komunalnych: „Psia Górka” (gm. Wiślica), „Marcinków” (gm. Wąchock), „Piaseczno” (gm. Łoniów), „Bugaj” (gm. Wilczyce), Radoszyce (gm. Radoszyce), Skrzypiów (gm. Pińczów), Wyszyna Machorowska (Ruda Maleniecka), 1 składowisko zostało wyłączone z eksploatacji: „Słupcza” (gm. Dwikozy);
- zrehabilitowano 3 składowiska odpadów komunalnych: „Wola Jastrzębska” (gm. Iwaniska), „Stąporków” (gm. Stąporków), „Łopuszno-Górki” (gm. Łopuszno);
- dostosowano 1 składowisko odpadów komunalnych „Dobrowoda” (gm. Busko-Zdrój) do wymogów formalno-prawnych;
- zamknięto 1 składowisko odpadów przemysłowych – Skowronno Górne (gm. Pińczów).

Inwestycje z gospodarki odpadami są dofinansowywane z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dwa duże projekty z województwa świętokrzyskiego w trybie konkursowym starają się o dofinansowanie z PO Infrastruktura i Środowisko (są w trakcie oceny merytorycznej II stopnia). Są to:

- budowa zakładu unieszkodliwiania odpadów dla Miasta Kielce i powiatu kieleckiego w Promniku k/Kielc (gm. Strawczyn) — zakład ma obsługiwać ponad 300 tys. mieszkańców (miasto Kielce i powiat kielecki);
- kompleksowy system gospodarki odpadami komunalnymi w Rzędowie (gm. Tuczępy) — zakład ma obsługiwać ok. 150 tys. mieszkańców (18 gmin).

Gospodarka odpadami — inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Obszar realizacji	Fundusz	Etap realizacji
1.	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Janiku	gm. Kunów	WFOŚiGW	zrealizowane (2009)
2.	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami we Włoszczowie	gm. Włoszczowa	WFOŚiGW	zrealizowane (2009)
3.	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Janczycach	gm. Baćkowice	WFOŚiGW	w trakcie realizacji
4.	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Rzędowie	gm. Tuczępy	POiŚ, WFOŚiGW	w trakcie realizacji
5.	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Promniku	gm. Strawczyn	POiŚ, WFOŚiGW	w trakcie realizacji
6.	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Końskich	gm. Końskie		planowane

4.9.3. Energetyka i zaopatrzenie w gaz

Zadania inwestycyjne z zakresie elektroenergetyki i zaopatrzenia w gaz mają charakter ponadlokalny i posiadają charakter publiczny.

Zgodnie z planem województwa realizowany jest gazociąg wysokoprężny Busko — Jędrzejów — Włoszczowa. W ramach tej inwestycji Wójt gminy Michałów w roku 2007 wydał decyzję o ustaleniu lokalizacji celu publicznego: budowa gazociągu wysokiego ciśnienia 6,3 MPa o średnicy DN-300mm relacji Kowala gm. Pińczów — Jędrzejów. Z uwagi na to że inwestycja ta jest nie zakończona i jest zadaniem wieloletnimi umieszczona jest nadal w projekcie „Zmiany planu...” jako zadanie kierunkowe.

W latach 2005–2010 na terenie województwa Spółka Gaz System zrealizowała następujące inwestycje dotyczących wysokich ciśnień:

- gazyfikacje rejonu Pińczowa – stacja pomiarowa Q= 10 000m³/h w Pęczelicach,
- przyłączenie sieci dystrybucyjnej KSG Sp. z o.o. zlokalizowanej na terenie miasta Kielce (Dyminy) oraz gmin Morawica, Chęciny, Sitkówka Nowiny- Skrzelczyce,
- przyłączenie do sieci gazowej firmy Wienerberger Cegielnie Lębork Sp. z o.o. w miejscowości Oleśnica

Na terenie woj. świętokrzyskiego poza ww. inwestycjami zaplanowano ponadto budowę gazociągów wysokiego ciśnienia, m.in. relacji:

- Mójcza — Masłów (obejście Kielc) — Parszów;
- Końskie — Radoszyce — Strawczyn — Krasocin;
- Pińczów — Jędrzejów — Włoszczowa — Małogoszcz;
- Proszowice — Bejsce;
- Proszowice — Działoszyce;
- Czarnocin — Bejsce;
- Książ Wlk. — Sędziszów;
- Dębica — Mielec — Borowa — Elektrownia Połaniec;

oraz rozbudowę gazociągów wysokiego ciśnienia w celu zasilenia gmin: Kluczewsko, Fałków, Sandomierz, Klimontów, Iwaniska, Ćmielów, Połaniec, Staszów, Baćkowice, Chmielnik, Waśniów, Tarłów, Górnio, Bogoria, Osiek, Lubnice;

W województwie świętokrzyskim nie zostały dotychczas zrealizowane żadne inwestycje związane z liniami energetycznymi wysokich i najwyższych napięć. Zmiany dotyczą jedynie modernizacji GPZ-tów. Nie powoduje to jednak potrzeby rezerwacji nowych terenów. Zgodne z „Planem działań w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym” PSE Operator S.A. przewidział 2 inwestycje:

- zmiana strukturalna układu zasilania woj. świętokrzyskiego polegająca na zamknięciu pierścieni 400 kV zasilanych z istniejących elektrowni systemowych (Elektrowni Bełchatów i Elektrowni Połaniec);
- zamknięcie pierścienia 220 kV wokół Kielc.

W chwili obecnej trwają rozmowy i pierwsze prace projektowe dotyczące przebiegu linii 220 kV. Linia energetyczna Radkowice – Kielce – Piaski przebiegać będzie przez następujące miasta i gminy: Chęciny (miasto i gmina), Sitkówka Nowiny, Piekoszów, Miedziana Góra, Kielce. Polskie Sieci Energetyczne Operator S. planują przedsięwzięcie to zakończyć w 2015 roku.

Powyższe inwestycje są inwestycjami celu publicznego i winny być umieszczone w projekcie „Zmiany Planu...”.

Ponadto nie są zrealizowane żadne inwestycje dotyczące rozbudowy i budowy sieci wysokiego ciśnienia jak i sieci energetycznej wysokich napięć, które były uwzględnione w

obowiązującym „Planie...” - zadania te są nadal umieszczone w planach rozwoju zakładów a tym samym w kierunkach rozwoju projektu „Zmiany planu...”

Zaplanowane zadania o charakterze wojewódzkim związane z budową linii 110 kV (inwestycje zgłoszone przez Zakłady Energetyczne)

Lp	Opis przedsięwzięcia	Obszar realizacji	Fundusz	Etap realizacji
1	Budowa linii 110Kv relacji Miechów-Kozłów-Sędziszów	Sędziszów	Własne środki zakładu PGE ZEORK	Planowana
2	Budowa dwutorowej linii napowietrznej 110kV relacji Daleszyce-Kielce- z budową GPZ	Daleszyce, Kielce	Własne środki zakładu PGE ZEORK	Planowana
3	Budowa dwutorowej linii napowietrznej do zasilania planowanego GPZ Solec- Zdrój	Solec- Zdrój , Pacanów	Własne środki zakładu PGE ZEORK	Planowana
4	Budowa napowietrznej linii relacji Radkowice-Kije	Kije, Sobków, Chęciny, Morawica	Własne środki zakładu PGE ZEORK	Planowana
5	Budowa linii napowietrznej 110kV do zasilania planowanego GPZ Końskie Południe	Końskie	Własne środki zakładu PGE ZEORK	Planowana
6	Budowa linii napowietrznej 110kV relacji Końskie Południe-Radoszyce-Kielce 400 z budową GPZ Radoszyce	Końskie, Radoszyce, Łopuszno, Piekoszów	Własne środki zakładu PGE ZEORK	Planowana
7	Budowa linii napowietrznej 110kV relacji Grzybów- Nowa Słupia	Nowa Słupia	Własne środki zakładu PGE ZEORK	Planowana
8	Budowa linii 110kV Lipnik-Staszów	Lipnik, Staszów	Własne środki zakładu	Planowana
9	Budowa linii 110kV w Ćmielowie	Ćmielowie	Własne środki zakładu	Planowana
	Budowa linii 110kV w Ożarowie	Ożarowie	Własne środki zakładu	Planowana
	Budowa linii 110kV w Zawichoście	Zawichoście	Własne środki zakładu	Planowana

Na terenie województwa świętokrzyskiego w omawianych latach wydano:11 koncesji na elektrownie wiatrowe w gminach: Miedziana Góra (Ćmińsk, Przyjmo), Smyków (Królewiec, Miedziera), Raków (Chańcza), Mniów, Kluczewsko (Rzewuszyce), Radoszyce (Jacentów), Kazimierze Wielka (Wymysłów), Gnojno (Jarzabki), Ożarów (Prusy) o łącznej mocy 4181 kW.

Wydane koncesje na elektrownie wodne

Lp	Lokalizacja	Moc [kW]	Okres obowiązywania	Decyzja z dnia
1	Dwikozy, rz. Opatówka, rz. Kamienna w Skarżysku Kamiennej, rz. Kamienna w Chmielowie gm. Bodzechów	119	25.09.2004 r. - 25.09.2014 r.	22.09.2004 r.
2	Jamno, gm. Raków, rz. Łagowica	11	25.10.2004 r. - 25.10.2014 r.	18.10.2004 r. zmiana 31.12.2007 r.
3	Wolica, gm. Chęciny, rz. Czarna Nida	52	10.10.2004 r. - 10.10.2014 r.	30.09.2004 r. zmiana 2.08.2005 r. cofnięcie 12.02.2008r.
4	Wolica, gm. Chęciny, rz. Czarna Nida	52	15.02.2008 r. - 15.02.2018 r.	12.02.2008 r.
5	Kołonec, gm. Ruda Maleniecka, rz. Młynówka i starorzecze rz. Czarna Konecka	50	30.09.2004 r. - 30.09.2015 r.	27.09.2004 r.
6	Ruda Maleniecka, rz. Czarna Konecka	325	30.09.2004 r. - 30.09.2014 r.	23.09.2004 r.
7	Brody Iłżeckie, gm. Brody, rz. Kamienna	110	10.10.2004 r. - 10.10.2014 r.	30.09.2004 r. zmiana 2.08.2005 r.

8	Grobla, gm. Rytwiany, Młynówka - kanał rz. Czarnej	40		brak koncesji
9	Piła, gm. Końskie, zbiornik wodny na rz. Czystej	12,5		cofnięto koncesję dnia 30.08.2007 r.
10	Starachowice, rz. Kamienna	75	25.11.204 r. - 25.11.2014 r.	22.11.2004 r.
11	Boleścice, gm. Sędziszów, rz. Mierzawa	9		brak koncesji
12	MEW Antoniów, Pułaczów, gm. Raków, rz. Łagowica	11	20.02.2005r. - 20.02.2020r.	15.02.2005r.
13	MEW Antoniów, Pułaczów, gm. Raków, rz. Łagowica	11	5.07.2005r. - 31.12.2025r.	30.06.2005r.
14	Suków Papiernia, gm. Daleszyce, rz. Lubrzanka	15	30.03.2005r. - 30.03.2015r.	24.03.2005r.
15	Daleszyce, rz. Belnianka	15	25.10.2004r. - 25.10.2014r.	18.10.2004r.
16	Morawica, rz. Czarna Nida	76	10.01.2005r. - 10.01.2015r.	5.01.2005r. Cofnięcie 16.09.2005r.
17	Morawica, rz. Czarna Nida	66	25.09.2005r. - 31.12.2025r.	19.09.2005r.
18	Mierzawa, gm. Wodzisław, rz. Mierzawa-Młynówka	16	10.10.2004r. - 10.10.2024r.	30.09.2004r.
19	Zagrody, gm. Staszów, Młynówka rzeki Czarnej Staszowskiej	76	30.11.2004r. - 30.11.2014r.	24.11.2004r.
20	Staszów, rz. Czarna Staszowska	30	5.03.2005r. - 5.03.2015r.	21.02.2005r.
21	Bejsce, rz. Nidzica	19	5.11.2004r. - 5.11.2020r.	29.10.2004r.
22	Bałtów, rz. Kamienna	145	5.12.2004r. - 5.12.2014r.	25.11.2004r.
23	Skalbmierz, kanał rz. Nidzicy	45	25.11.2004r. - 25.11.2014r.	17.11.2004r.
24	Skwirzowa, gm. Łoniów, rz. Młynówka	35	10.12.2004r. - 10.12.2020r.	4.12.2004r.
25	Morawiany, gm. Bejsce, rz. Nidzica	30		brak koncesji
26	Ostrowiec Św., rz. Kamienna	94	15.06.2005r. - 31.12.2025r.	10.06.2005r.
27	jaz piętrzący zb. wodny na rz. Lubrzance w Cedzynie, gm Górno	37		brak koncesji
28	Niedziałki, gm. Rytwiany, rz. Czarna	45	30.07.2005r. - 30.07.2015r.	21.07.2005r.
29	Połaniec, rz. Wschodnia	20	31.05.2005r. - 31.05.2025r.	27.05.2005r.
30	Kazimierza Wielka, rz. Nidzica	27	20.09.2006r. - 31.12.2021r.	20.09.2006r.
31	Wojciechów, gm. Kazimierza Wielka, rz. Nidzica	30		brak koncesji
32	m. Bobrza w gm. Miedziana Góra, rz. Bobrza	8	31.01.2008r. - 31.01.2018r.	24.01.2008r.
33	zbiornik "Wióry" na rz. Świślinie, m. Kałków, gm. Pawłów	450	promesa ważna do 31.07.2008r.	1.10.2007r.
34	m. Dąbrowica, gm Słupia Jędrzejowska, rz. Pilica	20	obowiązuje do 31.12.2025r.	20.06.2008r.
Razem na dzień 04.01.2010r. łączna moc (również cofnięte i bez koncesji) 2 176,50 kW				

Budowa małych elektrowni wodnych jak i elektrowni wiatrowych nie jest celem publicznym.

Ponadlokalne inwestycje celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej

Lp	Opis przedsięwzięcia	Obszar realizacji	Źródło finansowania	Etap realizacji
1	Gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Busko-Jędrzejów- Włoszczowa	Busko, Jędrzejów, Włoszczowa	Własne środki zakładu	W trakcie
2	Gazociąg wys. ciśnienia Końskie — Radoszyce — Strawczyn — Krasocin	Końskie — Radoszyce — Strawczyn — Krasocin;	Własne środki zakładu	Nie rozpoczęte
3	Linia energetyczna 220kV	Chęciny(miasto i gmina), Sitkówka Nowiny, Piekoszów, Miedziana Góra, Kielce	Własne środki zakładu	Zakończenie 2015
4	Linia energetyczna 400kv	Fałków, Słupia Konecka, Łopuszno, Strawczyn, Piekoszów	Własne środki zakładu	Nie rozpoczęte

4.10. BAZA EKONOMICZNA

W zakresie bazy ekonomicznej i rozwoju przedsiębiorczości nie wskazano w obowiązującym Planie konkretnych inwestycji celu publicznego. W ramach rekomendacji do dokumentów nadrzędnych wskazano jedynie preferowane kierunki działań, a mianowicie:

- przełamanie kryzysu przestarzałej bazy przemysłu miast Aglomeracji Staropolskiej,
- aktywizację gospodarczą małych miast obsługujących obszary wiejskie.

Zaproponowane w Planie kierunki i zadania posiadają wymiar głównie organizacyjny i sprowadzają się do:

- ukształtowania wielopoziomowej struktury obszarów i terenów aktywności gospodarczej, obejmującej: strefy, węzły oraz łączące je pasma aktywizacji;
- tworzenia warunków przestrzennych do napływu i alokacji kapitału;
- transformacji rynkowej przemysłu na rzecz przemysłów wysokiej technologii;
- zróżnicowania funkcji gospodarczych;
- wyposażenie obszarów aktywności w infrastrukturę techniczną i ekonomiczną;
- stworzenie profesjonalnego systemu promocji gospodarczej.

Zadania te nie posiadają rangi inwestycji celu publicznego w rozumieniu przepisów ustaw o planowaniu przestrzennym i o gospodarce nieruchomościami. Jednak należy stwierdzić, że w latach 2006–2009 zrealizowano szereg mniejszych i większych projektów inwestycyjnych (głównie komercyjnych, lokalnych), których suma wpisuje się w realizację kierunków zawartych w Planie.

W okresie programowania 2004–2006 realizacji powyższych celów służyły 2 programy unijne:

1. **Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego**, a w szczególności 3 jego działania:

- Mikroprzedsiębiorstwa – zrealizowano 121 projektów o łącznej wartości 30,4 mln PLN, z czego 8,4 mln pochodziło z dotacji unijnej. Najbardziej efektywnie startowały o te środki miasto Kielce i powiat kazimierski, a następnie powiaty kielecki, skarżyski, starachowicki i sandomierski.
- Promocja przedsiębiorczości, w ramach którego regionalne instytucje otoczenia biznesu zrealizowały 27 projektów szkoleniowych o łącznej wartości 13,9 mln PLN (8,2 mln pochodziło z dotacji unijnej). Najwięcej projektów zrealizowano w powiecie starachowickim i pińczowskim oraz skarżyskim, buskim i staszowskim;

- Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy – 28 projektów o łącznej wartości 13,8 mln PLN (10,2 mln dotacji UE), w tym projekt pn. Kielecki Inkubator Technologiczny o wartości prawie 1,3 mln PLN (pierwsza część większego przedsięwzięcia mająca na celu opracowanie niezbędnej dokumentacji, budowę partnerstwa pomiędzy Beneficjentami Ostatecznymi projektu oraz rozpowszechnienie wiedzy z zakresu innowacji i transferu technologii). Najwięcej projektów dotyczyło powiatu kazimierskiego i buskiego;
- 2. **Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw**, którego beneficjentami byli bezpośrednio przedsiębiorcy. W ramach poszczególnych działań zrealizowano 248 projektów o wartości całkowitej 672,3 mln PLN (wkład UE: 174,1 mln). Największą popularnością cieszyły się następujące działania:
 - Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw (113 projektów o łącznej wartości 250,4 mln PLN) – najwięcej w powiecie skarżyskim i opatowskim,
 - Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje (65 projektów o wartości 55,1 mln PLN) – najwięcej w powiecie włoszczowskim oraz w Kielcach i w powiecie starachowickim,
 - Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo (40 projektów na kwotę 4,4 mln PLN) – najwięcej w powiecie staszowskim.Zdecydowanie mniej projektów, ale o dużej wartości zrealizowano w ramach działań:
 - Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska (16 projektów o łącznej wartości 201,9 mln PLN) – głównie w powiecie skarżyskim oraz w mieście Kielce,
 - Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw (10 projektów o wartości 158,1 mln PLN).

Najmniejszym zainteresowaniem i niską wartością alokacji cieszyły się działania: Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw (3 projekty o wartości 1,2 mln PLN) oraz Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką (1 projekt o wartości 1,2 mln PLN). Nie wykorzystano natomiast zupełnie środków w ramach działań: Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm oraz Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych.

W okresie programowania 2007–2013 możliwości finansowania projektów w zakresie bazy ekonomicznej i rozwoju przedsiębiorczości znacznie się poszerzyły. Przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu i samorządy mogą korzystać z następujących programów:

1. **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko** – na dzień dzisiejszy realizowane są zaledwie 2 projekty w ramach działania Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza (o wartości 121,1 mln PLN) i 1 projekt w ramach działania Racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami w przedsiębiorstwach (o wartości 22,6 mln PLN).
2. **Program Operacyjny Kapitał Ludzki** – na dzień dzisiejszy realizowanych jest 170 projektów o łącznej wartości 144,2 mln PLN (wartość dotacji unijnej – 115,6 mln PLN). Główne działania wspierające rozwój przedsiębiorczości to:
 - Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie (113 projektów o łącznej wartości 95,8 mln PLN),
 - Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki (28 projektów o łącznej wartości 12,9 mln PLN),
 - Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia (20 projektów o łącznej wartości 25,5 mln PLN),
 - Transfer wiedzy (9 projektów o łącznej wartości 10 mln PLN).

3. **Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka** – na dzień dzisiejszy realizowane są 34 projekty o łącznej wartości 1 148,1 mln PLN (wartość dotacji unijnej – 828,4 mln PLN). Główne działania wspierające rozwój przedsiębiorczości z tego programu to:
- Zarządzanie własnością intelektualną (5 projektów o łącznej wartości 763,4 mln PLN) – są to projekty ponadregionalne obejmujące województwa Polski Wschodniej;
 - Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym (5 projektów o łącznej wartości 198,8 mln PLN), w tym projekt "Budowa fabryki płytek ceramicznych opartej o innowacyjną technologię produkcji "CONTINUA" realizowany na terenie starachowickiej strefy ekonomicznej przez Spółkę "VALDI-CERAMIKA" za ponad 105 mln PLN;
 - Paszport do eksportu (9 projektów o łącznej wartości 119,8 mln PLN);
 - Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego (3 projekty o łącznej wartości 45,4 mln PLN);
 - Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R (2 projekty o łącznej wartości 14 mln PLN);
 - Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B (6 projektów o łącznej wartości 3,9 mln PLN);
 - Inicjowanie działalności innowacyjnej (1 projekt o łącznej wartości 2,1 mln PLN);
 - Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej (3 projekty o łącznej wartości 0,7 mln PLN).
4. **Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej** – na dzień dzisiejszy słabo wykorzystany w zakresie bazy ekonomicznej i przedsiębiorczości. Jednocześnie jest to jedyny program, w ramach którego inwestycje z tego zakresu można zaliczyć do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Na liście indykatywnej programu znalazły się następujące projekty:

Lp.	Nazwa projektu	miejsce i lata realizacji	fundusze		stan realizacji
			orientacyjny koszt inwestycji [mln PLN]	maksymalna kwota dotacji [mln PLN]	
1.	Utworzenie Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego w województwie świętokrzyskim	Podzamcze Chęcińskie 2010-2012	56,71	43,55	nie rozpoczęte
2.	Stworzenie w spółce Odlewnie Polskie S.A. Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Komponentów Odlewniczych „OBRKO”	Starachowice 2010-2014	12,40	6,2	nie rozpoczęte
3.	Budowa infrastruktury Kieleckiego Parku Technologicznego	Kielce 2009-2011	63,15	48,47	w realizacji
4.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Targów Kielce jako Międzynarodowego Ośrodka Wystawienniczo-Kongresowego	Kielce 2009-2014	203,63	60,37	w realizacji

5. **Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego** – na dzień dzisiejszy realizowanych jest 159 projektów w ramach działania Bezpośrednie wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw – łączna wartość projektów to: 365,4 mln (dotacja UE: 118,5 mln). Nie są realizowane projekty w ramach działań:
- tworzenie i rozwój powiązań kooperacyjnych przedsiębiorstw,
 - wsparcie inwestycyjne dla instytucji otoczenia biznesu,
 - rozwój innowacji oraz wspieranie działalności dydaktycznej i badawczej szkół wyższych oraz placówek sektora „badania i rozwój”,
 - tworzenie kompleksowych terenów inwestycyjnych.

Specjalne Strefy Ekonomiczne – rozwój terytorialny

Na przestrzeni lat 2006–2009, w wyniku nowelizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i rozporządzeń wykonawczych do niej nastąpił przyrost powierzchni terenów o preferencyjnych warunkach zainwestowania.

W ramach Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. (na terenie woj. świętokrzyskiego) powstało w latach 2006–2008 pięć nowych podstref:

- w 2006 roku dwie: w mieście Suchedniów (o powierzchni 6,66 ha) oraz w gminie Morawica (80,37 ha),
- w 2007 roku dwie: w mieście Stąporków (34,14 ha) i w gminie Końskie (96,81 ha),
- w 2008 roku jedna w gminie Sędziszów (17,1 ha).

W tym samym okresie wartość kapitału inwestorów zainwestowanego w te tereny przekroczyła 600 mln PLN, a nakłady spółki zarządzającej Strefą poniesione na budowę infrastruktury wyniosły około 1,7 mln PLN. Rok 2009 nie przyniósł zmian w rozwoju strefy, a w wyniku kryzysu gospodarczego wiele inwestycji wstrzymano. Natomiast w 2010 roku, już w styczniu powiększeniu o 15 ha uległa podstrefa w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO-PARK WISŁOSAN w części dotyczącej województwa świętokrzyskiego (Podstrefa Staszów z terenem inwestycyjnym Połaniec) została powiększona w omawianym okresie o 10,62 ha (w 2007 roku).

Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości

W omawianym okresie powstała jeszcze jedna instytucja działająca na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w województwie – w październiku 2007 r. przy Akademii Świętokrzyskiej (obecnie Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego) powołano z ramienia Fundacji Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości pierwszy w Kielcach Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości.

Podsumowanie i rekomendacje do zmiany Planu

W ostatnich latach rozwój przedsiębiorczości lokalizował się głównie w dużych ośrodkach, gdzie występuje jednocześnie większość sprzyjających warunków lokalizacji: lepszy dostęp do wykwalifikowanej siły roboczej, infrastruktury transportowej i technicznej czy usług wsparcia biznesu. Nadal jest to jednak rozwój niezadowolający, generujący zwiększanie się dystansu względem województw najprężniejszych.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono niedobór inwestycji na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza innowacyjnej. Brakuje w szczególności większych inwestycji realizowanych w ramach: POIG (wszystkie priorytety i działania), POIiŚ (wszystkie działania Osi priorytetowej IV: Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska), PORPW (działanie Wspieranie innowacji), RPOWŚ (głównie w zakresie działań: tworzenie i rozwój powiązań kooperacyjnych przedsiębiorstw, wsparcie inwestycyjne dla instytucji otoczenia biznesu, rozwój innowacji oraz wspieranie działalności dydaktycznej i badawczej szkół wyższych oraz placówek sektora „badania i rozwój”, tworzenie kompleksowych terenów inwestycyjnych).

Większość kierunków i zadań zawartych w obowiązującym Planie pozostaje aktualna. Należy jednak podkreślić, że w programach unijnych aktualnej perspektywy finansowej (2007–2013) pojawiło się szereg nowych możliwości podniesienia konkurencyjności województwa w sferze gospodarczej. Umiejętność wykorzystania tych środków będzie w dużej mierze decydować o pozycji gospodarczej województwa w przyszłości, dlatego też w zmianie Planu zawarte winny być zadania ukierunkowane na wykorzystanie tych możliwości.

4.11. TURYSTYKA I REKREACJA

W aktualnie obowiązującym Planie wojewódzkim, z zakresu turystyki, sportu i rekreacji, nie zamieszczono żadnych propozycji zadań inwestycyjnych rekomendowanych do programów rządowych i samorządu województwa. W niniejszym opracowaniu, można jedynie mówić o realizacji nakreślonych w Planie ogólnych kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego w tej dziedzinie. W tym zakresie zauważa się znaczny postęp w działaniach podejmowanych przez samorządy lokalne i regionalne, mających na celu skoordynowanie wspólnych przedsięwzięć prowadzących do poprawy stanu wyposażenia w infrastrukturę turystyczną, bazę sportowo-rekreacyjną, czy też działania promocyjne na rzecz rozpropagowania walorów turystycznych województwa świętokrzyskiego.

W dziedzinie turystyki, sportu i rekreacji wnioski o dofinansowanie inwestycji realizowane były w kilku programach, zarówno wojewódzkich, jaki i krajowych. Z programów wojewódzkich należy wymienić: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Sektorowy Program Operacyjny, z krajowych natomiast: Program Operacyjny — Rozwój Polski Wschodniej, Regionalny Program Operacyjny, Program Operacyjny — Kapitał Ludzki, Program Operacyjny — Innowacyjna Gospodarka, a także „Moje boisko — Orlik 2012”.

W programach wojewódzkich w zakresie turystyki, sportu i rekreacji, realizowane mogą być mniejsze przedsięwzięcia w przykładowym zakresie:

- budowa, przebudowa, remont lub wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe;
- podejmowanie działań służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury;
- kształtowanie estetycznych obszarów przestrzeni publicznej;
- budowa, remont lub przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych.

Dodatkowo w ramach małych grantów wdrażanych na obszarach objętych działaniem Lokalnych Grup Działania (PROW) będą mogły być realizowane projekty dotyczące:

- promocji i rozwoju lokalnej aktywności, w tym promocji lokalnej twórczości kulturalnej i artystycznej, z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;
- rozwoju agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich, w tym: tworzenia i modernizowania elektronicznej bazy informacji turystycznej oraz stron WWW, przygotowania i wydania folderów i publikacji informacyjnych, oznaczenia obiektów ważnych lub charakterystycznych dla obszaru objętego lokalną strategią rozwoju;
- organizacji imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych na obszarze objętym działalnością LGD.

Większość tych zadań będzie realizowana na poziomie lokalnym i nie będzie rzutować bezpośrednio na zagospodarowanie przestrzenne województwa. Jednak z uwagi na ich masowość i znaczenie dla rozwoju turystyki powinny być uwzględnione w kierunkach regionalnej polityki przestrzennej oraz w modelu aktywizacji poszczególnych centrów i obszarów turystycznych.

Z programów krajowych realizowane będą następujące inwestycje w ramach: **PO Rozwój Polski Wschodniej** — Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej; **RPOWŚ** - przewiduje się finansowanie Świętokrzyskiego Szlaku Archeo-Geologicznego; **PO Kapitał Ludzki** prowadzone będą działania promocyjno szkoleniowe; „**Moje boisko — Orlik 2012**” realizowane są kompleksy boisk sportowych oraz w **PO Innowacyjna Gospodarka** projekt Południowo-zachodni Szlak Cystersów.

W okresach finansowania 2004–2006 i 2007–2013 z zakresu turystyki, sportu i rekreacji, z jednostek samorządu terytorialnego i prywatnych inwestorów wpłynęło ponad 200 wniosków o dofinansowanie różnorodnych inwestycji. Z czego zrealizowano ok. 70, w trakcie realizacji znajduje się, również ok. 70, pozostałe są na etapie podpisanej pre-umowy.

Znaczna część wnioskowanych projektów nie spełnia definicji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (np.: inwestycje dotyczące budowy bądź modernizacji przyszkolnych boisk i sal sportowych, urządzenie terenów sportowo-rekreacyjnych, itp.) lub były niezgodne z zakresem merytorycznym planu województwa (np.: zakup wyposażenia do obiektu hotelowego, rozbudowa hotelu, czy działania na rzecz promocji gminy, itp.). Dlatego też, większość wniosków, ze względu na ich lokalny charakter (budowa sal gimnastycznych, boisk przyszkolnych), czy też braku lokalizacji na terenie gminy (np. budowa ścieżek rowerowych) nie zostanie imiennie wymieniona w zmianie Planu, natomiast inwestycje te zostaną uwzględnione w tym dokumencie jako uogólnione kierunki działań dotyczące inwestycji o znaczeniu lokalnym, prowadzące do rozwoju i propagowania zdrowego trybu życia społeczności lokalnych.

Poniższe zestawienia tabelaryczne zawierają wykaz inwestycji, które, pomimo, że w większości planowane i finansowane były na poziomie lokalnym, ze względu na ich ponadlokalne oddziaływanie oraz podniesienie standardu usług i wyposażenia miejscowości gminnych i powiatowych zostały uznane za inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym i są rekomendowane do wniesienia, do zmiany Planu województwa.

Inwestycje na lata 2004-2006

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego — Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Lp	Nazwa i lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Wartość całkowita	Etap realizacji	Uwagi
1	Budowa wielofunkcyjnej hali sportowej w Kielcach	Gmina Kielce- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kielcach	27 500 000,00	Zrealizowany	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
2	Budowa krytej pływalni przy Zespole Placówek Oświatowych w Morawicy	Gmina Morawica	9 663 387,00	Zrealizowany	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
3	Budowa kompleksu sportowo-rehabilitacyjno-edukacyjnego w Sędziszowie – I etap	Gmina Sędziszów	2 515 868,90	Zrealizowany	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
4	Budowa Centrum (Ośrodka) Sportowo-Rekreacyjnego w Strawczynku, gm. Strawczyn - Etap I Budowa boiska do piłki nożnej	Gmina Strawczyn	4 423 407,00	Zrealizowany	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

OCENA REALIZACJI CELU PUBLICZNEGO CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM ZA LATA 2006-2009

Rozmieszczenie inwestycji z zakresu turystyki, sportu i rekreacji w powiatach i gminach województwa świętokrzyskiego

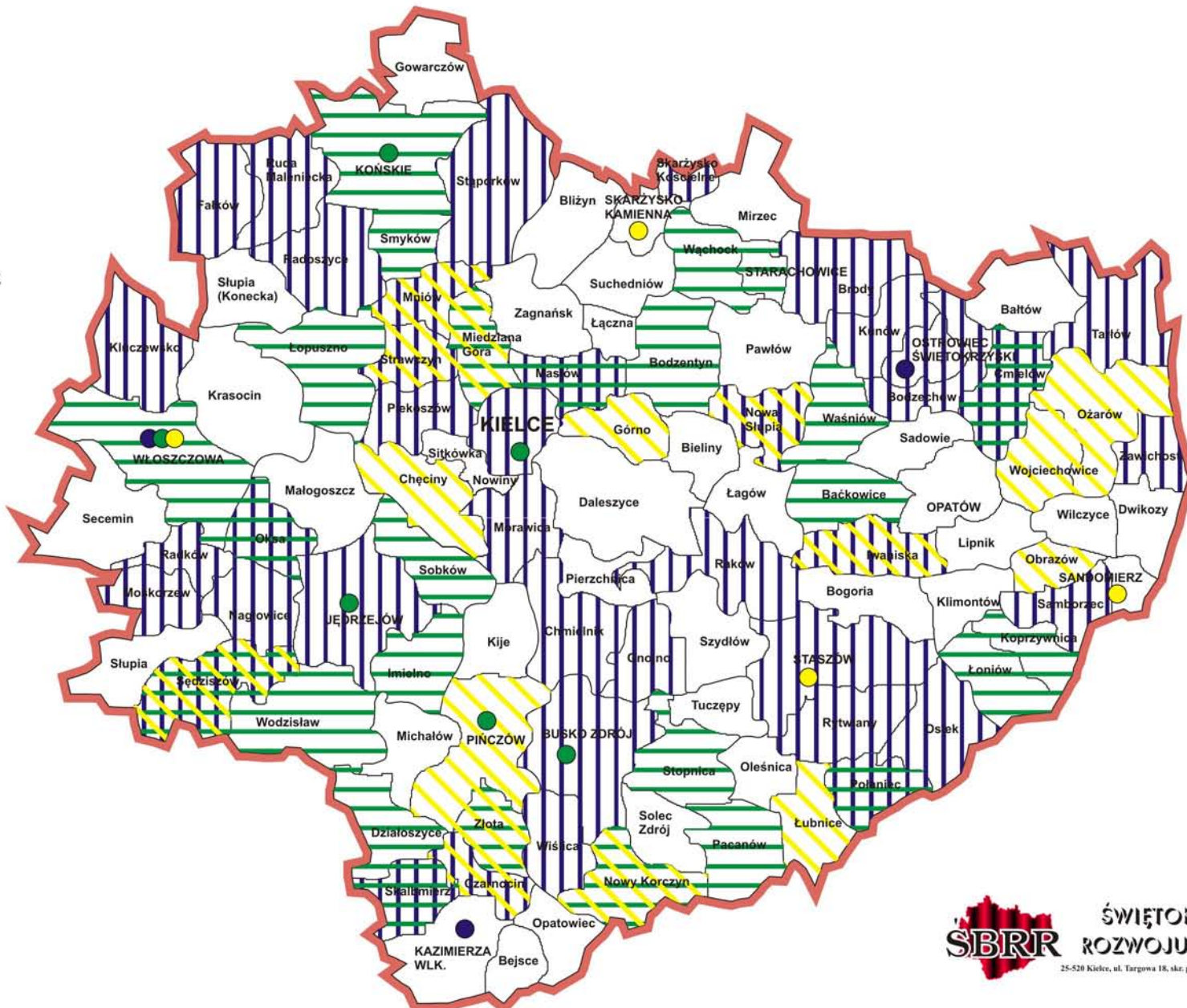
LEGENDA

Inwestycje podejmowane przez samorządy miast i gmin

- Zrealizowane
- W trakcie realizacji
- Planowane (podpisana pre-umowa)

Inwestycje podejmowane przez samorządy powiatów

- Zrealizowane
- W trakcie realizacji
- Planowane (podpisana pre-umowa)

5	Modernizacja Zespołu Stadionu Piłkarskiego w Kielcach	Gmina Kielce-Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kielcach	48 033 380,39	Zrealizowany	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
6	Budowa krytej pływalni w Kazimierzy Wielkiej	Powiat Kazimierza Wielka	7 993 080,00	Zrealizowany	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Zadania inwestycyjne na lata 2007-2013

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego — Regionalny Program Operacyjny

Lp.	Nazwa i lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Wartość całkowita	Etap realizacji	Uwagi
1	Budowa basenu oraz zespołu boisk przyszkolnych w miejscowości Baćkowice	Gmina Baćkowice	8 041 634,88	W trakcie realizacji	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
2	Budowa kompleksu sportowo-rehabilitacyjno-edukacyjnego w Sędziszowie – II etap	Gmina Sędziszów	19 705 955,59	W trakcie realizacji	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
3	Budowa krytego basenu we Włoszczowie	Gmina Włoszczowa	16 452 087,87	W trakcie realizacji	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
4	Budowa hali widowiskowo-sportowej wraz z otwartą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną w Pińczowie	Powiat Pińczowski	9 800 000,00	W trakcie realizacji	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
5	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Powiatowym Centrum Kulturalno-Rekreacyjnym we Włoszczowie przy ul. Koniecpolskiej 42	Powiat Włoszczowski	811 410,24	W trakcie realizacji	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

**Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego — Zintegrowany Program Operacyjny
Rozwoju Regionalnego**

Lp.	Nazwa i lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Wartość całkowita	Etap realizacji	Uwagi
1	Budowa basenu oraz zespołu boisk przyszkolnych w miejscowości Baćkowice	Gmina Baćkowice	6 976 873,78	W trakcie realizacji	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
2	Budowa krytej pływalni przy ul. Szkolnej w Starachowicach	Gmina Starachowice	19 628 927,87	W trakcie realizacji	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
3	Budowa Centrum Sportowo-Rekreacyjnego w Strawczynku – II etap	Gmina Strawczyn	18 485 389,43	Podpisana pre-umowa	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
4	Budowa krytego basenu we Włoszczowie	Gmina Włoszczowa	17 998 660,00	W trakcie realizacji	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
5	Budowa hali widowiskowo-sportowej wraz z otwartą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną w Pińczowie	Powiat Pińczowski	9 800 000,00	W trakcie realizacji	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
6	Powiatowe Centrum Sportowe w Staszowie	Powiat Staszowski	19 984 116,58	Podpisana pre-umowa	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
7	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Powiatowym Centrum Kulturalno-Rekreacyjnym we Włoszczowie, przy ul. Koniecpolskiej 42	Powiat Włoszczowski	486 846,14	Podpisana pre-umowa	Ze względu na ponad gminne oddziaływanie inwestycja została zakwalifikowana do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Lp.	Nazwa i lokalizacja projektu	Obszar realizacji	Etap realizacji	Uwagi
1	Świętokrzyski Szlak Archeo-Geologiczny	Województwo	Podpisana umowa	Inwestycja liniowa, 20 punktów węzłowych, m.in. Kielce, Chęciny, Baltów, Krzemionki
2	Trasa rowerowa od Sandomierza do Kielc (Sielpi)	5 województw Polski Wschodniej	Studium wykonalności	Inwestycja liniowa
3	Południowo-zachodni Szlak Cystersów	Kilka województw		Inwestycja liniowa

Podsumowując należy stwierdzić, że projekty inwestycji zamieszczone w wyżej przytoczonych programach samorządów nie wpłyną zasadniczo na zmianę struktury rejonów i centrów turystycznych określonych w obowiązującym Planie województwa. Wyznaczają jednak nowe kierunki działań, które powinny być uwzględnione w zagospodarowaniu obszarów turystycznych.

4.12. ROLNICTWO I OBSZARY WIEJSKIE

W latach 2006–2009 na obszarach wiejskich realizowanych było (względnie jest nadal) kilkanaście programów krajowych i wojewódzkich, zawierających inwestycje celu publicznego, przy czym do rolnictwa i sektora rolnego dedykowanych było bezpośrednio trzy programy posiadające charakter ogólnokrajowy.

Największy z nich **Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój Obszarów Wiejskich 2004–2006**, o ogólnej wartości w województwie wynoszącej 521.576,7 tys. złotych wdrażany był w latach 2004–2008. Instrumentem jego wdrażania był **Plan rozwoju obszarów wiejskich na lata 2004–2006**. W ramach omawianych programów wyodrębniono grupę „działań regionalnych”, dla których obowiązki Instytucji Wdrażającej przejął Samorząd Województwa Świętokrzyskiego. Były to:

- scalanie gruntów (wartość ogółem - 741, 2 tys. Euro);
- odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego (4 390,0 tys. Euro);
- gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi (1 670, 8 tys. Euro).

Inwestycje o charakterze publicznym

Lp.	Nazwa i obszar realizacji zadania	Okres realizacji	Sposób uwzględnienia w Planie ¹⁾
1	Scalenie i wymiana gruntów wsi: Dębno, Biedzychów i Nowe w gm. Ożarów	2005 -	Projekt wstrzymany z uwagi na niedobór zabezpieczenia finansowego
2	Scalenie i wymiana gruntów wsi Żuków gm. Solec Zdrój	2005 - 2008	Projekt zakończony – do uwzględnienia w uwarunkowaniach zmiany Planu województwa.
3	Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego (łącznie wykonano 10 projektów w 10 gminach o średniej wartości od 40 tys. do 420 tys. zł).	Stan na 10.02. 2008	Uwzględniono w kierunkach polityki przestrzennej – pojedyncze działania posiadają natomiast znaczenie lokalne.
4	Podwyższenie - rozbudowa lewego wału rzeki Wisły w km 0+000-2+100 zad. Rybitwy	2006 - 2007	Uwzględniono w sferze gospodarki wodnej
5	Budowa zbiornika wodnego „Zochcin” gm. Opatów o pow. 3,7 ha	2006 - 2007	Zbiornik małej retencji o znaczeniu lokalnym nie kwalifikuje się do imiennego uwzględnienia w Planie.
6	Prace zabezpieczające podłoże wałów Wisły i Nidy na terenie gmin Nowy Korczyn i Pacanów	2006 - 2007	Uwzględniono w sferze gospodarki wodnej
7	Budowa lewego wału Wisły w miejscowości Piotrowice	2007 - 2008	Uwzględniono w sferze gospodarki wodnej

¹⁾ *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego*

Pozostałe zadania obejmujące praktycznie całe spektrum potrzeb w zakresie przywracania potencjału produkcyjnego gospodarstw rolnych i przetwórstwa rolno-spożywczego zarządzane były z poziomu krajowego i rozliczane w oparciu o Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Łącznie w ramach programu dotowano 3048 zadań, przy czym zdecydowaną większość stanowiły drobne inwestycje komercyjne na rzecz

gospodarstw indywidualnych, zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, odnowy obiektów publicznych i zabytkowych oraz wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, które nie posiadają charakteru publicznego bądź znaczenia ponadlokalnego. Wśród zadań posiadających charakter publiczny należy jedynie wymienić:

- Stworzenie zintegrowanej strategii rozwoju obszaru i LDG z wykorzystaniem naturalnych zasobów geotermalnych (gminy: Bochnia, Kazimierza Wielka, Koszyce, Nowe Brzesko, Rzezawa i Szczurowa);
- Utworzenie Pilotażowego Programu Lider + w oparciu o Fundację „Kamienny Krąg” na terenie kilku gmin woj., świętokrzyskiego i mazowieckiego;
- Powołanie „Partnerstwa dla rozwoju obszarów wiejskich w sercu Gór Świętokrzyskich” oraz uruchomienie pilotażowego projektu Lider +;
- Powołanie dwóch Lokalnych Grup Działania: w gminie Bałtów i w gminie Radoszyce.

Grupy te podjęły łącznie 10 zadań budowlanych, realizujących cele publiczne. Jednak ich wymiar obszarowy jak również skala zaangażowanych środków wskazują, że są to działania o znaczeniu lokalnym. Posiadają jednak duże znaczenie dla środowiska wiejskiego, zaś ich konsekwentna realizacja w dłuższym horyzoncie czasu może przyczynić się do odnowy obszarów zurbanizowanych wsi w wymiarze ponadlokalnym.

Pod względem przestrzennym dotacje z omawianego programu skupiały się w powiatach sandomierskim, opatowskim, kazimierskim i włoszczowskim.

Znacznie poszerzony zakres zadań podejmuje **Program rozwoju obszarów wiejskich na lata 2007–2013**, który obecnie znajduje się na półmetku realizacji. W ramach tego programu Samorząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje następujące działania posiadające charakter inwestycyjny:

- Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa: schemat I – scalanie gruntów (kwota środków ogółem 14,9 mln Euro), schemat II – gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi (kwota 9,3 mln Euro);
- Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej w tym:
 - rozwój gospodarki wodno-ściekowej, w szczególności: zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej,
 - tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych,
 - wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, w tym: wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu, biomasy;(łącna kwota środków ogółem - 63,1 mln Euro)
- Odnowa i rozwój wsi (kwota środków ogółem – 25,3 mln Euro);
- Działanie Leader - wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, aktywizacja lokalnych grup działania, wdrażanie projektów współpracy (kwota ogółem - 33,0 mln Euro);

Faktyczna realizacja Programu w zakresie działań prowadzonych przez samorząd województwa rozpoczęła się pod koniec 2008 roku, po uzyskaniu zgody MRiRW na ogłaszanie naborów wniosków. W okresie od listopada 2008 roku do końca 2009 roku zakontraktowano wszystkie projekty z list rankingowych z zakresu działań: „Odnowa i rozwój wsi” oraz „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”. Wydano także 1 decyzję z zakresu „Gospodarowania rolniczymi zasobami wodnymi”. Zgodnie z planem przebiega także w Województwie Świętokrzyskim realizacja osi LEADER. Stan realizacji tych działań przedstawia się następująco:

- scalanie gruntów (brak wniosków);
- gospodarowanie rolniczymi zasobami wody (projekty objęte tym schematem obejmują budowę lub modernizację urządzeń melioracji szczegółowych, a także budowę lub modernizację urządzeń melioracji podstawowych oraz regulację cieków naturalnych,

- które zapewniają odpływ wody z urządzeń szczegółowych, magazynowanie i doprowadzenie wody do nawodnień oraz zapewnienie ochrony przeciwpowodziowej) - niestety na działania w zakresie melioracji szczegółowych nie zgłoszono wniosków natomiast inwestycje w zakresie melioracji podstawowych, służące ochronie przeciwpowodziowej omówiono w dziale gospodarka wodna;
- odnowa i rozwój wsi – zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych, promowanie obszarów wiejskich (zakwalifikowano do realizacji 117 wniosków w tym 4 rezerwowe patrz załączona mapka poglądowa);
 - podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej (zakwalifikowano do realizacji 73 wnioski dotyczące budowy sieci kanalizacji sanitarnych i wodociągowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 5 wniosków dotyczących wytwarzania i dystrybucji energii jak kolektory słoneczne i modernizacja ciepłowni w obiektach użyteczności publicznej);
 - Lider (w ramach tej osi powołano 19 Lokalnych Grup Działania – patrz załączona mapka poglądowa, które są na etapie opracowania i zatwierdzania lokalnych strategii rozwoju).

Podsumowanie

Jak wynika z powyższej analizy wszystkie omawiane zadania dotyczą celów publicznych o znaczeniu lokalnym. Aspekt ponadlokalny posiada jedynie tworzenie Lokalnych Grup Działania, ale w tej fazie wdrażania Osi Leader działanie to posiada na ogół charakter organizacyjny i nie generuje jeszcze inwestycji budowlanych. Nie kwalifikuje się więc do uwzględnienia w wykazie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Funkcjonująca LDG na obszarze objętym studium gminnym lub planem miejscowym powinna być jednak traktowana jako ważny partner społeczny, a zadania podejmowane w ramach sygnowanej przez tą Grupę, lokalnej strategii rozwoju winny być uwzględniane w planowaniu miejscowym.

Z pozostałych działań PROW 2007–2013 wdrażanych centralnie i obsługiwanych przez ARiMR pewne aspekty publiczne posiada również **rolnictwo ekologiczne**, zwłaszcza organizowane na obszarach ochrony siedlisk przyrodniczych zagrożonych wyginięciem. Działalność gospodarstw ekologicznych, wdrażających określone pakiety działań rolnośrodowiskowych może bowiem przyczynić się do ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt w skali ponadlokalnej. Stan tych gospodarstw w latach 2006–2009 kształtował się następująco:

Lata	2006	2009
Województwo	804	1168
Polska	9194	17138

Powstanie gospodarstwa ekologicznego posiada jednak znaczenie lokalne oraz wymiar komercyjny (głównym motywem jego organizacji jest produkcja i sprzedaż żywności ekologicznej, posiadającej stosowny certyfikat). Rozwój tych gospodarstw powinien być preferowany jako ważny „dla wspólnego dobra” kierunek zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach podlegających ochronie przyrody.

Kolejnym programem dedykowanym do sektora gospodarki rybackiej jest wchodzący w fazę realizacji **Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich 2007–2013 (PO RYBY)** realizowany przez ŚBRR Kielce od 2009 roku na mocy Uchwały Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 maja 2009 roku. Warunkiem realizacji inwestycji związanych z sektorem rybackim jest uzyskanie minimalnego wskaźnika „rybackości” wynoszącego 5 osób uprawnionych do

rybactwa na 10 tys. mieszkańców i przynależność gminy do stowarzyszenia, które uznaje się za lokalną grupę rybacką (LGR). Dotychczas utworzono trzy grupy rybackie spełniające kryteria dostępu do Programu, obejmujące obszar 29 gmin. Mają one szansę ubiegać się o środki w wysokości około 70 mln zł. Są to następujące grupy rybackie:

- Lokalna Grupa Rybacka Świętokrzyski Karp, w skład której wchodzi 11 gmin: Raków, Szydłów, Gnojno, Busko-Zdrój, Stopnica, Oleśnica, Wiślica, Pacanów, Rytwiany, Połaniec, Osiek. Grupa ta obejmuje obszar liczący ok. 90 tys. osób.
- Lokalna Grupa Rybacka Jędrzejowska Ryba, w skład której wchodzi 9 gmin: Jędrzejów, Małogoszcz, Oksa, Nagłowice, Słupia, Sędziszów, Wodzisław, Imielno, Sobków. Grupa ta obejmuje obszar liczący ok. 85 tys. osób.
- Lokalna Grupa Rybacka Między Nidą a Pilicą, w skład której wchodzi 9 gmin: Ruda Maleniecka, Fałków, Kluczewsko, Krasocin, Włoszczowa, Secemin, Radków, Moskorzew oraz jedna gmina spoza województwa tj. gmina Przedbórz w województwie łódzkim. Grupa ta obejmuje obszar ok. 69 tys. osób.

Powstałe LGR przygotowują się aktualnie do złożenia wniosków do MRiRW o wybór LGR do realizacji opracowanych przez nie Lokalnych Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich.

Wnioski do Planu województwa

Głównym celem programu jest wzrost ilości i jakości produkcji rybackiej oraz unowocześnienie sektora rybactwa śródlądowego. Celami dodatkowymi (posiadającymi aspekty publiczne) jest zwiększenie retencji wodnej, poprawa bilansu wodnego gleb oraz usprawnienie funkcjonowania lokalnych ekosystemów. Z uwagi na szeroki zasięg działania obejmujący ca 30% gmin województwa, program ten spełniał więc będzie funkcje ponadlokalne, zwłaszcza środowiskowe i powinien być uwzględniony w systemie planowania przestrzennego. Posiada też szersze znaczenie gospodarcze, bowiem prowadzi do integracji rynku ryb słodkowodnych w skali wojewódzkiej.

W ramach pozostałych zadań inwestycyjnych realizowanych dla potrzeb sektora rolnego w latach 2006–2009 należy wymienić Rozbudowę i modernizację bazy magazynowo-przechowalniczej Sandomierskiego Ogrodniczego Rynku Hurtowego S.A w Sandomierzu przy ul. Przemysłowej 7, która była realizowana ze środków przewidzianych w ramach Kontraktu Wojewódzkiego i jest już zakończona.

Ocena realizacji inwestycji rolnośrodowiskowych

Jednym z działań PROW, które realizuje cele ekologiczne (określone w art. 2, pkt 5 ppkt 9a ustawy o gospodarce nieruchomościami) są programy rolnośrodowiskowe wprowadzane w województwie od 2004 roku (PROW 2004–2006). Obecnie realizowany „Program rozwoju obszarów wiejskich na lata 2007–2013” obejmuje 9 pakietów działań rolnośrodowiskowych, z których większość jest aktualnie wdrażanych. Są to zarówno zadania kontynuowane z poprzednich lat, jak i zadania nowe podejmowane przez kolejnych beneficjentów programu. Są nimi rolnicy, którzy posiadają samoistnie (względnie zależnie) gospodarstwo rolne o pow. min 1 ha użytków rolnych, położone na terytorium RP. Beneficjent musi zobowiązać się do realizacji działań środowiskowych poprzez 5 lat, zgodnie z planem działalności rolnośrodowiskowej opracowanym przy pomocy specjalistów z właściwego ODR posiadających uprawnienia do sporządzania tego rodzaju planów. Instytucją obsługującą i monitorującą wdrażanie omawianego programu jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Do najpopularniejszych pakietów działań (z których część jest zrejonizowana w tzw. strefach priorytetowych) należą: rolnictwo ekologiczne, rolnictwo zrównoważone, ekstensywne trwałe użytki zielone i utrzymanie rzadkich gatunków zwierząt.

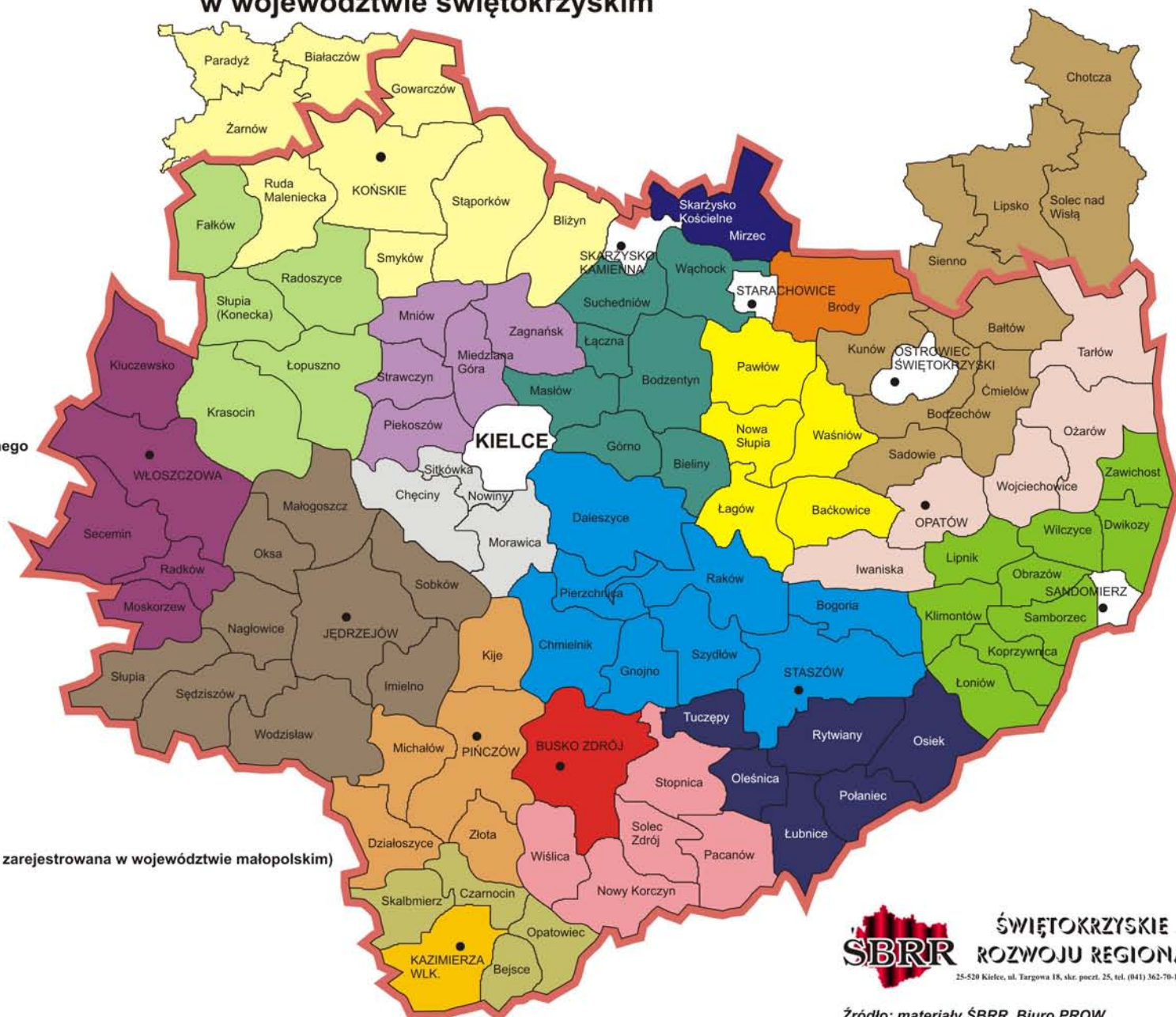

OCENA REALIZACJI CELU PUBLICZNEJ CELEU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM ZA LATA 2006-2009

Mapa rozmieszczenia Lokalnych Grup Działania w województwie świętokrzyskim

LEGENDA

- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Świętokrzyskiej
- LGD "Białe Ługi"
- LGD "Brody nad Kamienną"
- LGD "Razem na Rzecz Rozwoju"
- Sandomierskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego
- LGD "Dorzecze Bobrzy"
- LGD "Krzemienny Krąg"
- LGD "Perły Czarnej Nidy"
- LGD Stowarzyszenie G5
- LGD Powiatu Opatowskiego
- LGD "Wokół Łysej Góry"
- LGD "Perły Ponidzia"
- LGD Region Włoszczowski
- LGD "U ŹRÓDEŁ"
- LGD Ponidzie
- LGD Ziemia Jędrzejowska - GRYF
- LGD "Słoneczny Lider"
- LGD "Nad Czarną i Pilicą"
- LGD Dorzecze Wisły
- Nadwiślańska Grupa Działania E.O. CENOMA (LGD zarejestrowana w województwie małopolskim)
- Gminy miejskie - nie objęte podejściem LEADER

OCENA REALIZACJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONAD LOKALNYM W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM ZA LATA 2006-2009

Lokalizacja projektów realizowanych w ramach SPO “Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”

LEGENDA

Budowa i adaptacja lub remont połączony z modernizacją oraz wyposażeniem obiektów pełniących funkcje kulturalne

Kształtowanie i zagospodarowanie centrów wsi, urzędnia terenów zielonych i wypoczynkowych oraz zagospodarowanie zbiorników i cieków

Rewitalizacja lub adaptacja obiektów zabytkowych oraz odnawianie i konserwacja lokalnych pomników historii i miejsc pamięci

Zakup i odnowa obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa danego regionu i ich adaptacja na cele publiczne

Infrastruktura rekreacyjna, sportowa i turystyczna

ŚWIĘTOKRZYSKIE BIURO
ROZWOJU REGIONALNEGO

25-520 Kielce, ul. Targowa 18, skr. poczt. 25, tel. (041) 362-70-12, e-mail: sekretariat@sbrr.pl

Stan realizacji programów rolnośrodowiskowych

Wyszczególnienie	2004 – 2006 wykonanie	2007	2008	2009
Liczba zgłoszonych wniosków	1117	3914	1886	3095
Liczba wydanych decyzji	-	3775	1752	620
Kwota przyznanego dofinansowania w mln zł.	44,5	16,6	21,4	11,7

Liczba gospodarstw i firm rolno spożywczych posiadających status ekologiczny

Wyszczególnienie	2006	2009
Województwo		
- gospodarstwa	804	1168
- firmy	-	8
Polska		
- gospodarstwa	9194	17138
- firmy	-	277

Wnioski do zmiany Planu województwa

Inwestycje prowadzone w ramach programów rolnośrodowiskowych mają wyłącznie charakter lokalny i nie muszą być imiennie uwzględniane w Planie. Nie mniej należy uwzględnić w planowaniu przestrzennym strefy priorytetowe programu, jako obszary koncentracji działań rolnośrodowiskowych, które powinny być chronione przed zagospodarowaniem mogącym zniweczyć ich pozytywne skutki dla środowiska i krajobrazu.

Ważnym wskaźnikiem monitoringu rolniczej przestrzeni produkcyjnej może być liczba gospodarstw ekologicznych prowadzących produkcje metodami ekologicznymi (program krajowy zakłada ponad dwukrotny wzrost liczby gospodarstw ekologicznych).

4.13. LEŚNICTWO

Do najważniejszych inwestycji leśnych zalicza się obecnie zalesianie gruntów. Zalesienia te są realizowane na gruntach porolnych, nieekonomicznych w użytkowaniu rolniczym jak również innych gruntach nie użytkowanych rolniczo (możliwość dofinansowania zalesień na gruntach nie rolnych stwarza realizowany obecnie PROW na lata 2007–2013). Realizacja zalesień nie jest bezpośrednio uznana za cel publiczny w rozumieniu przepisów art. 5 omawianej już ustawy o gospodarce nieruchomościami. Jednak z uwagi na ustawowy wymóg prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej zawarty w art. 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach - jednolity tekst (Dz. U. 91.101.444) inwestycje te można zakwalifikować do innych celów publicznych określonych w odrębnych ustawach (art. 2, pkt 5 ppkt 10 ww. ustawy o gospodarce nieruchomościami). Zmierzają one bowiem do: *ukształtowania struktury przyrodniczej i przestrzennej lasów w sposób i w tempie zapewniającym trwale zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania, teraz i w przyszłości, wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów.*

Zasady przeznaczania gruntów do zalesienia regulują przepisy ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczaniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz.U. Nr 73, poz. 764 z późn. zm.) oraz Wytyczne Ministrów Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Środowiska w sprawie

określenia granicy rolno-leśnej. Biorąc pod uwagę dominację ekologicznych i społecznych funkcji lasów, które są niezwykle ważne w polityce zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i obszarów funkcjonalnych miast, zwłaszcza tzw. zielonych pierścieni, inwestycje te należy uznać za realizowane dla „wspólnego dobra”.

Ograniczony terytorialnie wymiar prac zalesieniowych (mieszczących się na ogół w granicach obrębu lub sołectwa) jak również ustalona we wspomnianym PROW maksymalna powierzchnia gruntów do zalesienia, która w przypadku jednego beneficjenta (użytkownika gruntów) nie może przekraczać 20 ha, przesądzają jednak o lokalnym charakterze tych inwestycji.

Podstawą prac zalesieniowych w województwie jest **Krajowy program zwiększania lesistości** (KPZL), który został przyjęty przez Radę Ministrów w czerwcu 1995 r. Program ten zakłada wzrost lesistości kraju do 30% w 2020 r. oraz do 33% w 2050 r. Zgodnie z wielokierunkową metodą oceny preferencji zalesieniowych opracowanych przez Instytut Leśnictwa KPZL różnicuje preferencje zalesieniowe według gmin, przy czym w województwie świętokrzyskim większość gmin została zaliczona do posiadających duże i najwyższe preferencje zalesieniowe.

KPZL nie jest jednak programem rządowym i nie zapewnia środków na inwestycje zalesieniowe. Realizacja zadań programu zawartych w jego aktualizacji z 2003 r. napotyka jednak w ostatnich kilku latach na poważne ograniczenia, które powodują, że przyjęty rozmiar zalesień nie jest realizowany. Należy do nich zaliczyć ograniczenia zalesień w ramach PROW 2007–2013 na gruntach prywatnych, wynikające m.in. z przesłanek przyrodniczych, czyli ochrony gatunków i siedlisk nieleśnych:

- wyłączenie z zalesień obszarów sieci ekologicznej Natura 2000 (do czasu opracowania planów ich ochrony);
- wyłączenie z zalesień trwałych użytków zielonych (łąk i pastwisk);
- określenie minimalnej i maksymalnej powierzchni zalesienia na jednego beneficjenta - 0,5–20 ha;
- konkurencyjność innych działań w PROW - rent strukturalnych, przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i ONW;
- skrócenie przez KE okresu przyznawania premii zalesieniowej z 20 do 15 lat.

Inne bardzo istotne ograniczenie zalesień na gruntach prywatnych stwarzają:

- wzrost cen gruntów rolnych, przeznaczanie ich na cele inne niż leśne i w efekcie zmniejszenie ich podaży dla zalesień.
- ograniczenia zalesień na gruntach Skarbu Państwa:
 - znaczne zmniejszenie od 2005 r. powierzchni gruntów rolnych przekazywanych przez Agencję Nieruchomości Rolnych do zalesienia przez Lasy Państwowe i przewidywane przez agencję dalsze zmniejszanie przekazywanego rocznego arealu w stosunku do założeń KPZL;
 - na gruntach SP nie będzie zalesień na obszarach sieci Natura 2000 (do czasu opracowania planów ich ochrony).

W przewidywanej w b.r. aktualizacji programu nacisk położony zostanie na pozostawienie na dotychczasowym poziomie lub weryfikację w górę założeń dotyczących powierzchni zalesień na obszarach, na których zwiększenie lesistości ma szczególne znaczenie środowiskowe. Są to przede wszystkim obszary o niskiej lesistości w centralnych regionach kraju oraz obszary głównych korytarzy ekologicznych i ochrony wód. Dotychczasowe zalesienia z wykorzystaniem środków UE obejmują często obszary o wysokiej lesistości. O wielkości powierzchni zalesień decydują tam głównie możliwości, czyli podaż gruntów do zalesienia, a nie rzeczywiste potrzeby. Podstawowym celem

aktualizacji KPZL jest zatem poprawa jakości rozmieszczenia zalesień w aspekcie przyrodniczym.

W okresie 2006–2009 zalesienia były finansowane z różnych źródeł jak np.: fundusz ochrony środowiska, fundusz leśny, środki własne użytkowników gruntów. Jednak po roku 2004 większość środków była zabezpieczana w ramach PRPW 2004–2006 a później PROW 2007–2013.

W pierwszym roku po akcesji w świętokrzyskim zalesiono 369 ha gruntów, w tym 317 ha gruntów prywatnych. Od 1 września 2004 roku zalesianie gruntów rolnych, prowadzone przez prywatnych właścicieli gruntów, było wspierane ze środków wspólnotowych w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006 i działania nr 5 - zalesienie gruntów rolnych, a w latach 2007–2013 z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, który wdraża działanie - zalesienie gruntów rolnych i innych niż rolne.

Realizacja zalesień w latach 2006–2009

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009
Zalesienie gruntów publicznych w ha	25,0	20,6	10,1	-
Zalesienia gruntów prywatnych w ha	612,8	549,8	301,9	
Liczba zgłoszonych wniosków zalesieniowych szt.	-	252	188	228
Przyznane kwoty pomocy z PROW mln zł.	4,1 - za okres 2004 -2006	3,2	2,7	3,0

Bardzo ważne dla sprawnej realizacji inwestycji zalesieniowych są ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, na podstawie których przeznacza się grunty do leśnego zagospodarowania. Ustalenia te powinny być sformułowane w taki sposób, aby dokumenty te mogły stanowić podstawę decyzji o zalesieniu gruntów bez konieczności uzupełniania ich dodatkową dokumentacją.

Planując zalesienia gruntów należy mieć na uwadze fakt, że jest to inwestycja wieloletnia, która przesądzi o sposobie wykorzystania terenu w bardzo długim okresie. Z tego też powodu zalesienia powinny być prowadzone z zachowaniem zasad racjonalnej gospodarki przestrzennej i z uwzględnieniem uwarunkowań ekologicznych.

Jedną z ważniejszych inwestycji leśnych w latach 2004–2006 mającą głównie charakter organizacyjny było utworzenie w centralnej części województwa na obszarze o pow. 68 245 ha „**Leśnego Kompleksu Promocyjnego Puszcza Świętokrzyska**”, obejmującego duże kompleksy leśne wokół Kielc należące do nadleśnictw: Kielce, Łągów, Suchedniów, Zagnańsk i Skarżysko. W ramach tego Kompleksu przewidziana jest dalsza rozbudowa infrastruktury na potrzeby edukacji i turystyki (ośrodki edukacji, ścieżki przyrodnicze, punkty widokowe, miejsca odpoczynku, parkingi itp.). Działania te muszą uwzględniać potrzeby ochrony walorów przyrodniczych województwa świętokrzyskiego, zwłaszcza istniejących form ochrony przyrody, tj. rezerwatów i parków krajobrazowych.

Ważnym zadaniem inwestycyjnym jest także stała **modernizacja i rozbudowa systemu ochrony przeciwpożarowej lasów Państwowych**. System ten tworzą m.in.: punkty alarmowo-dyspozycyjne w każdym nadleśnictwie, wieże obserwacyjne (28 sztuk), sieć łączności radiotelefonicznej, patrole lotnicze (planuje się m.in. zakup samolotów dla każdego nadleśnictwa i stacjonowanie ich w Leśnej Bazie Lotniczej w Masłowie na Lotnisku w Masłowie) oraz zakup samochodów patrolowo-gaśniczych (9 sztuk). Słabą stroną systemu ochrony przeciwpożarowej lasów jest jeszcze sieć dojazdów pożarowych oraz punktów

czerpania wody. Budowa dróg leśnych jest bardzo kosztownym przedsięwzięciem, dlatego Lasy Państwowe ubiegają się o uzyskanie na ten cel środków unijnych.

Podsumowanie

Omawiane zadania inwestycyjne na obszarach leśnych (poza organizacją LKP „Puszcza Świętokrzyska”) posiadają charakter lokalny stąd też nie kwalifikują się do uwzględnienia w Planie jako inwestycje ponadlokalne. Z uwagi na dużą ich ilość i znaczny wymiar obszarowy inwestycje te powinny być jednak uwzględnione w priorytetowych kierunkach polityki przestrzennej samorządu województwa w zakresie leśnictwa.

Wnioskuje się o uwzględnienie w uwarunkowaniach zmiany „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa..” zadania zat. **Organizacja i zagospodarowanie „Leśnego kompleksu promocyjnego Puszcza Świętokrzyska” jako inwestycji zakończonej w 2006 r. (I etap).**

4.14. OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO

W latach 2006–2009 w ramach inwestycji służących poprawie bezpieczeństwa publicznego zrealizowano zadania obejmujące m.in.:

Straż Pożarna

- rozbudowę JRG nr 2 w Kielcach,
- budowę posterunku JRG w Sędziszowie,
- budowę straźnicy w Staszowie,
- rozbudowę straźnicy we Włoszczowie,
- budowę straźnicy w Pińczowie,
- rozbudowę straźnicy w Opatowie,
- budowa straźnicy JRG nr III w Kielcach.

Policja

- budowa nowej siedziby I Komisariatu Policji Komendy Miejskiej Policji w Kielcach,
- modernizacja i rozbudowa Komendy Powiatowej Policji w Ostrowcu Św.,
- przebudowa i rozbudowa budynku Nr 95 Komendy Miejskiej Policji w Kielcach,
- modernizacja i rozbudowa Komendy Powiatowej Policji w Busku-Zdroju,
- nadbudowa i przebudowa budynku Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach,

Jednocześnie w najbliższym czasie planowana jest realizacja inwestycji związanych z:

Straż Pożarna

- budowę straźnicy Komendy Powiatowej PSP w Kazimierzy Wielkiej,
- rozbudowę straźnicy Komendy Powiatowej PSP w Skarżysku Kamiennej,
- rozbudowę straźnicy Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Policja

- budowa i przebudowa budynków Komendy Powiatowej Policji w Staszowie,
- budowa i przebudowa budynków Komendy Powiatowej Policji we Włoszczowie.

4.15. TERENY ZAMKNIĘTE

Celem publicznym w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami jest m.in. ***budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa***

publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich.

Niektóre z ww. obiektów i urządzeń zlokalizowane są na terenach zamkniętych - o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określonych przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych (art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 – Prawo geodezyjne i kartograficzne tekst jednolity Dz.U. 2005 nr 240 poz. 2027 z późn. zm.). Do terenów zamkniętych usytuowanych na obszarze województwa świętokrzyskiego należą głównie tereny: kolejowe, wojskowe oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach. Ze względu na to, że inwestycje celu publicznego lokalizowane na terenach kolejowych zostały przeanalizowane w dziedzinie transportu, w tej części „Oceny ...” skupiono się wyłącznie na inwestycjach celu publicznego lokalizowanych na terenach zamkniętych należących do wojska i policji.

Do terenów zamkniętych wojskowych wg Wykazu Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego należą: w Kielcach: koszary, obiekt sztabowy przy ul. Wojska Polskiego, kościół garnizonowy przy ul. Chęcińskiej, obiekt sztabowy przy ul. Wesolej, przychodnia lekarska przy ul. Szczepaniaka; w Sukowie w gm. Daleszyce – obiekty magazynowe; w Dyminach w gm. Morawica – obiekt magazynowy; w Busku – Zdroju obiekty sztabowe i szpitalny; w Sandomierzu obiekty koszarowy i sztabowy i w miejsc. Radoszki w gm. Wilczyce – obiekt techniczny. Tereny zamknięte będące w użytkowaniu Komendy Wojewódzkiej Policji to nieruchomości zlokalizowane w Kielcach przy ul. Seminaryjskiej oraz przy ul. Kusocińskiego.

Inwestycje celu publicznego na terenach zamkniętych są lokalizowane w drodze decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Rejestr tych decyzji, prowadzi wojewoda.

Ze względu na brak analizy inwestycji celu publicznego na terenach zamkniętych w poprzedniej „Ocenie...” obecnie wzięto pod uwagę inwestycje w tym zakresie począwszy od 2003 roku.

W okresie 2003–2007 Wojewoda Świętokrzyski wydał 103 decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Większość tych decyzji dotyczyła inwestycji na obiektach infrastruktury technicznej i transportowej, zlokalizowanych całkowicie bądź częściowo na terenach zamkniętych – głównie kolejowych, bądź w ich strefie ochronnej. Inwestycje te zostały dokładnie przeanalizowane i uwzględnione w odpowiednich dziedzinach dotyczących infrastruktury technicznej i transportowej opracowywanej „Oceny ...”. Pozostałe inwestycje na terenach zamkniętych, posiadające wydane decyzje o ULICP, dotyczące obiektów o charakterze ponadlokalnym zamieszczono w poniższej tabeli.

Lp.	Nazwa i adres wnioskodawcy	Rodzaj inwestycji oraz jej lokalizacja	Data wydania decyzji o ULICP
1.	Centrum Szkolenia na Potrzeby Sił Pokojowych w Kielcach ul. Wojska Polskiego 300, Kielce	Zmiana sposobu użytkowania części pomieszczeń w budynku nr 2 (m.in.: planowana przebudowa części pomieszczeń na sale dydaktyczno-wykładowe oraz na pomieszczenia administracyjno-biurowe), lokalizacja – Kielce, przy ul. Wojska Polskiego	22.03.2005r.
2.	Centrum Szkolenia na Potrzeby Sił Pokojowych w Kielcach, ul. Wojska Polskiego 300, Kielce	Remont i rozbudowa posterunku obserwacyjnego (wykonanie dwóch zapór przeciw pojazdom oraz wież obserwacyjnych), lokalizacja -Kielce przy ul. Wojska Polskiego	06.06.2005r.
3.	21 Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjny ul. Rzewuskiego 8, Busko Zdrój	Budowa zbiornika na azot ciekły w pobliżu bud. 21, lokalizacja-Busko Zdrój	22.08.2005r.
4.	21 Wojskowy Szpital	Przebudowa konstrukcji dachu budynku nr 19,	22.08.2005r.

	Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjny ul. Rzewuskiego 8, Busko Zdrój	lokalizacja Busko-Zdrój	
5.	ZM Mesko S.A. ul. Legionów 122, Skarżysko-Kamienna	Odbudowa i modernizacja bud. 70 C wraz z bud. sterowni, lokalizacja- Skarżysko Kamienna	11.09.2006r.
6.	ZM Mesko S.A. ul. Legionów 122, Skarżysko-Kamienna	Odbudowa i modernizacja bud. 72 C wraz z bud. sterowni, lokalizacja- Skarżysko Kamienna	04.10.2006r.
7.	ZM Mesko S.A. ul. Legionów 122, Skarżysko-Kamienna	Odbudowa i modernizacja bud. SP-6, lokalizacja- Skarżysko Kamienna	10.10.2006r.
8.	ZM Mesko S.A. ul. Legionów 122, Skarżysko-Kamienna	Przebud. bud. magazyn. R-24, lokalizacja- Skarżysko Kamienna	10.10.2006r.
9.	ZM Mesko S.A. Skarżysko Kamienna	Przebud. bud. magazyn. R-23, lokalizacja- Skarżysko Kamienna	18.10.2006r.
10.	ZM Mesko S.A. ul. Legionów 122, Skarżysko-Kamienna	Odbudowa i przeb. bud. prod. Nr 84/85	16.08.2006r.
11.	ZM Mesko S.A. ul. Legionów 122, Skarżysko-Kamienna	Odbudowa i modernizacja bud. R-60	16.08.2006r.
12.	Komenda Wojewódzka Policji Kielce ul. Seminaryjska 12	Nadbudowa budynku dawnego kina Bajka przy ul. Seminaryjskiej w Kielcach	21.02.2007r.
13.	Komenda Wojewódzka Policji Kielce ul. Seminaryjska 12	Budowa parkingu, dróg dojazdowych, placu spacerowego oraz przebudowa budynku na pomieszczenia biurowe, lokalizacja – ul. Seminaryjska Kielce	21.02.2007r.
14.	ZM Mesko S.A. Skarżysko Kamienna, ul. Legionów 122, Skarżysko-Kamienna	Przebudowa budynku produkcyjnego R18 wraz z infrastrukturą towarzyszącą, chłodnią, lokalizacja- Skarżysko Kamienna	01.06.2007r.

Z zamieszczonych powyżej informacji wynika, że w okresie 2003–2007 na terenach zamkniętych, poza terenami kolejowymi prowadzono jedynie roboty budowlane, w obrębie 4 obiektów: Centrum Szkolenia na Potrzeby Sił Pokojowych w Kielcach, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, Szpitala Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjnego w Busku-Zdroju oraz ZM Mesko w Skarżysku-Kamiennej. Polegały one głównie na przebudowie istniejących budynków w celu lepszego ich dostosowania do pełnionych obecnie funkcji. Jedynie w zakładzie ZM Mesko prowadzono prace odtworzeniowe, które mogą świadczyć o lepszej kondycji tej firmy, której przyszłość do niedawna stała pod znakiem zapytania.

Podsumowanie

W obowiązującym Planie brak jest propozycji zadań z omawianego zakresu, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, rekomendowanych do programów rządowych i samorządu województwa, nie wyodrębniono też terenów zamkniętych, jako takich, gdyż obowiązek ich uwzględnienia w planie zagospodarowania przestrzennego województwa wprowadziła dopiero ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Pomimo to, w Planie uwzględniono dziedzinę – Obronność i Bezpieczeństwo. Ustalono w tym dokumencie kierunki polityki przestrzennej w zakresie obronności, polegające m.in. na: *zapewnieniu bezkolizyjności funkcjonowania istniejących kompleksów wojskowych oraz właściwego utrzymania infrastruktury garnizonowej i poligonowej, zapewnieniu rezerw terenów dla celów budowy i rozbudowy tej*

infrastruktury, ... dogodnie warunki lokalizacji obiektów i urzędzeń policji ... na wszystkich poziomach systemu osadniczego, pozostają nadal aktualne i powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w opracowywanej zmianie „Planu”.

Nie zmieniło się również nic w zakresie lokalizacji zadań rządowych z zakresu obronności służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, nadal nie przewiduje się ich lokalizacji na obszarze województwa świętokrzyskiego. Z pisma (znak GM-446-1/2007 z 2007-05-15), będącego odpowiedzią Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach na pismo ws. przystąpienia do sporządzania Planu wynika, że również Policja nie planuje realizacji na terenie województwa żadnych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, służących bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu. Takie stanowisko potwierdza również wykaz decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego na terenach zamkniętych, zamieszczony w powyższej tabeli, w którym nie ma ani jednej decyzji dotyczącej lokalizacji (budowy) całkiem nowych budynków lub ich zespołów na terenach zamkniętych. W związku z powyższym w zmianie Planu województwa należy uwzględnić tereny zamknięte znajdujące się na obszarze województwa świętokrzyskiego jednak bez imiennego wykazu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na tych terenach ze względu na brak informacji na temat realizacji tego typu inwestycji na obszarze województwa świętokrzyskiego.

5. WNIOSKI KOŃCOWE

Jak już wspomniano w części wstępnej „Oceny...” inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym są definiowane w kilku ustawach. Przepisy te budzą jednak pewne wątpliwości interpretacyjne. Dotyczy to zarówno podziału zadań inwestycyjnych na inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym, jak też jednoznacznej identyfikacji celów publicznych. Utrudnia to fakt, że w obowiązującej ustawie o gospodarce nieruchomościami, określającej zakres celów publicznych brak jest odniesienia do wielu nowych obszarów inwestowania, które pojawiły się wraz z gospodarką rynkową i posiadają wyraźne aspekty „dla dobra wspólnego”. Dotyczy to takich dziedzin jak: innowacyjność, energetyka odnawialna, kapitał ludzki, rynek pracy, inwestycje podejmowanych przez LDG w ramach lokalnych strategii rozwoju, programy rolnośrodowiskowe itp., które mają obecnie istotny wpływ na możliwości i kierunki rozwojowe województwa. Nie ukazało się też zapowiadane w art. 40 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zarządzenie wykonawcze które uściślałoby terminologię i metodykę sporządzania wojewódzkich opracowań urbanistycznych.

W tej sytuacji w niniejszym opracowaniu analizie poddano nie tylko inwestycje spełniające obowiązujące kryteria celu publicznego, ale również te zadania, które ze względu na szerszy wymiar publiczny i duże znaczenie dla zagospodarowania przestrzeni społecznej powinny zostać zawarte w zmianie Planu województwa. Ponadto analizie poddano również inwestycje podejmowane przez samorządy lokalne i różne podmioty partnerskie, które ze względu na ponadlokalny zasięg oddziaływania i wysoki standard funkcjonowania kwalifikują się do zadań o znaczeniu ponadlokalnym.

Oceniając realizację propozycji zadań inwestycyjnych zawartych w obowiązującym Planie województwa należy stwierdzić, że większość z nich nie została wykonana głównie ze względu na brak zabezpieczenia finansowego. Zaledwie kilka z przedsięwzięć rekomendowanych do programów krajowych i wojewódzkich udało się zrealizować (np.: zbiornik wodny „Wióry”, zbiornik „Szymanowice”, powołanie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach). Część z nich jest nadal w trakcie realizacji jak np. droga ekspresowa S-7 Warszawa – Kraków, droga ekspresowa S-74 Łódź – Rzeszów, modernizacje „obejścia” dróg krajowych, gazociąg wysokoprężny Busko – Jędrzejów – Włoszczowa,

budowa Świętokrzyskiego Centrum Onkologii i Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii itp.). Pod znakiem zapytania stoi realizacja dużych inwestycji jak: zbiorniki wodne „Chęciny” i „Oleszno”, czy też budowa terminali na LHS w Staszowie i Grzybowie. Nie mniej większość postulatów inwestycyjnych zawartych w obowiązującym Planie jest nadal aktualna i powinna zostać przetransponowana do zmiany „Planu...”.

Z opracowywanej „Oceny...” wynika, że w okresie 2006–2009 zdecydowanie najczęściej inwestycji zrealizowano w dziedzinie transportu, komunikacji i łączności. Stanowią one ok. 38% wszystkich inwestycji realizowanych na terenie woj. świętokrzyskiego. Poza tym wykonano również wiele inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej — 13% ogółu. Ze wszystkich analizowanych przedsięwzięć udało się zrealizować 43% inwestycji, natomiast zarówno inwestycje w trakcie realizacji jak i planowane stanowią po ok. 28,3%.

Oceniając skalę procesów inwestycyjnych należy podkreślić znaczne przyspieszenie realizacji inwestycji celu publicznego po wejściu Polski do Unii Europejskiej. Punktem zwrotnym była ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju, stwarzająca możliwość opracowania nowych programów (krajowych i wojewódzkich) i podjęcia zadań w różnych dziedzinach zagospodarowania przestrzennego. Przyczyniły się one już znacząco do poprawy wyposażenia wielu obszarów w województwie, zwłaszcza w infrastrukturę komunalną i społeczną. Efektem wdrażania tych programów jest ponadto stały wzrost liczby inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zarówno w odniesieniu do wykazu zadań zamieszczonych w obowiązującym Planie jak też zawartego w poprzedniej edycji „Oceny realizacji inwestycji celu publicznego...” za lata 2004–2006.

Aktualny wykaz inwestycji celu publicznego oraz innych zadań o znaczeniu ponadlokalnym zrealizowanych, realizowanych, bądź planowanych do realizacji na obszarze województwa świętokrzyskiego do roku 2015 zawiera poniższa tabela. **Do uwzględnienia w wykazie zamieszczonym w zmianie Planu zagospodarowania województwa świętokrzyskiego kwalifikują się wszystkie zawarte w tabeli inwestycje z wyjątkiem zrealizowanych.**

Wykaz inwestycji celu publicznego oraz innych zadań o znaczeniu ponadlokalnym zrealizowanych, realizowanych, bądź planowanych do realizacji na obszarze województwa świętokrzyskiego (stan na marzec 2010)

(w tabeli liczba porządkowa odpowiada numerowi inwestycji w danej dziedzinie na mapie)

Lp.	Inwestycja	Stan realizacji
I. Ochrona przyrody		
1.	Powiększenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego	planowane
2.	Utworzenie rezerwatu przyrody „Ewelinów” (gm. Łopuszno)	zrealizowane
3.	Utworzenie rezerwatu przyrody „Wisła pod Zawichostem” (gm.: Dwikozy, Zawichost)	zrealizowane
4.	Powiększenie rezerwatu przyrody „Oleszno” (gm.: Łopuszno, Krasocin)	zrealizowane
5.	Ostateczne utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000	w trakcie realizacji
6.	Budowa ogrodu botanicznego w Kielcach	w trakcie realizacji
II. Osuwiska		
1.	Program SOPO – rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Woj. świętokrzyskie prawie w całości zostanie objęte tym opracowaniem.	planowane do realizacji
III. Surowce mineralne		
1.	Eksploatacja wód mineralnych ze złoża Busko-Zdrój	w trakcie realizacji
2.	Eksploatacja wód mineralnych ze złoża Solec-Zdrój	w trakcie realizacji
3.	Eksploatacja wód mineralnych ze złoża Welńin	w trakcie realizacji
4.	Eksploatacja wód mineralnych ze złoża Las Winiarski	w trakcie realizacji
5.	Udostępnienie do eksploatacji wód mineralnych w złożu Dobrowoda	w trakcie realizacji

6.	Eksploracja siarki rodzimej ze złoża Osiek	w trakcie realizacji
7.	Eksploracja ropy naftowej ze złoża Pławowice	w trakcie realizacji
8.	Rekultywacja wyrobiska po byłej odkrywkowej kopalni siarki Piaseczno	w trakcie realizacji
IV. Dziedzictwo kulturowe		
1.	Rewitalizacja Śródmieścia Kielc: przebudowa ulicy Sienkiewicza do ul. Żelaznej i do Pl. Moniuszki	zrealizowana
2.	Wzmocnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Sandomierza	zrealizowane
3.	Renowacja zabytków i budowa infrastruktury turystycznej wokół Św. Krzyża	zrealizowana
4.	Zachowanie dziedzictwa kulturowego Kolegiaty św. Marcina w Opatowie	zrealizowane
5.	Wiedza, Terapia, Kontemplacja – Rytwiańskie dziedzictwo kulturowe Kamedułów źródłem odnowy duchowej Europejczyków (Rytwiany)	zrealizowano
6.	Wiedza, Terapia, Kontemplacja – Rytwiańskie dziedzictwo kulturowe Kamedułów źródłem odnowy duchowej Europejczyków (Etap II) (Rytwiany)	zrealizowano
7.	Europejskie Centrum Bajki im. Koziółka Matołka w Pacanowie – budowa instytucji kultury o europejskim znaczeniu	zrealizowano
8.	Wzmocnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego miasta Sandomierza – etap II	w trakcie realizacji
9.	Rewitalizacja Starego Miasta w Sandomierzu – Bulwar Piłsudskiego	w trakcie realizacji
10.	Rewitalizacja zabytkowego śródmieścia Kielc - etap I	w trakcie realizacji
11.	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich wraz z restauracją zabytków Świętego Krzyża	w trakcie realizacji
12.	Rozbudowa infrastruktury Parku Etnograficznego w Tokarni i Dworku Laszczyków w Kielcach	w trakcie realizacji
13.	Kompleksowa rewitalizacja historycznego centrum Chęciny, mająca na celu odbudowę i promocję unikatowych walorów historycznych i kulturowych miasta	w trakcie realizacji
14.	Zamek królewski w Chęcinach historycznym miejscem mocy Ziemi Świętokrzyskiej – kompleksowe zagospodarowanie Wzgórza Zamkowego i organizacja ponadregionalnego wydarzenia „Obleżenie Chęcińskiej Warowni”	w trakcie realizacji
15.	Rewitalizacja zabytkowego zespołu Sanktuarium w Sulisławicach	w trakcie realizacji
16.	Wzrost atrakcyjności turystycznej Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, poprzez jego modernizację, renowację i odtworzenie elementów zabytkowego parku oraz wdrożenie interaktywnego zwiedzania	w trakcie realizacji
17.	Budowa Międzynarodowego Centrum Kultur w Kielcach	w trakcie realizacji
18.	Konserwacja wnętrza perły wczesnogotyckiej architektury sakralnej – Bazyliki Katedralnej w Sandomierzu – etap I	w trakcie realizacji
19.	Regio Ferrea- renowacja i adaptacja na cele kulturalne zabytkowej Huty Żelaza w Starachowicach	w trakcie realizacji
20.	Rewitalizacja zabytkowego śródmieścia Kielc - etap II	planowane do realizacji
V. Infrastruktura społeczna		
1.	Wyposażenie rozbudowanego bloku Operacyjnego z pomieszczeniami sterylizacji w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach	zrealizowano
2.	Wyposażenie Szpitala Miejskiego w Starachowicach	zrealizowano
3.	Centrum Usług Rehabilitacyjnych przy Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie	zrealizowano
4.	Budynek „G” Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Zadanie nr 1 Campus Uczelniany Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach	zrealizowano
5.	MODIN – Modernizacja Infrastruktury Edukacyjnej Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach	zrealizowano
6.	Powiatowe centrum Kulturalno-Rekreacyjne we Włoszczowie	zrealizowano
7.	Adaptacja budynku przy ul. Ściegiennego dla potrzeb funkcjonowania Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach	zrealizowano
8.	Rozbudowa Oddziału Onkohematologicznego i Brachyterapii wraz ze stacją trafo w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach	w trakcie realizacji
9.	Budowa nowego pawilonu i modernizacja punktu żywienia Szpitala Uzdrawiskowego Krystyna w Busku-Zdroju	w trakcie realizacji

10.	Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie szpitalnych oddziałów Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy	w trakcie realizacji
11.	Rozbudowa szpitala o Oddział Neurochirurgii w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach	w trakcie realizacji
12.	Budowa i wyposażenie Szpitalnego Oddziału Rehabilitacji w Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze	w trakcie realizacji
13.	Budowa bloku operacyjnego wraz z ciągami komunikacyjnymi oraz modernizacja pracowni diagnostyki obrazowej z zakupem aparatury — Wojewódzki Specjalistyczny ZOZ Gruźlicy i Chorób Płuc w Czerwonej Górze	w trakcie realizacji
14.	Wyposażenie Szpitala Powiatowego w Opatowie	w trakcie realizacji
15.	Geopark Kielce — przebudowa amfiteatru na Kadzielni w Kielcach	w trakcie realizacji
16.	Uatrakcyjnienie oferty usługowej Sanatorium 'SŁOWACKI' poprzez rozbudowę z przeznaczeniem na basen rehabilitacyjny, bazy zabiegowej i noclegowej w Busku-Zdroju	w trakcie realizacji
17.	Budowa Międzynarodowego Centrum Kultur w Kielcach	w trakcie realizacji
18.	Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego J. Kochanowskiego w Kielcach – II etap budowy Campusu Uczelnianego	w trakcie realizacji
19.	Modin II – modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno-badawczej Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach	w trakcie realizacji
20.	Rozwój Bazy Badawczej Specjalistycznych Laboratoriów uczelni publicznych regionu świętokrzyskiego- Politechnika Świętokrzyska w Kielcach	w trakcie realizacji
21.	Rozbudowa Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii i Kardiochirurgię w Kielcach	w trakcie realizacji
22.	Rozbudowa i przebudowa Ośrodka Szkoleniowego Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Wólce Milanowskiej (gmina Nowa Słupia) na działce numer ewidencyjny 37	przewidziane do realizacji (preumowa)
23.	Rozbudowa budynku Zespołu Szkół nr 1 w Opatowie	przewidziane do realizacji (preumowa)
24.	Budowa Uniwersyteckiego Centrum Edukacji Artystycznej jako części Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego przy ulicy Krakowskiej w Kielcach	przewidziane do realizacji (preumowa)
25.	Budowa i wyposażenie Budynku Medycyny Paliatywnej dla Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach	przewidziane do realizacji (preumowa)
26.	Rozbudowa Szpitala w Staszowie poprzez budowę bloku operacyjnego	przewidziane do realizacji (preumowa)
27.	Rozbudowa bazy lokalnej i sprzętowej PCUM w Kielcach w celu rozszerzenia i usprawnienia działalności medycznej i poprawy warunków pracy	przewidziane do realizacji (preumowa)
28.	Modernizacja i rozbudowa Szpitala powiatowego w Chmielniku	przewidziane do realizacji (preumowa)
29.	Poprawa efektywności funkcjonowania regionalnego systemu ochrony zdrowia poprzez dobudowę pawilonu łóżkowego oraz stworzenie hospicjum w Szpitalu im. W. Biegańskiego w Jędrzejowie	przewidziane do realizacji (preumowa)
30.	Modernizacja pawilonu „C” oraz nadbudowa pawilonu o jedną kondygnację Szpitala Uzdrawiskowego Krystyna w Busku-Zdroju	przewidziane do realizacji
31.	Adaptacja pawilonu na Oddział młodzieżowy oraz modernizacja oddziałów w pawilonie somatycznym Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy	przewidziane do realizacji
32.	Rozbudowa i przebudowa budynku szkoły na siedzibę PSM I i II stopnia im. L. Różyckiego w Kielcach	w trakcie realizacji
33.	II Etap Budowy Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Zawichoście	zrealizowane
VI. Komunikacja		
1.	Obwodnica Ożarowa w ciągu drogi krajowej nr 74	zrealizowano
2.	Przełożenie drogi krajowej nr 42 w Skarżysku-Kamiennej	zrealizowano
3.	Węzeł drogowy Kielce Północ na skrzyżowaniu dróg nr 7 i nr 73	zrealizowano

4.	Budowa drogi S7 na odcinku Skarżysko-Kamienna - Występa wraz z obwodnicą Suchedniowa, Ostojowa i Łącznej	w trakcie realizacji
5.	Budowa wylotu wschodniego z Kielc drogi S74 na odcinku Kielce (droga nr 73)-Cedzyna	w trakcie realizacji
6.	Budowa drugiego mostu przez rzekę Wisłę w Sandomierzu wraz z budową ul. Lwowskiej-bis, w ciągu drogi krajowej nr 77	w trakcie realizacji
7.	Budowa drogi S7 na odcinku granica województwa mazowieckiego/świętokrzyskiego – Skarżysko-Kamienna wraz z budową obwodnicy Skarżyska Kościelnego	planowane do realizacji
8.	Rozbudowa obwodnicy Kielc, odcinek Wiśniówka – Chęciny	w trakcie realizacji
9.	Budowa drogi S7 na odcinku Chęciny - Jędrzejów	planowane do realizacji
10.	Budowa drogi S7 na odcinku Jędrzejów - granica województwa świętokrzyskiego /małopolskiego	planowane do realizacji
11.	Budowa drogi S74 na odcinku granica województwa łódzkiego/świętokrzyskiego-Ruda Maleniecka (droga nr 42)	planowane do realizacji
12.	Budowa drogi S74 na odcinku Ruda Maleniecka - Przełom/Mniów	planowane do realizacji
13.	Budowa drogi S74 na odcinku Przełom/Mniów-Kielce (droga nr 7 w Kostomłotach) wraz z obwodnicą Miedzianej Góry i Kostomłotów	planowane do realizacji
14.	Rozbudowa drogi nr 74 do parametrów S na odcinku Kielce (droga nr 7 w Kostomłotach) - Kielce(droga nr 73)	planowane do realizacji
15.	Budowa drogi S74 na odcinku Cedzyna - Łągów wraz z obwodnicą Łągowa	planowane do realizacji
16.	Budowa drogi S74 na odcinku Łągów - Jałowęsy	planowane do realizacji
17.	Budowa drogi S74 na odcinku Jałowęsy – Opatów (droga nr 9) wraz z realizacją obwodnicy Opatowa w ciągu drogi S74 i DK9	planowane do realizacji
18.	Budowa drogi S74 na odcinku Opatów - granica województwa świętokrzyskiego/ podkarpackiego wraz z obwodnicą Sandomierza i realizacją nowej przeprawy mostowej przez Wisłę w rejonie Koćmierzowa	planowane do realizacji
19.	Budowa obwodnicy północnej Jędrzejowa w ciągu drogi nr 78	planowane do realizacji
20.	Dobudowa drugiej jezdni w ciągu drogi krajowej nr 73 na odcinku granica Kielc – Wola Morawicka wraz z budową obwodnicy Morawicy i Woli Morawickiej	planowane do realizacji
21.	Budowa obwodnicy Wąchocka w ciągu drogi nr 42	planowane do realizacji
22.	Przejsie przez Starachowice w ciągu drogi nr 42	planowane do realizacji
23.	Rozbudowa drogi nr 9 na odcinku granica gminy Brody - granica gminy Opatów wraz z obwodnicą Ostrowca Świętokrzyskiego	planowane do realizacji
24.	Przebudowa Rynku w Nowej Słupi w ciągu dróg nr 756 i 751	zrealizowane
25.	Przebudowa drogi nr 757 na odcinku Kobylany - Sobiekurów oraz w miejscowości Wygiezłów	zrealizowane
26.	Przebudowa drogi nr 758 w miejscowości Koprzywnica	zrealizowane
27.	Przebudowa drogi nr 777 na odcinku Sandomierz - Gierlachów	zrealizowane
28.	Przebudowa drogi nr 757 w miejscowości Opatów	zrealizowane
29.	Przebudowa drogi nr 768 w miejscowości Jędrzejów	zrealizowane
30.	przebudowa drogi nr 758 w miejscowości Klimontów	zrealizowane
31.	Przebudowa drogi nr 764 w miejscowości Rytwiany obejmująca poszerzenie nawierzchni i budowę chodnika	zrealizowane
32.	Przebudowa drogi nr 756 na odcinku Ambrożów - Chybyce obejmująca budowę chodnika oraz poszerzenie jezdni i budowę muru oporowego	zrealizowane
33.	Przebudowa drogi nr 752 na odcinku Górno - Krajno	zrealizowane
34.	Przebudowa drogi nr 753 na odcinku Wola Jachowa - Huta Nowa	zrealizowane
35.	Przebudowa drogi nr 766 na odcinku Morawica - Pińczów	zrealizowane
36.	Budowa drogi nr 973 na odcinku Siesławice - Zbudowice	zrealizowane
37.	Przebudowa drogi nr 758 w miejscowości Iwaniska	zrealizowane
38.	Przebudowa drogi nr 768 w miejscowości Skalbierz	zrealizowane

39	Przebudowa drogi nr 783 w miejscowości Skalbmierz	zrealizowane
40	Przebudowa drogi nr 757 w na odcinku Sobiekurów - Iwaniska	zrealizowane
41	Przebudowa drogi nr 757 w Staszowie	zrealizowane
42	Przebudowa dróg nr 728 i 746 (ul: Warszawska, Starowarszawska, Piłsudskiego) w Końskich	zrealizowane
43	Przebudowa drogi nr 763 w miejscowości Brzeziny	zrealizowane
44	Przebudowa drogi nr 755 w miejscowości Czyżów Plebański	zrealizowane
45	Budowa obwodnicy miejscowości Małogoszcz w ciągu drogi nr 728 wraz z przebudową drogi na odcinku Mieronice - Mniszek	zrealizowane
46	Przebudowa drogi nr 762 na odcinku Kielce - Chęciny	zrealizowane
47	Przebudowa drogi nr 768 na odcinku Drożejowice - Skalbmierz wraz z remontem mostu w miejscowości Skalbmierz	zrealizowane
48	Przebudowa drogi nr 742 na odcinku skrzyżowanie Konieczno - skrzyżowanie Rogienice	zrealizowane
49	Przebudowa drogi nr 757 (ul. Staszowska) w miejscowości Bogoria	zrealizowane
50	Przebudowa drogi nr 761 w miejscowości Jaworznia	zrealizowane
51	Przebudowa drogi nr 757 w miejscowości Niziny na długości 0.9 km	zrealizowane
52	Przebudowa drogi nr 750 w miejscowości Samsonów	zrealizowane
53	Przebudowa drogi nr 757 na odcinku Opatów - Kobylany oraz w Iwaniskach	zrealizowane
54	Przebudowa drogi nr 768 na odcinku Skalbmierz - Sielec	zrealizowane
55	Przebudowa drogi nr 758 na odcinku Iwaniska - Ujazd	zrealizowane
56	Przebudowa drogi nr 973 w miejscowości Nowy Korczyn	zrealizowane
57	Przebudowa drogi nr 742 na odcinku Oksa - Błogoszów	zrealizowane
58	Przebudowa drogi nr 973 w miejscowości Radzanów wraz z remontem mostu	zrealizowane
59	Przebudowa drogi nr 751 na odcinku Dąbrowa G. - Dąbrowa Dln.	zrealizowane
60	Przebudowa drogi nr 751 w Nowej Słupi	zrealizowane
61	Przebudowa drogi nr 757 na odcinku Mostki - Staszów	zrealizowane
62	Przebudowa drogi nr 756 na odcinku Chybice - Bostów	zrealizowane
63	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 786 w miejscowości Micigózd	zrealizowane
64	Przebudowa drogi nr 763 w miejscowości Brzeziny	zrealizowane
65	Przebudowa drogi nr 748 w miejscowości Strawczyn	zrealizowane
66	Przebudowa drogi nr 768 w miejscowości Jędrzejów	zrealizowane
67	Rozbudowa drogi nr 751 na odcinku Nowa Słupia – Ostrowiec Św. wraz z obwodnicą Nowej Słupi	w trakcie realizacji
68	Przebudowa drogi nr 756 na odcinku Nowa Słupia - Wólka Milanowska	w trakcie realizacji
69	Przebudowa drogi nr 753 na odcinku Huta Nowa - Wólka Milanowska	w trakcie realizacji
70	Rozbudowa drogi nr 776 na odcinku od granicy województwa do Buska-Zdroju wraz z przebudową mostu przez Niwę w Wiślicy	w trakcie realizacji
71	Przebudowa drogi nr 728 na odcinku gr. Województwa - Gowarczów	w trakcie realizacji
72	Przebudowa drogi nr 763 na odcinku Chęciny (DK nr 7) – Radkowiec	w trakcie realizacji
73	Rozbudowa drogi nr 742 w miejscowości Włoszczowa wraz z przebudową wiaduktu nad CMK	w trakcie realizacji
74	Rozbudowa drogi nr 765 na odcinku Chmielnik - Staszów	planowane do realizacji
75	Budowa mostu na Wiśle wraz z rozbudową drogi nr 764 na odcinku Staszów - Połaniec	planowane do realizacji
76	Budowa obwodnicy Końskich w ciągu drogi nr 728	planowane do realizacji
77	Rozbudowa drogi nr 786 na odcinku Łopuszno - Kielce	planowane do realizacji
78	Rozbudowa drogi nr 786 na odcinku gr. województwa - Łopuszno	planowane do realizacji
79	Budowa obwodnicy Buska-Zdroju w ciągu drogi nr 973	planowane do realizacji
80	Przebudowa drogi nr 754 na odcinku Ostrowiec Św. - gr. województwa	planowane do realizacji

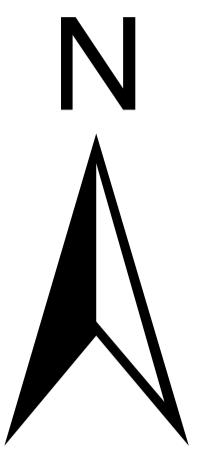
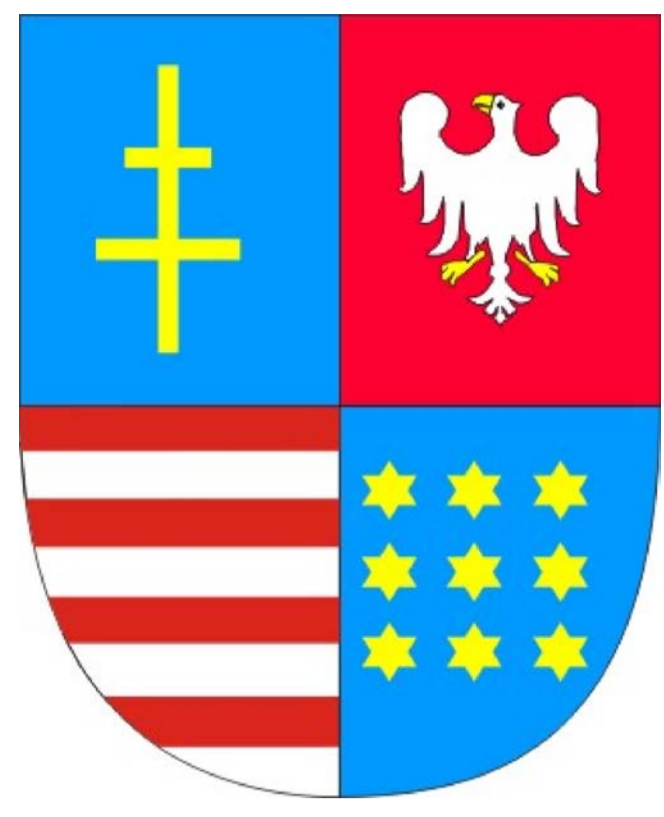
81	Budowa obwodnicy Rakowa w ciągu drogi nr 764	planowane do realizacji
82	Modernizacja linii kolejowej E65 (CMK) Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie pod kątem wdrożenia prędkości 200 km/h, a w dalszej perspektywie 300 km/h	planowane do realizacji
83	Modernizacja i elektryfikacja linii kolejowej 25 Łódź Kaliska - Dębica na odcinku Sandomierz – Skarżysko- Kamienna	planowane do realizacji
84	Modernizacja linii kolejowej 61 Kielce – Fosowskie	planowane do realizacji
85	Modernizacja linii kolejowej 64 Kozłów - Koniecpol do wdrożenia prędkości 160 km/h	planowane do realizacji
86	Planowana budowa łącznicy st. Czarncza – st. Włoszczowa dla połączenia linii kolejowej Nr 61 Kielce – Fosowskie z linią E65 (CMK)	planowane do realizacji
87	Modernizacja linii kolejowej 8 Warszawa - Kraków na odcinku granica województwa – Kielce	planowane do realizacji
88	Modernizacja linii kolejowej 73 Sitkówka Nowiny – Busko-Zdrój na odcinku Sitkówka Nowiny – Busko-Zdrój	planowane do realizacji
89	Budowa Portu Lotniczego Kielce	planowane do realizacji
90	Rozbudowa lotniska w Masłowie	w trakcie realizacji
91	E-świętokrzyskie – budowa sieci radiowej	zrealizowane
92	E-świętokrzyskie – rozbudowa infrastruktury informatycznej (budowa miejskich sieci światłowodowych MAN w miastach: Końskie, Ostrowiec Św., Staszów i Ożarów; budowa Samorz. Centrów informatycznych, stworzenie portalu Wrota Świętokrzyskie)	zrealizowane
93	SRSK – Świętokrzyska Regionalna Sieć Komputerowa, rozbudowa MSK KIELMAN	zrealizowane
94	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej	w trakcie realizacji
VII. Baza ekonomiczna		
1.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – nowa podstrefa w mieście Suchedniów (powierzchnia 6,66 ha)	zrealizowane
2.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – nowa podstrefa w gminie Morawica (powierzchnia 80,37 ha)	zrealizowane
3.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – nowa podstrefa w mieście Stąporków (powierzchnia 34,14 ha)	zrealizowane
4.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – nowa podstrefa w gminie Końskie (powierzchnia 96,81 ha)	zrealizowane
5.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – nowa podstrefa w gminie Sędziszów (powierzchnia 17,1 ha)	zrealizowane
6.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – powiększenie podstrefy w Ostrowcu Świętokrzyskim (o 15 ha)	zrealizowane
7.	Powiększenie Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN –powiększenie podstrefy staszowskiej (o 10,62 ha)	zrealizowane
8.	Budowa infrastruktury Kieleckiego Parku Technologicznego (Kielce)	w trakcie realizacji
9.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Targów Kielce jako Międzynarodowego Ośrodka Wystawienniczo-Kongresowego (Kielce)	w trakcie realizacji
10.	Utworzenie Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego w woj. świętokrzyskim (Podzamcze Chęcińskie)	planowane do realizacji
11.	Stworzenie w spółce Odlewnie Polskie S.A. Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Komponentów Odlewniczych „OBRKO” (Starachowice)	planowane do realizacji
12.	LABIN – Wsparcie aparaturowe innowacyjnych laboratoriów naukowo – badawczych (Kielce)	planowane do realizacji
13.	Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości (Kielce)	planowane do realizacji

VIII. Gospodarka wodna		
1.	Realizacja programu „Ekorozwój Poniidzia” (budowa systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków w gminach: Sobków, Kije, Pińczów, Złota, Wiślica, Michałów, Imielno)	w trakcie realizacji
2.	Sanitacja rzeki Czarnej Staszowskiej- w tym budowa kanalizacji sanitarnej dla gmin: Połaniec, Staszów, Rytwiany	w trakcie realizacji
3.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Sitkówka Nowiny dla miasta Kielce	w trakcie realizacji
4.	Wodociągi , kanalizacja i oczyszczalnia ścieków w Starachowicach	w trakcie realizacji
5.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Końskie	w trakcie realizacji
6.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój	w trakcie realizacji
7.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Sandomierz	w trakcie realizacji
8.	Kompleksowa ochrona wód podziemnych aglomeracji kieleckiej (w tym budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej)	w trakcie realizacji
9.	Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w Skarżysku Kościelnym i Skarżysku-Kamiennej	w trakcie realizacji
10.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski	w trakcie realizacji
11.	Inwestycje przeprowadzone przez SZMiUW na terenie gmin: Łoniów, Nowy Korczyn, Pacanów, Zawichost, Połaniec, Opatów, Ostrowiec Św., Dwikozy, Osiek, Łubnice, Ćmielów, Sandomierz	zrealizowane
12.	Inwestycje planowane przez SZMiUW dotyczące zabezpieczeń przeciwpowodziowych w gminach: Tarłów, Koprzywnica, Łoniów, Ozarów, Połaniec, Łubnice, Sandomierz, Nw. Korczyn, Pacanów, Koprzywnica, Dwikozy	planowane do realizacji
IX. Turystyka		
1.	Budowa wielofunkcyjnej hali sportowej w Kielcach	zrealizowany
2.	Modernizacja Zespołu Stadionu Piłkarskiego w Kielcach	zrealizowany
3.	Budowa krytej pływalni przy Zespole Placówek Oświatowych w Morawicy	zrealizowany
4.	Budowa krytej pływalni w Kazimierzy Wielkiej	zrealizowany
5.	Budowa kompleksu sportowo-rehabilitacyjno-edukacyjnego w Sędziszowie	w trakcie realizacji
6.	Budowa Centrum (Ośrodka) Sportowo-Rekreacyjnego w Strawczynku	w trakcie realizacji
7.	Budowa basenu oraz zespołu boisk przyszkolnych w miejscowości Baćkowice	w trakcie realizacji
8.	Budowa krytego basenu we Włoszczowie	w trakcie realizacji
9.	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Powiatowym Centrum Kulturalno-Rekreacyjnym we Włoszczowie	w trakcie realizacji
10.	Budowa hali widowiskowo-sportowej wraz z otwartą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną w Pińczowie	w trakcie realizacji
11.	Budowa krytej pływalni przy ul. Szkolnej w Starachowicach	w trakcie realizacji
12.	Powiatowe Centrum Sportowe w Staszowie	planowane do realizacji
13.	Świętokrzyski Szlak Archeo-Geologiczny (punkty węzłowe: Kielce, Chęciny, Bałtów, Krzemionki)	planowane do realizacji
14.	Trasa rowerowa od Sandomierza do Kielc (Sielpi)	planowane do realizacji
15.	Południowo-zachodni Szlak Cystersów (punkty węzłowe: Wąchock, Jędrzejów, Koprzywnica)	planowane do realizacji
X. Infrastruktura techniczna		
1.	Gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Busko-Jędrzejów- Włoszczowa	w trakcie realizacji
2.	Budowa i rozbudowa gazociągów wysokiego ciśnienia	planowane do realizacji
3.	Linia energetyczna 220 kV Radkowiec-Kielce-Piaski	planowana do realizacji
4.	Linia energetyczna 400 kV z Kielc do Bełchatowa	planowana do realizacji
5.	Budowa linii 110 kV relacji Miechów- Kozłów-Sędziszów	planowana do realizacji

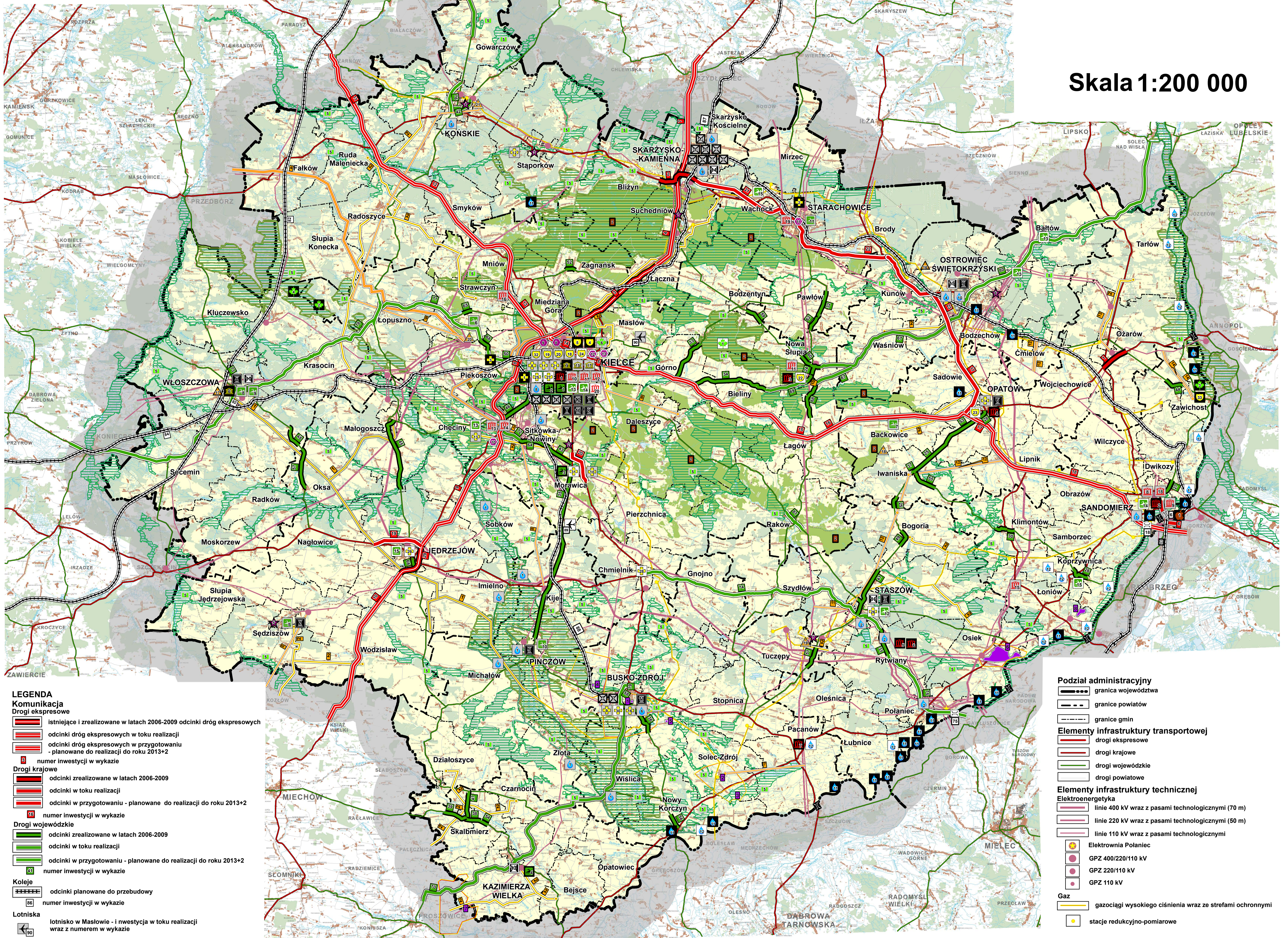
6.	Budowa dwutorowej linii napowietrznej 110kV relacji Daleszyce-Kielce- z budową GPZ	planowana do realizacji
7.	Budowa dwutorowej linii napowietrznej 110kV do zasilania planowanego GPZ Solec- Zdrój	planowana do realizacji
8.	Budowa napowietrznej linii 110kV relacji Radkowice-Kije	planowana do realizacji
9.	Budowa linii napowietrznej 110 kV relacji Końskie Południe – Radoszyce - Kielce 400 kV z budową GPZ Radoszyce oraz linii napowietrznej 110 kV do zasilania planowanego GPZ Końskie Południe	planowana do realizacji
10	Budowa linii napowietrznej 110kV relacji Grzybów - Nowa Słupia	planowana do realizacji
11	Budowa linii 110 kV Lipnik - Staszów	planowana do realizacji
12	Budowa linii 110 kV w Ćmielowie	planowana do realizacji
13	Budowa linii 110 kV w Ożarowie	planowana do realizacji
14	Budowa linii 110 kV w Zawichoście	planowana do realizacji
15	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Janiku	zrealizowane
16	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami we Włoszczowie	zrealizowane
17	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Janczycach	w trakcie realizacji
18	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Rzędowie	w trakcie realizacji
19	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Promniku	w trakcie realizacji
20	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Końskich	planowane do realizacji
XI. Rolnictwo		
1.	Rozbudowa i modernizacja bazy magazynowo- przechowalniczej Sandomierskiego Ogrodniczego Rynku Hurtowego S.A w Sandomierzu	zrealizowano
2.	Organizacja i zagospodarowanie „Leśnego kompleksu promocyjnego Puszcza Świętokrzyska” jako inwestycji zakończonej w 2006 r.	zrealizowano
XII. Obronność i bezpieczeństwo		
1.	Rozbudowa JRG nr 2 w Kielcach	zrealizowano
2.	Budowa posterunku JRG w Sędziszowie	zrealizowano
3.	Budowa strażnicy w Staszowie,	zrealizowano
4.	Rozbudowa strażnicy we Włoszczowie	zrealizowano
5.	Budowa strażnicy w Pińczowie	zrealizowano
6.	Rozbudowa strażnicy w Opatowie	zrealizowano
7.	Budowa strażnicy Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej nr III w Kielcach	zrealizowano
8.	Budowa nowej siedziby I Komisariatu Policji Komendy Miejskiej Policji w Kielcach	zrealizowano
9.	Modernizacja i rozbudowa Komendy Powiatowej Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim	zrealizowano
10.	Przebudowa i rozbudowa budynku Nr 95 Komendy Miejskiej Policji w Kielcach	zrealizowano
11.	Modernizacja i rozbudowa Komendy Powiatowej Policji w Busku-Zdroju	zrealizowano
12.	Nadbudowa i przebudowa budynku Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach	zrealizowano
13.	Budowa strażnicy Komendy Powiatowej PSP w Kazimierzy Wielkiej	planowane do realizacji
14.	Rozbudowa strażnicy Komendy Powiatowej PSP w Skarżysku-Kamiennej	planowane do realizacji
15.	Rozbudowa strażnicy Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Ostrowcu Świętokrzyskim.	planowane do realizacji
16.	Budowa i przebudowa budynków Komendy Powiatowej Policji w Staszowie,	planowane do realizacji
17.	Budowa i przebudowa budynków Komendy Powiatowej Policji we Włoszczowie.	planowane do realizacji

XIII. Tereny zamknięte		
1.	Zmiana sposobu użytkowania części pomieszczeń w budynku nr 2 Centrum Szkolenia na Potrzeby Sił Pokojowych w Kielcach	zrealizowane
2.	Remont i rozbudowa posterunku obserwacyjnego na terenie Centrum Szkolenia na Potrzeby Sił Pokojowych w Kielcach	zrealizowane
3.	Budowa zbiornika na azot ciekły w 21 Wojskowym Szpitalu Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjnym w Busku - Zdroju	zrealizowane
4.	Przebudowa konstrukcji dachu budynku nr 19, w 21 Wojskowym Szpitalu Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjnym w Busku - Zdroju	zrealizowane
5.	Odbudowa i modernizacja budynku 70 C wraz z bud. sterowni w ZM Mesko S.A. w Skarżysku - Kamiennej	zrealizowane
6.	Odbudowa i modernizacja budynku 72 C wraz z bud. sterowni w ZM Mesko S.A. w Skarżysku - Kamiennej	zrealizowane
7.	Odbudowa i modernizacja budynku SP-6, w ZM Mesko S.A. w Skarżysku - Kamiennej	zrealizowane
8.	Przebudowa budynku magazyn. R-24 w ZM Mesko S.A. w Skarżysku - Kamiennej	zrealizowane
9.	Przebudowa budynku magazyn. R-23 w ZM Mesko S.A. w Skarżysku - Kamiennej	zrealizowane
10.	Odbudowa i przebudowa bud. prod. Nr 84/85 w ZM Mesko S.A. w Skarżysku - Kamiennej	zrealizowane
11.	Odbudowa i modernizacja bud. R-60 w ZM Mesko S.A. w Skarżysku - Kamiennej	zrealizowane
12.	Nadbudowa budynku dawnego kina Bajka przy ul. Seminaryjskiej w Kielcach, Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach	zrealizowane
13.	Budowa parkingu, dróg dojazdowych, placu spacerowego oraz przebudowa budynku na pomieszczenia biurowe, Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach	zrealizowane
14.	Przebudowa budynku produkcyjnego R18 wraz z infrastrukturą towarzyszącą, chłodnią w ZM Mesko S.A. w Skarżysku - Kamiennej	zrealizowane

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO W WOJEWÓDZTWIE

Skala 1:200 000

- LEGENDA**
- Komunikacja**
- Drogi ekspresowe**
- istniejące i zrealizowane w latach 2006-2009 odcinki dróg ekspresowych
 - odcinki dróg ekspresowych w toku realizacji
 - odcinki dróg ekspresowych w przygotowaniu - planowane do realizacji do roku 2013+2
 - numer inwestycji w wykazie
- Drogi krajowe**
- odcinki zrealizowane w latach 2006-2009
 - odcinki w toku realizacji
 - odcinki w przygotowaniu - planowane do realizacji do roku 2013+2
 - numer inwestycji w wykazie
- Drogi wojewódzkie**
- odcinki zrealizowane w latach 2006-2009
 - odcinki w toku realizacji
 - odcinki w przygotowaniu - planowane do realizacji do roku 2013+2
 - numer inwestycji w wykazie
- Koleje**
- odcinki planowane do przebudowy
 - numer inwestycji w wykazie
- Lotniska**
- lotnisko w Masłowie - i inwestycja w toku realizacji wraz z numerem w wykazie
 - Port lotniczy Kielce - inwestycja planowana do realizacji wraz z numerem w wykazie

- Infrastruktura techniczna**
- Elektroenergetyka**
- linia 220 kV w toku realizacji
 - linia 400 kV planowana do realizacji
 - linia 110 kV planowana do realizacji
 - GPZ 110 kV planowane do realizacji
 - numer inwestycji w wykazie
- Gaz**
- gazociągi wysokiego ciśnienia w toku realizacji
 - gazociągi wysokiego ciśnienia planowane do realizacji
 - stacje redukcyjno-pomiarowe w toku realizacji
 - stacje redukcyjno-pomiarowe planowane do realizacji
 - numer inwestycji w wykazie
- Gospodarka odpadami**
- inwestycje zrealizowane wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje w toku realizacji wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje planowane do realizacji wraz z numerem w wykazie
- Obronność i bezpieczeństwo**
- inwestycje zrealizowane wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje planowane do realizacji wraz z numerem w wykazie
- Tereny zamknięte**
- inwestycje zrealizowane wraz z numerem w wykazie

- Turystyka**
- inwestycje zrealizowane wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje w toku realizacji wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje planowane do realizacji wraz z numerem w wykazie
- Dziedzictwo kulturowe**
- inwestycje zrealizowane wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje w toku realizacji wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje planowane do realizacji wraz z numerem w wykazie
- Infrastruktura społeczna**
- inwestycje zrealizowane z zakresu: oświaty i nauki, opieki zdrowotnej i społecznej oraz kultury wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje w toku realizacji z zakresu: oświaty i nauki, opieki zdrowotnej i społecznej oraz kultury wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje planowane do realizacji z zakresu: oświaty i nauki, opieki zdrowotnej i społecznej wraz z numerem w wykazie

- Ochrona przyrody**
- inwestycje zrealizowane
 - inwestycje w toku realizacji
 - inwestycje planowane do realizacji
- Obszary sieci NATURA 2000**
- istniejące obszary OSO
 - obszary SOO zatwierdzone przez KE (mające znaczenie dla Wspólnoty)
 - projektowane obszary SOO przesłane do KE
 - numer inwestycji w wykazie
- Gospodarka wodna**
- inwestycje zrealizowane wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje w toku realizacji wraz z numerem w wykazie
 - inwestycje planowane do realizacji wraz z numerem w wykazie

- Podział administracyjny**
- granice województwa
 - granice powiatów
 - granice gmin
- Elementy infrastruktury transportowej**
- drogi ekspresowe
 - drogi krajowe
 - drogi wojewódzkie
 - drogi powiatowe
- Elementy infrastruktury technicznej**
- Elektroenergetyka**
- linia 400 kV wraz z pasami technologicznymi (70 m)
 - linia 220 kV wraz z pasami technologicznymi (50 m)
 - linia 110 kV wraz z pasami technologicznymi
 - Elektrownia Połaniec
 - GPZ 400/220/110 kV
 - GPZ 220/110 kV
 - GPZ 110 kV
- Gaz**
- gazociągi wysokiego ciśnienia wraz ze strefami ochronnymi
 - stacje redukcyjno-pomiarowe

„Podstawowym źródłem danych geoprzestrzennych jest baza V Map Level 2 udostępniona przez Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (WODGK) w Kielcach. Wzrost Level 2 PL został wykonany w Wojskowym Centrum Geograficznym, a jej dystrybutorem jest Sztab Generalny Wojska Polskiego Zarząd Geografii Wojskowej. Wszelkie prawa do informacji zawartych w tej bazie są zastrzeżone. Kopiowanie bądź rozpowszechnianie tych danych lub jakiegokolwiek ich części bez upoważnienia może spowodować pociągnięcie do odpowiedzialności cywilnej i karnej w maksymalnym zakresie dopuszczalnym przez prawo. Źródłem danych w zakresie granic jednostek administracyjnych jest Państwowy Rejestr Granic (PRG) udostępniony przez WODGK w Kielcach. Źródłem danych w zakresie sieci dróg oraz budowli mostowych jest Baza Danych Topograficznych (TBD) udostępniona przez WODGK w Kielcach. Źródłem danych hydrograficznych jest Mapa Podziału Hydrograficznego Polski wykonana przez Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej na zamówienie Ministra Środowiska i planowana za środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.”

Mapa: Świętokrzyskie
Współrzędne: Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Kielcach
Podstawą do sporządzenia mapy jest: Państwowy Rejestr Granic i Kartograficzny w Włodzisławiu Orlim
Opracowanie: Kartograficzne

O ZNACZENIU PONADLOKALNYM ŚWIĘTOKRZYSKIM

Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zrealizowanych, realizowanych, bądź planowanych do realizacji na obszarze województwa świętokrzyskiego

(stan na marzec 2010)

(w tabeli liczba porządkowa odpowiada numerowi inwestycji w danej dziedzinie na mapie)

Lp.	Inwestycja	Stan realizacji
I. Ochrona przyrody		
1.	Powiększenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego	planowane
2.	Utworzenie rezerwatu przyrody „Ewelina” (gm. Lopuzno)	zrealizowane
3.	Utworzenie rezerwatu przyrody „Wisła pod Zawichostem” (gm.: Dwikowy, Zawichost)	zrealizowane
4.	Powiększenie rezerwatu przyrody „Olesno” (gm.: Lopuzno, Krasocin)	zrealizowane
5.	Ostateczne utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000	w trakcie realizacji
6.	Budowa ogrodu botanicznego w Kielcach	w trakcie realizacji

II. Osuwiska		
1.	Program SOPO – rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Woj. świętokrzyskie prawie w całości zostanie objęte tym opracowaniem.	planowane do realizacji
III. Surowce mineralne		
1.	Eksploatacja wód mineralnych ze złoża Busko-Zdrój	w trakcie realizacji
2.	Eksploatacja wód mineralnych ze złoża Soles-Zdrój	w trakcie realizacji
3.	Eksploatacja wód mineralnych ze złoża Welhin	w trakcie realizacji
4.	Eksploatacja wód mineralnych ze złoża Las Winarski	w trakcie realizacji
5.	Udotopnienie do eksploatacji wód mineralnych w złożu Dobrowoda	w trakcie realizacji
6.	Eksploatacja siarki rodzimej ze złoża Osiek	w trakcie realizacji
7.	Eksploatacja ropy naftowej ze złoża Pławowice	w trakcie realizacji
8.	Rekultywacja wyrobiska po byłej odkrywkowej kopalni siarki Piaseczno	w trakcie realizacji

IV. Dziedzictwo kulturowe		
1.	Rewitalizacja Śródmieścia Kielc: przebudowa ulicy Sienkiewicza do ul. Żelaznej i do Pl. Moniuszy	zrealizowana
2.	Wzmocnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Sandomierza	zrealizowane
3.	Renowacja zabytków i budowa infrastruktury turystycznej wokół Św. Krzyża	zrealizowane
4.	Zachowanie dziedzictwa kulturowego Kolegiaty Św. Marcina w Opatowie	zrealizowane
5.	Wiedza, Terapia, Kontemplacja – Rywiarskie Dziedzictwo Kulturowe Kamedułów Źródłem odnowy duchowej Europejczyków (Etap II) (Rywiński)	zrealizowane
6.	Wiedza, Terapia, Kontemplacja – Rywiarskie Dziedzictwo Kulturowe Kamedułów Źródłem odnowy duchowej Europejczyków (Etap II) (Rywiński)	zrealizowane
7.	Europejskie Centrum Bajkam. Kozłicka Matka w Pacanowie – budowa instytucji kultury o europejskim znaczeniu	zrealizowane
8.	Wzmocnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego miasta Sandomierz – etap II	w trakcie realizacji
9.	Rewitalizacja Starego Miasta w Sandomierzu – Bulwar Piłsudskiego	w trakcie realizacji
10.	Rewitalizacja zabytkowego Śródmieścia Kielc – etap I	w trakcie realizacji
11.	Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich wraz z restauracją zabytków Świętego Krzyża	w trakcie realizacji
12.	Rozbudowa infrastruktury Parku Etnograficznego w Tokarni Dworku Laszczyków w Kielcach	w trakcie realizacji
13.	Kompleksowa rewitalizacja historycznego centrum Chęciny, mająca na celu odbudowę i promocję unikatowych walorów historycznych i kulturowych miasta	w trakcie realizacji
14.	Zamek królewski w Chęcinach historycznym miejscem mocy Ziemi Świętokrzyskiej – kompleksowe zagospodarowanie Wzgórza Zamkowego i organizacja ponadregionalnego wydarzenia „Obłędnie Chęcińskie Warowni”	w trakcie realizacji
15.	Rewitalizacja zabytkowego zespołu Santuarium w Sulistawicach	w trakcie realizacji
16.	Wzrost atrakcyjności turystycznej Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, poprzez jego modernizację, renowację i odnowienie elementów zabytkowego parku oraz wdrożenie interaktywnego zwiedzania	w trakcie realizacji
17.	Budowa Międzynarodowego Centrum Kultury w Kielcach	w trakcie realizacji
18.	Konserwacja wnętrza perły wczesnogotyckiej architektury sakralnej – Bazyliki Katedralnej w Sandomierzu – etap I	w trakcie realizacji
19.	Regio Ferrea – renowacja i adaptacja na cele kulturalne zabytkowej Huty Żelaza w Starachowicach	w trakcie realizacji
20.	Rewitalizacja zabytkowego Śródmieścia Kielc – etap II	planowane do realizacji

V. Infrastruktura społeczna		
1.	Wyposażenie rozbudowanego bloku Operacyjnego z pomieszczeniami sterylizacji w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach	zrealizowane
2.	Wyposażenie Szpitala Miejskiego w Starachowicach	zrealizowane
3.	Centrum Usług Rehabilitacyjnych przy Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie	zrealizowane
4.	Budynek „G” Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Zadanie nr 1 Campus Uczelniany Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach	zrealizowane
5.	MODIN – Modernizacja Infrastruktury Edukacyjnej Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach	zrealizowane
6.	Powiatowe centrum kulturalno-Rekreacyjne we Włoszczowie	zrealizowane
7.	Adaptacja budynku przy ul. Ściegiemnickiej dla potrzeb funkcjonowania Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach	zrealizowane
8.	Rozbudowa Oddziału Onkematologicznego i Bractwa terapii wraz ze stacją trafo w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach	w trakcie realizacji
9.	Budowa nowego pawilonu i modernizacja punktu żywienia Szpitala Uzdrowskiego Krystyna w Busku-Zdroju	w trakcie realizacji
10.	Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie szpitalnych oddziałów Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy	w trakcie realizacji
11.	Rozbudowa szpitala o Oddział Neurochirurgii w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach	w trakcie realizacji
12.	Budowa i wyposażenie Szpitalnego Oddziału Rehabilitacji w Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze	w trakcie realizacji
13.	Budowa bloku operacyjnego wraz z ciągami komunikacyjnymi oraz modernizacja pracowni diagnostyki obrazowej z zakupem aparatury – Wojewódzki Specjalistyczny ZOZ Grulnicy i Chorób Pluc w Czerwoniej Górze	w trakcie realizacji
14.	Wyposażenie Szpitala Powiatowego w Opatowie	w trakcie realizacji
15.	Geopark Kielce – przebudowa amfiteatru na Kadzielnicy w Kielcach	w trakcie realizacji
16.	Uatrakcyjnienie oferty usługowej Sanatorium „SŁOWACKI” poprzez rozbudowę z przeznaczeniem na basen rehabilitacyjny, bazy zabiegowej i noclegowej w Busku-Zdroju	w trakcie realizacji
17.	Budowa Międzynarodowego Centrum Kultury w Kielcach	w trakcie realizacji
18.	Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego J. Kochanowskiego w Kielcach – II etap budowy Campusu Uczelnianego	w trakcie realizacji
19.	Modin II – modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno-badawczej Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach	w trakcie realizacji
20.	Rozwój Bazy Badawczej Specjalistycznych Laboratoriów uczelni publicznych regionu świętokrzyskiego- Politechnika Świętokrzyska w Kielcach	w trakcie realizacji
21.	Rozbudowa Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii i Kardiochirurgii w Kielcach	w trakcie realizacji
22.	Rozbudowa i przebudowa Ośrodka Szkoleniowego Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Wólce Milanowskiej (gmina Nowa Słupia) na działce numer ewidencyjny 37	przewidziane do realizacji (preumowa)
23.	Rozbudowa budynku Zespołu Szkół nr 1 w Opatowie	przewidziane do realizacji (preumowa)
24.	Budowa Uniwersyteckiego Centrum Edukacji Artystycznej jako części Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego przy ulicy Krakowskiej w Kielcach	przewidziane do realizacji (preumowa)
25.	Budowa i wyposażenie Budynku Medycyny Paliatywnej dla Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach	przewidziane do realizacji (preumowa)
26.	Rozbudowa Szpitala w Staszowie poprzez budowę bloku operacyjnego	przewidziane do realizacji (preumowa)
27.	Rozbudowa bazy lokalnej i sprzętowej PCUM w Kielcach w celu rozszerzenia i usprawnienia działalności medycznej i poprawy warunków pracy	przewidziane do realizacji (preumowa)
28.	Modernizacja i rozbudowa Szpitala powiatowego w Chmielniku	przewidziane do realizacji (preumowa)
29.	Poprawa efektywności funkcjonowania regionalnego systemu ochrony zdrowia poprzez budowę pawilonu łóżkowego oraz stworzenie hospicjum w Szpitalu im. W. Biegańskiego w Jędrzejowie	przewidziane do realizacji (preumowa)
30.	Modernizacja pawilonu „C” oraz nadbudowa pawilonu o jedną kondygnację Szpitala Uzdrowskiego Krystyna w Busku-Zdroju	przewidziane do realizacji (preumowa)
31.	Adaptacja pawilonu na Oddział młodzieżowy oraz modernizacja oddziałów w pawilonie somatycznym Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy	przewidziane do realizacji (preumowa)
32.	Rozbudowa i przebudowa budynku szkoły na siedzibę PSM I i II stopnia im. L. Różyckiego w Kielcach	w trakcie realizacji
33.	II Etap Budowy Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Zawichocie	zrealizowane

VI. Komunikacja		
1.	Obwodnica Ożarowa w ciągu drogi krajowej nr 74	zrealizowane
2.	Przełożenie drogi krajowej nr 42 w Skarżysku-Kamiennej	zrealizowane
3.	Węzeł drogowy Kielce Południe na skrzyżowaniu dróg nr 7 i nr 73	zrealizowane
4.	Rozbudowa drogi 57 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Występa wraz z obwodnicą Suchedniowa, Ostojowa i Łącznej	w trakcie realizacji
5.	Budowa wylotu wschodniego z Kielc drogi 574 na odcinku Kielce (droga nr 73) – Cedzyna	w trakcie realizacji
6.	Budowa drugiego mostu przez rzekę Wisłę w Sandomierzu wraz z budową ul. Lwowskiej-bis, w ciągu drogi krajowej nr 77	w trakcie realizacji
7.	Budowa drogi 57 na odcinku granica województwa mazowieckiego/świętokrzyskiego – Skarżysko-Kamienna wraz z budową obwodnicy Skarżyska Kościelnego	planowane do realizacji
8.	Rozbudowa obwodnicy Kielc, odcinek Wiśniówka – Chęciny	w trakcie realizacji
9.	Budowa drogi 57 na odcinku Chęciny – Jędrzejów	planowane do realizacji
10.	Budowa drogi 57 na odcinku Jędrzejów – granica województwa świętokrzyskiego/małopolskiego	planowane do realizacji
11.	Budowa drogi 574 na odcinku granica województwa łódzkiego/świętokrzyskiego – Ruda Małeniecka (droga nr 42)	planowane do realizacji
12.	Budowa drogi 574 na odcinku Ruda Małeniecka – Przelom/Mniów	planowane do realizacji
13.	Budowa drogi 574 na odcinku Przelom/Mniów – Kielce (droga nr 7 w Kostomłotach) wraz z obwodnicą Miedzianej Góry i Kostomłotów	planowane do realizacji
14.	Rozbudowa drogi nr 74 do parametrów 5 na odcinku Kielce (droga nr 7 w Kostomłotach) – Kielce (droga nr 73)	planowane do realizacji
15.	Budowa drogi 574 na odcinku Cedzyna – Łągów wraz z obwodnicą Łągowa	planowane do realizacji
16.	Budowa drogi 574 na odcinku Łągów – Jaluwey	planowane do realizacji
17.	Budowa drogi 574 na odcinku Jaluwey – Opatów (droga nr 9) wraz z realizacją obwodnicy Opatowa w ciągu drogi 574 i DK9	planowane do realizacji
18.	Budowa drogi 574 na odcinku Opatów – granica województwa świętokrzyskiego/podkarpackiego wraz z obwodnicą Sandomierza i realizacją nowej przeprawy mostowej przez Wisłę w rejonie Kołmierza	planowane do realizacji
19.	Budowa obwodnicy północnej Jędrzejowa w ciągu drogi nr 78	planowane do realizacji
20.	Dobudowa drugiej jezdni w ciągu drogi krajowej nr 73 na odcinku granica Kielc – Wola Morawicka wraz z budową obwodnicy Morawicy i Woli Morawickiej	planowane do realizacji
21.	Budowa obwodnicy Wąchocka w ciągu drogi nr 42	planowane do realizacji
22.	Przebież przez Starachowice w ciągu drogi nr 42	planowane do realizacji
23.	Rozbudowa drogi nr 768 na odcinku granica gminy Brody – granica gminy Opatów wraz z obwodnicą Ostrowca Świętokrzyskiego	planowane do realizacji
24.	Przebudowa Rynku w Nowej Słupie w ciągu dróg nr 756 i 751	zrealizowane
25.	Przebudowa drogi nr 757 na odcinku Kobylany – Sobiekurów oraz w miejscowości Wygieźłów	zrealizowane
26.	Przebudowa drogi nr 757 w miejscowości Koprzywnica	zrealizowane
27.	Przebudowa drogi nr 777 na odcinku Sandomierz – Gierlachów	zrealizowane
28.	Przebudowa drogi nr 754 w miejscowości Opatów	zrealizowane
29.	Przebudowa drogi nr 768 w miejscowości Jędrzejów	zrealizowane
30.	przebudowa drogi nr 758 w miejscowości Klimontów	zrealizowane
31.	Przebudowa drogi nr 764 w miejscowości Rytwiany obejmująca poszerzenie nawierzchni budowe chodnika	zrealizowane
32.	Przebudowa drogi nr 756 na odcinku Ambroźów – Chybcie obejmująca budowę chodnika oraz poszerzenie jezdni i budowę muru oporowego	zrealizowane
33.	Przebudowa drogi nr 752 na odcinku Górno – Krajno	zrealizowane
34.	Przebudowa drogi nr 753 na odcinku Wola Jachowa – Huta Nowa	zrealizowane
35.	Przebudowa drogi nr 766 na odcinku Morawica – Pińczów	zrealizowane
36.	Budowa drogi nr 973 na odcinku Siesiałice – Złudowice	zrealizowane
37.	Przebudowa drogi nr 758 w miejscowości Iwaniska	zrealizowane
38.	Przebudowa drogi nr 768 w miejscowości Skalbmierz	zrealizowane
39.	Przebudowa drogi nr 783 w miejscowości Skalbmierz	zrealizowane
40.	Przebudowa drogi nr 757 w miejscowości Sobiekurów – Iwaniska	zrealizowane
41.	Przebudowa drogi nr 757 w Staszowie	zrealizowane
42.	Przebudowa drogi nr 728 i 746 (ul. Warszawska, Starowarszawska, Piłsudskiego) w Końskich	zrealizowane
43.	Przebudowa drogi nr 763 w miejscowości Brzeziny	zrealizowane
44.	Przebudowa drogi nr 755 w miejscowości Czyżów Plebański	zrealizowane
45.	Budowa obwodnicy miejscowości Małogoszcz w ciągu drogi nr 728 wraz z przebudową drogi na odcinku Mieronice – Mniszek	zrealizowane
46.	Przebudowa drogi nr 762 na odcinku Kielce – Chęciny	zrealizowane
47.	Przebudowa drogi nr 768 na odcinku Drozówce – Skalbmierz wraz z remontem mostu w miejscowości Skalbmierz	zrealizowane
48.	Przebudowa drogi nr 742 na odcinku skrzyżowanie Konieczno – skrzyżowanie Rogienice	zrealizowane
49.	Przebudowa drogi nr 757 (ul. Staszowska) w miejscowości Bogoria	zrealizowane
50.	Przebudowa drogi nr 761 w miejscowości Jaworzna	zrealizowane
51.	Przebudowa drogi nr 757 w miejscowości Niziny na długości 0,9 km	zrealizowane
52.	Przebudowa drogi nr 750 w miejscowości Samsonów	zrealizowane
53.	Przebudowa drogi nr 757 na odcinku Opatów – Kobylany oraz w Iwaniskach	zrealizowane
54.	Przebudowa drogi nr 768 na odcinku Skalbmierz – Sielec	zrealizowane
55.	Przebudowa drogi nr 758 na odcinku Iwaniska – Ujazd	zrealizowane
56.	Przebudowa drogi nr 730 w miejscowości Nowy Korczyn	zrealizowane
57.	Przebudowa drogi nr 742 na odcinku Oka – Błogoszów	zrealizowane
58.	Przebudowa drogi nr 793 w miejscowości Radzanów wraz z remontem mostu	zrealizowane
59.	Przebudowa drogi nr 751 na odcinku Dąbrowa G. – Dąbrowa Dln.	zrealizowane
60.	Przebudowa drogi nr 751 na odcinku Chybcie – Bostów	zrealizowane
61.	Przebudowa drogi nr 757 na odcinku Mostki – Staszów	zrealizowane
62.	Przebudowa drogi nr 756 na odcinku Chybcie – Bostów	zrealizowane
63.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 786 w miejscowości Micigózd	zrealizowane
64.	Przebudowa drogi nr 763 w miejscowości Brzeziny	zrealizowane
65.	Przebudowa drogi nr 748 w miejscowości Stawiszyn	zrealizowane
66.	Przebudowa drogi nr 768 w miejscowości Jędrzejów	zrealizowane
67.	Rozbudowa drogi nr 751 na odcinku Nowa Słupia – Ostrowiec Św. wraz z obwodnicą Nowej Słupie	w trakcie realizacji
68.	Przebudowa drogi nr 756 na odcinku Nowa Słupia – Wólka Milanowska	w trakcie realizacji
69.	Przebudowa drogi nr 753 na odcinku Huta Nowa – Wólka Milanowska	w trakcie realizacji
70.	Rozbudowa drogi nr 776 na odcinku od granicy województwa do Buska-Zdroju wraz z przebudową mostu przez Nidę w Wislicy	w trakcie realizacji
71.	Przebudowa drogi nr 728 na odcinku gr. Województwa – Gowarczów	w trakcie realizacji
72.	Przebudowa drogi nr 768 na odcinku Chęciny (DK nr 7) – Radkowiec	w trakcie realizacji
73.	Rozbudowa drogi nr 742 w miejscowości Włoszczowa wraz z przebudową wiaduktu nad CMK	w trakcie realizacji
74.	Rozbudowa drogi nr 765 na odcinku Chmielnik – Staszów	planowane do realizacji
75.	Budowa mostu na Wiśle wraz z rozbudową drogi nr 764 na odcinku Staszów – Polaniec	planowane do realizacji
76.	Budowa obwodnicy Końskich w ciągu drogi nr 728	planowane do realizacji
77.	Rozbudowa drogi nr 786 na odcinku Lopuzno – Kielce	planowane do realizacji
78.	Rozbudowa drogi nr 786 na odcinku gr. województwa – Lopuzno	planowane do realizacji
79.	Budowa obwodnicy Buska-Zdroju w ciągu drogi nr 973	planowane do realizacji
80.	Przebudowa drogi nr 754 na odcinku Ostrowiec Św. – gr. województwa	planowane do realizacji
81.	Budowa obwodnicy Rakowa w ciągu drogi nr 764	planowane do realizacji
82.	Modernizacja linii kolejowej E65 (CMK) Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie pod kątem wdrożenia prędkości 200 km/h, a w dalszej perspektywie 300 km/h	planowane do realizacji
83.	Modernizacja i elektryfikacja linii kolejowej 25 Łódź Kaliska – Dębica na odcinku Sandomierz – Skarżysko-Kamienna	planowane do realizacji
84.	Modernizacja linii kolejowej 61 Kielce – Fosowskie	planowane do realizacji
85.	Modernizacja linii kolejowej 64 Kozłów – Koniecpol do wdrożenia prędkości 160 km/h	planowane do realizacji
86.	Planowana budowa łącznicy st. Czarnica – st. Włoszczowa dla połączenia linii kolejowej Nr 61 Kielce – Fosowskie z linią E65 (CMK)	planowane do realizacji
87.	Modernizacja linii kolejowej 8 Warszawa – Kraków na odcinku granica województwa – Kielce	planowane do realizacji
88.	Modernizacja linii kolejowej 73 Sitkówka Nowiny – Busko-Zdrój na odcinku Sitkówka Nowiny – Busko-Zdrój	planowane do realizacji
89.	Budowa Portu Lotniczego Kielce	planowane do realizacji
90.	Rozbudowa lotniska w Masłowie	planowane do realizacji
91.	E-świętokrzyskie – budowa sieci radiowej	zrealizowane
92.	E-świętokrzyskie – rozbudowa infrastruktury informatycznej (budowa miejskich sieci światłowodowych MAN w miastach: Końskie, Ostrowiec Św., Staszów i Ożarów; budowa Samorz. Centrów informatycznych, stworzenie portalu Wrota Świętokrzyskie)	zrealizowane
93.	SRSK – Świętokrzyska Regionalna Sieć Komputerowa, rozbudowa MSK KIELMAN	zrealizowane
94.	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej	w trakcie realizacji

VII. Baza ekonomiczna		
1.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – nowa podstrefa w mieście Suchedniów (powierzchnia 6,66 ha)	zrealizowane
2.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – nowa podstrefa w gminie Morawica (powierzchnia 80,37 ha)	zrealizowane
3.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – nowa podstrefa w mieście Stąporków (powierzchnia 34,14 ha)	zrealizowane
4.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – nowa podstrefa w gminie Końskie (powierzchnia 96,81 ha)	zrealizowane
5.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – nowa podstrefa w gminie Sędziszów (powierzchnia 17,1 ha)	zrealizowane
6.	Powiększenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – powiększenie podstrefy w Ostrowcu Świętokrzyskim (o 15 ha)	zrealizowane
7.	Powiększenie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN – powiększenie podstrefy staszowskiej (o 10,62 ha)	zrealizowane
8.	Budowa infrastruktury Kieleckiego Parku Technologicznego (Kielce)	w trakcie realizacji
9.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Targów Kielce jako Międzynarodowego Ośrodka Wystawienniczo-Kongresowego (Kielce)	w trakcie realizacji
10.	Utworzenie Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego w woj. świętokrzyskim (Podzamcze Chęcińskie)	planowane do realizacji
11.	Stworzenie w spółce Odlewnie Polskie S.A. Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Komponentów Odlewniczych „OBRKO” (Starachowice)	planowane do realizacji
12.	LABIN – Wsparcie aparatury innowacyjnych laboratoriów naukowo – badawczych (Kielce)	planowane do realizacji
13.	Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości (Kielce)	planowane do realizacji

VIII. Gospodarka wodna		
1.	Realizacja programu „Ekorozwój Pondizia” (budowa systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków w gminach: Sobków, Kije, Pińczów, Złota, Wislica, Michałów, Imielno)	w trakcie realizacji
2.	Sanitacja rzeki Czarnej Staszowskiej – w tym budowa kanalizacji sanitarnej dla gmin: Polaniec, Staszów, Rytwiany	w trakcie realizacji
3.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Sitkówka Nowiny dla miasta Kielce	w trakcie realizacji
4.	Wodociąg, kanalizacja i oczyszczalnia ścieków w Starachowicach	w trakcie realizacji
5.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Końskie	w trakcie realizacji
6.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój	w trakcie realizacji
7.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Sandomierz	w trakcie realizacji
8.	Kompleksowa ochrona wód podziemnych aglomeracji kieleckiej (w tym budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej)	w trakcie realizacji
9.	Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w Skarżysku Kościelnym i Skarżysku-Kamiennej	w trakcie realizacji
10.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski	w trakcie realizacji
11.	Investycje przeprowadzone przez SZMIUW na terenie gmin: Lioniów, Nowy Korczyn, Pacanów, Zawichost, Polaniec, Opatów, Ostrowiec Św., Dwikowy, Osiek, Lubnice, Chmielów, Sandomierz	zrealizowane
12.	Investycje planowane przez SZMIUW dotyczące zabezpieczeń przeciwpowodziowych w gminach: Tarłów, Koprzywnica, Lioniów, Ożarów, Polaniec, Lubnice, Sandomierz, Nw. Korczyn, Pacanów, Koprzywnica, Dwikowy	planowane do realizacji

IX. Turystyka		
1.	Budowa wielofunkcyjnej hali sportowej w Kielcach	zrealizowany
2.	Modernizacja Zespołu Stadionu Piłkarskiego w Kielcach	zrealizowany
3.	Budowa krytej pływalni przy Zespole Placówek Oświatowych w Morawicy	zrealizowany
4.	Budowa krytej pływalni w Kazimierzy Wielkiej	zrealizowany
5.	Budowa kompleksu sportowo-rehabilitacyjno-edukacyjnego w Sędziszowie	w trakcie realizacji
6.	Budowa Centrum (Ośrodka) Sportowo-Rekreacyjnego w Strawyckim	w trakcie realizacji
7.	Budowa basenu oraz zespołu boisk przyszkolnych w miejscowości Baćkowice	w trakcie realizacji
8.	Budowa krytego basenu we Włoszczowie	w trakcie realizacji
9.	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Powiatowym Centrum Kulturalno-Rekreacyjnym we Włoszczowie	w trakcie realizacji
10.	Budowa hali widowiskowo-sportowej wraz z otwartą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną w Pińczowie	w trakcie realizacji
11.	Budowa krytej pływalni przy ul. Szkolnej w Starachowicach	w trakcie realizacji
12.	Powiatowe Centrum Sportowe w Staszowie	w trakcie realizacji
13.	Świętokrzyski Szlak Archeo-Geologiczny (punkty węzłowe: Kielce, Chęciny, Białtów, Krzemionki)	planowane do realizacji
14.	Trasa rowerowa od Sandomierza do Kielc (Sielpi)	planowane do realizacji
15.	Poludniowo-zachodni Szlak Cystersów (punkty węzłowe: Wąchock, Jędrzejów, Koprzywnica)	planowane do realizacji

X. Infrastruktura techniczna		
1.	Gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Busko – Jędrzejów – Włoszczowa	w trakcie realizacji
2.	Budowa i rozbudowa gazociągów wysokiego ciśnienia	planowane do realizacji
3.	Linia energetyczna 220 kV Radkowiec – Kielce – Piaski	planowana do realizacji
4.	Linia energetyczna 400 kV z Kielc do Belchatowa	planowana do realizacji
5.	Budowa linii 110 kV relacji Mielchów – Kozłów – Sędziszów	planowana do realizacji
6.	Budowa dwutorowej linii napowietrznej 110kV relacji Daleszyce – Kielce z budową GPZ	planowana do realizacji
7.	Budowa dwutorowej linii napowietrznej 110kV do zasilania planowanego GPZ Soles-Zdrój	planowana do realizacji
8.	Budowa napowietrznej linii 110kV relacji Radkowiec – Kije	planowana do realizacji
9.	Budowa linii napowietrznej 110 kV relacji Końskie Południe – Radoszyce – Kielce 400 kV z budową GPZ Radoszyce oraz linii napowietrznej 110 kV do zasilania planowanego GPZ Końskie Południe	planowana do realizacji
10.	Budowa linii napowietrznej 110kV relacji Grybów - Nowa Słupia	planowana do realizacji
11.	Budowa linii 110 kV Lipnik – Staszów	planowana do realizacji
12.	Budowa linii 110 kV w Chmielowie	planowana do realizacji
13.	Budowa linii 110 kV w Ożarowie	planowana do realizacji
14.	Budowa linii 110 kV w Zawichocie	planowana do realizacji
15.	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Janiku	zrealizowane
16.	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami we Włoszczowie	zrealizowane
17.	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki Odpadami w Janczycach	w trakcie realizacji
18.	Budowa Rejonowego Zakładu Gospodarki	